

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середн, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсертати
платні в Чернівцях.

З буковинської політики.

Перше засідане комісії виборчої відбуло ся 10. жовтня. З послів, що не належали до комісії, брав участь в нараді пос. др. А. Ончул, котрий переняв роль секретаря. В імені ряду прибув президент краю князь Гогенльогге.

Голова комісії пос. др. Вольчинський розпочав дебату, поставивши питане виборчої реформи під дискусію з трох вихідних точок:

1. Розширене активного і пасивного права вибору;
2. Кавтелі для безпеки свободи вибору;
3. Помножене мандатів.

Потому забрав слово князь Гогенльогге, заявляючи іменем ряду, що узнає потребу виборчої реформи, і що ряд буде всіми силами ту справу спомагати.

Пос. др. Скедль вказує на те, що так його партія, як і „вольнодумний клуб“ дали пізнати свій погляд у тій справі поданем своїх внесків. Ходить еще о те, щоби й Румуни висказали виразно свою думку.

Пос. др. Янку Фльондор пояснює погляди румунського клубу, навляючи до точок, поданих головою комісії. Отже, що дотикає:

1. Розширення виборчого права — то румунський клуб обстає при тій точці погляду, що те право вибору мають всі платники податків;
2. Безпека свободи вибору.

В тім згляді заявляє ся румунський клуб за безпосередним і тайним (тут одначе з голосованем факультативним устним) і для того вносить заведене рекламаций. Піз-

нійше відступив — по відповіднім поясненю президента краю — др. Фльондор від факультативного устного голосованя як непрактичного й неможливого з причин технічних навіть;

3. Що до помноження мандатів, то жадають Румуни й на дальше одної третини всіх мандатів для великої посілости. Предкладає помножене всіх мандатів через 1.5 то є побільшене о 50 процент, так отже припало би після нової ординації виборчої великій посілости 15, сільским громадам 18, містам, торговельним місцевостям і торговельній коморі 11 мандатів, а оба голоси вірильні осталиб ненарушені. Краєвий виділ повинен складати ся з 6 членів, 2 з більшої посілости, 2 з сільских громад, 1 з міст а 1 з палати. Для більшої посілости мусить рекламувати третину, щоби в разі евентуальної зміни виборчої ординації можна було виступити як вкаже того потреба.

Пос. др. Штравхер доказував у довшій промові неможливість прийняти проектів Фльондора і заважав, що вже маючи одну четверту частину мандатів усіх єсть більша посілость забезпечена проти змін ординації виборчої до сойму.

Пос. др. Скедль називає проекти румунського клубу рівнож невистарчаючими. Они бо жадають радше збільшення числа мандатів, а не виборчої реформи. Також не узгладнено міст, які в протягу десяти літ залюднили ся, зросли.

Іменем руского клубу промовляв др. Смаль-Стоцкий також проти проекту д-ра Фльондора і поставив питане під дискусію, чи не можна би відступити від збільшення

числа мандатів а ограничити ся тільки на реформі способу вибору. При тій нагоді проектував др. Стоцкий, щоби послі до сойму вибирали виборці торговельної палати, а не сама она. Проти сего застеріг ся посол Лянгенган.

Пос. Бежан прихляє ся до виводів д-ра Фльондора, вказує на благодатні діла релігійного фонду, котрий заступає духовну посілость більшу і якому належить ся також відповідне заступництво.

Президент краю забрав знову слово, заявляючи, що слухав нарад з великою увагою, і що ряд буде спомагати справу виборчої реформи.

Вкінці на внесенє д-ра Штравхера прийшов до слова др. Аврель Ончул, який яко експерт заявив ся рівнож проти проекту д-ра Янка Фльондора.

На тім засідане покінчено.

„Здемасковане“ — під сим заголовком в німецькій мові з'явила ся в „Bukowinaer Post“ з 11. с. м. заява Макса Райнера, в якій пояснює причину свого виступу в однім з чисел „Bukow. Journal“ проти посла Ник. Василька. Автор заяви повідає, що писав на сліпо за диктантом д-ра Фльондора, не відаючи сам, чи се правда, що він пише і підписує власним імям. Коли однак автор переконав ся підчас засідання дня 8. жовтня, що все те неправда, перепрашає посла Ник. Василька і просить о відступленє від внесеної проти него до суду жалоби о обиду чести.

„Bukow. Post“ з 13. жовтня б. р. вивідає з того приводу пару слів на тему тієї заяви менше більше в тім зміслі: Здемасковане Фльондора викликало живе обуренє й

дискусію не тільки в місті, але й головню на провінції; не тільки у виборців посла Ник. Василька, але й у осіб, не маючих з вибором сего посла нічого спільного. Пос. Ник. Василько і „вольнодумний клуб“ дістали при тій нагоді багато писем і гратуляційних телеграмів, в яких одна звенить нута: радість по причині здемаскованя проводира румунської партії. Та справа прийде тепер перед форум сойму. І щож на те скаже поступовий клуб німецький? Чи дальше буде приязню вязати ся з людьми, до яких належить др. Янку Фльондор як провідник? Що на те скаже самаж румунська група? Слідно, що воздух у соймі прочистить ся недовзі. Пора вже й иншим групам показати свою барву. „Був день 8. жовтня днем суду, то 13. жовтня мусить прийти день очищеня в нашім соймі“ — кінчить свої виводи „Buk. Post“. Словам тим можна тільки притакнути.

Вісти з цілого світа.

— *Угорська криза.* Ліберальне сторонництво розпадає ся що раз виразнійше. З хвилею, коли переконано ся, що навіть Сейль не хотів взяти на себе місії утвореня кабінету, часть ліберального сторонництва переходить виразно на сторону опозиції. До сих дезертирів належить не лиш група Апонія, але навіть староліберальна група Тіппі. Півурядова „Wiener Allg. Zeitung“ пише, що цісар порішив керму власти на Угорщині віддати католицькому сторонництву. Президентом

О. Сидір Воробкевич.

Дня 18. вересня б. р. помер в Чернівцях Сидір Воробкевич. З ним кінчить ся ряд тих Богом посланих людей, котрим припала завдання показати рускому народови, який давно находив ся в найбільшій політичній і культурній застою, нові пути, розбудити ті чувства і ту свідомість, через яке маси людей організують ся доперва в націю в правдивім значіню слова.

У Русинів під російським панованєм був сим чинником Котляревський, а по нїм великий апостол всего руского народу Шевченко, котрий мав виконати оцю задачу; у галицких Русинів Маркіян Шашкевич, а у буковинських Юрій Федькович, якраз померший І. Воробкевич. Сі мужі з тими людьми, котрі довершили чуда, яке називаєть ся „воскресенєм рускої народности“.

Сидір Воробкевич родив ся 5. мая 1836 в Чернівцях, де его батько був учителем релігії.

Більшу часть життя провів він у свого діда в малім містечку Кіцмані і там вивчив ся від своєї бабки сеї мови, котрою написав пізнійше много ліричних і епічних поезій як також велике число дрібніших оповідань. Там підслухав він у народі, що працював в поті чола, ті мелодії, якими зміг пізнійше тронуть кожде серце.

Крім студій теологічних скінчив у Відні консерваторію і з того часу жив

у Чернівцях яко учитель музики в та-
мощній греко-орієнтальній семинарії. Ді-
альний без утоми через ціле життя до-
вершив він словом і мелодією, такого
діла, котре не зійде разом зі своїм твор-
цем до гробу, а навпаки будуть его ви-
соко діїти многі будучі покоління і бе-
регти як дорогу спадщину. Особливо
его поезії з власною музикою зеднали
ему велику симпатію і повагу не лише
у Русинів, але може навіть ще більше
у буковинських Німців та Румунів.

Для Русинів був він тим, що ніс
високо прапор національної ідеї неустра-
шимо і з повною вірою в ліпшу будуч-
ність мимо всіляких противностей і не-
удач через ціле своє життя.

Одиною відрадою в его дорож-
жї повній трудів і пожертвованя була
надія, що недовзі він не сам один бо-
роти ме ся в тяжкій борбі. І він не
обманув ся в надїях.

Незабаром бачив він себе окру-
женим послідними дітами свого життя
спромогу оглядати власними очима
величавий добре зоружений ряд борців,
і бачити як народний етаж повіває ви-
соко в воздухах понад всю руску землю
від Карпат до Кавказу. Помер зі свід-
домостію: Не на дармо ми боролись!
Що за гарна, чесна смерть для борця.

М. Кічуря, (Ruth. Revue).

С. Леонїд.

Дурна, що вона собі гадає!

Причепурили ся нині всі дівчатка
в фабриці тукот при одній з найбільше
оживлених улиць Відня. Робота, сказа-
ти-б, не ішла скорійше, як всякого дни,
бо годі — напавду — працювати ско-
рїйше. Все вони працюють жваво, скоро
і багато, бо робота іде „від тисячки“.
Зготовили тисячку тукот — заробилає
уже сімдесят крейцарів. Але тих тис-
ячу тукот — то „штука і кавалок“. Най-
спритнійша робітниця зготовить денно
три тисячі. І то, коли добрий день.

Нині мав заглянути сам властитель.
Грубас той показував ся рідко у фа-
бриці, зіставляв се „дирекції“. Сам —
як правдивий шпортсемен — їздив на
кінські перегони, відвідував перший атле-
тичний клуб у Відні, де було вправді
мало тяжких атлетів, але за те цвіла
атлетика легка: біганє на восяку віддалє,
скоки, киданє каменем і дискіом, пла-
ване цілими годинами навіть у зимній
воді, цикастїка і lawn tennis, яку за-
несли у Відень Англичани, худі як
хорти.

Не диво отже, що у фабриці, як
сказано, являв ся тільки раз на місяць.
Але тепер в протягу одного тижня
відвідав єї три рази, нині ожидали його
в червтерте. Се дивувало всіх.

Розумнійші і старші робітницї зна-
ли добре, що віщували відвідини пана

фабриканта. Неодна з них дожила того
й на собі.

І нині перешептували ся в одній,
другій і в дальших комнатах. Говорити
багато й голосно — було заказано, бо
се перепинає роботи. Ще як добра була
надзирачка, то якось вихопило ся голо-
снійше слово. Така надзирачка — на
всяку садю т. є. на тридцять п'ять ро-
бітниць була одна — доносила звичайно
„дирекції“ про непослух і лїнність
і жертва її гнїву діставала звичайно
„лївонас“. Хотя надзирачками бували
звичайно інтелігентнійші дівчатка, то
всєж і між ними знайшла ся неодна
злюща, як гадина. І нещаслива була
година з такою...

* * *

— Певно зникнув молоде ягнятко
наш грубий вовчище, що так унадив ся
до фабрики — сказала збликована, але
слідно, що гарна колись робітниця в саї
третій.

— А чому не має собі дозволити
ужити любові — уневиняла „грубаса“
якась робітниця з задертим носом. По
наголосі й вигляді пізнати було Чешку.

— Пан собі з него, нема що й ка-
зати! Най уживає світа, доки служать
літа. Раз молодість, в якій чуже ся охоту
до любові...

— А, ти зараз мусиш боронити!
До тебе его серце не затріпаєє, не бій
ся. Він любить цілі носі, а не недо-
кінчені!

— До мене не затріпає ся его серце,
знаю се добре без тебе, але до тебе

кабінету має бути іменований муж довіряти наслідника престолу, гр. Зіхи, котрий розв'язав сойм і утворить нове католицьке стороництво правительственне. В Будапешті не вірять в се донесене і здогадують ся, що тут розходить ся лише о стероризоване лібералів. — Стороництво незалежності візвало комітати, аби не слухали зарядження Куена, котрий візвал комітати і магістрати до приймаючого податків. Деякі комітати вже услухали візвання і узнали розпоряджене Куена за небувше. — Сейль виїхав на село. Аноні і Андрані також виїхали з Будапешту.

— *Пруські соціялісти в Австрії.* В Цайсенбергу жандарми арештували кількох соціялістів з Прусу, котрі в граничних місцевостях австрійських розширювали революційні відозви.

— *Сербія.* До 50 членів обох радикальних стороництв підписало резолюцію з жаданем злуки обох стороництв в одну велику партію ліберальну. В правительственных кругах надіють ся, що фузія настане вже в короткім часі. Полковника Машіна іменовано командантом дунайської дивізії на місце генерала Андрієвича, котрий обняв портфель міністра війни.

— *Благотворительний комітет а Болари.* Часи змінили ся і звістка російська „благотворительність“ для Болгарів зовсім остигла. „Благотворительні“ в Петербурзі, видно, думають, що шкода тратити рублі на балканський півострів, коли там нема інтересу; ліпше преці і з більшим процентом можна їх з'ужиткувати в Мавджурії та Корей. Нехай тепер Англія, коли хоче, роздає штерлінги між болгарських та македонських патріотів. Складки на потерпілих від ворохобні Болгар в Македонії випали дуже скупі, а „Віржевія Вѣдомості“ пригадують при тім то одушевляне, яке панувало у всіх верствах російського народу для Бурів підчас війни з Англією і діяльність російського „Червоного Хреста“ в полудневій Африці, на що тоді визначено 100.000 рублів, і вказують на те, що „Чер-

тріпало ся тай якось дуже скоро перестало. Покинув тебе! Овва! А не стид тобі?

— Мовчи, зухвала Чешко!

— Мовчи ти, підла людино, котрою хтє хоче покидає ся! — відідалась Чешка і погрозила зіваїлї красотиці вулаком.

— От, не жерли-бисьте ся так ні-за що, а згадали направду, до кого то загоріло серце нашого шефа новою любовю. Се дуже цікава річ. Ну, як гадаєш, чешка Марьянко? — відозвала ся від роботи чистим віденським диалектом висока, статна дівчина.

Чешка респектувала єї, бож вона мала прецінь брата фельдфеблем при „дайчмайстрах“. Файний собі хлопець! А то щось значить, мати таку приятельку.

— Я гадаю, Тові, що йому вишла в око надзирачка з другої салї. Тота з фалковими очима і волосем, як лєн. Не знаю, що він на ній таке угледів! Овва, невидальце!

— Ну, невидальце не невидальце. Але гарнійша, як ти, Марьянко, небоже. Вона бодай має чисту сунію що дня, а ти... І добра, дуже добра для дівчат. Сама ще дитина. Щось трошки понад двайцять літ.

Чешка була би на нинішню посварила, але на приятельку, що має брата фельдфеблем при „дайчмайстрах“ годі було здистити ся. Бодай не на голос.

(Коначь буде).

воний Хрест“, на котрого поміч в Македонії благотворительний комітет має надію, не сьміє розвивати своєї діяльності в ворохоблених турецьких провінціях, бо на то не дозволяють его статуту; він же так само не міг нічого ділати підчас ворохобні на Крети. Такий рух в російскім народі, як був в 1876 року, тепер не дасть ся й подумати. Російський нарід пам'ятає ще дуже добре берлінський договір, та й не забув того ворожого становища, яке занали були освободжені проти своїх освободителів. Правління Стамбулова було досить, щоби російський нарід отверзти в справі орієнтальній. Якеж велике самообманство брати теперішню македонську ворохобню заєдно з борбою освободження в сїмдесяти роках. Миротлюбива політика правительства охороняє Росію від війни, котра не дала би уникнути, скоро би поміч одноплеменикам в Македонії була дана в такій мірі, що чувство побідило би розум.

— *Македонія.* В деяких околицях рух батаг триває даліше. Коло гір Біблява-Плянїна, 25 км. на північний захід від Монастира були дві більші битви. Гори заатакувало 6 баталіонів. Турецьке військо цофнуло ся з великими стратами. В околиці знищено 5 сел і вимордовано над 50 людей. — Турецькі війська заатакували оної болгарську сторожу військову в Кара Іваніца коло граници, при чім ранено кількох болгарських воїків. — Мимо розпочатого з обох сторін розоруження, баталіон турецького війська впав коло Стубниці на болгарську територію, викинув звідтам слабу болгарську патрулю і зрабував село. На місце надігли дві компанії болгарського війська і між Турками а Болгарами розпочалась формальна битва, в котрій погинуло 4 Турків і 1 Болгарин. Турки утікли назад через границию.

— *Полюбовні суди.* Переговори між Францією а Англією в справі заключення договору о полюбовних судах поступають сильно наперед. Головні нацери договору вже уложений. Єще мають вести ся переговори що-до справ, в яких обі держави мають звертати ся до полюбовного суду.

— *Росія в Азії.* Росія не зробила доси ніяких кроків, аби адміністрацію в Нючвані віддати Хінам. Протівно, збудує з величезним накладом правительственні палати а урядники говорять, що місцевості, котрі тепер суть в руках Росії, мають тривати при Росії лишити ся.

— *Япан і Росія.* До Лондона доносять з Йокогами, що публична опінія в Япані сильно збентежена. Сими днями Росія має вицфати свої війська з Нючвану і Мукдену. Від того, чи се зробить, зависить все. Япанська флота і військо стоять готові до бою.

Допись з Кідманя.

Працьальний вечєрок, який Кідманська філія „Рускої Школи“ устроїла 10. с. м. в честь свого визначного члена п. надуч. Спинула з нагоди его іменованя повітовим інспектором шкільним у Вашківцях, зібрав поважне число бо зверх 60 учителів і учительок, і то сам цвіт кідманського учительства а навіть і з інших повітів; явний доказ, що учителі, котрі знають інсп. Спинула ближше, признали вибір влучним. На вечєрок прибув інсп. Попович, староста

Свораковський із членами повітової ради шкільної інсп. Стратичуком, о. крилошанином Майковским, дир. Жуковским, головою тов. „Руска Школа“ проф. Клим, голова місцевої ради шкільної в Кадобичу о. Іванович, заступник тов. православної рускої шляхти студент Панько Клим і акад. тов. „Січ“ студ. Рошка.

Інсп. Стратичук як голова філії „Рускої Школи“ отворив комерс витяючи идренними словами гостий і товаришів та товаришок, що прибули так чесленно аби попрощати милого товариша і ревного робітника на поли народної освіти в школі і поза школою. — Надучитель Володимир Григорович із Кліводина підніс в довшій промові рідкі чесноти інсп. Спинула яко учителя і товариша. — Староста Свораковський і пращав інсп. Спинула в імя пов. ради шкільної з повним призначенням для его дотеперішньої діяльності. — Інсп. Попович зазначив у своїй промові, що іменоване надуч. Спинула є новим доказом, що ревна, щира успішна праця находити належне признание і заслужену нагороду та що дійсна заслуга не пропадає марно. Се повинно наше учительство заохотити до щирої праці над освітою народу в школі і поза школою. — Проф. Клим підніс патріотичну діяльність новоіменованого інспектора. О. Іванович славив невсипущий труд Кадобичкого надучителя Спинула в школі і в громадї, котру двигнув за короткий час із цілковитого занепаду високо. — Академик Панько Клим промовив гарно іменем тов. православної рускої шляхти, котрої членом-основателем є інсп. Спинула а акад. Рошка за акад. тов. „Січ“, котрої іменем висказав високе поважання для народного учительства як першорядного культурного чинника. — О. Майковський пращав інсп. Спинула від членів пов. ради шкільної, а уч. Томоруг в імя учительського збору Кадобичкої школи, котрому надуч. Спинула був щирим приятелем і провідником. Всі бесідники желали новому провідникови учительства як найкращого успіху і вдоволення на новім поли діяльності а хор витав его все новим гримом „Многая літа“. Відтак забрав слово інсп. Спинула і в довшій хоршій промові відповів поодиноким бесідникам і всьому зборови щирою подякою.

Опісля пив уч. Прокопович здоровле подруги нового інспектора, надуч. Зибачиньский на інсп. Поповича, надуч. Маріанчук на старосту Свораковського, інсп. Поповича на учительок, за що дякувала панна учителька Бабюк.

Серед сердешної розмови і при звуках пісні минула північ а з нею й офіціальна часть вечєрка в честь нового „офіцера“ просвітної армії руского народу на Буковині, котрому жєлаємо і зі свого боку як найкращого успіху на новім становищу.

Гість.

НОВИНКИ.

З університету. Сього року записало ся в приписанім виписім речинці на нашій університеті 534 учеників, з чого на виділі філософичній записалося 179 слухачів. Тогід в тім самім часі записалося було лишень 503 слух., з чого на виділі філософичнім було 140 слух. Сего року отже зросло доси загальне число слухачів нашого університета о 31 слух. а число філософів збільшилось о 39.

З церкви. Гр. ор. помічний, сьвященник Корнило Андрієвич отримав провізорично адміністрацію парохій в Руськім-Бавилові.

Новий уряд почтовий. Міністерство торговлі дозволило на отворенє почтового уряду в Панці (пов. Сторожинецький). Активованє того уряду буде в своїм часі оповіщено.

Суд присяжних. Дня 23. падолиста розізняє ся при краєвім суді в Чернівцях четверта сьогорічна наденція судів присяжних. Предсідателем суду присяжних іменований Ал. Артимович а его заступниками др. Юрій Понескул, Юліан Олійський, Йосиф Зайдлер і Теофіл Сімонович.

Бук. пром.-торг. палата. В четєр дия 15. б. м. відбудеть ся засіданє палати, на котрім президент палати

Лянг'єнган здасть справозданє про зєдїлничі справи.

Краєва рада шкільна іменувала на засіданю з дня 10. с. м. надучителя з Кадобичів Николая Спинула надучителем у Вашківцях над Черемошом, управителя школи в Слободзі-Комарівцях Франна Штробля надучителем той-ж школи, учителя Теофіла Реуса з Чернівців надучителем в Люди-Горичі а уч. в Горішніх-Ширівцях Іпол. Влада надучителем уамже.

Сходина з танцями устроєє гімн. тов. „Український Сокіл“ в суботу дня 17. вересня б. р. в салі Народного Дому. Стрій для панів візитовий або народний, для панів домашній. Початок о 8. год. вечєром. Вступ від особи 1 кор. 20. сот. — М. Левіцький голова, О. Сьвітлик справник.

Виділ „Б. Воля“ просить уклінно усіх сих Впов. Панів, що заявили охоту брати уділ в музиці інструментальній нашого товариства, явитись зі своїми інструментами на першу пробу музичну яка відбудеть ся найближшій п'яти-ці 16. с. м. по пробі сьніву о год. 8-ой веч. в коматі „Нар. Дому“. — Нові зголошеня вступлення до музики приймає управитель музики п. Н. Биндак, або дїрігент будучої оркестри п. Ш. Ганкевич. — За виділ: М. Левіцький з. голови, Ор. Гандяк, секретар.

Загальні збори каси пожичкової і шадничої для громади Ставчани, будуть у неділю дня 18. жовтня 1903 р., Лиш через друкарську помилку а не як сказано в посліднім числі нашої часописи, що збори будуть в середу, дня 21. жовтня. Каси помилку ми отсе про-стємо. — Ред.

Зранив рідний батько дня 10. с. м. в ночі свого сина Николу Павлюка, робітника з тутешнього парового млине Шалосмана. Згаданого дня прийшов батько до дому підхмелений та розпочав сварку зі своєю жінкою, а коли виїмав ся до сего сина, батько зранив его в шию кухонним ножом. Николу Павлюка віддано до шпиталю, а его очайдушного батенька до — суду.

Роботою темних духів показує ся цущена в сьвіт Czernowitzer-Tagblatt-ом, а повторена цілою галицькою і віденською пресою вість, начеби в Могилеві шалїли противжидівські розрухи, пра чім мало втратити жите 400 Жидів і 100 білоруських селян. Виявляє ся тепер, що в ніякім Могилеві, ані в жаднім иншій місті в Росії таких розрухів не було. З боку російського правительства появило ся в тім згляді офіціальне заперечєне, а так само рішучо заперечують се сьвіжі, автентичні телеграми віденської Neue Freie Presse. Виходить з того, що донесене Czernowitzer Tagblatt-у походило з кругів, котрі розсїванєм подібних вістий хочуть виниудити подражнюючо на настрій умів серед темних має буковинського і східногалицького руского населєня та пхнути его до антижидівської геци. Ми вже в своїм часі придивили на такий ніякемній роботі наших галицьких „приятелів“, а тепер — як видно — хопила ся сего способу і румунсько-польська спілка на Буковині, на котрої оброчи стоїть саме Czernowitzer Tagblatt. Супротив того наші сьвідомі люди так в Галичині як і на Буковині, повинні тим пильніше слїдити за всякими неясними індивідуумами, що уживають ся серед народу, особливо в полуднево східній часті Галичини і на Буковині, де підгірський нарід менше освічений, та класти завчасу руку на їх злочинну роботу. Приміром нехай послужить в тім згляді патріотична руска громада Балинци. Якїсь темні духи, знаючи про моральний вплив сєї громади на руский нарід Покута, розпущили чутку, мов то „Балинські люди готовлять ся різати Жидів — то-ж треба йти їх сїдлом“. Отже на жаданє загалу балинських громадян, громадська рада села Балинець одностєсно ухвалила на засіданю з 4-ого с. м. віднести ся до намісництва з жаданєм переведєня найострішого слїдства в справі підпольної противжидівської агітації, яку ведуть в Коломиїшанї безкарно якісь невісні індивідуа польської народности І справді вже найвисша пора, щоби намісництво не гляділо з заложеними руками на сю роботу темних духів, а вхопило ся раз вже відповідних способів. А то байдужність галицьких властий є-тій справі що найменше чудна. „Діло“.

В справі вибору ректором львівського університету звісного з історії сесії кс. Фіалка зібрана ся вчора сьвітська українсько-руська університетська молодіж на довірочну нараду, на котрій зазначила своє становище супротив сего факту. Ухвалено резолюцію доручити нині депутатам молодіж на писемні сенатові університету, яка звучить дословно: „Високий Сенате! Стоячи перед актом отворення року шкільного 1903/4 на львівському університеті нововибраним ректором, українська молодіж академічна львівського університету зібрана на зборах, дня 9. жовтня 1903 р. рішає слідуюче: 1) Українська молодіж академічна університету львівського вважає вибір кс. Фіалки ректором найвищою єї провокацією та обидою, виміреною проти неї нарочно і з розмишлом зі сторони збору професорів львівського університету; 2) з огляду на сепаратну протесту проти сего вибору, як насильно накиненого з подоптанем єї національного і людського достоїнства; 3) та домагає ся уступлення нововибраного ректора. У Львові дня 9. жовтня 1903. — За президію зборів: Іван Галушницький ст. оім. председатель, Методий Огородник студ. прав секретар. — Понадто ухвалила українсько-руська молодіж відказати ся грімально від участі в торжественній інавгурації, що відбула ся нині в університеті. „Діло“.

На комерсі в Кіцмани, який устроєно в честь новоіменованого Васи. інспектора Спинула зібрав п. Пант. Клим, студ. філ. 84 кор. 40 сот. для Руско-селянської бурси і для конвенту руско-букм.-православної шляхти: Жертви дали: Вн. п. п. к. староста Свораковский 6 кор., Спинул п. к. інспектор 20 кор., п. Андрюк нар. над-учит. 10 кор., п. Ізидор Томоруг 10 кор., п. Дудинський 2 кор., п. Кукелька 1 кор., п. Томоруг Діонісій 1 кор., п. Ст. Чаганюк 1 кор., п. Кейван 1 кор., п. Марьянчук 2 кор., п. Баканчук 1 кор., п. Черницький 2 кор., п. Зогасевич 2 кор., п. Войновський 1 кор., п. Дмитро Альбота 1 кор., Ізидор Дмитрук 2 кор., п. Галинський 2 кор., п. Войчук 1 кор., п. на Стіно. Прокопович 1 кор., п. на Бабюк 2 кор., Григорович М. 1 кор., п. на Григорович Н. 1 кор., п. на Продав 2 кор., п. Мінтяч 1 кор., п. Павиш 1 кор., п. Ник. Савіцький 2 кор., п. на Перевська 1 кор., Дмитро Томоруг 1 кор., п. Кракалія 1 кор., п. Івасюк 1 кор., п. Н. Н. 2 кор. 40 сот. В дійсні члени „Руско-селянської бурси“ вступили з місячними вкладками: п. на Бабюк 2 кор., п. Шатковский 2 кор., п. на Шайковська 1 кор., п. на Вагодівна 1 кор., п. на Перовська 1 кор., п. Дудинський 1 кор., п. Войновський 1 кор., п. на Ст. Прокопович з Кіцмана 2 кор., п. Андрюк 1 кор., п. Андрей Зибачинський 1 кор., п. на Дроздовська 2 кор., п. на Марія Пляга 4 кор., п. Войновський 1 кор., п. Бордяничук 1 кор., п. на Бордяничук 1 кор., п. Волод. Кукелька 1 кор. Даліше зібрав для сєї бурси Вн. Маєр суд. оф. між судимим присяжних 17 кор. Всім заскавим жертводавцям щиро-сердечну подяку складає: управ. Пант. Клим, студ. філ.

Від Товариства Педагогічного. Виділ Руск. Тов. Педагогічного вибрав на засіданні з дня 23. вересня с. р. Комітет редакційний для „Учителя“. В склад сего Комітету ввійшли: голова Тов. Педаг. о. Іван Чапельський, дир. Николай Мороз, учителька школи взірцевої Варвара Литвинська, проф. гімн. Андрій Алісевич, сотр. при церкві св. Юра о. Максим Кинаш і управитель школи на Замарстиніві Гайдукевич. Рівночасно відісе ся сей Комітет редакц. до видільних учителів так середних як і народних шкіл, щоби надіслали праці і дописи до слідуючих чисел „Учителя“ на руки голови Комітету редакц. о. Івана Чапельського п. с.з. Юра ч. 5., та взагалі помагали видавничу раду і ділом. Від січня с. р. вступило до Тов. Педагогічного 325 нових членів. В посліднім часі внесено подане о заснованні єї Тов. Педаг. в Бучачі, Гусятині і Мостисках. До фонду запомогового для учителів виплинуло від 1. лютого до 26. вересня 311 кор. 22 сот. А що заряд сего фонду задумує що перед загальними зборами с. в в падолісті роздати половину зібраних грошей межі потребуючій вдови і сироти по учителях евантуально також межі самих учителів, тому просить ся П. Т. Членів, котрі одержали листи і справоздане зі сего

фонду в січні і маю, а доси не дали нічого о собі і складках члти, щоби надіслали хотяби і дрібні жертви від себе і товаришів в місяці жовтня і падолісті. Від сего буде зависіти висота суми призначеної до першого розданя. Засадні Збори Тов. Педаг. відбудуть ся дня 8. грудня 1903. Тому визнає головний Виділ Виділі філіальні прислати в місяці жовтня справозданя з діяльності своєї за р. 1902/3. Сі справозданя киче потрібні, бо на них опреть ся звіт Головного Виділу Тов. Педаг. який буде в падолісті друковатись. Просить ся також Виділі філіальні помістити в справозданю поіменний спис членів, котрі упили виладки в р. 1902/3 як і тих, котрі перенесли до пильної місцевости або виступили з Товариства. Притім звертаєт ся увагу Хв. Виділів філіальних на потребу закладаня курсів для аналізетів для місцевих і доокресних. Такі змагання вичають ся як найкращим успіхом, як се Головний Виділ мав нагоду переконати ся на своїм курсі в попереднім шкільнім році. Головний Виділ Руск. Тов. Педаг. переісе канцелярню Товариства до львівської школи народної ім. Шевченка п. д. Стрілецька ч. 6. партер, Години урядові від 5—6 по полудни з виїмком неділь і руских свята. Там знаходиться ся також адміністрація „Учителя“, „Дзвінка“ і магазин Товариства Педагогічного. Всякі грошеві носидки в характері виладок, датків і пренумерати просить ся прислати лишень на адресу проф. Андрія Алісевича ул. Кохановського ч. 15. Б. (місто давнійшої адреси ул. Кляновича ч. 7). — Від Виділу Руск. Тов. Педагогічного: Алісевич, касиєр.

Буковинський сойм.

Засідане з дня 13. жовтня б. р.

Засідане було виправді назначене на 10. год. перед полуднем але задля довгих нарад румунського і вірмено-польського клубу, яке становиско мають заняти в справі Н. Василька і Я. Фльондора, розпочало ся донерва о тім до дванадцяти. В саль знаходять ся тільки рускі послы, др. А. Ончул, др. Штраухер і Ю. Василько. Від часу до часу посол др. Штраухер робить уваги: „Більшість обструє і президія обструє. Гладіть, яку тоті панове з великої посідости мають охоту до праці. Упрівілейований сойм! Галерія битком набита і нетерпеливо очікує отворення засіданя. В кульорах члти на салью голосну розмову послів, др. Штраухер досадним голосом щось клярує послови др. Скедльови. Вкінці марш. Лукул отвирає засідане. Верифіковано протокол з останнього засіданя, прочитано петиції та інтерпеляцію посла Богосевича до краєвого президента в справі заснованя староств.

Председатель Лукул подає до відома палати, що суд зажадав видачі посла др. Фльондора. Проти нього виїсе посол Н. Василько скаргу о обиду чести за написане відомої статі в „В. Journal-ю“, що була також предметом нагального внеску на засіданю сойму з дня 8. жовтня б. р. і котра в найбільш вистидний спосіб нападає на честь Н. Василька. Заява, яку Макс Райнер зложив в суді, виказала що автор єї є Янку Фльондор. Др. Фльондор домагає ся, аби справу видачі єї судови сойм таки зараз тепер вів і віддав єї комісії для посольської нетикальности. Палата годить ся і справу видачі судови Я. Фльондора передано дотичній комісії.

Др. А. Ончул і тов. ставлять нагальний внесок, аби палата висказала своє обуренє для автора статії в „В. J.“, що заколючують конфесійний, національний спокій в краю та соромно накидують ся на честь продиноких осіб. Для умотивованя нагальности внеску збирає слово А. Ончул і виказує, що вся політична діяльність Фльондора від початку до кінця виновнена брехнею і ошукую. З початку грозив він своїм політичним противникам а як то не помогло, оклеветував а вкінці підступно нападав, як тое виказує теперішня афера з ним Н. Василька. Він не хотів взяти на себе авторства статії в „В. J.“, яка нападає на честь Н. Василька, і хотів відказати ся всякої за неї відвічальности. В рум. клубі дав

слово чести, що він не є автором тої статії а навіть не стоїть в нікій зязи з редакцією „В. Journal-ю“. Тим часом заява М. Райнера в суді виказала, що автором згаданої статії є не хто инший як Я. Фльондор. В кінці бесідки визнає палату, аби очистила воздух в соймі, зробила суд над морально унавішим і голосувала за єго внеском.

П. Стоцкий зложив в імени руских послів довищу заяву, (в слідуючим числі подамо єї дослівно), в котрій питує нечесне поступованє Я. Фльондора і визнає палату, аби в обороні моралі і чести голосувала за внеском др. А. Ончула.

Др. Штраухер виказує, що єму чужий національний шовінізм та що він станув по стороні руского народу на некористь румунського. Він жезає культурного, соціального і економічного розвитку так само румунському як і рускому народови. Він і єго клубові товариші ведуть борбу проти тих, що узурпували собі права народу, котрий використовують при обидно заставленім столу. Типом таких узурпаторів прав народу є Я. Фльондор, що хоч голова народної рум. партії в комісії виборчої реформи сам один виступив проти народу в інтересі великої посідости. Він де лиш до кого приблизив ся, кожого убив. Так убив він політично і матеріально свого приятеля др. Н. Поповича, бар. Бургіньона і рум. партію, що налевно розпаде ся. Посол каже, що іще на засіданю з 8. жовтня був морально переконаний, що автором статії в „В. J.“ був Я. Фльондор, хоч він віднекував ся і дав слово чести, що він не лишень не писав тих статій, але також ніякої не має зязи з редакцією „Journal-ю“. Бесідник може однако виказати власним листом Я. Фльондора, що він не лиш стоїть в стосунках зі згаданою часописою, але також займає в єї редакції домінуюче становище. Бесідник жазує, що такий чоловік з мідяним чолом знаходить ся в румунськм клубі і впливає на соймову більшість і ачелює до послів в імени правди і справедливости аби вони голосували за внеском А. Ончула і тим робом помагали правді і справедливости до побіди.

Відтак Л. Ончул в імени румунського клубу заявляє, що докази проти др. Фльондора полягають на мильних основах, та що ся справа підлягає компетенції суду а не сойму і що задля того рум. клуб голосувати не проти внеску Ончула.

Богосевич в імени вірм.-польського клубу заявляє, що справа Фльондора належить до суду а не до сойму і задля того єго клуб голосувати буде проти внеску А. Ончула.

Н. Василько заявляє, що суд зажадав видачі Фльондора не на власне тогож жаданє а наслідком скарги бесідника і заяви М. Райнера. Правда що ту справу суд рішати має, але вона належить також тут. При дибаті над тою справою в рум.-клубі Фльондор дав слово чести, аби вплинути на палату до відступлення від нагальности внеску. Розходять ся отже о фальшиве данє слова чести. А що Фльондор надужив слова чести, може докзати адв. А. Велендер, перед котрим др. Фльондор признав ся до авторства згаданої статії. При кінці бесідки заявляє, що він ачелює лиш до навіз з вірмено-польського клубу, аби не йшли рука в руку з бандою з румунського клубу і з тою бандою не сиділи на одній лавці. „Судіть, як хочете, — кінчить бесідник — я належити виложив справу“.

Відтак А. Ончул хотів вивести на дньне світло нечисті справи деяких панків з румунського клубу. Наперед згадав про митр. друкарю, котрому завідував кандидат на генерального вікарія Калинєскул і своєвільно ухвалював собі ренумерації, наслідком чого друкарня мала 10.000 кор. недобору. Відтак А. Ончул хотів говорити про протопону Балмоща, але председатель відбирає єму слово і перериває засідане.

По малій навіз збирає слово пос. А. Ончул і визнає посла Юрія Василька, щоби пояснив справу так, як ова йому звісна. Ю. Василько оповідає, що др. Фльондор заявив йому під словом чести, що не є автором статії в „В. J.“ і що з редакцією тої часописи не має в загалі нічого до діла. Тимчасом сам у себе дома приймав редактора „В. J.“ Бесіду його хотів у пару місяцях перервати др. Фльондор. Тут

зняли члени вольнодумного клубу таку бучу і крики „забирай ся звідси! Проч негіднику!“ і такі пильні епітети, що Янку Фльондор винісе ся до кульорів. Юрій Василько кінчив свою бесіду піднесеним голосом заявляючи, що в клубі, який має в собі того рода людей, не гадає заїждати і з такого клубу виступає. З такими людьми не можна нічого робити ні як слід, виконати задачу, яку накладають виборці на посла.

Потім промовляв др. А. Ончул і др. Скедль, який поставив внесенє на вибір комісії, що як слід позглянула би справу.

Внесенє перейшло більшістю голосів.

Засіданє замкнено, назначуючи його на середу на 10-ту год. рано.

II. Т.

Аби положити кичець всяким кореспонденціям, які забирають много часу особливо при писемних замовленях будь то друків будь товарів з папірні, заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ подає ціни друків і зарозом повідомляє всіх інтересованих, що на продажі друків шкільних не опускає ніякого проценту, так само не висилає друків в инший спосіб як лиш за посліплатою, а при попереднім надісланю гроший на друки, упрощає також о посилку і на порто, бо гроші прислані на друки покривають лиш належну за них квоту, котра мусить бути виказана в книжках, а оплату ластоса за кожний переказ почтовий і порто, завіжди покриває управитель друкарні із власної кишені. Так само і товари з папірні висилають ся лиш за посліплатою а не на слово.

Ціни друків розуміють ся за оден аркуш.

	сот.
Klassenbuch	6
Wochenbuch	6
Inspektionsbericht	6
Schulversammlun	4
Auszug aus den Schulbes. Tabelle	4
Свидѣство увільнення	4
Свид. відхідне	4
Entlassungszeugnis	4
Abgangszeugnis	4
Jahresausweis	3
Schulkataster	3
Lehrerkataster	3
Frequenzzeugnis	3
Свид. фреквентацийне	3
Inventar	3
Nachweisung über Wieder. Unterr.	3
Verzeichnis imf. Kinder	3
Schulmatrik	3
Katalog der Schülerbibliothek	3
Zavizwane	3
Aufforderung	3
Quartalausweis	3
Qualifications Tabelle	3
Свид. для приватистів	3
Privatistenzeugnis	3
Ausweis über Religionsunterr.	3
Schulnachrichten	3
Повідомленя шкільні	3
Armutszeugnis	3
Kwitz	3
Quitung	3
Konsignation	3
Повідомленє-Protokoll	3
Verständigung-Protokoll	3
Папір з написом: Schulleitung	2
Коверти з написом: Schulrat	2
100 штук	1-40
50 „	—70
25 „	—40

При закупні товарів з папірні на суму 20 кор., опускає ся 10% рабату.

Православний Календар „Рускої Бесіди“

на рік 1904, коштує: в Чернівцях 50 сот. а з пересилкою поштовою 60 сот., а як хто пришле менше, то в місце Календаря дістане назад свої гроші.

Хто пришле гроші наперед за 20 Календарів, той дістане 10% рабату, один Календар для себе і оплачену за них пошту. — Хто хоче Календарі взяти в розпродаж на час, мусить половину належної за них суми зараз заплатити Іванови Захаркові, а решту в часі після умови — дістане 1 Календар для себе і 5% опушту.

Гроші за Календар належить посилати лиш на адресу: Іван Захарко, Петровича ч. 2.

Заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, Петровича ч. 2.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на ціну процент після свільності уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

(-)

Отримую подаю моїм Вп. клієнтам до відомості, що я закупив під час моєї літньої подорожі, в краю і за границею багато осінніх товарів, комплектуював їх, і поручаю в величезній виборі на продаж.

Капелюхи для панів і хлопців фільцові, з льоден і плішові в найбільшій виборі. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надітих фабрик I. Heinz Ita у Відні, Josef Pishlers Söhne в Іраці, P. Ladstätter & Söhne у Відні, Rosalino Giuseppe Fratello Alessandrio в Італії. — Найновіший циліндри і кляки.

Шанки для панів, хлопців і дітей, в різних кольорах. — Шанки до подорожі.

Краватки правдиві англійські і віденські після найновішої моди. В найбільшій і середній гатуку.

Біле мужеске, красний виріб з англійських зефірів, полотна і віки Ковнярики, машети, хустки до носа, панчохи, шельки, підв'язки і т. п.

Ковніри наймоднішої сорти для дам, дівчат і дітей.

Черевики для дам, панів і дітей. Найліпші фабрикат з найславніших фабрик як: Anton Sapek у Відні і м. Черевика Chevreux як також Lawn-Tennis до гімнастики і м. в найбільшій виборі.

Самостійна продаж **Кальшів** правдивих петербургських — черевика до снігу з патентованими підшвами, неперемакальними, найліпші фабрикат.

Жакети діточі і плащики наймодніші, в найбільшій виборі. Великий вибір чепців і шапок як також всяких артикулів до подорожі. — Великий вибір клунків і куферів, шкряпних, кошків на біле, пуделок на капелюхи, футералів до парасолів, кошків на начині, ремейнів, мішків і т. п.

Замовлення з провінції виготовляються швидко і точно по як найдешевшим цінам.

Склад ц. к. упривілюваної фабрики товарів з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Вже вийшов

з багатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотиків.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

К. с.	
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Сніжук. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович „Розмови“	—40
Корниль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як поведати земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Еремичук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Ваганський. „Пропасть“	—20
Ф. Колеса. „Наша дума“	—250
Гаршин. „Мазарі“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюлі по заслугі“	—20
О. П. Коняський. „В день святаї волі“	—20
Ю. О. Федькович. „Прокурка“	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі речення)	—20
Видання тов. „Руска Школа“:	
Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1:20
Ом. Попович. „Методика“ I часть	—60
„Як біди збогатили“	1—
„10 казок для дітей“	—20
„Збірка законів“	1—
Ів. Сніжук. „Образки з життя“	—20
Шпайнгаровський Сергій. „Руска Читанка“ для Ц. класи гімн.	2:80

Др. Стеф. Смаль-Стоцкий. „Громада“	—20
„Поради“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2:40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie	—40
Ю. О. Федькович. „Шені жовняреки“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галіп. „Домашній писар“	1—
Пігуляк Єврей. „Верховинські згадки“	2—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—30

При замовленнях Книжок упрасує ся прислати на порто.

Великий склад ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних урядів парохіяльних так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні в друкарні „Рускої Ради“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляються швидко з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Інтелігентний Русин

замешкалий стало під Віднем пошукує для своєї 9 літньої доньки,

учительки домашньої, котра могла би уділяти приватної науки для 3-тої класи народної в азіці німецькій і рускій.

Услівя дуже корисні. Рекомендація пожадана.

Ближніх інформацій уділяє і з припущення умову заключає

80 (3—3)

Др. Лев Воевідка в Кіцмани.

Ярина Рукицка

бувши учениця проф. Вісоцького у Львові і абсолютка учительського курсу професорки консерваторію у Відні пані Егер-Вальчек

осіла в Чернівцях і з днем 1. жовтня 1903 отворила

приватний курс

для науки

сольового співу.

Зголошення приймаються щодень від 11—1 і від 3—4 пополудні, в домі при ул. Франца (Franzengasse) ч. 12.

31 (2—6)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях отворена в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Красне, добре і дешево.

Улиця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“.

Улиця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону

НОВОСТИ

для конфетцій панів, паночок і панів.

Новости:

в жакетах, ковнірах і плащах

з найліпших шито-фів віденських і берлінських салонів.

Магазин одягів дамських і мужеских

Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“

(в льокалю Якова Гольда)

**

ВСІЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляються швидко.

28 (3—7)

Красне, добре і дешево.

Красне, добре і дешево.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Режамаци неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Буковинський сойм.

Засідане з дня 14. жовтня б. р.

Хід сьогоднішнього засідання був цілком спокійний. В очі впадала неприсутність послів Н. Василька і А. Ончула. Зас. отворено о 11-й год. По верифікованню протоколу і прочитанню петицій перший забрав слово краєвий президент і відповів на інтерпеляцію Н. Василька і тов. дотично неузгоджувана буковинських оферентів через залізничну станіславську дирекцію при роздачі достав дерев. Президент запевнив, що уживе свого впливу, аби при тих доставках узгоджувано і буковинських оферентів. Відтак краєвий президент відповів іще на інтерпеляцію Лянгенгана і тов. дотично розширення обсягу діяльності зал. управи руху в Чернівцях; він заявив, що як раз скінчили ся тепер пересправи поміж дотичними міністерствами і що в прелімінар за 1904 р. як раз вставлено на то відповідну суму. Справу сю розтрасати ме іще парламент а відтак буде переведено й відповідне розширене.

Відтак др. Штраухер інтерпелював председателя в тій справі, що якесь індивідуум по вчорашнім засіданню в соймовім будинку напало на матір посла др. А. Ончула і єї в брутальний спосіб інсультувало; інтерпелянт запитує, що задумує председатель на будуче зарядити, аби щось подібного на будуче не трапляло ся. На то преде. Лупул відповів: „Про сю немилу подію довідав ся я доперва сьогодні. Від моєї особи могу я висказати тільки мій найглубший жаль, що допущено

ся такої брутальности супроти жєнщини; які зарядженя задумую я на будуче видати, на то відповім, що я не маю до розпорядимости поліційної власти, що при найліпшій волі не можу нічого зарядити против таких ексцєсів і то є кождому відомо, бо то є річню поліції, і я не маю до розпорядимости таких людий, що тому могли би перешкодити“.

Після того переведено вибори до комісії для нетикальности посольської та комісії для висказання негодованя. До комісії для нетикальности посольської вибрано проф. др. Смаль-Стоцкого, Де Льюжа, Іл. Ончула, Бежана, Богосевича. До комісії для висказання негодованя вибрано: Др. Штраухера, Скедья, Іл. Ончула, Мустацу, Бежана, Веселовского, Гакмана.

Відтак палата переходить до дневного порядку. По справозданню Іл. Ончула в імени краєвого виділу про краєвий шпиталь, в довгий промові мотивував др. Штраухер свій внесок дотично видання розпорядків для охорони виселенців. Внесок прийнято і віддано комісії адміністративній.

Відтак посол Бежан мотивував ще свій внесок в справі переображення філії І. державної гімназії в самостійну гімназію. Внесок прийнято і віддано адміністративній комісії.

При кінці засідання прийшло іще до малої перепалки поміж рускими послами а правницею, зглядно з др. Фльондором. Посол Пігуляк в порозуміню з маршалком Лупулом поставив був, зі згляду на то, що на 5. год. пополудни назначене було засідане комісії для реформи вибор-

чого закона, такий внесок, щоби порядок дневний так змінено, аби відложено мотивоване внесків а сьогодні раджено тільки над предлогами. Тому противить ся др. Я. Фльондор, очевидячки тільки задля того, що той внесок походив з „вільнодумного союзу“. Се також підніс др. Штраухер. Пос. Смаль-Стоцкий поставив тоді внесок, аби для задоволення др. Я. Фльондора й внескодавця Пігуляка засідане перервано. На то годить ся др. Я. Фльондор, і внесок проф. др. Смаль-Стоцкого на замкнене засідання прийнято. Слідуюче засідане відбуде ся в п'ятницю о 10-й год. рано.

* * *

Вчера відбуло ся засідане комісії для реформи виборчого закона а сьогодні відбуде ся засідане комісії адміністративної і фінансової та комісії для висказання негодованя, котрої головою вибрано др. Скедья.

* * *

Пос. Юрий Василько віддав до розпорядимости румунському клубови свої мандати в комісіях.

* * *

Ректор проф. Герман не належить до німецького поступового клубу.

* * *

Барон Кохановский робив на вівторковім засіданню опозицію проти свого клубу. Два рази голосував він проти внеску др. Скедья. Де дисципліна?

* * *

Проф. др. Смаль-Стоцкий в імени Русинів зложив 13 б. м. в сойм і принагідно дебати над справою

Н. Василька-Я. Фльондора ось таку заяву:

1. Руский народ йшов заєдно завше і в кождім часі за прапором рівноправности і ніколи не брав уділу в замаху на другі народности або конфесії. Задля того по-нятно, що стаття в „Buk. Journal“ „Румуни і Жида“ наслідком своєї тенденції, яка є дуже небезпечна для спокою і мира конфесийного в краю, викликала у нас як заступни-ках руского народу найбільше обурене.

2. Руский народ виступав за-всїгда в тяжкій борбі проти гноби-телів; у того народу однак є також традиция послугувати ся тільки чесним оружєм. Ізза того був і є принцип заступників народу руского беречи честь власну як і противника. Після того принципу мусїла на-повнити нас як заступників руского народу відразою і обуренем лична борба, котру вже від ряду літ про-тивна сторона веде проти одного товарища, що високо заслужив ся для краю Буковини, передовсім для руского народу, і якого ми всі поважаємо задля єго праведности характеру, а то тим більше, що ми маємо повне переконанє і докази, що личні противники ведуть ту борбу при помочи найнікчемніших способів не проти особи, а проти горячого і щирого заступника рус-кого народу.

Ізза того само собою розуміє ся, що по сконстатованю, що головна вина тої борби, яка ведеть ся при помочи найбезвистидніших і най-нікчемніших засобів, находить ся в нашій середині і то в особі про-відника румунської народної партії др. Я. Фльондора, будемо голосу-

С. Леонїд.

Дурна, що вона собі гадає!

(Конець.)

Тому по павзі сказала:

— Тай я таке спостерегла, що він щось на неї понасає оком. А директор — то вже йї надсакає, як цїсаревїй. Се посередник фабриканта в справах любови. Але знаєш, що я ще спостерегла? Вона здаєть ся, незадоволена з того, що полонила серце мілїонера...

— Ну? Що ти кажеш?

— Що чуєш. Ото дурна! І що вона собі гадає?

Утихла, бо надзирачка до них як раз наблизилась ся з напером у руці.

А тота „дурна“ сидїла в другій салї за своїм столом і дивилась на непри-томним майже оком на працюючі дівча-та. Думка її витала коло бідної мамі там у малому словїнському місті і коло доброї, хоровитої тітки, у якій мешкала тепер у віддаленій часті столиці...

* * *

Іспекция покінчилась, фабрикант вийшов з робітні. Молоду Словінку, най-молодшу надзирачку, покликав пан ди-ректор фабрики до канцелярії.

— Добре вам у нас іде? — запи-тав директор зарум'янілу дівчину.

— Дякую за пам'ять — добре. Я впрочім такий короткий час тутка...

— Так, так, але все таки пізнаєте, що добре. Коби ми тільки були з вас задоволені, то й ви не будете нам мали що закинути. Ласкавий шеф наш єсть чоловіком добрим — помочи удїлять охотно. Тільки треба вдоволити єго. Він вас до тепер дуже собі уподобав. Гадаю, що і ви будете йому вдячні... Коли що маєте... тее... яку потребу... ріжне буває у великім місті, убрати ся треба, десь поїхати чи піти... знаєте самі найліпше, то приййдіть сімїливо до мене... аякже, тут до канцелярії і кажіть: треба мені тільки а тільки — на що? се мене не обходить. І я даю. А зглядно не я даю, тільки моя рука дає з кишень пана властителя. Він для вас зділає усе... А якже... Сам казав, що, мовляв, якась дуже порядна панна. Аж приємніше в фабриці, коли має ся таку особу... — Чуєте, як казав? То багато значить! Прощу вас — такий пан, мілїонер і так про вас виражає ся!... То багато зна-чить... То далеко заведе! Ви знаєте, що він ще — нежонатий... Ануж, ануж, кажу, ви подобали ся йому дуже... Ануж... все буває на світі — — —

Дівчина засоромилась і почервонїла аж по дрібні ушка.

— Сїмієте ся з мене, пане дирек-тор! Ласка ваша! Але я признаю ся, що потреби не маю просити о яку там запомогу, тому дякую гарненько за добрі охоти — — —

— Слухайте, панно. Ви не дитина, розважте собі добре над тим, що я вам сказав нині, що сказав єще перед кіль-кома днями...

— Розважу над тим добре! — від-повіла дівчина скоро і сказавши adieu!, вернула до салї.

Директор стояв хвильку здивований. Потому заломив руки і кликнув:

Що з нею балакати! Вона не ро-зуміє нічого! Дурна якась! Що вона собі гадає!

Потому приступив до вікна і визи-раючи на улицу, підвисетував арию брукової пісні: „Mein Herz ist a Biene- haus“...

* * *

При кінці місяця покликали єї знову до канцелярії. Пан „директор“ заявив їй торжественно:

— Моя панно, від завтра ви пере-стаєте бути членом нашого персоналу. Чи ви сего сподївали ся?

— Сподївала ся — — —

— Сподївали ся? Ви не знаєте, чому се сталося! — Тут прибрав уря-дову міну.

— Пан шеф і властитель нашої фабрики переконав ся, що ви за м'які на чин надзирачки. Вас робітницї не боять ся і не шанують. Ви ще дитина... так сказати-б, у всьому ще дитина... Так, так — — —

Надзирателька розплакала ся.

— Хоть дитина я, але знаю, що ви з мене забажали вчинити! Любовницї шукає собі пан фабрикант! Я свого сер-ця і любови не маю на продаж. Най іде шукати собі таких підлих, що згодять ся на єго забаганки. Досить я натерпіла ся за той місяць у вас. Тоті нечестні і безличні пропозиції, тоті надсакування

непотрібні... Ох, пане директор... Я бри-джуєсь такими людьми, бриджу ся ними. Бувайте здорові! Дякую за поміч, яку мені подав пан шеф. Дякую!...

Закривши очі руками, обернула ся до дверей, щоби вийти. Директор пере-скочив йї дорогою.

— Алеж панно моя дорогенька! Я жартував!

— Жартували? — і видивилась на него здивована.

— Так. Місце не вимовлене... Я хотів вас настрашити. Остаете у нас і на-дальше. Натурально... тее... для пана шефа треба бути инакшою, бо то преці... — А натурально! — повторила пів-гнївно і на пів з жалєм і хопивши за-клямки, вийшла.

— Панно, прошу вернути ся! Маю вам сказати одно словечко тільки! Вер-ніть ся!

— Прокляті душегуби, розпустники! — кликнула. Але того не почув пан директор.

— Що вона? Збожеволїла? — за-пятав директора властитель фабрики, що перебув цілий той час в прибічній комнаті.

— Збожеволїла, ласкавий пане!

— А най йї там! А шкода її! Я-б йї убрав як райську птаху. Вона мені закрутила на правду голову! Мусить когось мати, коли так горіжить ся! А шкода її!

— От, дурна дівка! Може зловила єоті якого студента або бідного урядни-чину, тай панькає ся з ним. А буде ко-лись того жалувати!

вати за поставленим внеском висказання обурення не лишень в інтересі нашого приятеля і клубового товариша, але також в інтересі повернення моралі в політичній борбі того краю.

* * *

Прочищене воздуха в буювинським соймі. Оно вже почало ся дня 13. с. м. Посол барон Юрий Василько виступив з румунського клубу і тим дав політичній партії, яка стоїть під кермою ослабленого Янка Фльондора. Свій вчинок умотивовував пос. Юрий Василько словами, котрі знайдуть узнання у всіх чесно думачих, як слова знаного і шанованого мужа.

Пос. Юрий Василько сказав між иншим так:

Висока палато! Дуже мині прикро забирати нині слово, но дію се не тільки по зазвув п. др. А. Ончула, але й для того, що я довжний сказати публічно правду. Я питаю на однім засіданні румунського клубу, чи члени ідентифікують ся з часописом „B. Journal“ і єї статями і чи не єуть єї справниками або чи не підпирають єї. І заперечили тее всі одноголосно. (Запити: А був при тому Фльондор?) Так. Але я був осторожний. Мушу признати ся, що я підозрівав Фльондора і др. Вольчинського, що вони писали статю. (Зворушене). З др. Фльондором я здавна не на добрій стопі і тому був я осторожний (Клики: навіть потрібно!) Та він сам приступив до мене і закликав мене до помнати 6. Е. Краєвого капітана і зліва в куті при вікні заявив мені під словом честі, що він немає нічого спільного з тією статєю. (Тут кличе др. Фльондор: Се неправда! — По сих словах Фльондора підняв ся небувалий крик і метушня в палаті. Цілою силою залунали крики: Проч! Богузе! Брехуне! Члени „вольнодумного клубу“ на спілку з иншими послами зірвали ся з місця і здавало ся, що викинуть Фльондора за двері, так як стояв коло вульварів. Та він улетувив ся сам дуже скоро. А крик тривав далше. Роздражене межі публікою і послами. Голоси: Встидайте ся, ви богуз! Пос. Пігуляк кличе: А то безвстидник! Пос. Ник. Василько: Такий трус, що скинув офіцерську блюзу! Пос. Юрий Василько: І такий драб сьміє мені в живі очі говорити неправду.

Пан Фльондор взяв мене на бік і заявив під словом честі, що він зівсім далекій від статі проти Жидів, але й

від статі проти посла Николая Василька. Сказав навіть далше з якої причини написано статю, пан Н. Василько мав обидати редактора Макса Райнера. Сей прийшов до дра Фльондора і питаю, як має ратувати свою честь. На те сказати мав др. Фльондор: „Ну, се вільно вам, я вам не перешкаджую. Кождий чоловік повинен постояти за свою честь! Але я з тим не хочу мати нічого спільного“. Я запитаю дра Фльондора: „Так, але звідки походять дані?“ — „Дані походять від одного польського посла з державної ради. А стало ся се тому, що Николай Василько хотів обжалувати Dziennik Polski, тому отже та газета мусіла назбирати матеріял. Далше сказав др. Фльондор, що збирачем матеріялу був знапий палаті Давид Грігоровіч і померший між тим редактор Теліман. Се хотів я донести високій палаті. (Зворушене). Ходило о те, чи він зістає в зносинах з „В. Ж.“ А тепер він під словом честі заперечив. І що далше? Др. Фльондор приймає Макса Райнера 4. жовтня в своїм помешканні в Сторожинці! Я отже не можу серед таких відносин належати до клубу, котрий має членом своїм дра Фльондора. (Бурливі оплески і притакування). Він зламав слово честі! Хто з панів може сумніває ся в тій справі, може успокоїти ся моїми висновками. Я за се в силі постояти. Желавби я собі, щоби покінчили ся ті особисті справи, якими займає ся сойм уже три роки. Хлопи голодують, а ми займаємо ся раз тим, раз другим членом палати! Не на те я прийняв мандат, я радше его зречу ся, я его не потребую. Не маю претенсій на гонори, а комедії грати не хочу. Щож до погляду, який маю про дра Фльондора, то є такий, як його має він (Фльондор) про Н. Василька. (Довготривалі оплески межі послами і аудиторією і притакування, крики „славно“!

Відповідь кр. през. Гогенльогє

на інтерпеляцію пос. Пігуляка в справі нехтовання рускої мови в державних урядях.

Відповідь краєвого президента князя Гогенльогє на інтерпеляцію посла Пігуляка і товаришів, внесену на засіданні дня 19. вересня в справі нехтовання рускої мови як краєвої урядовими особами:

Я не жалував заходів, щоби зарядити скорі досліді щодо конкретних жалоб, о спільно они відносили ся до підвласних мені урядів і урядників, і маю

честь подати до відомости слідуячий стая річи: В справі перечеркнення в уряді податковім в Заставній адресів писаних рускими буквами і переписаних тихже латинськими вислано 25. вересня краєвого інспектора податкового Зоте, до Заставної, аби сконстатував, як річ має ся, і стверджено при тій слідстві, що згадані поправки на двох залучених до інтерпеляції картках починив офіціал податковий Марціняк. Свій поступок намагав ся він оправдати обставиною, що рускі адреси мали бути нечяткі, а він в тій цілі переписав їх, щоби тим певніше можна було письма доручити. Оправдане сего урядника узнано яке нестійне і припоручено уділити ему за неоправдане поведене письмемну нагану вказуючи ему на законні наслідки, коли б поведене таке еще раз мало повторити ся. Не можна було дійти, хто перечеркнув первістні адреси на двох других картках кореспонденційних. Стверджено однак певно, що на жалє стало ся се рівнож в уряді податковім в Заставній. Стверджено рівнож, що крім згаданих випадків, еще два або три рази дучали ся подібні поправки руских адресів уряду податкового в Заставній.

Пря сій нагоді сконстатовано однак, що всі прочі рускими адресами заосмотрені карти кореспонденційні відслано без всяких змін і рівнож всі згадені в руській мові до уряду податкового в Заставній численно надіслані подана сторін дотепер все без закиду після припису залагоджувано. Щоби однак на будуче уникнути подібних немилих випадків, які давали би причину до зовсім оправданих жалоб, розсилає ся до всіх підчинених властей і урядів припоручене не чинити в жален спосіб ніяких змін або додатків в поданнях сторін. Тих, що нехтувати муть повисші постанови чекає на будучність поступоване після строгих мір дисциплінарних принципів.

Рівночасно постановлено, що коли зайшов би випадок конкретного додатку в хосен чи то служби, чи то сторони, то має се стати ся в сей спосіб, аби первістно суть подання сторони оставлено зовсім незмінною, а конкретність дотичної дописи має потвердити начальник уряду своїм підписом.

Урядови податковому в Заставній витикає ся крім того в дорогі староства в Кіцмани як найострійше те сконстатоване не дозволене перечеркнене адреси, і поправка єї латинськими буквами. Вкінці не дало ся ніяк дійти, хто позволив собі написати гідкі слова лайки на кореспонденційній картці Марці Задорожняк. Сконстатовано лише, що адре-

са переписана латинськими буквами на тій картці походить від служби уряду податкового Осипа Томашевського. Сей однак перечить будь би він писав слова лайки і певнише, що передав згадану картку поштовою урядови в Заставній.

По сій отже переслано в короткій дорогі дослідні акти тутешній п. к. дирекції пошти з просьбою, аби розслідла, чи часом не додав на картці згадане образливе слово який слуга поштової. З відповіді п. к. дирекції пошти виходить, що слово образливе дописано поза кругом діляна поштового уряду.

Справа не дала ся докладно дослідити, а постановив однак перенести Томашевського на посаду службову в инше місце, за те, що тойже на всякий спосіб порушив свої обовязки службові, перечеркнувши рускі адреси.

Згадане далше в інтерпеляції відкинене одного руского виказу о стані райвайзенської наси в Ленівнях, яке дучило ся в податковім уряді в Садагурі припадає на час, коли я не обняв був еще урядової діяльності, бо сю справу порушив вже в півтні 1902. посол п. Пігуляк в інтерпеляції в раді державній. Впрочім усунено винного в тій справі урядника від тоді на пенсію, отже відпала причина зарадити що в тій справі.

Прому панів інтерпелятів на підставі сказаного бути пересвідченими, що я сумлінно стараю ся берегти рівноуправлення всіх краєвих мов та що я у всіх випадках неоправданости підчинених мені функціонерів, про які дізнаю ся, поступати буду з беззглядною строгістю.

Вісти з цілого світа.

— *Справи монархії.* Горяча кров малярська троха успокоїла ся. Так довго кричали Маляри „проч із Австрією!“, доки й їм не відбило ся об уха „проч із Уграми!“ Сакраментальне слово сказав др. Кербер. Хоч правда ще й те, що оден і другий клич не поплив із серця, з переконання. По одному й другому боці не бажало ся ніякого розділу. Се лиш „маленьке непорозуміння“, що могло відбити ся фатально на интересах держави. Одні й другі хотілиб не потерпіти ніякої шкоди. Ся оборона власної хати зовсім натуральна й дивно тільки, що обом сторонам напесувала тільки кров. Найліпшеж впрочім тримати ся дороги правої: не жадати за багато й не давати за багато. Се друге повинно би стати девізом Австрії. Але за те вільно Малярам гризти ся поміж собою. І вони користають з тієї приємности як найбільше. Тіша має стати президентом кабінету, а Апоні заявляє вже й тепер, що виступить з ліберального клубу і перекинуть ся на сторону опозиції. Військової програми й доси не оброблено, бо комітет девяти не міг знайти стежки до компромісу. Независимі мають причину підготовляти ся вже до виборів в солодкій надії на розв'язане сойму, колиб знайшов ся новий шеф кабінета.

— *Галицький сойм.* В суботу переведено в соймовій комісії для виборчої реформи обширну вступну дискусію над внесеном пос. Олесницького о заведенне безпосередних виборів з курії V-ої і о утворення V-ої загальної курії при виборах до сойму. В дискусії взяли участь послі: Аполінарій Яворський, Бобжинський, Водзіцький, Гурський, Мойса, Олесницький і Стапінський. Пос. Олесницький мотивував своє внесення. Слідуячий бесідник, пос. Стапінський, кинув погрозу, що коли би сойм не змінив ординації виборчої, то тоді, як висловив ся, „спинимо всяку діяльність сойму“. Предсідатель пос. Аполінарій Явор-

— Але гарна бестайка, хоч малюй!

* * *

Вона загадала покинути ту фабрику трикляту, хоть би і зарез. Ту для неї отвірає ся пекло. Осоружний був їй директор з огидними чемностями, яких було від послідної розмови і її енергичного виступу така дуже багато. Осоружний став їй фабрикант, котрий явив ся у фабриці що дня і видивлював на неї свої вибухливі очі. Осоружне все доконала...

Тепер от вечером вона поїде до паньства Р., у яких є діти до науки й виховування. Знакомі посилали єї до того дому. Платня славна, було би з чого помочи мамі і тітці. Дім хороший, порядний. Най тільки дістане ту лекцію, зараз покине фабрику. Сеж і занате не для неї, дочки бувшого учителя людого, що померши, не оставив їй гроший, тільки доволі обширну освіту і заціплені в глибині серця засади чесноти та любови правди.

Вона їхала електричним трамваем і була вже близько улиці, де мешкали паньство Р. Серце її било надією. Нараз здригнула ся. До вагону ввійшов він — фабрикант. Ніяк його не їхав повозкою, як звичайно. Ну, виїмок нині. Побачивши її, вклонив ся чемно і поважно, удаючи, що не знає о заходах свого посередника зглядом тієї хорошої женьчини. Вона відклонила ся рівнож чемно і подумала:

— От, і він тут! Але що мені там! За пару днів не знаємо ся більше! Ото буде радість, радість!

А він думав:

— Куди вона так їде? Певно до свого любчика. Цению на сходинах. Я на правду цікавий видіти Ромеа сеї новіт-

ної Юлії... Але не випадає. В усякім разі мушу знати, де вона їде...

Купив білет і сидів, немов не звертаючи уваги на свою робітницю.

Незабаром ввійшла з вагону. Віп зіскочив також неспостережено і побачивши комісіонера, приступив до него:

— Бачите ту даму онтам? Ідіть за нею, слідить її. Мушу знати, до кого вона пішла. Ожидаю вас у Café Metropol.

— Служу ласкавому панови! — сказав комісіонер і кинув ся в скок за гарною дівчиною.

Війшла до одної камениці. По камініних ступенях вийшла на другий поверх, вишукала число дверей і задзвонила. Комісіонер станув при дверях иншого помешкання, удаючи, що когось вижидає.

Двері не відчинили ся, тільки віконце в дверях. Комісіонер чув розмову.

— Хто там?

— Тут паньство Р?

— Тут, а чого вам?

— Хотіла б я поговорити. Зачуваю, що єсть лекція. Приходжу від знайомих паньства К...

— Від К? О, яка велика шкода! Передвчєра власне приняли ми домову вчителю. Яка шкода! І мамця буде сего жалувати. Тепер нема нікого дома, лиш я. — Ах, яка шкода! Прому кланят ся від нас паньству К. і сказати, що за пізно, бо місце вже занате!

— Adieu!

— Adieu!

— Занате вже, пропало! — шепнула до себе дівчина і притомом пустила ся по сходах. За нею послугач.

Перед каменицею стала. Де тепер їти? Значить: на далше у тій проклятій фабриці, а як не послухавш їх підшептів, то зупиниш ся на деду! Гарнірічі!

Ішла далше. Думки напливали роєм.

— Ні, я не можу остати в тій фабриці! А без того я не в силі ані допомогти маму, ані біду тітку... О, проклята красото, причино мойого лиха і скорбот!... Але ні! Чом же я не маю пожити гаразд?... Я молода, світ широкий, веселий, так усьміхає ся. І він — такий милий — такий вуж — так ласить ся... Я його так люблю, так люблю...

Гадки мішали ся.

— Іду там, де він часто пересиджує. Перейду ся попри кофейню над дунайським каналом...

Пішла. В голові її палило.

А вода — казаметна вода в ясну давину — вода тога спокійнонько пливуча мазала її. Так вона почула нараз непереможений нагін — потяг до тієї води...

* * *

До Café Metropol влетів комісіонер.

— А де вона пішла? — запитаю пів голосом фабрикант.

— На ратушкову стацію!

— Де?... Чого? Якто?

— Скочила в Дунай. Поцінай ледво її витягнув. Жива, натурально... Я навіть несподівав ся, що таке стане ся, а то був би перешкодив. Нагло склало ся...

Розповів усе до чиста.

— А то дурна раз, гей дурна! Чи потребувала сего. Була би пані... Така прасна, а така, така...

— І була би щаслива! — додав комісіонер, глянувши значучо на фабриканта.

Відгадав його думки...

Відень, 1901.

ський сейчас застеріг ся рішучо против кидання таких погроз. Дискусії не покінчено і відложено єї до слідуєчого засідання. — Санітарна комісія на основі реферату посла Вурста ухвалила поставити в сеймі внесені о узнанні шпиталю в Калущині за загальний і публічний. Відтак раджено над справозданем пос. Марса о діяльності санітарного департаменту виділу краєвого. Промавляли послы: Беднарський, Марс, Водзіцький, Тшеческий, Яблонський і Вилькевич.

— В Празі прийшло в ческім сеймі до обструкції Німців проти зміни громадської ординації виборчої. Де газдині дві...

— Великий самодержець Росії видай не буде мав приємності оглядати Carpi mundi, вічний Рим, бо боїть ся соціалістів, які ані руш не хотять набрати респекту перед білим царем і грозять демонстраціями. Небезпечно — се вітчизна анархістів. Вже таки безпечнійше в Россеї. Тут бодай респект є.

— Болгарське населення тішиться ся на разі спеціальною ласкою султана, котрий пригадав собі на него і видав до військових і цивільних властей іраде з порученням охорони невинних жителів болгарських. — Єпископ з Фльорини доносить, що в чотирох его болгарських селах 372 родин відступило від екзархату і прилучило ся до єкуменічного патріархату. — Після консулярних вістий було в останніх часах в околиці Монастиру кілька битв, в котрих брало участь 200 повстанців; 65 погинуло. По турецькій стороні погинуло 2 офіцерів і 15 вояків, 10 вояків ранено. — Російський амбасадор був оноді у султана на аудієнції. Обговорювано послідню ноту Австрії і Росії і піднесено конечність вкорочення надужити турецьких войск. Болгарський агент дипломатичний доніс турецькому правительству о надужитих турецьких войск, котрі вже кілька разів перейшли болгарську границю.

— Албанці все ще не дають спокою турецьким властям. В санджаку Прізренді вибухло повстання з приводу задуманого правительством податку від худоби. Висших чиновників турецьких прогнано, одного навіть забито.

— Японці заняли Мазампо на Корей і вижидають виповідження війни з російського боку. Про сю заціпку „малих чортів“ — як звуть Японців Китайці — надійшла відомість з Шангаю до „Frankfurter Zeitung“.

НОВИНКИ.

Личні вісти. Судовий президент Клар удав ся дня 13. жовтня б. р. до Заставни, аби звітувати тамощиний суд. (Евентуально для покінчення дисциплінарного слідства, яке іще веде ся проти пов. судії Мерзвинського за незаконний уділ в остатніх виборах до гр. сейму).

З шкіль середніх. Заступник учителя при гімназії в Сереті Роб. Гайдаль іменованний заступником учителя при гімназії в Горі (Нижній-Австрія).

Шкільні вісти. Учитель в Рогожештах, Каз. Петрашук іменованний учителем при школі вправ в Чернівцях.

Одноразова наука. При гр. ор. реальній школі на заряджене шкільної ради зачала ся від вчора одноразова шкільна наука, що тривати ме від 8—1

год. рано. По полудні за те не буде відбувати ся жадна наука.

Пригадуємо, що проба „Бояна“ відбудеть ся сьогодні о 7-мій годині вечером.

Скликане ради державної. Ролік доносить, що правительство скличе державну раду на 10. або 12. надоліста і, що предложить їй сейчас бюджет на 1904 р. Народи над тим бюджетом в сполучі з бюджетом біжучого року, становити муть головну програму державної ради в тій сесії. Крім бюджету, правительство предложить раді державній іще нову військову уставу карну. — Бюджет на 1904 р. не буде звязувати ніяких несподіванок і викаже правдоподібно наблизку 300.000 кор. В бюджеті є уміщена вже сума на розширене землізн. управи руху в Чернівцях.

Міністер війни Куропаткин після донесення Neue fr. Presse має набагом уступити зі свого становища.

На сходинах „Українського Сокола“, що відбудуть ся дня 17. с. м. в неділю з початком о год. 8. вечером можна буде не тільки добре забавити ся, але ще й інтерес зробити, а то в той спосіб, що на випадок, коли опродасть ся, що найменше 60 білетів, то кождий гість буде мав право участувати в лосованню нагород на підставі лосю, який вибере собі за доплатою 20 сотиків при касі. Нагород буде дві а то для пань гарна китиця живих цвітів а для мушци фляшка шампаня. Не треба близше пояснити, що хто скорше прийде, той буде мав більшу надію виграти, бо буде мав до вибору між більше лосами. Стрій як вже було подане для пань візитовий, для панів домашній. Вступ 1-20 кор. Добровільні датки на рік „Українського Сокола“ приймає ся з подякою. — За Виділ: *Модест Лещинський* голова, *Остап Свистлик* справник.

Жидівське нац. акад. товариство „Зефіра“ вибрало старшинами на ХІІІ. піврік студента прав Х. Кінсбрунера, студента філософії Д. Лешчера і студента прав Ебнера.

Війку заведи в неділю о 1-ій год. нощі в шинку Наймана (улиця Ратушева) гузарі і цивільні, притім лучив ся один кровавий випадок. Одного цивільного скадчив гузар шаблею в лице дуже тяжко. Офіцери гузарські, що появились на сю бучу, незавдали собі ніякого труду, аби успокоїти ворохобників.

Про антижидівську роботу тайних духів в Галичині та Буковині читаємо у віденській Neue fr. Presse з дня 13. с. м. ось що: „Руска часопись „Діло“ осудила ще 10. червня у вступній статті різню Жидів в Кишиневі як найостріїшими словами і вказала на се, що в багатьох сторонах східної Галичини незвісні підозріні люди, що по руски лише калячуть а говорять добре по московски та по польски, намовляють селян до розрухів против Жидів. Ходить їм імовірно о викликане подібних розрухів, які лучили ся перед п'яти роками в західній Галичині між польським населенням. Згадана часопись остерігала своїх читачів дуже рішучо, щоби не слухали тих намов. Дивним-дивом політичні власти сконфіскували тоту статтю, так що вона доперва дня 23. червня наслідком інтерпеляції пос. Коса могла розширити ся по краю. Популярні рускі часописи, приміром тижневик „Гайдамаки“ писали подібно. Се і відповідає зовсім душови руского — отже й селяньского — читачого загалу, бо руске населення взагалі не ворогує з Жидями. Провірено також, що й вісти, які появили ся за польськими газетами дня 27. вересня у віденській пресі, отже також в Neue fr. Presse, немов то причиною противжидівських розрухів в Заболотіві, Гвіздці і Кулачківцях була агітація руских часописей та взагалі Русинів, лишених всякої основи. Навпаки по розрухах в Заболотіві удала ся депутация тамощиних Жидів до пос. дра Штраухера в Чернівцях, щоби просити его о інтервенцію для zagrożеного Жидівства. По заповненню депутатції аранжерами тих розрухів були не Русини, а навряд два Поляки. На основі тої інформації др. Штраухер зажадав телеграфічною дорогою від президента міністрів відповідних заряджень в цілі охорони спокійного жидівського та руского населення. Натяк на статтю, яка появила ся против Жидів в петербурзькій панросійській „Но-

вім Времени“, всякий, хто знає добре рускі партійні і пресові відносини в Галичині і на Буковині, мусить признати неумістним, бо ж відомо загально, що рускі національні стороництва і руска національна праса не підлягають рішучо ніяким впливам панросійських часописей“. — Сим кінцевим уступом опротивдує Neue fr. Presse кинене собою недовіро підозріне на українсько-руські стороництва, немов вони кермують ся вказівками з Петербурга, підозріне — сказати по правді — скомбіноване Поляками з найблизших кругів під кавками, а пущене до віденської преси при помочи звісного кореспондента пана Йолеса. В тім самім числі Neue fr. Presse згадує про звісну просьбу громади Валинець, коломийського повіта, внесену до намісництва о зарядженні слідства в справі антижидівської агітації, яку розвели в цілій околиці „тайні“ духи, інспіровані найочевиднійше польськими кругами. „Діло“.

Краєва рада культури. З нагоди премійована коний, яке відбуде ся на дню 23. жовтня 1903 в Радівцях уряджує комітет годівлі коний того самого дня о 3-ій годині пополудні на перегонній площі ц. к. стадини хлопських перегонів, в котрих, як вже давнійше було оголошено, можуть брати участь коні хлопського хову. На се назначено до поділу 4 премій, іменю 100, 70, 50, і 30 кор. і одна ціна квантитаивна в квоті 100 кор. Сі виховавці хлопських коний на Буковині, що хотять брати участь в перегонах, мають приставити сего дня свої коні судови, що рішати буде про нагороди, на перегонну площу. Кавний непотрібно. Виплата премій послідує безпосередно по перегонах.

Обікража архияєзья. З Абації доносять, що оноді окрадено там підчас кушелі архияє. Людвика, брата цісая. Вей річи були зачинені в комірці, куди злодій дістав ся дібраним ключем і допустив ся досить значної крадежи. Переведено сейчас ревізії і перешукано 258 осіб, але безуспішно. Ревізія дала причину до дуже прикрих сцен, бо обиджено в сей спосіб багато купельних гостей.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Учитель“ ч. 19. містить статі: О. Сидір Воробкевич, з портретом небіщика. — Сучасне виховане, IV. Властиве виховане, I. Коссака. — Сила при звичаювання в вихованню молодіжи, Н. К. — З ниви нашого шкільного письменства, подав Вас. Білецький. — Віче буковинських учителів. — Відозва комітета бурси у Львові. — Власними силами! (річ про новозасновану женьську семінарію з викладовим язиком руским у Львові). — Оповідення й викази жертв руского товариства педагогічного.

„Дзвінок“ ч. 19. містить такі статі: Честь Іванови Котляревському. — Малий пастух. I. Монах. (Конець буде). — Руска піснь Ізидора Воробкевича з портретом покійного поета. — Оповідання з фізики Льва Толстого. 1. Шкідливий воздух. 2. Як роблять воздушні бальони? 3. Гальванізм. 4. Сонце — тепло. Перевіз з московского Мих. Степан. — Розв'язка загадок, а в додатку дальших 4 картич. повістки „Збиточник Гумфрі“. — Шаріть по діточих комнатках наш руский „Дзвінок“!

„Slovansky Prehled“ ч. 1. (за вересень б. р.) приносить між иншим також початок статі Рудольфа Брожа п. з. „Probuzeni maloruského národa“, в якій молодий ческий учений, ідучи путем історії, показує історично-культурну місію Українців і вплив їх на розвій московської Руси. Рубрика „Ze slovanské poesie“ заповнена переводом Рапа-а Balcer-а М. Конопницької з портретом славної народної письменки.

Телеграми „Буковини“.

Будапешт, 15. жовтня. Президентом міністрів найправдоподібнійше зістане мін. скарбу Люкач, що в тій цілі прибув до Відня, конференсував з Куеном і був на послуханню у цісая.

Будапешт, 15. жовтня. (Бунт гонведів.) З Колошвару доносять, що в Уйвар зворохобив ся один полк гонведів і, що до Колошвару привезено 40 гузарів в кайданах.

ІІ. Т.

Аби положити кінець всяким кореспонденціям, які забирають много часу особливо при писемних замовленнях будь то друків будь товарів з папірні, заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ подає ціні друків і зарезом повідомляє всіх інтересованих, що на продажі друків шкільних не опускає ніякого проценту, так само не висилає друків в инший спосіб як лиш за послілатою, а при попереднім надісланню грошей на друки, упрощає також о посилку і на порт, бо гроші прислані на друки покривають лиш належну за них квоту, котра мусить бути вказана в книгах, а оплату листоноса за кождий переказ поштовий і шорт, завжди покриває управитель друкарні із власної кишені. Так само і товари з папірні висилають ся лиш за послілатою а не на слово.

Ціни друків розуміють ся за одем аркуш.

Klassenbuch	6
Wochenbuch	6
Inspektionsbericht	6
Schulversäumnis	4
Auszug aus den Schulbes. Tabelle	4
Свід. про звільнення	4
Свід. відхідне	4
Entlassungszeugnis	4
Abgangszeugnis	4
Jahresausweis	3
Schulkataster	3
Lehrerkataster	3
Frequenzzeugnis	3
Свід. ереквентацийне	3
Inventar	3
Nachweisung über Wieder. Unterr.	3
Verzeichnis imf. Kinder	3
Schulmatrik	3
Katalog der Schülerbibliothek	3
Zabizwane	3
Aufforderung	3
Quartalausweis	3
Qualifications Tabelle	3
Свід. для приватистів	3
Privatistenzeugnis	3
Ausweis über Religionsunterricht	3
Schulnachrichten	3
Повідомлення шкільні	3
Armutszeugnis	3
Kviti	3
Quitung	3
Konsignation	3
Повідомлене-Protokoll	3
Verständigung-Protokoll	3
Паніп з написом: Schulleitung	2
Коверти з написом: Schulrat	1-40
100 штук	—70
50 „	—70
25 „	—40

При закупні товарів з папірні на суму 20 кор., опускає ся 10% рабату.

Православний Календар „Рускої Бесіди“

на рік 1904, коштує: в Чернівцях 50 сот. а з пересилкою поштовою 60 сот., а як хто пришле менше, то в місце Календаря дістане назад свої гроші.

Хто пришле гроші наперед за 20 Календарів, той дістане 10% рабату, один Календар для себе і оплачену за них почту. — Хто хоче Календарі взяти в розпродаж на ч. а. с. мусить половину належної за них суми зараз запластити Іванови Захаркові, а решту в часі після умови — дістане 1 Календар для себе і 5% опусту.

Гроші за Календар належить посилати лиш на адресу: Іван Захарко, Петровича ч. 2.

Заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, Петровича ч. 2.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в півальтійній ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарізкових уміщеннях опускається на півні процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

(—)

Отримую подаю моїм Вп. клієнтам до відомости, що я закупили під час моєї літньої подорожі, в краю і за границею багато осінніх товарів, скомплетував їх, і поручаю в великій виборі на продаж.

Капелюхи для панів і хлопців фільцові, з льоден і пайшові в найбільшій виборі. Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик I. Heinz Ita у Відні, Josef Pichlers Söhne в Грацу, P. Ladstätter & Söhne у Відні, Rosalino Giuseppe Fratello Alessandrio в Італії. — Найновіший циліндри і кляни.

Шапки для панів, хлопців і дітей, в різних краках. — Шапки до подорожі.

Краватки правдиві англійські і віденські після найновішої моди. В найбільшій і середній гатунку.

Біле мужеске, красний виріб з англійських зефірів, полотна і ліки Ковнярки, машети, хустки до носа, панчохи, шельки, підвязки і т. и.

Ковніри наймоднішої сорти для дам, дівчат і дітей.

Черевики для дам, панів і дітей. Найліпші фабрики з найславніших фабрик як: Anton Sapek у Відні і м. Черевика Chevreux як також Lawn-Tennis до гімнастики і м. в найбільшій виборі.

Самостійна продаж **Кальшів** правдивих петербургських — черевика до снігу з патентованими підшвами, неперемакальними, найліпші фабрики.

Жакети діточі і плащики наймодніші, в найбільшій виборі. Великий вибір чепців і шапок як також всяких артикулів до подорожі. — Великий вибір клунків і куфрів, шкіряних, кошків на біле, пуделок на капелюхи, футералів до парасолів, кошків на начині, ременів, мішків і т. д.

Замовлення з провінції виготовляються ся скоро і точно по як найдешевіших цінах.

Склад ц. к. упривілюваної фабрики товарів з альпаки і хінського срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Вже вийшов

з багатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотиків.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович. „Розмови“	—40
Корниль Н. Устиянович. „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський. „Як повстала земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Еремичук. „Іван Сучавський“	—40
Ів. Ваханський. „Пропасть“	—20
Ф. Колеса. „Наша дума“	2-50
Гарний. „Маларі“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюзі по заслугі“	—20
О. П. Ковіський. „В день святаї воли“	—20
Ю. О. Федькович. „Проскурка“	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі речники.)	2-—
Видання тов. Руска „Школа“.	
Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1-20
Ом. Попович. „Методика“ I часть	—60
„Як бідні збагатіли“	1-—
„10 казок для діточок“	—20
„Збірка законів“	1-—
Ів. Синюк. „Образки з життя“	—20
Шпайнарівський Сергій. „Руска Читанка“ для II. класи гімн.	2-80

Др. Стеф. Смаць-Стоцький. „Громада“	—20
„Поради“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2-40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographe	—40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярські“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галич. „Домашній писар“	1-—
Ігнатиєв Єврей. „Верховинські згадки“	2-—
О. Шпигто. „Листи з пекла“	—30

При замовленнях Книжон упрашає ся присилати на порто.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляються ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Православний
МОЛИТВЕННИК!

для молодіжи,

є до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане 10 проц. рабату.

В ПАПІРНИ „РУСКОЇ БЕСІДИ“ в Чернівцях (Петровича 2) єсть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колеса за 2 кор. 50 с.
Писання Ос. Юр. Федьковича I, II і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшім закупні опускає ся значний рабат. (0—0)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Красне, добре і дешево.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
НОВОСТИ
для конфекцій панів,
панночон і панів.

Новости:
в жакетах, ковнірах
і плащах
з найліпших шито-
ків віденських і бер-
лінських салонів.

Магазин одягів дамських і мужеских
Чернівці
ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льокалю Якова Гольда)

ВСІЛЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ
виготовляються ся сейчас.

28 (9-7)

Красне, добре і дешево.

Красне, добре і дешево.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ве застережене. — Ренлямації неогче-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Учительські семінарії в Чернівцях.
(Бук. соймови під розвагу).

I.

Здавна сподівана реформа наших учительських семінарій, мужескої і женьської, все ще не доведена до ладу, хоч з компетентної сторони відійшов до міністерства просвіти не один проєкт, не одна добра рада, не один статистичний виказ. Усе лишається так, як було, і лишиться так мабуть аж до того часу, коли обидві наші семінарії випустять у край стільки учителів і учительок, що вже й ученики й учениці зі свідомствами зрілості будуть роками чекати на посади. А на той час не треба довго й чекати. Тепер до наших семінарій стільки їхає ся молодіжи і стільки що року виходить зі свідомствами зрілості, що найдалше за яких десять років усі школи і класи будуть мати дійсних учителів; щезнуть некваліфіковані помічники і помічниці; всюди буде повно молодих сил. Оттоді, коли наша „фабрика учителів“ буде могла, так сказати-б відіхнути, коли устане таке величезне збіговище до школи, яке тепер є, прийде мабуть пора на її реформу.

Поки-що ми раді-нераді мусимо годити ся з сими обставинами, які є, і в давніх межах дбати про те, щоби добути як найбільше хісна для нашого народного шкільництва в Буковині. Відома річ, що наша найвища школа педагогічна основана на непедагогічній основі, бо на мові, якої величезна більшість краєвого населення не вживає і якої у народних школах найменше потрібно. І хоч нема сумніву, що ученики й учениці мають особисто великий хосен з того, що в семінаріях дає ся їм таку добру нагоду, вивчити ся світової німецької мови; так з другого боку, коли подивити ся на справу із становиска потреб народного шкільництва, також нема сумніву, що учителі й учительки, котрі вчили ся всіх предметів по німецьки, а краєві мови були лише чотири або три години в тижні, потім мають великий клопіт з усякою термінологією і навіть з краєвими мовами, якими учать, а яких не знають так докладно, як би повинні знати. Попросту, за мало нагоди мали в школі, щоби пізнати докладно сей руску а той волоську мову; більше як трицять тижневих годин науки по німецьки, так би сказати, заголомшувало чотири або й лише три години науки краєвих мов. У головах учеників навіть вкорінює ся німецький спосіб думання і писання, який потім у рускій а певно і волоській стилістації робить великі спустошення, як от для прикладу така „взірцева“ бесіда: „Я бачив єго іти, я чув єго грати“...

І що найчуднішше при тім всім: хоч по шість років учить ся молодіж по німецьки, то проте багато є таких випадків, що матуристи не

дістають німецької викладової мови. Натомість виробила ся в давних „добрих“ часах традиція, що Русин чи Волох повинен при матурі доконче дістати з руского або волоського викладову мову, бо якжеж инакше може бути?! Адже сей Русин з роду, а сей Волох з роду! Се-ж їх матірня мова! Дехто, необізнаний добре з тим, що справді треба би вимагати від учителя, котрий бажає кваліфікації з краєвої мови, навіть чудує ся, як таки — аби Русин та не знав своєї рідної мови! А були навіть і такі предивні випадки, що дехто вимагав, щоби і тим ученикам і ученицям з груп б) — з котрих велика частина починає від азбуки, а краєвої мови не знає „аві в зуб“ — також давати викладову мову краєву, бо бідолахи потім не можуть дістати посади, хоч скінчили семінарію!...

Як бачимо, поняття про вартість краєвих мов для народного шкільництва у нас несправедливі і для обох, чисельно найбільших народів у Буковині, Русинів і Волохів, просто обидливі. Дивити ся на се спокійно не можна — треба доконче бажати собі, щоби краєві мови дійшли як найскорше до такого значіння, яке їм по справедливості належить ся.

Вимагати сего маємо тим більше право, що до семінарій, особливо до мужескої, горне ся найбільше селянська молодіж. З неї можуть бути і бувають знамениті учителі, однак приступ до школи для неї трудний через німецьку мову. Тут у краю чути загальні нарікання на некваліфіковані сили, а тут і з нестачі місць і з причини за малих відомостей головню у німецькій мові відпадає така маса хлопців, охочих учить ся на учителів, що аж жалє бере дивити ся на правдиве „головництво“ при вступних іспитах. Ще перед кількома роками приймали у нас до приготівляючих курсів без іспитів, просто з пятого або шестого року народної школи; а тепер не тільки питають всіх, а ще настав такий перебір, що ученик з четвертої класи гімназії злякає радий, коли попаде в перший курс. Ученикам з народних шкіл щораз тяжше дістати ся до семінарії; для них небавом і зовсім замкне ся та проста дорога, якою доходили до скромного кусня хліба; натомість до семінарій почнуть збігати ся „відпадки“ з гімназій, так як се діє ся в Галичині. З тих же емігрантів з гімназій, о стільки сильніших від учеників з народних шкіл, що більше обзайомлені з німецькою мовою, не доконче мусять бути ліпші учителі, як бували досі, з тих, що не нюхали латини і греки, бо мало коли покидає добрий ученик гімназію. Звичайно, котрому не вело ся в гімназії, той потім „ущасливає“ семінарію своєю особою. Досвід у школі не все свідчить на їх користь.

Одним словом і ростемо, що правда, в гору з нашими народними школами, але і щораз тяжше доступати молодіжи без манівців і митарств навіть скромної посади учителя.

II.

Придивім ся лише, як було досі, щоби знати, де чого нам хибувало і щоби завести можливу рівновагу в семінаріях на будуче. Ужю до того урядових статистичних чисел, щоби ними підперти потім свої висновки і бажання.

В мужескій семінарії у всіх чотирох класах (роках) було:

в році шкл.	Русинів	Волохів	Німців	Поляків
1894/5	59	48	24	13
1895/6	74	64	25	16
1896/7	70	69	21	16
1897/8	73	82	15	22
1898/9	75	86	18	20
1899/900	70	106	16	23
1900/1	61	97	19	21
1901/2	81	90	21	20
1902/3	79	87	30	23
Разом	642	729	189	174

Коли взяти пересічно сі числа за останніх дев'ять років (давнійших чисел не міг роздобути; врешті найцікавіші для нас останні роки), то виходить, що в мужескій семінарії на один рік припадало (у всіх чотирох класах):

Русинів 71·33
Волохів 81·
Німців 21·
Поляків 19·33

Ся статистика показує нам, що до мужескої семінарії найбільше ходить Русинів і Волохів, саме школярів таких, що для них, німецька мова мусить бути великою перешкодою при науці, бо вони її дома не чули, а в народних школах не могли вивчити ся так, щоби в семінарії не мали з нею клопоту. Кілько то часу і праці пропаде на саме пізнавання непривичної для них мови, се могли би сказати всі ученики, що вчили ся в нашій семінарії і з рана до ночі сиділи в школі, за часів пок. директора Ісопескула навіть при лампах. О скільки щасливіший такий семінарист-Німець у Відні, що ніяких інших мов не потребує вчити ся, лише своєї німецької, і через те зискає, що тижня кілька шкільних годин, котрі може ужити або на прохід або на докладнішу науку! А в нас же є такі спеціалісти, що крім німецької мови вчать ся і рускої і волоської і польської (звичайно потім жадної не знають добре), а до того ще — не знати по що і церковного співу, хоч такий „даскал“ з семінарії ніколи не „втре носа“ правдивому даскалові! Просто сказати, із нашої семінарії зробило ся з роками таке диво, якого в цілій Австрії не подіблеш. Школа тяжка, як тягаровий поїзд. Хто не бачив,

як з початку року тяжко рушити її з місця, той не має поняття, скільки клопоту і праці коштує се і директора і учителів. Се правдиве щастє для семінарій, що за директора дістала чоловіка невтомимої праці і правдивого батька молодіжи, котрий згодив ся вести і справді веде знаменито отсею тяжку школу; бо справді не кождий доріс до того, щоби дати собі раду із сею великою спадщиною по пок. дир. Ісопескулі.

Однак, як сказано, молодіж у такій школі просто мордує ся. Ще коли-б наші хлопці мали з чого жити, вигідно мешкали, мали добрий догляд, то може і знесли би сей тягар шкільний. Але-ж ми всі добре знаємо, як живуть наші семінаристи, що їдять, де мешкають і яких мають опікунів по квартирах! Коли те все возьмемо на увагу, то справді можемо і мусимо собі бажати, щоби із нашої молодіжи зняли хоч частину її тягару. А зменшити сей тягар можна тільки розширенням права краєвих мов, реформою або і скасуванням груп б), заборонаю учить ся по три і чотири мови в шкoлi, знесенем науки церковного співу... Зараз зложив би ся инший, простіший поділ годин, а не такий як тепер, що хіба в ночі нема учеників у школі, а зрештою кожного дня є, з рана до вечера. От хочать і повинні завести ще у нашій семінарії (так як є в галицких) докладнішу науку господарства. Зараз прибуде година-дві більше в тижні. Що тоді зроблять наші замучені семінаристи? Найліпше було би, щоби вже у школі й спали, як воляки у касарні..., тоді може найшов би ся час на всі предмети і на всі комбінації годин.

Наведені висше числа показують нам ще цікаву річ, що хоч Русинів у Буковині найбільше, отже відповідно до того потребують і найбільше народних шкіл, тим самим і найбільше кандидатів на учителів, то такі кандидатів не було доволі, бо Русинів було у семінарії що року о д е с я т ь менше, як Волохів. Наслідок того є і буде такий, що некваліфікованих сил у руских школах буде більше, як у волоських, і довгий час, як Волохи, мусимо „калікувати“, щоби вкінці у руских школах настав лад.

Скаже може хто: „Адже і з Не-Русинів бувають учителі по руских школах!“ На те знов відповідає нам статистика, яку подаю дальше, коротко і розумно так: За останніх 11 років (11 матур) дістало викладову руску мову тільки 19 Не-Русинів. Коли-ж би за той час були ходили до семінарії по 81 Русинів що року (не кажу більше, лише так, як Волохів), то ми могли були вже сьогодні мати звиш сто учителів більше, як маємо, а не 19! Для чого-ж то і за які провини мають буковинські Русини спізнювати ся зі своїм народним шкільництвом? Чи не платять так само податки,

як другі? Чи не потребують може шкіл?...

Але скаже може хто: „Може мало Русинів зголошує ся до школи?“ І то ні! Все було їх багато, а остатніми роками то вже тільки, що не знати, що з ними й робити. Хоч би й поздавали добре іспити, то нема місця всіх приймати. Тільки ось що було: з великої справедливості робила ся ще більша несправедливість: ученик-Русин міг бути і добрий і пильний, але з руского ніхто его і не питав при вступних іспитах; натомість питали его докладно з німецького. У німецькій він не був певний — і пропадав. Кілько пильних і талановитих учеників утратили ми через те — то і не счислити! — Се дійсні рускі гека-томби, зложені на жертвеннику німецьчини! Тут кожний з нас бачить і знає, що в народній школі мало треба німецької мови; а тут таке десятковане молодіжи що року з причини німецької мови! Чи се дасть ся погодити з сумлінням і потребами народної школи?

(Конець буде).

Буковинський сойм.

Засідане з дня 16. жовтня б. р.

Посол др. Герман ставить наглядний внесок дотично одноразової за-по-моги на вибудоване нового університетського будинку в сумі 200.000 кор., які мало би ся виплатити в протягу 20 літ.

Предсідатель подає до відома, що комісія для посольської ненарушимості власне уконституувала ся. Її головою вибрано посла Бежана. Далі уконституувала ся також комісія для висказання негодования, якої головою вибрано др. Скедла.

Посол др. Скедла подає до відо-мо-сти, що др. Ончул і др. Штра-в-хер зложили свої мандати в комісії для висказання негодования, ізза того, що мають бути переслухані в тій комісії як свідки. Предкладає, аби переведено доповняючий вибір. Вибрано посла др. Смал-Стоцького і Грігорчу.

Посол Калінескул просить, аби внесок др. Штрахтера задля проти-жидівської агітації в деяких черновецьких часописях передано комісії для висказання негодования. Др. Штрахтер проти-вить ся тому, бо сей внесок є вже при-придлений адміністративній комісії, а комісія для висказання негодования має тільки порішити личну справу, почім переставє естувати. Его внесок є чисто річовий. При голосованню внесок Калінескула прийнято 12 голосами проти 4.

На лівійці повстає велике обурення. Штрахтер протестує проти такої ухва-ли палати а то ізза того, що в адміні-страційній комісії, якій був переданий той внесок, зівсім над ним не раджено і не ухвалено передати его иншій комісії. Се зробив на власну руку голова тої комісії, Калінескул. А то противить ся регулямінові. (Пос. Стоцький: Нова блямажа більшовізм! Нове насильство!) Пос. Стоцький ставить внесок, аби сю ухвалу сойму реасумовано. За тим заявляє ся і посол Богосевич, кажучи, що так він як й его товариші не знали, що над тим внеском не дискутовала адміні-страційна комісія. (Прийнято.)

Відтак проф. др. С. Смал-Сто-цький мотивує свій внесок дотично управління споживного податку від мяса. Внескодавець говорив більше менше так: Податкова труба натягнена до неможливості. Але піде не дає ся вона так відчутти як на селі. Доказом того, от хочби такий примір. При кінці лютого біжучого року був я в однім селі у о. Кантеміра, що святкував 50-літній ю-вілей свого священства. Коло деревни обступила мене майже ціла громада. Питаю, що стало ся? Довідаю ся — дурниця! Минулого року був в тих сто-ронах податковий побороз з Вижниці. Він випитував ся людей о всякі річі, списав якийсь протокол, котрі люди по-

підписували, й від'їхав. Майже кожний селянин крім хати на долині, має ще драхлу хату в горах, збиту з дощок, аби в дні в часі роботи мав де переночувати або зварити собі мамалігу. По-якімсь часі дістають вони з вижницького податкового уряду наказ плачати подат-ку від тих хат. І вони були би запла-тили повоналожений податок, коли би жадано его за послідний рік. Во наш мужик при звичаєний платити і був би заплатив і той податок. Але щож, пан поборозч наложив на них податок за останніх 5, 6, 7, 8, 12 літ, так що на одного мужика припало платити по 15, 20, 30 і більше корон, і то за такі хати, радше буди збиті з дощок, що не сто-ять і 4 корон. Я порадив їм, аби кому-дись внесли подане о знесення того податку до міністерства скарбу. Чи вони то зробили, не знаю. З того бо часу боять ся вони дати на що небудь свій підпис. Серед того їх тепер екзеквуть, фантують, граблять. Такий спосіб накла-дання і стягання податків навіть політич-но-податково не є наказаний. Вже як має накладати ся податки, то не за по-передні роки, а за послідні. І селяни були би заплатили новий податок за по-слідний рік, бо як сказано, вони при звичаєні платити, і все було би в порядку і в селі панував би спокій. Такий спо-сіб оподатковування не то не є доконеч-ний але не є навіть добрий зі стано-виска ерару.

Тепер перейду до другої не менше діяльної справи. То є, мої панове, прямо сванство. Від кількох літ зани-маю ся тою справою. По моїм виборі на посла з садагурского повіту, громада Раранче скаржила ся мені, що побирає ся податок від мяса, який перше не по-бирано. На мою інтервенцію той подат-ок знесено. І зівсім слушно. Податок споживний від мяса повинні платити різники і цілком справедливо, бо вони бють безроги і худобу не для власного ужитку а на розпродаж. Після закона, кожний, хто уба для власного ужитку безрогу, є вільний від того податку. Але у нас вже ті часи давно минули, де селянин сам міг для себе убити без-рогу. Тепер може тільки кілька селян, 4, 6, 8 разом купити безрогу і для власного ужитку бити. Ті селяни, що разом купують і бють, суть властителя-ми і бють для власного ужитку, та тим самим вільні від податку споживного. І справді того податку довгий час не побирано. Аж тут нараз громада Топо-рівці, Чернявка, Добришівці та много инших скаржать ся мені, що за таке кумулятивне бите безрог побирають від них податок. Я порадив тоді тим гро-мадам по безуспішних протестах в на-шій фінансовій дирекції удати ся до міні-стерства фінансів, котре також рішило ту справу на користь селян забуваючи, що після закона коли один чоловік бе і не спродає за гроші мяса а сам споживає, не повинен платити по-датку. Так само коли кілька селян раз-ом бе на власний рахунок, не розпо-дає мяса а самі споживають, то так само повинні бути вільні від податку. Навіть в місті кілька родин купує спіль-но безрогу і бе на власний ужиток а не платять того податку (Пос. Пігуляк: Ба коли вони под. урядів не знають! Тре-ба добре уважати.) В тім дусі виложив був мені дотичний закон споживний від мяса високий фінансовий урядник Герман і в тім самім дусі виложив я той закон в народній часописі, з чого прийшло до багатьох козлів. Що той споживний податок є так натягнений, в тім винуваті арендарі того податку. Онп на власну користь не на держав-ного скарбу натагають сей податок аж до експесу. Я апелую отже до високої палати, аби уняла ся за найбільшшми з поміж бідних, що раз на рік ледва їдять мясо (і то не всі, Ред.); уймуть ся за ними мої панове, та ухвалять резо-люцію, що спонукала би правительство до застановлення подібних чикан зі сто-рони податкового уряду зглядом сіль-ського населення. З формальної сторони прошу передати мій внесок адміністра-ційній комісії. Внесок прийнято.

Відтак палата перейшла до дебатів над велізними, в котрій брали участь референт Лянгенга, др. Штрахтер до Льюж і др.

При кінці засідання дискутовано над знесенем рогаток. За знесенем висказали ся др. Стоцький, Левицький, про-ти посла Богосевич.

Засідане замкнено о 2-гій год. по-полудни. Наступуюче засідане відбуде ся вівторок о 10. год. рано.

Борба на Буковині.

„Діло“ пише:

Сполуча демократичних елементів на Буковині для позалення консервативної румунсько-польської кайки, що знайшла в соймовій політиці свій вислів в завязану д-ром Аврелем Ончулем, д-ром Штрахтером і рускими послами спільного клубу — т. з. „вільнодумного союзу“, стає для Буковини подією далекосягаю-чою, можна сказати — історичної ваги. Хоч малочисельний, бо по зрадї москво-фільського посла, д-ра Гакмана, лише 6 членів чисельний, вільнодумний союз“ потрапив однак внести в гнилу та душ-ну доси атмосферу буковинського сойму бистру струю свіжого воздуха, живий фермент, що розрухав неповоротно доси прибіжище дрібних інтриг, політичного криварства та закулісних шахрайок. Особливо-ж розворушив „вільнодумний союз“ справдішнє гніздо шершенів ви-ведене на днівний порядок виборчої реформи. Боярско-пшяхоцька румунсько-польська спілка з'орієнтувала ся вміть, що виборча реформа се топір приложе-ний до гнилого пня її привилеїв та її розбизацького пановання і, пізнавши в „вільнодумнім союзі“ грізного против-ника, з котрого зростаючим впливом на широкі круги населення треба не-аби-як числити ся, порішила скрутити всяку доб за всяку ціну.

Знаючи, що головними ініціаторами „вільнодумного союзу“ є д-р А. Ончул та п. Н. Василько, постановлено позбутися сих двох так невідгидних для румун-ських бояр і для Польків політиків і від-сунути їх з політичної арени. Побіч того намагано ся інтригами розбити „вільнодумний союз“, бажаючи членів самого союзу відтягнути від него та по-ріжнати поміж собою.

Інтриги звернені против д-ра А. Ончула, як і проба усунути его зі сойму через уневажнення его вибору цілком однак не повели ся. Так само не багато втратив, а властиво навіть зискав руско-вільнодумний клуб через очищення его з так неясної личизни, якою є москво-фільський посол др. Гакман, що свій вибір завдачує польсько-румунським над'ужитям.

Та капітальні два погроми потерпі-ла ся чесна кампанія при двох нових пробах захитання „вільнодумного союзу“: одну та тоці антижидівських інтриг, що найшли свій вислів на стовицях Czern. Tagblatt'u і Buk. Journal'u а другу на тоці тяжких клевет, помічених в дру-гій з наведених часописей, а маючих на цілу очернене та скомпромітоване посла Н. Василька і зроблене его тим способом „неможливим“ в пууличнім житті.

Антижидівські інтриги, що — як видно — є тепер загальним методом польської політики супротив Русинів, бу-ли направлені головню на адресу посту-пових буковинських Жидів, що належать до демократичного німецького крила на Буковині, репрезентованого в соймі і в „вільнодумнім союзі“ д-ром Штрахтером. Польсько-румунським інтригантам ходило о киненя незгоди між Русинів та німець-ко-жидівсько-демократичних виборців д-ра Штрахтера, а тим самим і о відтигнене сего посла від союзу з Русинами. Ін-трига однак не повела ся, а годі на-м тутки поминути без зазначення, що чи-мала і перша в тім заслуга як-раз на-шого дневника, як загалом власним ін-формациям і остоорогам нашої часописи та свідомості і організації наших оди-омішленників безперечно в значній мірі треба завдячити, що завчасу перенинено злочинні заміри наших ворогів та що в нашім краю не полили ся потоки крови. Так рішучо зазначуване нами становище Русинів не остало — видно без впливу і відгону в інтересованих кругах поступових буковинських Жидів, коли др. Штрахтер вважав відповідним зі свого боку приложити руку до здема-сування негідної роботи румунсько-поль-ської кайки та завдав тим способом свій інтризі рішучий удар. Штрахтер іменно виводік сі підлі махінації наших воро-гів на днівне світло буковинського сойму, ставлячи відповідне внесене з про-тестом против антижидівських інтриг ру-мунсько-польських наємних газетарів, ви-світлюючи звязь згаданих часописей

з польським і румунським соймовими кля-бами та пиякуючи безпощадно негідних інтригантів. До голосу д-ра Штрахтера прилучив ся і п. Н. Василько, рішучо відкидаючи закиди, наче би антижидів-ські агітації походили від Русинів, та визнаючи натомість, що се робота як-раз румунсько-польської кайки. Крім того др. Штрахтер вислав відповідну теле-граму з представленням річи до д-ра Кер-бера, домагаючи ся до забезпечення Жи-дів і Русинів перед наслідками польско-румунської інтриганської роботи.

Так зближувала ся польско-румун-ська кампанія з антижидівською інтригою, та ще гірше вийде мабуть на оклевету-вання п. Н. Василька. Нашим читачам відомо вже з наших донесень, що поль-ско-румунська кайка, при помочи Buk. Journal'u бажала особистим напшквілем скомпромітувати Василька і всю ведено ним роботу. Коли справа сего напшквілу прийшла перед форум сойму і авторство его закинено провідникови Румунів по-слови Фльондороби, сей дав слово чести, що ані не є автором статі ані не стоав ніколи в ніякій звязи з редакцією Buk. Journal'u. На превелику сенсацію для цілої Буковини а на колюсальний бля-маж для румунського клубу, запізваний до суду редактор згаданої газети, Макс Райнер, зложив писемну заяву, що автором статі є таки ніхто инший, як Фльондор. Скандаль зробив ся небува-лий. На засіданню з 13-го с. м. „вільно-думний союз“ заатакував Фльондора, жадаючи визначення спеціальної комісії для его справи, а др. Ончул виіс, аби сойм висказав Фльондорова свою погор-ду. Фльондор пробував ще викручувати ся, але ему наведено такі докази, що він був приневолений винести ся з за-сідання. Румуни сиділи прибиті, згнобле-ні — цілком без звичайної бути: сеж був моральний засуд смерті для їх вожа-да. Один з членів румунського клубу, Жорж Василько, візваний п. Ник. Ва-сильком на родинну честь, заявив, що виступає з клубу, де засідають люди без чести, та ще від себе подає фанти про зносини румунсько-польської кайки з наведеною часописею. Поляки, як звичайно хитруни, спротивили ся внесенню д-ра Ончула, кажучи, будь-то осуд справи належить до суду а не сойму, і були лише за відосланем справи до комісії для посольської ненарушимості, чого впрочім для хвилевого затушовання спра-ви бажав і сам Фльондор. Вкінці при-нято внесення на видачу справи окремій комісії з 7 членів, що треба вважати чималою побідою п. Василька та цілого „вільнодумного союзу“, бо справа буде мусіла ще раз прийти перед сойм, а нема сумніву, що Фльондор завчасу ще усуне ся, аби уйти ще більшого скандалу.

Так-то інтриги Румунів і Польків против „вільнодумного союзу“, а з окрема против его духового провідника п. Ник. Василька, скінчили ся їх власним по-громом.

НОВИНКИ.

Бук. сойм. В понеділок о 6. год. по полудни відбуде ся засідане адміні-страційної комісії з таким порядком дням: Внесок др. Штрахтера а дотично видання дисциплінарних приписів для учительства; законопроект дотично підвищення податку від пива (реф. Му-стаца); справоздане краєвого виділу до-тично будівничого закону для краю (реф. де Льюж). — Сьогодні о 12-ій годині в полудне відбуде ся в бю-рі члена краєвого виділу бар. Мустаца друге засідане комісії для висказання не-годования в справі афери Василько-Фльондор.

Посли Ник. Василько і др. Аврель Ончул виїхали на кілька днів в пиль-них справах, перший до Відня а дру-гий до Берна.

На поединок визвав Янку Фльон-дор бар. Жоржа Василька, та синкудант бар. Василька признали ридаря Янка негідним ридарської сатисфакції.

Ольга Кобиланьська, наша сла-ва писателька, тяжко хора. Вся Русь-Україна прийме сю вістку з тяжким жалем і бажанем, щоб дорога землячка чим скорше виздоровіла.

Читання „Народного Дому“ в Чернівцях звертає увагу всіх, що во-

на отворена тільки для членів читальні. Отже хто ще ним не є, най више ся в книжку членську, що є у службі, знайде від 1. падолиста с. р. не може заходити до читальні. Вкладна не велика а газет нїде нема за дурно. Так само зволить, члени що залагають із вкладками, доповнити їх цілковито на 1. падолиста, инакше будуть вичеркнені.

З Укр. Сокола в Чернівцях. „Народна канцелярія“ у Львові завела народні марки для збирання фонду народного. Сі марки повинен приліпляти кожний Русин, коли пише лист до Русина на листі чи картці з другої сторони. Хто з Русинів не уживавби таких марок, тому не треба відповідати, не треба зробити сего, о що просить. Одним словом бойкотувати. Видаток на одну марку 2 сотики чи 10 сотинів не великий, тож кожний може спромогти ся на нього, а коли переведемо докладно і безглядно карність народну, то кожний буде ті марки купувати і так сотиками збере ся великі гроші. Щоб ся справу зробити буковинським Русинам ближню і собі зібрати гроші на конячню будову салі, перемовлював „Український Сокол“ з Народною канцелярією у Львові і переговори увінчали ся успіхом, бо таяж канцелярія відступала свої марки нашому товариству за половину ціни. Сим способом надіємо ся зібрати гарну суму грошей на будову власної салі і причинимо ся до піднесення народної карності. Тож в надії, що наше суспільство підіпре наші змагання, відізнаємо ся до патріотизму загалу і надіємо ся великого пошиту на сі марки. Марки буде можна дістати у касиєра Товариства друга Омеляна Могильницького почавши від 20. жовтня б. р. — *Мод. Левитський голова, Ост. Світлик справник.*

З „Научного Круга“ академ. тов-а „Січ“. Ві вторник дня 20. б. м. відбудеть ся в льокалі акад. Тов-а „Січ“ у л. Новий Світ ч. 36 с. відчит канд. учительського Василя Сімовича на тему „Торжество відкриття пам'ятника Ів. Котляревського в Полтаві“. Початок точно о год. 8. вечором. — *П. Клим голова, О. Світлик письменник.*

Померли. Передвечером помер тут новоіменований президент окружного суду в Сучаві радник двору Юл. Негруш.

Дисциплінарні приписи для учителів. Одно з головних змагань „якобу вільнодумних“ стремить до випорядкованя відносин краєвих учителів. Учителі бажать віддавна заведеня відповідного закону дисциплінарного. Торік було правительством сеї думки, що заведеня того закону для цілої держави булоби задачею парламенту. При дебаті, яка мала місце в адміністративній комісії на підставі реферату др. Ончула о тій компетенції виступити, рішено, що ся справа належить до компетенції сойму краєвого. Сему противили ся лише провідники народної румунської партії др. Флорандор і товариш його переконали професор Вольницький. З того можуть учителі дізнати ся, де мають глядати своїх привателів. Справу розбирало подрбно і ухвалено вже досі 10 параграфів устави дисциплінарної, на які згодив ся виділ адміністративний.

„Czernowitzer Scherenblatt“ занюхав мабуть обрїк в стайні сторожничого діда, який готов утратити тепер зблямований „Lügen-Journal“, і дежурниці дали „Буковину“ о антисемітизм, вигадавши клевету, що редактор нашої газети був навіть засуджений за антисемітську статтю. А на дальший доказ наводять брїхні вишних газет, що посуджували „Буковину“ о антисемітську пропаганду. Неправда, що за гарна люба краєвого органу, що готов колїс покласти ся на свої власні брїхні як на доказ антисемітизму „Буковини“. Такі жидівські гешетирські газети то єдині, що виплекують антисемітів своїми напастями.

„Gazeta Polska“ черпає свій суд про соймові справи на Буковині з волюнчого жерела „Dziennika“, органу польської гакати в Галичині, не знати тільки чи тому, що свого власного суду не має чи задля того, що русинодство „Dziennika“ припало єї до смаку і може єго ілюстривати під чужою покринкою, хоч знає добре, що передруковує брїхні, клевети і „obelgi“ на „українських“ послів. Нас

воно не дивує і не гризе, бо лайка ворога найліпша похвала.

Сторожинецьке товариство учителів відбуде 1. падолиста б. р. в шкільнім будинку в Сторожинцях своїм статутом пранисані загальні збори.

Виселенці. Вчора прибуло тут кілька родин зложених з 60 осіб, що через незavidну долю виїзжають з рідного краю шукати кращої долі за морем в Канаді.

З промислової школи. Робимо уважним, що всі хлопці ремісничі обовязково мусять ходити до промислової школи. Виписи тривати муть ще до 24. жовтня включно, що динни від 6—7 год. вечором.

Ігноранція польської преси. Не раз не два випало нам занотувати де що під ту рубрику на адресу польських журналів. Так і тепер. „Tygodnik polski“ пише в однім з послїдних чисел таке: „Середні школи образують на літературі азики викладового. Чим біднійша література люду, тим біднійший і лихший матеріал дає своїм вихованцям, звідси педагогічна стійність гімназій болгарських, сербських, руских і словінських майже ніяка“. З того виходило-б, що ученики в тих гімназіях виходять тупіші і нічого не вміють. Та люди, що мали нагоду порівняти рівень науки в польських гімназіях — як ученики або й учителі — мусять признати з цілою рішучістю, що більше неутівка і тупости не могли знайти в руских гімназіях, як у польських. Се чиста правда, а причин єї багато, над якими розводити ся не дозволяє скупість сего місця. Незнає нашої літератури і єї вибуяння поєснене польська ігноранція in rebus ruthenicis.

Здичілість шовіністів. Подія, про яку тут розкажемо, викликала справдливне обурення серед усіх верств нашого міста і вірно, що відібеть ся вона головною луною негодованя в серцях всіх культурних людей. Молодіж, тогача суспільности, що довжина в своїх грудях ілюкати найвишеслїйші ідеали; в якій грудях повинна тїїти іскра чесного героїства — упадає так низько, що брукіє своє сумління нападом на безбронну жєнщину для того, що вона є матір'ю зненавидженого одною частиною туго розподїляваної товни шовіністів... В середу 14. жовтня б. р. виїс пос. др. Штрахер інтерпеліації в соймі в тім змісті: що думає вчинити президент палати, аби запевнити публичне безпеченство в палаті соймовій. Стало бо ся так, що янєсь індивідуум — показало ся пізнійше, що се студент черновецького університету — напало на матір'я посла дра А. Ончула, ганьбило єї й обидало майже чинно. — На інтерпеліацію відповів краєвий капітан ось-як: Дюперва нині довідав ся я про єю немилу подію. Від себе можу лишень висказати найглибший жаль, що така брутальність спїткати могла жєнщину. На питанє, що гадає в тїй справі учинити, заявляю, що не прислужує мнї поліційна власть і тому не можу виступити як саїд мимо найщирїшої моєї волї проти того рода вибріків. Єсть се річю поліції, а я не маю під рукою людей, якими би я міг розпорядити ся в такій потребі. — Дуже воно сумно, що в молодих душах родить ся таке героїство, але й суспільність, яка она там і була, повинна тут сказати своє слово або навіть поучити таких молодївчїх такими способами, на які заслугоють.

Демонстрація на львівськїм університеті. Передвечером рано о 8. год. прийшло до демонстрації на викладі ректора кс. др. Фялка. Сейчас по розподїлі викладу нагло отворили ся дєвері і до салі впало кількадесят євїтєвських академиків Русинів і з криком „regeat Falek“ обкинули єго покладками. Ректор під основою польських теологів виїшов із салі. Коли успокоїло ся в салі і на коритарі, др. Фялик повернув до тої самої салі і спокійно докінчив виклад.

Надзвичайні загальні збори каси пожичкової і щадничої в Нєгостинї відбудуть ся в недїлю дня 25. жовтня б. р. о 2-їй год. по полудні зі салідувачим порядком нарад: 1) Справозданє касове. 2) Підвисшенє висоти пожичок. 3) Справа затягненя пожички для каси. 4) Вільні внесеня. — Дмитро Танашичук, начальник.

Подяка. Щирим моїм Товаришам: ин. Севастіану Балоньскому з Дихтинця, Петрови Продавникови з Шинота, Осипови Брандлеви з Сторонци, Николаєви Глїбиді з Сергїїв, складаю найсердечнійше спаси-Біг за ласкаву печальність, якої дізнав'я від них, в часі моєї півторарічної недуги. — *Юрій Гордійчук надучитель.*

Пересторога гірничим робітникам. Генеральний консулат в Кольонї перестерігає в місячнім справозданю за липень 1903, перед впливом чужих гірничих робітників, бо вимаганє там чияло зовсім заповнене. Платни робітникам представляє ся дуже некористно, бо помешканя і харч коштують багато.

Нові музеї на Україні. З вересневої книжки „Київської Старини“ подаємо нашим читачам дві вісті про основанє музеїв у Глухові і в Лубнах. В Глухові відкрило археологічний музей тамошнє „уїзднє (повітове) земське собрание“ дня 18. ст. ст. червня с. р. Гадку до основаня того музею дав померший недавно євїтїлий Українець Н. В. Шугурів, а єго рідняки й наслідники, жертвуючи до того музею багатю цїнних старинних портретів і українські книги з бібліотеки покійника, звернули ся до публики з просьбою, щоб збогачувала „Шугурівський музей“ в Глухові предметами української старовини. — Музей у Лубнах мав ось який початок: Панї Скаржинська постановила відступити багатий свій музей, що находить ся в єї селі Круглику, місту Лубнам. Рада міста вибрала для тої справи окрему комісію і до неї заприсила спеціалїста в археології п. Янчука, займаючого посаду в Руманьївськїм музею. П. Янчук в основнім огляді виробів, предложенїм комісією, висказав погляд, що місто Лубни перед усіма гідне мати український музей навіть для всієї Полтавщини. Лубни, що до віку, старші навіть від Москви. Ще в давні часи Єремїй Вишневецького тут були водопроводи, брукі і т. п. приміри культурного житя. Гончарські виробы з лубенської глини славили ся давно вже своїми фасонами і артистичним викінченєм. З давних часів в лубенськїм повіті істнує культура лікарських трав, а до такої культури, на всякий спосіб, потрібнє більше розвизного населєня. Взагалї — по думцї п. Янчука — Посуле, де стикала ся така маса людей, заслугоє на увагу не менше, як Поголоже, отже музей у Лубнах, поставлений на належну висоту, міг би стати дуже помічним до розсїлді Лубенщини і взагалї бути просвічаючою інституцією. Комісія, вповні згодивши ся з гадкою п. Янчука о важности набуття музею, запала ся справою коштів поставленя будинку на музей. Після факхового обчисленя будинку буде коштівувати 20.000 рублів і рада міста Лубен ухвалила на початок робіт 10.000 рублів.

Історія України-Руси по німедцї. Сими днями проф. Грушевський підписав контракт в справі німєнкого виданя єго „Історії України-Руси“ із євїтєвою фірмою Тайбнера (B. G. Teubner) в Липску. Фірма приймає на себе розпродаж сего виданя на 15 лїт. На виданє II проф. Грушевський признає суму признану наук. Товариством ім. Шевченка як гонорар єго праць у наукових виданях товариства. Переклад буде робити ся із другого українського виданя, котрого перший том має появити ся з початком 1904. р.

Пачкованє книжок до Росії. До „Dziennika Polsk-ого“ з Підволочиск доносять, що оводї уважено там на євїтїничїм двірцї молоду, гарну жєнщину, що хотїла перепачкувати за кордон брошурки та улетні письма соціалїстичного змісту, як також виданя, що обговорюють стосупки на царськїм дворі та про вплив двірської камарилї на царя. Та сама доля перед кількома днями стрїнула також молодого студента. Єго відставлено відтак під сильною сторожкою у Петербург. Кажуть, що російське правительство отримало кількакратно доносів про намірювані перепачкованя соціалїстичних книжок через кордон до Росії. Задля того жандармерія жде на двірцї на кожний приходячий поїзд та докладно ревідує всіх пасажирів.

Жєнщини — військовими лікарями! Се не в Америцї, тільки в — Росії, де міністер війни — як доходять вісті — запевнив студентам прийняте

до військової школи лікарської. На місце романтичної єїгури маркитанки прийде менєшнє поєтична поява військової лікарки.

Не пхай ся там, де тебе не треба! Унгварєка „Наука“ ч. 20. жадуєт ся, що підчас торжества пам'яті Ракоція в Мункачи не прийняв комітет оферти руского пароха, щоб і в церкві обходили мадари й мадарони пам'ятнє євїто. Торжествуючі відвідали всі церкви, навіть жидівську божницю, але до рускої церкви не зайшли. „Се краснєє благоодарєнє за те що русини так вірно служили коло Ракоція!“ жадує ся плаксивий орган перекинчиків мадаронів. Добре вам так! Служить вірно тільки рускій вітчизні!

В річницю трагічної смерті Золї розповідають собі Парижанє неодиу анекдоту про славного родимця. От одна з них: Золя хотїв свого часу схуднути бо був товстий і уважав, що йому з тим не до лиця. Повздержуючи ся від усіаких труків стратив він за якийсь час 34 фунтів тягару і змінив ся на виду дуже. Вірять, що з тої хвилі змінив ся й темперамент великого писателя. Артист-рисівник Форєн спорудив раз рисунок, уявляючий товстого й худого Золя. Худий Золя з авреолою євїтєвого вказує на товстого Золя, з котрого так і звисає фаддиста товщ, і каже: Я написав „Мрію“, а отєя свинка насмакувала новість „Нана“!

Три рублі пілкнув одєн Москаль у Варшаві. Заложив ся він з товаришом, що потрафить пілкнути багато рублів, сєй прийняв заклад і обіцяв йому дати тільки рублів, кільки він їх пілканє. Вже пірнули три рублі в „преїсїдїя“ та четвертий якомсь немав охоти піддати ся московськїй волї — застряг у горлі. Ратушкова стация мусїла його витягати. — Що то три рублі! Знаємо людий мєстїтих, котрі більше рублів поликають і не вдають ся!...

Забили, бо не вмів „Отче наш“. В западно-пруськїй мєсцевості Шльохау прибув до гостиниці жидівський складач друкарський, ім. Леві. В ночи змусили його подорожні гості улякнути і мовити „Отче наш“, а коли сего Леві не міг учинити, бо не вмів християнської молитви, побили єго подорожні так тяжко, що сєйж ночи сєред страшних мук помер. Правда любов ближнього!

Штрайк гімназистів у Білгороді (в Сербії) вибух сими днями ізза того, що поміщенє гімназ. будинку не відповідає гігієнічним вимогам. Що мають сказати наші бідні ученики руских гімназій в деяких галицких мєстах, хочби і в Тарнополі?

Валєрія Марренє Морєжковска, визначна писателька польська, померла 11. жовтня б. р. в Варшаві. В роках 70-их і 80-их належала до найплодотївїйших сил літературних. Писала романи понайбільше зі сфєри жіночної. За багатю в них фантазії, мало реалїної правди, за те гарна їх мова. Хоть з багатого шляхецкого дому, була на око демократкою. Найгарнїйша єї повість „Jasnogrodzka“. Повісті єї мали вплив на польське жіночтво. Писала також літературні критики й студії, як також розправи на тему вихованя дїтий і родин. В своїх творах погідна і спокійна, як і в своїм житю.

Православний Календар „Рускої Бєсїди“

на рік 1904, коштує: в Чернівцях 50 сот. а з пересилкою поштовою 60 сот., а як хто пришлє менше, то в мєсцє Калєндаря дістанє назад свої гроші.

Хто пришлє гроші наперед за 20 Калєндарів, той дістанє 10% рабату, оди Калєндар для себе і оплачену за них пошту. — Хто хоче Калєндарі взяти в розпродаж нєз чєс, мусить половину належної за них суми зараз заплатити Іванови Захарьови, а рєшту в часі після умови — дістанє 1 Калєндар для себе і 5% опусту.

Гроші за Калєндар належить посылати лиш на адресу: Іван Захарко, Петровича ч. 2.

Заряд друкарї тов. „Рускої Ради“ Чернівці, Петровича ч. 2.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в спеціальній ширині стрічок) по 4 сотки за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

(—)

Отенм подаю моім Вп. клієнтам до відомости, що я закупив підчас моєї літньої подорожи, в краю і за границею багато осінніх товарів, скомплетував їх, і поручаю в великім виборі на продаж.

Капелюхи для панів і хлопців фільцові, з льоден і пльшові в найбільшій виборі. Самостійна продаж капелюхів з н. к. надвірних фабрик I. Heinz Ita у Відні, Josef Piehlers Söhne в Грацу, P. Ladstätter & Söhne у Відні, Rosalino Giuseppe Fratello Alessandrio в Італії. — Найновіший циліндри і наляни.

Шапки для панів, хлопців і дітей, в різних красках. — Шапки до подорожи.

Краватки правдиві англійські і віденські після найновішої моди. В найбільшій і середнім ґатунку.

Біле мужеске, красний виріб з англійських асфів, полотна і віки Ковнярики, машети, хустки до носа, панчохи, шельки, підв'язки і т. и.

Ковніри наймоднішої сорти для дам, дівчат і дітей.

Черевики для дам, панів і дітей. Найліпші фабрики з найславніших фабрик як: Anton Sapek у Відні і м. Черевики Chevreaux як також Lawn-Tennis до гімнастики і м. в найбільшій виборі.

Самостійна продаж **Кальшів** правдивих петербургських — черевки до снігу з патентованими підшвами, неперемакальними, найліпші фабрикації.

Жакети діточі і плащики наймодніші, в найбільшій виборі. Великий вибір чепців і шапок як також всяких артикулів до подорожи. — Великий вибір клунків і куферів, шкіряних, кошків на біле, цуделок на капелюхи, футералів до парасолів, кошків на начинне, ремейн, мішків і т. д.

Замовлення з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдешевіших цінах.

Склад ц. к. упривілюваної фабрики товарів з альпаки і хіньского срібла В. Бахмана і спілки у Відні.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютанта майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска 11, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Хто хоче заробити

багато грошей,

най зажадає великий ілюстрований Цінник годинників, товарів з золота, ланцюжків, товарів з хіньского срібла, інструментів музичних, поодиноких частий складових годинників і знарядів годинникарських. 32 (1—10)

Цінник висилає gratis і franco.

Ф. ПАММ, Краків (Галичина)

ул. Зелена 3. — Рік заложення 1852.

Ярина Руниця

бувши учениця проф. Висоцкого у Львові і абсолютанта учительського курсу професорки консерваторіум у Відні пані Егер-Вальчек

осіла в Чернівцях і з днем 1. жовтня 1903 отворила

приватний курс

для науки

сольового сьпіву.

Зголошення приймають ся щодень від 11—1 і від 3—4 пополудни, в домі при ул. Франца (Franzengasse) ч. 12. 31 (3—6)

**Православний
МОЛИТВЕННИК!**

для молодіжи,

е до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане 10 проц. рабату.

В ПАПІРНИ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

єуть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесси

за 2 кор. 50 с.

Писаня Ос. Юр. Федьковича

I, II, і IV. том по ціні:

7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При бізнім закупні опускає ся

значний рабат. (0—0)

Рік заснования 1892.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

одинокое руске товариство асекураційне,

Обезпечає будинки, движимости, збіже і папу против шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий зиск т. е. надвишку з оплат розділяє межі членів яко звороті; в послідних трох літах виносив зворот 8%.

Виплачує школи дуже скоро а оцінку шкід переводить разом. ДНІСТЕР з делегатом і місцевими членами за 10 літ виплатив 6.064 відшкодовань в сумі 3,187.258 кор.

ДНІСТРА полієн приймають при позичках Банк краєвий і каси опадности. Посередничить при обезпеченях на жите в краківскім Товаристві.

ДНІСТЕР відступає часть провізії з таких обезпечень на рускі добродійні ціля; для того на жите треба обезпечати ся тільки через „Дністер“.

ДНІСТРА фонди виносять з кінцем 1902 р: 838.364 кор. і всі уміщені в цінних паперах цунілярних.

ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роблять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

е найбільшим загально знаним біль усмирюющим натиранием, в ціні від 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. до набути у всіх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „якор“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки з тим охронним знаком яко правдиві. 29 (3—40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотинів.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Учительські семінарії в Чернівцях.

(Бук. соймови під розвагу).

(Конець.)

III.

Переїдїм до статистики з жень-
ської семінарії.

В женьській семінарії
в обох роках (1. і 3. або 2. і 4-ім)
було:

в році шкіль.	Русини	Волошки	Німкни	Польки
1894/5	11	21	52	21
1895/6	15	15	52	19
1896/7	18	24	51	20
1897/8	19	21	49	18
1898/9	19	26	50	24
1899/900	20	26	49	24
1900/1	17	26	50	26
1901/2	21	25	45	24
1902/3	24	31	45	20
Разом	164	215	443	196

Коли возьмем пересічно сі
числа, то в женьській семінарії було
що року:

Німкни 48:11
Волошки 23:88
Польки 21:77
Русини 18:22

Сі числа для буковинських Ру-
синів далеко смутніші, як ті в му-
жескій семінарії. Русини завжди
було й є найменше зі всіх, хоч ми
предсї так само потребуємо учи-
тельок як і инші народи. І взагалі
сказати: такої великої кривди, яка
де ся нашому краю шкільництву,
так рускому як і волоському,
через теперішній устрій нашої
женьської семінарії, давно вже не
треба було терпіти. Семінарія учи-
тельська тому й називає ся учи-
тельська, що з неї повинні виходити

потрібні для краю учительки; тим-
часом наша женьська семінарія не
сповняє своєї задачі. Щоб не ся-
гати у давніші часи, торік 1902 р.
на 62 матуристки тільки половина
дістала руску або волоску краєву
мову, а решта вчила ся через чо-
тири роки справді лише для себе,
бо німецьких шкіл у нашім краю
занадто мало, щоб вони всі могли
дістати посаду. Якжеж дивити ся
на такі невідповідні відносини в на-
шій женьській семінарії?

Що для дівчат нема таких
різновидних шкіл, як для хлопців,
і що для них найвищою школою
є лише семінарія, се правда і тут
тільки можна жалувати, що влади
так мало дбають про школи для
дівчат. Однак і тут зі становиска
народного шкільництва ми не сьміємо
робити ніяких уступок, ми повинні
стояти на тім, що учительська се-
мінарія то не пансіон для благородних
дівчат, лише інститут, що достар-
чає краєви учительок. Ще коли-б
ми тих учительок не потребу-
вали, то й не було би дива і жалю;
але тут у нас повно некваліфікова-
них сил, а тимчасом „учительська
фабрика“ достарчає нам у половині
паннів з патентами лише для ні-
мецьких шкіл. Чи ж можна тут ска-
зати, що так повинно бути?

Та бо й самі панни, скінчивши
семінарію, а не діставши кваліфі-
кації з краєвих мов, дуже розчаро-
вують ся. Сьвідомство зрілості є в
руках, а потіхи з него нема ніякої,
бо посади не дають. Родини наріка-
ють. Повстають чутки, що у жень-
ській семінарії мабуть чи не за-
багато вимагають з краєвих мов.
Торік навіть одна шкільна власть
запитувала ся дирекцію семінарії,
що се таке дїє ся, що матуристки,

замість іти на села в школи, спа-
цирують без заняття по Чернівцях.
Замість подумати, звідки таке лихо
бере ся, лекше родинам дівчат пі-
дозрівати професорів краєвих мов,
що вони за острі; вони не знають,
що управителі народних шкіл, ді-
ставши сьвіжу учительку з Черно-
вець, нераз нарікають на тих же
самих професорів, що вони занадто
„дивлять ся через пальці“. Панна
учителька, хоч жие з рускої або
волоської народної школи, так ще-
бече по краєвому, що аж сїльським
дітям сьмішно. І як тут догодити
одним і другим? Можна би дого-
дити, але на те і треба дати крає-
вим мовам те право, яке їм нале-
жить ся, щоб не були, так як тепер,
прищипкою до німецької науки.

Дівчата, що ходять до семіна-
рії, то звичайно Німкни, Жидівки
(тих дуже багато), Польки — всі
в переважній частині родом з міст.
По німецьки знають далеко краще,
як в мужескій семінарії; за те з
краєвими мовами мають великий
клопіт, коли взагалі клопочуть ся
тим. І засіб слів і вимова і на-
голоси і стилістика у них просто
страшні; ані гадки за тих кілька
годин в тиждень через чотири роки
вивчити їх краєвої мови так, щоб
їм потім можна признати викладову
мову. Се тим більше не можливо,
що поза школою, у товариських зно-
синах, тим паням ані в думці ужи-
вати краєвої мови. Навіть Русинки,
як се знаю з досьвіду, розмовляють
із собою по німецьки, так якби со-
ромили ся своєї рідної мови. Через
те все і наука краєвих мов у жень-
ській семінарії стрічає далеко більше
перепон, як у мужескій. Через те
й учительок з викладовою рускою
мовою маємо так мало.

IV.

Низше подана табеля показує
нам „жнива“ обох семінарій за
остатніх одинацять років, подає ре-
зультати з іспитів зрілості. Прошу
приглянути ся уважно загальному
числу матуристів і матуристок,
числу Русинів і Русининок, що здали
іспит зрілості, і числу тих, що
дістали руску викладову мову. Як
мало було нераз Русинів і Русининок!
Як мало дівчат дістало руску ви-
кладову мову, хоч тут, як видно
з чисел, професори не дивили ся на
се, чи Русинка чи не Русинка з
роду! За п'ять матур кваліфіковано
з руского 35 Русининок, а 27 Не-
Русининок! Здаєть ся, ніхто вже тепер
не добачить тут якусь несправедли-
вість супротив Не-Русининок!

Шкільний рік	Муж. семінарія				Женьська семінарія			
	В IV. р. воїх	Здали іспит зрілості			В IV. р. воїх	Здали іспит зрілості		
		Разом	Рус. вик. мову дістали	Рус. инь.		Разом	Рус. вик. мову дістали	Рус. инь.
1892/3	42	39	11	2	—	—	—	—
1893/4	33	34	15	—	34	33	3	2
1894/5	32	27	15	2	—	—	—	—
1895/6	25	24	7	2	45	40	4	4
1896/7	27	22	9	—	—	—	—	—
1897/8	37	32	15	2	48	47	8	5
1898/9	50	45	13	2	—	—	—	—
1899/900	40	40	17	2	60	60	10	10
1900/1	44	38	10	3	—	—	—	—
1901/2	48	42	17	1	57	54	10	6
1902/3	49	45	19*	3	Екст.	—	1	—
Разом	427	388	148	19	245	234	36	27

*) Між тими 4 екстерністів-Русинів.

Андрій Верховинець.

Над Волгою.

Над вавилонськими ріками,
сидїли ми і плакали спогадку-
ючи Сіон.

Жалі прор. Єремії.

Вечірня імла покрила темним ко-
вром широчезний, фантастичний простір
шумних філій обожаної „матушки“ — Вол-
ги в астраханській пристані. Спокійно та
маєстатично котить сей велетен-ріка
свої моцні філії; в них кунає ся повно-
літній місяць, відкриваючи в бездонній
глибині якийсь новий, таємничий сьвіт;
сьвітло місяця гладить-мускає безмежну
площу води, котра блистить — яєніе, гей-
би лице гарної усміхненої дівчини. Фі-
лії ріки то загомонять якое дико-злора-
дно, неначе сердять ся на численні па-
роходи, що вигойдують ся гордо на яко-
рах, гейби плавало по ставі стадо бі-
лих гусей, мускаючи поверхню води
своїми пухлякими грудьми, то зашипять
жалко-сумно, немов падькають над неза-
видною судьбою тих обірваних двоногих
оотворів, що спочивають на березі по
тяжкій деновній праці — по лові риби.
Здаєсь, всі нації широкої „матушки Ра-
сеєї“ з найдавших її закутків горнуть
ся на літо на заробітки до Астрахани —
сего фантастичного російського ельдो-

радо. І всі ті голодні діти кормить Вол-
га своїми укритими скарбами-рибою. Крім
домінуючої переваги Москалів видно тут
жвавих татар, напів диких і незугарних
степовиків, Кіргізів та Калмиків, типі-
чно красивих синів південного Кавказу
і инші менше оригінальні типи росій-
ської держави. Чимало тут і Австрійців
військових дезертирів. Їх вислало „на-
чальство“ на „водвореніє“ в рідко насе-
лену землю давньої золотої орди.

Всіх кормить „матушка“, та не всі
вміють возвеличити її вартість і славу.
Одним-одні Москалі виспівують похваль-
ні гімни своїй щедрій ненечці.

І ось немов на сонних крилах ле-
тить-уносить ся в жаркїм воздуху за-
гально звітна гармонійна пісня:

„Вїз на матушке на Волге“.

Вїдуки пісні тремтять, гойдають ся
і дунають у веснянім воздуху немов ще-
біт райської чарівної птиці, а відбившись
від сфранкованих мійским житєм
мурів мчать ся хижим летом у глуху
стену далечин і копають у фантасти-
чній просторі... І слухаєш сеї чарівної
пісні і огортає твою душу якое чувство
блаженности вічного супокую незакала-
мученого ніякою хмаркою журби.

Та не відчували сего спокою самі
сьпівачи. Кілько разів приставали, тіль-
ко разів мандрувала кругом „бутилка
казонної“, котрою частувались робітни-
ки з пієтизмом, неначе пили сам боже-
ський нектар.

Що хвиля видїтали з їх гутірки

сі характеристичні слова лайки, яких не
віддасть вірно жадна мова на сьвітї...

Сумно-невесело гуторилось австрій-
ским дезертирам. Они держали ся од-
далік веселого гурту Москалів, що на
кождім кроці кенкували собі з „біжав-
ших“ жовнірів.

„Які ви люди, — говорили Москалі
— ви покинули свого царя, свою рідну,
свою вітчизну. Як ж ви люди? Ви не
люде, ви „біжавші“ собаки! Хиба-ж чи-
нить се порядний чоловік!“

А „біжавші“ собаки сидїли мовчки,
задумавшись кождий на свій лад.

Найстарший віком улан-Чех жував
завзято багу, спльовуючи заєдно, немов
старав ся викинути з себе велике пере-
серде, яке нуртовало в его чорній душі.

— Ото уцаславив нас російський
цар — почав Чех — Вислав нас туду,
де раки зимують. І роби, як кін і дідь-
ка доробиш ся! Ледви вистане на кусок
хліба та на чай. Гей, а як то жив я
перед військом в Моравській-Остраві. Ка-
жу зам сумлінно, що мав більше гро-
ши від капітанської пенсії. Я ніби ко-
тляр. Вивчив ся сего ремесла в Цигані,
з котрим мандрував я півтора року.
Та, гадаєте, робив я котлярство. Я ви-
правляв ся з братом раз у раз на „по-
льованє“ по порядних шинках. Ми „по-
лювали“ на паних, тож „зигарків“ було
в нас тільки, що хоч склеп закладай.
А, думаєте, що мене коли зловили? Все
обривало ся братови. За те й прогнала
его поліція з Острави. Мені все па-

стило ся! Та на се треба „фляків“ в
голові а „сприту“ в руках. В розкошах
жив я колись, а що я тепер? — же-
брак — вічний жебрак. Не волів же я
висидїти своє в гарнізоні!

— Тобі добре поводило ся, зачав
другий „біжавший“, санітет-Поляк зі
шляхоцким іменем. Мав ти гроші, бо ти
був — злодій, а я мав гроші бо я був
— пачом. Я служив в антиці. Мав ста-
нцію, харч і 25 зр. І гроші я мав і ви-
прав ся по паньски і панну мав як „ла-
ню“ і бідикель мав я — все мав. Не
шанував ся привітску — ловив тепер
рибу паче фармацевта і сьвітї готими ко-
лінами! Тут скривилось „шляхетне“, май-
же класично гарне лице до силованого
усміху, котрий погас нагло, немов під-
дуге полумє з мокрої четини „Gdzie się
podział hufiec złoty i te dawne czasy“...

Забрав слово драгон — Німець, ди-
тя віденського бруку, різник з професії:

— Оба ви наплели нісенітницю; ви
жили в своїх краях, як вивірка в дулі
дерева і сьвітї не бачили. Якеж то
житє в вашім нуднім „Bärgenland-i“, у
Відні — то житє. Кілько то я нагуляв
ся над красним Дунаєм! Не такий він
сумний, як ся ненависна Волга... Кілько
то дівчат звів я з ума в пишних алеях
Пратеру. Який дідько заїс мене до вій-
ска до Кракова! Тут востромив Німець
очи в непривітну ему Волгу, несучись
думками над береги пишного, рідного
Дунаю.

Винала черга розказати свою ми-

Із цих чисел багато дечого можна пізнати. Передовсім бачимо, що в мужескій семінарії із 388 учеників, котрі здали іспит зрілості, до руских народних шкіл придала ся лише значно менша половина 167. Хоч сей результат, в порівнянню з женської семінарією, не такий лихий, всеж таки семінарія не відповідає більшим потребам руских шкіл. Числа під рубрикою: „Інші“ показують знову, що з інших народностей ми дістаєм дуже мало сил, хоч то для них існують групи б) в науці рускої мови. Для тих кількох Німців або Поляків, що потім могли би служити в руских школах, справді не виплачує ся утримувати групи б). Чи не краще би натомість приймати таких, котрі при вступнім іспиті дали би доказ, що хоч говорять та пишуть по руски? Сеж не мусіли би бути лише Русини; могли би бути і Німці і Поляки, але такі, що більше знають краєву мову.

До заміток про женську семінарію, поданих уже попереду, не багато приходить ся додати. Тут наш край, як той зарібник, що зовсім не має грошей на збитки, а проте тратить гроші на витребеньки, позволяє собі так само „вдавати пана“: виховує родину дочок, а сам вдоволяє ся лише маленьким доходом із семінарії. Се врешті було би дуже гарно, колиб не те, що не розумно і крайню непрактично. Колиб наш край був добре загощований, багатий, то вкінці можна-би на те згодити ся, щоб у семінарії вчили ся будучі жінки, як мають учить свої власні діти; алеж бо у нас нема ще кому вчити людські діти, виховувати молодіж селян, що з остатнього тягнуть ся на податки. Наш бадіка, даючи податок, мабуть і не знає, що своїми грішми виховує чужі доньки, котрі потім на него і не глянуть, а не то, щоб могли і хотіли йому допомогти. А все лиш задля того, що сільська дівчина по німецьки не втне, а міська панна ріже по німецьки аж любо.

Коли я ужив сего прикладу, то зовсім не для насмішки. Я знаю, що всякий має право жити і вчити ся і що кождому жите мило. Міська панна може бути така сама бідна,

як і сільська дівчина, і була би навіть добра учителька, колиб мала спромогу з малку навчити ся краєвої мови. Тимчасом вона і її товаришки вчили ся в Чернівцях, або в Радівцях, або в Сучаві, або взагалі в якимсь містечку, де народні школи і приготівляючі курси дуже мало дбають про те, щоби учениці знали по руски або по волоски. А по тім, коли така панна скінчить семінарію і не дістане посади, старий батько її скривить ся і скаже: „Das ist kein Geschäft!“... Хтож тому винен? Просто треба чудувати ся і необачним родичам і нашим властям, що так пильно дбають про те, щоби було стільки невдоволених...

Пригляньмо ся ще курсови жіночих робіт. До нього приймали давніше дуже мало Русинок, всего дві-три; сего року в їх десять. Але руского учить ся більше учениць й очевидно кожда хотіла би дістати руску викладову мову за рік науки. Щож з того, коли зголошують ся на сю науку навіть такі, що читати і писати не знають, а говорять — Боже змилуй ся! Тут в одній і тій самій класі сидять і такі, що добре знають руску або волоску мову, і такі, що починають від азбуки. Виходить знову така біда, як і в женській семінарії: панна вже гадала, що посада в руках, а тимчасом ні. „Шкода, що втратила дармо рік!“...

V.

Коли все, що доси було сказано, возьмем на увагу, то зрозуміємо, що в нашій семінарії доконче треба завести вступні іспити з краєвих мов і поставити засаду, що без знання краєвої мови — і то знання в слові і письмі — нікого не приймає ся анї до семінарії анї до курсів. Тепер таких приписів нема і тому в семінарію приходить найріжнородніший матеріал, котрий потім діли тай діли на всякі групи, а з того нема хісна для народних шкіл.

Доси справа вступних іспитів із краєвих мов зовсім не уладжена. До першого приготівляючого курсу не питають, але котрі хотять з другого курсу дістати ся до першого року, тих питають. Коли-ж котрий

зпоза школи приходить до першого року, той уже не потребує знати краєвої мови, тільки обовязаний учить ся її. Може, очевидно, починати і від азбуки. І взагалі кождий подорожний ученик, що прийде до нашої семінарії, може починати від азбуки навіть у четвертім році. Се факт! Такий випадок був торік, через те в тих групах б) просто неможлива ніяка система. Сидить у лавках кількох учеників, зовсім неоднаково приготівлених з краєвої мови, і з кождим починай що инше, діли сю малу групу ще на групи! Вступний іспит з краєвої мови, котрий рішав би про те, чи має ся ученика приймати чи ні, відразу завів би тут лад. Сего мусимо жадати! Наш сойм, котрий постарав ся не для Русинів і не для Волохів о ті групи б) — бо се не для них концесія — повинен скористати з досвіду у школі й усунути сю дорогу забавку. А коли вже хоче її затримати, то нехай спонукає такі міста, як Чернівці, щоби вже у народних школах вчили інтензивно рускої і волоскої мови. Семінарія не на те, щоби в ній учить азбуки.

Інші бажання я вже висказав попереду, а тут вискажу їх лише загально. Порущувано нераз розумну гадку, щоб до семінарії приймали таке число молодіжи, яке відповідає числу ріжних народностей у краю; але се такий далекий ідеал, що ми ледви чи коли дочекаємо ся его сповнення. Колиж се тяжко досягнути, то при „бранці“ молодіжи мусимо жадати з н а н я краєвої мови. Інтерес народного шкільництва вимагає також, щоби більше предметів учили в краєвих мовах. Така наука, заведена на пробу в другім приготівляючій курсі, показує ся в наслідках доброю. Щож з того, коли на тій пробі й кінчить ся; у першій році вже нема такого утраквізму. На науку краєвих мов загально призначено за мало годин (в 1. і 2-ім році по 4, в 3. і 4-ім по 3 години). Всего 15 або 10 задач на цілий рік, се, правда вигода для професора, але шкода для будучого звания ученика. Сего за мало на німецьку школу, в котрій жадають, щоби кваліфікувати учеників із краєвих мов.

Так то, як бачите зі всего, розминає ся в світлі теорія з практикою навіть там, де ніхто-б того не сподівав ся, де з великою повагою говорить ся о педагогічних фундаментах, о вазі рідної мови, о любові до краю і народу і т. п. Все те гарне, ідеальне, та коли цікавіший ученик спитає професора, чому его рідна мова в его ріднім краю займає таке сирітське місце у школі, професор благородно відповість ні се ні те, щоб не заводити, як кажуть, політики у школі, та за те думкою перелетить на уліцю краєвої палати, до 31 опікунів краю і думає собі: „Чому то там, або у Відні, не подумають про наші семінарії?“

Число учеників

при середніх школах на Буковині з початком шкільного року 1903/4.

До І. державної гімназії в Чернівцях (I.—VIII. кл.) прийнято 869 учеників, між тим 39 приватистів; до філії тої гімназії прийнято 402 учеників (між тим 13 приватистів) а то до німецько-румунських відділів (I.—V. кл.) 193 учеників, далі до рум. приготівляючої класи 44 учеників. Фреквенція І. держ. гімназії (без приготівляючої класи) вносить отже 1271 учеників (німецький відділ 1078, німецько-рум. 193).

До II. державної гімназії в Чернівцях прийнято 737 учеників (між тим 47 приватистів) а то до німецьких відділів (I.—VII. кл.) 400 учеників а до німецько-рунських відділів (I.—VI. кл.) 337 учен., далі до рускої приготівляючої класи 52 уч.; до державної гімназії в Радівцях (I.—VIII. кл.) прийнято 393 учен. (між тим 15 приватистів); до гім. Франц-Йосифа в Сереті (I.—V. кл.) 384 уч. (між тим 12 приватистів); до гр.-ор. гімназії в Сучаві 680 уч. (між тим 32 приватистів) і то до німецьких відділів (I.—VIII. кл.) 399 і до нім.-рум. відділів (I.—VI. кл.) 281 учеників.

Ві всіх отже гімназіях прийнято 3465 уч. (між тим 158 приватистів) і 96 уч. класи приготівляючої. З того припало на І. класу 797, на II. кл. 640, на III. кл. 566, на IV. 439, на V. кл. 366, на VI. кл. 275, на VII. кл. 212 і на VIII. кл. 170 учеників. Рівнорядних відділів поруч матерних є при І. держ. гім. в Чернівцях 9, при філії тоїже гімназії 5, разом 14, при II. держ. гім. в Чернівцях 7, в гімназії в Радівцях 2, в гімназії в Сереті 3, і при гімназії в Сучаві 6. Єстєвє зати 72 відділів (40 матерних клас і 32 рівнорядних). До вступного іспиту до І. класу зголошило ся 891 учеників, з чого здало 621 а 270 перепало.

До гр.-ор. реальної школи в Чернівцях прийнято 626 учеників (між тим 9 приватистів) до 7 матерних клас і 8 рівнорядних відділів і то до І. кл. 166, до II. кл. 90, до III. кл. 104, до IV. кл. 91, до V. кл. 62, до VI. кл. 60 і до VII. кл. 53 учеників.

Вступному іспитови підчинило ся 181 уч., з чого 150 здало а 31. перепало.

До міського ліцею дівочого в Чернівцях прийнято 431 учениць і то до 6 матерних клас і 4 рівнорядних відділів. В І. кл. є 122, в II. кл. 94, III. кл. 93, до IV. кл. 55, до V. кл. 44, і до VI. кл. 23 учениць. Вступному іспитови до І. кл. підчинило ся 162 учениць, з чого 115 здало а 47 перепало.

Вся фреквенція в бун. середніх школах вносила отже з початком вересня 6. р. 4091 учеників (між тим 157 приватистів) і 431 учениць.

Велике число приватистів, з якого 160 припадає на німецькі класи, можна пояснити недостатню місця в поодиноких заведеннях, так що багато учеників можна було записати лишень як приватистів.

пущивши четвертому „біжавшому“ — піхотенцеві-Гуцулові. Та сей мовчав трясучись невпинно на цілім тілі, немов порушане леготом иїжне листе богузатрепеті. Гуцул захорів на літну астраханську недугу-лихорадку.

— А щож ти робив Бойку? — гукав Чех до Гуцула — розповідай же, як ти пас воли, чи там вівці! Мовчав!

— Ех, мені не до того, — відрік Гуцул — а завтра негоден робити, а, май, їсти треба!

— Но, а ти чому втік з війська?

— Бо мене поштуркували і пан фїр і пан капраль і пан фрайтер — а зидарка, німецька скрутна — не суди Боже! А „донехітри“ май, дорогі!

— Ей бичу, бичу! Вріс ти як дуб, та дурний ти як протичка до люльки!

— Мудрий ти дуже, та чого домудровав ся. Того, чого й я.

Чех прикусив губу і замовк. З гурту Москаль неслася посаїдна строфа другого гімну в честь Волги: „Мчитса тройка почтовая на Волге — матушки зімой“.

Довго звеніли в воздухі сї протяжні, звуки, доки не сконали глухим відгомном в куцах долини по другім березі Волги.

— Ребята! — крикнув до Австрійців один Москаль. — Ану-ка засьпівайте нам пісень австрійських!

— На дідька нам сьпівати — мов вистріляв, гукав Чех — як я засьпів-

вав-би, то Вам уши потріскали-б! Де мені до сьпіву!

Прочі Австрійці задумались, які то мали би бути народні „австрійські“ пісні...

— Ех, то дураки — каже Москаль — і сьпівати не вміють. Чтò это за народ? Я вам гаварю, над русекаво нікто не запайот!

— Австрійці — каже другий — это, видь, Магометане!

— Чтò ти врешь? — каже третій — Видь анї крестонї, толька міром не знаєш. Католики, чтолі. Вообще чорт їх знає! В „Австралї“ — поймаеш — вешають, видь, анї збеглі од веселья...

Замовкли сьпіви... Притихла і оживлена гутірка утомлених робочих має на роду. Всі укладали ся на нічліг на „берегу под лодкой“. Такий нічліг мали і „біжавші“.

Мало-помалу робітники засипали. Та не збирало ся на сон хорому Гуцулові. Слезавими очима вдивляв ся син Чорногора в могучу ріку чужої землі; холодно, як подих ненавистної зими, неприємно, як вимушений усьміх мачохи до немиваних насербів.

— Не такий то байдужний рідний Черемон! Горя мої, гори, ненью мій, ненью, мамко моя рідна! То-сте мене вилекали собі на потїху... Коби ви увидали тепер свого Василька — в паньскім лахматі! Доста сиві, а то з жалю ще побіліли би! Уже вам мене на весіле не

благословити. Благословить мене тут Маскаль паскудною лайкою... Мокрино-Мокрино! — мое сонїнько ясне! Загніздилася се гідь в тих темних, густих кучериках, що ти розгортала своїми білими руками!...

Бодай я не дїждав був втїкати під Маскаля! — — — — —

Вже вої снади камінним сном робочої класи, лиш не клеїли ся новіки хорому Гуцулові.

Він вдивляв ся уперто в освічений місячним світлом, безмешний простір Волги, немов надслухував тиху незрозумілу мову сї мрачних філї. І неоднотайну чує він мову. Раз зашпиготять філї лагідно тихо на цуту сьпіванню матерї над коляскою дитини, немов колишуть до сну Москалів словами: „спїть ребята, спїть ребята!“ — то засичать злорадно, неначе наздоптана їдка сороката гадюка, немов лютують на грішних, нещасних синів „щасливої Австрї“, за те що непрошені переступили сьвятиню почеси і тріумфу того божища російської нації — гігантської ріки Волги. Тож коли засичать остро хвилі, чує Гуцул виразно їх сердиту лайку: „біжавший, біжавший, біжавший!“...

Астрахан, 27. мая 1903.

НОВИНКИ.

З університету. Лектор для музики при тутешнім університеті директор музики А. Грімалі мати ме для 26. 6. м. о 12 год. в полудне на університеті відчит під заголовком: „Музика на німецьких університетах“.

Демонстрація на львівськ. університеті. Після демонстрації українсько-руських студентів проти ректора кс. Фіалка сенат університетський перевів з 7 рускими студентами слівство та сейчас раз на все делегував з львівського університету. Польські же академики оголосили відозву, що за демонстрацію ні одного Русина не впустили на університет і то так довго, поки рускі студенти не дадуть належної сатисфакції за докоруване „dzikięgo wybręku“. І справді завдяки своєчасній університет і через 6 годин не впустили ні одного руского студента і студентки. Власть університетські нечувиний поступок польської молодіжки не то прийняли до відома, а ще одобрили. Крім того польські академики в суботу вночі напали на руску духовну семінарію, викрикували лайливі слова, видали до вікон болотом і так далі. Се тривало кілька годин а поліція візвана ректоратом о охорону, заховувала ся зівсім спокійно, так що ректорат мусів о тім телеграфувати до міністерства. На оголошене польських академиків, що не впускає руских студентів до університету, руска молодіж відповіла письмом, зложеним на руску сенату а підписаним доси 250 (світськими) студентами-Русинами, в котрім підписані заявляють своєю солідарністю з демонстрацією з п'ятиці минулого тижня. Крім того руска молодіж ділом заявила, що не дозволить перед собою замикати дверей університету. В тій цілі в суботу о 8-мій год. рано явилось на поверх 200 руских студентів в університеті. Академики польські не зборюювали вже виправді вступу але громадно зібрали ся внутр університету, аби в кожній хвили могли перешкодити аби небуло демонстрації руских академиків. Студенти рускі без перешкоди отже демонстративно але зівсім поважно і в найбільшій порядку звийшли на коридорі університетські і тим зазначили, що руска молодіж на львівськ. університеті не вільно нікому безкарно переходити до порядку денного і, що українська молодіж ніколи добровільно не уступить з львівського університету, якого первісний характер був український. Після того рускі студенти опустили університет. Вже, які на короткий час замкнено в суботу, відбуваються ся як звичайно. — Кацапистуденти мають оголосити комунікат, що не годять ся з демонстрацією руских студентів. Як звичайно...

Віче української академічної молодіж в справі подій на університеті у Львові. Дня 22. жовтня 1903. відбулось довірочна нарада обмежена на запрошені особи в справі звісних подій на університеті.

Відзначене. Дня 16. с. м. відбулось ся в касарні жандармерії в Чернівцях торжественне відзначене повітового хамайстра жандармерії Осипа Хуміцького срібним крестом заслуги з короною. Відзначення довірочний ріймастер жандармерії Фішер. П. Фішер виголосив при тій нагоді палку промову, котра викликала у присутніх глибоке вражіння. Участь в тім торжестві взяли: ген. майор Горнік, староста др. Вірвель, підполковник Шуберт, віцепрезидент Артимович, старший лікар повітовий др. Руднік, гр. ор. парох Козакар з Магаді і приналежні жандармерії особи.

Померли. Передвечера помер тут по довгій а тяжкій недугі унів. бібліотекар К. Райфенкугель в 58 році життя.

Демонстрація в черновецьк. університеті. Дня 16. с. м. зайшла

в екзаменаційній залі бурлива подія. Заворушене в численній аудиторії виявили дуже некорисні результати іспитові; наслідок того заворушення був такий, що в залі відбули ся галасливі сцени, погашено лампи і порозривано „славне“ зелене сукно екзаменаційного стола і пр. Слідуючого дня іспитів панував в аудиторії загальний спокій.

Віче почтових урядників. Дня 25. с. м. відбулось ся в рагушевській залі віче буковинських почтових урядників. В тім самім дни відбулось ся подібні віча також в багатьох інших містах Австрії.

Проба „Бояна“ відбулось ся сьогодні о 7. год. вечером. Просимо всіх членів „Бояна“, аби як найчисленніше прибули на пробу, бо концерт за п'ятьма. — М. Левицький, голова. О. Ганди, писар.

Новоутворену аптеку в Іллішпах отримав магістер фармації Артур Руми.

Справа рускої гімназії в Станиславові. Помимо найбільших заходів туди Русини не отримують рускої гімназії в Станиславові. Як Kurjer Lwowski доносить, соймове коло польське на огодішнім засіданню довгий час радило над справою рускої гімназії і рішило такі резолюції: 1) Супроти есгуючих отосунків, польське коло соймове не уважає засноване гімназії рускої в Станиславові тепер за потрібне. 2) Вставлене в державний бюджет на 1903 р. позиція на руску гімназію в Станиславові без попередньої ухвали Союму противить ся правам сойму, які признає ему устава з дня 22. червня 1867 р., для того соймове коло застерігає ся на будуче проти такому пехтованню прав сойму. Деякі члени домагали ся навіть пропущення в резолюції слова тепер. З того видно, що польська гаката не знає вже ні краю ні міри і в своїй шовіністичній загоріlosti не хоче узгайдати найсправедливіших культурних потреб і домагань Русинів. Quo usque tandem...

Надзвичайні Загальні Збори рускої каси позичкової і шадячої для громади Каменка відбулись ся дня 1. листопада 1903 р. в будинку читальнім з таким порядком денним: 1) Вибір нового начальника і касиєра. — Петро Глобак, заступник начальника. Домитар Кузик, член старшини.

Ц. к. „Управа Руху“ залізниць подає до загальної відомості, що з днем 15-го жовтня 1903. тратить силу теперішній розклад їзди мішаного поїзду ч. 4555 А. на ліній залізниць львівської Іцкани-Сучава, що обов'язував від 1. мая 1903. А від поданого вище часу буде згаданий поїзд курсувати після слідуючого розкладу їзди: Іцкани від'їзд 12:40 мін., Іцкани купів п. о. приїзд 12:46 мін., від'їзд 12:47 мін., Старі Іцкани п. о. приїзд 12:55 мін., від'їзд 12:56 мін., Улиця Хрестна п. о. приїзд 1:5 мін., від'їзд 1:6 мін., Сучава приїзд 1:13 по пол.

Жителі печер. В доісторичних часах мешкали люди часом в печерах, але і в нинішніх часах між культурними народами дучає ся дуже часто стрічати людей, що на спосіб своїх давніх предків живуть в печерах. Знаємо приміром, що на Буковині цигани, котрим волокитево остогило, поселили ся по лісах в копанях амах званих „бурдонми“ і займають ся виналюванем ковальського вугля. Недавно доносили часописи, що над Падом в Італії мешкають в печерах племена низької культурні, і займають ся ловлею риби і ловами в лісах та хомом худоби. Аж ось французські газети доносять, що в осередку Франції коло міста Тур є ціле село, якого жителі мешкають в печерах. Здовж гостинця по обох сторонах є високі камінні береги, а в селі викопані мешкання в трьх рядах, наче поверххах. Мешкання мають двері, вікна, балкони, при деяких є малі огорожі, а до кожного мешкання ведуть сходи, ковані в скалі. Мешкання звиджував се село і зайшов до кількох печер. В одній печері застав стару жінчину, яка привітала его словами: „Бон жур мосіє“. Печера виглядала як найкрасна світлиця. В глибокій стояло ліжко під балдахимом, при бічній стіні находила ся гарна піч, а протче місце займали меблі: стіл, крісла, шафи і т. н. На стінах висіли образи. В печері було досить світла, бо крім скляних дверей

були ще два вікна. Майже всі печери мали вікна. Вогкості в мешканнях нема, а жителі печер не заміняли би своїх мешкань за камінці в Парижі. В скалах за селом є інші печери, в яких містять ся стаї для худоби і пивниці для годівлі печерниць. Печерниця приносить гарний дохід і є майже одним середством удержання жителів сего села. П. Пейкоста пише, що населене там розміром багате і просвічене, а живе б много вигідніше і здоровіше, чим парискі робітники.

Мадяри проти Румунів. Угорські і семигородські Румуни не дають ся так легко мадаризувати як інші немадарські народности, що заселяють Угорщину. Мадарська праса оздоблена на Румунів задля сеї їх відпирности, кинула підозрінє, немов би Румуни готовили ся до революції, та що поліція викрила цілий план революційний Румунів. Іменю в комітатах Арад і Гуніяді мала почати ся революція дня 14. чи 15. с. м. Румуни мали напасти на міста і місцевости заселені Мадарами та знищити телеграфи і залізничні шляхи, аби не допустити до мобілізації війська. Про се дізнали ся влади і сконспірували значне число війська та тим чином не допустили до революції. Такі реляції приносять будапештєнська праса.

За розкидуване дупини з помаранчів засудив оден віденьський судья винуватика на грошеву кару, додаючи в тім проступок проти публичного безпеченства здоров'я. І цілком справедливо, нераз бо дучало ся, що дупини з яблоска або помаранчі, кинені на гладкий брук великоміський була причиною зломаня або звихнення ноги, чиятам взагалі немиле унадку.

Китайський альманах єсть книжкою, що появляє ся рік-річно в найбільше примірниках на світі, бо ніяка книжка не виходить в кількох мільонах примірників. Сей альманах є монополем цісарським і містить всякі високоучені вісті з поля астрономії і ще ученішіє оазівки, який день що приносить і коли можна те або инше робити. Не дивнож тому, що народець єї купує в такій силкості. Бо хтож з тих добрих косоких китайських горожан не радби знати, як має поділити свою роботу і коли його може чекати нещастє або щастє! Завдяки тій книжці мудрість синів небесного царства граничить із тим станом, який у нас називають (віддай справедливо!) гумановатістю. У нас же часто бувають такі забобонні мудрії також, але навіть без ужитя китайського альманаха.

Телефоном чули англійські журнали бесіду міністра-премієра Бальфура, яку виголосював в Шефільді, місті віддаленім від Лондона 220 миль. Журналисти сиділи собі вигідно в кріслах і під „потрясаючим“ вражінєм слів, які приносили з далекої салі збору услужний телефон, писали свої вступні статі.

Міліонер дивак. В Чикаго помер недавно міліонер Григорій Еллі, в 63. році життя. Перед кількома роками Еллі купив собі дім о 7 кімнатах і жив в нім самотно. Замешкав лише одну кімнату, але протчі пристроїв дуже гарно. Одним з його занятєм була гра на скрипках, яких мав вісім. Нераз він грав по три дни на скрипці: не їв, ні спав, лише грав. Видатки на жите були у него дуже малі. Часом запрошував до себе ірландців і гостив їх багато, а приймал їх лише на те, аби почути свою рідну мову ірландську. Еллі записав маєток своєї рідні в Ірландії.

У ворожки. Клієнтка: Отже кабала каже, що напевно буду мати багатого мужа? Ворожка: Так, напевно... а коли пані іще доложить короноу, то напевно буде два рази багатіший.

На годині науки. — Отже кількож буде половина від 1/4?

— Докладно не знаю сказати, але знаю, що не буде багато!

Телеграми „Буковини“.

Будапешт, 20. жовтня 1903. Міністер Люкач отримав на сього-

днішнім послуханю у цісаря місію утвореня кабінету і гр. Аппоній ввійде в склад его як міністер справ внутрішніх.

Галле, 20. жовтня 1903. У в'язниці повстала революта. Оден дозорець забитий, двоє ранних. Вісім в'язнів утекло. Всіх половлено знову.

Барцельона, 20. жовтня 1903. На ступнях дому поліційного шефа вибухла бомба. Наробила багато шкоди. Жертв у людях нема.

Дебречін, 20. жовтня 1903. Жовніри притримані по 3-тій році служби хотіли зложити вінець у стіп пам'ятника свободи і збирали в тій цілі складку. Доніс про те якийсь підфіцір, агітаторів замкнено, а слідство в ході.

Єрусалим, 20. жовтня 1902. Показало ся тут 8 випадів холери, 5 осіб померло. Місто оточено військовим кордоном.

ІІ. Т.

Аби положити кінець всяким кореспонденціям, які забирають много часу особливо при писемних замовленнях будь то друків будь товарів з папірні, заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ подає ціні на друків і зарозом повідомляє всіх інтересованих, що на продажі друків шкільних не опускає ніякого проценту, так само не висилає друків в инший спосіб як лиш за посліплатою, а при попереднім надісланню гроший на друки, утирає також о посилку і на порто, бо гроші прислані на друки покривають лиш належну за них квоту, котра мусить бути виказана в книгах, а оплату листовоса за кожний переказ почтовий і порто, завісідни покриває управитель друкарні із власної кишені. Так само і товари з папірні висилають ся лиш за посліплатою а не на слово.

Ціни друків розуміють ся за оден аркуш.

Klassenbuch	6
Wochenbuch	6
Inspektionsbericht	6
Schulversäumnis	4
Auszug aus den Schulbes. Tabelle	4
Свід. відхідне	4
Свід. відхідне	4
Entlassungszeugnis	4
Abgangszeugnis	4
Jahresausweis	3
Schulkataster	3
Lehrerkataster	3
Frequentionszeugnis	3
Свід. фреквентацинне	3
Inventar	3
Nachweisung über Wieder. Unterr.	3
Verzeichnis imf. Kinder	3
Schulmatrik	3
Katalog der Schülerbibliothek	3
Zanizwane	3
Aufforderung	3
Quartalsausweis	3
Qualifications Tabelle	3
Свід. для приватистів	3
Privatistenzeugnis	3
Ausweis über Religionsunterr.	3
Schulnachrichten	3
Повідомлення шкільні	3
Armutszeugnis	3
Kviti	3
Quintung	3
Konsignation	3
Повідомлене-Protokoll	3
Verständigung-Protokoll	3
Папір з написом: Schulleitung	2
Коверти з написом: Schullrat	2
100 штук	1-40
50 „	—70
25 „	—40

При закупині товарів з папірні на суму 20 кор., опускає ся 10% рату.

„Butowinaer Post“,
одиноку німецьку газету на Буковині, що справедливо відноситься до Русинів, повинен спирати кожний інтелігентний Русин; газета виходить щодня, вівторка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно і н. 70 с.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотинки за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц.

к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболеві, з куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (музи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованих, а все в найліпшій сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сукно і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, емстему Д-ра Ламана, як також півовняні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньчохи для дам і дитий, паньчохи до польованих, огрівачі колін, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дитий.

Хустки і шалі з шовку жейлі і вовни найновішої сорти. Сачеи, охоронячі ковчирів і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожі і пакривала в наймоднішій виборі.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви в Гудинарської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані ланером, Boxealf і Chevreaux з шовковим підшвом і трикотавим нутром для панів дам і дитий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до польованих (ручна робота), черевики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до виправ гімнастичних.

Кальоші і черевики до снігу. Самостійна продаж в найлучших петербургских фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і сальонові, стоячі і на стіну годинники, тигарки до притиснаних листів, Nippes і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, нецесарі для панів і панів, моншонки на листи, пущки на цигара і тютюн, моншонки на грона, найліпші фабрикати.

Замовлення з провінції виготовляються скоро і точно по як найдешевших цінах.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дитий.

Замовлення виготовляються сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (-)

Красне, добре і дешево.

Улиця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“.

Улиця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону

НОВОСТИ

для конфенцій панів,

паньчонок і панів.

Новости:

в жакетах, ковчирях

і плащах

з найліпших шито-

фів віденських і бер-

лінських сальонів.

Магазин одягів дамських і мужеских

Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“

(в льокалі Якова Гольда)

***

ВСІЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляються сейчас.

28 (10-2)

Одяги

для панів, хлопців

і дитий.

Загортки, ульстри і

шляфрони.

Футра звичайні і до

подорожі і всілякі

в сю галузь входячі

артикули з перво-

рядних фабрик.

Красне, добре і дешево.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Православний
МОЛИТВЕННИК!

для молодіжи,

є до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвеників той дістане

10 проц. рабату.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесни

за 2 кор. 50 с.

Писана Ос. Юр. Федьковича

I, II і IV. том по ціні:

7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшім закупі опускає ся

значний рабат. (0-0)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

порукає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович „Розмови“	—40
Корніл Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала	
земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Ваганський „Пропасть“	—20
Ф. Колесса „Наша дума“	2-50
Гаршин „Маларі“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюлі по заслугі“	—20
О. П. Кониський. „В день святаї вої“	—20
Ю. О. Федькович. „Прокурка“	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі речники)	2-—
Видання тов. Руска „Школа“.	
Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1-20
Ом. Попович. „Методика“ I частя	—60
„Як бідні збогатіли“	1-—
„10 казок для диточок“	—20
„Збірка законів“	1-—
Ів. Синюк. „Образки з життя“	—20
Шойнарський Сергій. „Руска Читанка“	
для II. класу гімн.	2-80
Др. Стеф. Сміль-Стоцький. „Громада“	—20
„Порадник“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2-40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k.	
Bukowinaer Landesschulrathes be-	
hufs Regelung der rathenischen	
Schulorthographie	—40
Ю. О. Федькович. „Щені жовнярські“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галіп. „Домашній писар“	1-—
Шугаяк Єврей. „Верховинські загадки“	2-—
О. Шпитко. „Листи з пекла“	—30

При замовленнях Книжок упрашає ся прислати на порто.

Великий склад
ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по думе дешевій ціні
в друкарні

„Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0-0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ве застережене. — Рекламациі неопе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — 6.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Буковинський сойм.

Засідане з дня 20. жовтня б. р.

Председатель: Краєвий маршалок
Лу п у л.

Письмоводець: Краєвий місто-
секретар Л у к а с е в и ч.

Засідане зачало ся о 10. год. рано.
По верифікованю протоколу і прочи-
таню петицій кр. президент відпові-
дає на інтерпеляцію посла Николая
В а с и л ь к а дотично поновного по-
будованя трачки в Рускій Молда-
виці, яка належить до релігійного
фонду; далше відповідає він на
інтерпеляцію посла Богосевича до-
тично побільшеня староств на Буко-
вині. Признає, що побільшене ста-
роств в краю є доконечно потрібне,
може іще більше наглаголо потрібне
як де небудь в державі. Прави-
тельство ревню о то старає ся, аби
в тім напрямі наступило поліпшене,
що по часті й стало ся. Прави-
тельство також на будуче ме ста-
рати ся яко мога сповнити спра-
ведливі желаня краю, що однако
може стати ся тільки спровада, бо
до того потреба великих фінансових
засобів. Одно староство стоїть річно
30.000 кор.

Пос. Ник. В а с и л ь к о ставить
до краєвого маршалка запитане, чи
він є схильний до того, аби постарав
ся о то, щоби для охорони палати
перед тоюж стояла поліція. Притім
застерігає ся бесідник проти того,
аби краєвий маршалок критикував
діяльність его партії.

Краєвий маршалок заявляє, що
він не має ніякої інтеренції на міску
поліцію. Удержане спокою на улиці
є задачію поліції.

Пос. др. Ш т р а в х е р домагає
ся, аби стенографічні протоколи до-
ручувано послам вже в часі сесії
соймової а не доперва по кількох
місяцях. Вина так пізнього вигото-
влюваня протоколів лежить в тім,
що всю роботу віддаєть тільки одній
друкарні, що розумієть ся не може
так скоро подолати так великому
навалови праці. В Чернівцях є бо-
гато інших друкарень, між котрі
можна би розділити роботу. Але
краєвий маршалок протегує певні
друкарні, і лишень їм повіряє ви-
конуванє всяких робіт з краєвого
сойму.

Краєвий маршалок відповідає,
що він не протегує ніяких друкарень
а поручає роботу всім більшим дру-
карням в Чернівцях, що однако не
доросли тій роботі.

Пос. Ник. В а с и л ь к о пере-
чить тому і каже, що роботи віддає
ся тільки Еккартівській друкарні,
всі другі друкарні не отримують
нічого.

Краєвий маршалок каже, що всі
інші суть партакі друкарні!

Пос. Ник. В а с и л ь к о кличе
з досадою: Тут нема жадних пар-
такких друкарень, що то за вискази!
Що знова позволяете собі ексце-
ленцію! (А. Ончул: Отсе (краєвий
маршалок) філія румунського клубу!)
Того всього вже за багато!

Приходить до острої перепалки
поміж Ник. Васильком а краєвим
маршалком. Повстає великий крик
і галас. Краєвий маршалок каже,
що він „найменче“ дасть поучати
ся від Ник. Василька.

Пос. Ник. В а с и л ь к о: Чому
„найменче“ від мене? На що вла-
стиво ви собі позволяєте!? Повстає

велика буча. Члени „вільнодумного
клубу“ підносять страшний крик.

Відтак пос. др. Ш т р а в х е р
подає до відомости, що у Львові
задумують обсадити два вільні місця
в буковинському сенаті при виспін
краєвим суді двома Галичанами.
Запитує краєвого президента, що
він задумує зробити, аби ті місця
обсаджено буковинськими судиями?

Краєвий маршалок заявляє, що
в тій справі запитає центральне
правительство і его відповідь подасть
до відомости палаті.

Краєвий маршалок прочитує
письмо, в котрім є висказана по-
дика палаті за желаня принагідно
цїсарських імянин.

Палата стоячи вислухала про-
читане того письма.

Відтак пос. Г е р м а н мотивує
свій внесок дотично побудованя но-
вого університету за ціну 100.000
корон. Внесок прийнято і вибрано
університетську комісію, в склад
котрої ввійшли: Николай Василько,
Лянгенган, Богосевич, др. Скедль,
др. Герман і др. Я. Фльондор.

Відтак пос. др. Ш т р а в х е р
мотивує свій внесок дотично під-
несеня і підпираня промислових
предприятий в краю.

Після того пос. Б о г о с е в и ч
складає справоздане комісії для
понарушності посольської ради ви-
дачі карному судови д-ра Янка
Фльондора, і в тім напрямі ставить
відповідний внесок.

Пос. Ник. В а с и л ь к о забирає
слово. Обговорює свій стосунок до
д-ра Янка Фльондора, почавши від
того часу, як спільно служили при
війську яко однорічні добровольці і
заявляє, що стосунок его до д-ра
Янка Фльондора через цілий ряд

літ був приятельський і був час, що
був гостем д-ра Янка Фльондора
і той заказував его фірманови за-
прягати коні, аби довше затримати
его в своїй хаті. Колиж бесідник
став послом в вижницькім повіті
і телеграфічно повідомив о своїм
вборі д-ра Янка Фльондора, не
отримав на то від нього вже жад-
ної відповіді а то ізза того, що він
віддав ся на услуги рускій нації.
З того часу датує ся ворожнеча.
Др. Янку Фльондор не занедав ані
одного середника, аби дати почути
ему свою ненависть. Але як часто
він на нього нападав і его оклеве-
чував, заедно скривав ся за чу-
жими плечами. Тепер на кінець
виступив він явно. Тепер повинні
судді присяжні рішити: Він або
доктор Янку Фльондор мусять
зникнути з політичної арени. Тоді
настане мир в краю. Навіть жите
хоче він покласти в жертві, коли
по его стороні є неправда. Перед
суддями присяжними вийде правда
на дневне світло, ізза того жадає
він видачі судови свого суперника.

Бар. Мустаца заявляє, що
его клуб голосувати ме за внеском
видачі, після чого одноголосно при-
нято внесок комісії для ненаруш-
ності посольської.

На тім замкнено засідане. Слі-
дуюче правдоподібно відбудеть ся
ві вторник о 10-ій год. рано.

Вісти з цілого світа.

— *Справа кризи на Угорщині.*
Справа кризи на Угорщині нині о
стільки змінила ся, що вже вирінає
чим раз більше чутка о недалеких

Борба против алкоголю.

В році 1901. відбув ся у Відні 8.
конгрес протиналкоголічний, на котрім
відпоручники цілого світа культурного
радили як вести борбу з алкоголізмом.
Межи иншими мав викад патер Альберт
Вайс, професор теології в Оренбургу в
Швайцарії про: Питане алкогольове,
нагла напівка до клиру.

На початку вказує на велику різни-
цю помежи алкогольізмом яко обичайною
і товариською хворобою, але сю kwestію
поминає перед членами зборів, котрі
найшли ся разом, аби поборовати лихо,
яке найбільше нищить суспільність.

В Австрії клир в гурті і разом не
занив ще становища в питаню алкого-
льовім, о скільки алкогольізм треба вва-
жати хворобою суспільною. Члени того
стану мають тисячні причини робити
найсушнійші досвіди над опустошаючи-
ми наслідками алкогольізму глядячи на
него, яко на хворобу моральну. Они ста-
рають ся також тисячі разів по одному
загадати і відсунути, коли се можливе
дан поєдинних осіб і з огляду на зване.
Але лихо понамати яко загальне і това-
риске, і в сполученю зі всіма тими вла-
стями, котрі покликани до усуненя лиха,
працювати над поправою зіпсутя, — се
є завдане, котре тепер доперва стає за-
дачею клиру.

Ми не робимо ему зовсім з сего до-
кору. Інші стани стоять в тій справі
менше більше на рівнім степені: рух

проти алкогольізму, яко суспільна поява
в Австрії, де він ще не виникнув так
далеко як деінде, ледви також іно що
зачав ся. Де він показав ся в цілій сво-
ій небезпечності, там також вже бога-
то поліпшилось як н. пр. в Галичині.
Крім того оправдують клир власні его
досвіди. Він саме від непамятних часів
поборовав так многі гіркі наслідки пи-
яньства, що він міг легко недоглянути,
як помалу і незаметно з улудної скло-
ности многих випадає заразлива су-
спільна хвороба, ба небезпеченство жи-
тя для суспільности. Також се можна
навести на его оправдане, що він сам
тоді, коли звернено его увагу на рух
протиналкоголічний в інших краях, ду-
же часто відтручений через деякі дещо
дивні прояви, набрав до него недові-
рливости, і що він часами, тронутий фал-
шивим, то є на фалшивих лікарських при-
судах основуючим ся спокаліню до бі-
дного обдуреного люду, гадав, що іде
о то, щоби его позбавити послідного
средства до здержаня его здоровля і по-
більшеня робучої сили та зробити его
так зовсім безборонним. Також тот
обав не рідко снівде — австрійська
вдача людова є дещо здержана і боя-
злива, і помовляє ся особливо керму-
чий клир, що він не звик прямо без
обиняків іти до цілі, що клир міг би
дати знайти ся на чуже ему поле, ко-
либи він залишив чисто святищеніче по-
ступоване з пианьством і прилучав ся
до проб поправи суспільних відносин.

Погадаймо лише на величезні успі-
хи, котрі в сорокових роках минулого

стоїть виборено не лише в Англії, но
також в Німеччині і сумежних повітах
Австрії наслідком змагань клиру, але
котрі задля браку підмоги через власть
і саме через вплив суспільних відносин
після року 1848 помалу згинули!

Тому станови неясности і знеохо-
ченя і нерішучости в однім з найваж-
нійших питань суспільного життя має
осьмий міжнародний конгрес проти аль-
коголізму положити кінець. Надіяти ся,
що вдасть ся всім стани покликати до
борби против сего ворога люду. Бо ли-
ше через спільну роботу всіх членів
суспільности і через співділанє тих, ко-
трі мають суспільно вести, можна усу-
нути се суспільне лихо.

Мой панове! Що питане алкогольо-
ве з правного і з душпастирського ста-
новища заслугує на повну увагу клиру,
сего він ніколи не запізнавав. Суспільне
значінє того питаня може не завжди
було всім его членам ясне. Но я пере-
свідчив ся недавно в просторім викладі,
котрий між тим вже появил ся видру-
кований у віденьскім „Vaterland“⁴, що
вистане его розвинути, аби сейчас у вас
всіх найти одобрєне і спочуте. Я не га-
даю себе вивєщити, коли кажу, що се,
що я там сказав, є погляд моїх собра-
тів і може значити яко рід програми для
нашого становища до питаня пианків.

Ледви може який стан в рів-
нім степені пересвідчити ся як клир,
яка суспільна нужда для здоровля,
для товариських відносин, для еко-
номічного положеня суспільности, для
роднини виростає з алкогольізму. Ніхто

також не може ліпше оцінити, що тоті
лиха не дадуть ся відсунути без постій-
ної борби против пианьства і всіх тих
лих, котрі до него ведуть і з него ви-
пливають.

Тяжко, щоби довідав ся хто боле-
снійше, чим святичник, який рак для
прилюдного обичаю, який занепад прав-
дивої просвіти людової, яке одвічне
мас є нерозлучне з нашим корчмарством.
Ніхто не може ліпше розсудити чим
святичник, що люду не можна морально
піднести і виобразувати, як довго він
відає ся пианьству.

Ніхто не може також ліпше розу-
міти як оно, що тотя перепона не може
бути усунена, як довго не позискано
против того гадку загаду аж до тої
ступени, щоби правительства у неї най-
шли потрібну підмогу, аби через силь-
ні способи (без котрих жадна поміч не
є можлива) підтати того гриба суспіль-
ної будівлі.

Безперечно не може ніхто в рівнім
ступені змірити як святичник, який
безмір умової нужди, змарнованя, зло-
чинів, розпусти вселякого рода супро-
джають алкогольізм, і що всі проби ви-
лічени завжди не вдають ся, коли не
заткає ся посередню або безпосередню
причину тогож, а она є завжди та сама
— алкогольізм.

Нині досягнув він такого розширеня,
що давно переступив межі лиха лише
морального і став ся одним з найбіль-
ших лих суспільних. Тому не може та-
кож клир зі свого душпастирського ста-
новища не завізвати помочи всіх остан-

ей залагоджено і о утворенні нового кабінету. Порозуміне переводить ся межі короною а мадарськими політиками на основі ухвал комітету дев'яток з партії ліберальної, котрий радив над справами військовими. При тих нарадах був, як звісно, і міністер Люкач яко муж довіря корони, а що ухвали комітету порішено однодушно, то здогадують ся загально, що й корона на них згодить ся і они одержать цісарську савкцію. Коли то стане ся, то мін. Люкач приступить до отворення нового кабінету. Трудність єсть лиш в тім, що межі комітетом дев'яток а цісарем єсть ріжниця що до уживання мадарського языка в судах військових і що до інтерпретації § 11 угоди з 1867 р., де говорить ся о виключних верховних справах корони в справах військових. — Мимо того, що справа ще не залагоджена, лиш поки що знаходять ся на добрій дорозі, говорять вже, що Люкач ще нині має одержати місію утворення кабінету, а навіть вже розповідають собі, хто до него відіде. Отже передовсім президентом кабінету стане Люкач, гр. Апоній обійме теку міністра справ внутрішніх, Гієронімі теку міністра торговлі, Берзевічі — міністерство віроісповідань і просвіти, др. Фр. Надь міністерство справедливости, гр. Зеленьський рільництво а міністром для Хорватії має стати Емерик Носипович.

— *Новий лад в Сербії.* Коли можна судити з програми теперішнього сербського правительства, то в Сербії настане незадовго новий лад. Міністер справ внутрішніх відчитав оводі в екуштиній програму правительства, в котрій каже ся, що конституція з 1888 р. творить основу дальшого розвою держави. Але щоби забезпечити розвій, треба зробити кінець бюрократії, обмежити вплив поліції і розширити компетенцію судів. В тій цілі предложить правительство проект закона о автономії громадській і повітовій, проект закона о стабілізації урядників і буде старати ся ще сеї сесії предложити закон прасовий, віддаючи провини прасові судам присяжних. Головну увагу при-

них суспільних властей і знов тимже свою поміч предлагати, припустивши, що она є пожадана борцям проти алкоголізму і через них стане прийнята.

Се є певне, що наєупротив так загальному товариському луху не вистарчає діяльність приватна і стоваришенє. Се є однакж також ясне, що лишень поверховні способи поліційної і державної властей тут не вистарчають. Хосенному вступленю світських властей мусять бути вирівняний шлях через роботу поодиноких людей.

В питаню, котре є в найглубшій причині чисто моральної природи, як питанє алкоголю, мають поверховні способи малий успіх, коли їм не додає реальна і душпастирська діяльність єди житевої і тривалости.

З того слідує, що обава деяких членів нашого стану безосновна, обава, що ми могли би через приступленє до руху антиалкогольного відтягнені бути нашому властивому званю і втягнені бути в чужі змаганя. Сьвященник не хоче і не може стати на тій точці ані лікарем, ані кухаром, ані коршмарем, або поліцаєм. Він не потребує сего. Що до того питання значить те саме, як майже у всіх тих галузях реформу суспільної, що найскорше можна сподівати ся успіхів, коли кождий стан і кожде зване робить належну до него роботу звани і всі щиро не воюючи і не перешкаджаючи для спільних цілей враз працюють.

святити правительство реорганізацій фінансів, заведеню ошадности і ревізії системи податкової. В цілі піднесеня добробиту в народі отворить правительство школи промислові, буде старати ся о розширенє залізниць; на поли просвіти переобразує теперішню висшу школу на університет а школам народним дасть ширшу основу. Правительство зреорганізує армію і розширить військову інструкцію поза касарнею.

— *Фінляндія.* „Фінляндская газета“ оголошує розпорядженє, забороняюче вивішуванє хоругов і емблематів інших як російські. Друге розпорядженє відбирає судам а віддає адміністративним властям справи о нарушенє постанов і приписів о публичних зборах і перекроченя против затверджених програм зборів.

— *Вибори в Болгарії.* „Новости“ обговорюють відбуваючі ся тепер вибори в Болгарії, котрі переводять ся серед нечуваних насильств і підносять, що они еще більше заострять крізу, так що супротив таких відносин навіть будучність княжества є zagrożена.

— *Македонія.* Грецькі студенти в Парижі оголосили відозву до західно-європейських народів з просьбою, аби в інтересі цивілізації і людскости виступили в обороні слухних і оправданих жадань македонських Греків. Відозва стверджує, що Греки суть в Македонії більшістю чисельно і інтелігенцією. Не лиш в більших містах населенє складаєсь виключно з Греків, але навіть по селах більше є Греків як Славян. Грецьких шкіл є два рази тільки, що болгарських. Хоч Македонію позаливали ватаги з'організовані за болгарські гроші, то не можна говорити о македонськєм повстаню, бо більшість населеня в македонськєм руху цілком не бере участи. — Болгарська агенція телеграфічно доносить, що альбанський батальон, котрий недавно перейшов границю коло Кара-Маянци, вислано в глубину краю, а виновників потягнуто до відвічальности. Окрім того турецьке правительство заплатить відшкодованє за рабунки і шкоди, які сеї батальон зробив. Поворот збігів до вітчизни буде відбувати ся під усмієм опусту в податках і до ставленя средств удержання спеціальною комісією болгарською. Після угоди заключеної між Болгарією а Туреччиною, урльопованє змобілізованих війск буде відбувати ся рівночасно, а іменно в сеї спосіб, що в Туреччині все буде увільненє два рази так велике число воєнків, як в Болгарії. Одну класу резервістів вже урльоповано.

Демонстрація на львівськєм університеті.

„Руслан“ пише:

Подвиги польської пайдократії обурили до живого всіх суспільних мешканців міста, хотай польська праса, чи то кокетуючи, чи побояючи ся її, промовчує дискретно її дикі пісні вибрики, або старає ся заперечити огидні факти злочинности і роздратованя вшехпольської авангарди. Під минулу неділю відбув ся польський загально-академічний комерс, а по нїм улицями міста „gesior“, про який очевидці оповідають нам такі річі, що волоса дубом стає на голові. Вже оводі ми зазначили коротко про погану, ординарну демонстрацію перед духовною семинарією. Се був тільки

початок і епізод того „gesior-a“. Але в виду запереченя Slow-a polsk-ого мусимо сконстантувати на підставі засягнених інформацій в самій духовній семинарії, що демонстрація польських пайдократів відбувала ся перед її будинком від години пів до 10-тої з перервами аж до год. 1. вночі. Кількакратно приходила товпа галасуючих польських пайдократів під будинок семинарії, свистала і ричала та добивала ся палицями до брами і видавала як найординарїйші оклики, між якими такі: євїне воїни, мурті, голога і т. д. належали еще не до найгірших. Звіттам пішов сеї пдвїт вшехпольської „культури“ до ринку і почав демонструвати перед „Народною Торговиєю“ (!), викликаючи великий галас битєм палиць по залізних сторах і скаженими криками „на погібель Русїном!“ відтак дїм „Просьвіти“ став цілєю вшехпольською вандалізму, але тут окрім криків він не мав жадного удушту, бо в партерї містять ся тільки приватні торговлі. За те він вибухнув з відражаючою дикостію перед монастиром СС. Васильянок при ул. Зиблікевича. Аж гідь бере писати про сеї звїрський напад на спичних жіночин і дїтий, гідний бісурманських башибозуків, а не людий, які мають претенсію до образованя і до... вихованя! Товпа стала ричати дикими голосами перед партеровими вікнами монастиря і бити палицями в рами вікон і в двері. Один з будучих генералів причепив ся до залізника і термосив ним цілий час, видзвонюючи в монастири голосно славу польского імени! Переякані Сестри і пробуджені зі сну дівчата в слїзох і тревозі утікали до дальших кімнат, не мучици здати собі справи, звідки і з якої причини скоїв ся такий напад на їх тиху хатину. А тимчасом вшехпольська пайдократія вичерпувала ціле багатство польского словаря в обидливих, понижуючих висловах, не ватаючи ся супротив монахинь понижатись до таких висловів, яких хіба звикли уживати в своїх піснях екскурзїях по публичних домах розпусти. Звіттам не жаліли демонстранти дороги піти аж під повставову площу під вілля проє. Грушівського і там бодай через крати залізних штахет дали волю у диких криках своїм диким інстинктам. Вілля проє. Грушівського стоїть на горбку далеко в городі, таж крик демонстрантів доходить тільки слабким відгомном до середини і не занепокоїв мешканців. Від стрийського парку вернула ся польська пайдократія знов до міста виправляти орїї вандалізму. Волочили ся по цілїм місті при невольнім гаморі та не помінували жадної нагоди, щоби в як найнекультурїйшій, ординарній спосіб за демонструвати против всего, що руске. Між иншим не пощадили також наших церков при Ставронїї і Народнім Домі і знеславили їх в поганський спосіб. Ото ціла товпа тих вихвалюваних польською прасою павичинів станула гуртом перед самими воротами церкви і на команду почала заспокоювати природну потребу. Се демонстрація гідна демонстрантів, яких вшехпольська праса важить ся еще ставити за взір нашої русїї, немов то але вихованї молодїжи! А при тім всім випадало в око, що ані кімна, ані піша поліція „не находила жадної причини“ до виступленя против тих диких, варварських і злочинних демонстрацій. Так отже польський пайдократизм всюда горою!...

Понедїлкову бльокаду університету описує Dziennik Polski зі всіма подробицями і як з того видно, єго справоздавець замість валати ся по кїпнах і каварнях почує тепер на університеті. Вшехпольяни обсадили університет о 5. год. рано, сейчас по отвореню брами. Студенти запалили в сїнях лямпи і розмістили ся на І. поверзї в ІІІ. салї (оїялковій). Було їх до 200. Ококо 50 крутили ся по коритарях, а прочі по безсонній ночі полїгали спати на лавках. (Сим Dziennik виставляє польським академікам „дуже гарно“ євїдоцтво моральности). О год. пів до 6. привидїли ся заспаному справоздавцеві два рускі академики, що мали виглядати зза угла, а коли побачили польських академиків на коритарях, мали „збічи чим скорше із сходів і пігнати до міста“. Коли настав день, а справоздавець витверезив ся, не привиджували ся вже єму гайдамацї духа зза угла. Аби однак чимось заповнити шпальту по 4 сот. від стрічки, справоздавець описує, як Вшехпольяни послили по будин, вудженину і вино, все

краєвого виробу. О год. 8. рано нарахував справоздавець 500 польських студентів, котрі обсадили викадолові салї Твардовського, Шаховського, Гломбінського і Фалка. Потім студенти винесли Твардовського з канцелярії до викадолової салї. Чи инші згадані професори самі могли йти, чи їх також несено, Dziennik не пише. Чверть години перед тим прийшло на університет 76 руских академіків. Тільки бодай начислив їх ще справоздавець Dziennika. Русини перейшли на ІІ. поверх, а звідтам вернули на І. поверх і коло канцелярії один з них мав промову. Саме в тій хвилі, коли вшехпольяки демонстраційно несли д-ра Твардовського, протискаючи ся поміжи Русинів, бесїдник заатакував сенат за те, що не покарав Вшехпольяків з „Чительні“ за брутальне насильство, якого они допустили ся в суботу на рускій молодїжи. Велику охоту до перериваня бесїдникови мав як-раз той самий др. Вінарж, котрий в пїтницю уридував під костелом св. Миколая. На жаль не допущено єго до голосу, а рускі академики вийшли небавом з університетского будинку. В хвилю потім заворушило ся на викадлі проє. Твардовського, бо хтось пустив фальшивий алярм, що „Русини бють“. Вшехпольяки гурмою метнули ся в ту сторону, але показало ся, що се якась вшехпольська „ведета“ пробувала чуйности „народної гвардії“ і надармо перервала тим жартом викад „шановного професора“.

В салі „Гіязди“ при ул. Францішканській відбуло ся оводі довірочне віче польських студентів університету і політехніки. Учасників було до 600. Предметом нарад було становиско супроти університетських подій. Віче замїтне тим, що на нїм звели бїй два табори сучасної польської молодїжи: поступової, приязно настроєної супроти Русинів і вшехпольської, ворожой Русинам. Президія дістала ся в руки Вшехпольякам, а головний реферат мав Вшехпольяк Промислав Мончевський і поставив резолюції отсего змісту: 1) Напасть руских академиків на ректора університету є передовсім зухвалім нападом Русинів на польський характер і польські права львівського університету. Польська молодїж складає ректорові, напастованому за горожанське стереженє наших прав, слова найглубшого признаня. Супроти консеквентних заборчих замахів руских, яких лишє новим висказом є та напасть — польська молодїж стремить консеквентно дорогою витиченою в 1901 року і висказуючи громаднє признанє (!) для першого доразного акту неприцїпленя Русинів до університетского будинку дня 17. жовтня 1903 р. польськими слухачами університету — зобовязує ся сторожити щоденно над супокоем коло катедр польської школи і поручає президії віча, зорганізувати оборону катедр найбільше zagrożених. 2) Акція руских академиків на польськєм університеті у Львові є лишє частиною загального екстермінаційного змаганя инїшної політики до повного випертя Польщі з т. зв. східної Галичини, змаганя, яке не знає уступок. В виду сего молодїж застерігає ся перед уступчивою політикою денних польських чинників, яких задачею є також сторожити над університетскою справою, аби обїцянии правительства, які перевишають инїшні університетні потреби і рускі салї, не утравлювали Русинів в їх заборчих замахях“. Ої обї вшехпольські резолюції при голосованю перейшли більшістю 373 голосів проти 168 голосів опозиції, яка голосувала за отсими резолюціями: академіка Богдана Мончевського: „Признаємо вповні права руского народа до самостійного культурного розвитку і виплавалочу з сего потребу образованя в рідній мові на окремім рускєм університеті. Поки однак сего рускїй нарід не має, повинен мати на львівськєм університеті певну скількість народних прав, які забезпечують єму можливість образованя. Не годимо ся однак на те, аби тактика стремленя до заспокоєня культурних потреб приймала такий вид, як послїдня демонстрація, який мусимо уважати брутальним актом і яко такий обудити“. Резолюція акад. Кихневича звучала: „Передача справи релігїозних академіків-Русинів прокуратурі, як також сировадженє поліції до університету — уважаємо знасиуванем академічних прав і заявляємо, що проти дальшого такого поведєня сенату ужиємо як найенергїйшїх засердинків“. Трета резолюція поступової польської молодїжи поставлена

акад. Медардом Довнар-Вичем звучала: „Що-до відозви з 16. жовтня, оголошеної зовсім безправно і самозванчо-яко опінії всієї польської молодіжки академічної, заявляємо, що з її змістом не годимо ся. Поведене частини академічної молодіжки, яка не допустила товаришів Русинів до університету, вважаємо безправним“. — За сими трема послідними резолюціями заявила ся поважне число польської молодіжки, бо майже одна третина всіх учасників віча. Kurjer Lwowski пише в тій справі: „Коли виявилось, що народно-демократична молодіж з всею згодою солідарно заявила ся за відданням прокураторії справи розривів, що більше, не хотіла заперестувати проти введення поліції в мури університету, вся правдиво демократична молодіж зазначила своє оправдане обурення в досадних окликах, якими напівношеной огидній поступок народних демократів. В виду сего іменем меншости п. Гартлаб заложив протест проти ухвалення резолюцій, мотивуючи его тим, що представителі більшости виразно признав ся до шовінізму та що та більшість віддає польськість університету в опіку австрійської прокураторії і поліції“. Віче покінчило ся о 2-гої год. по півночі.

НОВИНКИ.

Личні вісти. Прибув тут президент львівських залізниць Е. Ціфер — Нш. Василько і др. А. Ончул повернули вже до Чернівців і брали участь в нарадах союму.

Іменования при фінансовій дирекції. Президія бук. фінансової дирекції іменувала фінансового конценісту Івана Николая Костецкого фінансовим комісаром, фін. конценісту О. Ернста податковим інспектором, фін. практикантів Г. Вадяна, др. Е. Бундемана і др. Ондрушка фін. конценістами а прав. практиканта Фр. Кнителя і пот. кандидата А. Пільбека фінансовими практикантами.

В П. державній гімназії від 20. б. м. заведено односторонню науку.

Шкільні вісти. На посліднім засіданню бук. крайової ради шкільної ухвалено: Трикласову народну школу в Істензегіте розширено на чотирокласову. Заступниками учителів при тутешній реальній школі іменовано: А. Бонку і А. Френкля. Заступниками учителів при гімназії в Сереті іменовано квіскованого професора Лазара Віколя і учительського кандидата в Триесті В. Левентала. Надучителями іменовано: Півітовського шкільного інспектора І. Доміньського в Ігурагуморі для Петрівців, учителя К. Вайсмана для Ліхтенберґу учителя З. Лавферова для Ілішештів, підучителя при гр. ор. хлопчій школі в Чернівцях Т. Реуса для Людигореча, учителя Штробля для Слободії-Комарівців, учителя Іп. Влада для Вишних Шерівців. Провізорична учителька Кароліна Данилюк іменована сталою учителькою при 6-класовій народній школі в Бергометі н. Сер. Учителі в Карльсберґі Г. Кінпер на власну просьбу перенесені до народної школи в Ілканях-дворець. З службових зглядів перенесено: учительку Е. Дежер в Ілішештах до Айзенав, учительку А. Краве в Ілішештах до дівочої школи в Якобенах, учителя А. Меснера і сталою підучительку Ц. Меснер з Якобенів до Ілішешт, учителя В. Швайцера з Айзенав до Якобенів. Новоіменований інспектор Н. Спинула з службових зглядів перенесений з Кадобівців до Вашківців н. Чер. Управитель школи в Петрівцях Дм. Оліня перенесений до народної школи в Рогичу а надучитель П. Преліпчан призначений до народної школи в Петрівцях.

Віче урядників поштових в Чернівцях. Відбудеть ся, як ми вже доносили, в неділю дня 25. б. м. о год. 4. пополудни в ратушевій салі. Такі самі віча відбудуть ся також в всіх більших містах Австрії з таким порядком денним: 1. Стосунки авансові урядників поштових. 3. Зменшене часу служби з 40 на 35 літ. 3. Відпустки, відпочивок недільний і святоточний. 4. Прагматична служба.

З університету львівського виключено за послідню демонстрацію 7 руских студентів. Імена їх: М. Огородник слух. І. прав. 22 літ, син мелника в Скалі, був до VII. кл. учеником гімназії тарнопільської, виступив зі школи а відтак як екстерніст здав іспит зрілості в акад. гімназії у Львові. Нак. Стадник, літ 24, слухач II. р. філос., ходив до польської гімназії в Тарнополі. Фр. Марієск, слухач філос. літ 24, скінчив польську гімназ. в Золочеві. М. Вабиш, слухач III. р. філос. скінчив польську гімназ. в Тарнополі. Іван Луцків, літ 22, син кондуктора залізничного, слухач I. р. філос. ходив до ак. гімназії у Львові а від VIII. кл. до гімназ. Франц-Йосифа у Львові. Л. Ганкевич літ 24, син урядника поштового, слухач III. р. прав, скінчив польську гімназ. у Львові. Іван Галушчинський літ 21, син священника, слухач філос. скінчив польську гімназ. в Тарнополі. А. Зеліб студ. прав 25 літ, скінчив польську гімназ. в Тернополі. — Ві вторник доручено визнання всім виключеним за демонстрацію п'ятникову руским студентам до суду слідчого. — Де свобода горожанська слухачів університету?

IV. каденція суду присяжних в суді крайовим карнім в Чернівцях розпочне ся в понеділок дня 23. листопада о год. 9. рано. Предсідателем іменованим А. Артимовича его заступниками суд. радники: Попескул, Ю. Оліньський, Йосиф Зайдлер і Т. Сімонінович.

Померли. Яков Кон бувший догодітний торговельний радник, бувший посол на сойм крайовий, з заводу купець, помер тут передвечера в 82 р. життя.

VII. віче бук. огневих сторожів скликає центральний відділ буковинського союзу крайового до Радовець на 25. жовтня б. р. о год. 12. в полудне.

Огонь. В вівторок о пів до 11 год. вночі вибух в склені Р. Янубовича вогонь, котрого жертвою пав товар вартості 10.000 кор.

Великі вечерини з танцями устроє ак. тов-о „Січ“ в суботу дня 7. н. ст. надоліста б. р. в великій салі Народного Дому. Комітет докладає всіх можливих старань, аби вечерини випали як найвеличавіше. Стрій для пань народний або візитовий, для мушн саліновий. Музика циганська Алека з Вишнівців. Вступ від особи 3 кор. Білет родинний 10 кор. (4 особи). Початок точно о 9. год. вечером. Запрошення вже розіслано. Хто би запрошення не дістав а хотів бути на вечериних звольте удати ся о запрошення до Ост. Сьвітлака студ. філос. вул. Петровича ч. 2. Черн. За комітет: О. Сьвітлик ст. філос.

Вечерок з танцями уладжує ак. Тов. „Січ“ в Чернівцях в суботу дня 21. н. ст. надоліста в касиновій салі в Кіцмані. Вступ на салю від одної особи 3 кор. Білет родинний із 4 осіб 10 кор. Початок точно о год. 8½. вечером. Стрій для пань народний або візитовий, для мушн саліновий. Дохід з вечерки призначений на запомоговий фонд акад. тов. „Січ“ в Черн. За комітет: Іл. Стравичук шкільний інспектор, Іван Прокіпович надучитель, Е. Жуковський дир. рішничої школи, Панько Клім студ. філос., Садір Радик студ. прав.

Страйк професорів університету. З Праги доносять, що 11 професорів чеського університету перестало викладати до часу, поки правительство не дасть приречення, що приступити до будови нового університетського будинку. Університет містить ся від початку свого естования (1882. р.) в старій буді і мимо обітниць міністра Гавча, ще досі не поставлено нового будинку університетського.

Інтересний в'язень. Находить ся тепер під ключом карного суду крайового. Се се Іван Чернішов, котрий був свого часу ув'язнений на буковинсько-російській границі коло Новоселів. Мав він тоді при собі рушницю, набой, штилет і більшу суму грошеву. Про його мінувшину нема досі ніяких даних. Сам він розповідає, що втік з російської одної в'язниці. Його заховане було того рода, що оказада ся потреба розслідити стан

його ума. Др. Кобилянський і начальник Брави слідять його заховане, та годі до тепер поставити точну яку дилігнозу. Здасть ся — се справді хорий на умі і то на манію переслідованя, або може й зручний симулянт, що бувши дозором при заводі божевільних підлягав і вичувив ся їх рухів і захованя. Хлоп великий, широкоплечий, 45—50 літ, при допитах заховує ся спокійно.

Самоубийство. З Сучави доносять: На старім пивнати холерним найдено в тих днях тіло мужчини, що числив около 25 літ. Коло него лежали 2 набиті револьвери, в однім з них бракувало одного набою. На місце прибула комісія поліційної лікарки і сконстатовано, що той мужчина вже перед кількома днями поповнив самоубийство револьверним вистрілом. В кармані сурдута найдено монетку а в ній між иншими легітимацією до їзди залізницею з фотографією властителя, три листи, фотографію і карту штабу генерального. Сконстатовано, що денат прийхав до Сучави дня 5. б. м. і замешкав в готелю „Централь“, де записав ся в книзі зголошень яко: „Ернест Гоффер з Кракова“. Відтак виказало ся, що самоубийник був поручником 30. п. артилерії в Ярославі. Тіло перевезено до трупарні, а о нещасливий події телеграфічно повідомлено команду 30. п. артилерії в Ярославі.

Dictum aserbum на зборах. На одних з робітничих зборів в Станиславові, хотів правительственный комісар перебити бесіду звісному на всю Галичину соціалдемократичному провідникови п. С. Вітикови і сказав, що по руски не розуміє. — А якжеж, лиш по польски? — питає Вітик. — Так е! — відрубав комісар. На то п. С. Вітик до зборів: „Панове! п. комісар сказав, що розуміє лиш по польски. Я простий чоловік знаю чотири мови (і вичислив їх), а п. комісар розуміє лишень одну мову; чи варт він комісаром бути?“ По таким dictum aserbum комісар вже більше не обзивав ся ані одним словом до кінця зборів.

Нещасливий — але не дуже. В баварськ містечку В. живе собі купець, що має при собі три живі теці і їх мамі, при тім же ся його мати, його третя жінка і три дорослі доньки — отже в цілости дванадцять примірників жіноцтва. Він сам репрезентує собою феєральне число 13. Мимо того женьського чималомовного окруження, живе ся йому — як сам запевняє — дуже приємно.

Новий ворот жіноцтва ганяєсь в околиці французького міста Сансер. Уже кілька женьських трунів знайшли доохрестні жителі, догадуючи ся, що се все жертви психопата-вбийника.

З балканського пекла. Дописувателі англійських газет доносять про страшний, безпримірний звірства, яких допусає ся турецьке військо на Македонцях. Дорога, куда Турки перейдуть, значить ся ріками крови і етовпями диму по спалених селах і містах. Турки не питають, чи населене дотичної місцевости бере участь в ворохобні, чи ні, для них вистане, коли хто є християнином, аби застачу перед турецьким війском, мусить загинути. Страшну різню зробили Турки недавно в місцевости Арменське по програній битві з порохобниками. Коли побиті Турки зближали ся до села, вишшов напроти них місцевий піп з процесією. Тамчасом з боку забіг до села другий турецький відділ і почав різати всіх і вся. Башибозуки немов скажені впадали до домів, забирали що цінніше, а жителів кололи ножами і підпалювали доми. З цілого села спалили ся того дня лиш дві особи: один мушнина, привалений кровавим труном і яксь женьщина, якій відітано одно рамя. По битві під Куратілея турецьке військо мордувало всіх, кого стрілило на дорозі, в поли чи в селі. В Олейтсе убито тоді 29 селян, котрі не схоронили ся до ліса; в Куратілея Турки спіймали 12 дітей на дорозі і скинули їх зі скали в пропасть. В Сіруді, Свінішта, Рехані і Пляке зарізали 150 осіб. З 120 захоплених селян з Любетіно приведено до Невеска лиш 30-ох, прочих убили Турки по дорозі. В Круші і Леорена захолено понад 50 осіб, а 18 женьщин. Турки завели до стодоли, там їх вперед знаслузали, а опісля підпалили отодолу і живцем їх

спалили. В Охридї турецький відділ привязав місцевого попа до дерева і в его очах знаслузаво жінку і доньки, почім всіх вирізано. В селі Діково знущали ся турецькі башибозуки над людьми в страшній спосіб: вирізувано язики, відтінано руки, груди, вилуплювано очи, печено гарячим залізом і т. д. Хто не погуб на місні, міг за дозволом звірських мучителів відійти, але таких було лиш кілька осіб. Однак і їм не даровано, бо в дорозі дігнали їх Турки і вистріляли.

На комерсі в Кіцмані устроєнім в честь новоіменованого інспектора Спинула зібрано на руско-селянську бурсу Пант. Кліма і на дівочий конвіт 83-14 кор. Жертви виливали так скоро, що панни, котрі збирали їх, не могли все позаписувати і з тої причини не могло ся всіх жертводавців поіменно назвати в часописі. Пізніше зарад бурси довідав ся, що пан інспектор Попович пожертвував 2 кор., а проф. А. Клім 1 кор. Заряд бурси складає сям щирим жертводавцям як найсердечнішу подяку. При сій нагоді удає ся управителю як і минувшого року до широкі публіки, хай не забудеть і сего року, що бурсаки не мають теплої одижики, ні обути і підопре в сей спосіб бурсу. До сегодня приобіцав пан секретар Цурковський з Заставної прислати убрание для одного хлопця. Спасєн біг. — П. Клім.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Ruthenische Revue“ Nr. 11. вже появило ся і містить отсі статі: Das einzige polnische Parlaement, P. Сембратовича. — Ruthenische revolutionäre Bewegung in Russland, M. Лозинського. — Politik der Korruption, I. Манастирського. — Die galizische Statistik als eine Wissenschaft pro foro externo, M. Кічури. — Wasyl Stefanyk, B. Лепкого. — Aus den Gedichten, T. Шевченка. — Nachtgallengesang, Олени Пчілки. — Glosen. — Адрес редакції „Ruth. Revue“: Roman Sembratowycz, Wien, XVIII 1, Lazaristengasse Nr. 26. — Адреса адміністрації: Verlag der „Ruthenischen Revue“ Wien, IX., Höfergasse 5.

„Гайдамаки“ ч. 54. містять: Ще не згинула козацька мати. — Рев тиранів триумфальною музикою виростаючої волі рабів. — Руська дич, а ляцьке лицарство. — Станиславська гімназія. — Алеа якта ест. — Ляцькі Русиноди зсунули ся з глаздів. — Витяг з бесід руских послів при дебаті над бюрами праці.

НА ДІСЛАНИЕ.

Пошукую сейчас **інструктора** на село для ученика IV-ої класи гімназіальної. — Охочих прошу зголоситись в редакції „Буковина“.

Православний Календар „Рускої Бесіди“

на рік 1904.

коштує: в Чернівцях 50 сот. а з посилюю поштовою 60 сот., а як хто пришле менше, то в місце Календаря дістане назад свої гроші.

Хто пришле гроші наперед за 20 Календарів, той дістане 10% рату, один Календар для себе і оплачує за них пошту. — Хто хоче Календарі взяти в розпродаж на час, мусить половину належної за них суми зараз заплатити Іванови Захарови, а решту в часі після умови — дістане 1 Календар для себе і 5% оусту.

Гроші за Календар належить посилати лиш на адресу: Іван Захарко, Петровича ч. 2.

Заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, Петровича ч. 2.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереженє. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — „
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Галицький вулкан.

Він повинен радше називати ся: польський, згідно — всепольський вулкан в Галичині. Тамешні все-польські винайшли польську осінь, польське море, обдарували Галилею польською ковбасою виборчою, а тепер прийшло до того химерного музею всепольського ще одне добро: всепольський вулкан. Вибух він недавно і лютує зі стихійною силою по землях Червоної Русі і нищить все, що — руске. Засипає горячою лавою ненависти, попелом шовіністичних вибриків і нехтованя чужого майна, волі, свободи, честі... Інтересний вулкан, гаспидський — ба ні, сеж само пекло — славне галицьке пекло з усіма його диявольськими акцесоріями...

Душно і непривітно тепер рускій душі на галицькій землиці. Треба там бути, треба попрацювати серед шовіністичного тлуму, серед ренегатської зради, щоби відчуті тяжкість появи слів дантєйського пекла: *Lasciate ognispreanza!* Так, хто тут знайшов ся з Русинів, хай попрощаєть ся зі спокійним трудом для народу, бо припаде йому працювати серед повної отруї атмосфери домородного пекла...

В передпосліднім числі нашої часописи подали ми докладний об'єктивний опис демонстрації руских студентів у Львові, винятий з „Руслана“. В тяжку хвилю випала тота демонстрація, бо власне тоді, коли йшла якась бодай маленька надія на станіславівську гімназію. Вибухла демонстрація і гімназія пропала, бо Поляки дістали в руки нове оружє. Якж то мусіла бути

страшна недоля, що підхнула молодих синів народу до такого ризиковного діла! Яка безмежна розпука, гнів, обуренє! Які, сказатиб, божевільні чувства накипіли мусіли в серцях горячих любовію вітчизни сьвятої, коли аж того вони хопили ся... Хто має серце, той відчує.

Здивували ся польські борбіфакси. Крикнули одним хором: дич, гайдамаки, різуні, некультурний мотлох! Вичерпали увесь словарець висококультурних висловів польської преси. До крові перегриженими губами метають обиди рускій молодіжці, суспільности. Тими устами, котрі сьміють болотом неправди обкидувати безкарно всіх і вся, виповідали зухвалий сумнів навіть супроти бажань Корони, як се стало ся хотьби й з приводу станіславівської гімназії.

І не подумали опанілі шовіністи над тим, яке оружє на безлічній напади і нахабне обдиранє народности могло остати дітям розпуки. І не подумали, як би то вони самі вчинили, колиб їм хто став обкрюувати приналежні права народні. Тота молодіж польська, що устроєє культурні „гусаки“, що по сьвятих своїх сьпіває огидні, на порнографічний лад змінені тексти пісень; що вже звісна зі своїх правдивих брутальних поступків рівно зглядом ректорів і нелюбих професорів — тота молодіж — якже вона, гадаєте, обсталаб за подоптані права народу, колиб їй випало бути на місци рускої?

Не все можна похвалити средством і не на всяку форму демонстрації можна годити ся, але треба передівсім глядіти причин, з яких тота борба повстала.

А причини теперішньої борби такі яснї-ясенні, такі кривдою кричучі, що не заглушить їх рев скаженої гакати ляпкої.

І самож розсудливе слово польського історика в будучині як слід тоту справу осудить.

А поки що кипить бій о „бути чи не бути“ правді... (я.)

Вісті з цілого сьвіта.

— Угорська криза. З Будапешту доносять: О скільки звісно, цісар відкинув військову програму ліберального сторонництва в слїдуючих двох точках: 1. дефініція прав корони, 2. лзик в військових судах. Супротив сего богато ліберальних послів заявляє голосно, що не можна думати о заключеню компромісу між короною а малярським народом. У всіх сторонництвах кицять, лише людова партия заховуєть ся з резервою. — Цісар відкинув онодї військову програму комісії 9-ох в двох точках: 1. що до дефініції прав монархічних в справах армії і 2. що до малярської мови в військових судах. Розходить ся о те, чи ліберальне сторонництво згодить ся на уступки коронї що до двох наведених точок. Як можна догадувати ся з голосів преси ліберальне сторонництво не прийме ся вести акцій — без прийнятя его програми і супротив того відкине всякий компроміс. Онодї Люкач виїхав до Відня і скаже се мабуть на авдієнції цісареві. — Відкинене програми комісії викликало велике обуренє на Угорщині і лївиця буде

домогати ся скликаня надзвичайного засіданя сойму.

— Подїї на Балкані. Бюро Вольфа доносить з Софії: Турецкий баталіон, що коло Караманци перейшов через болгарську границу і ограбив місцевість, перенесено до иншого гарнізону і там винувників будуть судити. Порта згодила ся, щоби в справі болгарських втікачів установити комісію, до котрої би входив один делегат турецкий а один болгарский. Оба тоті репрезентанти правительств мали би допильнувати того, щоби кождий, хто втік із свого села, міг назад спокійно вернути до него і там осісти. З болгарської сторони наміряють поки-що розпустити пять тисячів резервістів, але в такому случаю, коли Туреччина зобов'язе ся розпустити два рази тільки вояків. У відповідних часах розпустить і Болгария своє військо так, що остаточно 45.000 вояків дістане відпустку. — Ворохобня в Македонії ще не зовсім притихла, а вже має турецке правительство нову в новобазарськїм санджаку. З Білграду доносять іменню, що всі села в новобазарськїм санджаку збунтували ся, а то для того, що турецке правительство визначило податок від худоби і стягає его немилосердно. Більше як 1500 селян стануло в горах до борби з турецким військом. Черногорский міністер війни, воевода Пламенец обїздить з сеї причини черногорську границу від сторони новобазарського санджаку.

— Подорож грецького короля до Відня. Грецький король Юрій має приїхати до Відня, а подорож его стоїть в звязи з подїями на Балкані.

Г. Р. Каргрем.

На лоні природи.

(Оповідана.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

Маленькому Сені вийшло девять з половиною років.

— Ну, що-ж, — мовив одного дня батько за вечірнім чаєм — може завтра й рушимо в дорогу. Нема що відкладати.

— У яку дорогу? — спитала мати з перестрахом.

Батько спохнув.

— Два тижні тільки й розмови що про місто, а вона питає: в яку дорогу! вигукнула він. — В таку дорогу, що Сені треба вчитись: до гімназії.

І він звернув ся до хлопця:

— Виходить, завтра, Сеню. Ото-ж упакувай твій чамоданчик тай будь готовий.

— Я вже упакував його, тату.

— А, тим краще і навіть дуже добре. Завше отак поводи ся в жатю: скоро і рішучо.

— Я... рішучий, тату.

— Розумний хлопчик. Ну, погуляй, попрощай ся з твоїми улюбленими місцями.

— Я вже попрощав ся, тату.

— Виходить, усе зроблено. Зістаєть ся лише виспатись, помолитись тай їхати.

— Так, треба їхати, мовив Сеня

задумано і додав: — наука сьвіт, а не-уцтво п'їтьма.

На сі слова хлопця, мати і тітка не витримали, розплакались і по черзі стали обнимати та цілувати його.

— Завше оті сльози, оті не потрібні нестої! Тільки дитину поуете ними! — пробуркотів батько і, незадоволений з жалібної сцени, вийшов з кімнати.

Переходячи з обіймів матери до тітки, Сеня дивив ся то на ту то на другу широко вираженими блакитними очима і надував щоки кулею, аби й самому не заплакати. Він знав, що йому сумно, що коли він розтулить губи та випустить воздух — сльози нестримно ползуть ся йому з очей. Нарешті, згадавши, що він рішучий, що сї милї дорогі мама та тьотя все-ж таки жінки, а він муштина, Сеня переміг жалібно чутє, що мучило його, розтулив губи й промовив:

— Що маеш робити мамо? „Против рожна не попрець“.

— Сеню! Сеню! — вигукнула мати, ламлючи руки — звідки ти набрав ся таких виразів?

Але вона вже усьміхалась, і навіть самий відїзд її сина одиначка здав ся їй чомусь не таким вже страшним. На другий день усе вийшло цілком на добре, а головнє скоро. Ще сїма не встигла скінчити ранний чай, як уже старий Андрій підкотив до ганку на парі сїрих, і той-ж хвилини моторна Івга, взвавши Сенін чамоданчик стала уможувати його під передком брички.

— Час, промовив батько.

Сеня устав, побіг до спального по-

кою, став навколїнки перед улюбленим образом і хутко почав хреститись, запліскавши очі і увесь напружуючись від релігійної щирости. Потім він також поспіхом поклав три поклони, змахнув рукою пиз, що пристав був до спїтїаого чола, побіг до передпокою, одяг подорожне парусинове пальто з відлогою, почепив на себе маленьку подорожню торбинку і з тріумфуючим видом повернув ся до столової.

— Тепер в дорогу, сказав він поважно, наслідуючи батькові.

— О, мій герой маленький! Мое хлопцятко! — вигукнула мати, силкуючись перемогти ридання, що підступало вже їй до горла.

Треба було прощатись. По старому звичаю усі сіли. Бухаючи по підлозі босими ногами, увійшла Івга і опитала, що ще укладати на бричку?

— Сїдай, сїдай і ти! — гнівно пошепки наказала тітка, махаючи на робітницю руками.

Івга зрозуміла, про що річ, усьміхнула ся і сіла. Відтак підвелись одночасно всі. Батько зробив серйозне лице і відійшов до дверей. Мати та тітка звернувши до образа молятовні очі і міцно притискуючи до чола пучки правої руки, почали хреститись широким хрестом. Сеня теж частує і хутко хрестив ся; йому й жалко було чогось, і боляно, і плакати хотїлось; він з одчаєм надував щоки.

Ну, мое кришенятко, промовила нарешті мати, скінчивши молитву і цілу-ючи Сеню — будь...

— Умником, підказав Сеня, перемагаючи себе і випускаючи воздух з роздутих щоків.

— Гарний, хороший хлопчик! Він усіх нас здивував! — вигукнула тітка, вивираючи Сеню з обіймів матери та знову передаючи в тіж самі обійми.

— Хутчіш! Нема часу! — поспішав ся батько.

Вийшли на ганок. Старий Андрій, що сонно сїдїв на переді вирівняв ся й натаг віжки. Батько та син одночасно з обох боків ускочили до брички, помацали чамодани під передком, і, загорнувши ноги подорожних пальт, сіли.

— З Богом, сказав старший.

Коні рушили.

— З Богом! З Богом! гукали з ганку; — записку передайте з Андрієм: чи гаразд усе? Не забудьте.

Сеня оглянув ся. З поміж морельових дерев, що росли в клумбі перед будинком, що раз мельнував перед його очима ганок, обвитий диким виноградом, заплакані благаючи молящі облича матери та тітки, червона заплакана Івга з роззявленим ротом, а далі усе закривало ся густою зеленою лани та клену, верболозу що робили собою алею. Аж ось проїхали й проз табаних плантацій; лїворуч виявив ся лїс Пникаєв, праворуч село.

— Орихвію, їди бараболо їсти! розляг ся звідти знайомий Сені протижний покик Параски. Хлопцєви захтілось скопити з брички, шмигнути до саду і податись до Орихвія; але він стримав себе. Проте його надзвичайно цікавило питанє, де тепер є Орихвій: у лїщини-

З сеї нагоди пише „Berl. Post“: Гр. Голуховський від самого початку непокоїв на Балкані руководив ся завжди тою гадкою, що оправданих бажань не-болгарських народних елементів в Македонії, які би дали ся уняти в рамці політичного дотеперішнього стану, не можна буде лишити неувваженими. Може дуже легко бути, що він причинив ся також до побіди таких самих поглядів в Петербурзі. Тепер же єсть так якби й зовсім певно, що скоро реформи в македонським вілять стануть ся правдою, о чім не можна сумнівати ся, стане ся то лиш в дусі змагань віденського кабінету, на котрі годить ся також і Росія. Єсть диятого імовірна річ, що король Юрій буде мати успіх. Він ще лиш більше успокоїть віденський кабінет і осягне певність, що той кабінет не наміряє порушувати правних інтересів Греції і Єллінів. Всі ті, котрі сподівали ся, що ворохобня закінчить ся верховодством Болгарів в Македонії і Трації, розчарують ся дуже.

— *Причинок до подорожних планів сербського короля.* Як звісно, розійшла ся була недавно чутка, що сербський король Петро хоче робити візити європейским дворам і в тій цілі вибере ся незадовго в подорож. Отже тепер доносять з Білграду, що на знак даний з Петербурга подорож тоту залишено. Царя, кажуть, знов розлютили події в Сербії і він сказав: „Той король Петро здав ся сербським убийникам на ласку і неласку. То ганьба для Європи“. Гадку, щоби цар приймив коли короля Петра, назвав він глупою. Він не допустить до того, щоби російські офіцери подавали руку убийникам короля.

— *З далекого сходу.* Російський генеральний намістник на далекім сході, генерал Алексєєв, так характеризує ситуацію: Справа уступлення з Нючванту обходить виключно Росію і Хіну. О тім доси нічого не рішено. Вздвож нашої залізничі бувають часто напади розбішаків і тому Хінці просять,

щоби ми не забирали войска. В Корей нема ані одного російського офіцера, ані одного вояка або канони а справу отвореня Мукдена для торгівлі заагладимо в найблизшій часі з нашими давними приятелями Американцями.

Промова пос. Ник. Василька

виголошена принагідно дебати над справою Василько-Флондор.

Високий Соїме!

Я понав без сумніву в трудну ситуацію! (Звертаючись до посла Калінеску: Ідть проч, я не маю охоти переконувати Вас, було-би найліпше як-би Вас вининули.) Ходить тут при нинішнім наглім внесеню позірню — на тім становищу держити ся клуб Румунів і, на жаль клуб вірменсько-польський, о аєру між мною а послом др-ом Іваном де Флондор, говорю „позірню“, бо се неправда, се брехня. Як брехнею єсть все, чого довершив сей чоловік від 5. лїт в своїм житю політичнім, публичнім і приватнім, так і удалось ему сьогодні, внести сю брехню до сего дому.

Мою справу з др-ом Янком де Флондор будуть розбирати присяжні а а заявляю Вам вже нині, що нема і не може бути, — як все буває — ніякого роду средства, котре усувало би мене від розправи перед записягами. Також ся брехня фігурує в его вчорашнім письмі і заявляю еще раз, що я виїс на посла др-а де Флондора скаргу в суботу рано сейчас по протоколярній заяві редактора Райнера, що посол др. Флондор подитовав ему свій артикул слово в слово, та що лише на мою просьбу, взглядно могого заступника о переведені скарги проти него, зажадано его видачу. Що він ратуючись з ситуації, побіг відтак до суду і будьто би жадав приєспішени своєї видачі, то єсть се справа, котра належить до суду і обходить нас і соїм рівно-ж так мало, як моя з нм афера.

Що нас обходило-б, то єсть се обставина, чи посол др. Янку де Флондор тим, що він при дебаті, котра мала місце в соїмі на нагле внесенє дотичне артикулу „Жида і Румунів“, дав слово чести своїм товаришам а головнє по слову Юрєви баронові Василькови, що він не лишень не написав ані одного ані другого артикулу, але стоїть в сій справі зовсім далеко від часописи і тим, що дав слово чести, спонукав румунський клуб заняті становищу проти изгlosti нашого внеску, чим наклонив ці-

лий соїм призначити наглий внесок комісії, чи він через те не надужив вірності, яку мусять мати до себе всі товариші сїї палати, вірності своєю слова чести в цілі викликани в соїмі незгоди. О те нам розходять ся, а не о що инше.

А тепер, мої панове, сумнівав ся бесідник румунського клубу, п. посол Іларийон Ончул і бесідник вірменсько-польської великої посілости Богосевич о тім, чи вже нині доказано, що др. Іван де Флондор диткував дійсно артикул Райнерови.

Тепер видите, мої панове, і на се приставаю вам доводи. В Чернівцях є адвокат др. Яков Авелендер. Думаю, мої панове, що знає его цілий соїм, его опіній звістка в місті, він чоловік чести. Я є за запрошенєм др-а Авелендера до переведення доводів, що др. Іван де Флондор явив ся у адвоката і признав ся ему, що він диткував сїй артикул Райнерови слово в слово, ще вперед, як зажадано его видачі!

Чи сумніваєте ся еще мої панове? (Клики: Так єсть!) (Звертаючись до посла др-а Штраухера): Чи можеш ти, др-е Штраухер, дати слово чести, що тобі говорив се др. Авелендер? (Др. Штраухер: В неділю рано четвер на дев'яту, говорив мені о тім, ідучи з турецької лазні!) Чи Ви, мої панове, еще сумніваєтеся? (Клики: Так єсть!) Ховайтесь зі сорому під землю, мої панове з румунського клубу. Ви погубили вже давно моральність, честь і все, що є євєте людям, сором Вам. Ваші баронські і шляхецькі титули, які еще носите, приносять ганьбу всій шляхті в державі. Се єсть лишень особиста злоба. Позаяк Николай де Василько Ваш гіркий ворог і зістане ням до суду-віку, і до послідної хвилі життя, тому імаєте ся ви брудних, огидних і нечесних виходів. Але я не намагаю ся вас переговорити, я знаю, що Ви бандя, як то назвав я вас справедливо послідними часами. Сьогодні маю я свободу слова, бо нема між вами чоловіка, котрого уважає за чесного цілий край, а затим будемо говорити тепер зовсім свободно. (Звертаючись до посла Калінеску:) Пане протоєрей на вас також черга, ви з червоним поясом (веселість). Я звертаю ся до вірменсько-польської великої посілости, до неї суть мої аргументи. Бо єсть правда, що відколи основано сей соїм, відколи ведемо против вас, правно скаже ні борби в інтересі хісна народу і краю, ніколи не лучали ся проти вірменсько-польської великої посілости такі напади і обвинувачення, які вам закидає ся.

Ми не маємо до сего жадної, як все буває підставної причини. Що панове бережуть свій стан і свої інтереси, се річ понятна, але в чесний спосіб, як чинять се чесні мужі, і тим-то апелюємо ми до сих панів, дайте переконатись, сам Флондор признав ся, що написав той артикул, не дайте ся вести тій банді, не показуйте ся краєви, що сидять з сими людьми на рівній лавці! Се єсть метою моїх виводів. Я повторяю, що цитую адвоката др-а Авелендера за свідка до зізнання, яке учинив Флондор, що він імено дійсно написав, взглядно подиткував сїй артикул.

Отже осудіть тепер, мої панове, як хочете, я розяснив вам справу цілковито, з вами мої панове з румунського клубу покінчіть наш клуб еще сьогодні всіляки рахунки. Я скінчив. (Ожиданє і плесканє рук).

НОВИНКИ.

З буковинського соїму. Порядок денний засідання з суботи дня 24. б. м. був такий: 1) Читанє краєвих предлог. 2) Вибір промислової комісії. 3) Справозданє соймової комісії адміністраційної дотично добування або побудованя будинку краєвого соїму. 4) Справозданє фінансової комісії дотично учительського пенсійного фонду за рік 1903. 5) Справозданє фінансової комісії дотично учительського пенсійного фонду за 1901 р. 6) Справозданє фінансової комісії про замкненє рахунків з пенсійних фондів, які находять ся в заряді краєвого відділу. 7) Справозданє фінансової комісії з замкнення рахунків краєвого шпиталю в Чернівцях за 1892 р. 8) Справозданє фінансової комісії до-

тично предложеню видатків на краєвий шпиталь в Чернівцях за 1903 р. 9) Справозданє адміністраційної комісії дотично підвищення податку від пива з 1 кор. на 1 кор. 70 сот. на однім гектолітрі пива. 10) Справозданє фінансової комісії з предложеню краєвого відділу з 26. вересня 1903 р. Ч. 6583. дотично предлогу краєвого шпиталю в Чернівцях за 1904 р. 11) Письменні справозданя з петицій.

Промоція. Дня 21. б. м. промовано в авлі нашого університету гр. ор. пароха В. Артимовича на др-а теології. Як промотор фунгував проф. др. Тарнавський.

Товариство учителів і учителок в Чернівцях. Сьогодні (дня 25. б. м. о 3. год. по полудні, відбудеть ся тут в громадській хлопчій школі збір з таким порядком денним: 1. верифікованє протоколу, 2. Справозданє відділу. 3. Справозданє про образи, які задумує видати централне товариство для шкільних приладів в Відні. 4. Вільні внески і запитання.

З церкви. Краєвий президент надав опорожнену гр. ор. парохію реалійного фонду в Опрішенях, гр. ор. сотрудинок в Молоді, Василеві Перелічанові. Даше надав кр. президент знову опорожнену парохію через резигнацію о. Никоровича при церкві сьв. Дмитра в Кучурові великим гр. ор. парохом Іл. Граматовичем в Селетині.

Вінчанє панни Наташки Попович, дочки п. інсп. Омелана Поповича, з п. Романом Стефановичем, кандидатом адвокатским в Самборі, буде в четвер, дня 29. с. м. о 6. год. веч. в гр. кат. церкві в Чернівцях.

25-літній ювілей. Учительський персонал народної школи в Старій Жучії обходить в порозуміню з тутешньою шкільною радою місцевію 26. с. м. н. с. 25-літній ювілей свого многозаслуженого над'учителя п. Дарія Пігуляка.

В справі послідних подій на львівській університеті відбуло ся в „Рускій Бесіді“ у Львові віче українських студентів. В вічу взяло участь більше як 200 академиків, з того частина з провінції. Вічови проводив др. Брик. Народа була зовсім довірочна.

В краківській університеті вписало ся вчера 1.638 слухачів: на богослове 75, на права 573, на медицину 146, а на філософію 812 слухачів і слухачок, 28 слухачів різничого відділу і 8 фармацевтів. На філософичнім відділі єсть 17 жінок, а на медицині 29.

Арештованє торговщика дівчатами. Перед кількома днями повернув із Швайцарії до Станиславова краєць Йосиф Кенешук і прийняв місце у військового краєця Швайдра. В Станиславові пізнав ся він перед трема роками з дівчиною і тепер по повероті із Швайцарії вибирав ся з нею в дорогу до Львова. Тимчасом мати дівчини донесла до поліції, що Кенешук управляє торговлю дівчатами і хоче дівчину продати. Дійсно виявлено листи, надіслані до него із Швайцарії, Відня і Перемишля, котрі ті підозріня потверджують. Кенешука арештовано і відставлено до слідчої вазниці в Станиславові.

Підводне судно. Дня 7. с. м. переплило з Петербурга до Кронштата підводне судно, перше і є: досі, одинок в російській флотії. На переплиненє дороги 30 верст попід воду потребувало судно 3½ година. Судно зроблене в Петербурзі.

Жертви самоїздів. Коло Маркслебен в Німеччині наїхав самоїзд на дитину купця Ренера і збивав єї на смерт. В дальшій подорожі сей самоїзд вивернув ся, а всі єїм осіб, які ним їхали, тяжко потовкли ся. Коло Ніси Іхав самоїздом бурмістр Сосналь з двома приятелями. В дорозі пук обруч на колеса, а самоїзд перевернув ся, причім Сосналь поналізав ся смертельно, а его приятелі дуже тяжко.

Король Петро окрадений. З Білгорода доносять: Королеви Петрови украдено оногод дорожочности значної вартости, між иншими брилянтовий нашийник по помершій его жені. Зараженє сейчас слідство викрило, що злодієм єсть локай короля, Німець Кох. Він продав украдений річ за дуже низьку ціну одному з місцевих золотників.

ку чи коло річки? Він усім станом повернув ся назад і почав прислухуватись. Парасчин поклик повторав ся ще іще раз.

— Не йде підлий, сховав ся! вигукнув нарешті Сєня теряючи терпєцї і видаючись на брїчї!

— Хто не йде? спитав батько.

— Та Орихвїй. Сестра його кличе, а він, я вже знаю, сидить в ліщиннику та й смїється ся.

— Забудь про Орихвїя, Сєню, завважив батько недбало.

— Чому, тату?

— Ти їдеш до гімназїї, у велике місто, вчитись; там зовсім друге діло.

— Яке-ж воно, тату?

— Поважнє: директор, вчитель, екзамин.

— Директор — се профєсор?

— Ні, генерал; він в мундурі з нарамниками.

— Страшний?

— І трїшки не страшний; але строгий. Сєні стало сумно.

„Якже-ж воно там те друге, куди везуть його і про яке говорять тато?“ думав він. „Між ним і попереднім єсть якась ріжниця; але яка-ж сама і котре з них краще?“ Попереднє він знав, і йому здавало ся, що краще за того нічого й бути не може. Попереднє — се Орихвїй, оселя, плантація, ріка з великим камінем, Пінкасова собака, києльчїї хлопці; далі — можливість і повна воля розчинити зі сходом сонця венеціанське вікно у спальному покою і бігти до саду, до дісу нікого не питаючись. Усе те тепер віддалялось. Старий Андрїй помахував батоєм, коні пирхали та мєсячи хвостами надавали вперед, колєса брички вертілись хутчіш і з кожним

наступним їх обїгом видима ще позаду оселя, сїльські хати, рів обсажений живоплотом, що оточав табашну плантацію ставали все менчі, з неясними контурами, і поворот до них де-далі був труднійший і неможливий. „Шкода усього того“, помислав Сєня, і під впливом таких сумних гадок він став уважно розглядати місцевість, примічаючи та старавчись запам'ятати з замилуванєм найменчі її подробиці. І що уважнїш придивляв ся він до них, тим дорожчі, ріднїші, ближчі ставали вони для нього зливаючись ступнево в його виображені з тим любим рідним куточком, від якого старий Андрїй, батько, коні та бричка увозили його у якісь невідомі, далекі, чужі краї. Що чекає на його в тих краях? А Бог його знає. Але приємно буде повертати ся до дому і в зворотній ступневості бачити ту місцевість, що покидає тепер. З спочату „Кисляк“, марив хлопєць озираючись ся назад уважливим зором: „дїд білий огорожі сїльської периви бричка хутко покотить ся до струмочка з піскуватим дном; там три берези; далі зазелєніють в даличєні дуки з розкиданими по них білими точками — се києльчїї хлопці; ближнє колїнуватя річка; покажеть ся велике сїре каміння; а там вїїд на гору, заворот на право, Пінкасова оселя, і ось риплячі відчинять ся важкі ворота в щаблі, промайне табашна плантація, зашпилять привітно лиші і на ганку довгого будинка позавить ся тітчий „бог“*) ма-ма в скісній хустці... от радості!“

*) Форма, що надаєть ся волєсю на голові.

(Далі буде.)

Відгомін білградської трагедії. Дуже авантюричну вість подають відеські часописи в справі звісної різни в королівському коняку в Білграді. По донесенням з сербської столиці, всі офіцери, котрі брали участь в мордованню королівської пари, були за то зашлячені. Вербував їх шурин Христича, Ганджітома. Гроші взяв з військової каси, а по численню їх на диспозиційний фонд. Авакумович мав одержати 24.000 франків, Машин 30.000 фр., капітан Живкович 12.000 фр. Також інші офіцери мали одержати більші або менші суми. Разом видано на ту ціль 300.000 франків.

Полічник причиною самоубийства. В окружний суд в Петербурзі стався оден бродяга, обжалувавший о те, що в маю с. р. на похороні офіцера маринарки Орлова, підійшов до молодого офіцера артилерії Кублицкого, що командував почесним відділом воєнків, і ударив его пистуком в лице. Коли его придержали, заявив, що ударив офіцера лише тому, що „сам є голодний, а там-той ситий“. Бродягу засуджено на 2 роки в'язниці за обиду офіцера в службі. Кілька днів по своїй пригоді з бродягою офіцер Кублицкий застрілює ся „з незвісної причини“, як зазначили судові акти. Той случай, як і процес звернули увагу публічної опії. Деякі часописи виступили з тої причини різко против писемництва Максима Горького, котрий ширить в літературі культ т. зв. „босаяків“. Інші домагаються, щоби в армії виступили против самоубийств наслідком зле понатої обиди чести. Офіцер Кублицкий не повинен був обиджати ся за се, що его ударив неспритомний алькоголіз з котрим не може поєдинкувати ся, а тим менше оправдане самоубийство за обиду перед фронтом воєнків.

Заява.

Підписана друкарня протестує проти осуду капітана краю, який висказав на останньому засіданні сойму краю, мов то черновецькі друкарні (крім Екгардта і волоської) самі покутні, о котрих „партацтві“ п. капітан краю не мав ще нагоди пересвідчити ся — а пп. послам Ник. Васильови і д-рови Штравхерови складаємо сердечну подяку за ласкаву оборону проти сего „партацтвеного“ висказу о друкарнях черновецьких.

Іван Захарно
управитель друкарні
„Рускої Ради“.

Буковинський сойм.

Засідане з дня 24. жовтня б. р.

Нинішнє засідане зачало ся о 11. год. рано. Сейчас на початку засідання др. А. Ончул звернувся з запитанням до кр. маршалка в тій справі, що від довшого часу несовісні люди ширять по місті погослови, нібито „вольнодумний клуб“ обструє в соймі і сприяє всяку его реальну діяльність. Це є брехня — каже бесідник. Бо, як би не „вольн. союз“, так сойм не мав би ніякого матеріалу до нарад. Весь бач матеріал для засідань достарчають тільки члени „вольнодумного союзу“. В тім тижні приміром „вольнодумний союз“ не достарчив матеріалу й сойм не міг відбувати нарад. Що сойм не може прийти до реальної праці, то виною є не „вольнодумний союз“, а с. більшість, особливо аристократичні панове з правниці. Доказом того суть комісії. Фінансова комісія, де суть демократичні елементи, проявляє яку таку діяльність. Адміністративна комісія, котру захопили в свої руки аристократичні панове, не може відбутися ані одного засідання. Панове аристократи або спізнюються ся або цілком не приходять на засідання. Ізза того бесідник визнає президію, аби вона панам аристократам пригадала їх обовязки, аби засідання комісій могли відбувати ся точно і правильно. Краєвий маршалок заявляє, що він про те не знає, а коли о тім довідає ся, то відповідно собі поступить. (А. Ончул: Ви о тім добре знаєте, ви є їх „партайман“. Н. Василько: Об'єктивний

муж!) В тій справі просить о слово кандидат на генерального вікарія Калінескул, (пос. Пігуляк: Oberbojar!) але президія ему слова не уділяє.

Відтак відчитано інтерпеляцію пос. Василька в справі шкандальної поведінки повітового судії Мерзвинського і двох судових ад'юнктів Залуского і Лайдлера в Заставні. Ті три панове пішли бач по некориснім висліді візитації тамошнього суду через суд. президента Кляра до антикаря Шехта та хотіли втопити хробака в коняку пана антикаря. Коняк однако зробив їм збитка. Панам „Вальмахерам“ так вдарив він до голови, що мимо „найбільшої“ приязни, яка їх лущила, посварили ся а відтак побили ся і то в такий спосіб, що то викликало загальне згіршене в місті а панове ад'юнкти мали навіть відлежати забаву в ліжку. (Сю цікаву інтерпеляцію подамо в сліду ючій числі дословно). Краєв. през. на ту інтерпеляцію заявляє, що ему виправді не прислугує ніяке право інтервенції в судових справах, але не занедбає донести о тім до компетентної інстанції, то є, до міністерства справедливости.

Відтак прочитано інтерпеляцію посла Пігуляка і тов. в справі недовладних підручників науки релігії, інтерпеляцію А. Ончула в справі недостачи льокалю шкільного в Ботушанах, інтерпеляцію др. Штравхера в справі помічних учителів і нагальний внесок А. Ончула дотично заснована краювого банку і заводу обезпечень на Буковині. — Здає ся панове аристократи не муть вже парикати на брак матеріалу для нарад і діяльности сойму, бо саме прочитане інтерпеляцій і нагального внеску (того поперх 2 год.) забрало до 4 годин. Засідане триває даліше.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

З міського театру в Чернівцях.

Теперішні сили міського театру в Чернівцях надають ся передівсім

до легких штук в роді французьких комедій ситуаційних, усяких фарс і „драматичних образів“ зі співками. Тут увесь ансамбль сего сезону вміє розвинути потрібну верву, влити жите й темперамент і побудити видців до щирого сміху. А їм тільки й його треба. Єсть бо се переважно публіка, що не минає ніякої вистави, маючи ту одиноку розривку дня — пустити вечером сміхові мускули в рух. Для тієї публіки дав отже театр такі прегарно вистудіовані штуки, як: „Його покоївка“ („Seine Kammerjungfer“), „Ганс Гукербейн“; до тої висоти достроїли ся оперети: „Брат Штравбінгер“ і сценічний образ „Він і його сестра“.

Так отже має одна часть публіки, що любить ся в таких речах, свою приемність. Заряд театру хотів дати щось і для ширших мас мійського люду. До сеї похвальної цілі вибрав класичні драми. Але ті драми не вдали ся. Вина в тому в великій мірі самого режисера, що не вибрав відповідних сил. Тим чином стало ся, що така „Марія Штуарт“ викликувала лише іронічні оплески. Треба надіяти ся, що дирекція театру вгляне в ту справу і поладить єї користно в своїм власнім інтересі ну, і — публіки. С. Я.

Василь Стефаник, літературний нарис Богдана Лепкого. Львів 1903. Накладом автора. 3 друкарні В. А. Шийковського.

Перед нами книжечка в 31 сторін малої міснайдятки. Автор багатьох картин із сільського життя, заправлених ліричним якимсь гумором, і в одній особі автор прегарних, аж до глибини серця від-

чутих поезій, спорудив „літературний нарис“ найвизначнішого хлопського новеліста нашої літературної доби. Поет зрозумів поета, сказав про нього щире слово. Артист відчув інтенції артиста — і так виїшла сама щира правда. Літературний нарис читає ся дуже цікаво, написаний він інтересно подаючи вражіння творів Василя Стефаника дуже вірно. Для читачів, яких нудять літературні рецензії, об'явлені через чур науковостію — яких у нас впрочім дуже мало — буде ся імпресіоністична оцінка милим набутокм. С. Я.

НАДІСЛАНО.

Пошукую сейчас інструктора на село для ученика IV-ої класи гімназійної. — Охочих прошу зголоситись в редакції „Буковини“. М.

Православний Календар „Рускої Бесіди“

на рік 1904.

коштує: в Чернівцях 50 сот. а з пересилкою поштовою 60 сот., а як хто пришле менше, то в місце Календаря дістане назад свої гроші.

Хто пришле гроші наперед за 20 Календарів, той дістане 10% рабату, оден Календар для себе і оплачену за них пошту. — Хто хоче Календарі взяти в розпродаж на час, мусить половину належної за них суми зараз заплатити Іванови Захарови, а решту в часі після умови — дістане 1 Календар для себе і 5% опусту.

Гроші за Календар належить посылати лиш на адресу: Іван Захарю, Петровича ч. 2.

Заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, Петровича ч. 2.

Замкнене рахунків

товариства „Руска каса для опцадності і пожиток“

стотаришени зареєстрованого з ограниченою порукою в Чернівцях

за час від 1. січня до 31. вересня 1903.

	Приходи			Розходи	
	кор.	сот.		кор.	сот.
1. На фонд резерв. загальний	126	56	1. Ульоквано на фонд резервовий загальний Буков. краєв. позем. заведеня	—	—
2. На фонд резерв. товариства	1193	46	2. „ „ товариства	2469	98
3. Паїв вплачено	4237	90	3. Виплачено паїв	1326	06
4. Вложено вкладок щадничих	54491	63	4. Виплачено вкладок щадничих	44283	03
5. Звернено позичок на скрипта	18522	86	5. Дано позичок на скрипта	59248	—
6. Звернено позичок на векслі	31868	62	6. Дано позичок на векслі	20649	—
7. Побрано відсотків	5963	67	7. Виплачено відсотків	2303	77
8. Побрано коштів спору	355	59	8. Виплачено коштів спору	787	97
9. На адміністрацію побрано	2000	82	9. Виплачено коштів адміністр.	1628	95
10. Кредит в „Селянській Касі“	20580	—	10. Виплачено оплат скарбових	252	70
11. Готівка з року 1902.	874	70	11. Купно движимостий	24	—
			12. Розділ чистого зис. (за 1902 р.)	3978	21
			13. Вложено на паї до „Сел. Каси“	1210	—
			14. Готівка	2054	14
	140215	81		140215	81
	140215	81		140215	81
Оборот касовий	280431	62	Оборот касовий	280431	62

Оборот загальний виносить 1.288.546.59 корон. — Фонд резервовий товариства виносить 5762.00 корон і ульокваний в цінних паперах. Інші цінні папери 1560.00 корон.

„Руска Каса“ числить членів 477 з декларованими паями на суму 31580 кор. а дійсно вплаченими на суму 28173.16 кор. і виплачує 6% дивіденди.

„Руска Каса“ привимає вкладки щадничі всякої висоти і опрощує піврічно після 5% стопи процентової. Вкладок посідає Каса на суму 77447.97 корон.

„Руска Каса“ уділяє позички на векслі або скрипта і побирає річно 6½% від ста. Сума всіх позичок виносить 133525.31 корон.

„Руска Каса“ стоїть в безпосередних зносинах кредитових з тов. „Дністер“, є членом „Краєвого Союзу Кредитового“ у Львові і „Селянської Каси“ в Чернівцях.

„Руска Каса“ вступила в біжучім місяці в безпосередні зносини кредитові з Буковинським поземельним Кредитовим заведенем в Чернівцях і запевнила тим своїм членам, особливо властителям вкладок щадничих, скорий і точний оборот капіталів.

Чернівці, 25. жовтня 1903.

Др. Стефан Смал-Стоцький
голова.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на ціні процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. н. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соборні, з куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (муні) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучки для панів і паньок того роду товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сукно і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Лямана, як також пісочні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньочки для дам і дитий, паньочки до польованя, огрівачі колін, карку черепа і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дитий.

Хустки і шалі з шовку женілі і вовни найновішої сорти, Cacheux, охоронячі ковчирів і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожжя і пахривала в наймоднішій виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з Гюдирської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антіа Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикатні на зиму. Черевики суконні обкладані ланкером, Boxealf і Chevreux з шовковим плішем і трикотавим вутром для панів дам і дитий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до польованя (ручна робота), черевики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до вправ гімнастичних.

Кальоші і черевики до снігу. Самостійна продаж з найліпших петербургських фабрик з патентованими підошвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і салюнові, стоячі і на стіну годинники, тягарки до притискання лясів, Ніппес і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, нечесарії для панів і паньок, мошонки на лясі, пушки на цигара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикатні.

Замовлення з провінції виготовляються швидко і точно по як найменшій ціні.

Красно, добре і дешево.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
НОВОСТИ
для конфекцій пань,
паньочок і панів.
Новости:
в жанетах, новітрах
і плащах
з найліпших што-
фів віденських і бер-
линських салюнів.

Магазин одягів дамських і мужеских
Чернівці
ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льовалу Якова Гольда)

ВСІЛЯКИ ЗАМОВЛЕННЯ
виготовляються швидко.

28 (12-9)

Одяги
для панів, хлопців
і дитий.
Загорти, ульстри і
шляфрони.
Футра звичайні і до
подорожжя і всілякі
в сю галузь входять
артикули з перво-
рядних фабрик.

Красно, добре і дешево.

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

є найліпшим загально знаним біл умиротворючим натиранием, в ціні від 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. до набути у всіх апіках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „якор“ з антики Ріхтера і для осторожности приймати лише флашки з тим охронним знаком яко правдиві.

29 (4-40)

Аптика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Елисавети ч. 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Хто хоче заробити багато грошей,

най зажадає великий ілюстрований Цінник годинників, товарів з золота, ланцунків, товарів з хіньського срібла, інструментів музичних, поодиноких частей складових годинників і знарядів годинникарських. 32 (2-10)

Цінник вивісляє gratis і franco.

Ф. ПАММ, Краків (Галичина)

ул. Зелена 3. — Рік заложення 1852.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колески
за 2 кор. 50 с.
Писаня Ос. Юр. Федьковича
I, II, і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшій закупці опускає ся значний рабат. (0-0)

Товариство взаємного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

ПОЗИЧКИ уділяє своїм членам на 5 1/2 2 і 1 2 додатку на кошта адміністрації, за предложеном документів виказуючих доста точну гіпотечу.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

ЧЛЕНОМ може бути тільки обезпечений тревало в „Дністрі“ від огню.

УДІЛ членський вносить 50 кор. вписове 2. кор. число членів 2.39 з 2.501 уділами на 125.050 кор.

ВКЛАДКИ щадничі приймає „Дністер“ і опроцентовує по 4 2 від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 кор.

ЧИСТИЙ ЗИСК розділяє ся частию на дивіденду для членів, а частію на публичні добродійні цілі: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано до тепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок уділяє Дирекція і агенти. (—)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламний неопе-
чатаний вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Буковинський сойм.

Засідане з дня 24. жовтня б. р.

На сьогоднішнім засіданню крім інтерпеляцій, які ми подали в попереднім числі, посол др. Стоцький поставив ще один внесок в справі увільнення громад від поношення коштів лічення в шпиталях за убогих хорих, які належать до громад, другий внесок в справі візвання правительств, аби воно утворило в черновецькій учительській семінарії рівнорядні рускі і румунські класи, далі третій внесок в справі стабілізації повітових інспекторів шкільних. Відтак по прочитанню наглядного внеску др. А. Ончула і тов. в справі засновання краєвого заводу для обезпечень, забирає слово др. А. Ончула ради умотивованого наглядності свого внеску.

Бесіда посла А. Ончула.

Посл. А. Ончула: Після регуляміну повинен я говорити про наглядність. Наглядність може отже мати річеві або політичні мотиви. Наразі помину я річеві мотиви а говорити му тільки про політичні мотиви. Наглядність має свою причину в дивній ситуації яка є в тій палаті. Свого часу ввійшли ми до неї під знаком виборчої реформи. Під тим знаком, мої панове, свого часу заклали ми, я, др. Штравхер і Коко Василько союз в Відні; під тим знаком доконано вибору в Сучаві, під тим знаком заклали ми, заступники різних народностей і конфесій, союз. Як могоучо була в нас гадка реформи виборчої, можна пізнати з тої тісної сполуки, яка є в нашій сполуці. В часі бо коли в других клубах панують спори і сvari, стали ся ми — 6 членів вольно-думного союзу, з чого трох належить до різної народности а 3 до різної конфесії — в протязі кампанії справжніми приятелями, що ві всім зносять ся. (Признане.)

Ми хотіли отже нашу найвищу ціль, виборчу реформу, з початку перевести на добрий дорож, й відповідно до того за згодою моїх товаришів поставив я пропозицію поєднання, що закладало все, що лишень можна було осягнути. Панове однак наше пропозицію з погордою відкинули. Що більше. Вони самі розпочали проти нас борбу і намірювали доконати замаху на кожнім борця за виборчу реформу. Перший замах вимірено проти мене і він мав то на цілі, аби мене викинути з палати. Ми проти того боронили ся а вислід був такий, що ми вимогли вердикту того вибору. Однак по мимо сумного досвіду, який зробили ті панове, намагали ся вони доконати і ще другий і третій замах. Другий атентат звернено проти головного борця за виборчу реформу, др. Штравхера, котрого мало ся укоськати через антисемітську етатю і через згадку на Заболотів, аби він приїсв. Третій атентат підступно вимірено проти чести третього пропозитора виборчої реформи, нашого приятеля Н. Василька і той атентат мав на цілі зробити его в тій палаті неможливим. Також тут зачали ми борбу і скінчили її, як я надію ся, побідносно.

Ся борба має позір, начеб вона була чисто лична; так приваймі представила її преса та тойж преса. Борба ся однак зівсім не була лична, а доказом того є се, що вона вибухла тоді, як оба замішави в нею виступили на політичній арені. Як би се була чисто лична антипатія, то ся борба мусіла була би ви-

бухнути іще тоді, поки вони засіли в соймі. Тоді однак вони дуже добре взаїмно зносили ся. Борба вибухла доперва тоді, як оба, як згадано, виступили в політичній житю.

Вже то доназує, що борба не є зовсім лична, лишень політична. Без сумніву кожний приїде до того переконання, коли розбере мотиви борби. Бо борба Н. Василька проти др. Фльондора є ніщо инше як борба вольнодумного приверженця еволюційної теорії проти заскоружених борців догматичного авторитету, як борба просвітного націоналіста, що мимо того, що низько цінить ідеальне добро в національній моменті, заодно в ближній шанує чоловіка, проти загорілого шовініста, що глядить на кожного члена вищої народности або конфесії як на „одиченого ворога“, котрого треба змести з лиця світа, як борба захистника прав народу особливо виборчого права мас, проти оборонця феодальних привілеїв і поневолення народу. Се є одним словом борба о виборчу реформу, що як та червона нитка тягнє ся через всі наради тої палати. In merito на жалє не осягнули ми іще жадного успіху. Виборча реформа розбиваєт ся на злобий, мертвий нещасний правді. Бо инакше не можна поняти їх становища. Помимо гінокритичних запевнень панів з другої сторони, що вони хотять виборчу реформу, робять вони все, аби її спинити. Инакше не можна зрозуміти їх домагання о збільшенні привілеїв великої посілости. Значною є бо річню, що борба взяла свій почин з тої несправедливости.

Вся тенденція виборчої реформи стремить до того, аби зломити препондеранцію великої посілости, що не даєт ся оправдати ані інтелігенцією ані характером. Намість того однак, аби згодити ся на виборчу реформу, якої згідно домагає ся цілий край, ні, хотять вони використати виборчу реформу до того, аби іще збільшити свої привілеї. До тепер мають вони 32 проц. мандатів, а тепер хотять вони без найменшої підстави 33 1/3 проц. Вони опирають ся по просто на своїх теперішніх привілеях; ті однак привілеї після законного змісту так далеко тепер не сягають, щоби вони мали третину мандатів, лишень кажуть, що вони, в часі коли мають право лишень на 4 мандати, мають в дійсности 10 мандатів.

Ми зівсім не відбираємо вам тих привілеїв. Ми навіть не прибували, зредукувати тих 10 мандатів до відповідної міри. Але іще більше! Ми не лишень осягнули вам тих 10 мандатів, але також є ми готові дати вам понадто іще 4 або 5 мандатів. В часі коли маєте ви право найвище на 10 проц. мандатів, хочемо ми вам признати 25 проц. мандатів, аби ви були в положенню, через вашу абстиненцію евентуально причинити ся до радикальної зміни краєвого устрою.

На то ви справді дивно відповіли. Ви сказали, що коли не мати мете третини мандатів, будуть могли вас викинути з палати. На запитанє в комісії, як би ще можна зробити, доводили ви, що ми могли би виборчу реформу в дорож наглядності вічно держати на дневнім порядку і ви були би спонукані, постійно не брати участі в нарадах. Мої панове! Аби через абстиненцію спинити нелюбое голосованє, не треба аж удавати ся до Сторожинця або до Будинця. Ви старчає з тої сали піти до другої. Наведено, що і та зміна місця була би вже не вигідна; я констатую, що то зівсім є без підстави, бо ви з засади не перебуваєте тут в палаті, лишень заодно тільки в кульорах, де ви при буфетовім столі скріплюєте ваші аристократичні трупи цвикою і алькоголем. Також не завжди в кожній хвалі відбуває ся голосованє над наглядними внесками, лишень раз при вінци дебати і ви потребуєте вигідно тільки обстати ся на своїх місцях в кульорах а перешкодите ра-

дикальну зміну соймового закона, не посядаючи навіть третини мандатів. Але навіть тих 8 процент не потребуєтє ви до свого складу, бо досвід виказав, що парламентарний систем зівсім не опирає ся на принципі більшости, як передом думали. Сьогодні не має такої менчости, аби так спокійно покляла свою голову на шафот переголосованя. Коли о то ходити, можна знайти инші середники, спеціально обструкцій, при помочи котрої робить ся всяке переголосованє неможливим. До обструкцій виновні вистарчає вам 25 проц. мандатів, натурально, коли посідаєте одиовідні до того духові прикмети.

Коли ні, то не вистарчить вам ані 33 1/3 проц. мандатів. На всякий случай маєте ви запоручені всякі іваранції; колиж ви мимо того ізза ненависти до деяких ненависних вам членів домагаєтє ся третини мандатів, то тим виказуєтє, що вам зівсім не ходить о виборчу реформу, але що ви так само як при краєвім банку шукаєтє лишень позору. (Справедливо!) Коли би в тім згляді ествував найменший сумнів, так усуває его зараз ваше становище в порушенім питанню. Коли ми пізнали, що ви не хочете реформи матеріального права, задоволили ми ся реформою формального права, аби усунути нужденні посередні і усні вибори, аби ввести модерне рекламційне поступованє.

Ви то особливо повитали. Пан Вольчинський своїми солодкими устами висказав гадку, що ніхто так горячо не може желати, як він нескорумпованого, приличного виборчого поступованя. Колиж однак до того прийшло, аби річ перевести, домагали ся вони юнкітму з реформою матеріального права і через то справу убили. Юнкітм серед тих обетавин є ніщо инше, як зусиллє вимушення, що часто густо вже робила правіця.

Проти тих середників вимушення не остав ся нам ніякий инший середник як вимушення. Проти становища правої сторони ради переведеня виборчої реформи, якої жєлає собі цілий край, не має иншого середника як обструкція. Що ми єї можемо робити, переконали ся ви вже частійше в часі тої кампанії і можете сьогодні о тім переконатися ся. Що ми посідаємо потрібний матеріал, виказує всім наших наглядних внесків, які ми поклали на столі високої палати, що виключно з моєю слабою вимовою при мотавованю заберуть десять засідань, не оглядаючись на то, що з допомогою прийдуть мені мої товариші переконані. Що однак обструкція є легальна, признає то правниче переконанє всіх парламентарних тіл. Я вкажу лишень на то, що в державнім-парламенті із за відповідно мало важного аязикового питання від п'ятиох літ обструкції найважнійші потреби держави, що країньський сойм, так само титул виборчої реформи від двох літ обструкції проти найважнійших краєвих потреб, що в чеськім соймі задля виборчого права громадського і задля іменовань почетних членів обструкції проти всіх потреб краю. Ми маємо отже здібність до обструкції, матеріал і легальність до обструкції. Тільки одна річ дає нам до думаня: Коли бо ми мемо обструкувати, то спадемо на піво мертвої ненавистної нещасної, яка характеризує правий бік тої палати; ми не мали би тоді висших вольнодумних поглядів і чувства відвічальности перед нашими виборцями, колиби ми їм дали крім *lucrum cessans* виборчої реформи, також *lucrum cessans* емергенс, особливо учителям, що тужно вижидают вибавленя з їх нужди.

І ми так живо є переняті тим чувством нашого високого вольнодумного переконаня і нашої відвічальности, що ми мимо управнєня до обструкції надумались инакше. От тут перед цілим

краєм звальноємо ми всю вину убитя виборчої реформи на праву сторону сїї палати а особливо на двох інструкторів румунського клубу і надіємо ся, що при сїдуючих виборах всі виборці краю разом з тими великої посілости, якої виїнци не можна ідентифікувати з двома зловиними заступниками, висновають консеквенції зі становища тих двох панів; далі заявляю я в імені „вольнодумного союзу“, що ми зрікаємо ся обструкції, відтягаємо нагличі внески на користь сьогоднішнього порядку дневного виключно споживного податку від пива. Дальше наше поступованє зависїти ме від становища, яке займуть панове зглядом проекту краєвого банку і управильненя учительської плати. То хотїв я подати до відомости високої палати. (Живі признаня і оплески).

Відтак залагоджено справи, які були на дневнім порядку. Перед замкненєм засіданя прочитує предсідатель телеграму, в якій конференція повітових учителів просить о управильненє учительської плати.

* * *

Комісія для виборчої реформи відбула вчера о 11-ій год. перед полуднем своє засіданє з порядком дневним: генеральна дебата в справі виборчої реформи, вибір референта. Вчера пополудни універзитетска комісія відбула своє перше засіданє. Головою комісії універзитетської вибрано проти голосу Ник. Василька Камінескула а референтом проф. Германа.

* * *

До промислової комісії вибрано: проф. др. Стоцького, др. Штравхера, де Льожа, І. Ончула, Трігорчу, Мустацу, Веселовського. Головою зістав барон Мустаца, референтом др. Штравхер.

* * *

Рицар Янку з Сторожинця зачинає брикати в адміністративній комісії. Він виступає прямо провокуючо. На четверковім засіданню тої комісії розправлявано над банковою комісією. Рішено вибрати субкомітет ради перестудійованя і зложеня справозданя з тої так важної справи. До субкомітету вибрано посла проф. др. Стоцького, Лянґенгана і рицаря Фльондора. Проф. др. Стоцький зрік ся в користь др. А. Ончула, що є фаховий в банковій справі. Однак другий вибір дав такий сам вислід як перший. Рицар Янку доконав єп miniature насильного замаху, який заінсценував був проти Кока Василька дня 21. червня 1902 р. і хотїв тим спонукати „вольнодумний союз“, не після его, а після волі рицаря з Сторожинця вибрати одного свого заступника до субкомітету. Ізза того засіданє комісії скінчило ся на нічім. Арогантське поведєнє рицаря Янка „вольнодумний союз“ терпить лишень зі згладу на его виборців, хоч не довго..

* * *

Німецько-поступовий клуб здєсяткований. Місто-голова др. Скедль виїхав для поратованя

здоровля до Абазії, голова Марін держать ся оподалік сойму, Декані є хорий а Штайнер боїть ся, аби не захорував і взяв відпустку до кінця сесії соймової. Ректор Герман не хотів навіть бути госпітантом а госпітант бар. Кохановський є не певний. Осталиє лиш дві підпори німецької поступовости Лянґенган і де Лож.

Судова іділя в Заставні.

Інтерпеляція послів Нв. Василька, 6 Пігуляка і тов. до его ексцеленції краєвого президента Буковини князя Гогенльоге.

В п'ятницю дня 16. 6. м. судовий президент Кляр візитував повітовий суд в Заставні. Начальником того суду є повітовий судія Мержвинський. Суд. през. Кляр виїжджаючи з Заставни, висказав зівсім не особливе задоволенє ізза вислїду візитації.

Задоволенє пана судового президента спонукало повітового судію до того, що в товаристві обох судових ад'юнктів Франца Залуского і К. Ляйдера удає ся в суботу дня 17. 6. м. до тамошньої аптнки пана Шехта, аби випорожнити тамже кілька фляшок „копняку здоров'я“.

Похвала шефа, що їх що йно спіткала, й добра якість копняку проявила ся в подовзі в піддохоченім настрою урядників справедливости; вони стали горічо і живо конверзувати; доказом їх „доброго успособленя“ були вирази, які чути було аж на улицю: „відлий жидюга“, „польська свиня“ і т. д. Такі то вирази падали при тім веселім їх гуморі. Перші вирази тичили ся антикаря Шехта а останні на адресу Шехта слали урядники справедливости.

Нападом і многими поличниками, яких левек доходив так само аж на улицю, панове ад'юнкти Ляйдер і Залуский відповіли на втягненє їхньої національності до оживленої дебати.

Пан Мержвинський, свідомий своїх обовязків як шеф управи судейської в повіті заставненім, хотів енергичною рукою розділити борючих ся, причім „з повністю через немилый випадок“ п. Шехт отримав від повітового судіи поличник.

Пан Мержвинський думав, що тим вже сповнив свій обовязок і скорою ходою удає ся до урядничого касина в Заставні.

Оба ад'юнкти пішли за ним.

Пан антикар Шехт віддав не так спокійно прийняв вислїд сеї добродушної забави при сніданні, взяв собі грубий бук і помчав ся за панами судіями до касина. Тут прибувши дігнав обох ад'юнктів в переділку і давав поріцати їх буком доти, доти той не зломив ся. Але також два нарасолі, які понали ся в руки панови Шехтови і якими він обкладав панів ад'юнктів помолнав ся, так що пан Шехт взяв собі до помочи зелізний гачок.

В часі коли, се відгравало ся в переділку касинонім і голосна лайка антикаря Шехта принадила перед касино етоголову товпу місцевих жителів і явив ся також один жандарм, що однако на вид того, що в аферу є вмішаний пан ад'юнкт Залуский, не знав чи й як інтервенювати, сидів пан повітовий судія Мержвинський, спокійно в касні і читав часопись, зовсім не піклуючи ся тим, що де ся, бо після его гадки він як раз своєю енергичною інтервенцією в антиці закінчив цілу справу.

Оба панове ад'юнкти Залуский і Зайдлер отримали тяжкі контузи на тілі — останній навіть іще вчера ізза тої бійки лежав хорий в ліжку. — В Заставні кружляє навіть поголоска, що ад'юнкт Залуский готов погодити ся з антикарем Шехтом, коли той заплатить ему 200 кор. за біль.

Власне при останніх виборах до сойму в Заставні показало ся, що тамошний повітовий судія і полські члени суду при виконуваню своїх політичних прав ніяким робом не берегаи своєї поваги як урядники судові; приміром вже тоді повітовий судія брав участь на пирі, який уряджено перед виборами в хаті нотаря Руирехта для сільських ви-

борців і братав ся при шнапсі і тим подібних горячих напінках з мужицкими виборцями.

Сьогодні описана нечувана подія в найвищій степені підкопує рештки поваги, яку мали іще судейські власти в заставненім повіті.

Повітовий судія робить порядок роздаванем поличників, карний судія Залуский, що в імені цїсаря видає засуди в повіті, сполічкований і побитий лежить в ліжку, населене про то знає, бо то все відіграло ся в ясенй день согам publico від 11. год. передполуднем до 4. год. по полудни. Інтерпелянти, що в підкопаню поваги судових властей добачають шкідливі консеквенції, мають рішучо причину і підставу, аби до краєвого президента поставити запитанє:

1. Чи его ексцел. краєвий президент хоче звернути увагу на сю подію компетентним судовим властям?

2. Чи его ексц. краєвий президент хоче, по провіреню і строгім слідстві тої події через компетентні власти підписаним донести які зарядженя задумують видати міродайні круги, аби через строгє напінтване тої нечуваної події, в судових властях на Буковині назад привернути дисципліну, що так звільнилася за часів управи К. Кляра, згладно особливо в судових урядників в краю впоїти ту засаду, що вони повинні заєдно мати згляд на свою повагу як заступники судейства також й поза своїм урядом?

Чернівці, дня 24. жовтня 1903.

Промова д-ра Авреля Ончула.

Високий Сойме!

Що румунський клуб так голосував, як голосував, сего надїяли ся ми вже з самого початку а іменню по складі румунського клубу, коли виступив з клубу одиникий член, якому не можна нічо закинути, п. барон Юрій де Василько. Я позволю собі отже представити поодиноким панам румунського клубу зеркальний образ і прошу тільки мені вибачити, що я яко Румун возьму ся до чищення румунських брудів. Я вдержував ся доси се чинити. Дарма, що мене провокнувано і обходжено ся зі мною з другої сторони неначе з каналією, хотів я по приміру могого приятеля Николая де Василька, котрий не порушував руських брудів — маю на думці аферу Гакмана — поминути справу мовчанем.

Нинішня відмова румунського клубу, або нинішня его заява увільняє мене від сего взгляду, отже я позволю собі представити поодиноким панів, відкриваючи їх моральну наготу. Що дотичить кліру, то бачимо на его чолі яко орган, преславного пана Калівеку. В році 1880 устроєно архієпископску друкарню, котру віддано під заряд о. архимандриті. Сей урядовла друкарнею много літ, не адаючи ніяких рахунків. Коли-ж в наслідок агітації цілого кзаю принезведено его зложити рахунок, виказав він манко 10.000 гульденів. На питанє, як се приходить, освідчив він, що він взяв собі сам ренумерацію з того предариняти. Сели би допустив ся чогось подібного мій каснер в моім стоваришеню обезпечень, то я віддав би его ще того самого дня державній прокуратурі, бо самовільне забране ренумерації належить уважати після §. 193 кн. держ. закон. за присвоєнє собі і ужиток чужих грошей. В Берні дістає такий поступок назву спроневерія і дефравдації, в Берні змішали-би сего чоловіка з бодотом, тут єсть він головою клубу, в Берні прозивали-би его кримінальником, а тут має він зістати генеральним вікаром.

(При тих словах краєвий маршалок ва жаль відібрав бесідникови слово а то були би ми довідали ся деякі інші гарні річи про таких панів, як конє. радник Бежан і др.)

НОВИНКИ.

Працьальний комерс уладжує „Кружок Українських дівчат“ в Чернівцях для уступаючого члена й бувшої

предсідательки тов-а панни Наталки Попович вівторник дня 27. жовтня 6. р. в великій салі „Народного Дому“. Початок точно о 9. год. вечером. — За виділ: Олена Шкуртан.

З університету. Правоісторичні ієніта на нашім університеті відбували ся від 8. 6. м. до 23. 6. м. під проводом проф. др. Гавке. До ієніту згодоило ся 81 кандидатів. З того 36 відступило від ієніту, а 30 апробовано. Лихий вислїд ієнітів спричинив демонстрацію студентів, о якій ми вже доносили.

Заунокійна служба божя. В середу дня 28. 6. м. о 9. год. рано відбуєть ся в гр. кат. церкві служба божя за упокій душі св. п. директора краєвого шпиталю др. Василя Воляна.

Рим.-кат. пасторальна конференція в Сучаві. Дня 20. 6. м. відбула ся в Сучаві конференція рим.-кат. священників сучавського деканату. Удїл в ній взяли архієпископ Вебер зі Львова і пралаг Шмід з Чернівців.

Краєва запорука. Міста Вижиця і Серет задумують зятити позик у сумі 100.000 кор. Обі громади просили о запоруку краю. Соймова комісія фінансова предложити соймови, аби дав сю запоруку.

„Unirea“ в Петрівцях. Рум. політичне тов-о „Unirea“ відбула спільно з послом др. Луцу минулої подїлі в Петрівцях коло Сучави народні збори під голім небом. Мимо негоди в тих зборах взяло участь поверх 2000 мужиків і около 300 селянок. Збори мали прямо величавий хїд. Пос. др. Ф. Луцу обговорював останні події в соймовій палаті і гостро накидував ся на загально-шкідливе становище і поведене так зв. румунсько-боярського клубу чи банди. Обширнійше про ті збори напишімо в слїдуючім числі.

Рускої гімназії в Станиславові відай галицькі Русияи не отримують. Рускі послї рішили в случаю, коли би галицький сойм відкинув внесок на заснованє рускої гімназії в Станиславові, опустити сойм або зложити свої мандати. Для оминеня тої сесії, намісник Поточний хоче сейчас по скінченю бюджетової дебати, замкнути сойм. Тим чином справа заснованя станиславівської гімназії не прийшла би зівсім на двенний порядок нарад сойму і зістала би знова відложена ad Kalendas graecas.

Бойкот ческих студентів. В Празі відбула минувшого року демонстрація проти нелюбленого професора техніки, ім. Ваври. Сего року розпочав він знову свої виклади, але не знайшов ані одного слухача, крім свогого сестриці. Ческі техніки порішили солідарно не записувати ся на його виклади.

Волоска демонстрація в гр. ор. семінарії. Оноді ввійшов проф. Грегор Галлі до салі семінарської, щоби відбуди лекцію науки господарства, якої він там уділяє. В салі не застав нікого. Вийдав пів години і вийшов, прямуючи домів. Та зараз на подвір'ю прийшли його волоскі теолоґи криками repeat! і иншими з'обидливими словами. Коли проф. Галлі прийшов до себе, не було вже нікого. Се була відплата за те, що проф. Галлі виступав остро проти надужити волоского шовіністичного духовенства.

Помер в церкві. В неділю дня 25. 6. м. помер тут в церкві в часі служби божої скоропостижно на удар серця міщанин Войцеховський в 54 р. життя.

Утішний вїзень. Перед кількома днями затримала поліція в Сучаві якогось Йосифа Чернавського задля волокитства. При арештованю, признав ся він, що утік з в'язниці в Перемишлях, де недавно перед тим тамошний суд за піднал засудив его на 5 літ тяжкої в'язниці. Він хотів утечи до Румунії.

Чужоземці на Буковині. Число чужоземців на Буковині після останнього людопису (1900) виносить 5.787. З того було 2045 Угрів, 210 Німців з держави німецької, 330 Італійців, 1488 Росія, 11 Французів, 101 Швайцарів, 9 Босняків, 1504 з Румунії, 168 Турків, 25 Болгар, 7 Греків, 2 Англіїв й 1 від рубрикаю: прочі держави Європи.

Засудженє ренегата. „Руслан“ доносить, що редактора „Gazeti Nağdowu“ з крові і кости Поляка (хоч родичі его були щирими Русинами в Борятині коло Судової-Вишні в Галичині.) Плятона Костецкого заевудив суд львівський за непоміщенє спростованя в справі розмови посла Барвінського з цїсарем дотично станиславівської гімназії на два дні арешту і присилував его до заміщеня жаданого спростованя в найближшій числі свого органу. — Така сама розправа судова відбудеть ся іще проти „Slow-a Polsko-go“.

На православну дівочу бурею на отвореню каси позичкової в Звиняці слїдуючі панове зложили грошеві датки: інспектор шкільний Спанул 2 кор., др. Охримович адвокат із Заліщик 2 кор., Ілія Смеричанський господар із Звиняча 2 кор., о. Юрій Калініук парох із Прилича 1 кор., Антін Клим професор із Чернівців 1 кор., др. Литвинович із Чернівців 1 кор., Шербанович надучитель із Кіселева 1 кор., Стефан Ціганюк учитель із Лик 1 кор., Іван Тоговскул учитель із Кадобівців 1 кор., Е. Стернюк учитель із Кадобівців 1 кор., Висели секр. громадський із Кадобівців 1 кор., Іван Бокачук учитель із Звиняча 1 кор., Іван Лисюк начальник каси із Звиняча 1 кор., Тодор Лисюк начальник каси із Звиняча 1 кор., Романка начальник гром. із Заліщик 1 кор., Михаловський господар із Кадобівців 1 кор., Георгій Глагий господар із Кадобівців 1 кор., Николай Кукурудзак госп. із Кадобівців 1 кор., Іван Скриничук господар із Звиняча 1 кор., Теофіл Пшондєвчак госп. із Звиняча 1 кор., Николай Матковський господар із Звиняча 1 кор., Александер Лисюк господар із Звиняча 1 кор., Сандик Осарчук господар із Звиняча 1 кор., Іван Стернюк купець із Заліщик 1 кор., Іван Тарасевич господар із Кадобівців 60 сот., Юрійчук канцелярист із Заліщик 50 сот., Ев. Недільський надучитель із Ренуженців 30 сот., Мартинюк офіціаль податковий із Заліщик 30 сот. Ласкавим жертводателям щироєсердешне руске спасибі на тім місці складає М. Кракалія каснер.

Медвежий камрат. Янийєс чоловічок в Берні швайцарським, відсидівши свою кару в в'язниці, забажав ужити волі. Пішов отже просто з в'язниці до шиньочку і залів собі порядно палку. Як не стало грошей, виєкспедював його властитель шиньку на свіжий воздух, підхмелений пішов до публичного городу, де впаз у медвежу яму. Були тут самі молоді медведики, що не набрали ще від старших розуму, тому прийняв свого дивного гостя і дали йому порядно виспати ся, шануючи право гостинности. В ранці пізнав гість, протверезивши ся як слїд, своїх небезпечних оусідів і став кричати, що дуже здивувало його медвежих господарів. Дозорця витягнув його, а сей подякував камратам за гостинність і тішив ся, що господарі не забажали його щиро бодай обіймати.

Телеґрами „Буковини“.

Будапешт, 26. жовтня. Угорське коресп. бюро доносить, що цїсар приймає сьогодні в Відні на послуханю гр. Тісу і повірив ему утворенє нового кабінету.

Православний Календар „Рускої Бесіди“

на рін 1904, коштує: в Чернівцях 50 сот. а з пересилкою поштовою 60 сот., а як хто пришле менше, то в місце Календаря дістане назад свої гроші.

Хто пришле гроші наперед за 20 Календарів, той дістане 10% рабату, один Календар для себе і оплачену за них пошту. — Хто хоче Календарі взяти в розпродаж н.з. ч.а.с. мусить половину належної за них суми зараз заплатити Іванови Захаркові, а решту в часі після умови — дістане 1 Календар для себе і 5% опусту.

Гроші за Календар належить посилати лиш на адресу: Іван Захарко, Петровича ч. 2.

Заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, Петровича ч. 2.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

Штравхерівський проект виборчої реформи.

Посол др. Штравхер, як ми доносили, предложив був на однім з попередніх засідань сеймових проект реформи краевого закона і виборчого закона до краевого сейму. До обох законопроектів є долучене також узасаднене, що будить велику цікавість в ширших кругах. Зміст того законопроекту і його узасаднення є більше менше такий:

Сьогоднішній крайовий сейм на Буковині є нічим иншим як доменом шляхти, боярів. На 31 послів, з котрих він складає ся, є двох вірильних (ректор і митрополит), 10 послів з великої посілости, 5 з курій міських, 2 з торговельної палати, 12 з прочих сільських громад. Внесок виборчої реформи хоче число вибораних послів піднести з 29 на 50, і то має вибирати ся поруч десятих послів з великої посілости 13 послів з міст, 18 з инших сільських громад і 11 з одної загальної виборчої класи. (Пос. др. Оксєдль, що іменем псевдо-німецько-поступової партії поставив також внесок виборчої реформи, предкладає одну курію нових виборців.) Також краєві комісії мають бути побільшені з 4 на 6. Найважливішою зміною виборчого закона було би заведене безпосередного, тайного права виборчого (до тепер вибирають всі громади посередно а виборці устно); як місце виборче мають бути ті громади, що мають більше як 500 мешканців. Право виборче прислугує тепер в містах і сільських громадах першим двом третинам громадських виборців відповідно до того, який платять податок; Штравхе-

рівський внесок установляє цензус: для сільських громад 4 кор., для міських місцевостей 6 кор. В загальній курії виборчій приналежний до якогось місця є той, що на тім місці мешкав що найменше 6 місяців. Ся реформа резигнує з цілковитої основної зміни, а хоче перевести тільки то, що є в тій хвили можливе. Але й того не мож осягнути ізза безвстидного егоїзму боярів, що захопили пануюче становище в сеймі, (мають третю часть мандатів) і без компенсації не хотять відступити від соромної інституції виборців і устних виборів. А прецінь ті привілеї в сьогоднішнім обемі суть прямо невиносимі. Це можуть виказати ось такі числа: Після перепису з року 1901 мешкало на Буковині 730.000 людей, з чого 116.000 творить міську курію, а 614.000 сільські громади. Безпосередній податок краю виносив в тім самім році 3.092.000 кор., з чого на першу курію великої посілости (десять виборців, котрі вибирають 2 послів) припадає кругло 133.700 кор., на сьвітську велику посілость (140 виборців з 8 послами) 298.200 кор., на міста 1.258.600 кор., а на прочі сільські громади припадає 1.402.000 кор. З того видко, що один посол після плачення податків заступає в першій курії великої посілости 66.800 кор., в другій курії великої посілости 37.000 кор., в містах 281.700 кор., в сільських громадах 120.000 кор. Здавало би ся, що той, хто платить найбільше податку, повинен мати найбільше прав виборчих. Але у нас є навряд! Привілеї великої посілости основують ся не на особливім плаченню податків, а на особливім —

неплаченню податків. Стосуюнок в нашій сеймі є такий, що 730.000 людей, що платять 2.660.000 кор., безпосередного податку достарчають 19 послів; 150 людей, що платять 432.000 кор. податку, вибирає 10 виборців! Коли би навіть велика посілость платила шість разів тільки податку, як другі курії, то все таки той розділ мандатів був би божевіллем. Бо тих 150 людей репрезентує що найвисше механічне посідане, але не працю і силу, що підносять вартість, а тим самим і скількість податків.

При кінці завважати би, що буковинський сейм в стосунку до населення є найменчий. Вижна Австрія, що має тільки населення, що й Буковина, (810.246 проти 729.921 мешканців) має 49 послів. Тироль, що не много більше числить мешканців (852.139), має 64 послів в сеймі а — Буковина тільки 31. В часі коли в Вижній Австрії один посол припадає на 16.500 мешканців, в Тиролі на 13.300 мешканців, то на Буковині припадає він доперва на 25.000 мешканців. Особливо місто Чернівці є під тим зглядом скривджене. На 69.919 мешканців і на 980.000 безпосередного податку (два рази тільки як велика посілость, що має 10 послів), вибирає воно тільки 2 послів!

Вісті з цілого сьвіта.

— Зміна ситуації на Угорщині. Ситуація на Угорщині на конець змінила ся; чи на довго і на тривало — се річ инша, але на конець настала бодай якась відміна. Як

вже звістно, цісар поручив утворення нового кабінету гр. Стефанові Тіші. Угорське бюро кореспонденційне доносить тепер, що Тіша по авдієнції у цісаря, на котрій одержав місію утворення кабінету, оповістив слідуочу заяву: Я одержав від Їго Величества місію утворення кабінету серед таких обставин, котрі просто наказували обняти ту місію, щоби Корона і край не позістали в тім сумнім стадіум наших справ публичних без одвічального правительства. Програма, яку правительство предложить в стоячій на порядку деннім справі войсковій, не потребує великих і значних змін в виду дотеперішних однодушних ухвал комітету девятьох. Дотичну свою заяву предложу як найскорше комітету девятьох а рівночасно прошу, щоби містачі ся в ній зміні разом з первістним текстом ухвал комітету девятьох були предложені конференції партійній. В той спосіб буде міг кожкий виробити собі вірний образ значіння тих модифікацій, потрібних до того, щоби з посеред партії ліберальної можна утворити правительство, а край вибавити з небезпечности анархії і конфліктів. Маю надію, що предложена програма зможе успокоїти край і спонукати опозицію до ухвалення незміненого контингенту рекрутів і провізорній бюджетові. В першій лінії буду старати ся осягнути ту ціль в мирній дорозі. Лиш коли би становище опозиції зробило борбу необхідною, то я би перевів єї конституційним оружіем, даючим погодити ся з духом парламентаризму. — З Відня доносять, що покликане гр. Стефана Тіши до утворення нового кабінету було несподіванкою,

Г. Р. Каргрем.

На лоні природи.

(Оповіданє.)

Переклав: *Д. Коваленко-Коломийський.*

(Далі.)

— Бачиш Манастирик? — промовив батько перериваючи мовчанку, що зда-
лась йому надто довгою — ми, Сеню,
20 версток вже від'їхали від своєї оселі.
Ага!

— Так, так, усе се так і буде
чуючи ніби у вісній батьків голос не вга-
вав ся хлопець: „спочатку Кисляк, далі
струмочок і велике сїре каміння...“

— Тату, а коли будуть вакації —
спитав він зненацька.

Батько непевно подивив ся на сина.
Ще рано марити про вакації. Чи
здає ся єспит?

— Сеня очунав.

— Я здам іспит, я молодець, ого!
— промовив він, мотнувши головою. —
А там, після... лекцій, поїду на вакації,
вони будуть тягтись аж три місяці, адже
так, тату?

— Для тебе, маленький, від квітня аж
до вересня, а може ще й далі.

— Чотирі місяці! — зрадів Сеня,
а потім пригадавши приказку, додав:
маленький да удаленький. *) — Мрія, що
він поїде на вакації, які захоплять ча-

стину весни і усе дїто заспокоїла його
і смуток зараз змінив ся на безжурні
дитячі веселощі. Батькові раз-у-раз до-
водилось казати: „Не крутись, Сеню“,
але Сеня неважав, крутив ся і мовив
язиком не вгаваючи.

Торсаючи батька за рукави подо-
рожнього пальта, або тикаючи у сину
старого Андрія, він ставив їм раз-у-раз
ріжні питання: що то за села видко
навадал? Чи будуть по дорозі міста?
Чи далеко ще дїдів хутір, в якому мали
зачувати? Чого Войцеховський, сїра
княжа, що з лїва, частіш тирхає ніж
права? Що воно за черениця, і як треба
розуміти приповідь „язик до Київ-а до-
веде?“ Що то за язик? Орхивій казав,
що конячий, бо инші коні біжуть ви-
солонивши язика, але-ж то брехня: коні
гризуть лише удила, і Сеня не згодив
ся, звичайно з таким поясненем.

— Хто-ж нас доведе, коли ми й так
їдемо до Київ-а? Допитував ся хлопець.

— Язик... се розп'яти у людей, що
знають шлях, почав було батько.

— Знаю! Вже я знаю! перебив
йому Сеня і гукнув до женив, що ро-
били при дорозі: — Магай Біг, добрі
люде! А де тут шлях на Київ?

— На Київ? — забалакали селяне,
спустивши серпи і захищаючи лївою
рукою від сонця очі — питають, куди
тут на Київ? Може їм треба до Воро-
новиці дїстатись, або на хутори? Ка-
жуть на Київ. Такого шляху тут нема.
Як-же та нема: Оксана ходила у Київ,
спитайте у Оксани, Оксана знає. „Та
кажи-ж, Оксано!“

Оксана, жінка років в 40, з засма-
деним обличчям виїхала наперед, покла-
ла серпа на землю, полагодила коротку
спідницю, що зсунулась була їй на бік,
поглянула округ себе, ніби орієнтуючись,
неохваляно помотала головою і чогось
засоромилась.

— До Київ-а? — почала вона — ви
питаєте, куди тут шлях до Київ-а? Ія-
Бо, от їй-Богу не знаю. Ми ходили
з Тунчі на Жеребівку, та на Красний Кут,
а на Манастирик нема шляху до Київ-а...

— Нічого Сеню від них ти не ді-
знаєш ся. Торнай, Андріє! — наказав
батько, махнувши рукою.

Рухили далі.

„Хто правий: тато чи Оксана?“
роздумував між тим Сеня. „Коли Окса-
нина правда, то слід було повернути
назад і вертатись давнішим шляхом.
І внять показав ся їй Кисляк, струмочок,
велике сїре каміння, на боці промайнуло
ї обійєтя з плянтаціями і солом'яна по-
крівля шони, що для тютюну. Що-ж се
добре, та шкода коний, брички, та ста-
рого Андрія. Ні, батько, мабуть, краще
знає, де шлях до Київ-а“, постановив
хлопець, помисливши.

Ставало душно. Безвітряний день
лиця малої спекою. Але ся спека і легкий
чорноземний пил, що стояв по дорозі
густим ободом, подобались Сені і ви-
кликали в йому мрійний казковий настрій.
Хиба він маленький девятилітній Сеня,
котрого везуть до Київ-а, аби віддати до
гімназії? Ні, він один з тих героїчних
мандрівців, якого легендарні сили пори-
вають невідомо куди й пощо. На вели-

кий труд? Який труд? Він поки що не-
знає сего, але спека та пил, що для
нього! навпаки, між ними та тими да-
лекими цікавими краями певно єсть щось
спільне, якась порідня та хвацькість.

Сеня енергійно розмазував по сво-
єму спитнілому лиці болото, сушив брови,
як витяє і гострозорим поглядом вди-
вляв ся в пишну далечинь, шукаючи собі
супротивнича. Але по близу на
небозводі не було й ознаку чогось тако-
го, що моглоб хоч частинно задовольнити
войовничі чуття маленького героя, що
замарив про лицарські вчинки. На нео-
сяжному обширі стелили ся живна золо-
тистої ішениці; де-де по стерні стояли
селянські вози; під ними ховаючись від
спеки лежали солодко дримаючи чорні,
рябі та білі собаки; величезні подолян-
ські вози з аршиновими рогами стоячи
коло возів та реміаючи помалу та лі-
ниво обертали до Сені свої пренишні
голови і спокійно дивили ся на нього
сумними, добрими майже людськими очі-
ма. Віддала було видно на узгір'ях великі
села з білими церковними дзвіриницями,
невеличкі хутори з журавлями біля ко-
лодзів, поміщальські селятські, кожда зі
стереотипним на один поверх довгим
панським домом і живопагом округи
двору та саду; групи берез, Бозна чого
і яким побитом виросли посеред піль
житя та ішениці, самотні пирамидові
тополі і остільки-ж самотні та нерухомі
вітряки. А в горі від зенита по обрій
синіло високе чудовне небо, а повітре
було прозоре, осяяне палким сонцем, не-
куче, пахуче, туманяче голову.

*) Хоч малий, але удатний.

бо ніхто не думав, що якраз тому політикови, з котрого програмою ме годить ся не лиш опозиція, але й частъ більшости, буде повірена місія утворення кабінету. Тіша конферував передвчєра рано перед аудієнцією у цїсаря через півтора години з д-ром Кербером. Відтак прийшов гр. Голуховський і конферував з ним довгий час. О 1-ій год. був др. Кербер у цїсаря на надзвичайній аудієнції. — З Будапешту знов доносять, що вість о іменованню Тіши президентом кабінету прийняли старші ліберали досить симпатично, фракція Апонїя з резервою, а опозиція лагодить ся знову до борби. Припускають, що більшість тепер розібє ся і фракція Апонїя виступить з неї. Говорять також, що Тіша не розв'яже парламенту, лиш постарає ся о острійшу інтерпретацію регуляміну палати послів.

— *Ще про відмову царської гостини в Італії.* З урядового італійського жерела доносять тепер, що стало ся причиною відмови гостини царя в Римі. То російський амбасадор Нєлїдов був причиною всего. Все вже було умовлене в справі сєї подорожї, італійське правительство дало навіть було урядово запоруку за безпечність для царської особи в Італії, аж нараз Нєлїдов дорадив, щоби цар не їхав, а причину подав, що ніби то для царя в Італії небезпечно. Припускають тепер, що якась політична причина спонукала Нєлїдова дорадити цареві відмову гостини і зложити єї на грозячу небезпечність для царя.

З буковинської політики.

З б. у. с. о. й. м. Учера о 6 год. веч. по 5-ти днівній перерві, зачало ся знова засіданє сойму. Матеріалу на то засіданє достарчила лишень демократична фінансова комісія. Інші комісії, де засідають аристократичні пани, сьнять сном блажєних... Порядок денний того засіданя був такий: 1) Умотивованє внеску посла пр. др. Смалє-Стоцкєго і тов. дотично шпитальних коштів, які поновать громади. 2) Справозданє фінансової

комісії дотично замкнення рахунків краєвого фонду інвалідів за рік 1902. 3) Справозданє фінансової ком. про предлоги краєвого видїду на рік 1904. 4) Мотивованє внеску посла др. Смалє-Стоцкєго і тов. дотично заведеня руских і румунських рівнорядних відділів при учит. семінаріях в Чернівцях. 5) Справозданє фінансової комісії про предлоги краєвого фонду шкільного рго 1904 р. 7) Мотивованє внеску др. Смалє-Стоцкєго і тов. дотично стабілізації окружних інспекторів. 8) Устні справозданя про петиції.

Комісія для висказаня негодованя ві вторник вечером відбула своє засіданє. Посол Стоцкїй опустив то засіданє, зложивши свій протест проти насильства, якого доконала боярська кліка в тій комісії. А річ мала ся так. Боярам було вже забагато, що так довго ведеть ся справа др. Фльондора і одним замахом хотїли єї новїтити. В тій цілі посол Вєсьоловський на вівторковім засіданю тої комісії в порозуміню з румунською клікою боярською поставив такі наперед приготаванє внески: 1) Народи комісії мають бути замкнені. 2) Має ся установити генеральну дебату, в котрій бесїдник може говорити тільки 5 минут (на якій підставі, того внескодавєць не сказав). 3) Референт має сєйчас без прочитаня актів сказати своє рєсумє. 4) Має ся сєйчас голосувати. Крім того проф. др. Стоцкїй поставив був внесок на переслуханє в тій справі іще двох свідків, а комісія на то не згодила ся. На такий спосіб трактуваня справи наш посол Стоцкїй не згоди ся і зложивши проти такого насильства свій протест, опустив засіданє комісії. І ся комісія, лишєнь 4 голосами (без голови комісії др. Сєдєля і Стоцкєго та др. Гакмана, що замість Сєдєля став головою комісії і не хотїв показати своєї фарби) ухвалила ось що: др. Фльондор не стоїть в ніякій звязї з Буковинським (відай їзза того, що в судї переняв відвчальність за артикул „В. J.“); др. Фльондор не дав слова честї; др. Фльондор не зломив (?) слова честї і їзза того не має ніякої причини до висказуваня єму негодованя. В такий то спосіб кружок 4 приятелїв скоро рішив цілу справу. Забув лишєнь се додати:

1. Як др. Фльондор диктував статтю Райнерови, др. Фльондора не було на світї.
2. Коли Райнер писав ту статтю в кімнатї др. Фльондора після єго диктату, не було в Сторожиницї ані палєру, ані чорниці, ані пера, ані свїтла.
3. Др. Фльондор зівсїм не був у судї, аби жертвувати ся за Райнера.
4. Фльондор Райнера цілком не знає.
5. Не знає диктувати і т. д.

Вольнодумний союз голосувати ме за заключєнє угоди з гіпо-

повторались, сповнив хлопцеву душу якоюсь поетичною побожністю.

„Божий Манастирик, постановив він про себе: треба помолитись“. Він зложив було пальці в пучку і, як завжди, увесь напружив ся, аби надати більше палкості і сили своїй молитві, але ж в ту мить висока роздвоєність черепня привабила всю увагу його. Під черепнем на колодазній цямринї сидїла молода чернича уся в чорному. Вона сидїла нерухомо, славши на колїна білі маленькі руки і затопивши задумавний зір в блакитне небо. Сухорляве обличчя її з простоминьшими зарисами чола та носа було сумне і байдє; здавалось жадної краплї крови, жадного схованого земного жаданя, що нагадувало б житє, не зосталося вже в сїй заходонувшій і прекрасній жіночї подобі.

„Немов Варвара Великомучениця“, подумав Сєня, згадуючи оповідання своєї покойної сестри про святих та пророків. І при сїй згадцї йому стало моторошно, хтілось плакати. Він дивив ся на черницю злякано і залитовано, боячись поворухнутись, і чуття умилення, випливане усеїма вражіннями, що пережив за день радієне і страшне піднімалося в його душі. Яке було усе те хороше і яке болюче: пращанє з матю, тьотью, і дорожня курява, і вони з сумними очима, і манастирський дзвїн, і манастирський сад з черешнею, осяяний сонцем, і більше за всіх отєх байдє прекрасна дївчина, що схожа на свьату Варвару. Пощо так сумовито дивить ся?... — Рушайте далї. Здазь, Сєню,

тичним баяком, коли сєй банок привстає на однорічний рєчєньє виповїди. В такий також дусї ведєно оводї дебату над банковою справою в адміністративній комісії.

НОВИНКИ.

Личні вісті. Митрополит др. Рєпта відїдав в недїлю посла Ю. бар. Васильєка в Бергометї. — Радник двору др. Кляйнехтер вертає днєм 31. 6. м. з відпустки і зачинає свої виклади днєм 3. падолиста. — Місто-през. суд. Артимович виїхав до Салагури на візитацію тамошнього окружного суду.

Заупокійна служба божя по сьв. п. др. Волянї. В сєреду днєм 28. 6. м. відбула ся заупокійна служба божя по директорї краєвого шпиталю др. Волянї. Службу божу правив о. канонїк Костецкїй при асистї прочих гр. кат. свьашчеників. Крім вдови і родини по помершїм на тїй службї божїй були присутні: проф. др. Смалє-Стоцкїй, Н. Васильєко, Е. Пігуляк, Т. Левіцкїй, посадики міста Кохановський, російський конзул Дурново, Еліза бар. Васильєко, панї Лебедеє, панї Гальбан і вкінці теперішній директор краєвого шпиталю др. Филипович з лікарями і урядниками краєвого шпиталю і багато інших.

Президія фінансової дирекції в Чернівцях іменує податкового ад'юнкта Ф. Гогенталя податковим офіціалом в Х. ранзі; провізоричних податкових ад'юнктів Г. Галлера і Е. Макая де Мако податковими ад'юнктами в XI. ранзі в сталім характерї і податкових практикантів Вол. Лєвєскоєго і Вол. Джуг'яна провізоричними под. ад'юнктами.

Окружний суд в Боянах буде активований на підставі розпорядку міністерства справедливости з днєм 1-го лютого 1904.

В окрузї новозаснованого староства в Вашківцях н. Чер. утворєно на підставі розпорядку міністерства справедливости новий офіційний повіт для особисто-доходового податку.

Російський конзулат перепроваджує ся з днєм 1. падолиста па вул. Меєгєра ч. 12.

Замкненє школи. З Сучави доносять: їзза численних случаїв шкарлатини замкнено тут народні школи і кімназію на 14 днів.

Замах на посла др. Луну. В липни 6. р. донесли ми були про роз-

праву судову проти суплєнта теологічного заведеня в Сєраєво Л. Сїмїча, що днєм 9. липня 6. р. засїв ся був на посла др. Луну їзза приватних дєфєренцій на вул. Стадіона в Відні і чинно єго зневажив. Повітовий суд в Йо-зишгадї в Відні засудив був Сїмїча на тиждєнь арєшту, проти чого вніє він відклик. Як повітовий суд з Йо-зишгаду доносить, засуджений відтягнув свій відклик, так що видано проти нього припорученє виконаня вироку. Сїмїч находит ся тепер в Сєраєво.

Будова театру. Плєви нового театру міського можна оглянути в бюрі маїстратского директора.

Градіж. З помешканя Ф. Брандєс (вул. Фердинанда ч. 41) невсайдженї досї злодїї вкрали дорожчїности вартости 300 корон.

З руского клубу галицєх послів. Клуб руских послів соймових подає сим до відомости, що посла Михайло Глїджук і Кєєнофонд Охримович з днєм нинїшнім перєстали бути члєнами руского клубу соймового. З руского клубу, Львів 28. жовтня 1903. — Др. Олєсникїй, О. Богачевскїй.

Сєцєсія руских послів з сойму, в виду цілковитого знехтованя потреб і жадань руского народа, стала вже категоричною неминучістю і не є для нікого тайною. Słowo polskie хоче як звичайно, ложно представити справу так, немов би рускі послї уступали з сойму під напором терору рускої молодїжї, яка ухвалила немов то дєсь там, на якїмсь тайнім засіданю побити послів. Є сє очевидна незручна лож вшехпольської крутїлки. Далєше доносять сєй орган, що о. митрополит Шептицкїй попрацвав ся вже вчєра остєнтативно з намісником і маршалком, та з деякими послами, маючи намір прилучити ся до сєцєсії і не брати далєшої участї в соймових нарадах. Остатї в соймі мали би тільки Глїджук, Мандичевскїй і Охримович. Але вже нинї стало звїсно, що пос. Глїджук „заєдужав“ і більшє не явить ся, а чєй же може о. Мандичевскїй хотє раз „заєдужав“ в пору, як сє часто у него буває підчас соймових і парламентарних сєсїй. Щож до пос. Охримовича, то він, як низший не стабілізований урядник намісництва, є такою зависимою фігурою, що коли навіть остане ся в соймі, буде вельми малою потїхою для польских шовїністїв. Впрочїм — як свідчить комуїкат з руского клубу, надісланий нам в послїдній хвилї — з пп. Глїджуком і Охримовичем вже справа поладжена, а Мандичевскїй зовсїм не належав до руского клубу, отже єго становлєнє не вплине зовсїм на вагу акції руских послів, рєпрєзєнтованих руским клубом. — *Руслак.*

розляг ся далї батьків голос. — Що тобі? Ти плачєш?

Сидячи верхи на стїні і держучись за неї обома руками, Сєня звїсив голову на груди і справдї плакав.

— От радїсть! Що я з ним стану робити в дорозї? — розвїв батько руками. — Годї Сєню! Заплакав трохи тай досить. Дїстанємось до міста, куплю тобі акварєльовї фарби, чув? Тай чого ти власнє плачєш? Сумно стало? Менї теж було колись сумно, але я не плакав, бо був хорообрий. А от ти рюєса і мабути боїшєся навіть... єсобані Пінкасової, прийшло батьковї ніби вище натхнення.

— Я не боюсь Пінкасової єсобак, крізь слєзи промовив Сєня.

— Не боїшєся? Ото ж знай, що у дїда на хуторї, де ми будемо ночувати, шєстеро єсобак і усї вони більшї й злїщі Пінкасової.

— На ланцюзі? — спитав оя Сєня все ще плачучи.

— Ні на волї: ганяють по хуторї тай кусають людей.

— Нехай собі кусають, додав від себе старий Андрїй, бажаючи допомогти панови — наш Сєня такого прочухана завадєть їм, що будуть пам'ятати; оєсь не знаю пане, хто візьмє віжки від мене? Руку гєть чєсто ломить.

Сєня злїз з стїни, скочив на передок і з поважним виразом зібрав віжки.

— От так-так! — вигукнув батько зрадївши. — Торкай, хлопче!

Сєня по фурманському відкинув ся трохи взад і витягнув руки наперед, торкнув віжками і кої, що спочили вже

разом, натягли хомут та посторонили тай побїгли весело трюхаючи. І вняти потягавсь нескінченї лави шпєнїці, показали ся самотні вітраки і приваблюї до себе затишні хутори. Але бричка котилась тепер широким поштовим шляхом, обсаджєним з двох боків липами та пирамидними тополями. Дєрева кидали на шлях тїни, від них робив ся холодон, і проймали дорожніх пахучою свїжістю. І кожен раз, як тільки Сєня направляючи конєй до самого берега шляху, вїзджав з царини спєки в зелену сїнь прохолоди і тїни, на лицї його з'являлась усємішка задоволення, і чутє бадьорости, здоровє і приємнє, усе ширше та ширше захоплювало йому душу. Він забув на час, про волї з сумними очима і про блїду дївчину, сєред манастирських стїн, що уперто дивилась в блакитнє небо; єї сумні розчуленї мрії шєзли, як і нинїшні марїння його, давши мїсце цїкавам міркуванням про те, як він втихомирить злючих дїдових єсобак. Шєстеро єсобак! Будє жорстока, чого доброго, батаїля...

— Стєрєжись! закричав він, помітивши завчасу довгу та товсту гїлляк Улипи, що звїспалась була над шляхом.

Усї трєе хутко похилили ся і брички пронєсли ся щасливо.

— А що? хвацько? — озиралось до батька вигукнув з гордоцями Сєня.

(Далї будє.)

З Бояна. В п'ятницю проба мужеського хору від год. 6½ до 7-мої, а від 7-мої проба хору мішаного. З огляду на великий матеріал, який маємо опанувати, просимо конечно все прихилити до точної проби а особливо на отсю пробу. Задля виїмкових обставин визнаємо членів явити ся без усякого в означенім часі. — М. Левицький, з. голову. Гандян, секретар.

Горяча кров молодого покоління нашого показує ся в цілому бжеску своєї молодечої сили дня 7. листопада на вечірницях з танцями, які устроєє симпатичне товариство українських студентів „Січ“ у Чернівцях. Вже заздалегідь треба порадити ся хіба над розширенням сали „Народного Дома“ на той вечір, на який зголося своє прибуте цілий леґіон наших молодих танцюристів з над Дністра, Черемоша і Прута. Завзались наші молодці та хочуть славу принести жертву старій-вічній музі Терпесіорі. Модерні погани тоті, бодай здорові були! Видали они двобій красній половині людського роду, хто, мовляв, з нас довше витримає у вирі горячого танцю: ми молодці, чи наші панночки-красуні? Ми зі свого боку дуже цікаві на усякого двобою. І можемо тільки під'южувати оба табори паняньський і вавалерський, хай усякий покаже, що зможе. Віримо, що наші молодці доложать всього запалу молодого, щоб ратувати загрожено славу танцюристів. Панночки — віримо, також не дадуть за вигранє. І так постане бій обопільний на коломийки, вальси, мазурки, кадрили — як там припише по-единковий кодекс, нарицаємий тут: порадок танців. Тому сьміливо до праці по лаври! Молодці обіцяють тримати ся твердо — наші панночки українські браво достоять їм місця. Прегарні китиці і ордери приукрасять обі партії. Отже — до бою, до бою!

Смертельність. В протигу місяця вересня було в цілих Чернівцях 176 випадків смерті проти 134 в попереднім місяці. Припадає отже на 70.352 тутешніх мешканців 25.1 pro mille. Загальне число случаів смерті (176) припадає: а) після поодиноких частин міста, як сьміло: в Ротонді 24, в Ключці 14, в Калічанці 4, в Горечі 0 і Манастирських 13, разом 55 случаів смерті; на внутрішню часть міста припадає отже 111 случаів смерті. б) Після пола: 30 мужеского, 35 женського пола і 111 дитий мужеского й женського пола. в) після віроісповіданя: гр.-кат. 20, гр.-ор. 50, рим.-кат. 48, вірмено кат. 1, евангеліків 7, жидів 50, безконфесійних 0. г) після віку: до 14 року 111, від 14 до 20 року 4, від 20 до 60 року 37, від 60 до 80 року 24. Неживих уродило ся 13 (8 хлопців, 5 дівчат).

Новий розпорядок „полекші“. З нагоди розпорядження краєвої ради шкільної, що учителі, які хотять одержати звання Ізди зєдзінцею, мають вносити остемцільоване поданє до уряду руху за посередством новітньої ради шкільної, пише ось так Fr. Lehrer Zeitung: Розпорядженє се вишло в наслідок того, що один черновецький надучитель виставив фальшиво своїй жінці не-учительці, посвідку, що вишло на яв. Сім розпорядженєм укарано ціле учительство Буковини. Але буде цікаве, коли скажемо, що пан посол і протосей Валош, який має сина секретарем в уряді руху, їздив сего літа до Карльсбаду на „режі-канту“, яку одержав також неслухно. Чи би ц. к. уряд руху не появив ближше, в якій спосіб дістала ся Валошова та „режі-карта“?

Огонь. Передвчєра о 2. год. в ночі ввбух в хаті П. Соболевського на вул. Калічанка ч. 4. огонь, котрого жертвою пала шона враз нахочаю ся там саомою, кукурузною мукою, як і машинами. Огневій сторожі під командою пана Візого удало ся по двогодиннім тяжким напруженю вогонь зьлокалізувати та згасити. Шкода виносить 2000 кор. Спадені предмети були обезпечені. Огонь правдоподобно був підложений.

Дивна температура. Ві второк мали ми в Чернівцях дивне атмосферичне явище: на ратуші вказувала термометрична таблиця 90° тепла (згядно горяча!), а мимо того на долині панувало осяне зимно, так, що мушини ходили в загортках а пані в теплійших сукнях.

Дивна температура! (Зівсім не дивна. З деяких заряджень в магістрацій го-сподарці пізнати часто, що там у магістраті панує більше як тропікальне горячо. Тому отже температура 90° відносил ся до магістрату, а не до Чернівців. — *Зам. Ред.*)

Віче жидівських студентів у Львові в справі узання народности жидівської на львівськїм університеті відбудеть ся дня 3. листопада у Львові.

Жіноча кандидатка на рабіна. В рабінській школі в Невім-Йорку є та-кож одна жіноча слухачка, панна Генрієта Шольд, секретарка жидівського релігійного товариства в Новім-Йорку, донька рабіна др. Шольда в Балтіморє.

Замах на кн. Голіцину. З Ти-флісу доносять: Коли генерал губерна-тор кн. Голіцин вертав з жінкою з про-їздки новозом, напало на него в околиці міста трєх незнайних людей. Один з на-пасників равив кн. Голіцину митлетом в голову, інші старали ся князя ви-тагнути з новозки. Козак, що товари-шив князєви кинув ся на напасників, що утїгли і скоронили ся в лісі. Пові-домлена сєйчас поліція кинула ся за ними в погоню. Одного з напасників вбито на місці, двоє тяжко ранено; й ті оба в коротці померли наслідком отриманих ран. Кількох поліціянтів є ранених.

Зїзд монархів. Візбадинський „Generalanzeiger“ доносить, що цар Ни-колай II. зїде ся з цїсарем німєцьким Вільгельмом II. дня 4. листопада в Віз-бадені.

Страйк складачів. В Великім Вараздині на Угорщині вибух страйк складачів, наслідком чого не виїщов ані один дневник.

Фальшивник векслів. Московські банки призначили 20.000 рублів наго-роди тому, хто зловить кушца москов-ского Шлезінґера, котрий в тих банках побрав на фальшиві векслї суму 400.000 рублів. Шлезінґер щєз без слїду.

Гум. куток.

Рим не зїстав збудований в однім днї; найменше однак був збудований в тім днї, коли цар відкликав свої від-відини.

Великодушний.

Гість! Кельнер, я загубив корону. Коли знайдете, віддайте мині завтра, якже не знайдете, то сховайте собі.

Ах, тоті жінки!

— Жінко вічно мене мучиш тою сукнею, чи вже не вмєш про що нїнше подумати?

— Чому би ні? Я думаю тепер та-кож про капелюх.

Битаєць в Європі.

Чинг. Ну, якже там у тій Європі? Кінг. Страшно дурні люди! Поду-май на собі: п'ять літ був я межи ними — і гадаєш, що мене розуміли? Де там!

Прикре услїве.

Кандидат на поета: Ви прочитали мої самоцвітї-поезїї, тому дайте мині раду, як стати добрим поетом?

Критик (забно): Умерти, бо всі добрі поети помирали.

Малий фейлетон.

Юлій Гуральський.

„Вечірня дума“.

Сумно шумять берези, покриті гру-бими платами сїгу.

Місяць блідий, дрожащий, пересуває ся шєлєсто по безхмарному, зоряному небі...

Острів вітер повзає по полєвсук-нях від морозу могилах... Скімить по звислих галузях... Стогне глухо, та гудє в підземлях цвинтарної каплиці...

Берези стоять, сумні, якби змучені борбою та безсильним шамотанєм...

Місяць все дрожащий, блідий, ясенїй пересуває ся по лазурі неба, якби най-мершим шємротом не хотїв перервати вічного сну тим, що лежать в могилах...

Омурилі, почорнілі хрести стоять похилєні над могилами. Чекають чи не почують шєпоту, стону, чи скарги їх мешканців...

Так ні!...

Часом тільки з вежі каплиці загудє зловорїжно сова, захоче пушкї.

То знова по крєстах сїгу вибор заскїмлить, та гине...

— — — — —

Коло каплиці сьвіжа могила, а при-ній мріє скулєна під деревиним хрєстом стать...

— — — — —

Між живими не остав ми ніхто. Отсе сьвіжа могила передімною. Єще вітер не покрав єї білим сїгом. Пону-ра, тиха, чорніє серед тільки инших мо-гил. Я замкнув в неї всю, щом мав живоїго...

— — — — —

Виснована з павучої ткани мрій єще на лонї матерї, вишєнена в серцю, в безсонних нєчах — булає цілим жи-тем моїм.

В колїсцї, мріючи о ангєлах божих, я мрів твою стать.

Ішлєсьмо разом злучєні, хоть не-сьвідомо.

Оплєлась мене повоем мальованих красками дуги.

А бурї заводїв шалїли надїмною.

Розчарованя громами били в мою душу — ти була звїздою провідною се-ред тих бур.

І сплїлась ми вінець терневий на скранї, а я похилив голову.

О бо ступав я по гнозі і кров зна-чила дорогу.

Но я ішов все, бо в дали яєвілась менї Ти!...

— — — — —

І знов виджу твою стать яєну. І знов на крилах мрій сходиш до мене.

Овіяна фїлею золотих сплєтїв во-лося, з вінцем білих рож на скранї і скранєю білїшою від рож. Подих в груди здержую і гну колїна — бо ти сьвятїнею моєю... Підношу до тебе ру-ки. Твоє імя вибігає на уста — бо ти молитвою моєю.

І душа стогне. Розпука чорним за-воем мозок вкриває. Сплєти волося лег-ким фїльованєм роздувають попєлище мрій — бо ти терпїнем моїм.

І хотїв би я віки дивитись в блїду твою стать, в зрінцї яєні. Блїдим про-мінем місяця, стоїти твої цїловати — бо ти розкїшю моєю!...

— — — — —

Я упав змучений у твоїх стїп. При-тиснувєм до них спєченї уста — та зимні були вони.

Я дїткнув твоїх рук — по зимні були рівнож.

І відїйшла, не дивлячись в мою сторону.

І ноховав я всі сьвятостї, на тихім, сїльским цвинтарї.

— — — — —

Сьвіжа могила чорніє понуро, сумно. Пушкї хїхоче на вежі, а вітер шумить і стогне — то знов зітхає глухо в під-землях каплиці.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Сими днями виїшла із нашої друкарні нова книжка о. проф. Д. Єремїйчука під заголовком „Введєне в паєтерске бого-словїє“, в котрій викладають ся загальні принципи, як також істо-рія і література сєї отрасли наук богословських. Твір сєї обнимає 100+VIII сторїн великої вісьмики і коштує брошурований 2 коронї 20 сотиків (з пересилкою 2 коронї 40 сотиків). Замовляти належить у нашої друкарні, або у самого автора (улиця Войнаровича ч. 9). — При сїй нагодї пригадуємо, що виї-шовша попередно в нашої друкарні книжка сего самого автора „Die griech. Präsanctificaten-Messe“ будє від тепер продавати ся по знизєній цїні: 1 корона замїєць 2 кор. — Окрім сїх творів о. проф. Єремїйчука маємо єще на складї

єго „Кружок недїльних пропо-відїй“ (цїна 80 сот., для читалєнь і селян 40 сот. без пересилки) і по-пулярну книжочку „Сьв. Іван Сучавський“ (цїна 40 сот.).

Марко Мурава. „Книжка гора“. Збірка поезїй. Львів, на-кладом С. Горука. З друкарні В. А. Шийковського.

„Він звалив ся, як дуб в чистім полі, поторощений а не зігнутий — і лежить передчасно забутий“ — такі слова випєсав поет-син своєму батькови-поєту на посмертнім ви-даню його поезїй. На літературнім нагробнику. А писав тоті слова певно в глибокому жалю не тільки сина, але й товариша по перу, який банує по стратї одної поєтичної сили на літературній царинї рїдною люду. Банує він, бо бачить, що тота одиниця булаб подала своїй родинї не одєн алмаз, та не подала, бо „доля в горду голову била журбою“. І тому він мавби бути забутий? „Передчасно забутий“ — жалуеть ся душа сина-поєта, бо він хотїв би бачити скранї свого батька осяяні авреолею невмиручої слави поєта, а не тільки вінцем тихого трудївника, яким він зїйшов у могилу...

Марко Мурава (Сильвестер Лєп-кий, батько Богдана) зїставив у рукописах багато літературного ма-теріялу. Дєщо вже було, як звїєно, друкованє в часописних фєйлетонах головнє в другій половинї послїдного десятилїтя. Писати став уже Марко Мурава вчаснїше, але побіч кількох друкованих дрібних творів, не подав літературї довгї літа нічого більше. Подавати до друку свої твори став — як сказано — доперва в послїд-них літах і то за принукою свого сина-поєта Богдана Лєпкого. І звїєси сєй дилєтантїзм у формї й висловї, який разить у поєта, що мав без-перечно всякі данї на лїпшу долю.

Подїї послїдних літ, що били часто-густо тараном трагічної недолї в народний органїзм, страєли й Му-равою до глибини душі. І звїєси повстали його патріотичні вірші, надиханї горячою розпукою й лю-бовію до вітчизни, тота „Книжка горя“. Складаєть ся вона з упо-рядкованих циклів п. з. а) Книжка горя, б) До рускої жїнки, в) Ни-нїшним і грядучим, г) Думки, д) Сили, з) Безсмертним, ж) Ars longa, і) Гадки, к) Шануйте па-м'ять, л) До бою, м) Хлопєке горе, н) Фрагментї.

В кожїм циклію находять ся часто вірші великої сили слова і вітхнїня, які сьміливо можна по-числити до перлин нашої патріотич-ної поезїї. Визначаєть ся тут цикл Книжка горя, Безсмертним, Сили і в частї Ars longa. Сонети як укованї з металю; в цілости звєнить струна твердо, усе голосно, але часто беззвучно. Знає се й сам поєт, коли каже: „Коли кайдани вже зрослиє з рукою — коли на нашім небі парно-хмарно, якже думати, щоб пієнь склалась гарно?“ (Книжка горя, I.) Поезїї його читаєть ся з правдивою „тоскою“, яку так бажав збудити „у людини до кращої нової днини“. (Мотто до „Книжки горя“). Читаєть ся їх часом як жалї-скарги якого руского Єремїї...

Найже вони їдуть на родину і помїж людяними думками розтоплять заскоружлий лїд.

С. Я.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в спеціальній ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на півні процент після єдності уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, себелеві, а куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (мунди) і шапки. Убрання футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і інших того роду товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до пользования, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сукно і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Ламана, як також півоєнні і вовняні опаски, штани, дітотчі одяги, панчохи для дам і дітей, панчохи до пользования, огрівачі колін, карку черева і пультів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жейлі і вовни найновішої сорти. Сашеи, охоронячі ковнути і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожі і пакривала в наймоднішій виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з Гудиярської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Анті Чалек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевки суконні обкладані ланером, Voxel и Chevreaux з шовковим пліном і трикотавим нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вправ гімнастичних.

Кальози і черевки до снігу. Самостійна продаж з найліпших петербургських фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і сальонові, стоячі і на стіну годинники, тагарки до притисання листів, Nippes і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, несеарії для панів і панів, моншонки на листи, пунки на цигара і тютюн, моншонки на гроші, найліпші фабрикати.

Замовлення з провінції виготовляються скоро і точно по як найдешевішим цінам.

Красно, добре і дешево.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону
НОВОСТИдля конфекції панів,
панночок і панів.

Новости:
в жанетах, ковнірах
і плащах
з найліпших што-
фів віденських і бер-
лінських сальонів.

Магазин одягів дамських і мужеских

Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льокалю Якова Гольда)

Всілякі ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляються сейчас.

28 (19—?)

Одяги

для панів, хлопців
і дітей.Загортки, ульстри і
шляфрони.

Футра звичайні і до
подорожі і всілякі
в сю галузь входять
артикули з перво-
рядних фабрик.

Красно, добре і дешево.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведення

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технікологічного ремесельного
музея у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляються сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадає, аби прислати зужитий черевки на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і свята від 1/2 10 до 11 години рано.

Ярина Ружицка

була учениця проф. Висоцького у Львові і абсолют-
нентка учительського курсу професорки консер-
ваторіум у Відні пані Гер-Вільчек

осіла в Чернівцях і з днем 1. жовтня 1903

отворила

приватний курс

для науки
сольового співу.Зголошення приймаються щодень від 11—1
і від 3—4 пополудни, в домі при ул. Франца
(Franzengasse) ч. 12. 31 (5—6)

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ ВЕСІДІ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесса
за 2 кор. 50 с.
Писана Ос. Юр. Федьковича
I, II і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—. 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшій закупці опускає ся
значний рабат. (0—0)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка . . .	—24
Ів. Сянок. „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садівники“ . . .	—40
Омелян Попович. „Розмови“ . . .	—40
Корниль Н. Устиянович. „Три цікаві загадки“ . . .	—40
В. Умійський-Ф. Королевський. „Як повстала земля і який буде її кінець“ . . .	—30
Проф. О. Єремівчук. „Іван Сучавський“ . . .	—40
Ів. Ваханський. „Пропасть“ . . .	—20
Ф. Колесса. „Наша дума“ . . .	2-50
Гаршин. „Маларі“ . . .	—20
*** „Зерна“ . . .	—20
*** „Котляві по заслугі“ . . .	—20
О. П. Коняський. „В день святаї вої“ . . .	—20
Ю. О. Федькович. „Проксурска“ . . .	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочкики). . .	2-—

Видання тов. „Руска Школа“.

Барановський Мечислав. „Педагогіка“ . . .	1-20
Ом. Попович. „Методика“ I часті . . .	—60
„ „ „ „Як біди збогатіли“ . . .	1-—
„ „ „ „10 казок для дітей“ . . .	—20
„ „ „ „Збірка законів“ . . .	1-—
Ів. Сянок. „Образки з життя“ . . .	—20
Шпайнарівський Сергій. „Руска Читанка“ для II. класу гімн. . .	2-80

Др. Стеф. Смал-Стоцький. „Громада“ . . .	—20
„ „ „ „Поради“ як закладати каси . . .	—40
„ „ „ „Буковинська Русь“ . . .	2-40
„ „ „ „Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe be- hufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie“ . . .	—40
Ю. О. Федькович. „Шість жовтєвських“ . . .	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“ . . .	—20
Теофот Галіп. „Домашній писар“ . . .	1-—
Шгуляк Єротеї. „Верховинські загадки“ . . .	2-—
О. Шпигго. „Листа з цекла“ . . .	—30

При замовленнях книжок упрасує ся прислати
на порто.Великий склад
ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні
в друкарні

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані віллі від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік . . . . . 20 K. — „
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератів
платні в Чернівцях.

Сецесія руских послів

з галицького сойму.

На вечірнім засіданні галицького сойму з дня 29. жовтня б. р. деба-
товано над справою станіславів-
ської гімназії. По довгій дискусії
принято всі внески шкільної комісії а
тим самим відкинено внесок посла Бар-
вінського на заснування станіславів-
ської гімназії. Тоді слово зажадав пос.
Олеськівський і в імені руских послів
заявив ось таку заяву:

Коли по сецесії руских послів в
1901. р. і по переведених виборах до
сего сойму піднялось серед Русинів в
краю питання, чи та горстка вибраних
послів взагалі до сойму вступити має,
порішив се питання скликаній в падоли-
сті 1901. р. з'їзд мужів довіря в той
спосіб, що поручив вибраним послам на
посліду ще пробу вступити в сойм, а
рівночасно дав їм мандат в случаю, ко-
либ політики соймової більшості зро-
били їх положене в соймі неможливим,
виступити із сойму і відкликатись до
рускої суспільності. Одвітно до сего
зложили ми вступуючи до сойму декла-
рацію з 30. грудня 1901.

Мимо політики нашої крайно лоя-
льної найшли ся ми в положенню немо-
жливості дальшої нашої участі в тім
соймі.

Сойм відкинув нині мінімальне жа-
дане народу, котрого сповнення добивали
ся ми з рони, котре має за собою ар-
гументи виконаних таких умов, які
поставили самі противники і поруки з
найвищих уст, а відкинув его без ар-
гументу річового в силу одного мотиву
ненависти до руского народу і стремле-
ня спинити его культурний розвій. Факт
сей є лиш одним з актів політики сой-
му виміренних на систематичне політи-
чне обезсилене і економічне знищене
руского народу в Галичині. А супроти
того, що дволітний досвід пересвідчив
нас аж надто сильно, що в тім соймі і
в тім его складі нема і не буде для нас
справедливості, ми члени руского клубу
соймового заявляємо, що ані наша ані
народу руского честь не дозволяє нам
дальше оставати в тій палаті і даятого

лишаємо сей сойм, оставляючи предста-
вителям народу польского в Галичині
одвічальність за приневолене нас до се-
го кроку перед судом історії, Славян-
ства і всего цивілізованого світа і під-
носячи при виході із сей сали всенаро-
дний гримкий протест проти того тяжко-
го насильства, яке представителі поль-
ского народу сповняли нині над брат-
ним народом руским.

Під тим окликом ідемо в той нарід,
котрий нас тут вислав, а дальше нале-
жить вже до него.

Відтак всі рускі послі встали і
кождий з осібна по черзі заявили, що
складають свої посольські мандати. По
короткій промові маршалка палата пе-
рейшла до дневного порядку а рускі
послі вийшли з сали.

„Unirea“ в Петрівцях.

Минулої неділі дня 24. жовтня б. р.
відбули ся — як ми доносили в однім
з попередних чисел — збори політ. рум-
нов-„Unirea“ в Петрівцях, серед великань-
ської участі селян. На зборах між инши-
ми промавляв посол до державної ради
др. Ф. Луну. Він обговорював останні
події в краєвм соймі і гостро критику-
вав загально-шкідливе становище так
званого румунського клубу або
бойської банди і їх прихвостнів.

Др. Луну виказав, що румунь-
ський клуб ділає на шкоду простого
румунського народу а заступає ся тільки
за свої власні станові інтереси. Він
є ворогом румунського народу. Во коли
наслідком лояльності правительствен-
них органів сучасний повіт вибрав своїм
заступником найцирїйшого і найнері-
гіднішого заступника селянства Авр.
Ончула і коли той получив ся також
з правдивими заступниками і оборонцями
мужництва, рускими послами і не хотів
віддати ся на услуги бойської банди, та
посліда, що має тепер сойм в своїх
руках, з скаженою лютию накинута на
него і хотїла насильним робом викинути
его з сойму. Але той замах на волю

селянства відбили рускі послі, що враз
з др. Ончулом і др. Штраухером
заклучили „вольнодумний союз“, якого
метою є побороене гнилої заскоружої
бойської кліки і всіх її наймитів а ви-
борене кращої долі для мужництва. А.
Ончул лишив ся в соймі як местник
тяжко покривдженого і пригнобленого
мужництва. Він сейчас приклад смокавку
до прихильності румунського клубу для
простого люду. В тій цілі поставив він
внесок на заснування краєвого банку, аби
мужикам достарчити жерело дешевого
кредиту. Ну, але щож! Румунський клуб
без найменшої дискусії переголосував
(оклики: Ветид і ганьба!) цей внесок
більшістю голосів (нарік відій вже не
муть мати більшості голосів та не будуть
могли переголосувати всіх внесків воль-
нодумних послів, які зміряють до попра-
ви долі селянства — що вже прозріло
і знає, хто ему сват а хто брат; напе
мужництво добре відає, що одиними
цирїми его приятелями і заступниками
суть лишень члени „Вольнодумного со-
юзу“ — Фед.) Відтак „Вольнодумний
союз“ зажадав реформи виборчого закона.
Тут знова виявила ся прихильність бой-
ської кліки для простого народу. Голова
народної румунської партії Янку Фльон-
дор зажадав для великої посїлости тре-
тини мандатів і заявив що в инакшому
случаю румунський клуб не ухвалить
виборчої реформи. Се поступоване Фльон-
дора є народною зрадою, як також і на-
ціональною. Народною зрадою є і за-
того, що то жадане стоїть в страшний
суперечности до плачення податків, на-
ціональною зрадою, бо з сукцесивним
упадком великої посїлости зникають та-
кож політичні привілеї. Ба навіть тайно-
го права голосовання бойська кліка не
хоче дати селянам позірно і за того, що
і за аналіфетизму поповнювано би ве-
ликі надужити. Справді дивувати ся, як
бойська банда опікує ся селянством!
Але в векслевім обороті, де аналіфетизм
справді є страшно небезпечний, там
бойри зівесім не боять ся, аби допу-
щено ся надужити. Отже нічо инше, як
гіпокрізія, та явна ошукка народу. Воль-
нодумний союз бере ся проти великої
посїлости не як стану або групи певних
інтересів, але проти насильного, безо-

вісного пановання интернаціональної бо-
ярської кліки або банди визискувачів про-
стого народу. Ми, простий народ, не
відбираємо нікому его власности — каже
бесїдник — але домагаємо ся, аби нас
вкінці узнано за політично зрілих.

Вкінці жадує бесїдник, що свья-
щенство — природний провідник на-
роду, виступило проти народу а відда-
лость на услуги боярам. Є однако надія,
що свьященство пізнасть, по чийй сто-
роні правда, і наверне ся з ложної
дороги. Як вірні слуги церкви — каже
бесїдник — будемо совісно сповняти на-
ші обовязки, і мемо свьящеників, що пра-
цюють для народу, поважати і захищати
їх нашими грудьми, а свьящеників — сль-
них прихвостнів бояр, мемо поборовати
найкрайнішими середниками.

Вкінці бесїдник заявляє, що в згоді
лежить могутність і сила! Доказом того
суть бояри, того хочемо й ми доказати.
Кождий селянин мусить ста-
ти ся апостолом правди і спра-
ведливости, кождий з них мусить
працювати над великим ділом освобод-
ження, а тоді в слїдуючім році всі
краєві повіти заступати муть спра-
вжні заступники народу, тоді доперва
краєву власть використає ся для добра
бідного поневоленого народу. — Бесїду
посла Луну прийнято ефенетичними
оплесками із великим одушевленням. Збори
тривали від 12—4 год. по полудни і
і скінчили ся окликом в честь цесаря.

Вісти з цілого світа.

— До ситуації на Угорщині.
В наслідок покликания гр. Стефана
Тіши на президента міністрів си-
туация змінила ся на Угорщині о-
стільки, що прийшло до розбиття
ліберальної партії і Апоній зі своїми
прихильниками разом яких 30 до 40
послів виступить з ліберальної пар-
тій. Після вістей в малярських га-
зетах др. Люкач задержить і дальше
теку скаргу в новім кабінеті а з

Г. Р. Каргрем.

На лоні природи.

(Оповіданє.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Далі.)

— Нічого молодець — похвалив
батько — тільки чи не краще-б було,
якби ми їхали посередній шляху?

— Ні, там пісок, коням важко, а тут
легше — заперечив хлопець з такою
поважною мінною, ніби він був справ-
дішним досвідченим фурманом й видачно
повчав свого недосвідченого пана. Але за-
раз переходячи на тон дитини, він про-
мовив:

— Тату, я їсти хочу.
— Будемо їсти у Вороновиці; там
і коней будемо попасати,
— А далеко ще?
— Ні, верстов з п'ять не більше.
— Я зачекаю.

Через якийсь час Сеня знову озир-
нув ся.

— Тату!
— А що там?
— Ти не брешеш, що у діда ше-
стеро собак?

— Пощо-ж мені брехати? Тай крім
того, хіба батьки брешуть коли?

Тут доросла людина хтіла пояснити
малолітній, що слово „брешеш“ відносно
до батьків не вжиточне і не до звичаю,

але утрудняючись в виразі, гаяв ся. Між
тим малоліток продовжав без замішання:
— Се добре, що ти не брешеш,
тату. Треба завше різати правду.

Батько тільки здвигнув плечима.

— Тату?

— А що ще?

— Ти знаєш, чого я плакав?

— Не трудна річ знати: плакав

тому, що жалко тобі було розлучатись
з домом, з матою та тьотью. Пусто-
траві діти завше плачуть в подібних
випадках.

— Так, розпестили мене, згодив ся
Сеня. — Але-ж, здасть ся, я все таки
непогана дитина, трохи заповсана?...

Лише йому стало задумливе і по-
важне. Він доручив віжки Андрієві і при-
мастившись на передку як вигідніше,
знову став оглядати місцевість.

Приїхали до Вороновиці і зачекали
на заїздному дворіщі у знайомого жиди
Менделя.

Мендель уздрівши Сеню і довідав-
шись, що його везуть до гімназії захо-
пив ся.

— Ах, який хлопчик! Який син! —
вибукував він гладьчи фамилярно Сеню
по голові. — З него буде сам губер-
натор!

Сеня всміхнувся; жидове пані-
брацтво ані крішки не ображало його.
Він почував, що Менделєві поривання
цілком щирі, і що сей чудний жид крім
добра нічого йому не значить. „Як буду
їхати на вакації, неодмінно зачекаю
у Менделя“, погадав хлопець, і руда аж
червона борода жидова, його щиро

вкриті кармазиновими жилками, чорний
лапсердак, що аж вилискував ся виразно,
впали до пам'яті дитини, прилучили ся
до ряду попередних його найвиразні-
ших образів подорожі.

Подали виготовану по жидівському
застуджену начиняну шукку, і Сені зда-
лось що смашнішого нічого він ніколи
не їв.

Мендель з задоволенням усміхом по-
глядав на хлопця, що виголодав ся і від
часу до часу повторяв розтопирюючи
руки на знак задивовання:

— Аах! Який син! Який син!

„Неодмінно стану у Менделя“, по-
вторяв подумки Сеня.

Повісив риби, він пійшов оглядати
місто, і місто йому подобалось. Щось
ніби своє, рідне здавалось йому в глу-
хій Вороновиці, щось таке, від чого ра-
діло серце. Усе тут цікавило Сеню:
брудний ринок, ятки перекупок, що були
повязані строкатими хустками та ска-
жено лаялись, старі, похилі жидівські
крамнички з усіякими старими річами;
маленькі замурані діти в ярмужках та
намзельках від яких теліпалась тасьма,
в коротеньких штаниках, зі стереотипни-
ми шіринками, позаду з яких вилазив на
взір хвостика кінчик сорочки. Сеня не
міг втримати ся від спокуси і схопив
пухке жидинятко, що смотало собі паль-
ця, за такий хвостик. Жидиня залишило
сеати пальця і вириваючись від Сені
стало бігати довкола батькової крамни-
чки. І Сеня бігав, довго не випускаючи
з рук хвостика і почувуючи себе ніби
в дома на сему глухому вигідному ба-

зарі з його міцним духом від овочів,
сіна, дьогтю та гною. І коли дві години
потому, як спочили коні, він знову сїдав
до брички, коли поминувши ринок, пові-
тову скарбівню та почту, пройшли се-
борною площею та ліпшими Вороновиць-
кими вулицями з обивательськими бу-
динками на один поверх, що тонули
у зелені овочевих садів; коли нарешті,
лишив ся позаду і біла з червоною по-
крівлею тюрма, і, заслонюючи місто,
знову простяг ся обсаджений липами
поштовий шлях, Сеня зазнав чуте тако-
го болю і жалості, ніби Мендель, діти
з хвостиками, перекупки, що лаялись між
себе, ринок і усе се місто, що стрілось
випадково по дорозі і тепер лишаєть ся,
чинили дорогу хлопчачому серцю обета-
нову конче потрібну в його житті.

III.

Коли цілком зтемніло, завернули
з поштового шляху і незабаром Андрій
повідомив, що дідова оселя вже близько.
Місяця не було і Сеня пережив усе те,
що почував знесилений подорожній, що
марить про почівлю, надїдаючи вночі
до незнайомого міста, виселка, або по-
міщицької оселі. На переді усе невідоме,
таємниче, казкове і цікаве. Не бачим
шляху, і здаєть ся, що коні не біжать,
а плавно несуть ся у безпросвітній піть-
мі, не торкаючись до землі: що один
рух і вони скотять ся в якийсь яр, або
провалили. Ось піднялися дороги, трохи
не врівень з передком їхні мельгаючі
крижі, заясніли осяяні якимсь загадковим
світлом мідні бляхи, на наритниках за-

прочих позістануть може міністер справедливости Пльом і міністер Гонведів Кольшоварі. Справи внутрішні обійме Геронімі, міністерство просвіти і віроісповідань Берзевічі, а міністерство рільництва гр. Сеченій або гр. Майлят. Міністром для Хорватії має стати давній міністер Чех. — На онодішній конференції ліберальної партії відчитано програму, виготовлену комітетом дев'яток, котра ставить такі жадаї: Зміни відзнак військових в дуї за-сад дуалізму; уживання мадярської мови у військовій процедурі карній; признання міністрови гонведів права рішання в справах що-до вигод в службі військовій; приділення угорських офіцерів до угорських полків; обривання офіцерів в мадярській мові; установлення точного стану чинного підчас мира; сконтингентування резерви запасової; зміни три-літньої служби на 2-літню. Вкінці містить програма заяву, що уста-новлене язика армії єсть правом Корона. Партія ліберальна не бере в свою програму справи команди і язика службового. — По відчитаню тої програми мотивував Тіша зміни, яких жадає в програмі. Бесіду Тіши прийнято оплесками. Зміни відносять ся до обривання офіцерів. Програма комітету жадає, щоби угорські учителі викладали в школах вой-скових і щоби від офіцерів вима-гати безумовно знання мадярської мови. — Тіша жадав усунення тої точки. — Далше домагав ся Тіша зміни в уступі програми в справі заведеня військових. Уступ тої має звучити: Єсть річню конечною, щоби в краєвих заведенях для обривання офіцерів план науки змінити так, щоби більша частя предметів була викладана в мадярській мові бодай в такій мірі, щоби поступ вступую-чої до тих заведеня молодежи угор-ської не був спинюваний і щоби тоті вихованці уміли вправно по мадяр-ски. — Що-до дальших справ ма-дярської мови в команді, зміни, які предкладає Тіша, відносять ся лиш до стилізації. Тіша жадає, щоби було сказано: Партія стоїть на тім становищі, що монархі прислугоє право установлення в часті армії, походячий з Угорщини, мови, ко-

манди і служби а то на основі прав монарха, означених в § 11 арт. XX. закона з 1867 р., признаного в до-розі конституційній. — Опісля ви-сказував Апоній своє становище супротив цілого ряду точок, котре ріжнить ся від становища Тіши. — Сель промавляв в тім самім дуї, що й Тіша. — Іванка говорив про-тив програми комітету. На конєць ухвалено відрочити мериторичні на-ради.

— *Гр. Лямсдорф в Парижі.* Російський міністер справ заграни-чних гр. Лямсдорф приїхав оноді-рано до Парижа. На двірці по-витає его французський міністер справ заграничних Делькасе і російський амбасадор. Публика витала Лямс-дорфа окликами: Най живє Росія! — „Echo de Paris“ доносить, що гр. Лямсдорф вручив оноді прези-дентови Любетови відручне письмо царя Николая, котре єсть справде-шною апотеозею мира. Цар доказує в тім письмі, що Росія готова нині більше як коли небудь вести дальше свою політику мира і має надію, що в союзі з Францією возьме участь в переведеню діла мира, та що справи на європейскім вєході і в Азії будуть щасливо залаго-джені.

НОВИНКИ.

Бук. сойм. Вчєра перед полуднем о 10-ій год. рано відбуло ся засіданє комісії адміністраційної з порядком дневним: Краєвий банок; справозданє з діяльности цілого краєвого виділу; справи ради краєвої культури і сані-тарні стосунки; внесок пос. Пігуля на дотично заведеня геґелівської методи доеня; справозданє краєвого виділу до-тично вчислення активних додатків і ли-чєних додатків до пенсії краєвого ра-дника Захара; краєвий закон буді-вляний; петиції. — Комісія для ре-форми всборчого закона відбула засіданє вчєра о 5-ій год. по полудни. Слїдуюче засіданє адміністраційної комісії назна-ченє на сьогодні о 10-ій год. рано. — Соймова комісія для висказання негово-вання відбула вчєра о 5-ій год. по по-лудни поновне засіданє за єтаранєм др. Скедєля. Рішенє на то засіданє за-просити також проф. др. Стоцкоґо, що як відомо ізза насильного поступо-

скрипів дїшєль; щось виникло на боці, як собака чи куцє з білою бородою, кинудєсь до брїчки і хитаючись побігло обїк неї. Моторошно. А вдаличєні заспо-коюючо гавкають собаки, миготять, то з'являючись то зникаючи, гостинні свїтла... усе ближє та ближє. Доїхати-б хутчїше, напиться чаю, лягти у мягку постелю і, солодко позїхаючи, заснути мїцним подорожнім сном.

Сєня спостєрігав блимаючий напе-реді вогни і теж мав, про нїчлїг, про дїда та про його собак.

Аж ось брїчка промайнула по я-кийсь високий худий потвір з розчєпи-риними обонїє руками, що, як виявля-лось другого дня, був журавель біля ко-лодязя, пірнула в темряву по-під верба-ми, зачєнилась вісью за напіврозвалєний плїт, що понєв дорожніх невидимим обо-локом задушливої нїлюки і під скаженє валування шєстьох собак зупинилась при ганку невеликого вкритого соломом будинку.

На підлозі ганку заворушилась і під-вєлась якєсь маленька темна постать в баранячому кожусі і незадоволеним голосом окликнула надїхавших, що стрі-вожили очевидачи їй самий солодий жєрвєсон.

— Та се дїлєсь! — скрикнув батїно.

Фїгура заметушилась, затунала по-гами, кілька раз повернувшись до при-бувших задом і їхнувши в дєрї, що за-ріпили, зникла в пїтїмї передпокою.

Огочивши брїчку собаки, шалєнно валували і Сєня, з високости передка

дивив ся на них з чутєм цїкавости і страху: в нїчї вони здавались йому над мїру великими і непереможними.

— Та ось і я, ось і я! — казав дїдєсь з сильною українською вимовою. Він був вєжє без кожуха і тримав у ру-ках засвїчений лїхтарь. — Тїсно мєнї в хатї, от я й сплю тут на ганчєку. Я проста людина, мугирь; а ви — пани, вас бабєї покладуть на перїнках. Ну, злязєтьє-ж, злязєтьє.

— Тю-гуу! — сердито гукнув він до собак — своїх не пїзнаєш, а до зло-дїїв дєсатьє ся. Ох як крадуть! Сїно, овєс, конєй, усе. Тю-гуу, підї! —

Собаки одразу порозбїгали ся і на-віть замовили на хвилину, але зараз їх гавкання та скивчання розлягло ся знову дєсь за деревами з другого боку осєлі. Сєню вдарило такий собачий послух, його навіть щось шингнуло під серце: „Тю-гуу, підї!“ повторив він подумки, але з захватом.

Тим часом батїно вилїз з брїчки і цїлував дїда: спочатку поцїлував в ру-ку, що тримала лїхтар, потїм в змор-щастє безбородє лице, що виявляло до-бросердєчність і лукавство, і знову в руку.

— А що-ж полковник не йде? Хо-ди сюди полковнику! — промовив дїд.

Сєня зрозумів, що дїдовє слова ти-чать ся його, злїз з передка і усе ще роздумуючи про собак, поцїлував старого просто в губи.

Дїд помацав у Сєні мязи на руках, ушпїнував його злєгка за щїчку, потяг за ухо, поглядав по головцї і промовив:

ваня болєрської клїки, виступив з тої ко-місії. Пос. др. Стоцкїй запрошенє не прийняв. По короткій дискусїї одностєсно прийнято (Гайман як кацаєско-румуєско-польський посол голосував розумїєть ся з румуєською клїкою) справозданє реде-рента комісії. Тим повїнчила ся комісія своєю діяльнієть і в тім змислї зложить своє справозданє в соймї. — Слїдуюче засіданє бук. сойму назначєнє на поме-дїлок дня 2. падолиста о 4-їй годїні по полудни.

Справозданє з засіданя бук. сойму з дня 29. жовтня 6. р. ізза браку мїсця подамо в найближшїм числї.

З церкви. Опорожнену гр. ор. па-рохію в Кєшванї надано гр. ор. парохом Іванови Ілїюцови в Бобівцях.

З дирекції дїбр. Лєсничї поміч-ники державних дїбр в Чернівцях Ст. Шїндлєр, Т. Сїґора, Вол. Гонча-ковський і М. Кавєцкїй іменованї лєсничими асистєнтами.

Стабілізація маг. директора Відмана. На довірочнім засіданю чер-новецької мїської ради з дня 29. жовтня 6. р. іменовано пр. радника Відмана єсталім магїстраційним директором.

Руске віче у Львові. В п'ятницю вєчєр дня 30. жовтня 6. р. відбуло ся руске віче у Львові. Участь в тім вічу взяло поверх 800 Русинів. Предметом нарад були послїдні подїї в галицїї соймї а головнє неухвалєнє єтанисла-вівської гімназії і сєцєсія руских послїв з сойму. Віче висказало одобрєнє руско-му клубови за щїру оборону справ руских а негодованє послам Ілїджу-кови і Охримовичови, (отсе край-на пора, аби руска єсєнієльність перей-шла до порядку дневного над того рода людьми, й їх викинула з свого товари-ства, як трїїлїві болячки від здорового на-родного оргїнізму), котрих напїтновано як зрадників руского народа. По єкін-ченю нарад вічовики устроїли демон-страцію.

Загальні збори Українських Сту-дєнтів „Сїч“ в Чернівцях відбудуть ся дня 8. падолиста 1903. р. о 3. год. по полудни в салї V. тут. університєту з таким порядком дневним: 1. Прочитанє і вєрєфікованє протоколу з попередних загальних зборів. 2. Звіт уступаючого виділу. 3. вибір нового виділу. 4. Вє-єски і запитаня. — *Іван Гошовський* голо-ва, *Микола Равлюк* пїсар.

Загальний збір каси пожичкової і щадничої для громади Жадова, зарєєстрованої з необмеженою порукою, від-будєть ся дня 8. падолиста 1903. в На-роднім Домі в Жадові з таким порядком дневним: 1. Справозданє старшини про стан єтоваришеня і про діяльність стар-шини. 2. Вєєски ради надзорчої до спра-возданя із діяльности старшини. 3. Вє-

— Нїчого, молодець, здоровий будє і дужий; добрий полковник. Ну ходїть до бабущєк.

Батїно усьмїхнувшись старому на добре слово про сина, а Сєня подумав, що мїж дїдом та Менделєєм єсть щось снїльнє і дуже гарнє.

Увійшли до передпокою, і звїдти теж пахнуло на хлєпця приємним духом Вороновїцї та її базарю: сїном, овочами та мятєю.

В покою, що призначав ся в єсєму глухому домі і для їдальнї і для виталь-нї без жадної ознаки якихсь мягких меблїв, по стїнах якого висїли сухї вики з жита та пшєнїцї, і лєдвї осєяного двома блимавшими лєйовими свїчками, але дуже чєпурним та охайним, стрїли прибувших двї таких самих охайних та чєпурних, як їх кїмната, старї жінки, одягненї в цїлком однаковї сїрї перка-льовї єпїдїницї та білї юпки. Се були ба-бусї. І знову від їх ласєк, від їх вигля-ду, від їх мови, тихой єпопїїної та та-гучої повїяло на Сєню чимсь надзвичай-но знайомим йому, чимсь своїм рідним та близьким. Він радїючи згадав, що там, у нього на хуторі, зосталась такаж бабєся, Домаха, що вєчєрами, коли ху-торське життя ушухнє розказувала йому вєсє одну ту-ж саму без кінця казну про лицарство Івана та Єпанєна Водичів, „Любї бабунї“, помислив Сєня.

(Далї будє.)

ски єтаршини, аби затигнути більшу позичку для єтоваришеня. 4. Вєєски єтаршини на удїленє більшого кредиту для одного члєна. 5. Вибір нової єтар-шини і ради надзорчої. Жадова дня 25. жовтня 1903. — *Михайло Яровий*, на-чальник; *Ілія Яровий*, касїєр.

На бурсу Пант. Кліма пожєр-тував Ви. пан Юлїан Цурковський сє-крєт. суду в Заставнї 1 єберєк, 2 капє-люхи, 2 нари сподєнь, 1 камїзєлку, 4 пар чєрєвєкїє, кілька краваток. — Вє-лїкодущий о. Федорович відвїдав єсо-бїєсто бурсу і привїз бочївку повил для бурсаків. Пан директор Філіпович подарував єден єберєк, єден капєлюх і єдну кучку. — Далше пожєртував пан др. Лукїянович 1 кор. — На комєрєсі устроєнім в чєсть пани Натали Попович зїбрали пани: Ольга Шкурган і пани Суханєс Каролїна 19 кор. 13 сот. — Сєляни з Гаврилівцїв зложили дня 27. вєрєсєня 1903. Ю. Анїєк 50 сот., надуч. Кукєлка 1 кор., учїт. Мїнтїч 1 кор., А. Турушанко 16 сот., Г. Трепє-та 10 сот., Грігор. Стратїчук 10 сот., Сємєн Ключка 20 сот., Стєф. Бойчук 10 сот., Вас. Волошук 20 сот., Нїколаї Дїба 20 сот., Онєфр. Мандзюк 10 сот., Івєн Бойчук 20 сот., Кость Мандзюк 20 сот., Сємєн Федорук 10 сот., Ст. Дїба 10 сот., Нїкол. Бабюк 20 сот., О. Попович п. пївєць 20 сот., Гєорг. Федорук 10 сот., Василь Чапта 10 сот., Андр. Мандзюк 20 сот., Василь При-єсуньєк Олєксїв 10 сот. разом 5 кор. 16 сот. Щїро руске спасїбіг складає єтєєм *Пант. Клім*, студ. фїд.

„Анбїдї“ і „шпангї“ знесєні. Дневник військових розпоряджєнь оголо-шує цїсарєнє рішенє, яким зносїть ся з д. 15. є. м. військову кару дисциплїнар-ну „шпангї“ і привязуванє до стовпа. В надзвичайних случаях можна примї-нювати єї кари, а спосїб їх примїню-ваня єписаний в єкрємїм розпоряджєню.

Розрухи в Єтаниславові. З на-годи відбываючих ся виборів до каси хорих приїшло в Єтаниславові оноді до великих розрухів. Безпосєредно при-чиною стало ся арєштєванє акадєміка Закшєвського зі Львова, котрий перед кількома днями розпочав соціалїєстїчну агїтацію. Закшєвський вдарило був в ли-цє Йосїфа Бріка, начальника єтанисл. каси хорих, а прокуратория держ. заря-дила в наслідєк того єго арєштєванє. Підчас коли арєштєваного вєдєно під єєскєртою до суду, вибухли в мїстї роз-рухи а зарєквірованє войсьєко обкїнєно намієном. Вибори, в котрих голосувало вєжє яких 1000 виборців, відрочєно а по відрочєню повторили ся розрухи. Жан-дарми стрїляли і зранили двоєх людїє, єдного тяжко а єдного лєгко. Розрухи трєвали до 11. год. в нєчї і вибито мнєжєство шиб і лїхтарєнь. Двоєх полі-цїантїв побито а кількох жандармїв ра-нєно камїєм. Арєштєвано загалом 54 людїє.

В Харкові дня 18. н. єт. жовтня відбули ся похорони молодого проф. Ко-сєча, сина Олєви Пчїлки. Від Українцїв студєнтїв був гарний вінок з чєрвоною лєнтою і українським написом. Се тяжка для Українцїв єтрафа, бо покїйний був чєловїком вєльми щїрим, єсьвієченим і талановитим, а при тім гарнєючєм відданим народній справі. Чєсть покїйникєви, ко-трого нєвозмога ємєрть забрала нашим закордонним братам перед часом.

За розрухи у вїзницї. Онєдч відбула ся перед трибуналом в Єтанис-лавові розправа прєтив 62 вїзнів з та-мошнього карного заведеня, обжалованих за розрухи з дня 3. і 4. єчєня є. р. До розпрєви, що трєвала два дни, спровад-жувано по двоєх вїзнів, єкованих разом, під доглядом жандармїв, поліцїантїв і дозорців. По розпрєві трибунал увїлї-чєв 19 вїзнів від вїни і кари, а прє-чих 43-єх засудив на 3 до 8 мїсєцїв тяжкої вїзницї, заострєної постом.

Ограбленє поїзду. Перед тїждєнем ограбєно єсобовий поїзд, що їшов з Варшави чєрєз Вїльнє до Єтєрєбурга. Поїзд був під проводом єтаршого ко-дуктора Макара Гаврилєва, а в пакун-ковім возі їхали кондуктори Матїї Гав-рилєв і Ігор Хруляв. Мєжє послєсками було 14 мїшкїв з грїшми напханми на єтанїях від Вїльни. Пїєля єповідань кондукторїв мали на поїзд напасти роз-бїшакї, в хвили коли поїзд звїльнє ви-їздив із єтанїї Пондєра. Розбїшакїв ма-ло бутї 10. Були то самї молодї хлєпи,

мали на собі притерті нагортки і старі шапки. Коли впади до воза, один з них крикнув „визати“. В тій хвили прочі розбишаки повалили обох кондукторів на землю і звязали шнуром. Гаврилів хотів в тій хвили потягнути шнурок, аби дати знак до задержання поїзду, але розбишаки в мить відгадали его намір і не допустили до сего. Коли оба звязані кондуктори почали кричати, загрожено їм ножами, а Гаврилова ранено в груди. Розбишаки брали лише що ціннішого і ховали в своїх глибоких кишенях. До 20 хвилин розбишаки поотвирали всі скрині і пакунки. Коли поїзд наблизився до станції Пяталово і звільнив їзду, розбишаки вискочили і пропали в темноті в лісі. — Переведене слідство виявило, що ціле то оновдане кондукторів було видумане, а крадежі допущалися самі вони. Всіх трьох арештовано і они признали ся вже до вини.

Засуджене обманця. Віденський суд присяжних засудив оногоди барона Лерхенфельда, за обманство на 15 місяців вазниці і утрату шляхетства. Бар. Лерхенфельд єсть сином помершого баварського шамбелана, бар. Максиміліана Лерхенфельда. Був обжалований о те, що піддурюючи легкодумних, немов то веде з сестрами процес о мільонову спадщину, та що чорез свої товариські відносини одержить добру посаду, витуманив від них суму 4000 кор.

Напад москитів. З Мадрида доносять про таку подію: Тамтої неділі поночудин, коли весь Мадрид уживав проходу, показала ся високо у воздуху чорна хмара і вже своїм виглядом всіх перелякала. За хвилию незвичайна хмара почала більшати, у воздуху зашуміло і на жителів Мадрида злетіла неначе мряла тма тмения кровожадних москитів. Все, що жило, люди і звірята, кинуло ся утікати, але неумолимі комахи дістали ся до пайдальших закутин домів і там сікли, жалали, кого лиш стрітали. Наситившись людскою кровію, комахи, неначе на даний знак, піднесли ся з трудом у воздух і полетіли у дальшу вандрівку на захід.

Дві катастрофи. Коло станції Ліверпул наїхав поспішний поїзд на льокомотиву, що стояла під мостом, в наслідок чого кілька возів вискочило із шин. В кілька хвилин з протиліжної сторони прибув особовий поїзд в повнім розгоні і впаав на вози поспішного поїзду. В мить утворила ся з поторокчених возів висока стирта, а міст рушений в своїх основах придавив те все своїм тягаром. Справдішнім щастем можна назвати, що з подорожних погиб лише один, а кількадесят осіб потерпіло рани, бо серед таких обставин всі подорожні могли стратити життя.

Вісти з північної Америки. (За амер. „Свободою“). З рамени Ради духовної одержали посади отці новоприбувші євangelісти з Галичини: О. Лев Левицький в Mahanoy City, Pa.; о. Йосиф Чаплинський в St. Louis, Mo.; о. Іван Велигорський в Syrakusy N. J. Дня 10. с. м. приїхав до Спол. Держав о. Василь Гривняк з Нараєва в Галичині і обійме одну з тамошніх парохій. Русини в Buffalo N. J. купили ґрунт під будову церкви за 1.200 доларів (6.000 кор.) В E. Houston St. в Новім Йорку заснувало ся товариство „Запорожска Січ“. В січні 1904 має відбутися в Канаді велике народне руске віче в справах церкви і в других важних справах. В Вінніпегу в Канаді будують нову церкву. В тій місті має почати виходити нова руска часопись „Воля“. Амер. „Свобода“ оголошує відозву комітету будови руского театру у Львові.

Малий Фейлетон.

Вогдан Ленкий.

В осінній день.

Н... В.....

I.

Осінній, сірий день. Над лісом крачуть [жуки]
І вітер у корчах давними голосами
За літом плаче. З зимы тернуть руки,
Сміх, радість і життя ідуть собі євитами.

В такий осінній день, як добре мати друга,
З ним про весну, про літо говорити!
Не так нудна булаб осіння туга
І не булоб так скучно в євїті жити.

В такий осінній день булаби ти для мене
Як у темниці нітці сонце ясне.
Та що казати!... Іде вереми студене
А мое сонце в хмарах меркне, гасне...

II.

В такий осінній день, коли зіване
Остання цвітів недоцвілих жмїнка
І сонце згасне, в хаті темно стане —
Тоді якась іде до мене жінка
Стара, з невиспаним лицем, з очима
Везмовними і з голосом, як з ями.

Іде так тихо, що не збудить мухи,
Яка заснула під єї стопою,
Іде, як ходять тільки сні і духи
Без тіла й крові. І передімною
Стає та свої бездушні зіниці
Пускає в душу, як на дно керниць

І так говорить:

„Ясний, теплий день,
Шумить в ріці вода.
З блакиту капає огонь
До людського нутра.
Нігде ні хмарни... Тишина
Лиш серце бе, шумать вода...
Чи тамши?”

Чи тамши? Пара білих рук,
Як пара білих крил.
Рожевих уст солодкий звук,
Волосе-глум вітрая.
І мисли сон і серця стук
І повинь чару, море мук...
Чи тамши?

Чи тамши? Ах минає чар,
І вiane щастя цвіт!
На вебі пламеніє жар,
Горить огнем блакит.
Житте сповняє чарів чар...
Тремтять уста, і твар.
Чи тамши?

III.

Не пригадуй мені тої хвилі!
Най вона во вік буде забута!
Таж вернути ми єї не в силі.

Спомин щастя в нещастю — отрута,
Промінь сонця в темниці — меч ясний,
І невольника гірш далять чута,
Як про волю згадає нещасний.

IV.

Забуті... Але як? Де єсть то забутте,
Щоби забуло ся усьо, що тільки є?
Бо всім вона мені. У ній я бачу все
І то, що єсть тепер і що колись було...
Природи ранній сміх,

Вечірний жалє землі,
Задуму сонних зір,
Що мляють в сірій маї,
Світлів безмовну даль,
Полудня ясний жар,
Вітрів шалений рев,

І тиші любий чар,
І сонця вічну міць,
І вічний чар життя
У ній, як в зеркалі чудовім виджу я...
Забуті! Але як? кождєснький усьміх
Був жерелом мені невисказаних втіх.
Кождєснький ока блиск,

І кождий слова звук,
І кождий тіла рух

І кождий дотик рук
Жіє в моїй душ... Де єсть то забутте,
Щоби забуло ся, що у душі жіє?!

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Вистава штуки.

На будинку промислового музея видно красє хорутви. Товариство приятелів штуки в Чернівцях обходить нині євїто: оно виступило з виставою творів штуки, подаючи на разі продукти вітхїня віденських малярів. Тим самим зробило оден крок близше до сотворення аргистичного огнища в вузній вітхїні своїй Буковині, а в Чернівцях спеціально. Багато далоб ся тут єще виткнути — іменнєж комісії, що розвішувала образи й приміщувала різьби. Алеж

бо й велика була трудність в розпайованю материялу вже хотьби з огляду на невідповідний льокаль без належитого освїтлення. Та вдяка належить ся товариству приятелів штуки вже бодай за добру волю, з якою береть ся ввести благодатний промінчик штуки в атмосферу непривітної сірої буденщини, що обгортає буковинську столицю.

Переходимо до огляду творів кисти й долота, які в трьох комнатах нагромаджено. Передівсім ударяє нас великий брак... публіки. Велика част єї відай не відчуває ще великої потреби займатися штукою. Се готово відбити ся на моральнім висліді усьміх товариства, а також і на материяльній точці. Така доля спотикає всіх, що вводять новину...

Але вернїмо до річи. Отже вперед о б р а з и. В першій комнаті чи пак салі впадає в очи образ Глявачка „Агасвер“. Вічний жид уявлений старцем старезним, що з очима повними страху й реаніації разом глядїть в гору ід небесам, на яких шалїє грізна буря. І докола него буря. Природа вся достроїлась до одної страшної симфонії, що січе батогами розпуки його зболїлу душу. В горі над ним видїє знамя хреста. Образ робить велике вражїне. Уміщений дуже некорисно. Се хїба слоу вистави. Мило нас вражає „Процесия на боже тіло“ — Оскара Гросса, Емілі Чеха — „Моравський ткач“ і Біркінгера „Кури“. Се олійні образи, кождий в своїм роді річ добра, споруджена совістно. Добра є аквареля Людв. Коха „По лікаря“ і „Стрілець на становищі“, олійний образ, завішений фатально. „В купелевій комнаті“, пікантний образочок, і рисунки пером Франца Кравса — подобають ся загально, як також дві темпері Шрама. Тут бачимо також дві олійні студії — образи одинокого артиста з Чернівців, Кляйневхтера.

Саля друга приносить передівсім удавні портрети Равхінгера, Косляра „Молодого Араба й арабську дівчину“, два гарні образи з поля фізіогномістики: „Нездеале вино!“ і „Дай Боже здоровля!“, Карлїньского „Тишина в лісі“, манера уміркованої сецессії, Шрама — аркадійско ідилїчну „Пастушку“, чудову пастелю Пробста „В монастирській бібліотекі, знамениті акварелі Петровица, гарну гвашу Іогана Геллера „Левада в Пратері“, настроєву гвашу „Вечірній настрій“ і инші менше або більше вдатні твори кисти.

В третій салі панує передівсім знаменитий Дарнаут Гуго. Його „Верези над потоком“, „Алея берізок“ і „На полі“ зискують загально слова похвали й подиву. Як мрія лїтної днини виглядає нам образ „Макове цвітїя“ Емілі Чеха, вірно схоплені картини Адольфа Кавфмана „Спокій на морі“ і „Вура на морі“ мило витає нас дівчина „В огороді“ кисти Кінцеля і два совістно опрацьовані олійні образи Джона Кінсі „Жінка, що дре піре“ і „Шевська робітня“. Гізель Герман подав нам з сумнівним вислідом золотистим блеском політий красевид „Настрій венецкогo вечера“; баталіст свого рода Людвик Кох вдатну гвашу „Весїнна парада на Шмельцу у Відні 1902“; Гранер — дві партії з Відня, Рашке — акварелю „Ратуш у Відні“, а Дічейнер Адольф

дуже совістну і з великою вірністю перспективи картину „Мельк“.

Се булиб менше-більше твори кисти, що заслугоють на більшу увагу. Як видимо — віденські мистці, що ґрунують ся коло „сецессії“, не дали себе заступити на тій виставі, бо Дарнавт все єще числить себе до „старших“, які презентують свої артистичні продукти в старім „Künstlerhaus-і“ у Відні. І то є по найбільше твори, що нїяким чином не перевиспають середної міри артистичної. В такій „сецессії“ віденській они не звернулиб майже уваги на себе, а навіть в „Künstlerhaus-і“ не належали відай до перших з малими виїмками, пр. Дарнавта, Чеха, Шрама, Глявачка, Кінцеля і т. и.

Різьбу заступає майже найліпше єще Віденець Артур Каан своїм знаменитим гіпсовим твором „Переслїдуваний раб“. Сильна річ. Сей „раб“ утік з неволі та його здогонили, не сила дальше втікати, і він готовить ся до оборони. Випрявив усьім високим ростом своє мускулярне тіло, в широкій груді неначе так і бєть ся серце в ожиданю ворога. Драматизм образа степендує хлопчина — відай синок раба-мурина, котрий судорожно обняв свого батька в поле, держить ся його кріпко. Дуже пишний акт. Тогож артиста бронзи заслугоють на увагу, з них удавні: Гамед, Фатма, етіопска княжна і Good morning. Дві Венери, бронзи Вашмана і Шварца, за мало дають причини до назви Венер; банальна є „Дівчина з чужини“ Вашмана, гарна настроєм „Елегія“ Шварца, а претенсіональна бронза Поля „Встїд“. Плястика не дописала виставі.

Признати треба, що вистава трохи нас розчаровує. Але се перший крок. І так було труднощій дуже багато. Ба, починава акція. Віденські артисти не дуже видно спішили ся до обсилки черновецкої вистави. Чи може гадали зарозумільцї, що не знайдуть належитої заслуженої оцінки? А може й не мали виглядів на материяльний успіх. Може бути. Они відай знали, що робили... Та на тїм стратила публіка, що серед иньших обставин могла би була мати правдиво артистичний пир, подивляючи добрих межі найліпшими. А они тимчасом заштрайкували.

А ще одно, іменнє афіш вистави. Мистець, в якого приятелі штук красних у Чернівцях замовили афіш на теперїшню виставу, мусить мати в своїм ателє багато готових афішів: він бере в разі замовлення першийліпший з них, зазначає на нїм буквами оголошене такої а такої вистави і річ готова. Не журить ся о тєє, чи зміст рисунка відповідає всім вимогам вистави і т. д. Так стало ся й тут: афіш міг би радше дати ся ужити на оголошенє якого весняного ярмарку в Чернівцях, на який спішать мужики з жінками.

На афіш артистичної вистави знадобив би ся він доперва тоді, коли найширші веретви суспільности будуть мати в собі артистично-естетичні почуваня й потреби, коротше — коли мужик буде зеленим лугом спішити на виставу образів і різьби.

Поки що се не є дійсністю, тому афіш не має реальної основи. А повинен єї мати бодай в часті, коли вже тепер виросла спеціальна штука афішерїї.

Сильв. Яр...

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболени, а куни і ріжнородні модні вибори; до того зарукавки (муф) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат ріжного рода. Правдиві перекі кучми для панів і нинішні того рода товари. Шапки в Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все а найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле с'єра і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, системоу Дра Лямана, як також півошняні і вовняні опаски, штани, д'юточі одяги, паньчохи для дам і д'ютий, паньчохи до польованя, огрівачі колій, карку черева і пультів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і д'ютий.

Хустки і шалі а шовку жєнілі і вовни найновішої сорти. Сашєх, охоронячі ковчирів і наймодніші краватки для панів англійські і відєнські. Артикули до подорожжє і пакривала в наймоднішій виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви в Гоудиярської фабрики Ф. А. Попєра і а нинішних славних фабрик як Антіа Чалєк у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черєвики суконні обкладані лєкером, Boxealf і Chevreaux а шовковим п'яшом і трікотовим нутром для панів дам і д'ютий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і а тєлячої шкіри, чоботи до польованя (ручна робота), черєвики домопі і ріжні найліпшої якості для панів і дам як також черєвики до виправ гімнастичних.

Кальоші і черєвики до снігу. Самостійна продаж а найлучших пєтербургєх фабрик а патєнтованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цїгара і сальонові, стоячі і на стїну годинники, тагарки до притєсєаня лєстів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і п'яшу, нєцєсарї для панів і панів, мошонки на лєсти, пушки на цїгара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикати.

Замовленя з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдєшевнїшїм цїнаж.

Православний

МОЛИТВЕННИК!

для молодїжи,

є до набути

в Папірні „Рускої Бєсїди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто вєзьмє 20 молотвенників той дїстанє 10 проц. рабату.

Хто хоче заробити

багато гроший,

най зажадає великий ілюстрований Цїнник годинників, товарів з золота, ланцущиків, товарів з хїньського срібла, інструментів музичних, поодиноких частий складових годинників і знарядів годинникарєх. 32 (3—10)

Цїнник висилє gratis і franco.

Ф. ПАММ, Кранів (Галичина)
ул. Зелєна 3. — Рїк заложєня 1852.

Справозданє Товариства обезпечєнь і взаїмного кредиту „Дністер“ за місяць верєсєнь.

В товаристві взаїмних обезпечєнь „Дністер“

видано в місяці верєсєня с. р. 20.802 важних полїє на суму 17,961.364 кор. обезпечєної вартості з премїєю 168.898 кор. 15 сот. Від 1 сїчня до кінця верєсєня с. р. видано 111.309 важних полїє з премїєю 1,006.597 кор. 09 сот. з премїєю (022.259 полїє і 201.880 кор. премїй бїльше як попереднього року); з процентами від цїнних паперів, провізїєю реєсєраційною, додатками до полїє і т. п. вноєсєть приходить до кінця верєсєня 1,198.971 кор. 82 сот.

За шкоди виплачено до кінця верєсєня суму 767.352 кор. 25 сот. з котрої по відчисленю частї реєсєрації випадає на власний рахунок сума 369.336 кор. 55 сот.

З причини численних пожарів, які навієтали сєї осєнї нашєй краї, зголоєнено в „Днієстрі“ в протягу верєсєня 333 случайв шкїд. (Бїльші пожари були в Корпаловичах пов. Самбїрєкого, 7 шкїд; в Залїню пов. Рогатинського 8 шк. в Сопотинї пов. Жовнївського 15 шк., в Торговї пов. Залочівського 11 шк., в Калбаєвичах пов. Рудєцького 7 шк., в Гаях пов. Львівського 9 шк., в Глинїнах пов. Перемишлянського 17 шк., в Золочєві 8 шк., в Монастерїєх 27 шк., в Жовгандах пов. Жовнївського 1 шк.; в Яворї пов. Турчанського 7 шк. і в Плотичї пов. Бережанського 7 шк.) Всїх шкїд від сїчня по кєнець верєсєня с. р. було 1449, помїмо того полагоджує ся шкоди членів як найскорше — доказом того, що 1393 шкїд вжє виплачено, в 29 случаях виплату (в сумї 11.402 кор. з чого на власний рахунок 5069 кор.) з причин правних на разї вздержано а тїлькє 27 шкїд находит ся єще в лїквідаций.

Фонди Товариства обезпечєнь (резервовий, резерва премїй й прочї) вноєсєть а кінцем верєсєня с. р. 1,090.646 кор. 70 сот. і зложєні в цїлости в цїнних папєрах.

Рахунок Товариства взаїмного кредиту „Дністер“ у Львові.

Справозданє за час від сїчня 1903 до верєсєня 1903.

I. Вкладєи щадничї.

Рух: вложило 1339 сторїн к. 641,212.96 с.

" " " вняло 846 " к. 396,694.86 с.

Стан 30. верєсєня с. р. 1479 вкладок на . кор. 1,347.851.50 с.

II. Позички на скрипті і вексї:

Рух: удїлено 610 позичок на суму к. 428.990—

" " " сплачено 303 " і рати к. 356.010.80

Стан 30. верєсєня с. р. 2470 позичок на суму к. 1,312.222.66 с.

а то: 2253 позичок на скрипті в сумї . . . к. 1,204.321.06 с.

і . . . 217 " вексї . . . к. 107.901.60 с.

III. Членів прибуло 456 виступило 116. Єсть 2735 членів.

IV. Сума удїлів декларованих к. 142.200— виплачених к. 105.620.23 с.

V. Фонд резервовий, спеціальна резерва і фонд на ріжницю курсів . . . к. 19.054.53 с.

Фонд власний разом (IV + V) . . . к. 124.674.76 с.

Сума всїх активів Товариства вноєсєть к. 1,518.271.53 с.

а то: на позичках як виєше . . . к. 1,312.222.66

в цїнних папєрах . . . к. 91.424.25

в руских Тов. вкладєи . . . к. 61.851.68

готівка (в касї в Щадницї почтовїй і на рахунку бїжучїм) . . . к. 52.772.94

Від позичок числїть ся $5\frac{1}{2}\%$ і додаток 1 % на кошта адмінїстрації.
Вкладєи приймає ся на 4 проц. —

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповїдає Іван Захарко.

Рїк заснованя 1892.

Товариство взаїмних обезпечєнь

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просьвіти“.)

одинокє рускє товариство асєкураційнє,

Обезпечєє будинки, движимости, збїжє і пашу против шкїд огнєвих, лєбирає умїрковану оплату премїй, а чистий зиск т. є. надвишку з оплат роздїляє межї членів яко зворотї; в посїднїх трох лїтах вноєсєє зворот 8%.

Виплачує шкоди дуже скоро а оцїнку шкїд переводить разом.

ДНІСТЕР з делегатом і місцевими членами за 10 лїт виплатив 6,064 відшкодовань в сумї 3,187.258 кор.

ДНІСТРА полїєи приймають при позичках Банк краєвий і каси ошадности. Посередничить при обезпечєнях на житє в краївєскїм Товаристві.

ДНІСТЕР відступає частї провізїї з таких обезпечєнь на рускі добродїїні цїли; для того на житє треба обезпечати ся тїлькє через „Днієстер“.

ДНІСТРА фонди вноєсєть з кінцем 1902 р: 838.364 кор. і всї уміщенї в цїнних папєрах пушїлярних.

ДНІСТЕР удїляє агєнції сєлянам особливє там, де єще не роблять дотєперїшні агєнти.

ДНІСТРА агєнти заробили вжє 432 тисячїв корон провізїї

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Рїхтера в Празї,

є найліпшим загально знаним бїль усмирюющим натїранєм, в цїні від 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. до набути у всїх апіках.

Просїмо жадати сєї загально улюблений лїк всє лишє в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Якор“ з антики Рїхтера і для оєторожности приймати лишє флашки з тим охоронним знаком яко правдивї.

29 (5—40)

Аптіка Рїхтера

„під золотим львом“ у Празї, улица Єлїсєвети ч. 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворєна в недїлю і євєто від 1/10 до 11 години рано.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Редлямації непе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	є.
„ пів року	10	„	—
„ чверть року	5	„	—
„ місяць	1	„	70

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсераги
платні в Чернівцях.

Що тепер діяти?

Стало ся: в рускому краю не має репрезентації рускої там, де вона мала постояти за права люду, що єї вибрав... Довершила ся сессія руских послів у галицькій соймі. Брутальний акт нечуваного насилья випхнув руских заступників з наради над добром народа. Збуло ся те, чого з острахом і болем еєрця можна було сподівати ся. Тріюмфують діти злости, та сумний се їй нечесний тріюмф. Тай іще може за вчасний він...

Гангреною шовінізму заражена польська більшість соймова відкинула справедливе жадане Руси, справу заложених станіславівської гімназії відложила на пізнійше. В польській термінології значить се: відкинула ad astra. Мотивом тут були, мовляв, гнилі яйця, кинені попавшою в розпуку молодежню в лице розлутілого ворога рускої науки і народу. Добре, що знайшов ся мотив! Отже одна часть „братів сердечних“ сказала: не допустимо до заснованя рускої гімназії, бо в руских школах виховують ся політичні агітатори, борителі, гайдамаки. Друга була ще сердечніша і сказала: якби то ладно було замісто руских гімназій — засновувати та утравістичні гімназії, де би вчила ся молодіж обох народів у братній згоді-любви, образувала ся в одній і в другій братній мові. Що за гарна гадка! — подумав дехто з добрих Русиняків. Та і на те кивнено тогу гадку, щоби опісля вже самі „найсердечніші“ виступили та

сказали: радіб ми приплескувати проєктові утравістичних гімназій, та не можемо і не сьміємо. Руска мова, мовляв, не вироблена, руска культура й література — значить тільки, що нічого — тому нема й ніякого хісна об'учувати наші діти в рускій мові. Ergo проч із утравістичизмом! Солодка ария утравістичизму стихла серед шуму аргументів розшалілої шовіністичної сумнозвісної ігноранції польської. Хотя прикрата нута, то все таки Русини можуть радіти, що розбила ся сама думка блаженного утравістичизму. Тієї польської культури має Русь аж за багато вже і без утравістичизму...

А все те було пригріваюкою до того, що стало ся. Руска суспільність думала, сподівала ся, вірила, що гаката спамятає ся. Не спамятала ся. А знала, що в воздуху висить.

Рускі послы прочитали свою пропам'ятну декларацію і вийшли. Опустили місце неправди, нахабства, злости. Пішли в народ, від якого вийшли. Гробова мовчанка більшости супроводила сей акт. На душі одних і других — тих сумних тріюмфаторів — сіла мара пригноблення. Ває victis! — не посьміли крикнути у слід сепаратістам. Може бути, що в ту мить шептав їм ангел розваги: історія все стояла по стороні пригноблених, все проти гнобителів!

Хиба історія! Але тепер діла треба, діла сильного, великого, живого! — На всіх языках заговорила праса про сепаратізм. Чи добре зробили рускі заступники в Галичині? Чи не ліпше знадобилаб ся тут обструкція? Чи не

ударити було ще в останнє та у двій згоди, компромісів?

І якаж тут відповідь на ті питання? Рускі послы в Галичині не могли інакше зробити, як отсе вчинили! Обструкція була тут неможлива не ізза того, як за примітив іронічно оден галицький дневник, що рускі послы не досерли до обструкції ні морально, ні фізично — але головні ізза того, що регулямін галицького сойму виключає обструкцію. Впрочім більшість може всякого разу сотворити собі потрібний регулямін, а польська більшість соймова не залишила би в потребі скористати з того права — з певністю не в хосен руского заступництва.

А компроміси, згода? Се було би хаба останнім самодурством вірити в добрі овочі згоди. Се булоб засліпленем, проволіканем справи. Хтож не бачить нині і не розуміє польських захотінок? Так Всеполяки, як і умірковані напосіли ся на Русь, хотять єї конче вчинити польською провінцією. Скорше, чи пізнійше. І не спинить їх у тому рабівничому поході ніяка згода. Се булаб крайня деморалізація мас — шукати згоди з таким ворогом!...

Пішли в народ, з якого вийшли... Понесли скаргу і жалі і гнів... Яким же відгомоном відобуть ся слова заступників там глибоко в серці мас? Чи зрозуміють они тоту обиду і чи встануть за неї до відплати? Ах, чомуж єще й доселі не добило ся чувство народного самоповажання, зрозуміння власних потреб і патріотизму до самих найглибших закутків серця руского люду! Чи не винна багато тому й

сама інтелігенція, сей старший брат, що так часто занедбував та меньшого брата?

А коли так, то поправити ся треба, щоби не було за пізно. Освідомленем люду збудити його до пізнання власних потреб, до борби животворної...

Корові й центральному правительству прийшов оден доказ більше, що не має Русинам справедливости в галицькій — гесте польській соймі.

А поки що галицьким Русинам терпіти й ділати... (я.)

Буковинський сойм.

Засіданє з дня 29. жовтня б. р.

По верифікованю протоколу з останнього засіданя і прочитаню петицій, котрі приділено дотичним комісіям, письмоводці відчитали внесені інтерпеляції і внески.

Інтерпеляції внесли:

Пос. О. Вежан і тов. в справі заведеня науки румунської мови як викладової в народній школі в Видавчу.

Пос. Пігуляк і Н. Василько і тов. інтерпеляцію до краєвого президента, як заступника правительства краєвого, в справі одної вдови з Мігова, яку в немилосердний спосіб мав ограбити парох о. Мунтян. Інтерпеляцію сю подаємо тут в цілости: Інтерпеляція пп. Пігуляка, Н. Василька і тов. до краєв. президента:

Підписані подають до відомости краєвого президента серце роздираючий зміст листу, який отримали від одної вдови з Мігова:

Мігова дня 25. жовтня 1903.

Просьба до високоповажаних панів др. Стоцького і Н. Василька.

Бідна вдова, якої цілий маєток складає ся з 5 пражин поля і одної хати, вартости 6 кор. й 12-літньої хлопчини,

жаху; заскавучавши злегка, вона підобгада хвоста і пустилась навітінача.

— Тю-гуу! Тю-гуу! — з захватом гукав Сєня, ганяючись за собакою і не даючи їй опам'ятатись. Через якийсь час по всій дівочій оселі залунав скавчання, гавкання та витте сторонілих собак, що не мали навіть часу зупинитись та погадати, з якого права ся маленька істота з хворостиною, так ліби й людина, але може й щось инше, так владно і нечемоно з ними поводить ся. Тільки один, що був меньший за других, молодий ще і незвичайно зарозумілий чорний пес, якого вважали за Дон-Жуана бажаючи засоромити своїх старших товаришів, кинув ся до Сєні з розкритою пащикою і виблискуючи звірячими очима; але зараз дістав від хлопця такого гостинця по носі, що тільки завив вирай жалібним виттем і, скакаючи на трох лапах, соромливо сховав ся в гушавині шелюча, що прилягав до оселі.

Тим часом, зачувши Сєніні вигуки та собаче вавуване, з дому поспішали вже на поміч дитині вкрай переполохані і батько, і Андрій, і дід і Тайка з такою-ж, як і Сєні, хворостиною в руках, котру послала молодша бабуса. Як же вони здивувались та зраділи, коли переконались, що хлопець неущкоджений і стоїть він на місці бойовища, як звичайник, поклавши на раменю своє оружє, підперши лівий бік рукою і мужно відставивши на взір цїркола ноги.

(Далі буде.)

Г. Р. Каргрем.

На лоні природи.

(Оповіданє.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Далі.)

Любі бабуні посадили його за стіл і стали поїти чаєм. Сєня пив чай, їв дома спечену булку з пахучим маслом, що тільки-тільки сбито його і, змагаючись зі сном, прислухав ся до того, про що йшла баячка між батьком та трома старими людьми, з котрих молодшому дїду, було вже під сімдесят.

— Крадуть, се правда, назав дїд — тяжко самому велього углядїти, та нічого. Осє маю на меті прикупити у сусїди ґрунту десятин з трийцять: дешево продає і земля добра.

— А я кажу йому: не купуй, озвала ся молодша з бабусь — у нас і своєї досить; краще-б поїхав до Вороніці розважив ся та й на людий подивив ся.

— Я й то що року їжджу, сперечав ся дїд — та незносно-ж: треба одягати сурдута, прасовану сорочку, краватку... Відзвичаїв ся я від того.

— От і видно, що старий кавалер, протестувала бабуса. — А мене, продовжала вона — як засліпає по весні жайвороння, то так і тагне їзати кудись набиратись сьвіжих вражін.

— Невгомонна, усьміхнув ся дїд — хиба-ж в нас погано?

І звернувшись до батька він продовжав з оживленем: — яка в мене торік пшениця зародала! Сто шідесят з десятини! І сього року буде така-ж. Помічника нема, от горе, хоч би такий був опекун, як твій хлопець. Я зробив би його хазяїном. Хочеш зостатись в мене, полковнику?

Але полковник, розложив руки на столі і поклавши на них голову майже спав вже. Його приспали і втома, і неспішна розмова старих людей, але головним чином обстановка та атмосфера кімнати і всього дому. Роздівляючись старі, що почорніли вже портрети якихось дам та мушці в дивовижному убранні, що висїли по стїнах поруч пшеничних та житних вінків, та низький пузатий буфет, подібний до самовара, набираючись того теплого господарського повітря, що давно вже вивітрилось із поміщицьких домів иншим ладом життя, Сєня падав потроху в таке солодке, тепле, заспокоююче забуття пісню, півдїйсности, напівмариння, що очунати від того не було змоги тай не хотїлось. Часами в ньому виникала певність, що він у себе на хуторі, що се не бабуні, а мама та тьота уважно слухають читанє „Войны и мира“ і тоді хлопець сонними губами лепетав ледві зрозуміло:

— Розбудіть мене, як настане бій.

— Ач, єму вже бій ввижаєть ся: справжній полковник, почув ся чийсь голос, мабуть дїда. Але зараз другий голос, такий тягучий та довгий, як та почвара зрозчепираними руками, що доперва виросла біля брички заблагав:

„Візьміть Степана Водича і покладіть богатира до ніг царівни“. Сєня знав, що Степан Водич — се він; але хто-ж несе його? Настя чи та дівчина, що спадає на Варвару Великомушницю? Аж ось і річ молодика, і ясні зорі; вони мерехтять, усьміхають ся, гріють. По що їхати до Кїва, коли й тут так тепло, безболізно, солодко і єсть поле для великих вчинків.

Чийсь руки стигли з богатира штанці і покладили його на щось м'яке та запашне. Богатир хотів було піввестись, та тільки мотнув рукою і зараз заснув богатирським сном.

IV.

На другий день Сєня, по звичаю прокинувшись дуже рано, і першою його метою було присмирити дїдових собак. Він взяв ся за сю справу рішучо і шпарко і в одну хвилину осягнув такі наслідки яких і сам навіть не сподївався. Він тихенько вийшов із хати, узброїв ся певною хворостиною і надавши страшний вираз обличчю, накинув ся стрімголов на першу, що стрїлась на дворішні кудлату дїдову собаку, справжнє дивовище.

— Тю-гуу, подлая! — закричав він розмахуючи хворостиною.

Чи несподіванка та хуткість нападу вдарили собаку, чи збавнула вона своїм собачим лизком, що в її житті не було ще прикладів нападу на неї таких маленьких істот як сей куцак, що — хто його знає, що воно за звірина? — але-ж її у всіх других випадках відважнє собаче серце на сей раз здригнулось від

бігством во свояси — зніхав писмо носом, кости його морального організму, сповнені ревматизмом гаспидських нечистих учинків, відчули грядучу непогоду. Волів отже пірнути в домове піре.

Любий др. Гакман, сей, що удає в соймі хитрого лиса, звинив свою неприязнь наглою справою дома. Колиб не відчитаний лист його — ніхто й не запримітив би браку його величності в соймі. Хто остав в палаті — той пережив 10 горячих годин, пережитих поважними промовами, вибухами гумору, фарбованого й нефарбованого гніву й обурення — залежить від грубошкірності даної одиниці, — проблисків дотепу й сатири — словом був то собі спеціальний буковинський театр у соймі. Одно горе і велика хоба, що — „виражаючи ся“ способом старосвітським — за багато було чорних демовів. Ну, звісно — більшість, сільська посілість, фанаріоти — все те вдерло ся й собі на котурни. Трагікомедия чи комітрагедия се? Тяжко тоту наймодернішу з драматичних штук охрестити властивим імям. Дасть ся вона підрубкувати під всякий рід поезії — зависимо лише від того, звідки станемо її розглядати. Але хай йому хрін!

Ідм дальше. Подем слави була понеділкова кампанія — та не для всіх учасників. Пишним арсеналом оружя морального забісли перед очима запуганої більшости послі: Штравхер, Стоцкий, Ник. Василько, Юрий Василько, Аврель Ончул і Пігуляк. Менери більшости подбали про те, щоби дати підпалу під заслужені дотинки й іронічні насміхи Ник. Василька і Авр. Ончула, котрі щиро дбали, щоби більшість не занула, збудивши ся поважними виводами. Кликки кидані на адресу членів більшости відбивали ся від них як від тіл передпотопових мастодонтів, впадали між галерію і спричинювали гайдунство. Бож і галерія працювала в поті чола слухаючи доброго й недоброго, мудрого й немудрого слова своїх репрезентативів люду. Пані устроїли собі були навіть дуже практично, припівши для покріплення тіл своїх всякій сніди, дух бо бодр єсть, не тіло немощне. Непрактична часть галерії сповняла роль голодної обсерваторії, а маючи добрий „резонансбоден“ сиріч порожній жолудок з тим більшим за палом сповняла місію клямації на виводи й дотепи послів. І тут на галерії зібрав ся свій сойм і тут був свій чорний дух сиріч о. Драбик і по адресу тої части пали слова, взиваючи до порядку. Галерія се розуміла в тім зміслі, що галерія тоді порядна, коли багато аплядує, тому ужила інструменту горляного в як найширший мірі.

Коротко сказати була спеціальна „забава“. Більшість була поражена, дістала передемак обструкції не дуже для неї милої. Те однак не перепинило декому з її членів удати дуже „stolz“, яким був посол Абрагамович, що має себе справді за якусь високовартну особистість і свою комічну думу допроваджує до такої точки совершенства, що є на те думний, що думний! Посол Іларіон Ончул хотів удати пару разів гнівного, але й удаване не удало ся і перейшло без ефекту.

Бальмон, Калінеску, Бежан привикли до такої лавні, тому пішли зі своєю спеціально чистою совістю спати.

Страх — як тяжко перечислити сей воздух повний огидних баціль! А чей загинуть вони вже раз самі від власної воні?... (я).

НОВИНКИ.

Краєве заступство коштує край 30 500 кор. Гарна сума відносно до діяльності нашого сойму. Коли би не „вольнодумний союз“, то в соймі не було би майже ніякої діяльності, бо не було би матеріалу до нарад. Всі внески і інтерпелляції вносять лише „вольнодумні“ і вони справді працюють в соймі, хоч треба признати, що й румунсько-богарська кліка не сидить безчинно в соймі, бо сейчас кожний внесок „вольнодумних“ перегословує, а як який внесок їх перейде, то думає над тим, як би його вбити в комісії і ломить собі голову, якого і на кім доконати би на сільства.

На заимоги про 1904 р. предкладає сойм суму 71.227 корон.

З почти. При почтовім уряді в Мілешівцях з днем 1. надоліста 1903 р. заведено телеграфічну службу.

В честь бл. п. Сидора Воробкевича справляють тов. „Бук. Боян“ і „Руска Бесіда“ в суботу 14. с. м. концерт у великій залі музичного товариства, на котрий надімо ся, збере ся ціла Буковина, щоби гідно відсвяткувати перші поминки незабутного поэта-композитора в 40-літню річницю його літературної діяльності, що як раз була останнім роком его життя. — Подрібну програму родемо пізнійше.

Читальня „Народного Дому“ в Чернівцях прагає ще раз всім, що заходить до неї, а не є членами, або залагають з вкладками, щоби вислали ся й уплатили належитість, аби не поставити заряд читальні і себе в прикре положення.

Найдовше засідане нашого сойму було безперечно в понеділок дня 2. надоліста. Бона зачало ся о 4. год. пополудні і тривало до 2-ої по півночі. На порядку деннім було справоздане комісії для висказання негодования а радше „Ehrenrat-y“, що мав на цілі зригабілізувати честь соціально мертвого рицаря Янка з Сторожкиці що зовсім не рицарських а прямо підлих і нікчемних середників живає в борбі проти своїх політичних ворогів а навіть політичних приятелів, як прим. Юрія бар. Василька. Точною тяготи цілої дебати над справою нерицарського рицаря Янка був реферат комісії для висказання негодования. Референтом мав бути др. Гакман але той не прибув на засідане і листовно звинив ся, що ізза важних причин мусять виїхати і і наслідком того не може здати реферату. Так само виїхав голова тої комісії др. Скедль а цілий клуб німецько-поступовий не прибув на засідане. В палаті були присутні тільки „вольнодумні“, бар. Юр. Василько і богарська гниль та гідні галицьких товаришів вірмено-польські послан (4) себто румунський клуб. Всі чесно думаючи посли почавши від бар. Юр. Василька а скінчивши на всіх „вольнодумних“ висказали стрічка за стрічкою брехні реферат комісії для висказання негодования, що як висказав пос. др. Стоцкий, є духовним твором нерицарського Янка з Сторожкиці. Пос. Юр. Василько, Стоцкий, Штравхер, Пігуляк і Ник. Василько навели такі явні доводи вже не політичної, а прямо нікчемної і підлої борби Ян. Фльдора — як висказав ся був Н. Василько — і брехливості реферату комісії для висказання негодования, що потреба би било бути дурним або ідиотом — натяк на вірм. польський клуб — аби під тим зглядом мати які не будь сумніви. По десяти годинних виводи Ю. Василька і „вольнодумних“ були безуспішні. Вони були горохом киданим об стіну. Богарська гниль і польські Ehrenritter-и не завдали навіть собі труда, аби вислухати їх. Вони задалегідь рішали ся (пос. Богданович дав слово чести перед тим, що на кождий случай годосувати ме з богарською клікою) стати в обороні зашарпаной чести Фльдора а на-

віть були би, як би до того прийшло, готові підписати засуд смерти на Ник. Василька, що взагалі тільки завинив, що є чесним чоловіком і не подобає ся одному негідникови з богарської гнилі. Однак „порядні і чесні“ члени румунського клубу з головою іще „чеснійшого“ „ренуменанія з митр. друкарні!“ кандидата на генерального вікарія і вірмено поляки не спромогли зригабілізувати „власної найліпшої дитини“ рицаря Янка. Ба вольнодумні і Юр. Василько перед голосованем опустили салью а послів з румунського клубу і вірмено-польського остало ся лиш 12, а палата осталаєсь нездібною до ухвали. На тім засідане о год. пів до 3-тої замкнено.

Ювілей Лисенка. Ювілейний комітет Лисенковий у Львові уконститував ся 20. жовтня. Всі львівські Інституції і Товариства українсько-руські, як і редакції вислали своїх відпоручників, в числі 28. Головою юв. комітету вибрано одноголосно радника Анатолія Вахнянина, заступником проф. Івану Коморудза, секретарем п. Митроном Масляника, скарбником п. І. Яремкевича. Комітет запропонує ювілята до приїзду до Львова на ювілейне торжество, котре відбуде ся в днях 7. і 8. н. ст. грудня с. р. На засіданню комітету 29. жовтня рішено запросити всі українсько-руські Товариства в краю до зложення адрес ювілятові. Устроєне концерту в дні 7. н. ст. грудня поручено „Союзови співачок“ і музичних Товариств у Львові. Ювілейний комітет поділив ся на три секції, іменню на секцію, що займе ся устроєнем академії (в полудне 7. грудня); секцією кватерункову для розміщення членів-Боянів, що возмуть участь в концерті, і секцією пирову, що займе ся бенкетом поконцертовим. В склад першої секції вийшли з вибору: проф. унів. др. К. Студинський, адв. кр. др. Ст. Федак і проф. І. Кокорудз. До комітету кватерункового вибрано з правом кооптації: п.ну Ем. Крушельницьку і пп. Іос. Доманика, М. Масляника, Вілобрама і Гресяка. До послідної секції вибрано пп.: Вітошинського, Крижановського, Гресяка і Яремкевича. Рішено вкінці просити Товариство педагогічне до зааранжоване представлення Лисенкової „Кози-Дереви“ ученицями Інститута. Представлене (для молодшого покоління) відбулось би 8. грудня.

Убийник власних дітей. В Миколаєві над Дністром допустив ся господар Гринь Паньчиний страшного убийства. Він перед трема роками збожевоїв і був якийсь час в кульпарківським заведенню. Небавом випущено его звідтам яко виліченого. Мимо сего оречення Паньчиний не був здоровий, і часто діставав напади божевільности і его жінка побоювала ся о діти, тому мало коли лишала їх з батьком в дома. Онеді на нещасте йдучи в поле на роботу, оставила діти дома. Паньчиний дістав якраз того дня напад божевільности і сикирю убив вперед 4-літню донечку а описля 8-літнього сина і оба трупи положив побіч себе в хаті на землі. По хвили, коли сусідка увійшла до хати, Паньчиний стояв неподвижно над тілами дітей і бездушно в них вдивляв ся. На крик жінки збігли ся сусіди і звязали убийника. Він навіть не пручав ся і дав ся без опору відвести до суду. При слідстві перед судією Паньчиний не сказав ні слова, лише здвигав раменами і усміхав ся.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Сильвестер Яричевський. „На філях життя“. Новелі. Чернівці, 1903. З друкарні товариства „Руска Рада“ під зарядом Івана Захарка. Сторін 64 малої вісімки. Набути можна в редакції „Буковини“ або й у самого автора, ул. Петровича 2. Стоїть з поштовою пересилкою 55 сотиків.

„Дзвінок“ ч. 20. з дня 20. жовтня 1903 містить: Малий пастих. — Думка, Із. Воробкевича. — Казка про дикого чоловіка. — До сего числа долучений 12. аркуш повісті „Збиточник Гумфрі“.

Мійський театр у Чернівцях.

Хто бував давнійше, хочби навіть минулого року в черновецькім театрі, а відвідав його сего року, той не міг не запримітити великої зміни в персоналію, репертоарі, ба навіть у декораціях, у тій зверхній шаті театру, яка так багато має впливу на видця. А зміна тота говорить на користь театру. Дирекція його побачила й пізнала, що Чернівцям, як столиці краю, слідує дати театр, який стояв би або бодай досягав би вершини справді європейського театру. В тій цілі заангажувала гарнійші сили, як минулих літ, закупила або казала спорудити нові декорації на взір таких же декорацій великих резиденцій європейських. Звістнож до новин літературних того було треба. Бо заряд театру справді дбає о те, щоби подати як найновіші твори з поля опери, оперетки й комічної опери, як також драми, комедії, трагедії, фарси і народної штуки. Гарні сили співачки, як: Льотті Сальден, Макс Геллер, Вільгельм Ніков, Гуго Затай, Евгенія Клемент і инші, посполняють як раз удачному виконанню опер і оперет. З опер можна буде почути в біжучім сезоні: Аїду, Мініон, старого вічномолодого Трубадура, Кармен, Trompeter von Säckingen, Die Bohème і инші. З оперет: Весняний воздух (Frühlingsluft) Іос. Штравса, Графіня Пепі Ів. Штравса, Другар В. Айслера, тогож самого композитора Брат Штравбінгер і т. н. З добрим поводженем виконано доселі: Трубадура, Гензель і Гретхен, Фавста і Оповідання Гофмана. Добрі є сили до драми і комедії, в яких соперничають зі собою різні артисти на точці здатности й сценічного таланту. Пальма першєства належить ся Маврерови і Герміні Штоль. Се правдиві артисти з божої ласки повні нерви, темпераменту і відчуття та зрозуміння штуки. (З драматичних штук будуть виставлені між иншими Толстой Відроджене і Горького На дні життя — новости, які відай заінтересують публіку чимало.) Дирекція театру порозуміла ся навіть з артистами й артистками світової слави, які мають появили ся незабаром на сцені сего театру. І так будемо бачити й чути славу Белінціоні, Анну Діркене, Гансі Ярно-Нісе, Вінкельмана (старого соловія віденьського), Александра Жіраді, а нині (вівторок) виступає примадонна медіолянської опери Анна де Анніні в Трубадурі в ролі Акуцени.

Театр сей стоїть того, щоб до нього заходили наші люди — доки не дістанемо в Чернівцях... свого руского театру... С. Я.

Православний Календар „Рускої Бесіди“ на рік 1904.

коштує: в Чернівцях 50 сот. а з пересилкою поштовою 60 сот., а як хто пришле менше, то в місце Календаря дістане назад свої гроші.

Хто пришле гроші наперед за 20 Календарів, той дістане 10% рабату, один Календар для себе і оплачену за них почту. — Хто хоче Календарі взяти в розпродаж на час, мусять половину належної за них суми зараз запластити Іванови Захарови, а решту в часі після умови — дістане 1 Календар для себе і 5% опусту.

Гроші за Календар належить посилати лиш на адресу: Іван Захарю, Петровича ч. 2.

Заряд друкарні тов. „Рускої Ради“ Чернівці, Петровича ч. 2.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщенях опускається на пів проценти після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, з куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і панич того роду товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польовання, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сукно і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також піновані і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до польовання, огрівачі колін, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жейлі і вовни найновішої сорти. Cachemir, охоронячі ковчирів і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожі і покривала в наймоднішій виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви в Гюдіярекої фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антіа Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикатні на зиму. Черевки суконні обкладані ланером, Boxealf і Chevreauх з шовковим пішом і трікотним нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до польовання (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до виправ гімнастичних.

Кальоші і черевки до снігу. Самостійна продаж з найлучших петербургських фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і салюнові, стоячі і на стіну годинники, тагарки до притискання листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, нецесарії для панів і панич, мошонки на листи, пухки на цигара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикатні.

Замовлення з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдешевіших цінах.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу п. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панич і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати вжитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (-)

Важне для кожного!

Випродаж!

Нечувано тані! Можна замовити лиш за 6 К., 10 с. чудесний гарнітур з сріблястих чотирьох жемчужних коштовних предметів.

Випродаж!

1 Ніклевий кишеньковий годинник (Remontoir з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно зрегульований з 3-літньою гаранцією і етуї. — 1 елегантний годинковий або ніклевий ланцюжок (париский систем). — 1 шпилька до краватки, годинкована з імітацією брилянта. — 1 пара позолочених спинок до манжетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинкованих спинок до ковчирів і передів (5 штук). — 2 годинковані перстені з гарними камінчиками. — 1 аеркальце кишенькове разом з етуї.

Отсех вище наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилає за 6 К., 10 сот. за посылкою або за попереднім надісланем грошей фірма

Брати Гурвіц, дім експортний,

Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протягу 8 день зажадати своїх грошей назад. Отже замовляючи не поносить ніякої страти. Богато ілюстрований каталог ювелерських виробів — дармо і овлачено. Відповідають і агентів приймаємо сейчас.

33 (1—20)

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“ в Чернівцях (Петровича 2) сунуть на складі слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесси за 2 кор. 50 с.
Писання Ос. Юр. Федьковича I, II і IV. том по ціні: 7-20, 6-80, 4—, 3-60, 3— 12-60 к.

При більшій закупні опускає ся значний рабат. (0—0)

Ярина Ружицка

бувша учениця проз. Висоцького у Львові і абсолютка учительського курсу професорки консерваторію у Відні пані Егер-Вальчек

осіда в Чернівцях і з днем 1. жовтня 1903 отворила

приватний курс

для жужки сольового сьпіву.

Зголошення приймають ся щодень від 11—1 і від 3—4 пополудни, в домі при ул. Франца (Franzengasse) ч. 12. 31 (6—6)

Православний МОЛИТВЕННИК!

для молодіжи, е до набути

в Папірні „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2. і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане 10 проц. рабату.

ВИГІДНА ХАТА

з огорогом,

припарюча до пляжу головний в Старій-Жучці 1 Км від Цукроварні є на сиродаж за доступною ціною або в ратах або до винаймлена в кожний час.

Влизні повідомлення: Іля Ілюк, надучитель в Кичері.

Вже вийшов

з богатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірні „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотиків.

Красне, добре і дешево.

Уліця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Уліця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону **НОВОСТИ** для конфекції панів, паничоч і панів. Новости: в жанетах, ковчирях і плащах з найліпших штофів віденських і берлінських салюнів.

Магазин одягів дамських і мужеских **Чернівці**

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“ (в льокалі Якова Гольда)

ВСІЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляють ся сейчас.

28 (14—2)

Одяги

для панів, хлопців і дітей.

Загортни, ульстри і шляфрони.

Футра звичайні і до подорожі і всілякі в сю галузь входячі артикули з перво-рядних фабрик.

Красне, добре і дешево.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 1/10 до 11 години рано.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Заява „Вільнодумного союзу“.

„При кінці дебати над внеском комісії для висказання негодования наш голова зложив власне заяву, що члени „Вільнодумного союзу“ не вважають сойм компетентним до рішення ухвали в справі політичної афери Я. Фльондора, яку замінено в личну аферу чести. Консеквентно до того переконання віддалили ся ми — а з нами члени німецько-поступового клубу — перед голосованем над внеском комісії для висказання негодования. В дальшій консеквенції, передівсім однако також, аби сойм піднести з ніво личних афер чести на шлях хосенної діяльності, старали ся ми всі наглічі краєві справи в дорозі пильних внесків поставити на дневний порядок.

Тенденційне толковане регуля-
мину зі сторони краєвого капітана
уможливило румунському клубову
і з ним заприязненому вірмено-
польському клубови унеможливити
введення предложеного нами днев-
ного порядку — що мало на цілі
довести діяльність сойму до хосен-
ного закінчення.

Коли ми в згаданім на початку
погляді, що сойм не є компетентне
форум для рішення такої афери, не
чуємо ся ізольовані, бо через свою
неприсутність не лише члени ні-
мецько-поступового клубу, але та-
кож маркантні своєю об'єктивністю
личности в соймі, як панове ми-
трополит о. Репта, посадинок Ко-
хановський, ректор Герман зі-
всім ясно виявляють свій погляд
на ту справу, оставляємо ми осу-
дови публичности, на кого спадає
вина розбиття сойму а тим самим
унеможливлене залагодження всіх
пильних краєвих потреб.

Чернівці, 4. падолиста 1903.

Сойм. „Вільнодумний Союз“.

Др. А. Ончул, др. В. Штрахер,
Н. Василько, др. Смал-Стоцький,
проф. Пигуляк, Т. Левинський.

Більшість — утнула!

Сецессія більшости перед меншо-
стю — се невідальщина в історії па-
рламентаризму. А постарала ся о таку
несподіванку волоско-вірменсько-польська
більшість буковинського сойму. На сере-
довім засіданню палати поставив воєвод
Авр. Ончул внесення на зміну дневного
порядку в тім напрямі, щоби зараз таки
розпочати нараду над бюджетом на рік
1904. Не по нутру се було соймовій
більшості і прихильником її показав ся
капітан краю, стараючи ся доволі не-
вдачно пояснити регулятивну неможли-
вість зміни дневного порядку. Перед тим
еще запитував пос. др. А. Ончул, що
гадає президія зробити, аби повести
успішну роботу, яку спинає заснава
більшість соймова. Капітан краю зви-
няв ся тим, що не знає на те ліку ні-
якого...

По неприхильнім, невдатнім і на-
кручуванім поясненню регулятиву через
капітана краю зголосив ся був до слова

Н. Василько, та президія палати узнала,
що перед тим еще зголосив ся до слова
др. Вольчинський і тому уділила йому
слово. З миленьким усміхом на лиці і
акцентуючи деякі „сильні“ місця відчи-
тав проф. Вольчинський заяву румунь-
ського клубу, що, мовляв, більшість не
в силі працювати успішно тому, бо пере-
пинняє їй в тому соймова меншість, то-
му уступає зі сойму.

По їм прочитав пос. Богосевич іме-
нем вірмено-польського клубу заяву, що
і сей клуб відтягає ся від дальших на-
рад і сецессіонує. Тут випало було з
порядку річі вислухати слово котрого
з членів „Вільнодумного союзу“, та
тутже краєвий капітан поспішив ся за-
мкнути засідане.

Скінчило ся отже на дивному явищі:
сецессія більшости. Вийшла вона на по-
ле битви проти меншости, несла з со-
бою страшний відвагу в серці, як ті ки-
тайські воїни, що на плечах мають на-
писи, величаючи їх хоробрість: „не-
устрасимий, сильний як земля, невми-
ручий“ — а втіла так без сорому. Чи
справді перед меншостістю? Ні, з обави
перед роботою, позитивним трудом для
народа, що їх тут вислав.

Від тієї роботи вони викручували
ся всякими способами. Одинокий чинник
охочий до праці — сей „вільнодумний
союз“ вони хотіли знищити в очах краю;
з політичної справи дра Фльондора ви-
няли справу чисто особисту і так хо-
тіли закалатити воду. Того прецінь
не могли на собі перенести ані члени
„вільнодумного союзу“ ні поступова ні-
мецька партія!... І от до чого взяли ся
фанаріоти і „благородні“ вірмено-поляки!
Сецессіонують біди невинятка
перед страшною меншостістю, що хоче
їх сердешних пожерти! І хто їм в се уві-
рить? Чи може волоский люд? Та він
крикнути до них довжен: Ви утекли?
а вас кілька там було? То ви баягузи,
зрадники нашої справи, добра усього
краю! Що вартують тоді мозки в ва-
ших головах, коли ви не вмієте пора-
дити собі з меншостістю і принакати її
до позитивної і корисної роботи для
краю!...

Дивна іронія судби! Якесь містична
сила зложив граєть ся з нами в гасид-
ський спосіб. Там — у Галичині лють
гакати змушує руских послів робити се-
цессію ізза подонтаних прав народу,
тут — на Буковині темна сила фана-
тизму більшости робить сама сецессію,
щоби унеможливити всяку хосенну ро-
боту!...

Время люте! Але і те перебудем...
(Я.)

„Вільнодумний союз“.

Коли по иньших коронних краях
Австрії, не говорячи вже про більше
культурні держави западної Європи,
політичне жите проявляєть ся в
різномірних партійних організаціях
і коли денна праця політиків іде
на то, аби віднайти основу для
спільного діланя близько собі стоячих
партій, то в нас на Буковині по-
казують ся лише зародки партій.
До недавна не чути було нічого
про яке будь партійне жите. Тому
двадцять літ, від коли в нас гово-
рять ся про національні партії.
Але вони не були для правитель-
ства такі чинники, з котрими воно
мусіло-б числити ся. Таж послів
тих партій вибирало здебільшого
саме правительство і се все мало
вид невної патріархальної політики.

Ся правительствена політика зі-
псувала буковинських горожан ціл-
ковито. Якаж тут могла бути полі-
тична школа, коли кандидати на
послів являли ся здебільшого перед
своїми зачудованими виборцями
узброєні правительственою ласкою
з такою глибокою програмою:
„Ви-ж мене всі знаєте — ви-
бирайте мене“. Зібралась горсточка
людей і вибрали свого знайомого.
Проти кандидатури лучали ся рідко
коли і то лише з особистих, або
місцевих причин. Тоді надаєть ся
тим гарним річам ще нібито конфес-
сіональний вид, що очевидно смутно,
але поки що годі було змінити. Тому
з великою радістю і задоволенем
приняли люди більшої політичної
самосвідомости основане на Буко-
вині нової міжнародної і інтеркон-
фесійної партії соймової „Вільно-
думний союз“. Єго програма містить
в собі окрім демократично-політичних
ще й постулати рішучих соціальних
реформ у всіх галузях краєвої по-
літики. Провід вільнодумного союзу
в руках певних досвідчених людей.
Головним ворогом союзу се нікчемна
волоска дідичівська консервативна
партія, що доси рядила краєм і то
до недавного часу майже сама.

До сего часу ріжні особисті су-
перечки, підступні напади, народні
сварки і тому подібні речі складали
із себе діяльність буковинських по-
літиків. Намість всего того, вільно-
думний союз поставив реальну ді-
яльність, виступивши з означною
демократичною програмою.

„Вільнодумний союз“ надає
великої ваги економічній сто-
роні життя. Торговля на Буковині
підупала ізза браку того, чим
можна торгувати; промислу нема
майже жадного; господарство не
домагає в багатьох точках; як ве-
лика, так і мала посілість даремно
пропадає. Наслідки всего того, як
висловив ся др. Аврель Ончул в
своїй промові, брак краєви готівки,
що в політичній житю має теж саме
значіння, що кров в людськім тілі. З
другого боку брак відповідних ор-
ганізацій для урегулювання загаль-
ного і краєвого кредиту — се ті
точки, на які направлена діяльність
вільнодумного союзу. Земельне пи-
тане на Буковині поставлено так,
що парцеляцію мужицких ґрунтів
навмисне і не навмисне підпирало
тоді, коли по иньших краях старало
ся о те, аби спинити сей процес.

Дякуючи такому становищу рі-
чий, мужицкі земельні маєтки до-
ходять до мікроскопічних розмірів,
так що нема жадної можливости
раціонально вести господарку; рівно-
часно з процесом витворення таких
мікроскопічних маєтків, цілком не
здібних до раціональної господарки
широкі ще великі посілости, котрі
також з огляду на ріжні спеціально
господарські умовини, мало здібні
до більше продукційної господарки.
Др. Ончул оден раз навів земельну
статистику проф. Ясена, із якої
можна було бачити, що маєтки

середних розмірів найбільше здатні
до раціональної господарки. Малий
посідач управляє навіть найменшу
пядь землі, тоді, коли великий за-
лишає значну частину під луг і т. н.
Ще користнійша мала господарка
в справі хову худоби. При малій
господарці пересічно припадає на
100 гек. 63 к., а при великій лише 19.
Дрібнійшу худобу середня посілість
виховує ще в більшому пропорціо-
нальному відношенню до великої по-
сілости. Словом по обчисленню ви-
ходить, що малий посідач майже
в 500 раз стоїть вище, ніж великий.
Отже улаштоване економічної сто-
рони життя є головна задача, здій-
снене якої вільнодумний союз ста-
вить собі на меті.

Причём, найвигіднійше було-б
обійти як дуже дрібну, так і велику
посілість, як мало продукційні.
Засобом до осягнення сего, вільно-
думний союз лічить між иньшим
організацію широкого і певного
кредиту, при помочи якого можна
булоб розпарцельовувати великі ма-
етки і відступити їх справді пра-
цюючому елементови — малому по-
сідачеви. Дотично всего сего др.
Аврель Ончул від лица вільнодум-
ного союзу зробив внесення в справі
засновання краєвого банку.

Краєвий банок окрім різнитого
кредиту підпирив би також торго-
влю і промисл. Се був би оден із
найліпших засобів піднести еконо-
мічне становище Буковини. Прачём
вільнодумний союз домагаєть ся,
аби організація кредиту носила ха-
рактер краєвої інституції. Як до-
кази практичности сього приводять
ся статистичні цифри. Торговельно-
промислово-різничий банок в Чехах
через кілька років мав оборот до
3 мільярдів.

Акційне товариство в Празі
Praze ceska akciovа мала в першій
році 2 мільони, а моравське краєве
товариство мало 15 мільонів. Таким
чином краєвий банок ліпше, ніж
усяке акційне товариство, відпові-
дав би потребам торгівлі промислу;
і що найважнійше, він дав би різ-
ничий кредит. Банок взагалі мав би
на цілі урегулюване загального
кредиту: Достарчав би средств
на будови залізниць і ріжні другі
речі. Се є в коротких словах до-
магання вільнодумного союзу еконо-
мічного характеру. Перейдемо до
суспільно-політичних. В промові
п. др. Штрахера, в якій підпирало
ся внесення в справі виборчої ре-
форми, були подані статистичні дані,
з яких можна було бачити, що сой-
мова репрезентація цілком не від-
повідає значінню ріжних верств в
краю. Так, мала посілість не дивлячи
ся на те, що дає найбільше ріжних
краєвих податків і тягарів має
менше число послів, що безперечно
цілком не відповідає принципу при-
ставництва.

В виду такої ваги меншої по-
сілости в фінансовій справі краю,
вона природно мусить займати від-
повідне своєму значінню політичне

становище. Тому вільнодумний союз домагається реформи виборчої системи в змісті введення тайного, безпосереднього загального голосування. Реформа виборчої системи в таких напрямі причинила б ся до демократизації соймової репрезентації. Взагалі така реформа прочистить дорогу для дійсно реальної праці. Консеквентним наслідком цього є то, що вільнодумний союз старається о політичне виховане народу. Він не шукає своїх союзників ані в ліберальних німецьких послухах, а лише опирається на маси, се його ґрунт, вихідна точка, і добробут сих мас, а звязно з ними і цілого краю — є його мета.

3. Нарешті роздивимо ся діяльності вільнодумного союзу на чисто культурнім полі. Дотично до цього др. Смаль-Стоцким було зроблено внесення в справі підвищення платні народним учителям і в справі заведення рускої і румунської мови як викладових в учительських семінаріях. Відома річ, що деякі учителі не знають так, як треба, місцевих мов, а се не може не відбивати ся шкідливо на народній освіті. З другого боку, не повне забезпечення учителів в матеріяльнім відношенні, не дозволяє останнім цілком віддати ся своєму ділові, а часто навіть учителі не мають змоги задовольнити своїх духовних потреб. А не треба забувати знаменитого речення: „Німецький учитель побідив Францію“.

Що до тактики, якої вживає вільнодумний союз, то треба сказати, що вона досить рішуча. Вільнодумний союз не допускає до насильства над ним з боку соймової більшості, і завше, коли потрібно буде, не застановить ся перед обструкцією.

Таким чином в коротких рисах програмові точки діяльності вільнодумного союзу в справах економічних такі:

1. Добробут нижніх робітничих верств і усунення економічної експлоатації в її різних формах. Зупинення процесу обезземелення і втворення пролетаріату, який не має змоги приложити свої руки ізза мало високої степені розвою промислової продукції на Буковині і взагалі в Австрії. Засоби до досягнення сеї цілі: а) Засноване краєвого банку, що міг би дати достаточний кредит, а також підперти розвій промислу в різних його галузях; б) підтримуване спілкового руху в різних його формах для виображення народу в промислові, в технічній і циркуляцій продуктів.

2. В справах політичних: а) Заведення тайного загального і безпосереднього голосування, усунення політичних привілеїв одної верстви над другою через знесення курій виборчих при виборах до різних репрезентацій; б) задоволене бажань різних націй, які прямують до повного дійсного національного розвою, противного усяким шовіністичним змаганням.

3. В справах культурно-просвітних-релігійних: а) Плекане науки на національній ґрунті. Тому, що оскільки німецька мова потрібна, як висококультурна європейська, о стільки народна мова в низших середніх і висших школах потрібна, як відповідаюча духовній природі руского народу. Тому ширене народних шкіл, заведення рускої мови, як викладової в учительських семі-

наріях, що переважно виховують народних учителів є річ першої ваги.

Такі домагання вільнодумного союзу видвинуті поки що умовинами нашого політичного і економічного життя. Безумовно коли вільнодумний союз буде далі йти після такого плану, то перед ним виникнуть іще багато різних питань, над розв'язанням яких він мусить застановити ся.

В нас на Буковині, де між Русинами не існують особливі форми політичного життя, вільнодумний союз, як політична організація з певною політичною програмою, що вимагає рішучих реформ в різних галузях економічного і суспільно-політичного життя, зазначає шлях, по якому мусить йти даліший розвій політичного життя між Русинами. А в цьому значенні і сила вільнодумного союзу.

Буковинський сойм.

Засідання з дня 2. падолист б. р.

Засідання почало ся о 4. год. по полудні. Верніфіковано протокол з останнього засідання і прочитано вилливи, між тим петиції, які передано відповідним комісіям. Відтак письменник прочитав всілякі внески і інтерпеляції, між иншими внесок Лянґенгана і тов. дотично угоди з Угорщиною і торговельних трактатів, в справі яких ведуть ся як раз переговори, й нагячий в внесок пос. др. Штраухера дотично сейчасового засновання названої реальної школи в Чернівцях, якої кошта утримання має поносити держава. Ця реальна школа мала би ввійти в життя вже з початком наступного шкільного року 1904/5.

Після того отримує слово до запитування пос. др. Штраухер дотично протидієвської агітації в краю. Він запитує краєвого президента, чи він знає, що в повіті радовецьким якісь індивідуї колюпортують брошури антижидівського змісту і то не тільки поміж інтеліґенцією, але також поміж селянами. Особливо поміж учительством, церковними півцями, сьвященством. Хтось колюпортує брошуру під заголовком: „Istoria Iudaismului și Jidani în România“, на скрізь антижидівського змісту, що в найінчестійший спосіб нападає на жидівську націю. Штраухер запитує краєвого президента, чи він знає о тій антижидівській агітації, що задумує зарядити, аби вислідити колюпортерів тих брошур.

Краєв. президент заявляє, що він вправді нічого не знає про колюпортування подібних листів й книжок, але зарядить в тій справі як найостріїше слідство, й о скільки лежить в його силі, як найенерґічніше виступить проти конфесійної агітації.

Пос. Юр. Василько наводить одно місце в протоколі комісії для висказання негодования, де на 25. сторони др. Янку представив одну сцену, що мала відігратися в центральній готелі і якої свідком мав бути краєв. маршалок; бесідник запитує председателя Лулуа, чи він справді був присутній при тій сцені, аби знати, хто каже правду, а хто ні.

Краєвий маршалок заявляє, що він вправді був тоді в центральній готелі, однак віддалив ся перед тою сценою, згладно при сцені, яка описує др. Я. Фльондор в протоколі, не був присутній (Оскільки признана на лівці. — Пос. Штраухер: Ми знали, пане барон, що ви сказали правду.

Пос. Н. Василько запитує краєв. маршалка, яким чином то стало ся, що протокол комісії для висказання негодования, який видруковано в друкарні барона Фірта, такий той самої днини тим самим „складом“ зістав виданий в друкарні „В. Journal-ю“, як особна брошура.

Председатель заявляє, що він про це нічого не знає, а впрочім він не може підписувати друкарні. (Др. Штраухер: da steh' ich armer Tor und bin so klug wie zuvor...“). Председатель звертає ся до Штраухера і каже, що він завсе

старає ся прилично поступати і просить другого, аби так само робив. — (Др. Штраухер: Чи цитатами з Фавста нарушає ся приличність? Таж прецінь Гете зісім не був неприличний чоловік!)

Н. Василько простує свою інтерпеляцію дотично скандальної події в Заставні, яку вийс був на однім з попередніх засідань, о стільки, що повіт. судія зісім не сполучував антикаря Шехта. Наслідком того просить краєв. президента, аби уважав згадану інтерпеляцію як ревоковану. Даліше Н. Василько звертає ся поновно до краєвого маршалка і каже, що він не є вдоволенний його відповіддю. Комісія для висказання негодования рішила видати протокол лишень в 100 примірниках і взяла приручене від бар. Фірта, що той велить зараз по видрукованню того протоколу дотичний зад знищити. Се однак не стало ся. Другої бо днини тим самим зацом видруковано його як брошуру в друкарні „В. Journal-ю“. Бесідники ходять о те, яким чином дістав ся той зац до друкарні „В. Journal-ю“ мимо ухвали комісії негодования, й о то власне запитує краєв. маршалка.

Краєв. маршалок заявляє, що він нічого не знає і не знає про ухвалу комісії негодования, аби видати сей протокол лишень в 100 примірниках, і зісім его то не обходить, що зац того протоколу дістав ся до другої друкарні. (А. Ончул: Знова філія румунського клубу!)

В справі фактичного спростовання до слова приходить А. Ончул. Він гостро накинувся на поступоване краєв. маршалка доказуючи, що краєвий маршалок є слугою сойму і соймових комісій і повинен не лишень знати про ухвали сойму і соймових комісій, але також то робити, що вони накажуть, і каже, що задля того мусить прикликати председателя до порядку. На то краєвий маршалок каже, що він не є неомильний, всього не може знати і на все як слід відразу не може відповісти. (Н. Василько: Але не в перфектнім тоні! Пос. др. Стоцкий: Неправда! А гроші! Як їх виплачуєсь, то ви мусите о тім знати. Так само й про те ви знали! Н. Василько: Відкрито надужите! До краєвого маршалка: Отже ви закриваєте то надужите!? Це останеть ся в стенографічній протоколі. — Председатель: Добре, добре, хай останеть ся, остаєть ся не одно...)

Відтак палата переходить до дневного порядку. (А. Ончул: Деж є німецько поступова партія? Утіли?)

Председатель подає до відома палати, що Гакман довів ему листовно, що мусить в дуже пильній справі від'їхати і ізза того не може сьогодні зложити реферат в справі Янка Фльондора. Лист від Гакмана бесідник отримав сьогодні в полудне і сейчас по его прочитанню удав ся до голови комісії негодования др. Скедди, але не застав его дома. Він правдоподібно також десь виїхав.

Пос. Бежан просить в імені членів комісії для висказання негодования о дозвіл зложення реферату намість Гакмана. Палата годить ся. (На лівці: Славно! — Пос. А. Ончул і Н. Василько: Моє найглибше співчуття! Моя кондоляція, пане консисторіальний радник! — Тепер починаєть ся перший акт!)

Пос. Бежан вступає на трибуну референта і зачинає читати реферат. При тім беззвичайно перериває ему лізція міжжидками: „Свідки є Стефан Зотта, Янкус Швагер і Евзевій Стефанеску, Янкус редактор „Дештентарі!“ — (Ось тут між аудиторією сидять правники і думають, хто то написав? Грек Мустаца! Га, га, га! Одисей богатий в помысли!“). Бежан: Алеж, панове, прошу мені не перешкаджати і мене не справляти. (Н. Василько: Sie berichtigen und ich berichtige. (Ви складаєте звіт, а я справляю) Бежан: Я повторю іще раз той пасаєс. (Н. Василько: Так, так, дуже цікаве! Поза тим криєть ся Мустаца. Покажіть ваші чисті руки! (Натяк на се, що коли раз деяким членам румунського клубу, як приміром кандидатури на генерального вікарія архим. Калінескулови закидувано всякі нечисті грошеві маніпуляції, пос. Мустаца, що ізза шкірної недуги страшно виглядає з червоною головою, зблизким гідким лицем та як всім брудними чорними руками, поставив і показуючи руки сказав: Але я, мої панове, маю чисті руки!) Від тепер вірять ему!)

Генеральна дебата.

Як перший забирає слово пос. проф. др. Смаль-Стоцкий і складає заяву, в котрій каже, що палата послів 6. жовтня вислала его, як члена комісії для висказання негодования, котра мала видати осуд на середини борби, яких вживав Я. Фльондор в політичному житті. Ця комісія мала зібрати обтяжуючий матеріял і на основі того видати осуд. Но не так вона поняла свою задачу. Фльондор і его чесна кумпанія обради комісії повели так, що на основі брехливих і невірних даних не лишень очистили Янка Фльондора, але іще оклеветали членів того сойму. Він ставляв кілька внесків, приміром на переслухання певних двох свідків, але всіх їх перого лосувала більшість, так що бачив ся примушений опустити сю комісію, бо его честь є совість не дозволяла засідати ему в такій комісії. Комісія грала комедію, а spiritus rector еї був ніхто инший як сам обжадуваний Янка Фльондор. Бесідник не хотів відгравати разом тої комедії й не хотів дати ся змайоризувати (Н. Василько: Пан Веселовський сказав був свого часу, що то „ostatnie lajdactwo“, а тепер голосує за Фльондором!) Сю заяву бесідник складає як протест до відома палати і всієї публичности.

Др. А. Ончул в довшій бесіді заявляє, що поступоване комісією негодования було насильством (Як взагалі поступоване цілого румунського клубу), вказує на Фльондора, що він в найінчестійший спосіб накидував ся на честь не лишень політичних противників, як також на товаришів переконання, прим. Балмоша. Тут не розходить ся о приватне життя і честь Я. Фльондора, бо над тим перейшло ся до порядку дневного вже тоді, коли Фльондор скинув, а згладно мусів скинути офіцерський мундур, але ходять о те, чи Я. Фльондор боров ся з політичними противниками прилично, чи не прилично. Тут ходять о політичну честь, а не о приватну, між котрими є велика різниця. Бесідник виказав, що політик приватно може робити які хоче інтереси, а в політичній житті не може надуживати своєї влади для приватних цілей. І про то, чи Я. Фльондор уживав в борбі політичних чи не політичних, чесних чи нікчемних середників, може рішати лишень тіло, до которого він належить, отже палата. Отже так само, як о адвокатській честі може рішати тільки адвокатська палата, о офіцерській честі, офіцереке тіло, так о парламентарній честі може видати осуд тільки парламент. Бесідник виказує неточности і суперечности в протоколі; кінчить зазивом, аби голосувати проти внеску комісії.

Серед загального напруження в палаті забирає слово Юрій бар. Василько. Ніхто не повинен дивувати ся — каже бесідник — що він не скрив ся в кімнаті краєвого маршалка (натяк на Я. Фльондора, що не мав відваги прийти до палати а через цілий час нарад сидів в кімнаті краєв. маршалка Лулуа); він як раз хоче взяти уділ в дебаті, а то ізза того, що в протоколі комісії негодования повно неправдивих і ложних даних особливо згладно від его особи. Бесідник не знає, чи то стало ся нарочно, чи не на роком. Переходячи до поодиноких точок, бесідник виказує безліч суперечностей і неправдивих даних в протоколі, котрий після его гадки уложено з легким серцем; при тім робить закид верифікаторам, що вони не поняли як слід своєї задачі.

Бесідник приймає, що ухвала комісії негодования запала в той спосіб не з личної ненависти до бесідника, але він викаже, що румунський клуб стоїть по стороні Фльондора, байдуже чи він є чоловік чести — чи ні. Наводить багато місць з протоколу і виказує їх ложність. Особливо в зізнаннях др. Фльондора аж нашіть від брехні. Відтак по виказанню безлічи ложий і браків протоколу, бесідник викладає мотиви, ізза яких він вступив з румунського клубу, та супроти твердження Я. Фльондора, що він вломив дане ему слово чести, покликуює ся на Іл. Ончула, що є в противнім таборі, й каже, що его брат Александер бар. Василько, котрий є поручником при 10. полку кавалерії, заявив ему, що пос. Я. Фльондор так само може ему дати задосить учинене як его фірман. Вкінці бесідник за-

НОВИНКИ.

Найкоротше засідане в теперішній сесії соймовій безперечно було засідане з дня 4. надоліста б. р. Засідане зачало ся о год. 6¹/₂ а скінчило ся о 7 год. вечером. Зараз на початку засіданя по нервознім біганню і захопанню посла Вольчинецького було видко, що заносить ся на щось важного. По перчитанню впливів, як петицій, інтерпеляцій А. Ончула до краевого президента дотично побудованя шкільного будинку в Строешті, до слова приходить А. Ончула. Він занитую краев. капітана, що задумує зробити, аби прискорити обрання сойму, котрі через те спинюють ся, що по перше румунський клуб не хоче пристати на часті засідання, а по друге, що через часті засідання румунського клубу, котрого голова є зараз головою адміністраційної комісії, є майже немислимі наради комісії. Краевий капітан а радше філія румунського клубу відповіла — як звичайно — що про те не знає і не має ніякої інтересності на денний порядок. Відтак А. Ончул і тов. поставили наглядний внесок, аби зараз приступлено до наради над бюджетом краевим за рік 1904. Краевий капітан в незручний спосіб отграв ся пояснити соймовий порядок, мовляв, не можна змінити порядку денного. На ту патріотичну заяву кр. капітана до слова зголосив ся Н. Василько, а по ній Волчинський. Краев. капітан ухвалив однако слово Волчинського, що в імені румунського клубу зложив заяву, що опускає сойм. Відтак пос. Богосевич в імені вірмено-польського клубу, заявив, що той також не ме брати участі в нарадах. По тих заявах серед кини і насмішок „вольнодумних“ і галерії посла з румунського і вірмено-польського клубу себто більшість — опустили салью і тим робом не допустили до найконецішніх залагоди потреб краю, за що на них спаде відвічальність перед народом, котрий в так несовісний спосіб заступають. Наслідком сесесні більшості (!!) председатель замкнув засідане серед сильних протестів „вольнодумних“. По замкненню засідання А. Ончул „гарно“ попрощав председателя і пожелав ему веселої забави.

Гонорова афера. Н. Василько на промятнім засіданню сойму з 2. надоліста б. р. ужив вираз „Schurkenstreich“ на спосіб поступована комісії для висказання негодования. Тим чув ся зобиджений пос. Весоловський і після Н. Василькова своїх секундантив. Сю справу, як доносить „В. Пост“ в мврийнй спосіб полагоджено. Іменно пос. Н. Василько заявив згідно з правдою, що висказ „Schurkenstreich“ тичив ся тільки до подітчної ухвали комісії, а не мав на цілі зобидити личну честь Весоловського. Се є новий удар для Янка Фльондора, бо Н. Василько узнав за здібного до даня сатисфакції не то політичний приятель і товариш переконання Фльондора, а становий товариш шляхтич Весоловський. Цікава річ, як думає румунський клуб про „Satisfaktionsfähigkeit“ др. Фльондора і ще цікавіша річ, як заховає ся рум. акад. тов. „Жуїмія“ зглядом негідного і нечесного поступована его почетного члена і півбога лицаря Янка?

З „Вояна“. Сьогодні в п'ятницю відбудеть ся проба мішаного хору точно о 7-йй вечером, по тім проба мужеського хору. З огляду, що наша концерт вже 14 листопада, та задля нашої співучасті в ювілейнім концерті „Musik-Verein-y“ дня 18. б. м., не можемо мати більше, як три проби до концерту. Тож і просямо всіх членів, щоби точно і в комплекті явили ся на наштри проби. — *Модест Левицький* за голову, *Орест Гандяк* секретар.

Відозва до загалу Русинів. На основі призволення Міністерства просвіти отворило тог. педагогічне з початком жовтня приватну жіночу семінарію. На перший рік зголосило ся 17 учениць. Хотий так мале число зголосилось, то однак товариство перевело вже сего року свою гадку і не вважало на всякі перепони і труднощі, як також і на се, що власними силами удержує 5-ти класову школу виділову ім. Шевченка з правом публичности і кінчить щорічно рахунки сеї інституції значним дефіцитом. Товариство руководилося тим, що

власні учительські сили виховані в душі чисто народнім, плекані своєю мовою і історією — се-ж великий, далекосягний і позитивний здобуток на ниві нашого шкільництва і взагалі на полі нашого родного житя — бутя українського народу. — Тогорічне число учениць семінарії безсумнісно за мале, щоби з оплат за науку і так до половини знижених, можна-б було покрити видатки на локаль, уряджене, средства наукові, прибори шкільні і на гонорар для учительських сил. Грозить товариству після обчислення дефіцит на квоту 2.000 кор. Лишаєсь отже лиш один вихід: просити нашу жертволюбну суспільність не забувати о нашій першій рускій жіночій семінарії, збирати при кожній нагоді як на празниках, забавах, вечерницях і т. д. датки і накладати собі самим місячний податок на єю цілі. Не просимо о великі жертви, бо знаємо, що наша суспільність пережитена датками всякого рода. Просимо однак о часті і сталі жертви, особливо в сїм першім році існування семінарії, а єсьмо того пересвідчення, що малі а часті датки зложать ся що місяця на потрібну суму. При тій нагоді просити рівно-ж Виділа о численне вступлюване в члени товариства, а ті члени, які мимо зазиву не вирівнали доси залежностей, зволють конечно зробити се в посліднім кварталі. Вписове виносить 1 корону, вкладку 1 корону. — Родимці! Глядім в близьку і далеку будучність, бережім своїх власних інтересів і не даваймо нашим перворядним Товариствам і інституціям надіти або лиш слабо веґетувати. Венкі грошеві посилки просити ся присилати на адресу касиера Товариства Педагогічного проф. Андрія Алиськевича ул. Кохановського ч. 15 Б. — *Від виділу руского Товариства Педагогічного у Львові.*

Уваги про Галицькі середні школи. П. Гнатюк в „Вістнику“ під вище-згаданим Заголовком подає цікаві статистичні данні відносно Галицьких середніх шкіл: З кінцем шкільного року 1902 було в Галицькій гімназії 34, між тим чотири рускі. Всіх учеників у шкільнім 1901/2 р. прийнято:

в гімназіях	20.095
в реальних школах	3.164
всього 23.259	

В шкільнім році 1902/3 прийнято:

в гімназіях	21.922
в реальних школах	3.423
всього 25.345	

Одже протягом одного року прибуло 2076. Приріст учеників:

рік	число
1900/1	1130
1901/2	1366
1902/3	2066

В кінці 1902 року число руских учеників по гімназіях і реальних школах досягло 3.685. Спеціально в руских гімназіях з початку 1902 року було:

Львівська гімназія	755
Перемишльська	585
Коломийська	473
Тернопільська	400
разом 2224	

При класифікації другого півроку число всіх учеників уже лише 2030. Взагалі кількість учеників в середніх галицьких школах все таки зростає, хоть і не так, як бажало ся би. Безумовно, цікаво було-б дізнати ся про річний ріст учеників Русинів в усіх гімназіях, та реальних школах. На жаль сего не можна дізнати ся, бо справоздане не дає потрібних дат.

Вандрівний рубель. Звісна загально річ, що наша москвофільська банда ренегатів — се платні наймити російського правительства. Московських шпигунів найдеш не лишень у нас... рубель найшов собі дорогу та „іскреннейшее почтение“ і у інших славянських народів, якими невинатний московський молох рад би з „безконечної славянської любови“ заспокоїти свій справдішній сибірський, вовчий апетит. Поляки, Чехи, Словинці, Болгари, Сербі і т. д. всі вони мають також своїх ренегатів, які за Юдин грім працюють pour le Czar de Russie. Вони ширять панрусську пропаганду — словом і пером, величають у своїх органах російський рай, палять кадила російським генералам, жандармам, архієреям та архимандритам, роздають між темний народ портрети батюшки царя, міністрів і т. п. одним словом старають ся більше впливати на усі верстви даної суспільности, на народ, ін-

телеґенцію та молодіж. Так роблять і наші московські наймити. Певна річ, ся робота наших ренегатів для нас не страшна: жавої течії житя нашого безгаланного народу не загатиш і цілими горами рублів, хоч би ті гори були висші від Кавказу, чи Уралу. Жалувати однак треба той горстці збаламучених, які не бачуть того, що чим інтензивіша робота царського штабу, тим обильніші „субсидії“ опинили ся з бездонних карманах національних зрадників. Типовим представником таких платних московських наймитів для ширення „общеруских идеалов“, чи там „славянської взаємности“ — се наш таки землячок, г. Дімітрій Верґун recte Дмитро Верґун, син галицького, руского мужика з під Городка. Своїх бувших учителів з під „Галічаніна“ многонадійний юноша г. Верґун recte Верґун перейшов, що аж! Теперішньому г. Верґуну і не снить ся туманити наших галицьких мужиків (а може се совість в ренегатем серцю ще не вигасла.) „общерускімі идеалами...“ Він пустив ся на ширшу воду — відповідно до своїх ширших „дарованій“ як у его учителів. Г. Верґун став „европейської“ слави московським редактором „Славянського Вѣс-а“, призначеного для ширення „общеруских убеждений“ на велику скалю, між усіма славянськими народами. Hochstappler ство г. Верґуна пізнали усі дуже скоро. Найкрасшим доказом того є се, що навіть в „матушкѣ Расѣ“ витали нікчемного наймита „европейської“ слави кріслами та фотелями, шпурляючи ему ними в голову. З якими „чесними“ людьми утримував зносини національний зрадник з під Городка та з яких жерел черпав „субсидії“ на розкішне житє в наддунайській столиці — се було публичною тайною. Співробітникам чеського органу віденьського Hochstappler-а були люди такої сорти, як ось ославлений др. Осолінський, платний шпигун російського правительства на шкоду австрійської держави, покараний недавно кількатіною тюрмою. До якої-ж страшної атрофії усіх шляхетніших почувань, до як безконечного етичного упадку може дійти такий московський наймит в своїй скаженій погоні за рублями — про се свідчить в цілій наготі своєї погани отся вістка, подана на публичну наругу навіть російським журналом: „Собетвенникъ одного ежедневнаго изданія въ Вѣдѣ (о скільки знаємо „ежедневника“ на російській мові у Відні нема, отже заходить тут „какое то надувательство“ городской думы — Ред.) обратилась въ петербургскую городскую управу съ ходатайством о субсидіи, мотивируя его тѣмъ, что журналъ издается на русскомъ языкѣ и имѣетъ задачей опровергать тѣ ложныя свѣдѣнія, которыя появляются о Россіи за границей“. (Кієвлянинъ, Субота 11 (24) октября 1903. Послѣднія извѣстія). Вістка ся не потребує коментарів. З того, що сю вістку помістила російська, напівофіціальна часопись, можна винести, що від тепер навіть в „матушкѣ Расѣ“ глядять на московських шпигунів (як каже наш любезний „Галічанін“) „с наплювательной точки зрѣнія“. З другого боку можна з всякою певністю сказати, що пегетат навіть в сні не снів, щоби его секретні „прошенія“ дістали ся на денне світло... Га! така то ренегатська доля... Та після такого документу — чияж не можна припустити що віденьський Hochstappler подібні „прошенія о субсидіи“ више до городських (міських) управ і інших російських мист? На кожний спосіб — московським наймитам і їх незрячим поклонникам можна погратувати такого спритного „рублехана“, як підгородецький ренегат г. Дімітрій. „Руслак“.

Вибух в поїзді. З Київѣ доносять, що на стації Жмеринка на Поділю був вибух в поїзді, причім погубило двох кондукторів і двох телеґрафістів а 53 подорожних потерпіло тяжкі або легкі рани. Часописи не доносять, що вибухло.

XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
„Bufwiner Post“
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX
 одиноку німецьку газету на Буковині, що справедливо відносить ся до Русинів, попилені спарати кожний інтелігентний Русин; газета виходить щодня, вістерка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно 1 к. 70 с.
 XXXXXXXXXXXXXXXXXXXX

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц.

к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, з куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і інших того роду товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованих, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле с'єра і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Ламана, як також пір'яні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до польованих, огрівачі колін, карку черепа і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жем'ї і вовни найновішої сорти. Сасеух, охоронячі ковчирів і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожжів і покривала в наймоднішій виборі.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви в Г'юднєрської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антіа Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикатні на зиму. Черевики суконні обкладані ланером, Vexel і Chevreaux з шовковим плішом і трікотовим нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до польованих (ручна робота), черевики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до вирав гімнастичних.

Кальоші і черевики до снігу. Самостійна продаж в найліпших петербургських фабриках з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і сальонові, стоячі і на стіну годинники, татарки до притисання листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, нецесарії для панів і панів, монетки на листи, пушки на цигара і тютюн, монетки на гроші, найліпші фабрикатні.

Замовлення з провінції виготовляються швидко і точно по як найдешевших цінах.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведення

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляються швидко з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати вжитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17, (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Важне для кожного!

Випродані!

Випродані!

1 Ніклевий кишеньковий годинник (Remontoir з якором) марка „Syst.-Roskopf-Pat.“ від 36 год. і показує секунди, в красі гравірованій оправі, докладно зрегульований з 3-літньою гарантією і етуї. — 1 елегантний годинниковий або кишеньковий ланцюжок (паризький систем). — 1 шпилька до краватки, годинникова з імітацією брилянта. — 1 пара позолочених спиночок до манжетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинникових спиночок до краваток і передів (5 штук). — 2 годинникові перстені з гарними камінчиками. — 1 зеркальце кишенькове разом з етуї. Окремі вище наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилає за 6 К, 10 сот. за пошлатою або за попереднім надісланням грошей фірма

Брати Гурвіц, дім експортний, Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протязі 8 днів зажадати своїх грошей назад. Отже замовляючи не поносить ніякої втрати. Богато ілюстрований каталог ювілейних виробів — дармо і оплачено. Відповідають і агентів приймаємо швидко.

33 (2—20)

ВИГІДНА ХАТА

з огородами,

прикрашаючи до шляху головного в Старій-Жуці 1 Км від Цукроварні є на продаж за доступною ціною або в ратах або до винаймлення в кожний час.

Важні повідомлення: Іля Ілюк, надучитель в Кичері.

Вже вийшов

з багатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотиків.

Красно, добре і дешево.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону **НОВОСТИ** для конфекції панів, панночок і панів.

Новости: в жанетах, ковчирях і плащах з найліпших шифонів віденських і берлінських сальонів.

Магазин одягів дамських і мужеских

Чернівці

ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в льокалю Якова Гольда)

ВСІЛЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ

виготовляються швидко.

28 (15—2)

Одяги для панів, хлопців і дітей.

Загортки, ульстри і шляфрони.

Футра звичайні і до подорожжів і всілякі в ся галузь входять артикули з першорядних фабрик.

Красно, добре і дешево.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“ в Чернівцях (Петровича 2) суть на складі слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесси за 2 кор. 50 с.
Писання Ос. Юр. Федьковича I, II, і IV. том по ціні: 7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшим закупіві опускає ся значний рабат. (0—0)

Ярина Ружицка

бувши учениця проф. Влодкого у Львові і абсолютка учительського курсу професорки консерваторію у Відні пані Єв-Вальчек осіла в Чернівцях і з днем 1. жовтня 1903 отворила

приватний курс

для науки сольового співу.

Зголошення приймаються щодень від 11—1 і від 3—4 пополудни, в домі при ул. Франца (Franzengasse) ч. 12. 31 (6—6)

Православний
! МОЛИТВЕННИК !

для молодіжи,

е до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане 10 проц. рабату.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковина“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

З сойму.

Дня 2. падолиста „вольнодумні“ звели рішачу борбу з заскоружлою, назадицкою боярською клікою. До тої борби „вольнодумні“ були прямо примушені. Вони задовго вже занимали ся справою др. Янка Фльондора й мусіли вже раз упорати ся з тими брдами, аби в соймі завести вже раз лад і зробити его здібним до якої небудь праці. В тій цілі рішучо і відважно підняли вони борбу, яку виповіла їм боярска гниль. З темпераментом і силою доказів на пропамятнім засіданю з 2. падолиста довели вони єї до кінця. Виправді мусіло стратити ся багато цінного часу, але щож! Хто хоче будувати, мусить нищити. „Хто хоче жити — каже Гебель — мусить перейти не одну кризу“. Так само й край не мож було охоронити від тої кризи, бо під позірною личною борбою: Н. Василька—Я. Фльондора, криється борба політичних принципів. На одній стороні стоїть: свободололюбність, що зміряє до виборення політичних прав для народу та в політичній і економічній згладі поставити его на модерні основи; по стороні Фльондора стоїть порожня фраза, голословні аргумента, гіпокрізія та судорожнепридержуване ся узурпованих прав. Правда повинна також жити й цвісти на Буковині; логіка повинна переконати силу, чого доси більшість соймова не терпіла; треба дати ся переконати і узнавати якусь отвертість і щирість в політичному житю. Ізза того краєвий сойм мусів перейти сю кризу. „Вольнодумні“ мусіли для добра цілого краю ви-

вести позірно личну борбу Ник. Василька—Я. Фльондора на публичне форум, тут єї основно перевести і лишити осудови публичности, по чийй стороні справедливості і правда. І то стало ся. Цілий край знає вже дуже добре панів з боярської кліки з їхньої минушої діяльности, котра спричинила дїлковитий застій і занепад на економічному і культурному полі. Ті панове, що 40 лїт так нещасливо правлять краєм, коли в соймі паде яке сильне і досадне слово, спускають очі і нарікають на — здичине тону. Ізза чого? Бо вони боять ся публичности, бо вони боять ся світла, бо явний і отвертий виступ одного мужа проти другого противить ся їх політичним принципам, бо правда і честь се незнане оружє в борбі між Фльондорівською групою та єї прихвостнями. Вони борять ся всякими нікчемними средствами, як клеветою, підступом, інтригами і т. д. Вони прилично поступають, коли з отвертими очима брешуть або брехню приймають як правду. Вони вживають в борбі всяких можливих середників, й вони суть добрі коли лишень публичність їх не бачить, не чує. Між боярською гнилюю такі середники — як сказано — суть добрі, приличні, а навіть рицарські. Політика тих панів є така, аби ніколи не показувати правдивого лица перед публичністю і ніколи не виявляти своїх правдивих переконань. На кождім кроці брешуть вони — як сказав посол др. Ончул — від початку до кінця в цілій своїй політичній діяльності. Але проти такої облудної політики боярів з цілою рішучістю виступили „вольнодумні“ і на засіданю сойму з дня 2. падолиста безглядно

здерли маску з їх лица. Бесіди Юр. Василька, Ник. Василька, др. Смаль-Стоцкого, др. Штраухера, проф. Пігуляка, др. Ончула показали їх перед цілою буковинською суспільністю в їх правдивім світлі нужденности і занепаду. Але вимовно говорять факта і докази „вольнодумних“ не зробили ніякого вражіння на боярську гниль, у якої затратив ся вже цілковито зміел моралі, чести й справедливості! Люди того політичного калібру не хотять дати ся переконати. Одиноким противним аргументом на виводи й докази „вольнодумних“ і Юрия Василька була брутальна сила, яка проявляєть ся в переголосованю більшости.

Таким бо лишень аргументом розпоряжає Фльондорівська кліка. І таким аргументом на виводи „вольнодумних“ дня 2. падолиста хотіла відповісти боярска гниль. Але часи минули, де більшість в парламентарному житю представляла всемогутність, але й своєволю. Але менчість відкрила свою силу і вповні з неї скористала. І тим то стало ся, що понедїлкова дебата скінчила ся так світлою побідю „вольнодумних“. І вони ніколи не допустять до того, аби сойм занімав ся приватними справами і очищував честь приватну Фльондора, та до загину боронити муть ся проти насильств, які на кождім кроці плянує боярска гниль. От в останніх часах бояри ужили звичайного свого оружя і доконали нового насильного замаху. Вони зробили сесію з сойму, і спинили залагоду найдоконечніших потреб краєвих. Але за таке поступованє боярска гниль безсумнівно відповість на народнім суді, що випаде для

них страшно вже при найблизших виборах. Нарід пізнає вже егоїстичну, перфідну політику боярської гнилі, що свого спасення шукає в перекручуваню фактів, в крамолах, брехні і не вважає навіть за відповідне виступити перед народом і перед ним оправдати ся, та добре відає, що одинокими его справжніми заступниками і оборонцями в соймі суть рускі послі, а зглядно члени „вільнодумного союзу“.

Сесія руских послів із галицького сойму.

Сесія руских послів із галицького сойму має велике значінє в політичній житю Русинів і взагалі всеї Галичини. Польска преса удає себе здивованою, що рускі послі зложили мандати будім то задля відмови рускої гімназії в Станіславові. Відмова сеї гімназії була лише, як висловили ся рускі послі, тою каплею, що переповнила чашу терпіння всего руского народу і его репрезентатів. Чинники відомого кроку наших послів складають ся із безлічи насильств соймової більшости в ріжних справах як економічно-політичного характеру так і просвітньо-культурного.

Сей крок руских послів показав, як не треба ліпше, що при існуючих умовах політичного і економічного житя в Галичині, руский нарід не є і не може бути задоволеним, яко нація. Тому не можна думати, що національне питанє в Галичині є справа улаштування в зміслі користних наслідків для обох націй. Гадати, що при існуючих умовах можливий гармонічний

Г. Р. Каргрем.

На лоні природи.

(Оповіданє.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Далі.)

— Що таке, Сеню? Що трапилось тобі? — спитав батько.

— Присмирив, лаконично і з поважним виразом відповів Сеня; але-ж зараз, бажаючи скоріш переділитись сильним вражінєм якого зазнав, сяючи від зворушення і випинаючись, він швидко став розповідати усі подробиці умирєння дїлових собак.

— Він на мене так... розказував він про відважного Дон-Жуана — а я його так... а він до куців! Тепер усі поховались, усі мене боять ся. Тепер я на них, як Бог свят, піду... просто-волосий!

— Голіруч, ти хочеш сказати, усміхаючись виправив батько.

— Навіть без прутика! — не вважаючи хвилював ся Сеня — і вони повтікають від мене, як Бог свят, повтікають!

І він вдарив себе кулаком у груди. Дід ливив ся на хлопчика зачаровано і бубонів собі в вуса:

— От як би мені та такий помічник. Виросте — міцна буде людина. Та не хоче-ж. — Слухай, полковнику, звер-

нув ся він до Сені, беручи його за руку: — попрацював ти коло моїх собак, завдав їм прокухана, а тепер ходім до мене, покажу тобі щось.

Він повів хлопця в ту кімнату, що на розі будинку і що була йому до кабінета, замкнув її, зашморгнув фіранку на єдиному вікні і з незвичайним усміхом сонучи та крестячи підвів віко закованої в залізо дерев'яної скрині завбільшки такої, що кожен, кому припадало бачити її мимоволі ставив собі питання, яким способом не розбіраючи стіни внесли до кімнати отсю велетенську скриню? Кілько хвилин дід ниширив рукою на споді скрині під купюю хутрів, оджі та якихось мішечків, мабуть з зразками насіння, нарешті він дістав звідти витертий старий, але туго набитий гаман і, розгорнувши його біля Сеніного носу, промовив:

— Бери, полковнику! Скільки хоч бери.

Сеня замішав ся і вагаючись позирнув то на діда, то на гаман, з розділів якого стирчали кінчики „раджиних“ та „синеньких“*) кредиток.

— Бери, бери, повторяв дід. — Я навіть дивитись не буду: скільки схочеш стільки й візьмеш, твое діло.

І він зробив вид, ніби відвернувся. Тоді хлопець не з охотою простяг руку і витягнув з гамана синеньку кредитку, хутко, ніби вона пекла йому руку, засунув її в кишеню.

*) Російські паперові гроші в 100 та 5 рублів, масти веселчаюї та синої.

— Мало взяв, промовив дід, сам дивуючись на свою щедрість — бери більше, „раджину“ тигни: другого такого випадка не трапиться ся.

— Ні, я не візьму, промовив хлопець рішучо.

— Чом?

— Не візьму, повторив Сеня.

— Як знаєш, як знаєш... Ач який ти! — образив ся дід, але все-ж впровадив гамана на старе місце далеко хуткіш, ніж витягав його з відти і замкнув скриню як найстаранніше.

А Сеню мучила гадка, чому він не взяв сто рублів? Орихвій казав, пригадалось йому, що за сто рублів він проковтнув би жабу. Сеня нізачо не проковтнув би її; але-ж хіба соромно й негарно брати гроші від діда, що правда, скупий трохи, але-ж добрий? От як-би була жива повійна сестра, вона-б розгадала усі його сумніви. Як шкода, що сестра давно вже в кращому світлі, разом з пророками Ілєю та Єлисейм, котрих вона дуже любила. І Соня їх теж любить. А що як розказати про все батькові? Ні, не треба. Сеня сховає гроші до вакацій, і тоді привезе їх тьоті. Тьотя зрадіє, бо має нужду в новій сунні.

Заспокоений сим новим міркуванням, він шмигнув із хати і забив ся в млинчик. Достигла, солодка агода вгамувала жажду маленького героя, збуджену недавно баталією, а дідові собаці, тільки що він простував до їх, підбірали хвоста та збочували з дороги. Він оглядів усі найвіддаленіи кути оселі, був

на полі, коло колодази, на водопойді; познайомив ся з якимсь Опанасом хлопцем семилітком і вибравшись разом з ним на дерево подрапав собі в кров лице і відірвав комір в сорочці. Залишивши дерево, нові знайомі поставили повернутись до дому найкоротшим шляхом та й застряли в трясовині. Після сього Сеня в кінєць згубив чоловічу подобу і став перед бабунами в такому вигляді, що ті тільки ахнули.

— Онучок! миленький! Що таке ти зробив з собою?

Батько розгнівав ся.

— Втішайтесь ним, казав він злосливо: — се мій син єдинак, наша радість, розумник, якому за годину треба вже їхати до залізничі. Сором. Негарно. Гидло.

Сеня стояв у винуватій поставі, але з його обличчя, неважаючи на те, що він добре признавав усі брудність свого поводження і силдував ся хоча-б задля пристойности удати з себе засмученого — не сходив вираз внутрішнього задоволення.

— Що посієш, те і візьмеш, глибоко зітхаючи промовив хлопець.

Батько закусив вуса, але губи йому почали дріжати, очі звузились і він не стерпівши розсміяв ся

(Далі буде.)

розв'яз обох націй в Галичині є великою помилкою. З боку руских репрезентантів було забрано занадто багато відступів на користь польському елементові, а все таки не вийшло ніякої гармонії.

Згадаймо часи угодової політики. Здасть ся, рускими політиками було усе зроблено, що залежало від них, аби віднайти якісь спільні основи для „угоди“. В кінці маємо той етап річий, який п. Олесьницький приблизно схарактеризував так: нарід, що пропадав в кайданах, зарвавши волі, нищить иньший братній нарід.

Щоби польський нарід признавав права руского народу, яко нації, необхідно, аби він відчував его силу. Значить, один вихід і з такого кепського становища, се праця між народами, який взяв би силою те, чого ему не хотять дати добровольно. Сецесія руских послів є початок тої політики.

Таким чином сецесією руских послів починаєть ся систематична праця для досягнення своєї мети, поминувши різні крутарські „умови“ і „згоди“, які завжди робили ся лише на папері. Се одно політичне значіння сецесії руских послів. Окрім того, послідні події в галицькій соймі, нині виключно польським, безумовно показали центральному правительству, що існуючий порядок в Галичині не є нормальним. Вправді комічно звучить таке речення: В державі, що признає права всіх націй, існує держава, яка нищить до крайности другу націю. Центральне правительство бажає, аби не піднимали ся різні національні бучі, яких і без того доста в Австрії, а воно не може не бачити, що причиною послідних подій в Галичині є польський шовінізм.

У Русинів нема і не може бути політики „розпуки“. Навпаки сецесія руских послів є початок політики більше рішучого характеру, і нічого иньшого не залишає ся, як з бодрістю працювати, хоч би прийшло ся почати опять, як кажуть, з азбуки. Руский нарід сильний, треба лише уміти використати ту силу.

Пригляньмо ся тому, що пинше відносно сего польська часопись:

„Зріст народного життя межи Русинами перевищає все, чого надійно ся перед 40 літами. Пам'ятаємо часи, коли люди вельми світли, вельми досвідні, вельми опитні з ходом публичних справ, ставляли собі питанє, чи Русинам колись не стане осоружно бесідувати по руски та читати рускі часописи. Пам'ятаємо часи, коли говорено зовсім поважно, що Русини бесідуєть по руски лише в присутности Поляків, аби їх дрозити і гв'ївити. Пам'ятаємо часи, коли Поляки, які дістали ся slučajно в рускі товариства, не могли надивувати ся на вид жєнщин, бесідуєть в рідній мові. Нині належить се до минувшини. Галицька Русь ростє в силу так очевидячки, так скоро, так безнастанно, що не пора на кепкування і скептичну іронію“.

„Прибувають рускі книжки і газети. Зростає число спілок, щадничих кас, торговель, читалень, сільвацьких товариств. Множить ся число лікарів, адвокатів, судових урядників. Руска мова вдирає ся до гостинниць, торговель і книгарень, чує ся її в залізничім возі, в міських парках і цукорнях. Знаємо

провінціональні міста, де молодий хлопак не одержить місця торговельного субєкта, если не вміє обслуговувати рускої публіки по руски. В книгарнях таких міст публіка польська і руска жадає книжок на перемину. Поляки бачучи те все, починають боїти ся о власну будучність. В польських часописах розлягають ся жалоби на корчене стану посідаєнь“.

„Люд виховує синів на урядників, учителів, лікарів. Люд політикує і сходить ся на віча. Люд передплачує газети. Люд провадить рахунки сільських крамниць і кас позичкових. Круг людського життя розширив ся, але мова остала тою самою. З сего не всі здають собі справу. А однак так мусіло бути. Справи могли би ступати иншим шляхом лише тоді, колиб сей люд вступаючи в висні круги суспільности, теряв заразом свою народність, свої вроджені знамена, свою мову. Сеж, як вже нині всі признають, у східній Галичині неможливе. Люд був і останє руским“.

Вісти з цілого світа.

— *З'їзд монархів.* Не забаром відбудь ся з'їзд німецького цісаря Вільгельма з російським царем; сему з'їздові російська преса приписує велике політичне значіння особливо в справі азійської політики. Там де почали ся суперечки між Росією і Японією — а зв'язано з нею і Англією, вишанє німецької держави безумовно буде мати вплив на політику Сходу. Російські часописи висловлюють надії, що таке порозумінє між Німеччиною і Росією спричинить ся до улаштування східного питання в змислі користних наслідків для обох держав. Цікаво, яке становище супротив сего займе Англія, яка надто зацікавлена ходом річий на Сході.

— *Угорська криза.* Як відомо, Монарха поручив гр. Тіса зложити нове міністерство. Гр. Тіса зробив заяву комітету девяти, що він буде старатися о те, аби досягнути бажанні наслідки мирним шляхом. Але коли поведженє опозиції примусить его до того, то він буде вживати також і рішучих конституційних засобів боротьби. При чім предлажив свою власну програму в справі контингенту рекрутів і часового бюджету. По думці гр. Тіси, его програма по своїй суті мало чим відрізняєть ся від програмі комітета девяти. Перші кроки Тіси увінчали ся успіхом. Ему вдало ся перетягнути на свій бік Селя, президента комітету девяти, який тенер боронить програму Тіси. Потім гр. Апоні зложив зване президента посольської палати, що стояв на чолі опозиції. Врешті з гр. Апоном виступило із табору рішучої опозиції ще 46 членів. Питанє лише в тім, як об'єднати крок Апоного, який безумовно має політичне значіння, і чи дійсно гр. Апоні годить ся з програмою Тіси, чи се лише політичний крок. Опозиція рішила вживати рішучої і енергічної обструкції.

— *Англія.* Англійські політики і економісти старають ся нині о те, аби прогнати страшний мару германської конкуренції на світовім ринкові. Міністер Чемберлен не перестає виголошувати промов, яким англійська преса надає великої ваги. В кожній промові Чемберлена говориться ся, що торговля Германії прогрессує, а Англійська навпаки регресує, що супротив такого становища річий потрібно зайняти певне становище. Чемберлен бачить спасєне англійської торговлі в системі протекціонізму і енергічно пропонує ся ідею. Різні премії субсидії мали б дуже користні наслідки. Окрім того, Чемберлен тої думки, що, коли Англія нині не сподручить ся міцніше з своїми колоніями, то дуже може бути, що скоро від великої держави не залишиться ся й сліду. Необхідно по думці Чемберлена примусити иньші держави усунути різні обмеження в справі ввозу англійських

продуктів, або в противнім разі значно обмежити ввоз чужих продуктів в Англію. Дотично до сего, міністер Чемберлен в промові в Глазго висловив ся приблизно так: Поки що британський лев сить; его можна подразнити і проти шерсти погладити, але настане колись час (і скоро!) коли він не стернить навіть шопоту на ухо ему. Англійська продукція і торговля починають підупадати тому, що иньші держави вживають надто невигідної для Англії торговельної системи. Британія поки що мовчала, а нині вона примусена бити своїх конкурентів по карманові.

— *Япанія і Росія.* Значна частина Япанської преси висловлюєть ся за війну з Росією. Деякі часописи доводять, що нині усі вигоди на стороні Япанії. Росія по перше не може скоро мобілізувати східну Сибір, по друге, вона занята Македонським питанням і мусить там обстоювати свої інтереси, нарешті відповідно умовами дводержавного союзу Япанії і Англії остатня стане скоро по стороні Япанії. Тим більше, що інтереси Англії і Росії на східнім ринкові цілком протилежні. З свого боку Росія старає ся о те, аби не допустити до вибуху війни, бо поки македонського питання не улаштовано, їй не вихідно розпочинати якусь війну.

— *Македонія.* Російська і австрійська держави взяли на себе ініціативу в справі улаштування македонського питання і предлажили Турції проект реформ, які вона мусить починити в своїй провінції — Македонії. Але треба сказати, що по перше Турція не спішить з проведенєм сих реформ і що по друге вищезазначені держави не ставлять рішучо своїх домагань. Європейські держави, зацікавлені македонським питанням, залишили одну Македонію рахувати ся з турецьким правительством, а самі пильнують одна за другою, аби якась не пошкодила „європейській рівновазі“ і чекають такого моменту, коли б можна було стати до розв'язання сего питання звичайно з значною користю для себе. Тому та Росія, яка завсїгда боролась за своїх братів славян і мріяла плекати любих дітей під своїм крилом, вживає нині надто не рішучої політики. Вона навіть пригрожує болгарському правительству, аби воно не приймало активної участі в сій справі. Се не така легка справа, де можна б так скоро орієнтувати ся. Мешканці Македонії складають ся із народів різних націй: болгар, сербів, греків. З ними треба числитися ся. Відносини сих націй на македонській території досить ворожі — значить, треба провадити таку політику, аби мати прихильність як тої, так і другої нації. Окрім того, нема жадної рації й усувати сї ворожі відносини, бо лише при таких становищах річий Сербії і Болгарії будуть більше відчувати необхідність заповоги з боку Росії, а значить, в таких разі є більше шансів мати свою власну користь. Як бачимо, справа досить запутана. А тут іще переворот в Сербії. Росії треба обурити ся проти такого злочинства, хоть вона нічого лишого і не жадає, як такого перевороту, бо Александр, яко прихильний монарх до Австрії, не був Росії до вподоби. З огляду на такі обставини відношенє Росії до Сербії, Болгарії а також Македонії доста двозначні. В 1895 р. російський уряд запевняв болгарську депутацию, що лише Росія може допомогти Болгарії. В 1900 і 1901 р. була послана спеціальна комісія, аби сконстатувати військову справу Болгарії. Майже в той час був командирований державний урядник, аби він розглянув фінансову справу в Болгарії і указав засоби до поліпшення її. Се було зроблено з доброї згоди обох держав. Окрім того, тогді в часи Шинковських свят любов Росії до Болгарії, здавалось, дійшла до кульмінаційної точки. Тоді так широко розмовляли про здійсненє національних бажань Болгарії, про велику богарську державу і т. д. Але коли почали ся суперечки між Сербією а Болгарією відносно уськобської єпархії, то Росія дала другий напрямок своїй політиці. Річ в тому, що Уськоб дуже важний пункт в стратегічній відношеню. Як Сербам, так і Болгарам бажало ся мати його в своїх руках, бо від сего в значній мірі залежало становище тої чи другої нації в Македонії. В уськобській єпархії більшість мешканців — Болгарини — значить, після турецьких зако-

нів мусів бути болгарський єпископ. Коли б Росія була консеквентною, то вона перейшла б від слів до діла і скористувала б сям випадком, аби допомогти Болгарам зайняти міцне становище в Македонії. Але Росія перейшла в сїм разі на бік Сербії і примусила Турцію згодити ся на то, аби в уськобській єпархії був сербський єпископ. Росія не бажала дати болгарському елементові в Македонії значну перевагу; тим більше що Болгарини і без того були сильніші. Одже лише при таких становищах річий, боротьба за Македонію буде на дальше провадити ся, а значить як Сербини, так і Болгарини будуть частенько кидати позір на Росію, а їй сего лишє і потрібно. З огляду на се трудно чекати, аби Росія заняла певне становище супротив подій в Македонії.

НОВИНКИ.

Президентом угорського сойму вибрано сьогодні Перце ля 158 голосами на 187 голосуючих послів.

Чи зійде ся буковинський сойм. Від пори сецесії більшости скликаван капітан краю пару разів засіданє та все була неповна палата, бо явила ся тільки меншість. Так було й 6. падолиста в п'ятницю. Переговори в цілях компромісу не вінчали ся ніким успіхом. Найближше засіданє назначене на понеділок. На те засіданє запрошено послів більшости нисемня, при чім замічено, що після соймового регуляміну тратять мандати тоті послы, що не являть ся в протязі вісім днів. Що на те порадить більшість? Вона повинна була зложити мандати вже й давно...

Помер. Передвчєра помер в заведеню для божєвільних капітан 41. н. п. Франц Губер.

Голос рускої єуспільности. В справі послідних подій в галицькій соймі, рускі послы одержують велику силу телеграм, в яких заявляє ся, що руска єуспільність цілком солідаризуєть ся і одобрює крок руских послів. Між иньшим одержано телеграму від слідуючих руских товариств і інституцій: Народно-демократична організація Галичанщини, Селянська рада в Камінці-Струмилівій, Русини з Камінки-Струмилівій, Товариство руских жінок в Перемишлі, Громадяни Вільніви Долинського повіту, Рашівські Русини, Станіславівські Русини, Русини з Турки, Русини з Лежайська, Русини Березівського повіту, Порохницькі селяни і міщани. Подаємо тексти телеграм Русинів березівського повіту і Товариства руских жінок в Перемишлі, що характеризує, як не треба ліпше, настрої Русинів і їх становище супротив послідних подій в галицькій Соймі. „Слава Послам, борцям за честь Руси! Досить нам переїди, досить глуму і наруги. Нині впаде вже полуда з очей цілого народу, а се наш найбільший і здобуток. Друга телеграма: „русским послам горяче признанє за мужєський вступ в обороні чєсти і прав руского народу. Даш слабодух простий просить, сильний і сьмілий жадає, а нарід руский сильний, коли має таких заступників“. Такі вирази, як „спала полуда з очей цілого народу, а се найбільший здобуток“, потім: „сильний і сьмілий не просить, а жадає“ зазначають характер дальшої політики Русинів в Галичині.

Головні збори. Виділ філії товариства „Руска Школа“ в Кіцмані скликає на день 21. листопада н. ст. 1903 до дівочої школи в Кіцмані точно на 1. год. по полудні головні збори і спрощує сєю дорогою на згадані збори всіх вл. членів. Дневний порядок такий: 1. Вступне слово. 2. Провіренє протоколу із послідних зборів. 3. Справозданє діяльности виділу. 4. Справозданє касове. 5. Вибір нового виділу. 6. Відчити п. п. Маріянуку і Никоряка. 7. Відні внесення. — За виділ: І. Стратичук, голова. В. Григорович, пасар.

Виказ жертв на „Народний Дім“ за жовтєнь 1903. Члєнє сї вкладає вложити: Вл. Б. Семен Карєтєк і Николь Григорович по 10 кор., Віктор Івасюк 30 кор., Володєслав Куєлка 4 кор., Коєст Павєль 6 кор., Дєнє Цурканович 5 кор. — На буре у

Вн. п. Володимир Махальський 4 кор., Єротеї Пігуляк, др. Клим, Ом. Попович по 2 кор., Николай Гарас 1 кор., Володимир Махальський 4 кор. Сердечне спасибі. — За виділ: Михайло Івашико.

Академія в честь Лисенка. Ювілейний субкомітет для устроєння академії в честь Лисенка відбув 4. падолиста першу свою нараду і ухвалив: устроїти згадану академію 7. н. ст. грудня в позудне в сали „Львівської філармонії“. В програму увійдуть: відкриття академії вступним словом голови ювілейного комітету, привітний стих для Лисенка, відчит про заслуги Лисенка на ниві нашої музики, зложені адреси почесних дарів Ювілейови делегатами від поодиноких інституцій і товариств Українсько-руських з Галичини і Буковини, і хори поодиноких „Боянів“. До відчиту рішено упросити проф. Філарета Колесу. Привітний стих виголосить проф. Богдан Лейний. Ювілейний субкомітет просить проте всі наші інституції і товариства, щоби заздалегідь приготували згадані адреси і почесні дари та щоби зволіли з нідра свого вислати відпоручників. — Проф. І. Кожурда, голова комітету.

Про хосенність зарібкової еміграції до Німеччини. Почтовий уряд в Грембові пов. тарнобжеского вислатив самих грошей, надісланих з Німеччини галицькими робітниками своїм родинам в місяці червня 10.133 кор. 55 сот., в липні 16.630 кор. 33 сот., в серпні 16.346 кор. 12 с., в вересні 13.644 кор., 97 сот., а в жовтні 8.301 кор. 46 сот. Коли отже через один почтовий уряд перейшли з Німеччини до вишень наших людей за чотири місяці 65.056 кор. 43 сот., можна собі легко уявити, які суми взагалі вивозять галицькі робітники з Німеччини, а далі якими ворогами руского народу являють ся всіякі темні душі, котрі виступають против зарібкової еміграції наших робітників, хочаби вічно мати їх наймитами в руках польських дідичів.

Дияманти королеви Драги. Перед кількома днями донесли були часописи, що сербського короля Петра обікрав его злочин та що злодія арештовано. Однак тепер показало ся, що злодій не украв дорогоцінностей королеви, лише знайшов пачку з дорогоцінностями, заплану в землі королівського парку. Ті дорогоцінності розпізнано, як власність королеви Драги. Здогадують ся, що по довершеному убийству на королівській парі, ті дорогоцінності забрав один з офіцерів-убийць і поки що украв їх в землі мобіль палати, аби не ділити ся ними з прочими товаришами.

Замордоване офіцера. В Вільні якийсь жовітр виступив з ряду і зарубав шаблем на смерть одного офіцера. Слідство викрило, що воєк не діяв на власну руку. Було се виконане вироку, виданого на офіцера ротою, котрий проводив, за те, що знущав ся над підчиненими воєками. Воєк, що убив офіцера, витягнув жереб і піддав ся воли своїх товаришів. У військових кругах викликав сей факт велике вражіння. Здогадують ся, що тут в гру входить також соціалістична агітація, котра захоплює вже й військові круги.

Віднайдені рукописи. В папірсових збірках берлінських музеїв найдено уривки і останки Софоклевої драми „Ахайон Сільногос“, звісної досі лише із заголовка. Оpubліковане рукописи займе ся берлінська академія наукова. Різночасно віднайдено в Оксфорді уривки прощавшого твору Аристотеля „Пропетрікос“, а в британському музею уривки „Медей“ Неофрона. Тота драма була написана в тій цілі, щоби усунути з театру трагедію Евріпіда під таким самим заголовком.

Страшна катастрофа під час огню стала ся в Москві дня 1. с. м. Там горів в почі одноповерховий дім і поміч наспіла так пізно, що вже займали ся були сходо, а людем на другім поверсі не оставало ся нічого, як лиш скакати крізь вікно або гинути в огні. Матір у вагітнім стані і дві малолітні доньки поставили вискочити і всі позабавили ся на місці. Батько шукаючи третьої дитини задушив ся в огні разом з нею. Сестра батька, котра прибігла на місце катастрофи, побачивши труни цілої родини, зійшла з розуму.

Лікарі-жиди у Франції. В Парижі практикує тепер 65 жінок-лікарок. Між ними є 25 Французок. Більшість служать в правительствених заведених, на почті, в телеграфі і т. д. Трійцять походять з Росії; є се Росіянки, Жидівки, Вірменки, Польки. Крім місця при клініках можна в Парижі обсаджати всі лікарські місця жінками.

Переполюх серед Дорошенків. Минулого літа російські газети пустили неймовірну, але привабливу чутку, що в Лондоні в Англійському банку лежать 62 мільйони рублів, положені туди гетьманом Дорошенком з тою умовою, щоб через 150 літ (sic!) вони були віддані тим з його родичів, які будуть живі в той час. Отже час уже минув, і ніякі ті мільйони можна взяти. Почав ся серед численних Дорошенків переполюх. Один, пишуть, десь у Таврії — зійшов з ума: другий листом в газеті (Харківській Листоку) сповідає, що спадщина по Дорошенкові тепер виносить не 62, а 700 мільйонів (70 мільйонів фунтів інтерлігів), і початковий капітал (3,700.000) був положений не на час, а поки не утворить ся з нього 700 мільйонів(!). Тим часом у гетьмана не було жаеного сина, а лише дочка, яка в Великоросії, де доживав часу гетьман (похований у с. Яропольці, Арханг. губ.) виїшла за Загряжського. Отже родичі можуть бути лише даліш. Можна напевно сказати, що з сеї великої хмари не буде жадного дощу, — тільки й того, що нанове Дорошенки матимуть тотовий матеріал для своєї генеалогії.

Народна темнота. Д. Е. Гольшнайф оповідає в „Польовському Вестнику“ таку історію: Селянки Лубенського повіту, з села Новики, недавно явили ся до агента „по наданні їм роботи“ для „Петербурзького общества ручного труда“ і московського „Крестьянского бюро“ і заявили, що вони більш роботи не братимуть, а деякі просили узяти від них нескінченні замови. Здивована сею заявою пані Л. почала розпитувати, в чім річ? „Ми радійші були-б роботу взяти, та тепер не можна, бо вже батькам усе звісно“ — відповіли жінки. — „Що звісно? яким батькам? — питає ся пані Л. Оказуєть ся, що в с. Новиках, а звідти і по інших селах пішла чулка, що з'явив ся антихрист в виді „барина“, який і се смугу між людьми, роздаючи селянським дівчатам роботи. Сильним доказом участі антихриста в сих роботах було те, що „роботу дають до дому, ведать шити, тільки не хрестом“. Се дуже стурбувало селян. Де-хто з них, хто розуміщий, казали, що „може воно й не антихрист, так иньша нечиста сила, та сама, що мутила людей на всякі збитки, а потім вони-ж, селяни, спокують“. Довго уговорювала пані Л. жінок, виказувала їм нечестність подібних чуток, — уперті жінки твердили одно і те-ж: „Не можемо без батьків, ніяк не можемо“. Нарешті з'явили ся батьки. Казали, що власне вони не дуже вірять усім чулкам, та все таки їм „якось чудно“, звідки ся робота узала ся? Після довгих балачок, і особливо здивовани тим, що в таті, де були зложені роботи, горіла лампа перед образом, вони заспокоїли ся і взяли роботу. Сумні подібні явища і не на веселі думки наводять. Треба зауважати, що подібні випадки, які можуть відірвати селян від заробітку, тягнуть за собою нове лихо для селянина. Із статистичних даних, зібраних панною Л. гроші, зароблені за роботу, що вона роздавала, витрачають ся так: 50% іде зимою на хліб, а весною на насіння для сіви, 30% на одіж і 20% на полішене домашньої господарки. В селах Ольшаниці і Новака, де селяни заможніші, — 70% видають на купно скотини, а решту на одіж і домашні потреби. У всякім разі потреба подібних заробітків дуже ясна, щоб в сьому можна було сумнівати ся.

Кілько книжок на сьвіт? Одна французка часопись подає до відомості про кількість книжок на сьвіті. Найбільше число їх припадає на Західну Европу, де воно досягає двох мільярдів. В Сполучених Державах їх усього 800 мільйонів, і в Східній Європі (Росія, Балканські держави, Турція і т. и.) — 500 мільйонів. На решту сьвіта припадає не більш 250 мільйонів. Розумієть ся, цифри сї лиш приблизні. А от відомості про число книжок у дн-

ших бібліотеках в Европі: париська Національна має 3 мільйони, Британський музей 2 мільйони. Публична бібліотека в Петербурзі 1½ міль., берлінська бібліотека 1 міль., віденська 600 тисяч, оксфордська і коненгагенська по 500 тисяч томів.

Статистика жидів. На питане, скільки на сьвіті Жидів, відповідає проф. Раумер: число Жидів сягає 10,274.000, більш усього їх живе в Европі, а власне в Росії, де проф. Р. налічує їх 5,279.000; далі йдуть: Австрія — 1,225.000; Угорщина — 851.000; Німеччина — 587.000; Румунія — 209.000; Європа. Турція — 76.000; Англія — 160.000; Голандія — 104.000; Франція — 72.000; Італія — 38.000; Болгарія — 28.000; Швейцарія — 13.000; Східна Румелія — 7.000; Боснія — 5.900; Греція — 5.800; Данія — 4.100; Швеція та Норвегія — 3.700; Португалія та Іспанія — 2.500; Люксембург — 1.000 — усіх — 8,849.000. В Америці більш усього живе Жидів у північних Сполучених Державах — 900.000, на північній державі приходить ся 100.000, усього — 1,000.000. Менше приходить ся на Африку — всього 400.000, ще менше на Азію 210.000 (в Палестині живе 75.000) і тільки невеличке часо на Австралію — 15.000.

Цар боїть ся! Ну, як звичайно, тільки тут не ходить о Росію, а о Німеччину. З Відбачену доносять у сій сираї так: З нагоди стрічі поархів, починено всіякі средства остороги. Між иньшим властителям балконів на всій простороні, якою буде їхати цар, зажаано виходити на них. Бідакам, що хотіли мати честь побачити царя, остала тільки дорога протеста.

Бомба в церкві. В неділю вечером вибухла в церкві сьв. Івана в Парижі в діляниці Бельвіль, бомба, котра не заподіяла на цасте ніякої шкоди. В церкві находило ся багато людей, особливо дітей. Нараз роздав ся сильний гук, а воздух виповнив ся густим димом. Помимо заколоту, який настав внаслідок вибуху, не було нещастя. Розказувано опісля, що многі бачили, як до церкви входив якийсь чоловік із скринькою під пахою. Була то правдоподібно бомба, наповнена імовірно не динамітом, а порохом. Вибух ушкодив тільки одну скам'янку.

Хоробливий сон. При 13-тім полку піхоти в Вільську запав один новобранець в хоробливий сон, котрий тривав від минулої суботи до нині. Нещастного кормлять штучним способом. Причиною сну буде імовірно нервовий атак задля умучення.

Вісти з Угорської Русі. Дня 27. н. ст. жовтня с. р. устроїло духовенство прайівської єпархії величавий празник в честь свого єпископа д-ра Івана Валія, іменованого єпископом перед двадцятьма літами. Єпархіальне духовенство принесло своєму архієреєви в дар дорогоцінну митру й омофор. Також будапештська греко-кат. громада вислала депутацію до Прашева з поздравленням єпископа, посилавши через неї ювілейови жезл вартости 3.000 корон. — Русини в Пишкоровцях в Славонії побудували собі церков, котру перед місяцем посвятить о. Еміль Коцаков, вікарій крижевацького єпископства на Бачку і Славонію. Недавно відбув ся цікавий карний процес в Мармороскім Сиготі. Як майже кожде руске село в Марморосійній так і Вишково мало свого лихваря, що руйнував селян, пукав їх на жабри. Вишківський лихвар звав ся Артур Поляк. Хоч мав велику родину, він ріс в багатстві мов на дріжджах, а селяни, хочби й найзаможніші, сходили на жабрачі торби. Поляк не знав пощади, милосердя; єдина ціль его життя була нажива через винищене селян. В его кімнати опинили ся вже було ціле село, а найбільше газди Данило Пан, Стефан Боднар і Михайло Боднар. Ті три, побачивши, що вже нема їм ратунку перед Поляком, напали на него і вбили его, а потім пішли просто до Сиготи і віддали ся в руки судови. Перед десяти днями звели они на лаві обжалованих перед судом присяжних. До убийства признались і через уся розправу були як найспокійніші, мов люди, що сповнили добре діло. На питане предсідателя трибуналу: чи жалують свого вчинку? — відповіли, що не жалують, бо добро села вимагало, щоби

позбутися ся кровонийці Поляка. Всі переслухані на розправі свідки посвідчили, що Поляк висеив послідні соки з руских селян і не одного господаря позбавив вітцівської ватри. По переведенню розправи присяжні заперечили всіх трох обжалованих, а трибунал увільнив їх.

Малий Фейлетон.

З „Невисвяваних пісень“ — Сильвестра Яричевського.

Мелянхолія вечірної хвилі.

Заголосив вечірний дзвін і голос сплив по чашах цвітів, нові чувства розбурхав він з таємних снів, незнаних сьвітів —

І голос сплив по чашах цвітів і замтретіла в них роса, з таємних снів, незнаних сьвітів в душі збудились чудеса —

І затретьла в них роса в прегарних цвітах промінистих, в душі збудились чудеса і сліз поплив ручай перлистих —

В прегарних цвітах промінистих заблещла мисль про близький скін і сліз поплив ручай перлистих — заголосив вечірний дзвін..

Коломня, 24/XI. 1902.

Лірич.

Був поетом з ласки Бога і співав пісню, та не ті весняні, жваві — тільки жалісні, бо трудну, зболілу дуже, чулу мав він груди, плакав, що так марно цвіти ранішні падають; а для бідних те, що мав — була сама любов, а пісню чим він писав — горяча з серця кров... На лаві життя його стелив ся лиш кукіль, а чути, яке пізнав він — був безмежний [біл, А жите цїле для нього — мука і тягар. Відпочив, аж як дістав ся на смутний [цвинтар. А сердечній родинці розридались гет: „Шкода, от талант ліричний! гарний був поет.“

Відень, 1901.

Телеграми „Буковини“.

Львів, 6. падолиста. Радимно горить! До 6-ого перед полуднем згоріло 100 домів до нащадку. Тисячі людей без хліба й без даху. Нужда страшлива. Пожар триває даліше.

Берлін, 6. падолиста. В кишенівській справі повстала зміна. Слідство проти жидів застановлено, проти Християн ведеть ся воно даліше.

Будапешт, 6. падолиста. Судні присяглі в Надьбецкерек увільнили одного шіснадцятилітнього хлопця, що забив свою бабку, яка його все побивала й мучила.

Лон, 6. падолиста. Відбули ся тут збори робітників проти бюро посередництва граді. По зборах прийшло до кривавої стрічі з поліцією, яку обкидали робітники камінем. Близько двадцять поліцаїв ранено і один демонстрант. П'ятьох демонстрантів увязнено.

Лізбона, 6. падолиста. Автомобіль (самоїзд), в яким їхав міністер війни Гафенфорт на оглядини війська й терену, перевернувся з причини неосторожності Шофера. Міністер потерпів деякі контузи.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При нількаразових уміщенях опускають ся на ціні процент після скількох уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболени, з куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (муф) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і інші того роду товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польовани, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле с'єра і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Лизана, як також півошняні і вовняні опаски, штани, діточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до польовани, огрівачі козін, карку черепа і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жєнілі і вовни найновішої сорти. Cachem, охоронячі ковпирів і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикали до подорожі і накривала в наймоднішій виборі.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви з Гоудиярської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антіа Чанек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевки суконої обкладані ланером, Voxel и Chevreaux з шовковим підшом і трикотавим нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконої і з телячої шкіри, чоботи до польовани (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до виправ гімнастичних.

Кальоші і черевки до снігу. Самостійна продаж з найлучших петербургських фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і салюнові, стоячі і на стіну годинники, тигарки до притискани листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і пльну, нецесарії для панів і панів, мошонки на листи, пунки на цигара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикати.

Замовлення з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдешевшим цінам.

Перша буюковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Групою“).

7 (-)

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

є найліпшим загально знаним біль усмирюючим натиранием, в ціні від 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. до набути у всіх аптеках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „якор“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки з тим охронним знаком яко правдиві.

29 (6-40)

Аптека Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, уліця Єлисавети ч. 5.

Важне для кожного!

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесси
за 2 кор. 50 с.
Писана Ос. Юр. Федьковича
I, II, і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшим закупні опускає ся
значний рабат. (0—0)

Хто хоче заробити

багато гроший,

най зажадає великий ілюстрований
Цінник годинників, товарів з золота,
ланцушків, товарів з хіньського срібла,
інструментів музичних, поодиноких
частей складових годинників і зна-
рядів годинникарських. 32 (4—10)

Цінник висилає gratis і franco.

Ф. ПАММ, Краків (Галичина)
ул. Зелена 3. — Рік заложення 1852.

Випродаж!

Нечувано таню! Можна замовити
лиш за 6 К. 10 с. чудесний гар-
нітур з сріблячох чотир-
хкількох коштовних пре-
красних предметів.
КС 6-10
КС 6-10

Випродаж!

1 Ніклевий кишеньковий годинник (Remontoir
з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год.
і показує секунди, в красю гравірованій оправі,
докладно арегульований з 3-літньою гаранцією
і етуї. — 1 елегантний годинкований або нікле-
вий ланцушок (париский систем). — 1 шпилька
до краватки, годинкована з імітацією брильянта.
— 1 пара позолочених список до манжетів, марка
„Garantie“. — 1 гарнітур годинкованих список
до краватки і передів (5 штук). — 2 годин-
ковані перстені з гарними камінчиками. — 1 зер-
кальце кишенькове разом з етуї.
Отсеих висше наведених 14 вартостевих предметів,
разом з годинником висилає за 6 К. 10 сот.
за посылплатою або за попередним надісланием
гроший вірна 33 (3—20)

Братя Гурвіц, дім експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протигу 8 день
зажадати своїх гроший назад. Отже замовляючий
не поносить ніякої втрати. Богато ілюстрований
каталог ювілерських виробів — дармо і оплачено.
Відправців і агентів приймаємо сейчас.

Вже вийшов

з богатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бєсїди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бєсїди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2.

за 50 сотинів.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

ПОЗИЧНИ уділяє своїм членам на 5½, 2 і 12 додатку на кошта
адміністрації, за предложенем документів виказуючих доста-
точну гіпотеку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок
інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

ЧЛЕНОМ може бути тільки обезпечений тревало в „Дністрі“ від
огню.

УДІЛ членський виносить 50 кор. вписове 2. кор. число членів 2.39
з 2.501 уділами на 125.050 кор.

ВКЛАДКИ щадячі приймає „Дністер“ і опроцентує по 4 2 від
ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 кор.

ЧИСТИЙ ЗИСК розділяє ся частию на дивіденду для членів, а час-
тию на публичні добродійні цілі: на церкви, бурси, захоронки,
школи і т. д. На ті цілі роздано до тепер з Товариства креди-
тового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок уділяє Дирекция 1 агенти. (—)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламці неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 к. — с.
„пів року“	10 „ — „
„чверть року“	5 „ — „
„місяць“	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсера-
тами платні в Чернівцях.

З сойму.

І знова не відбуло ся засідання сойму ані в п'ятницю, ані суботу, ані в понеділок, а вчора відложено сойм до неозначеного часу. І знова не полагоджено найважливіших потреб краєвих, як приміром бюджету, що є основою краєвої управи. Ізза чого? Хто винною в тому? Румунсько-болярська кліка і ляхо-вірмени! Дня 4. падолиста доконали вони певного рода королівського морду. На всі аргументи і докази руских послів згідно „вільнодумних“ на засіданні сойму з дня 2. падолиста чим відповіли вони? Насильством! І то таким насильством, на яке могли здобутись тільки так переворотні і несовісні заступники народу як члени румунсько-болярського і ляхо-вірменського клубу. Більшість бо знищила здібність до праці сойму а чинним помічником при тім був не хто інший як сам коронний сторож тої здібності до праці, філія румунського клубу, его ексцеленція краєвий маршалок Лупул! Він будучи в порозумінні з румунською клікою допоміг їй в середу дня 4. падолиста при помочи своєї влади до доковання замаху на сойм. Він доковав насильства на регуляміні, бо в найбеззаконніший спосіб не допустив був на згаданім засіданні до слова Н. Василька згідно й других членів „вільнодумного союзу“ але таки сейчас по заявах румунського і ляхо-вірменського клубу замкнув засідання і тим самим унеможливив представлене дійсності в властивім світлі. „Партайман“ Лупул знасилував краєвого маршалка Лупула.

Г. Р. Каргрем.

На лоні природи.

(Оповідання.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Далі.)

— Ну, ну, біяче, іди до хати, відчини свого чамоданчика та передайнісь хутчіш. Бабуні нагодують нас в дорогу. Але-ж, мій любий, хай се буде твоя остання дурість, яку ми й поховавмо отут в дідовій оселі.

— Я вже поховав її тату в болоті, весело відказав Сеня і додав навчачи тоном, ніби наставляючи кого — трохи було й сам не втонув разом з усіма своїми дуростями, он як.

Він пішов переодягатись і з'явив ся до обіду зовсім чистенький, вимитий і навіть причісаний. По обіді, з усіма домашніми закусками, грибами, пирогами з начинкою, торішніми солоними огірками та баглажанами з цибулею — троє подорожних торонко вийшли з дідової оселі, бо до прибуття поїзду залізничний заставалось вже мало часу. Добре попасані коні бігли повабним м'яким трюхцем задоволених животин; старий Андрій приємно усміхав ся по виштитих у діда в пекарні п'яти чарках доброї устояної горівки; сонце весело світило, як і напередодні. Але місцевість була сумна: ні деревця, ні кущика, тільки позаду на край неба було видно

Однак шал з віднесеної псевдопобіди у більшості не трівав довго. В коротці наступила рефлексія а відтак жалі. Більшість прийшла скоро до переконання, що не мала ніяких користей із розбиття сойму. Бо й якіж вона могла мати? Сойм став ся нездібним до праці іще більше як передом. На порядку деннім стоять неполагоджені культурні й економічні праці. Край жеде на полагоду тих питань і звертаєсь з запитанем до соймової більшості: „Що тепер?“ Але румунсько-болярській кліці і аристократам з ляхо-вірменського клубу байдужні є нужда і потреби краю. Для них о много пильнішою справою є полагода афери Янка Фльондора а радше очищення его чести, як справи краєві і вони без найменчих викидів совісти розбивають сойм, коли „вільнодумні“ не хотять допустити, аби сойм так низько упав і займав ся приватними личними справами й то таких людей як Я. Фльондор.

Болярська кліка закидає „вільнодумним“, що вони тому винуваті, що сойм не є діяльний. Це є брехня! Бо, як можна переконатись з соймових протоколів, лишень одні рускі посли згідно „вільнодумні“ достарчали матеріал до нарад сойму і тим спричинювали сяку таку его діяльність. Що вона може не була такою, якої можна вимагати від сойму, то в тому винуваті не „вільнодумні“ а заскоружла егоїстична, дбаюча лишень о власні інтереси, болярська кліка. І нема сумніву, що як довго болярська гніль засідати ме в соймі, так довго не мислима інакшадіяльність сойму мимо найщирішої волі народололюбивих руских послів згідно „вільнодумного

союзу“. Бо румунський клуб хоч по більшій часті вибраний простим народом, не є репрезентациєю народною а станвою. Як передше так й тепер „вільнодумні“ знова бороти муть ся й то з найбільшим завзятем проти нового найбільшого насильства болярської кліки з дня 4. падолиста, тим більше, що краєвий маршалок дав ужити ся соймовій більшості як орудіє і без найменшої причини проти регуляміну скоро замкнув засідання. Так не може, не повинно бути. „Вільнодумні“ всіма силами старають ся і старати муть ся, аби в соймі промощено дорогу законним средствам й, аби як найскорше полагоджено краєві потреби. І в тій цілі навіть перші дали ініціативу до обопільних переговорів, аби соймові привернути здібність до праці. Але безуспішно! Бо всякі переговори, які в імені „вільнодумних“ провадив Н. Василько а в імені більшості пос. Весоловський, доселі не довели до ніяких успіхів а навіть з вини румунського клубу і краєвого маршалка, що оказав ся тут стороничим, розбили ся. Більшість бо не хоче рішити ся. І зівсім слушно публічність що раз більше і головніше негодує на таке поступоване більшості. І зівсім слушно відвічальність за спинене праці перед краєм спаде на більшість, що так фрівоально вживає своєї влади на розбите сойм, й краєвого маршалка, що при тім їй помагав.

Краєвий маршалок, що при переговорах між соймовою більшістю а „вільнодумними“ виступав як довірочний муж а навіть

заступник румунського клубу, падає (?), що марно минає час, хоч сойм ізза скликання парламенту мав вже бути замкнений в п'ятницю дня 13. падолиста. Чи справді краєв. маршалкові лежала так дуже на серці здібність до праці сойму а тим самим добро краю? Але з его поступованя можна прийти до іншого заключення...

Спосіб борби, якого ужив Я. Фльондор в недільнім числі „Lügen und Schandjournal“ є такого мужа, що не має вже нічого до страчення.

Терзітее, як Н. Василько назвав був раз в соймі бар. Муштапу, люте і інтригує. Кажуть, що бар. Муштапа в неділю заповів при шклянці вина, що поведе до его Величества цісаря депутацію і скаржити ся ме, що — кн. Гогенльогє є безсторонний і таким остає ся.

Краєвий маршалок повідомив письменно обструуючих послів, що коли до 8 днів не візьмуть участі в нарадах сойму, потратять свої мандати. Безсторонничий (?) кр. маршалок так урядив, що той 8-ий речинець упливав як раз день по замкненні теперішньої соймової сесії.

Буковинський і галицький сойми.

Послідні події в галицькім соймі здаєть ся, розглянено з усіх боків.

ще дідову оселю, та ріс високий очерет понад болотом, що простяглось на кілька верст, поза котрою лежав шлях.

— Лісу не буде вже? — спитав Сеня, озирючись назад і ніби прощаючись з гостинним хутирком, де він поховав свою останню дурість.

— Остання... Чомусь шкода, що вона остання, промайнула гадка в голові хлопця. — Не буде аж до стації, відповів Андрій. — А там, коли попре вас машина будуть і ліси і гори. Не счуетесь, як до Києва приїдете.

— Київ, погадав Сеня, чи схожий він з Вороновицею? Мабуть, не схожий. В ньому багато людей, як на Вороновицькому базарі, алеж усі вони... чужі. Він іздрігнув ся. Таємне чуття підказало йому, що дідова оселя була останнім рідним куточком, останнім місцем з'язком з тим попереднім світом. Домашніх казок, Оріхвія та князівських хлопців; тепер і він порвав ся, і почнесть ся вже нове — оті знамениті, далекі чужі краї. Ні, вони не такі, якими він уявляв їх собі, не казкові, не дивацькі. Як вони привітають його селянського хлопця? Чим стрінуть? І чи потішать?

— А дерева єсть в тім... Києві? — звернув ся він до Андрія.

— Чом їх не бути? — відповів Андрій — і річка єсть... Велика, а на ній пароходи білі.

— Білі?

— А то які-ж? І будинки по вулицях повибудовано високі...

— Навчі за церкву?

— Вищі.

Сеня зжорчив ся і зігнув ся, ніби притиснутий високою кінським будинком, і відвернувшись від Андрія, віддав ся, під впливом сумної місцевості, найсумовитішим гадкам. Тільки очерет, що шелестів часами від легкого подиху вітру, збуджував в душі хлопця приємні згадки про рідну річку, про сіре каміння, про табачну плянтацію, яку... коли то ще він побачить!

Приїхали до стації. Носії у білих хвартуках непереможно й торонко вхопили чамодани і потирили їх просто на платформу. А далі усе наступне сталося так несподівано, що Сеня, посаджений одним із носіїв на батьковому чамодані, задивований у край різними дзвінками та метушнею, що счинилась на платформі, не міг дати собі жадного рахунку на ті нові вражіння, що вихором зникли в його душі. Він тільки бачив, і се ясно збереглося в його пам'яті, що з високою, навіть ніби з гори, як йому здавалось стала спускатись до стації лихове похитуючись якась чорна почвара, на взір казкового змія; ось воно зробило заворот, показавши свого довгого хвоста, що вигинав ся... Сеня злосливо відіхнувшись якусь бабу, спина котрої заявлялась було перед самим його носом.

— Чого штовхаєш ся! — відгрізулась баба, розставляючи лікті.

Сеня хотів був уціпнути її, але перед його очима виявилось ще декілька спиків, в ту-ж мить повз Сеня, пухкаючи та побрязуючи, пронісся на жалі Сеня не казковий змій, а брудний та закурений поїзд. Розляг ся шалений

дзвінок; хтось викрикнув над самим Сеніним вухом співучим виразним голосом: „Стація Калиновка, пра-а-астаніть три минуть“, і пасажири узброєні не списами, а чамоданами, ключками та кошачками, з озвіром кинулись на вагонні сходи. Разом з другими кинув ся і Сеня, через то, що носії потирили його річи. На дверях вагону хлопця так придусли, що йому дух сперло і, щоб випростатись він мусів був дати волю кулакам та ліктям.

— Злющий хлопчисько! О, яка погань! — скрикнула лїтня дама, котру Сеня енергично штурхав ліктями в череву. — Та візьміть його від мене, цього хлопчика — залементавала вона упускаючи кошика з харчами.

В кошику щось брязнуло, мабуть розбило ся.

— Ну й кіснота! Через що се сьогодні так багато пасажирів? — розляг ся чийсь голос.

— Чуєте: даму придусли.

— Абож дама хлопчика.

Хтось засміяв ся. Двоє чоловіків з розлютованими обличчями сперечали ся за місця.

До вагону вскочив Сенін батько, з заклопотаним видом, засапавшись.

— Нарешті я тебе найшов! — вигукнув він, побачивши Сеню? — Місце єсть? Чудово. Сьогодні страшна тіснота, але-ж на наступній стації багато встане. А що, сподобав ся тобі локомотив, поїзд, залізниця?

— Ні, не сподобалась — відповів хлопець.

Се досить стара тема, котру годі-б порушати, коли-б не трапилась сецесія в буковинськiй соймі. Майже рівночасно, коли руска репрезентація в галицкiй соймі зложила мандати і виступила із сойму, примушена до сего кроку насильствами соймової більшості, в буковинськiй соймі навпаки більшість скомпромітована своїм брутальним поводженням зробила сецесію. Отже цікаво буде провести паралелю між ними двома явищами.

Почнемо з галицкoгo сойму. Цифри з краевого бюджету на 1904 рік, які подає „Діло“, як не треба ліпше, зазначають стан річий в сему соймі що до руско-польських відносин.

1. Польська „Академія наук“ в Кракові . . . 79.000 кор.
  2. Наукове товариство ім. Шевченка . . . 5.000 кор.
  3. Польські „Соколи“ . . . 6.000 кор.
  4. Рускі „Соколи“ 50—100 кор.
  5. Польські інституції для людської освіти 19.200 кор.
  6. Руске товариство „Просвіта“ . . . 6.000 кор.
  7. Польські товариства в Відні . . . 800 кор.
  8. Рускі товариства в Відні . . . — кор.
  9. Польські театри . . . 73.096 кор.
  10. Руский театр (до розпорядимості кр. виділу) . . . 18.500 кор.
  11. Польські школи і товариства штук . . . 22.000 кор.
  12. Тов. рускої штуки — кор.
- Під рубрикою: „Добродійність“ поставлена сума 61.523 кор., із яких на рускі цілі . . . 1.200 кор.
- На всілякі польські . . . 60.323 кор.
- Последнє іще зрозуміло.

Може бути, що Поляки лічать себе більше здатними до добродійності, і тому уділяють собі таку значну частину суми призначеної для добродійних цілей. Але що до освіти, науки і штуки, то трохи не зрозуміло. Лише один вислід можна зробити — Поляки не розуміють, на що здали ся різні рускі школи і товариства, які виховують „гайдамаків“, коли існують високо-

культурні польські. Але на жаль сей аргумент мало переконуючий.

Коли до всего того придати іще бюра посередництва праці, то будемо мати повну характеристику діяльності польського сойму. Треба заважати, що бюра посередництва праці, інституція досить корисна при раціональній постанові діла, може бути в руках деяких людей бичем кари Божої, що в дійсності і буде з тими бюрами. Згадаймо скільки грошей із Німеччини перейшло через оден поштовий уряд в Грембові до кишені наших людей за чотири місяці (65.056 кор. 43 сот.). Протиставимо сему знамениті слова із проекту відносно бюр посередництва праці, приблизно такі: бюра посередництва праці дозволяють тоді лише іти на зарібки за кордон, коли в Галичині нема уже жадної потреби на робочі руки. Тепер легко зрозуміти, хто викликав, і буде викликати хліборобські і різні другі розрухи: ані українські соціялісти, як гадає Галичанин, ані українські „гайдамаки“, як висловлює ся польська преса, але лише польські дідичі. Коли незабаром счинить ся щось подібне до відомих хліборобських розрухів, то се буде лише консеквентним наслідком всего зробленого до сього часу.

Все то взяте до купи показало руским послам, що не може бути жадної „згоди“ по двом причинам: а) єднане демократичного руского народу з Поляками, пересякнутими паскрізь аристократизмом (аристократизм і експлуатація завжди йдуть рядком) подібне до дружби кітки з мишею; б) єднане Русинів з польським елементом, який не признає иньших націй, окрім польської — є абсурд. Тому сецесія руских послів з галицкoгo сойму є зміна в політиці Русинів. Поляки не признають прав рускої нації, але з сїєю мусять числити ся. Вигорюване сеї сили поза стінами галицкoгo сойму є головна мета ліпшої частини рускої суспільності. Далі, коли єднане можливе, то лише з тою частиною Поляків, яка виступає проти польської кліки експлуататорів, т. є. єднане такого

характеру, яке вилило ся на Буковині в форму „Вольнодумного союзу“. В противнім разі, крок руских послів був би незрозумілим.

Тепер перейдемо до буковинського сойму. Тутешня сецесія має цілком иньший характер. Ми в однім із попередних чисел на підставі фактичних даних схарактеризували „Вольнодумний союз“, як демократичну соймову партію, яка вимагає рішучих реформ в усіх галузях економічного життя. Домагання румунського клубу і вірмено-польських послів являють ся повним контрастом таким бажанням. Значить, румунський клуб і вірмено-поляки займають таке саме становище, як польська аристократія. Тоді, коли польська більшість примушує руску репрезентацію зробити сецесію, в буковинськiй соймі брати по духу тої більшості самі роблять сецесію.

Отже як в галицкiй, так і в буковинськiй соймі більшість допускає ся насильства; ріжниця лише в формах єго.

Румунський клуб і Вірмено-поляки бажать спинити залагоді найдоконечніших потреб краєвих. Але річ в тому, чим вони мотивують свій крок.

Коли румунський клуб і Вірмено-поляки лічать себе примушенням до сего кроку ріжними подіями в Фльондорівській справі, то сим вони дали іще оден доказ своєї перфідної політики.

„Вольнодумний союз“ не допустить до того, аби сойм займав ся приватними справами замість того, щоби приступити до розглядненя ріжних краєвих потреб.

Виступивші послы сим кроком сотний раз доказали, що вони не виконують своїх обовязків, наложених на них народом і за таке поступоване вони мусять відповісти перед народом. Румунський клуб і вірмено-польські послы іще раз дали змогу народови пізнати їх егоїстичну політику, що безуспішно буде мати некорисні для них, але бажані наслідки при найближчих виборах.

Вісти з цілого світа.

— *Против Словінців.* З Цельовея доносять, що Кербер видав тайний обіжчик до каринтійських судів, забороняючий уживання словінського языка при судових розправах. Оноді президент трибуналу не позволив адвокату послугуватись при розправі словінським языком, покликуючись на розпоряджене висшої власті. Адвокат запротестував і розправу відложено. Словінські адвокати ухвалили візвати словінських послів до беззглядної борби против теперішнього кабінету.

— *Росія в Азії.* Росія зробила європейській дипломатії несподіванку, бо замість вицофати решту військ з Манджурії, посуналась єще дальше і обсадила місто Мукден, котре під зглядом моральним має для Хін значенє більше, як Москва для Росії. Мукден є святим містом, бо там жив, учив і помер Конфуцій, а окрім того Мукден був першою столицею пануючої в Хінах династії Манджу. Се місто заняли тепер російські війська і власті, виганяючи з него безцеремонно хінський гарнізон і хінських урядників. — Оголошені тепер точки договора, які російське правительство предложило Хінам, поясняють причину занятя Мукдену. Зміст предложеного Росією договора такий: Хіни будуть іменувати і усувати начальників цивільних і військових властей в Манджурії в порозуміню з Росією. Хінські війська в сій провінції будуть стояти під російською контролею. Коли появлять ся ватаги хунхузів, хінські війська будуть вислані против них під російською командою разом з російськими полками. Лише Росіяни і Хінці будуть мати право займатись торгівлею, промислом і добуванням металів в Манджурії, а цловий заряд будуть виконувати російські урядники разом з хінськими. По 20 роках може наступити нова угода що-до манджурських залізниць, а тогди Росія віддасть залізницю під хінський заряд, задержуючи для себе загальний нагляд, а нікому окрім Росії не буде вільно

— Чому?

Сеня не знав чому і сидів на суспільній.

Знову залунали дзвінки, потім свистів звичайний свистик, і поїзд рушив ся.

Сеня кинув ся до вікна вагону, відшукуючи зором старого Андрія, коней та бричку.

„О, як би їх ще раз убачити!“ подумав з горьким бажанєм.

Поїзд поминув платформу, садок що належить до стації, будку стрілочника і саму стрілку; біг його став скорший, вагони вже похитувались, колеса стукотіли, вдаряючись на місцях, де сполучені шини, а Сеня все ще шукав очима тих, кого йому так дуже хотілось побачити.

Аж ось він скрикнув, заплескавши з радощів в долоні.

— Ось вони! Ось вони! Як Бог святий вони!

— Хто вони? — скочив батько з свого місця і виглянув в вікно разом з сином.

Другі пасажири, зацікавлені з радісного вигуку дитини, також кинулись до вікна. Тимчасом Сеня, поспішаючись і вказуючи пальцем, казав:

— Он там біля горбочка: Андрій і коні. Я їх пізнаю за тридевять земель, тату! У Войноровського така звичка...

— У кого?

— Войноровський, лівий наш... Дивись, дивись, Андрій уздрів нас! Як Бог святий, він нас побачив! Сидить на твоєму місці і робить знаки. От, як би гукнути на його?

І не сподіваючись на батькову від-

повідь, боючись прогати хвилину, Сеня закричав гучним розкритим голосом, ніби він клав Оріхвія у своєму гаї:

— Андрі-і-й... Андріе!

Такий вибрик хлопця, деяких пасажирів насмішив, другі мали за обовязок сказати кілька слів про пустотливість дитини взагалі і шкідливих наслідків від того, а дама, що завдяки Сені упустила кошика, навіть засьвідчила сусіді, що коли ся дика та груба дитина буде й на далі виявляти таким же чином свої пориви, то вона уживе рішучих мір.

Але дика дитина замовкла як тільки поїзд досяг виїмки, і коні з бричкою зникли в закрутах місцевості. Він ще якийсь час дивив ся на лани що бігли мимо, телеграфичні стовби та будки вагонів, а відтак пристойно та смиренно сів проти батька, як здаєть ся цілком байдужий до нової для нього обстанови вагону та до людей, що окружали його.

— От се я розумію, таку їзду. Сиди собі на канані, ніби в дома. Адже правда Сеню? — спитав батько.

— На канані краще — з смутком і розчарованєм відповів хлопець.

Батько уважно подивив ся на сина, докірливо похитав головою, і неясні сумніви в скутечному скінченні того, що він загадав, невиразне побоюване чогось вперше закрились до його душі.

V.

З разу Київ сподобав ся Сені, і від тих упереджень, від того неевного страху, що повстали в душі хлопця, під впливом його власних сумних марін

і кілька слів, що сказав був спанілий Андрій не зосталось і сліду, як тільки перейшов він з батьком ботаничний сад та побачив стрункі тополі Бібікового бульвару. Її будинки були справді не такі вже високі, як описував їх Андрій, і хоч Сеня дивив ся на них роззявивши рота і до болю закидаючи назад голову, з усім тим вони на його думку не були „вищі за церкву“. Вештаючись по місту задоволений та жвавий, він не давав батькові жадної хвилини спокою, пристаючи до його раз-у-раз з запитанєм:

— Тату, сї дами зібрались деє у гості?

— Через що ти так думаєш?

— Через те, що вони вирядились в нові сукні, і у них чистенькі ботинки і дуже хороші парасольки.

— У місті усеї хороше і чисто одигають ся.

— А ми з тобою?

— Нам не було часу, ми ще подорожні люди.

— Вони красиві, тату.

— Хто?

— Дамі.

— Он як! Одначе, не плутай ся мені під ногами, та не сїнай за кишеню.

— Не буду.

Він змовчав і тоді брав ся, по своєму звичаю, студіювати місцевість. Перейнявшись студіюванням, він починав розмірковувати на голос: „Вийшли з готелю... пішли на право... була площа... біля будинку, що муруєть ся завернули за ріг. На розі магазин“...

— Тату, чий магазин був на розі?

— На яким розі?

— А от коли вийшли ми на Крещатик.

— Дай спокій, хіба я памятаю.

— Куди-ж ми йдемо тату?

— До знайомих.

— Ми вже були у знайомих.

— Тепер до других, до Жежелевських.

— Обідати?

— Може й пообідаємо у них.

— Вони мать подадуть наву, Жежелевські. Як на твою думку тату?

— Не знаю, не взнаю до мене.

— Не буду.

Але-ж за якусь хвилину він знову вже балакав:

— Одначе се досить дивно.

— Що дивного?

— На кожній вулиці стоять звошники, а ми йдемо пішки.

Виразивши натяк сина підніе батькові гадку взяти справді звощика. Сїли і поїхали на Печерське, до Жежелевських. Там пообідали, але кавуна не було; потім пили чай, вечером і аж пізньої ночі повернулись до готелю. Жежелевські також сподобали ся Сені. Він думав про них, прислухав ся до міського шуму, що довго негавав і не-вважачи на втому не міг заснути; коли-ж, нарешті, він заснув йому приснилась подорож: Вороновиці, Кисляк і велике сіре каміне.

(Далі буде.)

будувати там п'яких залізниць. Почти і телеграфі уряджує і надзирає російська влада. Всякі спори між російськими а хінськими властями рішає російський намісник „Далекого Сходу“. — Окрім сих умовий що до внутрішнього уладження Манджурії, Росія зажадала від Хін, аби цілі Хіни своєю силою воєнною запевнили Росії на віки посідання Манджурії. Дотичне місце пропозиції Росії звучить: „Коли ніяка угода викличе війну з третьою державою, то Росія буде її пронадити спільно з Хінами. Коли би Хіни не хотіли сеї війни провадити, то Росія зробить се сама, а по побіді яко надгороду забере Манджурію на власність. В такому случаю хінське правительство без провокації і без протестів безпроблемно відкине з сеї провінції всіх своїх урядників і вищої всі свої війська, а російське правительство трактувати як власне“. Ся точка договора була передовсім звернена против Япону. Росія хотіла позискати Хіни до війни з Японією. В Пекіні на се не згодились, але противно, зачали ся переговори з Японією о закінченні союзу против Росії. Під претекстом, що „Хіни не сповнили умовий“ — яких, не сказано — Росія заняла Мукден. Вість о поступованні Росії викликала в Хінах велике огірчення, бо заняте Мукдену є для Хінців величезним ударом. На случай війни Росії з Японією Хіни можуть під напором публичної опії стати по стороні Японії против Росії.

„Обрусеніє“ на Україні.

Російська напівправительствена часопись „Новое Время“ з обуренням заявляє, що російське телеграфічне агентство допустило ся страшного злочинства, тому що в своїх телеграмах вживає таких слів, як „Русини в Галичині“, „русьська гімназія“ і навіть „русьська національність“. Щоби не морочити читачів, що буцім то в Галичині існує нарід, який чим будь відрізняє ся від „одного великого руського“ народу, „Новое Время“, радить, аби російське телеграфічне агентство замість „Русини“ вживало „русские“. Як бачимо, російський уряд не задовольняє ся обрусенням в межах російської держави, а кидає свій позір навіть на Австрію і в сьому разі покладає звичайно великі надії на щирих „русских“ московітів. Отже можна уявити собі, що робить ся в сьому напрямі на Україні. Коли се не так уже кидає ся в очі, то лише тому, що там обрусення досить стара річ.

Головними провідниками обрусительної течії являють ся військова служба, школи і церкви. При наборі рекрутів Українців переважно зачисляють в різні центральні губернії в тілі надії, що на протяз чотирох років вони потерять фізіономію України, і таким чином повернувшись на заход з свого боку будуть впливати на своїх сусідів. Але сей замір не має особливих наслідків. Вправді чотири роки жити в центральних губерніях не проходить без наслідків: рекрут-українець починає розмовляти на московско-українським жаргоні. Але варто лише ему пожити між Українцями місяць, або два, — і все обрусення пропадає безслідно. Далі, коли приїхати на увагу, що для денационалізації мало іще припинити одну лише мову, а потрібно вплинути на цілу духовну природу людини, то можна сміло сказати, що такий замір не має жадних наслідків в змислі обрусення. Другим засобом до досягнення тої мети являють ся школи. Російський уряд преслідує навіть тіль українства в школах. Так наприклад, деякі земства просили дозволу вживати української мови для розяснення при студіюванні російської мови, поки що малозрозумілої для малих селянських дітей. Але уряд дав категоричну відмову. Таким чином, вийшла така нисенітниця: діти не розуміють російського слова і його роз'яснюють на незрозумілій же російській мові. Безсумнісно, принципів сего закону не виконують, але він цікавий для характеристики відношення російського уряду до України. Вся біда не в тому, що українських дітей вчать в школах російської мови, навпаки для України вона необхідна, а в тому, що школа на Україні поставлена в сьому відношенні в досить шкідливі умови. Звичайно дитина ходить до школи на протяз трох років; при чім, 5—6 годин, вона чує лише російську мову, українська трактує ся, як мушкетер. Решту часу ученик живе між своєю родиною і звичайно в силу необхідности перестав гордожувати українською мовою. В такий спосіб на протяз трох років провадиться така сизифова робота. В результаті ті наслідки, що дитина закінчивши трирічну народну школу все-ж таки не може користувати ся російською літературою. З другого боку учених відриває ся як кажуть від власного ґрунту, а років через два він стає тим самим, чим і раніш був. Таким чином така постановка шкільного діла шкідливо впливає, як на російську, так і на українську мову. Але тут не в мові лише діло. При існуючих умовах шкільного життя витворюють ся іще більше шкідливі наслідки, іменню деморалізація дітей. Річ в тому, що з поняттям „український“, завжди звязують поняття „холодський“. Можна уявити собі, як се може впливати на малих дітей, і які не порозуміння виникають з приводу сего в нідри селянської родини.

Не дивлячи ся на те, що російський уряд держить в своїх руках школи і керує ними відповідно своїм цілям, наслідки в змислі обрусення надто не значні. Се буде зрозумілим, коли пригадати, що ученик виступивши з школи майже ніколи уже не звертає ся до книжки задля браку відповідної народної літератури, що можна між иньшим пояснити неможливими репресіями з боку урядової цензури. Правда чим далі, тим більше починають розновсюджувати ся між народом порядна література. Сей факт в кождім разі мусимо зазначити з задоволенням не дивлячи ся на те, чи то російська література, чи то Українська.

(Далі буде).

НОВИНКИ.

Личні вісті. Єм. Ціффер през. льокальних залізниць, прибув тут до Чернівців. — Проф. др. Вендер удав ся до Відня, де виголосить відчит в товаристві інженерів і архітектів.

На вчора назначене засідання сойму знова не відбуло ся ізза неперсудности румунського і вірмено-польського клубу. — Краєвий маршалок в порозумінні з краєвим президентом в виду безуспішних переговорів відпочиває теперішню сесію соймову до неозначеного часу. Сойм на ново буде може скликаний в часі довгих парламентарних ферій.

Наша письменка п-на Ольга Кобилянська має ся значно ліпше і є надія, що поверне за якийсь час до здоров'я. Ділимо ся сею вірадною звісткою зі всею Україною.

Посвячене ратушу в Кіцмані відбуло ся сей неділі в присутності п. Пігуляка, котрий мав при сій нагоді промову, в якій пожелав сьому першому руському містови на Буковині як найкращого розвою, що можливий лише з поступом просвіти, про котру має дбати гімназія, котрої отворене назначено вже на сльодуючий рік. Оба здобутки, піднесені Кіцманя до ряду міст і кіцманська гімназія, то головне діло посла Пігуляка, за що віддачується ся тепер деякі кіцманські послухники ворогів руського народу агітацією проти сего щирого посла заступника, але в Бозі надія, що руський нарід пізнає ся на фарбованих лисах, котрі наводять ся ему задля личних зисків і панської ласки завязати ворогів руського народу.

Збори рум. великої посілости відбули ся в понеділок дня 9. падоліста, які скликані лишень в тілі цілі, аби

випрати „брудну“ честь Я. Фльондора. З 67 членів великої посілости прибуло в тілі цілі аж 23, отже ледви третина і то самі вуйки, стрики, брати, небіжа Я. Фльондора і директора акушерок Волчанського. На ті збори заблукали ся також бар. Юр. і Лев Васильки. Але ті побачивши ся в „невеличкій але чесній купаній“ сейчас опустили збори. Збори замінили ся властиво в фамілійний кружок. І на нїм Терзітес гесте бар. Мустаца впливав крокодилеві слези на безладі і незгоду в великій посілости. Директор акушерок обговорював економічні (?) питання а Я. Фльондор вилаяв цілу кляючу лайок на Ник. Василька. Се бо від 5 літ улюблене поле рицаря Янка з Сторожинця.

З Бук. „Бояна“. В цілі параді над ювелем Лисенка, просимо щиріх патріотів зійти ся в „Народнім Домі“ в п'ятницю 13. листопада с. р. о 7-мій годині вечером на довірочну нараду. — Сього дня о 4. год. по полудні відбудеть ся проба в саду музичного товариства при повній оркестрі, а в четвер о годині 7. веч. відбудеть ся генеральна проба „Бояна“ в саль „Нар. Дому“. — О. Гандяк, писар. М. Левицький, голова.

Концерт в честь Із. Воробкевича, який устроюють спільно тов. „Руска Бесіда“ і „Буковинський Боян“, відбуде ся вже в суботу, два 14. с. м. в великій саль товар. музичного з сльодуючою програмою: 1. Вступне слово. 2. „Со святими упокой“, хор мішаний. 3. а) „Думи мої“, б) „Над Пругою“, хор мішаний. 4. „Сольо сьнів“. 5. „Серце луснуть хоче“, хор мужеский. 6. а) „Жаль дівчини“, б) „На чужині“, хор мішаний. 7. „Мурашка“, деклямація. 8. „В пам'ять руським побарям“, хор мішаний. 9. „Чом красна Буковина“, хор муж. — Акомпаніє н. проф. Колер. — Оба товариства доложили уей старань, щоби сей концерт випав під кождим взглядом найкраще а через те й став ся дійсно всенародним святком Буковини, як на се незабутий Ізидор, найбільший буковинський поет і композитор, собі справді заслужив. — Маємо нову надію, що кождий Русин-патріот, у кого лише є щиро руське серце, буде уважати за свій святый обовязок почитати пам'ять великого сина Буковини і йти в суботу на нашій концерт і нехай ніхто нічим не вимагав ся від учасця, нехай кождий з цілою родиною приходить на концерт Воробкевича, щоби ніхто опісля не міг нам закинути, що Русини не уміють шанувати пам'яті своїх великих людей. — По концерті святочний комерс. — Ціни місць: Льожа 9 кор. Крісло I. рядне 2 кор. 20 сот. Крісло II. рядне 1 кор. 76 сот. III. рядне 1 кор. 32 сот. Вступ на саль 88 сот. для учеників 22 сот. — Початок точно о год. 8 вечером. — За комітет: Ом. Попович, голова. М. Левицький, Ос. Бурачинський, Ор. Гандяк, члени комітету.

Загальні збори акад. Тов. „Січ“ в Чернівцях відбули ся дня 8. падоліста с. р. на тутешнім університеті. По прочитанні і верифікованні протоколу, поодинокі функціонари з старого виділу здали свої справоздання, почім старому голові і виділови уділено абсолютну відтак приступлено до вибору нового виділу, в склад котрого ввійшли: тов. Євзевій Ярошинський як голова, тов. М. Харжевський як заступник голови, І. Гомовський як контролер, М. Майковський як писар, Н. Калинович як бібліотекар, Т. Алісевич як архівар, а В. Рудницький як господар. — Відтак приступлено до вибору поодиноких функціонарів кружка, іменню: в научних кружку вибрано головою тов. Харжевського, заст. гол. тов. Калиновича; в драматичнім кружку став головою тов. Гомовський а заст. голови тов. Сабат; до видавничого знов кружка ввійшли тов. Калинович як голова а тов. Харжевський як заст. гол. По вичерпанню порядку дневного замкнено збори о год. пів до 10 вечером. — За виділ: М. Харжевський, заст. голови, М. Майковський, писар.

З товариства українських студентів „Січ“ в Чернівцях. Маємо сям честь повідомити, що тов. Радик заявив нам, що не може прийняти функцій комітетового на вечерицях в Кіцмані. На місце отже тов. Радика як та кож на місце тов. Клима переймають ту функцію тов. Гомовський Іван, тов.

Сабат Андрій і тов. Рожка Іван. — М. Харжевський заступник голови, Майковський Николай писар.

Страшний пожар. В неділю ввечері о 3. год. рано пожар в Москві, в домі Вонкова, при ул. Семіонівській. Огонь обіймив в одній хвилі входові сходи і найвищий поверх та стрих. На тім поверсі мешкала родина купця Кузнецова, котра як-раз спала. Нараз збудив їх дим і горячо. Нещасні хотіли вибігти сходами, а коли побачили, що они в огні, постановили вискочити разом з дітьми вікном. Перша скочила 9-літня дівчинка, Клявдія, і забігла ся на місце. Потім скочила Кузнецова і поговкла ся так тяжко, що в дорозі до шпиталю померла. Далше скочила ще одна донька і поговкла ся тяжко. Тільки 12-літній син, Никола відважив ся ратувати себе через горючі сходи і дійсно спас жите, попаривши ся лиш незначно. Сам Кузнецов з двома малими донечками не зміг вискочити. Коли огонь погашено, найдено три спалені трупи. Крім того вискочили з сусідних мешкань дві пані і поговкли ся тяжко, а кільканайцять осіб віднесло рани та попарення. Огонь підложено.

Залізниця з Америки до Європи. Акційне товариство Trans Alaska Sibirian Railroad Company постановило завести безпосереднє залізничне połącенє сушею між Нью-Йорком а Петербургом, згладно Берліном. Через Аляску має бути вибудована нова залізниця, а звідтам має она йти великим тунелем в проліві Берінга на Сибір. Ту лучшало би ся з сибірською залізницею і таким чином мали би ми połącенє сушею між Америкою а Європою. Однак сей проект натрапає на великі перепони. Колиб навіть перевопано тунель до островів Діомеда, виносила би все таки его довжина що найменше 30 км. Ще важнішу перепону становить гллубина моря, що виносить там 40—70 м. і страшні зимна на Алясці, котрі можуть унеможливити всякі земні роботи. Однак сей план, такий сміливий і далекосяглий подобав ся Американцям, тому акції того товариства розходять ся дуже численно.

Помилуване. В марті 1903. р. засудив суд в Нецу офіцера 17. п. п. Рігера на 6 літ твердині за убийство капітана Адамса. Ся справа викликала була свого часу велике вражінє в Німеччині. Капітан Адамс посварив ся при бенкеті із військовим лікарем д-ром Рігером (братом засудженого офіцера) і ударив его в лице. Наслідком сего мав бути поєдинок поміж капітаном а зневаженим офіцером. Щоби охоронити брата, котрий мав жінку і діти, перед поєдинком і перед неминучою смертю, бо капітан був добрим стрільцем — удав ся поручник Рігер до мешкання капітана Адамса і застрелив его. Засуджено его на деґрадацію і на 6 літ твердині. В сих днях змінив цісар останю карі твердині на звичайну вазинцію.

Цікавий случай летарґу. Одна дев'ятнадцятилітня дівчина, що мешкала із своїми родичами в Мію в Аверон (у Франції) страждала нараз пратоміньє і перебула в тім стані вісім днів. Кождої хвилини надіяли ся єї смерті. Однак нечаяно дівчина встала, попросила їсти і споживала все дуже жадно. Она розказувала опісля, що чула добре все, що діяло ся кругом неї, однак не була в силі зайняти хочби і найменшим рухом, що она жива. Тепер дівчина зовсім здорова і єї житю не грозить ніяка небезпека.

Клопоты сербского короля. Сербский король Петро має попри політичних ще більші клопоти грошеві. Печаяк сербський скарб державний вичерпаний, а становище короля, покликаного з инших матеріальних відносин, полове на початок з незвичайними видатками, тому білградський володар почав оглядати ся за грішми за границею. Та показує ся, що в нинішніх часах королівська корона для банків не є ніякою порукою. Про се переконав ся сербський посол в Парижі, де ні оден банк не хотів уділити королеві Петрові позички. З подібною відмовою стрінув ся у Відні. Директор аскураційного товариства „Gresham“, в котрім хотів позичити 2 мільони корон, відповів, що уділеню такої позички протязать оз статуту. Відний сербський король!

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в іншальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на ціну процент після скількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, а купи і ріжнородні модні вибори; до того зарукавки (мунд) і шапки. Убрана футряні для хлопців і дівчат ріжного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки в Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все в найліпшій сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сґера і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Лямана, як також піновняні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньчохи для дам і дитий, паньчохи до польованя, огрівачі колін, карку черева і пульсів, камані, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дитий.

Хустки і шалі в шовку жевілі і вовни найновішої сорти. Сасеух, охоронячі ковчирів і наймодніші краватки для панів англійські і віденьські. Артикули до подорожи і покривала в наймоднішій виборі.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви в Гоудиярскої фабрики Ф. А. Попера і в інших славних фабрик як Ангін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані ляхером, Vohsealf і Chevreaux в шовковим пішном і трикотавим нутром для панів дам і дитий. Чоботи сільцові для панів і хлопців, суконні і в телачої шкіри, чоботи до польованя (ручна робота), черевики домові і ріжні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до виправ гімнастичних.

Кальоші і черевики до снігу. Самостійна продаж в найлучших петербургских фабрик в патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і салюнові, стоячі і на стіну годинники, тягарки до притисканя листів, Nippes і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, нецесарії для панів і панів, мошонки на листи, пушки на цигара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикати.

Замовлення з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдешевших цінах.

Красне, добре і дешево.

Уліця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“.

Уліця Ратушева ч. 6

Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону **НОВОСТИ** для конфекції панів, паньчонок і панів. Новости: в жакетах, ковчирях і плащах з найліпших штофів віденьських і берлінських салюнів.

Магазин одягів дамських і мужеских **Чернівці** ул. Ратушева 6. Готель „Централь“ (в локалю Якова Гольда)

ВСІЯКІ ЗАМОВЛЕННЯ виготовляють ся сейчас.

28 (18-7)

ОДЯГИ для панів, хлопців і дитий. Загортни, ульстри і шляфрони. Футра звичайні і до подорожи і всілякі в сю галузь входячі артикули в перво-рядних фабрик.

Красне, добре і дешево.

Вже вийшов

з богатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2.

за 50 сотиків.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“ в Чернівцях (Петровича 2) суть на складі слідуєчі книжки:

Наша дума Ф. Колесни
за 2 зор. 50 с.
Писаня Ос. Юр. Федьковича
I, II, III, IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-30, 3-12-60 к.
При більшій закупні опускає ся
значний рабат. (0-0)

Випродаж!

Нечувано тані! Можна замовити
лиш за 6 К. 10 с. чудесний гар-
нітур з сідючих „Зотху-
недзятх“ коштовних пре-
красних предметів.
К. 6-10 К. 6-10

Випродаж!

1 Ніклевий кишеньковий годинник (Remontoir з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно зрегульований з 3-літньою гаранцією і етуї. — 1 елегантний годинниковий або ніклевий ланцюжок (париский систем). — 1 шпилька до краватки, годинникова з імітацією брилянта. — 1 пара позолочених спинок до манжетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинникових спинок до ковчирів і передів (5 штук). — 2 годинникові перетейні з гарними камінчиками. — 1 зеркальце кишенькове разом з етуї.

Отсех вище наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилає за 6 К. 10 сот. за посылатотою або за попереднім надісланням грошій фірма 33 (4-20)

Братя Гурвіц, дім експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протигу 8 день зажадати своїх грошій назад. Отже замовляючий не поносить ніякої страти. Богато ілюстрований каталог ювілєреких виробів — дармо і оплачено. Відиро авців і агентів приймаємо сейчас.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

порукає отсі книжки:

Виданя тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська кавка	—24
Ів. Сивюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелья Попович „Розмови“	—40
Корніль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Ваханський „Проньсть“	—20
Ф. Колесеса „Наша дума“	2-50
Гарягин „Маларі“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюзі по заслугі“	—20
О. П. Коніський „В день святаї волі“	—20
Ю. О. Федькович „Прокурка“	—20
Омелья Попович „Ластівка“ (старі речички)	2-—

Виданя тов. „Руска Школа“:

Барановський Мечислав „Недагогіка“	1-20
Ом. Попович „Методика“ I часть	—60
„ „ „Як біди збогатили“	1-—
„ „ „10 казок для диточок“	—20
„ „ „Збірка законів“	1-—
Ів. Сивюк. „Образки з життя“	—20
Шойнарівський Сергій „Руска Читанка“ для II. класи гімна.	2-80

Др. Стеф. Смазь-Стоцький „Громада“	—20
„ „ „Поради“ як закладати каси	—40
„ „ „Буковинська Русь“	2-40
„ „ „Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrath be- hufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie	—40
Ю. О. Федькович „Ціні жовнирєк“	—20
Франко Іван „Русько-українська література“	—20
Теодот Галіп „Домашний писар“	1-—
Пігуляк Єротеї „Верховинські загадки“	2-—
О. Шнитко „Листи з пеня“	—30

При замовленнях Книжок упрашає ся присилати на порто.

Великий склад
ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні
в друкарні
„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
(0-0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Православний
МОЛИТВЕННИК!

для МОЛОДІЖИ,

в до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане
10 проц. рабату.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і свята від 1/2 10 до 11 години рано.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерат
платні в Чернівцях.

ДО НАШИХ ВИБОРЦІВ!

Сьогодні відкрито наш сойм. Сегорічна сесія соймова тривала повних два місяці, а по мимо того була зовсім безплідна. „Вольнодумний Союз“, що обстає за тим, аби кождий нарід, кожда віра мали **зовсім рівні** права, які ґрунтують ся на конституції, що в ній сполучили ся заступники усіх трох народів краю, аби спільно і в найліпшій порозуміню працювати над економічним і культурним піднесенем краю, бажав, аби в сій послідній перед новими виборами сесії дати народови через **відповідну духови часу реформу виборчу** належні йому **народні права**, за котрими нарід вже від давна вздыхав. Сю найважнішу точку нашої програми, виборчу реформу, бажали ми доконечно переперти, а окрім того поставили ми собі завданє, ще таки в сій сесії отсі справи користно полагодити, а то: **запровадити банк краєвий, поліпшити платню учителів, ухвалити закон дисциплінарний для учителів, завести порядок в грошових справах краю, подбати о піднесенє ремесла і промислу, покасувати обшари двірські, покасувати рогатки на гостинцях і гостинці перебрати в заряд краю** — саме такі справи, які ми, з огляду на добро краю і на поліпшенє добробиту народу, висунули на перед і яких полагодження ми домагали ся, поставивши відповідні внески.

Однак більшість соймова, що складає ся із членів вірмено-польского і волоского клубу, всіма силами старала ся перешкодити, аби над тими справами в соймі не радити, аби їх не ухвалити.

Внесок, аби запровадити банк краєвий і подати народови дешевий кредит, вона вбила, переголосувавши нас. Наради в комісії для реформи виборчої проволікала вона зовсім непотрібно через 6 неділей, а нарешті, вибравши змежи себе референта, не уложила навіть справозданя. Аби нас знеохотити до праці і нас змучити, уживала вона до того, не зважаючи навіть на політичну моральність, всяких підступних штучок, ба навіть безправства. Насамперед загадала більшість зовсім безправно уневажнити переведений законно вибір голови нашого клубу і союзу, д-ра Авреля Ончула і тим розпочала цілий ряд особистих нападів на наш союз. Якби після загоді уложеного плану більшість соймова старала ся напастями на поодинокі особи відвернути нас від позиточної праці, а заставити нас до особистої оборони. Статею „Волохи а Жиди“, поміщеною в часописи волоского клубу, хотіли вони підюдити Волохів против Жидів і тим піметити ся на Жидах і на членови нашого клубу, д-рі Штравхероу за те, що він почував ся до обовязку стати в обороні політичних прав Жидів. **Довголітня ненависть против члена нашого клубу, Николая Василька за те, що він неустрашимо вступає ся за права руского народу а побороє явно знаних гнобителів так їх власного як і усього народу на Буковині**, найшла вираз в замовленій, як се доказано, одним членом волоского клубу машкарній статі, поміщеній в часописи сеї партії; задля того були ми приневолені стати в обороні Николая Василька і на кількох засіданнях розкрити перед сьвітом всі тоті напасти більшости, що затроюють публичне житє; але тим осягнула більшість свою ціль, бо спинила наради в соймі над позиточними справами краю, витягнувши на верха особисті справи. Оттак маючи перед очима одинокую свою ціль, аби всіма способами перешкодити полагодженє усіх наших внесків для добра краю, більшість соймова часто не приходила на засідання соймових комісій, так що тоті комісії, задля браку потрібного числа послів, не могли радити; тим чином проволікали ся обради і ухвали приділених комісіям справ. По мимо усіх сих нападів, наш „вольнодумний Союз“ навіть в тій хвилі, як більшість соймова загадала зробити ще більший колот і заставила сойм займатися гоноровою справою одного члена волоского клубу, аби ухвалою сойму сего члена, що утратив ушанованє суспільности, зробити наново гоноровим, а знов аби понизити в очах суспільности иньшого соймового посла, що безперечно наскрізь гоноровий і має великі заслуги для волоского народу, — навіть тоді наш „вольнодумний Союз“ заховав найбільший спокій, а обмежив ся лиш на те, здерти маску з лица противників усеї хосенної праці, противників усього поступу і культури, найбільших противників всякого розширення народних прав і задоволення народних потреб, показати перед сьвітом їх політичну і особисту моральність і представити їх в правдивім сьвітлі яко оборонців і заступників лише своїх власних, чисто особистих і приватних інтересів.

„Вольнодумний Союз“ був переконаний, що его оскарження против **знаних гнобителів всякого поступу, свободи тай волі**, піднесені публично перед краєм і усеім сьвітом, а на які вони не найшли ні слова відповіди, нарешті таки осьвідомлять більшість соймову з обовязком, який перебрали на себе яко послі, і що тим способом, по вичерпаню, як здавало ся, усіх їх заходів, аби спинити і проволічи ухвалу усіх для добра краю хосенних внесків „вольнодумного Союзу“, приневолить їх взяти ся в тих послідних кількох днях, які ще лишили ся до кінця сесії, за полагодженє **найконечніших потреб краєвих і народних**, а особливо за полагодженє **виборчої реформи**.

Дятого старали ся ми, аби змінити порядок нарад і поставити на першім місці ухвалу прелімінара фонду краєвого і виборчої реформи. Та тут, зовсім несподівано, маршалок краєвий Ексцеленція Іван Лупул, показав ся якраз противником доброї справи; він поставив ся зовсім на сторону волоскої партії і волоского клубу, а толкуючи зовсім самовільно і фальшиво регулямін соймовий, подав членам обох клубів більшости пожадану нагоду, виконати знов із становища інтересів краю безсовістне, а із становища парламентарних звичаїв зовсім нечуване безправство: **більшість соймова виступила з сойму, аби унеможливити обряду і ухвалу найконечніших потреб краю!**

Маючи завсіді найважніші справи народу перед очима, бажючи обезпечити народови его політичні права, хотіли ми заціну полагоди виборчої реформи, або бодай формального права виборчого зробити партіям більшости уступку, вдоволити їх бажання і уможливити голосованє в гоноровій справі, на яку вони клали найбільшу вагу. Вісім днів дорогого часу, послідних вісім днів сегорічної сесії, в котрих небезпечно могли бути залагоджені виборча реформа і прелімінар фонду краєвого, в котрих безпечно могли були залагодити ся і иньші хосенні для народа внески „вольнодумного Союзу“, тоті вісім днів ужили партії більшости на те, аби через свого речника, маршалка краєвого Лупула, усяку злагоду проволікати і тим чином до хосенної роботи в соймі не допустити, а сьогодні, саме три дні, перед тим, як сойм з причини скликаня ради державної повинен був розійти ся, відкинули вони всяку злагоду, бо не пристали на те, щоби залагодити і ухвалити виборчу реформу.

Оттак на шкоду краю і народу по безпліднім двомісячнім зібраню, **більшість розбила сойм!** За те на більшість соймову вкупі з маршалком краєвим спадає уся вина і вони самі одні нехай перед краєм відповідають!

Нап'ятувавши отсе, ми переконані, що враз з нами увесь край засудить їх шкідливе поступованє.

Соймовий „Вольнодумний Союз“:

Др. Аврель Ончул,
Єротей Пігуляк,

Др. Стефан Смаль-Стоцкій,
Тодор Левіцкій,

Др. Бенно Штравхер,
Николай Василько.

Скінчила ся комедія.

Дідичівська кліка, як відомо, виїхала минулої середи із союму, коли то не було вже й позірної причини до такого кроку. В поведінку по опівночі закінчив „Вільнодумний Союз“ справу Фльондора, давши йому і його свідникам належну відправу. Уже у вівторок вечером відпочивав. Душу засідана ізза великої „утоми“ дідичівської кліки, котра правда потіла ся під моральними нагайками „Вільнодумного Союзу“, але сама не отворила й рота. День пізніше, бо аж в середу вечером, нагадала ся виконувати кліка, що єї годі даліше „радити“ й виїхала зі союму. Тим унеможливила, щоби край і світ слухав далі немілої кліки правди, а надто не допустила до наради й ухвали що гірше немилої єї справ, як виборчої реформи, внесення рогадок, обшарів двірських, підвищення учительської платні і т. п. „забаганок“ меншості. Під позором невинності ситуації в союмі, що як раз скінчила ся в понеділок вночі, аж два дні пізніше, коли др. Ончул в імя „Вільнодумного Союзу“ жадає перейти до нарад над бюджетом на рік 1904 і пр. важними для краю справами, втікає дідичівська більшість із союму нібито перед невинними стосунками в союмі а властиво, щоби не допустити до ухвал важних для краю справ.

Що воно дійсно так має ся, се потверджує ще дідичівська комедія, яку відіграла дідичівська кліка під проводом п. маршала Лупула. Ого цілий тиждень провадив п. Весоловський в імя кліки переговори з вільнодумними послами, під якими умовами можна би продовжити союмову роботу. Що дня придумувала кліка новіші проекти, а коли вільнодумні послы певні своєї справи приставали на всякі комбінації, то кліка крутила й вертіла що-дня инакше, аж на кінець сказала, що п. Весоловський не уповномочений пересправляти в єї імені і вислала від себе вже п. Лупула, котрий тим перестав бути маршалком, а став явним партизаном обструкційної більшості. Вільнодумні послы зажадали від п. Лупула письменого уповноваження до пересправ, котрі й відбули ся у вівторок і то на жадане „Вільнодумного Союзу“ в присутності президента краю щоби мати класичного свідка, як дуже дідичівській кліці залежить на союмовій роботі. П. Лупула жадав від меншості, щоби вона не тільки пристала на продовження й укрупнене закінчене Фльондорівської справи в єго користь, але щоби при тім не посміла обізвати ся против кого небудь із Фльондорівської кумпанії. А в заміну за те дідичівська кліка не зобов'язує ся до нічого. П. маршалок кліки досягнув тим то, що хотів, бо знав, що такої

безлічній пропозиції приймали би хйба Фльондорівські люкаї але не люди честі і борці за правду і нарід. В імя „Вільнодумного Союзу“ відповіли послы Николай Василько і др. А. Ончул що такої понижаючої пропозиції не тільки не приймають але відкидують єї з обуренням з огляду на нову мерзенну статтю, яка власне тої самої днини появила ся в „В. Journal“ з огидними напастями на посла барона Василька, а за наслідки розбиття союму роблять відвічальним маршалка Лупула, що своїм поведінням причинив ся головно до такого кінця сесії.

На сїм розійшли ся й на тім скінчила ся комедія, яку грала дідичівська кліка з маршалком краю на чолі цілий тиждень. П. маршалок кліки назначував день у день засідання союму, хоч яко їх парламентар знав, що то пушта комедія, він хотів продовжати сю комедію ще день-два, бо знав, що кінець союму вже недалекій, так як рада державна вже скликана на 17. с. м. Та маршалок кліки поступив собі партійно й тим, що доручив сепаратістам завізвання аж минулої суботи, щоби не упило 8 день перед закриттям союму й аби єго товариші-партизани не втратили мандати. Однак комедія скінчилася ся передчасно, а вільнодумні послы постарали ся представити цілу комедію послів-комедіантів перед світом в правдивім світлі і є надія, що дідичівська кліка відіграла таку комедію по раз останній на Буковині.

Осінна сесія державної ради.

Дня 17. н. ст. надоліста збирає ся державна рада на осінню сесію. Давно вже велими не скликувано державної ради на сесію в так пізнім речинці. Коли розважимо, що державна рада може обрідувати найпізнійше до 20-го 21-го грудня, отже в найліпшій случаю може мати п'ять тижнів до розпорядності, та що сучасно і делегації мають у Відні відбути свою сесію, то впевняємо ся, що державна рада ніяк неспіє поладити своєї задачі перед кінцем сего року. А дожидають її велими важні, трудні, об'ємні роботи. Передовсім належало би ухвалити бюджет за 1903 і на 1904 рік. Крім того належало би взяти ся в комісії цювій і угодній до покінчення підготовлених вже робіт, а іменно поладити відпочені деякі позиції цювої тарифи а відтак в палаті перестави парламентарну ухвалу цюво-торгового союзу з Угорщиною. Особливо великої ваги є ухвалення цювої тарифи автономної, бо инакше не може монархія розпочати навіть переговори з заграничними державами в справі відмови торгових договорів. Се справа пильна і важна вже з того огляду, позаяк до-

говір з Італією вже виповіджений. Договори з иншими сусідними державами можуть бути ще мовчки продовжені на оден рік, а тимчасом належало-б перевести з ними переговори, але до того передовсім треба мати у себе готову свою автономну тарифу цюву. Настигає також пора взяти ся до ухвали нового царного закону, якого начерк є вже підготовлений в міністерстві судівництва, та й військовий закон карний, як записаний, є вже приготовлений до парламентарної обради. Не говоримо вже про инші законодавні заклоди.

Отакі то важні, пильні і об'ємні задачі дожидають полагоди в державній раді. Але чи она спосібна до сего, чи зможе і схоче взяти ся до позитивної роботи? Ані правительству ані парламентарній сторонництву не заманюють ся такими надіями, щоби державна рада могла і схотіла взяти ся до тих робіт. Внутрішній розлад і розгортій відлив державній раді всяку спрому і снагу до роботи. Виправді німецькі сторонництву парламентарній, з виїмком консервативного і всенімецького, зєднали ся за починком др. Дершати, однак се зєднання має метою лише оборону т. зв. німецького стану посідання, значить, не допустити до ніяких уступок в користь н. пр. Чехів, Словінців і т. д. Таке забороню виставили Німці нібито для своєї національної оборони а в дійсності для забезпечення своєї верховладі понад німецькими народами в Австрії, а колиб правитель-ство поважило ся зробити яку небудь уступку в користь н. пр. Чехів, тоді-б они певно розпочали обструкцію в державній раді.

Але й супроти цюво-торгового союзу з Угорщиною займає це німецьке зєднання тепер зовсім відірване становище. Коли підчас розпраз в угодній і цювій комісії з трудом повело ся правительству піддержувати ідею цюво-торгової спільності Австрії з Угорщиною, то тепер після успіхів гр. Тіси в справі військової програми угорської зовсім уже охолонуло німецьке зєднання і змагає до цюво-торгового відокремлення Австрії. Вигляди отже на австро-угорську угоду з сего боку зовсім змаліли; бо коли військова програма гр. Тіси має безперечно метою повільне але систематичне переведення військової окремішності Угорщини, то зовсім справедливо завадять собі австрійські сторон-ництву питане, нащо Австрія має ще десять літ фінансовими значними жертвами допомагати Мадарам до досягнення їх бажаної цілі.

За приміром німецького зєднання пішли тепер чеські сторонництву а перевели залуку Старочехів, Молодочехів і чеських аграрників, поставили спільну програму і видали спільний маніфест до чеського народу, про що сими днями була подана звістка. Метою сего

чеського зєднання є не лише оборона проти домашнього ворога, чеських соціалістів, але проти Німців. Та програма є повторенням і зібранням давних чеських домагань, а новою є лише о стільки, що копіює мадарську військову програму. З того огляду є она далекосягла і не може числитися на реальний успіх. Але заразом є она боевим окликом супроти правительства др. Кербера, хоч пошишає поришення що-до тактики в державній раді влюбом зєдненні сторон-ництву. Можна отже напевно сподівати ся в осінній сесії чеської обструкції, бо трудно припустити, щоби німецьке зєднання дозволило правительству зробити які уступки Чехам, бодай що-до університету в Берлі. Який-же вихід з сего парляментарного лабіринту? Рішучих змін конституції сподівати ся годі, отже правительству хватить ся знов вигідного §. 14-го і введе в жите абсолютизм, полишивши що-до форми німечину державну раду.

„Обрусеніє“ на Україні.

(Кінець.)

Головним провідником обрусення є також церков. Років 40 тому назад було дозволено виголошувати проповіді на українській мові. В 1876 році права української мови, як відомо, були значно обмежені. Але офіційно українська мова в церкві не була скасована до сего часу. Не дивлячи ся на се, живане української мови в церкві звязане з ризиком. Треба знати, що в Росії закони законами, а фактично все залежить, власне кажучи, від місцевої адміністрації. Отже обрусення на Україні не уявляє із себе чогось страшного. Річ у тому, що тут нема особливих національних ворожих відносин, які виникають переважно на економічній ґрунті. В Галичині приміром Поляки, які відіраляють всі правительственні функції, не менше мріють відбудувати Польщу в давніх границях, як російський уряд утримати всеросійську державу. Для сего Поляки, старають ся захватити в свої руки всі жерела економічного життя, тоді, коли в Росії приваїли в відношенню до України сего нема. Словом в Галичині з поняття „полюк“ мимохіть вижеть ся поняття експлуататор, тоді, коли в Росії одностайні поняття — се уряд і експлуататор, але в кождім разі не кацап. Щось подібне до руско-польських відносин в Галичині, істнує і на території російської держави, іменно в Фінляндії і Грузії, де національні відносини не менше ворожі, як між Поляками а Русинами в Галичині. Те-ж саме було і на Україні в перші часи приєднання єї до Росії, коли російські царі роздавали своїм магнатам україн-

Г. Р. Каргем.

На лоні природи.

(Оповіданє.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Далі.)

Раз у ранці, на другий чи на третій день по приїзді до Києва, батько сказав Сені:

— Сьогодні іспит, але ти не давай ся, будь тільки трохи уважнійший і переможеш усіх своїх товаришів.

— Я, чого доброго, усіх переможу, тату — весело заявив Сеня — коли... він зновачив — помолю ся Варварі Великомучениці.

Згадавши Монастиря, батько поморщив ся, однак згодив ся.

— Добре — промовив він — помолись, поїдьмо до Варвари.

Коли вони зайшли до церкви, Сеня став навколівши перед мощами святої принодобницї, припав чолом до холодної каміної тахлі підлоги і почав молитись. Він з таким усердем молив ся, що в очах йому замелькали червоні кружальця; на душу йому снала глибока радість.

— Тепер я здам іспит; їдьмо, промовив він, скінчивши молитву.

І він додержав свого слова: професори воєної гімназії, дістаючи від хлопця жваві, певні відповіді і дивуючись на його здібність, без найменшої замішки ставили йому найкращі оцінки;

євващення, що вчив божому закону, відчував велике вдоволення слухаючи ширі пояснення Сені про створення світу, а професору руської мови хлопець потроху сам почав ставити питання і навіть запитив його трохи.

— У книзі так сказано, казав він з захватом, переказуючи на власні слова прочитане — але-ж то не так: баби встали раніш за мужиків...

— Сеня, виправив професор.

— Сеня... А чи знаєте, хто прокидаєт ся ще раніш ніж жінки встануть?

— Звірища, мабуть?

— Ні, птиця. А яка птиця?

— Півні, сказав професор, переходячи до стану учня і мимохіть червоніючи.

— Півні, мовив Сеня витяжно — не півні, а качки. Півні як прокукурікають в останні знову засинають, а першими прокидають ся качки, а потім гуси, ворони, комахи, осі, бджоли та жміль. Але баби раніш ворона... Після усіх видають півні, бо вони люблять сонце.

— Звідки ти все се знаєш хлопча?

На Сеніному лиці розпалась усмішка задоволення.

— Від Оріхвія. Та а сам знаю. Хйба раз доводило ся стерегти вночі? Ого!

— Он як! Хто-ж то такий Оріхвій?

— Сільський хлопець, Одарчин брат,

га-арний хлопець, але хитрий. А чи знаєте, що на річці буває коли сонце заходить?

— Ні, ні, голубе, не знаю, замахав професор руками — ти мені потім усе

те розкажеш у класі, а тепер я поставлю тобі 12. Іди-ж з Богом до батька та скажи йому, що ти також га-арний хлопець.

— Так, нічого собі, скромно згодив ся Сеня — а головне в тім, що не брешу, бо люблю Бога та Його пророків.

Професор засміяв ся і довго сьміяв ся; потім лице йому стало сумовитоповажним, він мовчки притяг Сеню до себе і поцілував його в чоло.

— Є однакова, подумав він, і його замордує жите, як нас усіх, а шкода.

Сеня був дуже задоволений і з себе і з других. Усі цінавались ним, надходили до нього розпитували, а директор гімназії, міцний, виголений генерал з випнувши наперед грудьми надійшовши до Сеніного батька, сказав, і Сеня чув те:

— Коли водієте, можете залишити вашого сина й зараз, до постанови педагогічного совіту. Здобий хлопець. Шкода, що літа йому не вийшли: ми-б його призначили не до приготувальної а просто до І-ої класи.

Батько вклонив ся підлецим хвалобою сина, і палко обіймавав Сеню, а потім спитав його чи хоче він зостатись.

Згадавши, як роблять селяни в трудних випадках, Сеня почув собі потилицю:

— Треба лишитись, тату: що з нами вдієш, з тими директорами? Привези тільки мого чамоданчика.

— Привезу не тільки чамоданчика, а й анварельні фарби.

— Коли так то й солодких пиріжечків приїзди, тату!

— Будуть і пиріжки; треба тебе погостити: ти відзначив ся.

— Бачиш, я казав тобі!

До Сені надійшов офіцер і повів його по коридорах та сходах чотирповерхої будови воєної гімназії до так званого молодшого віку. Там він передав хлопця кадетармусу, унтерофіцерові, що мав хитрі злодійкуваті очі.

— Отсе новак до мого відділу — сказав він — треба йому прилажувати одержу.

Кадетармус взяв Сеню за руку і повів його до цехауза. Ся людина одразу якось інстинктивно не сподобала ся Сені. Першим чином, він узяв собі його улюблені дотики та чорне убрання, в котрому Сеня з таким добрим skutком та задоволенням здавав іспит, далі вистриг хлопцеві волосє так коротко, що лице йому з довгобразою стало цілком кругле, а уши стирчали, і, нарешті, повідомив Сеню, що коли той напусте, то його тут, у цехаузі й висічуть, через те, що у гімназії дисципліна, а не село.

Підлий кадетармус, подумав Сеня. Він вийшов з цехауза уже в пригнобленому настрої і на нових своїх товаришів, що кинулись до його з звичайним покликом „Новак! Новак!“ дивив ся вовком. Коли-ж батько з обідними покупками приїхав до нього працюється, в хлопця виявилась несподівано легкодушність.

(Далі буде.)

екі посілости. Але нині, як Великорос, так і Українець однаково стоять супротив російського уряду, іменню: в ролі експлуатуємих. Одже відносини між росіянином і українцем скоріше скептично-іронічні, ніж ворожі.

Таким чином обрусення на Україні, власне кажучи, по селах, коли і де, то дуже поволі, і по друге не являє ся причиною ворожих національних відносин між двома сусідніми народами: російським і українським. На півдні і в самій нідри України замічає ся протилежне явище, іменню: значний вплив української на другі народності, що по своєму географічному положенню мають часті стосунки з першою. Таке явище, наприклад можна бачити на Кавказі, де инородці особливо в північній його частині, знайомлять ся перше усього з українською нацією і взагалі походять ся під впливом українського народу, як більше культурного. Далі, на півдні України в тих містах, які заселяють так звані чорноморські козаки, є доста козаків Великоросів. Їх прислано сюди в надії обрусити козацький український елемент, але вони самі піддали під вплив України і чим далі, тим більше теряють фазіонію Великоросів. Південно-східна частина України і деякі південні міста посідають різні народності і тому там счинялась мішанина, в якій годі розібрати пануючий вплив тої, чи другої нації.

Друге становище в зміслі обрусення займають міста. Тут воно іде багато скоріше. Причём відповідно характеру обрусення мешканців міста можна поділити на три категорії: так звана інтелігенція, міщанство і робітничі верстви. Відоме явище в історії всіх зрабаваних націй — зденационалізоване інтелігенції, обясняєть ся тим, що так звана інтелігенція, в своїй суті експлуататорська верства, завжди приймала з охотою ті умовини життя, які утримували за нею права пануючої верстви. Теж саме безумовно счинило ся і тепер іще чинить ся з соєю верствою і на Україні. Тому дуже часто можна бачити таких інтелігентів, що люблять посиджати українських пісень, „томно-міорних“, як вони висловлюють ся, вжити української приказки, але українська мова в товаристві або в салоні якої будь української львиці злічить ся варварством.

Що до міщанства, то воно в своїх змаганнях до „шляхетности“ доходить до комізму. В сему разі, міщанство іде за інтелігенцією; ріжниця лише в тому, що воно не має жадної можливости використати своє поводжене в такій мірі, як се робить інтелігенція.

Нарешті мусимо сказати, що обрусення іде скорим темпом між робітничими верствами. Річ в тому, що в посідні 10—15 років робітничий рух в Росії значно поширив ся. Характерною ознакою робітничого руху в Росії, як і кожного молодого робітничого руху, є бажане освіти, бажаня знаня. Відповідно української літератури по відомим причинам бракує. Огже робітники тим самим уже примушені виховувати ся на російській багатій літературі. Як бачимо, робітничі верстви в містах найліпше стоять в зміслі обрусення: вони принаймні о стільки знайомлять ся з російською мовою, що можуть користувати ся російською літературою, що безумовно є великий здобуток.

Словом, як ми уже сказали, обрусення на Україні іде дуже поволі і після 250 років праці в такім напрямі наслідків дуже мало. Окрім того, обрусення на Україні не уявляє із себе такого зля, на боротьбу з якими треба було-б покласти всі свої сили, залишивши всі другі справи. Навіаки існують більше пекучі потреби, іменню: поліпшене економічного становища, а головним робом здобуте політичних прав для всего народу як російського, так і українського, що по-становило-б Україну на шлях дійсно національного розвитку.

НОВИНКИ.

Пригадуємо бун. Русинам патріотичний обов'язок, прийти як найчисленніше сеї суботи на концерт в честь бл. п. Сидора Воробкевича, що би дати доказ, що ми нація,

котра вміє шанувати заслужених робітників на полі народної культури.

Краєвий президент кн. Гогенльог в справах урядових виїхав передвчера до Бідня, наслідком чого в біжучім тижні не уділювати-ме послухань.

Личні вісти. Посол др. А. Ончул від'їхав візиторк вчором до Берна. — Прибув тут суд. надрадник Ціргофер.

Іменования. Краєвий президент іменував почтового підурадника Івана Грушку в Чернівцях канцеляристом при правительстві. — Лісничий державних діб в Чернівцях Осип Піхлер іменованний лісничим радником.

З правительства. Концептовий практикант Шашко Кобиланський при старостві в Вашківцях н. Чер. здав сьогодні в правительство практичний ісвіт з відзначенем.

З церкви. Гр.-кат. парох в Вросківцях Осип Левицький і зрезигнував з своєї парохії і зівстав іменованний завідателем парохії в Обертині в Галичині.

З інспекторату поліційного. Інспектор поліції др. Міронович виїхав на шести-тижневу подорож до Відня, Праги і Білці, аби пізнати поліційний устрій тих міст.

Скликане ради державної. На день 17. с. м. скликана рада державна. На деннім порядку першого засідання стоять доповнюючі вибори до кількох комісій і справоздане комісії легітимацийної о кількох запротестованих посольських виборах.

Промоція. Концепіст фінансової прокуратури Володимир Кобиланський зівстав передвчера промований на тутешнім університеті на др. прав. Як промотор фунгував радник двору Кляйневхтер.

Загальні збори виборців. На неділю дня 15. б. м. о 4. год. по полудні „вільнодумний Союз“, скликав збори виборців в ремісничій сали в Чернівцях. На тих зборах наші посиди обговорювати і послизати-муть останні події в бун. соймі.

Новий нотаріат в Боянах. Міністерство справедливости системізувало новий нотаріат для Боян. Розписано вже конкурс, а убігатель о то місце мають внести свої подання до кінця с. м. до нотаріальної палати.

Волоский концерт „Армонії“ на котрім були президент краю з другою, митрополит, посадени міста, его заступник і др. достойники, в честь бл. п. Ізидора Воробкевича, що був в понеділок виїхав добре однак публіки було на ній мало, не свідчить се користно про вдячність Волохів.

Місце надучителя при 6-класовій школі народній в Кадобівцях розписане до кінця с. м.

Юрій бар. Василько повідомив письменно егзекутивний комітет румунської великої посілости, якого є членом, що виступає з него ізза тих самих причин, що й з румунського каюбу.

Окружний суд в Чудині. Передвчера по полудні була декутація у Н. Василька з чудинського повіту з тою просьбою, аби наш посол постарав ся о засноване окружного суду в Чудині. Наш посол заявив, що він дуже радо займе ся тою справою і в сполуді з послом Луцу поробить в Відні відповідні кроки.

Головні збори Черн. тов-а гімнастичного відбудуть ся в п'ятницю дня 20. б. м. о 8. год. вчором в гімнастичній сали.

Стоваришене купців черновецьких на загальних зборах в неділю дня 8. б. м. в ратушевій сали, доконало вибору зараду. Презесом вибрано Елія Вендера, місце-презесом В. Фонтіна і А. Брунштайна.

На звичайні загальні збори товариства „Руска Школа“ оіаН путилівської запрашає ся ви. пані і панів на день 21. листопада в полудне до школи у Пасці з слідуочими точками денного порядку: 1. Вільний відчит п. Николи Гайки. 2. Назначене відчиту одному з членів товариства на слідуочі

збори. 3. Вільні внески. 4. Генеральна проба оркестри. 5. Визначене нових куснів музичних до дальшої вирази. 6. Виголошене монольогу „Рекрут“ паном Н. Гайкою. Час зборів як раз догідний, бо 2 дні вільні від науки. По тій отже причині надія є, що від Яблоніці аж по Усте-Путнаві і Сергій нікого з наших не бракує. — За виділ: Осип Брамадель голова, Юрій Гордійчук писар.

Закуп ліса. Великий посідач Янку Фішер закупив громадський ліс Гатні і Вріази, що межує з его посілостю в Теодорівцях, за 240.000 кор.

Пожжежа трачки. В Бені згоріла оподі до нащадку водна трачка Вольфа Керна з Кімполонгу. Шкода виносить 3.000 кор.; трачка була обезпичена на 2.000 кор.

Анальфabetи в австрійській державі. З обчисленя ц. к. статистичною центральною комісею в Відні егечення освіти в Австрії показує ся, що в цілій австрійській державі анальфabetів 9,303.954, між якими є 4,031.575 дитів до 8 року життя. Значить властивих анальфabetів Австрія має 5,272.379. При чім Русини стоять на чолі анальфabetів: 2,098.573, а в проценті від загального числа 62,44%. Найліпше стоять в сему відношені Чехи (3,41%). Вміючих читати і писати 16,067.972, при чім Русини 606.276 (57,91%). Лише читати вміє 778.772. З того числа припадає Русинів 64.943 (19,2%). Межи анальфabetами перше місце займають Русини, відтак ідуть Сербо-Хорвати, Румуни, Мадири, Поляки, Словинці, Італійці, Німці і на решті Чехи.

З'їзд австрійської соціальної демократії розпочав ся в неділю у Відні. Між иньшими були представники від польської і руско-української соціальної демократії. Цікаво навести деякі дані із діяльности сих організацій. Польська організація поділена на 5 агітаційних округів, між якими в трох іменню в львівській, перемиській і ставишлавській округах партійні доходи за посідні 2 роки виносили 8772 кор. 78 сот., а розходи 9018 кор. 11 сот. В названих округах за 2 роки відбуло ся 87 зборів під голім небом, 340 публічно-народних, 513 довірочних 706 в ріжних фахових товариствах, 17 було заборонено і 9 розвизано. Партійним органом польської організації є „Narząd“, який за 2 роки унах жертвою конфіскації 234 разів. Українсько-руська соціально-демократична партія починає лаше поки що організувати ся тому діяльність її немає іще особливих наслідків. Вона стоїть в звязку з соціалістичними партіями в російській Україні, які там досить хутко розвивають ся.

Війка польських студентів з чеськими. Лаври польської університетської молодіжи у Львові, що виправдала дикі оргії памятної ночі, демонструючи против Русинів, не дають мабуть спати „родакам“ на чужині. Як доносять чеські дневники в Таборі, в однім з тамошніх публічних локалів прийшло до білки межи польськими а чеськими студентами, що узапачають на тамошню різнучу академію. Польські академіки війшли до локалю без оплати вступу і почали виправляти бучу. Чеські студенти запротестували против того і викинули Поляків із сали. Тоді польські студенти піднесли дикий вереск, били палицями до дверей, а відтак поставали під вікнами і почали стріляти з револьверів до середини. В сали повстала паніка та в тій хвили надбігла жандармерія і арештувала проводирів „дзирской молодіжи“. Зовуть ся вони: Філковський, Чорновський, Мілославський і Долбушовський. Справою займає ся суд.

Про самоубийство Розана. Уже була подана вістка про самоубийство італійського міністра фінансів; тепер наспіли докладніші вісти. Річ в тому, що давний анархіст, а нині соціаліст Джованні Бергамаско виступив проти Розана і доказував, що Розано будучи послом приходив до него до вивизні і обіцявав ему, постарати ся о увільнене, коли він, Бергамаско, або его родина заплащать ему. Відак Бергамаско дістав телеграму від Розана, в якій посідний повідомляв, що він готовий стати до оборони, але родина Бергамаска не хоче заплащати, огже нехай він сам рішить ся. Такі документи і иньші подібні сям Бергамаско оголошав в одній соціалі-

стичній часописи, а президент кабінету завізав Розана, аби той боронив ся. Розано здав ся до Неаполя, щоби викути папери, компромітуючі его. Се ему не вдало ся, і він відобрав собі життя.

Оригінальне самоубийство. З Бабльону доносять, що 19-літний Італієць з Венеції, Чедоліні, відобрав собі там життя в оригінальним спосіб. Іменню взяв він під паху динамітову бомбу і спричинив експлозію. Бомба розірвала тіло самоубийнича на дрібні кусники.

Велике вражіння викликало в Берліні арештоване молодого мантия Крунаха. Его брат, офіцер гвардії, хотів недавно застрілити одну дівчину, з котрою удержував зносини, а описи відобрав собі життя. Той Крунах, котрого арештовано, удержував ся з грошей, які ему платили дівчата, що стоять під контролею поліції, а сам ходив на техніку і вів веселе життя. Протягом кількох літ дістав він від тих дівчат по над 20.000 марок. В тих днях зажадав він від своєї першої любови грошей, а коли она ему відмовила, загрозив їй револьвером. Дівчина донесла про те до поліції і Крунаха арештовано на улиці. Підчас арештованя стрілив до себе і зранив ся в голову.

Убийниця власної дитини. Одна із берлінських часописей доносить про таку подію: При улиці Гайденфель мешкав робітник Донат разом з 26-літньою жінкою і троїма дитими. Були то люди ошадні та роботищі, тож мали ся досить добре; між ними панувала згода, хоч, що правда, розказували собі сусіди на ухо, що між супружем заходять часті непорозуміння. Недавно вернув Донат вчором з праці до дому, сів в кухні на крісло і задрімав. Тимчасом его жінка забрала діти до сусідньої кімнати: тут взяла фляшочку з лізольом і промывила: „Ходіть діти, умремо разом“. По тих словах подала отрую наймолодшій дитині, а та випала єї сейчас. Те саме хотіла Донатова зробити і з найстаршим 6-літнім хлопчиком, однак той пізнав небезпечність і почав плакати і кричати, що він хоче лишити ся при батьку. На крик дитини збудив ся Донат і хотів увійти до кімнати, однак жінка підійшла скоро против него і сказала, що мусить бігти до лікаря, бо малий Ерик занедужав. Закинула на себе отже окрите і вибігла. Донат побачивши на столі фляшку з отруєю, догадав ся сейчас всего і післяв до лікаря, котрий забрав ся енергично до ратованя дитини. Жінка не вернула вже до дому; на другий день віддала в домі сестри підчас єї несприятности пачку з годинником та листом, де доносить, що відбере собі життя і своїм дітям. Причин свого кроку не подала ніяких.

Нагайка сахалінського ката. Російський фейлетоніст, Дорошевич, що відбував подорож по Сибірі та Сахаліні, розказує в одній петербурській часописи, що він має нагайку „славного“ сахалінського ката, Комлева. Та нагайка — пише Дорошевич — перемінляла ся в руках того катівського віртуоза в артистичний інструмент. Найвправильніше око не могло ніяк пізнати, чи удар нею був справдішній чи „позірний“. Коли кат показав мені ту стару нагайку, запитав я его, кількома ударами може він убити чоловіка. „Двома“ — відповів він. Однак описля подумав і сказав не без гордості: „Вкінці встане і один, щоби поломати ребра“. Описля дав він мені представлене. „Ось маєте два удари — сказав він — один справдішній, а другий позірний, так званий „кожуховий“. Я положив на лавку свою грубу потатку — у воздузі засвітило, дав ся чути страшний удар і потатка розлетіла ся на дрібні куснички. „Так, тепер положіть ту ласкаво свою ручку“ — сказав він. Із жахом положив я на лавку руку. Той сам різкий свист, той сам страшний удар — і я почув через рукавичку легенький дотик неначе ніжних жіночих пальчиків. Комлев поглянув на мене із триумфом. „Дивна річ, сказав я, щоби лиш сказати що небудь. І ніхто не пізнає?“. „Ніхто! Ми ж працюємо на се — учимо ся на соломаних ляльках“. А коли я сказав тому страшному чоловікові: „Ту кару, як кажуть, мають знести“ поглянув він на мене похмуро. Однак описля перекрестив ся і сказав: „Дав би се Бог!“ І се не сказав Лев Толстой, а кат з Сахаліну!

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщених.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц.

к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, а куни і різніродні модні вибори; до того зарукавки (мучи) і шапки. Убрана футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і інших того роду товари. Шапки в Loden і сукня. Зарукавки до пользования, а все а найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сукно і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Лямана, як також пічовняні і вовняні опаски, штани, діточі одяги, панчохи для дам і дітей, панчохи до пользования, огрівачі кофти, карку черепа і пульсів, камані, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жем'я і вовни найновішої сорти. Сашеи, охоронячі ковчуги і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожі і пакривала в наймоднішій виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з Гудиярської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрики на зиму. Черевки суконні обкладані ланером, Boxealf і Chevreauх з шовковим пліном і трікотивим нитром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевки домашні і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до виправ і гимнастичних.

Кальоші і черевки до снігу. Самостійна продаж з найлучших петербургских фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і салюнові, стоячі і на стіну годинники, тигарки до притисання листів, Nippes і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, нецесарії для панів і панів, монетки на листи, пунки на цигара і тютюн, монетки на гроші, найліпші фабрики.

Замовлення з провінції виготовляються скоро і точно по як найдешевіших цінах.

Красне, добре і дешево.

Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.Улиця Ратушева ч. 6
Готель „Централь“.

Перед тим

МАРКУС ФУРЕР

Кожного сезону **НОВОСТИ** для конфекції панів, панночок і панів. Новості: в жакетах, ковчугах і плащах з найліпших шовків віденських і берлінських салюнів.

Магазин одягів дамських і мужеских **Чернівці**
ул. Ратушева 6. Готель „Централь“
(в локалію Якова Гольда)

ВСІЛЯКИ ЗАМОВЛЕННЯ
виготовляються сейчас.

Одяги для панів, хлопців і дітей. Загортки, ульстри і шляфроки. Футра зачайні і до подорожі і всілякі в сьогалуз входять артикули з першорядних фабрик.

28 (17-7)

Красне, добре і дешево.

Вже вийшов
з багатим і дуже займаючим змістом
Православний
КАЛЕНДАР
„Рускої Бесіди“
на рік
1904
Можна его набути
в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях
ул. Петровича ч. 2.
за 50 сотиків.

В Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях (Петровича 2) єуть на складі слідуєчі книжки:

Наша дума Ф. Колесни за 2 кор. 50 с.
Писання Ос. Юр. Федьковича І, II і IV. том по пій: 7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При бізнішій закупіві опускає ся значний рабат. (0-0)

Православний
! МОЛИТВЕННИК !

для молодіжи,

е до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.
і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане 10 проц. рабату.

Зміна помешкання.

Мед. Унів. Др. Ів. Сейк
мешкає від 1. надолета с. р.
при ул. Головні (Hauptstrasse) 9
І. поверх.

Важне для кожного!

Випродаж!

Нечувано таню! Можна замовити луну за 6 К. 10 с. чудесний гарнітур з сльозучих „Сестри-камінь“ коштовних предметів, красних предметів.

Випродаж!

і Ніклевий кишеньковий годинник (Remontoir з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно арегульований з 3-літню гаранцією і етій. — 1 елегантний годинник або ніклевий запущок (париский систем). — 1 шпилька до краватки, годинникова з імітацією брилянта. — 1 пара позолочених етинок до манжетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинникових етинок до краватки і передів (5 штук). — 2 годинникові перестей з гарними каміньками. — 1 зеркальце кишенькове разом з етій.

Отеих вместе наведених 14 вартовених предметів, разом з годинником висилає за 6 К. 10 сот. за посиллятою або за попереднім надісланем грошей фірма 33 (5-20)

Братя Гурвіц, дім експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протягу 8 день зажадати своїх грошей назад. Отже замовляючий не понесить ніякої страти. Богато ілюстрований каталог ювілейних виробів — дармо і оладчено. Відпоро лавців і агентів приймаємо сейчас.

Слухач фільзофії глядить лекцій в мієци. — Бізнішні інформації у ділає канцелярія друкарні, улица Петровича ч. 4. 35 (1-2)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поруває отей книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка . . .	—24
Ів. Сивюк, „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садівники“ . . .	—40
Омелян Попович „Розмови“ . . .	—40
Корниль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“ . . .	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“ . . .	—30
Проф. О. Еремівчук „Іван Суцавський“ . . .	—40
Ів. Ваканський. „Пропасть“ . . .	—20
Ф. Колесса. „Наша дума“ . . .	2-50
Гаршин, „Маларі“ . . .	—20
*** „Зерна“ . . .	—20
*** „Котлюй по засаду“ . . .	—20
О. П. Коисевський. „В день сьвятої волі“ . . .	—20
Ю. О. Федькович. „Проксурска“ . . .	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі рочники). 2-—	

Видання тов. Руска „Школа“.

Барановський Мечислав. „Педагогіка“ . . .	1-20
Ом. Попович. „Методика“ І часть . . .	—60
„ „ „Як біди збогатили“ . . .	1-—
„ „ „10 казок для діточок“ . . .	—20
„ „ „Збірка законів“ . . .	1-—
Ів. Сивюк. „Образки з життя“ . . .	—20
Шпайнарський Сергій. „Руска Читанка“ для II. класи гімн. . .	2-80

Др. Стеф. Смал-Стоцкий. „Громада“ . . .	—20
„ „ „Порадики“ як закладати капи . . .	—40
„ „ „Буковинська Русь“ . . .	2-40
„ „ „Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowiner Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie“ . . .	—40
Ю. О. Федькович. „Щені жовитарі“ . . .	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“ . . .	—20
Теодот Галік. „Домашній писар“ . . .	1-—
Пігулак Єврей. „Верховинські загадки“ . . .	2-—
О. Шнитко. „Ластівка“ . . .	—30

При замовленнях книжок упрашає ся прислати на порто.

Великий склад
ДРУКСОРТИВ

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дістати можна

по дуже дешевій ціні
в друкарні
„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0-0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
че застережене. — Рекламації неопе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератами
платні в Чернівцях.

Сесія краєвих соймів і державної ради.

На 17. день сего місяця скликає рада державна. Тому цікаво підвести рахунки діяльності краєвих соймів. На жаль сї рахунки виходять досить неприємні і свідчать про те, що в соймах в позитивним змістї зроблено дуже мало, і що національні відносини скоріше загострили ся, ніж улаштували ся. Найяскравіший образ подібних непорозумінь подає нам безсумнісно угорський сойм. Місія Тіси в справі заложення нового міністерства не зовсім вдала ся. Не дивлячи ся на те, що Апонї виступив із табору рішучих, опозиція не гадає скласти зброї. Та ще питання в тому, чи Тіса придбав собі щирої сторонника в особі Апонїго, чи може Апонї зробив лише політичний крок, в дійсності зовсім не зрікаючи ся своїх попередніх домагань. Тіса даремно доказує, що его програма мало чим відрізняє ся від програми девяти, і що ніхто не посягає на національні права Угорщини, опозиція залишаєть ся упертою. Словом, послідні події в угорськїм соймі красномовно промовляють за те, що пийї звязки між Австрією а Угорщиною не досить міцні, і що потрібно зробити уступки в ту, або в другу сторону. Як то буде, дальше покажет ся; а тепер одно можна сказати, що Угорщина не гадає робити які будь уступки з свого боку і готова до завзятого бою.

В галицькїм соймі справа стоїть мало чим ліпше. Теперішні сесії в сему соймі, як відомо закінчили ся досить сумно іменно сесією

руських послів. Значить не можна лічити репрезентацию галицького сойму представництвом всего краю Галичини. Се безсумнісно відобеть ся на відносинах Поляків а Русинів. Справоздане в справі бюджетовій на 1904 рік доказало, що не може бути між сими двома націями жадного порозуміння при існуючих умовах життя. Отже національні відносини в Галичині зовсім не улаштовані, а се безсумнісно не може не впливати шкідливо на житє всеї держави.

Далі, в буковинськїм соймі також сесія, але уже з характером насильства над меншістю. Румунський клуб, вірмено-поляки на чолі з краєвим капітаном Лупулом не допустили до розглядня соймом найдоконечніших потреб краю. Бюджет на 1904 рік поки що не ухвалений. Сойм відрочений, тоді коли ріжні потреби краю вимагають як найскоршого поладження.

В Чехах непорозуміння з Німцями. Там обструють Німцї. Тому чеські партії (Молодочехи, Старочехи і аграрники) з'єднали ся до купи і рішили ся рішучо стати до боротьби за свої національні права. Так звана чеська коаліція видала маніфест, в яким заявляє, що чеський нарід знаходять ся в уполіженню, і що німецька меншість, яку підтримує правительство, свиняє політичний, економічний і культурний розвиток чеської нації. Чеські сторонники мають стреміти до зрівняння прав чеської мови в центральній адміністрації і взагалі до заведення єї в цілїм житю чеських країв. Відтак в програмі бажаєть ся реформи виборчої ординації і що найважливіше — уживання чеської мови в

чеських полках і заведення єї, як викладової в військових школах.

В дальматинськїм соймі рішучо виступлено проти правительственого внесення відносно введення німецької мови в адміністрації краю. Хорвати, Серби, Італійці рішили спільно боронити свої національні права, не застановляючись перед засобами боротьби, коли-б прийшло ся вживати рішучої тактики. (Крайський, стирійський, істрийський, тирольський сойми також не прийшли без обструкції).

Словом, національні відносини чим дальше тим більше загострюють ся на всїй території австро-угорської держави і при такім становищі річий державна рада має працювати над важними для краю справами, для поладження котрих потрібно повне порозуміння в внутрішних державних справах, об'єктивне відношене, чого в жаднім разі не можна чекати. Як уже оповіщало ся, державна рада має передовсім працювати над улаштуванням і відновленням торгових договорів з Росією, Швайцарією і Германією. Для сего безсумнісно потрібно порозуміння в виїшних державних справах, особливо в цловій автономній тарифі з Угорщиною.

Таких порозумінь годі чекати, а се надто шкідливо відобеть ся на економічній житю Австрії, особливо коли прийняти на увагу єї становище супротив македонських подій. Стан річий такий, що з одного боку угорські партії будуть старати ся здобути собі то, на що вони, по своїй думцї, мають право, з другого боку, німецький елемент, не задоволений уступками правительства, бажаєть ме відняти і те, що уже

придбала Угорщина. Як бачимо, інтереси досить протилежні і наслідки засідань державної ради не трудно предвидіти. Чехи з свого боку, як се можна бачити із програми чеської коаліції, рішучо поставили свої національні домаганя, проти яких безсумнісно не менше рішучо виступлять Німцї. Здаєть ся, можна з певністю сказати, що теперішня осіння сесія державної ради буде досить богата обструкціями.

Промова посла др. Стоцкого,

виповнена дня 2. листопада принагідно
дебати над виском комісії для напани
в справі Яна Фльондора.

Висока палато! Аби річ ліпше зрозуміти і осудити, удаймо ся крихітку на історичне поле і історично освїтїм поодинокі факти. Передусім одної певної днини появили ся дотичні статї, перша „Румуни і Жиди“ (пос. др. Шгравхер: Радше намолет!), друга „Для оборони“ (пос. др. Шгравхер: До нападу!) Ви пригадуєте собі, що дня 6. жовтня в тій палаті розвинено велику дебат у принагідно тих статей, дебат, в якій загально, на правах і лівих, висказано обуренє ізза тих обох статей. Німцї устами свого бесідника висказали „глибокий свій жал“ ізза того, що появили ся такі статї. Вірмено-Поляки вишукали спеціально мене і мого товариша Н. Василька, аби особливо на другу статю „Для оборони“ заявити, що то „ostatnie rajdactwo“, найнікчемніший лайдацький вчинок, з котрим вони ніяк не ідентифікують ся. Навіть сам др. Фльондор називає в своїм зізнанню в комісії для нагани (протокол 17-го) зміст тої статї „Для оборони“ свиньством. (Пос. др. Шгравхер: А він сам достарив до того матеріял!) Щож допевна румунський клуб! Він осудив обі статї устами свого бесідника (Пос. др. Шгравхер: Це є дволична гра!), заперечив всяку

VI.

Г. Р. Каргрем.

На лонї природи.

(Оповіданє.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Далі.)

— Тату! — сказав він підлесливим тоном — аде я поїду з тобою, що ти скажеш на се?

— Зомню? Куди? здивував ся батько.

— До мати...

— Ти шуткуєш, Сеню!

Сеню хотілось сказати, що він не шуткує, що йому дуже сумно, що кантинармує підлий, але очі його тільки моргали непевно, а щокли надимались кулею. А батько казав йому ніжним ласкавим тоном, звичайні в таких випадках фрази:

— Будь розумником, не сумуй, не нудься, пиши письма. Я знаю, ти в мене загартований.

— Я за-га-ртований, тату, пробелькотав Сеню, ковтаючи слюзи.

Настала хвилинка прощання. Сеню довго слідував здивованим непевним зором за батьком, що все віддаляв ся, і коли осадкувата батькова фігура, яку Сеню добре знав, мелькнула в останнє на кінець довгого коридору, на Сеню ніби насунулось що, прийшло до серця, повстало в голові і притисло її щось холодне, гідке і чуже. „А що як мене висміють?“ з одчаєм помислив хлопеч.

Перші дні перебування Сеню у гімназії були повні для нього несподіванок та розчарувань. З жадним з товаришів він не зійшов ся, бо усі вони користались з його розкиданости та суму, що з хвилиною від'їзду батька не тільки, що не кидав хлопця, а став приймати навіть трохи хорошиї характер, безкарно давали йому потилицю, взивали його капловухим і підмівали, коли сїдали до чаю та сніданку, його порції білого хліба на власні, менші. Не маючи охоти до їжі, Сеню зрікав ся на користь своїх сусідів від усього хліба, але грубність хлопців його ображала.

„Вони як той Миколка, що бовів нашу горлицю і зовсім не схожі на Орихів, думав він. Але найбільше заемутила його дисципліна, що закувала йому волю і відібрала від нього всяку можливість робити так, як йому того хотілось. Ще в день від'їзду батька, Сеню подумав, що він досить довго пробув уже в молодшому віці, захотів пійти до старшого віку, але його зупинив тутор.

— Не можна до старшого віку? — здивував ся Сеню. — Коли так, я піду до Жежелевських.

— Неможна — повторив тутор.

— Але ж я був у Жежелевських з татом. Я хочу до Жежелевських, пу-стїть мене!

Сказат розсердив ся.

— Затвердив Жежелевських! Сказано: не ходити. Мало тобі тут місця чи що? Ось піду скажу виховувачу,

тоді буде, молоти казна — що. Жежелевських! Нїяких Жежелевських і немає!

Сеню в край був задивований.

„Як-же воно так? міркував він: до старшого віку не можна, до Жежелевських не можна, куди-ж можна? Можє ло гаю можна?“

— А до гаю можна? — спитав ся він ласкаво — я піду погуляю; мені дуже хочеть ся погуляти.

— От нелагода з ним! — замутив ся дражливий тутор. — Кажу тобі рускою мовою: неможна. Поведуть, тоді й гуляти-меш.

Сеню скорив ся, але тим невідступніш і ще більш потагло його на вільне повітре, до міста, до високих тополів бульварів, до тої великої ріки, на якій, як казав старий Андрій, плавають білі пароходи. Він присів біля вікна рекреаційної сади, загнїв уши, аби не чути галасу товаришів, що пустували, і віддав ся маріям. На лиці його з'явилась усмішка: він згадав подорож. Все яснійше, виразніше і докладніше повстава-ли в його пам'яті любі образи, що знали йому в пам'ятку, і він милував ся ними. Йому сподобалась гра уяви, і він віддав ся їй на другий і на третій день. Незабаром марія про рідні місяці, про подорож стало не тільки улюбленим йому заняттям, а навіть потребою. Увесь вільний час, коли інші діти бігали і вигадували ріжні іграшки, Сеню віддав ся маріям. І що не більше заневолювали його, тим ве виносїйше здавав ся йому шкільний уклад, тим палкіше, приєгра-

сїйше цовними захвату ставали його марія.

Раз у ранці, коли ще вої спали, Сеню прокинув ся в дуже тривожнім настрою. Яксь гадка не цілком ще ясна, так ніби продовжене сну, повстала в голові дитини уперто опановуючи її волею.

„Треба їх побачити, велике сїре каміння“, подумав він одягаючись і змірку-вуючи, що йому власне слід зробити. Як ось він іздрігнув ся: гадка його до-зріла і стала ясною.

„Треба втікти до двірця залізничного і взяти білет до Каліновки, треба їх кінче побачити, постановив Сеню — от розкіш!“

Усе для нього дороге, таке дороге, що й погадати об нїм було страшно: плантація, ліс, ріка, ганок старого будинка, мама і тьотя — усе по якомусь незрозумілому закону його думі увособлялось в своемулюбому великому сїрому камінї. На них скінчились його марія, бо далі був вже рай, сліпуче сїй-во, царина неспогаданого раювання: неможна переймати його дочасно. Хлопець хутко одяг ся, тихенько викрадаючись, аби нікого не збудити, вибрав ся між ліжками товаришів, що спали, збіг у низ по чорних сходах і, мов звірєня, шмиг-нув до гаю.

(Далі буде.)

— *Македонія.* Македонський рух починає чим даліше, тим більше шкідливо впливати на функціонування механізму загально-державних відносин. Особливо в сьому відношенні почувують себе зле Росія і Болгарія. Перша тому, що з дня на день чекає вибуху війни з Японією, що безумовно викличе деяке непорозуміння також з Англією, а то можливо, що і з Хінами. Річ в тому, що Росія замість того, щоб вивести війська з Маньчжурії, навпаки диває

Іх із центру до Манджуриї, що без-
услівно не може подобати ся Хі-
нам. Далі, Росія в останній час
заняла один пункт, важний для
Хіні в стратегічній відношенню.
Отже Хіні дуже незадоволені по-
ведінкою Росії, і є можливість, що
вони сполучать ся з Янаном задля
оборони своїх інтересів. З другого
боку Росія мусить як найпильніше
стежити за македонськими подіями,
власне кажучи, не так за ними, як
заповодженням других держав, бо
тут діло доторкують ся і до чорного
моря. Таким чином, положення Росії
досить критичне: вона, як кажуть
опинилася між двома вогнями. На
дорогу рішучих домагань від Турції
вона боїть ся ставати, бо се може
довести до конфлікту, чим безуслівно
постарають ся скористувати ся
Янани і ще дехто. Отже Росія
в сему разі хоче загребти жар
чужими руками. — Не менше
критичне становище Болгарії хоч,
правда, з огляду на другі причини.
Тисячі перебіжчиків, що утікають
із Македонії до Болгарії, підрива-
ють фінанси останньої. Окрім того,
фінансова справа в Болгарії під-
унала також, дякуючи нервному
настрою від неспівності, що буде
завтра. Не кажемо уже за те, що
війна в Македонії перешкоджає пра-
вильним торговим відносинам. Ці-
каві слова, які сказав в Лондоні
дипломатичний агент Болгарії, що
фінансова криза в Болгарії приму-
шує її стати до зброї, і що навіть
в случаї невдачі не могло бути ні-
чого гіршого, як утримувати 160.000
македонських втікачів і бачити пов-
ний застій торговий. Деякі часописи
подають вісти, що навіть Фердинанд,
як відомо, досить нерішучий, дав
наказ відносно підвищення жалувани
і поділив офіцерів на 8 клас. —
Однак в другім таборі, себто Тур-
ції, справа стоїть майже на місці.
Султан не годить ся прийняти перші
два пункти австрійсько-руської ноти.
Правда, турецьке правительство уже
дещо зробило в напрямі наміченим
австрійсько-російською нотою, а де
що обіцяє зробити, але се безуслівно
не може задовольнити Македонців. —
В останні часи взяв на себе роль
посередника між Росією, Австрією
а Турцією германський посол. Зна-
чить, в македонську справу починає
вмешувати ся Германія. Італія за-
явила, що вона також годить ся з
домоганнями Росії і Австрії, а ан-
гаїська суспільність давно уже за-
явила себе прихильною до Македонії.
Багато оборонців та мово боронять!

НОВИНКИ.

Іменования. Міністер просвіти на-
дав профессорам Кал. К о к о в и, при І. дер-
жавній гімназії в Чернівцях, Самуїло-
ви Ізюнесколови і Кост. К о с о-
вичеву при гр. ор. гімназії в Сучаві
сему рангу.

При краєвім виділі іменовано
Максиміліана Г о л я з асистентом а ук-
лан. прав. Александра Скалата кон-
цептовим практикантом.

Віче. Сьогодні о годині 4-ій по
полудні в салі приюта будовельних ре-
месників при ул. св. Троиці відбуде ся
Публічне Загальноє присту-
пенне Віче, з отсим порядком нарад:
Політичне положення в краю а закінчен-
ня сессії сеймова. — На се віче честь має
покірно запросити підписаний сеймовий
підполковний союз". — *Др. А. Ожук,*
Николай Василько *Др. Смаль-Стоцький,*
Т. Левіський, *Др. Штрахер,* *Єр. Піуляк.*

**Із статистики народного шкіль-
ництва на Буковині.** Після урядової
статистики з р. 1900 було тоді на Бу-
ковині 348 публічних а 24 приватних
шкіль народних. До них ходило 38.349
хлопців а 34.052 дівчат, разом 72.401
дітей. З тих дітей було 49.284 право-
славних, 9.379 римо-католицьких, 8.853
жидівських, 2.147 греко-католицьких. Пі-
сля народности бдло найбільше, бо
25.752 руських дітей, що говорили
лише по руски а крім того ще 623 та-
ких, що говорили і по волоськи, Відтая
було 22.301 Волохів що говорили лише
по волоськи, 11.955 Німців лише по ні-
мецьки; 4.395 Німців (?) говорили ще
і по волоськи, 2.518 і по руски, 1.078
і по польськи, 457 по руски і по поль-
ськи, 438 по руски і по волоськи, 155 по
руски, по волоськи і по польськи. 796 По-
ляків говорили лиш по польськи, 802
(мабуть римо-католицькі Русини,
що калічили й по польськи) вчили по руски
а 130 і по волоськи. — Руських шкіль бу-
ло 1900 р. всіх 137 а в них 23.047 ді-
тей, волоських 115 а в них дітей 19.821
а мішаних шкіль 69, в них 22.004 дітей.
— З тих шкіль було 123 однокласових
з 12.043 дітьми, 94 двокласові з 16.011
дітьми, 56 трикласових з 13.234 дітьми,
42 чотирьокласові з 12.953 дітьми, 22
п'ятикласові з 8.557 дітьми і 11 шести-
класових з 6.824 дітьми. — Учите-
лів було 587 а учителок 329, отже
разом 916.

В Галичині було 1900 р. 1675 ру-
ських шкіль народних а в них 204.617
дітей. Руських дітей було у всіх на-
родних і вишлових школах Галичині
107.267, за те було 205.513 таких по-
льських (?) дітей, що говорили також по
руски, а 299.110 таких, що вчили лиш
по польськи. Дивне диво, що підлога ру-
ська дитина помімо насильної польоні-
зації не вміла і по польськи. За те
31.582 Німців говорили по руски і
по польськи, 29.811 по польськи, 1.327
по руски а лиш 8.317 тільки по німецьки
але й з тих аж 3.065 лише по жидівськи.

Акад. тов. „Січ“ подає отсим до
відомости, що льокаль товариства зна-
ходиться ся від 1. листопада 1903 при
улиці „Новий світ“ ч. 25. 6.

Нова складниця поштової буде
отворена дня 16. с. м. в Руді (пов. Се-
рет). Она буде вилучена з округу до-
ручувань поштового уряду в Кайцівцях
а буде прилучена до пошти в Раді-
фальві. Ся складниця матиме зовсім зви-
чайний обсяг чинностей. З Радіфаль-
вою буде пошукана зв'язницями возами
почтовими, що курсують щоденно при
поїздах ч. 313, 314 і 318.

Знижка поштових оплат. Ди-
рекция пошт і телеграфів доносить. Пі-
сля розпорядку міністерства торговлі
з дня 26. жовтня с. р. знижено з днем
1. листопада с. р. оплати поштову за
почтові посилки від ваги до 5 кг. і за
перекази в обороті з краями окуповани-
ми. — Знижене порто від згаданих по-
сылкок фрахтових на австро-угорській
території і країв окупованих виключно
вносить тепер до 500 гр. 60 сот.; над
500 гр. до 5 кг. 80 сот. — Від пере-
казів вносить тепер поштова належа-
тість: до суми 40 кор. — 20 сот., над
40 до 100 кор. — 30 сот., над 100 до
600 кор. — 90 сот., над 600 до 4.000
кор. — 150 сот.

За убийство Оранжевої і її
служниці вбив ся у Львові процес
проти винуватців сего злочину: Верш-
холка, Червеного і Радзевича. Верш-
холка був уже караний по 6 місяцях, а
10 місяців тяжкої вистави за крадіж,
володінство і циніство. Червений сидів
вже за обманство 5 місяців у виставі і за
іншу провину 1 місяць в арешті. Людвіг
Радзевич був караний за крадіж 2 і 6-міся-
чно виставою. Після слідства вистави, що
головний винуватець Червений.
Після зізнань Вершхолка злочин опи-
сив ся так. Вершхолка і Червений ввій-
шли до кухні і коли Шинерівна, гада-
ючи, що принесено телеграму отворила
двері із своєї кімнати, го Червений за-
різав її. Так само мав зарізати Черве-
ний і Оранжеву. В першій дії слідства
Червений заперечував, але уже четвер-
того дня оповів докладно, як Вершхо-
лек зарізав ножем обі ж-ртки. По не-
реслуханню всіх свідків трибунал по-
ставив вчора присяжним судним оди-
нальним головних питань що до вини
всіх трьох обжалованих. Суд видав вер-
дикт, котрим признано 11 голосами Верш-

холка і Червеного винуватим злочину
схитроубийчого, а Радзевича 8 голосами
винуватим злочину, якого допустив ся
в той спосіб, що не перешкодив зло-
чиним двоє перших винуватців. Отже
засуджено Вершхолка на кару смер-
ти через повішене на шибини; Чер-
веного на двадцять літ тяжкої
вистави, а Людвіга Радзевича на
чотири місяці тяжкої вистави. Лише по-
слідний прийняв кару спокійно, Верш-
холка заповів через свого оборонця жа-
лобу неважності розправи. Коли Чер-
веного виводили із салі і він сказав ци-
нічно до публики: „Може ще видержати,
маю широкі плечі.“

**Судова розправа проти п. Пе-
трицького,** редактора „Гайдамаків“, запо-
віджена на вчора, не відбула ся, бо ще
не вернули акти, вислані до Відня з сеї
причини, що обжалований просив о ви-
значення для него суду поза границями
краю.

Вісти з угорської Русі. При змі-
ні правительства в Угорщині змінив ся
також міністер різниці: на місце
Ігнатія Даранього, котрий вісім літ дер-
жав теку міністерства різниці, всту-
пив новий, Беца Таїян. Отже пештень-
ська „Недєля“ (газета правительствена)
умістила в останнім 45. числі з 8. с. м.
вступну статтю про міністра Даранього,
котрий справді дав о долю робочої вер-
стви в державі загально а на угорській
Русі зокрема. „Не мали бідні люди щирі-
йшого і лучшого приятеля від него,
— пише „Недєля“, — а із всіх горожан
угорських найбільше маємо ему дякувати
ми Русини. Він не то сказав, що угор-
ського Русина треба і матеріально і ду-
хово підняти на ноги. Ані оден дер-
жавний муж не старав ся дотепер о нас
так по вітцівськи, як Ігн. Дарань. Ему
має дякувати своє істноване і газета
„Недєля“ (виходить шестий рік). Ему
мусить ся дякувати і за почату акцію
для Русинів, яку так щасливо вів був-
ший правительственный комісар, неза-
бугної пам'яті Е. Еган а тепер веде
її дальше доктор Йосиф Казі.
Дарань був нам Русинам великим і щирим
покровителем. По нім не повинні за-
бути ніколи наші Русини, его імя має-
мо сьоминати з найбільшою почесністю.“
— В тіжже „Недєля“ виходимо цікаву
звітку про долю емігрантів селян в
Аргентині. Перед тижнем приїхали до
Пешту з Аргентини шукасом чотирі
емігранти, а поліція пештеньська висла-
ла їх до рідного села в шарішем ко-
мітаті. Після їх оповідання — горі з'я-
вив ся в їх селі якийсь агент і накла-
нив їх до виїзду до Аргентини, де як
казав: знайдуть великий заробок в ко-
пальнях золота. Шість газдів послухало
агента і поїхали до Аргентини. Та там
запрошено їх до такої поганой роботи,
що годі було видержати. Два з них
ниж утікали, та не вдовзі найдено їх
трупні коло одного аргентинського села.
Над процими чотирма змилував ся ан-
гаїський конзул, взяв їх під свою охи-
ку, і так они з тяжкою бідом вернули
до старого краю.

Загадочний злочин. Ціла італій-
ська преса займає ся тепер дуже горячо
загадочним злочинем, доконаним в Римі.
Адвокат Юліо Росада оженив ся проти
волі своєї матери із молодого панною,
Матильдою Паольоні і помімо докона-
ного факту не міг ніяк улагодити мате-
ри. Справу погіршили ще спори о ма-
етек. Дня 13. маа с. р. вийшов Росада
з материю на прохід; від того часу не
бачив вже ніхто більше пані Росади.
Одні розказують, що син убив матір,
а єї тіло вложив в пакку і вивіз до
Пісери, інші знова припускають, що
Росада вивіз матір до кириїї, в гла-
вній катаномб. Сей останній здогад на-
брав імовірности, бо та кириїї була
аруїнована і прикрита заваленим скле-
пінням. Поліція взяла ся до розкопування
руїн. Росада зник нагло, щоби уникнути
арештації.

Страшний злочин. Жінка друкар-
ського р'йгання в Берліні, Ватерштайн-
на, котрої находить ся тепер в заведенню
для грудних немовлят, повісила свою рапо-
трех своїх синів (вік 4 до 7 літ) а опісля
згодилася ся в полицію.

Пожар в поїзді. В неділю вибух
в поїзтовім возі залізничній, що їхала із
Москви до Сестіа, пожар через се, що
запалала ся начка з целюлоїдом; згорі-
ло 400 пачок з целюлоїдом і 14 мі-
шочків золота.

Голод в Росії. Російські часописи
подають тривожні вісти про голодну
пошесть, яка грозить многим губерніям.
З Нижнього Новгороду доносять, що
в тамтих сторонах вибухла шварлятина
і тиф, а для худоби настав такий брак
паси, що селяни мусять більшу єї часть
продавати. Таке саме діє ся в рязанській
губернії та в інших. Також на Сибірі
заглядає страшний гість — голод, де
сего року жива випала дуже лихо.

Конкурс.

Головний Виділ Тов. „Просвіта“
у Львові подає отсим до відомости, що
на конкурсе „Михайлових премій“ при-
слано одну історичну новість п. з. „Яро-
шенко“, для якої оцінки упрощено кон-
курсний суд в складі, застереженім
фондатором.

Рівночасно розписує Головний Виділ
Товариства „Просвіта“ новий конкурс
на оригінальну драму або трагедію
з історичного життя України-Русі з ре-
чанням до дня 15 го н. ст. листопада
1904 року.

Премія виносить 100 (тисяч і сто)
корон.

Близні умови конкурсу подасть на
жадане письменно канцелярія Товар.
„Просвіта“ у Львові.

Від гол. Вид. Тов. „Просвіта“ у Львові.
Роман Дудимський Юл. Романчук
секретар. голова.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Коротка св'ященна історія
старого і нового завіта, приспосо-
блена до науки релігії православно-
восточної церкви, уложена парохом
Самуїлом Андрієвичом, з волоської
мови переложив архипрезвитер-
ставрофор і консисторіальний со-
вітник Александер Манастирський.
Одобрена розпорядком буковинської
православно-восточної архієпископ-
ської консисторії з дня 7. (20.)
серпня 1902 р., ч. 4639. — Ціна
80 сотиків, виїшла накладом ц. к.
видавництва книжок у Відні. Є се-
ретний вже учебник релігії для на-
родних шкіль в руській мові і право-
писи.

**Der kleinrussische National-
dichter Kotlarewski.** Під таким
заголовком находимо в Beilage der
„Neuen Freien Presse“, до н-ру
14.081 з 8. листопада 1903 в фе-
летоновій рубриці під заголовком
Literarische Notizen ширшу статтю
про значіння Івана Котляревського для
української літератури і єї від-
родження, про его літературну діяль-
ність а вкінці характеристику его
творів. Стаття з нагоди відслонення
пам'ятника Котляревському в Полтаві
написана з повним знанем річи і
справедливо пише автор: „Твори
Котляревського були першим звеном
межи творами колективної націо-
нальної сили творчої а новими лі-
тературно-артистичними формами
виразу для національного духа. Той
крок мав рішуче значіння для даль-
шої судби українського письмен-
ства, котре протягом останнього сто-
ліття перемінювало ся в обемисту, повну
життя і по своїм мотивам національну
літературу.“

„Поступ“ ч. 43. містить отей
статі: Кобзарі, Яр. Веселовського
(з ілюстр. Сластьона). — Звідки
бере земля тепло? — Як карали
гайдамаків? — Аллопатія й гомео-
патія Стефана Прокурчина. —
Дещо про Канаду (записки) д-ра
Ернста Калитовського. — Сушене
„зочів без огню. — Вєячина. —
„Поступ“ виходить в Коломні щотиж-
ня і коштує річно 4 кор.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Народне віче.

Дня 15. с. м. відбуло ся народне, загальне приступне віче, скликане „Вільнодумним союзом“ задля розяснення своїм виборцям послідних подій в буковинській соймі.

Посли др. Штраухер, Николай Василько і проф. Пігуляк в довгих промовах розкрили перед публікою брутальне поводжене соймовою більшости, що на решті допустила ся насильства, виступивши із сойму, і тим унеможлививши дальшу діяльність його над найдоконечнішими краєвими потребами.

Вільнодумні доказали, що румунський клуб і вірмено-польські послани старали ся лише о те, аби ріжними личними справами відтягти сойм від більше важної діяльності.

Коли тепер буковинський сойм майже після двомісячної діяльності є відрочений, то сему винні лише румунський клуб і вірмено-польські послани. З боку здавало ся дивним, що „вільнодумні“ так довго займали ся Фльондорскою справою. Але тут ходило не о Фльондора, а о більше важні речі. Річ в тому, що „Вільнодумний союз“ зробив внесенне відносно виборчої реформи, засновані краєвого банку, підвищення платні народним учителям, знесення рогаток і т. д. Безуслівно боярска кліка виступила проти сего і не застановляючи ся перед засобами стала до боротьби, що як відомо, закінчила ся сецесією більшости із сойму. „Вільнодумні“, як висловив ся пос. Пігуляк, добре знали, о що ходить румунському клубові і вірмено-полякам, коли вони не хотіли заняти ся розгляданнем більше важних

справ, але лише чистили честь Фльондора. Їм безуслівно не подобали ся внесення „Вільнодумного союзу“ і вони поклали собі за мету перешкоджувати діяльності вільнодумних в таким напрямі і задля сего вжили доста підлих засобів, зробивши нарешті сецесію.

„Вільнодумний союз“ віддав сю справу на суд народу. Дня 15. с. м. перед великим числом слухачів обговорено се питанне із усіх боків, причім тисяча людю Русинів, Німців, а також Румунів щиро витали членів „Вільнодумного союзу“ з покликами: браво! Нощ! Тоді, коли на адреси румунського клубу і вірмено-поляків можна було чути: Гаємба! Промови виголошували ся на рускій, німецькій і румунській мові.

По руски говорив п. Пігуляк: „Коли я ввійшов в 1890-ім році до сойму, почав він — то там застав лише одних панів, до яких я звичайно не приставав. Вони чекали, що я розпічну робити. Моя робота була остоорожна. Я з початку поступав так, що пани мені першого року приплекували; другого року перестали, а третього уже лічили нигілістом. Я був один, як палець, супроти панів в палаті, яка по їх думці вибудована лише для їх..... Відтак вибрано послом др. Смалъ-Стоцького, потім Николая Василька і нарешті п. Левицького. Отже тоді почали ми уже більше рішучо виступати і систематично працювати. Перш усього, ми звернули увагу на народні школи, потім почали домагати ся виборчої реформи. Проти сего безудівно виступили пани. Вони першої днини, коли почали ся сесії сойму, думали уже зробити те, що

зробили опісля. Вони видвинули особисте діло, аби усунути більше важні справи. Ми сказали, що треба порішити важні питання, а потім уже заняти ся Фльондором. Ми докладно знали, що тут ходило о виборчу реформу, краєвий банок, і тому не хотіли попустити. І так розбив ся сойм! На перший погляд виходить, що ми винні сему. Але коли приглянути ся докладно, то можна побачити, що у нас перше діло: потреби народу. Дня 10. вересня ми зібрали ся для сего і тепер і далі ми стоїмо за тим! І лучило ся те, чого ніколи не трапляло ся на земній кулі: більшість утекла. Ми добре знаємо їх крutarство, і коли вони крутять в одну сторону, то ми в другу. З тим знаменем, під яким ми стали раніш, ідемо від хати до хати, від села до села і доти не відступимо, поки не здобудемо правди для народу!“

П. Ник. Василько в своїй промові доказував, що до антисемітизму підюджують самі пани Поляки. Як на доказ, указав на розрухи в Заболотіві, що були викликані агітацією сих добродіїв.

Після довгих промов, „Вільнодумний союз“ поставив резолюцію, яка була принята зібранем при гучних оплесках і покликах: браво! і Нощ! Подаємо зміст сеї резолюції:

Народне віче, зібране 15. листопада 1903 року в Чернівцях приймає до одобряючої відомости справозданне „вільнодумних“ послів буковинського сойму.

Віче висказує:

1. Послови міста Чернівців др. Бенно Штраухеру як також цілому соймовому „Вільнодумному союзу“ своє цілковите до-

віре за їх чесне і неустрашиме поводжене у соймі;

2. соймовій більшости з маршалком краєвим Лупулом на чолі — своє обуренне за те, що они самовільно і без огляду на інтереси краю і його населення зупинили дальші обради сойму, ставлячи себе на услуги чоловікові, котрого сама суспільність осудила;

3. більшости соймовій своє недовіре за те, що вона по просту відмовила жаданню за впровадженням загальної рівної і безпосередньої виборчої системи, постулятові, що зовсім відповідає волі переважній більшости буковинського населення, та навіть не допустила реформи формального права виборчого.

Окрім того, буковинська соціальна демократична партія через своїх приставників др. Оберлендера і Вітюка висловила також своє обуренне соймовій більшости і поставила таку резолюцію:

„Нинішнє народне віче протестує як найбільше рішучо проти легкодушної іграшки соймової більшости з народними інтересами через то, що вона замість плідної законодавчої роботи і замість ухвалення конечної реформи виборчої, марнує час чисто особистими, нічого не обходячими краєві інтереси справами. Особливож осуджує зібране як найбільше рішучо вороже народові становище послів великої посілости, що в спілці з волоским клубом споводували абстіненцією від послідних засідань здекомплетоване, а через то й відрочене сойму.“

Після прочитання резолюцій зібране замкнено.

Г. Р. Карґрем.

На лоні природи.

(Оповіданне.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Далі.)

Того-ж дня Сеню привезли з двірця залізничі, переляканого, морально порушеного і майже незрозумілого того напучення, з яким звертав ся до його виховач. Директор кланкував хлопця до себе.

— Утікачем став? — забалакав він, накручуючи вуса і строго кидаючи оком на Сеню — гляди, довтікаєш ся в мене до ризю.

В очах дитини почорніло.

— Я тільки так, пан директор, трошки... Там... велике сіре каміне... і я не міг... Мені тільки побачити його... одним очком! хутко пробедкотав він.

— Що таке? Яке каміне — звернув ся генерал до виховувача. — Нічого не розумію. Треба урядити над ним строгий догляд, пильний, строгий. Зрозуміли?

Він знову подивив ся на Сеню давнішим холодним карним поглядом.

— Щоб сього не було більше. Чув? Втікаєш, не помідаю. Відведи його.

Сеню відвели до віку, і там зараз оточили його цікаві товариші.

— Ти тікав? Куди ти тікав? Пощо? Як тебе зловили? Хто? Одноокий? Що

тобі казав директор? Обіцяв висікти? — питали його.

Сеня мовчав, губи йому дріжали, лице було бліде, а в блакитних очах, втуплених в просторінь виявлялись неперемінність та байдужність. Де він і пощо все се? Він нічого не розумів. Він тільки невіразно почував, що його Сеню, котрий нікому не зробив кривди, що любив Бога та його пророків, звичайного Сеню, котрому в дома ніхто не боронив бігати до лісу і на плантацію, купатись або слухати казки, тепер дуже скривдили за щось. Що-ж се таке? Він розсунув натови товаришів, що трохи були задивовані з його неподобного вигляду, і став хутко ходити по реакційній салі, виробляючи головою, плечима та руками поривчі рухи. По трохи щоким йому зачервоніли, на лиці з'явилась паллива майже пана усмішка, губи заворушились.

— Так, так, шепотів він — викрикуючи з захватом де-які окремі слова, се буде так: я приїду до Калиновки, вигляну в вікно вагону і зараз побачу Андрія, сірих коней і бричку. Сірих коней... от чудо! Я вискочу на передок і візьму віжки... Ну, ти, Войнаровський!

Сеня помахував рукою, ніби він тримав вже в ній химерний батіг.

Групи вихованців з цікавості, з початку здалека, а потім все ближче та ближче дивились на сю сцену, як на безплатну виставу, дослухаючись до того, що казав Сеня, і коли він з захватом вигукував якесь слово, вони штовхали один другого ліктями і сьміялись. Але

Сеня не бачив їх поглядів і не чув їх сьміху. Цілковим вимучений хвилюванням серця, що пережив, він вийшов з гнітучої дійсности: від директора, від капте-нармуса, від виховувачів та таторів у той соняшний, теплий безболісний мир природи, з якого він ще так недавно вийшов. Увесь путь від залізничної станції до батьківської оселі малював ся тепер в його виображенні з незвичайною ясністю. То було вже не просте маріне, а щось хороше, близьке до галюцинації. Сеня викликав любі йому образи, і вони з'являлись перед нього, яскраві, вимальовані, пахучі, опуклі, що тріпотіли усіма признаками життя.

Він бачив в далечині дідів хутір, переймав ся нетерплячкою хутчіш доїхати; праворуч тяглось знайоме болото, шумів очерет; плынуло повітря, сяло блакитне небо, освічене сонцем.

Він їхав понід липами по Вороновському шляху, втягаючи їх відмінні пахощі; він бачив і відчував їх відсвіжаючі тіни.

Він був біля Манастирика. Дивний, як музика дзвонивий дзвін у манастирський церкві залунав над мигнувшою мимо білою стіною. Чи там у саду бліда дівчина, прекрасна і сьвята? Вона там, і він вже бачить її. Але чого-ж вона сумна, коли йому гарно на серці і ось зараз, за хвилину, в одну мить з'явиться ся Кисляк... Боже, вже близько! Хутчіш Андріє! Хутчіш, у низ, по спуску! Ось три берези... Сеня заплющив навіть очі від хвилювання, невимовна, ледві зносна радість прибула йому до серця.

— Велике сіре каміне! Велике сіре каміне! підскакуючи та плескаючи в долоні, вигукнув він.

І він побачив їх цілком виразно й докладно у їх звичайних рисах, великі, сірі, поетичні, котрі ніхто не здвигнув з того місця, на якому міцно затвердила їх природа.

Глядачі, сьміючись заплескали в долоні.

— Браво! Браво! Молодець каплюхий! Ану, не вагай ся та ще раз покажи нам „велике сіре каміне“.

З того часу не тільки Сеніни товариші, а й хлопці старшої класи навмисне приходили по обід до молодшого віку, аби подивитись на каплюхого, що представляв „велике сіре каміне“.

І Сеня представляв, не дбаючи про те, що за ним спостерігають навіть забуваючи об тім. Він поривчो бігав по реакційній салі, виробляючи різні жести та вигукуючи окремі слова, бо в сій біганині, в сїх захватних вигуках були для нього солодощі спочинку, дивна усолода, єдина принада його життя, що цілком перейшло тепер в маріне. На лекціях він сидів тихо похлюпувшись і обурював професорів власною розкиданістю, неуважністю і навіть туподумством. Коли-ж професор географії, чоловік хорошиий і драгливий, підбігав до його парті і брав ся люто стукати по ній своєю вказівкою, Сеня, схаменившись хутко вставав, виричав на лютого чоловіка свої блакитні, запитуючі очі і просив у нього вибачення покірливим тоном.

(Конець буде).

„Вільнодумні“ посли вийшли із салі серед бурі оплесків і нахликів: славно! hoch! sa traeaasca!

Відтак зібране пройшло демонстративно по містови, і кілька раз змагалося заявити свій протест перед будинком краєвого капітана Лупула за его поведжене в соїмі.

Народне віче, що відбулося 15. с. м. як не треба ліпше, свідчить про те, що майже вся суспільність стоїть за „вільнодумними“ послами, і що ті домагання, які вони ставлять в соїмі, є домагання суспільності, які вона безусловно є в стані оборонити. На сему вічі „вільнодумні“ ще раз мали змогу переконатися в тому, що потреби більшості населення Буковини вимагають реформи демократичного характеру в ріжних формах жити краю, за починене яких так рішучо виступив в соїмі „Вільнодумний союз“.

Свято буковинського кобзаря.

„Се найкращий день мого життя!“ — сказав покійний Сидір Воробкевич, коли зійшла ся Русь аби відсвяткувати двадцять п'ять річницю його літературної діяльності. І як він знав — сей свівець „красної Буковини“, що і справді не дочекає ся кращої днини? А вона вже от-от надходила і стукнула на поріг сорокового року його піснярської діяльності. Був би єї дожив — то вважав би єї ще кращою — ще яснійшою, серцю милійшою. Та от і надійшов навислий косар і скопив буковинського дуба і Русь звелічала його живих дітей-пісень на гробі неживого батька-поета. Згадувала кобзаря, що йшов з піднесеною горі головою — задивлений в промінні блиски тихого щастя над Прутом у лузі, де хатинка стоїть; заслуханий в пісні буковинських борів, в звуки-гомони рідних пісень, що їх переносив словом, звуком і серцем на леваду печатаної словесної, як запахи цвітів...

Згадувала Русь поета в суботу 14. надоліста великим концертом вокально-декламацийним. Народу зібрало ся хмара — вся велика зала Музичного товариства була заповнена по самі береги. Сам цвіт рускої інтелігенції засів усі крісла в партері, заповнив усі — усі ложі сеї гарної салі. А молоді обоєго пола — легіони. Вилітали пісні-щобетунки поета-покійника з естради на сальо, пестили солодким звуком ухо слухачів, силали ся в їх серця. А витали їх блискучі алмази-сльози в очах не одного з молодіжки. Прибули й рускі посли, деякі з родинами, а зі Львова явили ся делегати гімнастичного товариства „Сокил“, други Будзиновський (голова) і Сембратович (член старшини) в живописних строях сокильських. Вступне слово виголосив професор др. Осип Маковей, начертавши вдатний образ покійного кобзаря як діяча поета, композитора й громадянина. Мужеский хор „Буковинського Бояна“ відспівав під управою проф. Коллара зараз по промові Воробкевичеве „Со святыми“. Публіка стоячи вислухала тієї трогачої пісні. Покійник просив, аби на його похороні відспівано тоти пісні, тож і відспівано єї на поминках. Співано взагалі самі пісні-композиції Сидора Воробкевича. Мужеский хор відспівав ще удачно

„Серце луснуть хоче“, і на закінчене „Чом красна Буковина“. Добре тримав ся й мішаний хор „Бук. Бояна“, що відспівав навіть дуже влучно такі пісні, як: „Жаль дівчини“, „На чужині“, „Думи мої“, „Над Прутом“.

Про хор „Бояна“, так мужеский як і мішаний, можна висказати надію, що невдовзі він буде міг стати одним з найліпших товариств співачки на Русі — тільки мусить зіспівати ся. Трошка більше праці, а результати будуть світли, бо головний матеріал не злий собі. П. Модест Левицький відспівав сольову пісню „Бодай тії не сконнали“, хотів був не при звичайнім голосі, мимо того пісня вийшла гарно, як звичайно у рутинованого співачка. „Мурашку“ віддекламував п. С. Яричевський.

Концерт зробив на всіх приязних добре, піднесле вражіння.

По концерті наступив святочний комерс, який отворив п. інсп. Омелян Попович відповідною промовою, підносячою заслуги і значіння покійного поета для рідної землі. По тій гарній промові відспівав заімпровізований хор пісню „Чом красна Буковина“ а там пішла щира, товариска дружня розмова при столах серед нагромаджених гостей, перервана раз промовою д-ра М. Кордуби, другий раз словом голови львівського „Сокола“, що приніс буковинській Русі привіт від сокильської дружини, котра бажає усеї рідну землю бачити вкупі, не знаючи ніяких границь кордону.

Підчас комерсу розвинув ся також промисел, та не буденний купецкий, тільки благородний, патріотичний. Тут купують від друга-сокола біжутерні емальовані руским типом — дохід призначений на будову дому „Сокола“, там продають наші панночки-красі марки на фонд народний, а онде знову розходять ся в світ література.

Пізною порою розійшла ся публіка домів, спогадуючи добрим словом покійника.

На салі остав оліїний образ його серед гірлянди зелені, а добрий дух поета полинув за виходячою громадою і не до одної душі патріотичної застукав певне питання: коли будуть уміли України діти „від ворога свій край захистити“...

(я.)

Про саму декламацию п. Сильв. Яричевського дістаємо таку замітку:

Декламация випала досить вдало. Декламатор п. Яричевський, як не можна ліпше, передав всі відтінки змісту поеми і так захоплював слухачів, що вони немов би то дійсно чули розмови „Мурашки“ з степом, або бачили, як він б'ється з Турками. Декламация п. Яричевського значно причиняла ся до того, що концерт добре вдав ся, і що публіка винесла вражіння дійсного свята в честь нашого славного кобзаря Сидора Воробкевича.

Сокильська нарада.

В неділю дня 15. с. м. відбула ся в комнатах „Рускої Бесіди“ Сокильська нарада. Члени черновецького „Сокола“ хотіли використати приаву двох членів сокильської дружини у Львові, тому й запросили їх як гостей до себе, просячи

розповісти дещо про перші почини і теперішній стан роботи руского „Сокола“ у Львові. В тій справі забрав слово голова „Льв. Сокола“ друг Альфред Будзиновський. В коротких словах розповів генезу гімнастичних товариств, їх потребу і вплив на розвій суспільності. Згадавши про Чехів, запримітив бесідник, що Чехи завдячують своє видане на ларині культури й промислу головню своєї сокильській організації, яка влила енергію і самоповажжя в народне тіло. І полики двигались з часу успішного розвою свого „Сокола“. Чому ж мали би остати по задуму сини Русі-України? Sana mens in corpore sano — ся мудра сентенція повинна і тут знайти своє примінене. Гімнастика — мудра гімнастика дає почуте власної фізичної сили, а за тим іде й почуте того, що чоловік у силі зробити — почуте сили моральної.

Прийшовши до обговорення стану вища „Сокола“ у Львові серед руского загалу, зазначив пов. друг, що „Сокил“ плекає ідею націоналізму, бо є товариством руским, але за те не знає партійної політики і тому можуть у ньому сміливо знайти ся побіч себе члени всяких партій і фракцій, коби лиш признавали ся до руско-українського народу. Тому всяка партійна політика є в товаристві виключена. Проте однак товариство „Сокил“ не залишило брати живої участі в народній роботі, яку й зазначило подекуди гарними успіхами, от хотіли й згадати руску консерваторію, до якої почин як раз дав руский „Сокил“ у Львові. Товариство старає ся вирабляти людей не тільки здорового тіла, як також сильного характеру, виіти почуте солідарності і обов'язку. Сокил є слугою суспільності. Він не має нічого критикувати, тільки робити. Де потреба його руки, роботи — там він має знайти ся. Сокил не сміє також нічим зражувати ся, він має знати свою цілі і консеквентно і вистривати до неї стремити.

Потому зійшов бесідник на тему гімнастики, яку передісім користно було би упорядити. Висказав думку, що шведська гімнастика є рішучо більше гігієнічна від німецької, яка виправді виправді зовнішні органи тіла, доводячи їх до надмірного розвою на шкоду органів внутрішніх^{*)} пр. серця, легких. Тут розповів друг Б. які прилади булиб зразу найпотрібніші в усяким новозаснованім „Соколі“.

Вкінці порушив справу мимолі неприязни чи там ривалізації межі „Соколом“ а „Січачи“, обстаючи при тому, що „Сокил“ утримує ся своєю доброю організацією і тому стоїть засновувати самі „Соколи“.

Підчас наради пало кілька запитів на тему загально-технічного устрою „Сокола“.

А що була спізнена пора, то на раду замкнено.

Навизуючи до справи „Сокил“ а „Січ“ можемо сказати таке: „Соколи“ завязують у нас залюбки по містах в Галичині тому, що багато урядників серед теперішніх політичних відносин не мало би відваги належати до товариства „Січ“, яка так рускому як і польському народови дуже багато пригадує і ворогів руского народу сильно дражить. В тім згляді мають люди на селах далеко зимнійшу кров і вони по своїх селах засновують „Січачи“. Нашому народови імонує традиція „Січачи“ тай приємно йому почути слова „кошовий“,

*) З поглядом тим можна би остигло не згодити ся, що теперішня німецька гімнастика старає ся якраз усякі свої хиби (давнійші) направити. І так припоруває приміром спеціальну гімнастику лехких (Lungengymnastik), виравив — безпечні навіть для хорих потрохи й на серце — серіозно хорі на серце не гімнасткують ся в загальї. Закиди, починені на адресу німецької гімнастичної системи, відносять ся радше до тяжкої атлетики, пересадних вправ величезними тиграми, котрі силачів руйнують. Та і на тім полі вже зділали Німці поруч із Французами і Англійцями так багато, що годі й більше вимагати. З атлетичних шкіль такого Сандова, Зіберта або й Аттілі вийшли такі силачі, о яких силі не спало ся давнім грецким спортсменам, а красою форм тіла зближають ся до благородних форм старинних статуї грецких.

С. Я.

осавула, четар, скарбник, писар“ як та кож командирку січову, бо все те взято менше-більше зі славної організації січової і несе на крилах летного слова неначе гомін з історії тих времен козачих. По декотрих селах засновують ся й „Соколи“ більше з утилітарних зглядів, бо Соколи на галицькій Русі дістають по повітах часто субвенцію, а „Січачи“ ні, бо існує підозріне, що їх організація звязана з політичною партією радикальною.

Бути проти або за назвою „Сокил“ чи „Січ“ у нас нема великої причини. „Сокил“ — назва пригадуюча славянську солідарність, бо і в інших Славян є свої „Соколи“, „Січ“ пригадує традицію.

Одно чи друге товариство для Русі дороге — коби тільки було важним — добрим чинником в єї культурно-національному відродженні й розрості...

Промова посла др. Стоцного,

виголошена дня 2. надоліста принагідно дебати над етеском комісії для нагаки в справі Янка Фльондора.

(Далі.)

Нас обходять тільки се: Чи стоїть др. Фльондор близько до звісної статі, що викликала загальне негодоване і осуджене навіть тут в палаті, осуджене з боку єго самого, як се можна читати на кожній сторінці в протоколах, є спосіб єго політичної боротьби, який показує ся в тих статях, коректний чи ні. Отсе питання! Дальше понад се йти ми не маємо права, коли не маємо іти по трунах. (Пос. др. Штрахер: по політичних!) Сам має ся отже соїм займати.

Я хочу на се питання відповісти і мушу через то звернутись до тих статей. Після виводів самого пана др. Фльондора о статі „Волохи і Жиди“ є се певна річ, — коли не так, то прошу мені довести противне, інакше я мушу сказати, що се певна річ — що перше др. Фльондор читав статтю перед надрукованем. В друге заявив др. Фльондор, що він ту статтю в єї першій виді не міг прийняти в „Buk. Journal“¹. Слово „прийняти“ стоїть виразно в протоколі. По третє певно, що др. Фльондор казав ту статтю відповідно „переписати“, має віддати значить „переробити“. Онісая він єї перечитав — четверте — ще раз і то другий раз, аби переконатися, чи єї можна друкувати. По п'ятє, після єго власних висказів він вставив деякі інтерпункції — не виключено, що поробив й деякі поправки, — шестє, узнав він статтю за відповідну до другу і то словами: „Мені здає ся вона спокійною“. Сам передав він статтю Маковсви Райнерови, що звичайно діставав від него статі. Се признає сам др. Фльондор. (Пос. Николай Василько до п. Бежана: Ви ще будете з нами голосувати, не правда? Се щастє, що пан Бежан референт. Він мусить слухати а тим приневолений з нами голосувати, він же чоловік сумлінний. — сміх.) Все, що я тут сказав, можете дати в скобках, бо се слова самого д-ра Фльондора. Се факти!

А тепер питаю ся я, навівши Вам єї факти: „Чи далеко стоїть він після сего всего до статі „Волохи а Жиди“? Можна се сказати? Чи хтось в таких випадках не відповідає за статтю, коли він все се робить, що я тут повів? (Пос. Пігуляк: що він сам признає). Після моєї думки під жадним усмівем. Я думаю, що сим я доказав, що др. Фльондор не стоїть далеко від статі „Волохи а Жиди“ а о се розходять ся.

А тепер перейдім до другої статі. На основі власного висказу п. д-ра Фльондора певно знов ось що: Перше передав др. Фльондор своє досіє в котрім, — я уживаю єгож власного висказу, котрим багато родня обидує ся болотом, „свиньство“, котрі він хотів ужити на те, аби знищити Николая Василька. Аби очистити край від таких деструктивних елементів², аби замкнути Николая Василька до криміналу. (Пос. Николай Василько до Мугаєги: Встидайте ся, Ви се чули і не протестували!)³

Капітан краєвий: Я не можу допустити таких слів. (Пос. Н. Василько:

допускайте або ні, се Вам нічого не поможє. — Пос. Мустапа: що ж можна на се сказати? — Пос. Н. Василько: Такий безличний, дає мені таку відповідь, не встидає ся.

Пос. др. Смаль-Стоцкий (даліше): Сей благородний замір, знищити нашого многозаслуженого для руского народу товариша Николая Василька (пос. Весоловский киває головою. — Пос. Н. Василько до п. Весоловского: „Я хотів би знати Ваші заслуги для Вашого народу, пане Весоловский. Що Ви зробили? — Пос. др. А. Ончул: Він жив. — Сьміх). Видно з всіх виводів дра Фьондора. (Пос. Н. Василько до посла Весоловского: моя адреса, улица Нового сьвіта ч. 19). Той матеріал він „переглянув, упорядкував“, аби Василька завести до криміналу, аби нікого нічого не чинити лишень посла Николая Василька.

В друге, він передає той матеріал, передає він „гунцетови“ Райсерови до друку; се факт, бо о се розходило ся власне у Райнера. Розуміє ся, він робив тут, як правдивий рицар, заявляючи Райсерови при передачі матеріалу виразно: „Робіть з тим, що хочете, я не хочу мати з тим нічого“. Се справді чисто по рицарськи!

Мої панове! Я мужицкий син не був би в стані се зробити. (Одобрєвє і плєсканє). Встидати ся мусить такий рицар, що так робить. Послїдний мужик сего би не зробив, хіба формальний злочинець, рабівник.

Третє, я констатую, на основі виводів др. Фьондора, що п. др. Фьондор перечитав ту статю, о котрій каже, що він єї не диктував, перед друком що найменше до кінця, коли єї Райнер вже написав і сказав при тім: „Мені здає ся, що Ви, іменнє гунцет Райнер, добре з'ужиткували матеріал“, то є ті свідєства.

Четверте певно, що він ему ту статю підсунув.

Пятє, він довідавшись від барона Жоржа Василька, що про его заміри скорше, як потрібно знають перестерігав Райнера від публікації. Але вкінці не здержав він друку того пам'ятку в своїм органі, — сеж певно, що се его листок, тої партії, на котрої чої він стоїть. Чи далеко стоїть др. Фьондор від сеї другої статі „В обороні“? Чи хтось в такім разі не відповідає за ню? Я не думаю. Так, се мое переконанє, він стоїть дуже близько до тої статі, а всеж таки каже комєсія: ні. Мені се так вигадає, якби хто дав злодійські дитрихи, гаки, всі можливі знаряди, потрібні до вломаня, сховає ся в куток, як той відважує двері, розбиває касу і в кінці каже: „Се ти добре зробив, а все таки голосить: „я невинний.“

Мої панове се вже до невитримана.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Личні вісти. Ник. Василько, др. В. Штраухер, Юр. барон Василько, краєвий маршалок Луцук виїхали до Відня на осінню сесію ради державної, що розпочала ся вчера дня 17. б. м.

Тов. буковинської православної шляхти устроєвє в день сьв. Михайла в суботу дня 21. падолиста с. р. забаву з танцями у Вашківцях н. Чер. в місцевім касині. Початок о 8. год. вечером. Вступ на салю від особи 2 короні, родинний білет на 4 особи 5 корон. Музика глянциска. Стрий домашний. Чистий дохід на „Дівочу бурею“. Наддатки приймають ся з подякою. — Нехай се повідомленє служить П. Т. Родимцям як запрошенє, наколи би хто з них особного запрошеня не отримав. — За видав товариства буковинської рускої православної шляхти: Іван Циганюк, Віктор Сарнавский, Михайло Кранайля.

Хата тов-а акад. „Січ“ находит ся від 1. падолиста б. р. на улиці Нового Сьвіта ч. 52 б. а не 25 б., як ми мильно подали були в попереднім числі.

В Рогізнї дня 29. листопада при читальні мають відбутися загальні збори членів тутешньої райфайзенської каси. — Микола Меленка, начальник.

Нова еміграція.

Що се? Що се? Тільки ладних Панючок — таких принадиных. Що за серце аж хвтає Ії лєдво в тілі ще душа є! Куди їдуть? Де прямують? Може вони емігрують Де в далекі нинішні сьвіти? Як нам без панючок жити? А за ними ще й пакунки, Пуделочка й товстї клунки. Ба, й мамунці ще до того! Що то дїє ся такого? Чи то вірли в поли бють ся? Ні, то хлопці, бач, женуть ся За панями сїд у сїд, Летять, як пчєла по мїд. Маєш! Ще й тоті поганє Утїкають! Хтож зістане Як всі будуть емігранти? Ігавт! де є поліціянти? Ага! Вїздять у Кїцмань! Тільки хлопців, тільки пань! у Касино уєї пруть — Що робити там будуть?... Аж нараз як гукне бас І скрипочки і флет враз! Господи! як вишкратять тє недї. Що хрєстив би ся й поганець! А тай йому яблєк триста! Ого в мене пам'ять чиста! Сеж забава танцюриста: Дваїцять перший падолиста! Черновецька наша „Січ“, Щоб прогнати смутку ніч, Тут устроєвє забаву, — Ідмож танцювати жваво, Обовязок — виповняти, Ноги будуть омивати, Що не можна буде стануть — Та побєлять — перестануть! Усі браві „дансери“ Подїстають там ордери, Кітиці будуть для пань — Тому жваво у Кїцмань!

На сензацию — сензациа. So schmilzt man auf eigenen Kohlen! — може собі сказати „Słowo Polskie“, сей орган Вшехпольсків, що будуть на Русь свою укохану Польщу зі „шляхецким дворєм і починям польським людем“, що перерабляють Русинів латиньского обряду на польских шовїїєтїв; що будуть „капітальні-твердзи“ на Даниловій землиці; що гузять на гайдамаків і т. д. і т. д. Як радо витєє польська прєса докази шовїїзму навіть зі скоропи „кміотку“, послужити може приміром ч. 533 Słowa polskiego, де на сторони 5 в 2-ім стовпци є при новинці п. з. „Z chłopskiego serca“ поміщений сїдуїцїй вірш якогось „D. P.“ вшехпольского хлопа. Радує ся ним польський орган і ми йому помагаємо радїти, тому й наводимо сю віршу в цілости:

Ромосу!

Cisza zaległa polskie nasze siola — Okropna cisza — znak wróży złoťrogięj: Plemię tam polskie w sierniędźe ubogięj O pomoc braci swoich starszych woła.

Liści zebra, bo wróg nasz zuchwał A taki nędzny — nienawistia zięje, Karczennem słowem kazi polskie dzieje, Toczac bluźnierstwa na dni polskiej [chwaly...

O, kiedyż wstaniesz, Polsko nasza święta, Z łozą niedoli, ukarzesz tyrana, Łamiąc na wieki niewoli kajdany? O, kiedyż zerwiesz cierpliwości pęta? Do Ciebie, Matko, żałośnie wzdychamy, Zbudź w piersiach braci mocniejszej ochotę Iść na tę wielką obrony robotę — Edenu wolności otworzyć bramy!...

Jak na zbawienie — my na was czekamy! Вірш той — як зазначає „Słowo Polskie“ єсть „przeniknięty głębokiem uczuciem narodowem i szerszą myślą o dzielnicach zakordonowych“. Що він і справді патріотичний, то бачить усякий зараз при читаню, а що він має і „ширшє мисль о дєлєніцях закордонових“ переконанє ся той, хто більше втаєний в віршову техніку. Прощу бо прочитати початковї букви кожного рядка вірші з гори на долину, то вийде речєнє: „so polak — to złodziej!“ Отже се є та ширша мисль акрєстїха! Автор його мав на думі мабуть не кожного Поляка, тільки вшехпольсків, коли дав сю віршу до вшехпольского органу, як до органу тих, що крадуть руску землю. Сказало „Słowo Polskie“ правду про... себе!

„Сокіл“ в Стрию. Торжєственнє отворєнє „Філії львівского тов-а Гімн, Сокіл“ в Стрию, відбудє ся в недїлю

дня 22 го с. м. з отсею програмою: 1) Торжєственнє Богослужєнє о годині 9-ої раню. 2) Загальні збори о 2. год. пополудни. 3) Концерт з представлєнєм (силами „Львівского руского“ театру“). 4) Комерс. Програма концерту і представлєнє: 1) Ярославенко-Косак: Марш Соколів руских. Хор муж. з оркєстрою. 2) Промова. 3) Представлєнє руского театру „Невольник“, історичний образ в 5 дїях зі сьївами і танцями Кропівняцкого. 4) Вербицкий-Шевченко: „Завіщанє“, басовє сольо і 2 хори мішані з оркєстрою, виконають артисти руско-народного театру. 5) Закінченє: образ з живих осіб. — Початок о годині 7-мої вечером.

Шалений убийник. З Познаня звїщають, що від кількох днів нападає якийсь незнакомий мушниця вечерами на дївчат і задає їм рани ножем. В пятницю вечером напав він на ул. Кармєлїтський недалеко церкви Божого Тїла одну 18-лїтню дївчину і розтїв їй острим ножем праве ухо аж до востї. Тяжко ранєну дївчину відвєзєно до міського шпиталє. В суботу вечером напастував той сам добродїй якусь дївчину на Цєвїтовій улиці, однак сим разом мусїв утїкати перед публікою. Небавом описє арєштованю якогось незнакомого мушницю, однак та дївчина не могла пізнати в нїм напасника. Імовірно напасник є хорим на умі.

Трагїчна смєрть. Оноді о годині 10. перед полуднем скочив на брукованє подвіре з П. пов. львівської політехніки студент П. р. інжєнері, Генрих Садовський і погіб на місці. Причиною сего кроку було, що Садовський перепав оноді другий раз при курсовім іспиті з математикки у проф. Кємпінського.

Правосильний вирок. Вчера повідомив Вершхолек, засуджений за убийство Оранжевої і єї служниці, прєсїдєтєля розправи рад. Шимоневича, що свїй засуд на кару смєрти приймає. На розправі, як звїсно, зголосив через свого оборонця жалобу неважностї. Червєний також вже надумав ся і прийняв вирок. Третий засуджений, Радзєвич, котрий відразу кару прийняв, попросив о два тижні проволєки в відєсїдуваню карі.

Недуга цїсаря Вільгельма. Помимо успокоєнє лікарів стан здоровля німєцкого цїсаря, як доносять з Берліна, має бути дуже небезпечний. Показує ся, що полип у цїсаря Вільгельма находит ся на тім самім місци, в котрім розпочав ся рак горла цїсаря Фридриха. Значучим також вляє ся факт, що проф. Орт, котрий мав викладати в медичнім товаристві про недугу цїсаря, відклаив свїй відчит і то на приказ з гори. Рак горла переносить ся очинивидячки дїдично з батька на сина.

В сьвіт за очі! З Праги доносять: В утечи в країни нужди та голоду, з Галичини, переїзджають через Прагу щодєнь сотки осіб. Всї: Сєляни, робітники і дрібношєщє, мужичини, жінки і діти їдуть до Америки. В понедїлок і вівторок переїхало около 400, в сєреду 175 осіб переважно з повітів: ярославского, осьвєтїмєского і з Подїля.

Плянованє вломанє до каси в нашім податковім уряді. Відєнські часописи донєсли про увязненє нотарьяльного писаря А. Верєша, родом з Буковини, що хотїв доконати вломаня в податковім уряді в Відні. Відтак виказало ся, що арєштований Верєш наміряв доконати вломаня до каси в нашім податковім уряді при допомозі двох своїх синів б. под. офіціала Августа Верєша та актора Франца Верєша. Обоє синів також увязнено і відставлено до карного суду.

„Slovenec“ орган католицької партії в одній із своїх вступних статей ждає утворєня сьїдовєсловїньской армії і перенєсєня там з Галичини та Угорщини словінських полків та офіцєрів, заложєня словінської кадєтської школи в Люблянї, а також написє у двох мовах на касарнях і т. д. „Slovenec“ звєртає ся до півдєнно-словінських посєлів з зазивом почати разом з Чєхами акцію в цїлі здїйснєня їх бажань.

Процєс о розрухи в Кишинєві проти жидів починає ся 2. грудня с. р. і будє тривати около півтора місяця. По причині того процєсу подають часописи ось які статистичні дані: розграблено

1350 домів, арєштовано 800 людей, убито 38 жидів і 2 Росїян, ранєно около 500 жидів і 67 хрєстїян, лєгко ранєних є 68 поліціянтїв, 2 офіцєрів і 5 жовнірів.

Вєлич дїєвникєрства. Один статистик обчислив, що число часописів на сьвітї доходить до 12 мільонів чисєл дєнно. Тая скількїсть папєру змогла би покрити 10.450 квадратних миль. Тї часописи друкують ся на 781.250 метричних сотнарів папєру, а коли би замїсть кожного примірника взяти одну сєкунду, то трєба би 333 лїт, заки упїлинули би ті сєкунди. Коли би так положити аркуш на аркуш, то ті часописи дали би гору, високу на 490—500 англїйських миль. А як почислити, що кождий чоловік посєвляє на прочитанє часописів тільки 5 мінут, то прийдємо до переконань, що людскїсть потребує щодєнь на прочитанє тих часописів около 100.000 лїт.

Вдова по італїйскім міністрі Росано, котрий застрїлив ся недавно, дістала оноді апоплектичного атакє. В папєрах по самоубийнику найдєно документи, які доказують, що Росано упав жертвою клевети, а властивим винувником цїлої справи був его тєсть, адвокат Феррі. Сей послїдний жадаєв від соціялїста Перїамаго суми 5000 франків і обіцяє за се усунути его зпід надзору поліції. В Неаполї вів він канцєлярїю разом із Росаном і ужив на телеграмі підпису свого зятя і се довєло до непорозуміння, бо на Росана кинєно підозрінє, що се він жадаєв тих 5000 франків.

Рїзня Німцїв. Збутовані Муршан здобули форт Вармбєд в німєцких посїлєстях півдєнно-західної Африки і вирїзали всїх Німцїв.

Вєличєзний почтовий скандал відкрито в Сполучєних Дєржавах. Показало ся, що цїлий почтовий департамент є в руках клїки, котра роздає посєди, обовязуючи прийнятих до складаня постійних оплат в користь протєкторів. Таким робом роздано 15.200 посєд людем, що не мали відновїдного образованя і не складали ніколи ніяких іспитів. Допєрва тепєр стало ясною річю, що провінціоньальна систєма достави почтових перєсылєк без ніякої строгїйшої контролї, служить тільки цїлям клїки. Ту систєму заведєно перед кількома лїтами, і она примусила почтовий департамент прийняти вєликє число нових урядників і дати їм знамениті платї, так, що кошти удєржаня почти виносили в минулїм роцї 10 мільонів долєрїв (50.000.000 кор). Всї почтові урядники творили партійну організацію, що розпоряджає 100.000 голосами. Мимо того наказав прєзидєнт Рузвєлт перевєсти точнє слїдство і покаранє винних. В найблизшїм часі надїють ся чисєлєнних арєштовань знаменитих осіб в рєпублїканськїм таборі.

Телеграми „Буковини“.

Відєнь, 17. падолиста. Парлямент зновє зїшов ся. В впливах находит ся поміж иншим правительствєнна прєдлога дотично підвиспєня необхідного кредиту, який заготовано в осєні на 15 мільонів корон, о 5 мільонів корон. Міністер скарбу прєдкладає бюджет і виголошує довшє експозє.

Відєнь, 17. падолиста. Міністер фїнансїв прєдкладає бюджет на 1904 рік, з видатками 1.734,771,291 кор. і загальним побором в висоті 1.737,509,991 кор. На сплату припадаючого в р. 1904 державного довгу можна будє ужити облїгацій чотирь процєнтового довгу рєнтового в коронівій валюті в потрібній висоті. Післє сєго вимагає закон фїнансовий скорого виготовлєня облїгацій в висоті 26,663.900 кор.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на ціну процент після скількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц.

к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, а куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (муш) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки а Loden і сукна. Зарукавки до пользования, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле с'єра і біле із складу бавовняного тигієчного біля, систему Д-ра Лямана, як також півовняні і вовняні опаски, пітани, д'юточі одяги, паньчохи для дам і д'ютий, паньчохи до пользования, огрівачі кол'ї, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і д'ютий.

Хустки і шалі з шовку жєніл і вовни найновішої сорти. Сасеух, охоронячі ков'їрї і наймоднійші краватки для панів англійські і віденьські. Артикули до подорожи і накривала в наймоднійшій виборі.

Замовлення з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдешевшим цінах.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви з Гудиярекої фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антіа Чанек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані лякером, Boxealf і Chevreaux з шовковим пілном і трикотовим нутром для панів дам і д'ютий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до виправ г'їмнастичних.

Кальоші і черевики до снігу. Самостійна продаж з найлучших петербургских фабрик з патентованими підошвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і сал'онові, стоячі і на ст'їну годинники, татарки до притискання листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і пілшу, нецесар'ї для панів і панів, мошонки на листи, пупки на цигара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикати.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютента майстерского курсу п. к. технологічного ремесельного мусєа у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і д'ютий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (-)

Важне для кожного!

Випродаж!

Нечувано тані! Можна замовити лиш за 6 К. 10 с. чудесний гарнітур з об'їдливих чотирьох-п'ятих коштовних предметів. Ціна 6 К. 10 с.

Випродаж!

1 Цікавий кишеньковий годинник (Remontoir з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно арегульований з 3-літньою гаранцією і етуї. — 1 елегантний годинкований або піклевий ланцюшок (париский систем). — 1 шпилька до краватки, годинкована з імітацією брильянта. — 1 пара пошлочених спинок до манжетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинкованих спинок до коньяриків і передів (5 штук). — 2 годинковані перстені з гарними камінчиками. — 1 перкальце кишенькове разом з етуї. Осеих више наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилає за 6 К. 10 сот. за посылатого або за попереднім наліселем грошій фірма 33 (6—20)

Брати Гурвіц, дїм експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протягу 8 день закладати своїх грошій назад. Отже замовляючий не поносить ніякої страти. Богато ілюстрований каталог ювелерских виробів — дармо і ошлечено. Відировавців і агентів приймаємо сейчас.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
в Чернівцях (Петровича 2)
єуть на складі
слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесен
за 2 кор. 50 с.
Писани Ос. Юр. Федьковича
I, II, і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— 1-2-60 к.

При більшім закупу опускає ся
значний рабат. (0—0)

Зміна помешкання.

Мед. Унів. Др. Ів. Сейк

мешкає від 1. падолиста с. р.

при ул. Головні (Hauptstrasse) 9
І. поверх.

34 (3—3)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і с'вято від 1/2 10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отчі книжки:

Видання тов. „Руска Бєсїда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Сянюк, „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелія Попович „Розмови“	—40
Корниль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умільський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї конець“	—30
Проф. О. Єремівчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Бажанський, „Пропасть“	—20
Ф. Колесса, „Наша дума“	2-50
Гаршин, „Маларі“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюба по заслугі“	—20
О. П. Коняський, „В день с'вятої волі“	—20
Ю. О. Федькович, „Прокурка“	—20
Омелія Попович, „Ластівка“ (старі речники)	2-—

Видання тов. „Руска Школа“:

Барановський Мечислав, „Педагогіка“	1-20
Ом. Попович, „Методика“ І часть	—60
„ „ „Як бідні аботали“	1-—
„ „ „10 казок для д'юточок“	—20
„ „ „Збірка законів“	1-—
Ів. Сянюк, „Образки з життя“	—20
Шпайнарівський Сергій, „Руска Читанка“ для II. клася гімна.	2-80

Др. Стеф. Смаль-Стоцький, „Громада“	—20
„ „ „Порадник“ як закладати каси	—40
„ „ „Буковинська Русь“	2-40
„ „ „Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie“	—40
Ю. О. Федькович, „Щені жовняреки“	—20
Франко Іван, „Русько-українська література“	—20
Теодот Галін, „Домашній плєсар“	1-—
Пігуляк Єротеї, „Верховинські агадки“	2-—
О. Шпайтко, „Листа а некла“	—30

При замовленнях Книжок упрашає ся прислати на порто.

Великий склад
ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дістати можна

по дуже дешевій ціні
в друкарні
„Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
(0—0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (-)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ве застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсертати
платні в Чернівцях.

З буковинської політики.

Десять заповідей про
д-ра Янка Фльондора:

1. З ложню виступив в публич-
нім житті, коли з феодалними по-
глядами в серці прилучив ся до
демократичного напрямку.

2. Свого товариша Юрія Попо-
вича ошукав, як удавав для нього
приятель.

3. Постійно обріхує так звану
румунську народну партію, коли
удає, що служить народним інтере-
сам, в часі коли він є невідомим
своїх станових інтересів.

4. Свідомо бреше, коли він пред-
ставляє мене і Фл. Лупу як не-
приятелів румунського народу і гр.
ор. церкви, в часі коли він сам
перед зібранням сойму в готелю „Під
чорним орлом“, виразно і голосно
узнав нашу ширю любов
для нашого народу і на-
шої церкви.

5. Свідомо і без обиняків бреше,
коли апострофує мене і Фл. Лупу
як комуністів, хоч він відає, що ми
оба признаємо ся до соціально-
політичного напрямку.

6. Збрехав, коли він заявив, що
Ник. Василько не є здібний до даня
задоситьчинення, коли в дійсності
острах перед оружьем задержав его
від жаданя оружного задосить-
чинення.

7. Далі збрехав, коли він пред-
ставив ся в своїй часописі як
„носильник історичного, поза гра-
ницями знаного і міліонами Румунів
високо поважаного назвиска“, в часі

коли є знаною річю, що не походить
ані з історичної ані знаної родини.

8. Купає ся в брехні, коли об-
виняє бар. Юр. Василька о який
небудь нечесний вчинок, а особливо
о зломане слова честі, бо ему са-
мому в критичній справі виказано
зломане слова честі.

9. Як злий чоловік, з засади і
систематично бреше при кожній на-
годі, скоро тільки нашіе слово для
свого „Lügen-Journal-ю“ або каже
написати і

10. тим своїм цілим поведенням
безвинно управляє політичне за-
троюване керниця.

Німецько-поступова пар-
тия отримала науку від свого таки
члена маї. дир. Йосифа Відмана
в дописі, яку той-же помістив в
неділний числі „Buk. Post“. Зміст
той дописи є більше менше такий:

В останній сесії соймовій Бу-
ковина доконала рішучий зворот в
своїм політичній і матеріальній
розвою. Мужі (себто „вільнодумні“),
що того звороту доконали, хоч на-
селення їх не зрозуміло і нераз зга-
нило, напевно вже в близькій бу-
дущості найдуть загальне признає.
Шістьох хоробрих мужів з „Вільно-
думного союзу“ раз на все усунули
з сойму лично політичну борбу, яку
вже від многих десятків літ веде
румунсько-боярська кліка. Остання
соймова сесія нагально виказала,
що дотеперішня національна полі-
тика є шкідлива і рішучо не є в
спроможі піднести культурний і
економічний добробут краю. Націо-
нальна політика є лишень покриш-
кою для тих живлів, що націоналіз-

мом закривають свої власні чести-
любні наміри і цілі. В давленню
поступу і визиску має находять
такі живла заспокоєне своїх чести-
любних забаганок. „Вільнодумний
союз“ доконав відважного вчинку,
пішов за модерною струєю часу,
одним замахом зірвав з національ-
ною для краю шкідливою політикою
і відразу станув на уровені со-
ціальної праці для краю. На чолі
своєї програми соціальної „вільно-
думні“ поставили виборчу реформу,
та піднесене народу з економічного
занепаду. Розуміється, наперед
можна було предвидіти, що боярська
кліка (радіше гниль — Ред.) всіма
силами сю ціль „вільнодумних“ буде
поборювати й ізза того проти неї
треба було виступити зі всякою
безглядністю, бо інакше не можна
би було досягнути цілі. Ясне освіт-
лене „вільнодумних“ очевидячки
не добре „робило“ боярській кліці,
бо вона зникла з сойму наче та тінь
перед ранішнім сонцем... Предста-
вники німецького народу, народу ми-
селителів і поетів, відіграли прямо
пожалування гідну роль. В цілій тій
борбі „вільнодумних“ о права на-
роду проти „гнобителів“, освічений
руський мужик з Чарториї, о много
вище стояв від німецьких заступців,
що спокійно приглядали ся тій борбі,
намість аби станути по стороні
„вільнодумних“ і тим спричинити
побіду справедливої річі. Вкінці
автор допису надіє ся, що німецьких
послів найде на будуче по стороні
„Борців за свободу“, що більше на
їх чолі. Коли вони так зробять, то
ніяк не пошкодять німецькому на-
родови а навпаки будуть в спро-

можі працювати около піднесення до-
бробиту свого народу на економічній
і культурній полі.

Таку науку дав член німецько-
поступової партії своїм послам, що
справді в останній сесії відіграли
нужденну роль. Ся допис є та-
кож одним зразком многих дока-
зів узнання того, що наші рускі
посли себто „вільнодумні“, щиро
думають з народом і справді хо-
тять видобути его з тої економіч-
ної нужди, в якій він тепер нахо-
дить ся, як також з другої сторо-
ни викazuje нікчемну личну на-
скрізь для краю і народу шкідли-
ву політику боярської кліки.

Вісті з цілого світа.

— З ради державної. Дня 17. с. м.
розпочали ся засідання палати послів
ради державної, а після віденських
днів стали на денній по-
рядку слідуєчі справи: Провізорія
бюджетова на 6 місяців; уповажене
до заключення провізоричної угоди
торговельної з Італією; тимчасова
угода торговельна з Мехіком, новий
закон в справі військових такс;
предложено о будовах залізниць
локальних, проект викупу угорско-
галицьких залізниць і наконєць закони
в справі цукрової та заведення так
зв. „сіртаси“. — Невесело пред-
ставляє ся теперішня ситуація пар-
ляментарна. Під впливом подій на
Угорщині вернули послы австрій-
ського парламенту, можна би ска-
зати з новими плянами до Відня.
Жаданя Мадярів в справі військовій

Г. Р. Каргем.

На лоні природи.

(Оповіданє.)

Переклав: Т. Коваленко-Коломацький.

(Конець.)

VII.

— Простіть, пане професоре, я біль-
ше не буду.

— Мені не потрібно знати будеш
ти чи не будеш! — закричав професор
одного разу. — Я питаю тебе, як про-
живаєш ся та... молоді, що вчить ся
у київському університеті?

— Університету, відповів Сень.

Лютий чоловік закинув гнівом, по-
пирхнув ся слиною і зломив свою вка-
зівку.

За такі і подібні відповіді вже
нілька одиниць та онинів було поста-
влено Сені у денник.

Але хлопець був і розумний і сприт-
ний навіть над міру, коли глупої ночі
або ранній ранком, а иноді і в самий
момент його хоробрих маринь, наставляла
для нього година утішки, і невідома сила,
з якою дитина не могла боротись, тягла
його до дому, до родини до великого
срібного каміня. Тоді ніякі дороги, ні ту-
тори, ні товариші не могли відвернути
його майже чарівних знань. На виду
усіх він зникав з очей, як би провалю-
вався ся крізь землю, він причаювався
за дверима, ховався в кущах, висиджу-
вав на болоті терпляче чекаючи там по
нілька годин, аби одурити своїх переслі-
дувачів. Все-ж його ловили, але за сім-

вісім верст від гімназії і жадного разу
не виїмали в її межах.

Сень зробив шість утішок. Пять раз
простав йому сподіваючись на його по-
праву. Але справа починала приймати
серйозний характер, кінче потрібно було
вжити якихось рішучих мір і директор
вжив їх.

Повернутий із шостої утішки і зам-
кнений під замок у пехаузі, Сень сидів
на довгий дерев'яній лаві і нудьгуючи
обмірковував своє становище. Він пере-
біг дві верстви уратовуючись від туги-
рив, що гнались за ним в слід, змокнув
під дощем і страшенно втомив ся, але
голова хлопця ще ні разу з часів від-
їзду його батька не працювала так певно
та розумно.

„Не буду більше, слово честі не
буду! Як Бог свят, не буду!“ зарікав
ся він хутко хрестячись і молитовно
горливо стискаючи до болю розпалені,
обітрзані віка: „Боже! Боже! ратуй
мене! Зроби так, щоб усе вийшло на
добре. Я хочу вчитись“.

Сень згадав усі одиниці та онини,
що дістав на лекціях, і йому стало не-
зрозумілим, як воно могло так статись
з ним. До його душі увів якийсь світ:
він схаменив ся, помякшав, навіть розпуща
припнула і він не визнавав себе. „Чого
ти навоїв, дурний, легкодухий Сенью?“
шепотів він, похитуючи головою.

Аж ось двері пехауза ринули, роз-
чинили ся і на порозі з'явив ся дирек-
тор в супроводі виховача, каптенармуса
та двох тугорів. Лице директора було

сурове; каптенармус тримав у руках
щось довге загорнуте у біле простирало.

— Ну, утікає, що-ж скажеш мені?
— спитав генерал, незвичливо весмі-
хаючись.

Сень глянув на його, глянув на
каптенармуса і вже зрозумів.

— Не треба сего, не треба! — за-
балакав він швидко, з огидою вказуючи
на довгий білий згорток — тепер вже
я з усім покінчив, я виправив ся, я при-
сягнув ся і... сего не треба!

— Врешет, ледячий хлопчисько!
Ти будеш тікати, аж поки я не висічу
тебе! — сказав директор. Взяти його!
Двох тугорів наблизило ся до хлопця
і вхопили його за плечі.

— Не робіть сего! Не треба! —
благав Сень цілком відмінним, не своїм
і, як здавалось усім присутнім при сїм
катуванню, дуже спокійним, навіть зу-
хвалеским голосом — кажу вам, що
я вже вичинив став тепер!

— Роздягніть його, холодно і бай-
духу наказав директор.

— Одно слово! Одно маленьке, зо-
всім маленьке слівце! — ласкаво і впе-
сливо, ніби сподіваючись, що його при-
голублять, просила бідна дитина. —
Знаєте що?...

Аж ось його охопила якась дика
звіряча скаженість. Зграбним рухом Сень
вислизнувся із рук тугорів, з вереском
кинувся на несповідаючого йому каптенар-
муса, вибив йому різки і мов кітка
зацькована собаками, вчепив ся йому
в бороду.

— Візьміть поганця! Сікти його,
гідне звірє! — гукав генерал, по-
ступаючись до дверей та гублячи увагу
рівновагу.

Сень вхопив, відірвали, зімняли;
але сікти його було вже просто безза-
конно: руки йому звисли, очі зам-
кнулись, він був непритомний.

Минув місяць. У лазареті воєної
гімназії, обіймаючи схудлого Сень, си-
дів на ліжку гладкий гарматний генерал,
новий директор. Се був відомий
у свої часи педагог, що присьвів себе
до чужих дитин, один із тих людей,
майже геніальних, що мов артисти, у кождо
справу, за яку візьмуть ся, викладають
усю свою творчість і натхнене.

Прийнявши гімназій, він від бага-
тьох осіб у різних відмінах і освітленю,
довідав ся про Сеніну історію і най-
більше зацікавив ся нею.

„Не зрозуміли дитати, цілком не
зрозуміли, міркував він: дивні прояви
душі марівної, коханої і високої і жа-
доба волі... перш за все волі“.

Він пішов до Сені у лазарет, обла-
скав його, забалакав з ним про дім, про
подорож, навіть про велике каміння і від
разу принадив до себе всю душу виму-
ченої дитини.

— Отже Сенью — казав новий ди-
ректор — я гадаю, що ти вже здоровий.
Виходи з лазарету і сьогодні-ж приходи
до мене на кватирю.

— З виховувачем?

— Ні, сам.

— Сам? — здивувався Сень, але
очка йому блиснули з задоволення.

Директор мигцем і також з задово-
ленням поглянув на хлопця.

— Захони з собою шинельку і одяг
ся по формі, мені треба послати тебе...
до міста.

— До міста? — вигукнув хлопець
і, жадаючи сказати любому директору

піддали їй в Австрії гадку, що треба народам упізнати ся і о свої права в армії, а в слід за тим виринули й інші жаданя. Ситуація на Угорщині ослабила і становище правительства в Австрії, а се знов збільшило у декотрих народів надію, що в теперішній порі дасть ся може не одно легше узискати, як коли небудь инде і може не зараз лучить ся другий раз така сама або й ліпша догідна хвиля. З того становища виходить здає ся Чехи і задумують вже з першим засіданем розпочати обструкцію. З другої же сторони — як доносить „Konsevat. Corr.“ — хотять Чехи насамперед завести переговори з феодалами, Поляками і полудневими Славянами в справі утворення парламентарної більшости, котра би мала передовсім на цілі повалити (!) теперішнє правительство. Аж коли би тоті переговори не удали ся, взяли би ся Чехи до обструкції. Після ще иншої версії Чехи поки що зовсім не будуть вести обструкції, а коли би їй прийшло до обструкції, то она не буде довга, бо Молодочехи прийшли до того переконання, що обструкцією не можна нічого узискати. — Словінці задивили ся на Малярів і ставлять тепер в справі військовій такі самі жаданя. Як би мали сповнити ся бажаня органу словінсько-католицько-народної партії „Словенец“, то Словінці станули би зовсім самостійно, подібно як і Малярі, а що перед тим мусіли би хіба скорше досягнути то само Чехи, то виходить на таке, що австрійська монархія мусіла би бути поділена на окремі краї коронні — гадка, яка щораз більший зискує ґрунт для себе і містить ся коротко в жаданю федеративної Австрії.

— Чехи. Коли появилася звістка про скликання ради державної, то Німці почали готувати ся до завзятої боротьби з Чехами і навіть дали правительству пізнати, що вони мусять вживати рішучих адміністративних мір, щоби зломити опір Чехів. Чехи з свого боку почали ще раніше міцніше організувати ся, наслідком чого з'явилася відома

щось найприємніше, він додав порушенням голосом. — Ах, дай вам Боже царство небесне!

Директор засміяв ся.

— Ні, Сеню, я ще не хочу у царство небесне, але з часом... дай Боже, ти добре сказав. А тепер, поки що, ми з тобою не маємо гадки про смерть, чи знайдеш ти дорогу до Жежелевських?

— О, знайду! — кивав і з певністю в собі відповів повеселлий Сень.

— В такому разі, ось що: я дам тобі грошей, ти возьмеш зовника, поїдеш до Жежелевських і запросиш його до мене в важній справі.

— Поїду... сам? — спитав Сень неймучи ще віри тому щастю, що обіцяли йому слова директора.

— На що-ж тобі провідник, коли ти знаєш дорогу? — з свого боку навмисне недбало спитав чуйний педагог.

Блакитні очі Севі пішли у розшир, щоби надули ся кулею; він тримав ся в протязі кількох секунд, не витримав і заплавав. Але то були здорові, потрібні, щасливі сльози.

За годину Сень їхав на Печеревке, з усолодою вдихаючи пахощі тополі, милуючись гарним містом і відчувуючи необмежену, але тиху і спокійну радість кожного часткою свого тіла.

Се був знову давний, тільки трохи змужілий Сень: мрійна, кохаюча і висока душа, як сказав собі про нього новий директор — свіжий пучок аксамитної трави, що виростає на дові природи.

уже чеська коаліція, що складає ся із Молодочехів, Старочехів і аграрників. В програму Чехів увійшло між иншим засноване університету в Моравії, а також заведене чеської мови, як урядової на всій чеській території і в військових школах. Чехи зовсім не гадають робити якісь уступки і поставили рішучо обстоювати свої домаганя. Можна було напевне чекати в теперішній сесії ради державної обструкції з боку Чехів. Але Німці почали більше спокійно розмірковувати над внутрішнім станом держави, над тим, аби усунути ріжні непорозуміння. Такі задачі ради державної, як австро-угорська угода, торговельні договори, вимагають повного порозуміння з Чехами. Німці се зрозуміли і тому навіть в органах найзавзятіших німецьких загоріліців висловлено бажання підготувати згоду з Чехами. Навіть годять ся дати Чехам університет, хоч правда і не в тому місті, де бажаєть ся Чехам. Отже цікаво, що в німецьких таборі і навіть між найзавзятішими ворогами Чехів з'явилася ся думка заключити компроміс з Чехами, причім перший крок в сему напрямі зробили Німці. Що до Чехів, то вони будуть чекати більших уступок з боку Німців і тоді тільки зроблять крок з свого боку до спільного порозуміння.

— До ситуації в Австрії і на Угорщині. Та й на Угорщині ситуація представляє ся не конче рожево. Нове правительство може повеличати ся хіба лиш тим успіхом, що на вчорашнє засідане була поставлена на порядок денний знову справа континенту рекрутів, але велике питане, чи той закон буде до дня 23. с. м. ухвалений, бо обструкція постановила тепер з цілої сили робити перешкоди. Постановлено вже не лиш говорити по кілька годин, але й вирабляти стукотом і криком такі галабурди, щоби палата послів не могла ніяк радити. Таку саму галабурду постановлено робити підчас виборів до делегацій. Взагалі в кругах правительствених на Угорщині настало досить значне занепокоєне.

— Заперечене чутки о димісії г-р. Лямсдорфа. „Pol. Corr.“ одержала з компетентного жерела таку вість з Петербурга: В тутешніх дійсно добре поінформованих кругах викликала чутка, яка появилася в заграничних газетах о більше менше вскорі маючій наступити зміні в управі російської політики заграничної, велике здивоване, бо не лиш, що тота чутка не має ніякої основи, але й взагалі не знає ся нічого, що могло би дати причину, з котрої могла би чутка вийти. Сама балаканина по салонах не може нічого змінити на факті зовсім певнім, що г-р. Лямсдорф має повне довіре у царя і що в міродайнім місці ані не було ані нема бесіди о его уступленню. Тут ставлять собі питане, хто би то міг мати якийсь політичний інтерес в розпущенню і ширенню такої чутки.

— Панама. Вибух сепаратичного руху в Панамі являє ся наслідком давних ворожих відносин між мешканцями Панами а Колумбії. Річ в тому, що Панаму посідають переважно Американці і инші чужинці торговці. Отже дякуючи сему Панамі, є один із космополітичних пунктів. Колумбія, закрита з усіх

боків високими горами, заселяє ся Іспанцями, що заховали свою цілком національну вдачу. Торгове населене Панами все більше і більше підпадало під вплив Спол. Держав і бажало проведення міжкокеанського каналу, тоді коли Колумбія обстоювала проєкт проведення каналу через Нікарагуа. З приводу сего вибух рух в Панамі. Європейські держави заявили, що панамська справа їх не обходить, а лиш Спол. Держави. Правительство Спол. Держав відверто стало на сторону Панами і заявило колумбійське правительство нездатним підтримувати порядок в Панамі. Конфлікт закінчив ся вигідно для Панами, іменно признано єї самостійною державою; принаймні в Вашингтоні признали урядово нове правительство.

— Японія а Росія. Інтереси ріжних держав на далекому сході чим далі, тим більше переплітаються і тому частіше виникають ворожі стосунки. До сего часу східний ринок був заповнений переважно англійськими товарами і по части російськими. Тепер же і Японія починає ширити свій ринок; в останній часі Сполучені Держави також припали діяльну участь в східнім питанню. Тому непорозуміння між Росією і Японією відбиваєть ся на життю всіх держав через те, що воно може так чи инакше змінити фізіономію східного ринку, в чім безуслівно зацікавлені всі держави. Недавно віденський журнал „Militärische Zeitschrift“ подав в сій справі доста велику статтю, де обчислює сили з боку обох двох державних союзів: Англії і Японії, Росії і Франції. Після обчислення „Militärische Zeitschrift“ Англія на східних водах має 20 кораблів великих і 12 мінях при 14.400 екіпажу, при чім вони озброєні 80 великими пушками, 240 середніх розмірів і 600 скорострілок. Японська флота складає ся із 23 великих, 30 середніх і малих кораблів при екіпажу в 12.590 з 63 великими пушками, 300 середніх розмірів і 734 скорострілок. Отже виходить, що на східних водах Англія і Японія має всего 43 великих кораблів при 27.000 екіпажу з 143 великих, 540 середніх пушках і 1334 скорострілок. З свого боку Росія і Франція мають на водах далекого Сходу всего 27 кораблів великих при 15.600 екіпажу з 60 великих пушках, 264 середніх і 330 скорострілок. Отже ріжниця досить велика. За те Росія має ліпші позиції в стратегічнім відношенню. Дипломатичні переговори не мають жадних наслідків, навпаки відносини між Росією а Японією чим далі тим більше загострюють ся і можна чекати з дня на день вибуху війни.

Промова посла др. Стоцкого,

виголошена дня 2. листопада принагідно дебати над внеском комісії для нагали в справі Янка Фльондора.

(Конець.)

Чотири пани в комісії для нагали всіма силами долають за слова наглаголю вноски: „Автор і Ширитель“ й не шукають зміслу слів. Вони долають за слова „Автор і ширитель“ і кажуть: Автором, він не є, Райнер написав одну статтю, Северин Зотта, другу, „Ширитель“ він також не є, він стоїть від „Journal-ю“ зівсім здалека, кажуть ті панове. Змисл того внеску однак є той, що не треба безуслівно ловити за

слова „Автор і Ширитель“, лишень має ся запитати: Чи др. Фльондор стоїть в якій звязи з тими статтями, чи ті статті появили ся за згодою або помічю др. Фльондора, або ні? То треба було розслідити. (Пос. Пігуляк: Але то не було для них приемним).

Ви кажете натурально, що др. Фльондор не є „Автор і Ширитель“. Пардон, мой панове, він є співвідвічальний на всякий случай і безуслівно, співвідвічальний навіть перед законом, коли на то прийде. Це є певно погляд кожного справедливо думуючого чоловіка; це є таке ratio legis нашого закону. Це є такий погляд его власного правного оборонця др. Авслендера, котрий дослівно на 55 сторони протоколу каже: „Річ має ся так: Ви взяли уділ в каригіднім вчинку через те, що ви до старчили дат до каригідного вчинку, ізза яких мали вас переслухати як свідка.“

Бачите, мой панове з комісії для нагали, пан др. Я. Фльондор взяв участь в каригіднім вчинку, по висказу его власного правного приятеля, але то вас зівсім нічо не обходить. Що др. Фльондор стоїть в близькій звязи з тими обом статтями, на які обурюємось не тільки ми, але всі без ріжниць партій — де підношу я — але вся публічність, що він що найменше за них є співвідвічальний, це є для мене цілком певне і ясне, як сонце. (Пос. др. А. Ончул: Тільки панове в то не вірять.) Тут ніхто не може заклинати мені сторонничости, я думаю, що за мій погляд можу відповісти перед моею совістю. (А. Ончул: То є переконане кожного чесного чоловіка).

Далі хочу я іще один доказ навести на то, що др. Фльондор є співвідвічальний за статті, тільки через те, що я викажу, що др. Фльондор дня 8. жовтня цілком певно стояв в звязи з „B. Journal-ю“. „B. Journal“ є отже, — то є цілком певною річю — є его органом, органом котрої є він шефом. (Пос. др. А. Ончул: Dieser Schundpartei). З его власного зізнання виходить, що він може тою часописею правити, як хоче, як шеф часописи. (Пос. А. Ончул: Ані одна буква не приходить до газети без его відомости). На 15. сторони зізнає др. Фльондор: „Я остерігаю вас, не оголошуйте, а що то мене обходить, рішучо звизаю вас, аби ви того не оголошували“. Чи так каже хто до редактора, що не стоїть в ніякій зависимости? Яким правом впрочім поводить ся др. Фльондор супроти редактора в той спосіб, если не з правом дійсного шефа? Яким правом хотів він властиво, як він виказує ся супроти бар. Юр. Василька, вздержати експедицію часописи, як не на підставі права власителя часописи? Др. Фльондор каже: „Я прибув до полудни на засідане адміністративної комісії і думаю собі: До чорта, я іще за телефоную. Навіть телефоном може він роздавати прикази! „Я кажу полудни“ ся з „Снілковою Друкарнею...“ Так як би він не міг звідси писати служашого до друкарні! Отже самі суперечности!

Далі зізнає др. Фльондор на 51 сторони: „Я не мав над Райнером ніякої дисциплінарної власти і ніякого права, аби ему сказати, ти мусиш то зробити і то лишити“. Але кілька стрічок вище каже він: „Я в той спосіб накинув ся на Райнера, чого я не міг би зробити зглядом когось такого, на кого не мав би ніякої інгеренції.“

Мой панове! Це є доказаною річю, що др. Фльондор міг розпоряджати „Journal-ю“, як він хотів. Часопис служить, як він сам каже, народній партії, то є, як ми докладно знаємо, ему самому, аби — я питаю дослівно — перше на есентуальні випадки ради публікації мати до розпорядности часопис є а по друге, аби уможливити винину гадок поміж Румунами — отже всі Румуни — не лишень поміж ним а народною партією а по німецьки читаючою публікою“. Винині гарних гадок пособляє він поміж Румунами а по німецьки читаючою публічністю! (Веселість!) Journal мав також до того служити, аби утримувати „Entente“ поміж Румунами а Німцями. І справді гарно утримуєть ся „Entente“.

В тій часописі, що служить для таких цілей, і для таких цілей зістала заснована, появили ся отже обі статті. Я хочу хвилево зівсім то поминути, що одну статтю „Волохи і Жади“ др. Фльон-

дор сам особисто передав Райнерови, правдоподібно, аби уможливити вплину гадок поміж Волохами а по німечки читачою публічною (Веселість), для другої статті достарчи матеріалу, розумієт ся, ради оголошення. То хочу я, мої панове, хвилево поминути, бо що иншого свідчить о его свівний. При его стосук ну до „Journal“у, гадаю, було би дуже на місці, коли би він за обі оголошені статті не хотів переняти відвічальності, зівсім по просто через заяву, що він не перенимає відвічальності за обі ті статті. Я стою також в певній мірі з одною часописою в звязи, й я не раз попадав в клоніт ізза того, що без моєї відомості дістало ся щось до тої часописи. Я однако оголошував сейчас, позаяк не міг я відповісти своєму совістию за оголошене таких річій, заяву з повним моїм називаю, що я жалу, що до часописи ввійшло щось без моєї відомості. Так само міг др. Фльондор через таку заяву скинути з себе відвічальність за обі ті статті. Чи однако в тім випадку то стало ся? Ні! А коли то не стало ся, то мусимо з повним правом прийняти, що гадки, висказані в тих статтях, суль гадками самого др. Фльондора або були, якими хотів поділити ся з читачою по німечки публічною. Для послідної назві ціли „В. Journal“ я засновано. (Пос. А. Ончул: Як каталог для всіх нікчемностей і грубостей!) Коли справа так ся має, то др. Фльондор мусить за зміст тої статті постояти, він мусить за зміст тої статті також відповісти. Колиж однако зміст тої статті, тих гадок, хай вискажу си словами Весоловського, *proste lajdactwo*, т. є простий лайдацький вчинок, (Пос. др. Штраухер: Пане Весоловський, чи то правда, чи ні? Пос. Весоловський: Чому не тягнете з того конвенції? — Пос. Весоловський: Я вже витягну!) або хай послужу ся висказом самого др. Фльондора, свинство, й доторкаєт ся то „*proste lajdactwo*“, то „свинство“ публічних інтересів, та нарушає конфесійний і національний мир а по части також честь нашого високоповажаного товариша др. Штраухера — пан Северин Зотта утримує, що стаття була вимірена проти др. Штраухера — а тим самим прямо честь одного члена тої палати, честь Н. Василька, якого Русини загально поважають за заслуги положені около руского народу, то повинно ся его, іменно зміст тої статті ізза того осудити, згнати-б також того, що за него, т. є „*proste lajdactwo*“ й „свинство“ мав відповідати. То є, після моєї гадки цілком логічна дедукція.

(Містокраєвий маршалок бар. Кохановський перенимає провід).

Тим то зганило би ся політичний спосіб борби посла др. Фльондора, котрий документує ся в тій статті, й его повинно ся після мого найглибшого переконання безуслівно згнати. Сей спосіб політичної борби частійше у нас характеризувано і осуджувано. Поміж цивілізованими державами ествують навіть на случай війни різні установи, о скільки можна послугувати ся в борбі нікчемними способами. Колиж однако мимо того робить ся се, то такий вважаєт ся варваром. Такими варварськими засобами в борбі послугує ся також др. Фльондор супроти своїх приятелів. (Оклик. Цілком слушно.) Я хочу їх крихітку характеризувати, бо хоч він до тепер власне, як ми бачили, багато доконав на тім полі, переходить то, що він доконує тут в протоколі комісії для нагани, всім можливі граници. (Пос. А. Ончул: Усеобла чельність!) Я поминаю мого товариша Н. Василька. Я не хочу іменно до того вертати, як др. Фльондор в тім протоколі трактує Н. Василька, а іменно поминаю то ізза того, аби не збудити підозріння, начеб я хотів заступити ся лишень за моїм приятелем.

Пригланте ся однако, мої панове, яких то підлях, трійлих засобів, яких обид найгіршої сорти вживає і допускає ся він зглядом своїх співземляків свого станового товариша, одного загально поважаемого і почитаного члена тої високої палати, зглядом Юр. бар. Василька. Юрій бар. Василько є членом тої палати, ради державної і делегаций, в так званим товаристві заживає як найбільшої поваги. Яких то отже нік-

чемних лайдацьких засобів вживає др. Фльондор супроти того чоловіка! Я не є покликаний, в який небудь спосіб боронити тут Юр. бар. Василька. (Пос. Пігулак: Він не потребує зовсім того!) Він є також наш політичний противник, він заступає тут консервативний погляд, котрий я безуслівно мушу поборювати. Я поборював ізза того его блаженої пам'яті батька, так що ніхто не міг би твердити, що я з тим послом маю які спільні інтереси а прецінь кождий мені признаєт, що Юр. бар. Василько не менше як его блаженої пам'яті батько так в краю як й поза ним є найбільше поважаюю личністю, яка є на Буковині. І тепер обкидає др. Фльондор того чоловіка найгіршим боло-том тут перед палатою як також перед цілим краєм.

Дотично того зверну я вашу увагу на ось таке: Др. Фльондор закидає бар. Юр. Василькови зломане слова честі, зломане слова честі, що взагалі не естvue, як то вже нам сьогодні бар. Василько виложив поклякуючись на протоколярні зізнання краєв. радника Іл. Ончула. Др. Фльондор мав найправдоподібніше тільки чужество, що Юр. бар. Василько дав ему слово честі, як він тільки мав чужество, що іще третій (Балмош) був при тім, як він Юр. бар. Василька назначив бесідником румунського клубу і при тім дав ему своє слово честі. А прецінь кажет ся на 24 сторони стенографічного протоколу, що др. Фльондор три дні перед тим простив Юр. бар. Василькови нікчемне, підле зломане слова честі. Це зломане слова честі цілком отже не естvue, як я власне підніс, хіба що найвище в его уяві. (Пос. др. Штраухер кличе: Дивне диво, що високопреподобний пан протоверей, що виробити завжди чуже коли не дало ся слова честі, тепер не чув, що дає ся слово честі!) Далше кажет ся: „На підставі зізнання Райнера, яке було куплене Н. Васильком, й про котре бар. Василько з певністю знає“.

Він осміляє ся оновідати перед комісією також о акценті одного великого пана. Я гадаю, др. Янку Фльондор влучав на бар. Юр. Василька. (А. Ончул: Він є упривілейований „*Ehrabschneider*“!) Дотично того кажет ся на сторони 20: „Я є на сліді одного акценту, який піднісав один великий пан, и не лишень сей великий пан, але також его жінка фігурує на тім веселю, бо его акцентів не приймаєт, коли на нім не ма підпису его жінки“. То суть очернювання найгіршої сорти! Так говорить ридар! (Пос. др. Штраухер: Я кажу, дякувати Богу, що ми ними не є!) Аж до тепер є він завсе на сліді і завсе ще нічого не винайшов. (Пос. А. Ончул: він поліцейський геній!) Щось подібного на всякий случай в нім загинуло, але він також догадує, що він до того не надає ся, бо іще є на сліді. (Веселість.) Вексель бар. Юр. Василька есконттовано, аби Райнер отримав гроші“ — кажет ся далі. Але то все, о чім можу я запевнити словом честі, є неправдою. Такі брехні заключає той протокол, то зізнання др. Фльондора! (Пос. др. Штраухер: що то все его (Фльондора) обходить, він повинен дбати про свою політичну честь і єї берегти а не обкидувати боло-том других.) Супроти одного мужа, котрому в тім часі, коли тут в палаті найбільше фальшувало, дня 8. жовтня при дебаті над нагличим внеском через то оказано найбільше довіре, що клуб вислав его як свого бесідника, кілька днів пізнійше заявлять, що цілий клуб не має ніякого до нього довіри, то є прямо нечуваною і страшною річю. А прецінь то є іще найменше. Довіре є як відомо річю довіри! Що однако каже др. Фльондор про бар. Юр. Василька: „Давно він на то заслужив, давно вже є він шпигуном в нашім клубі“. То є знова нужденний висказ. (Пос. др. Штраухер: І там сиділо трох Румунів і спокійно тому прислухувало ся!) Голова виправді се зганив, але то іще не є найгарнійше признає др. Фльондор супроти Юр. бар. Василька. (Пос. Н. Василько: его боронив не-Румун, Румуни самі сиділи з отвертими ротами!) На нагану голови відповів др. Фльондор: „Прошу мене в серединках моєї оборони не обмежати“. То суть отже серединки его оборони! Когось очернювати, комусь відбирати честь, се суть отже серединки его оборони! Він сказав далі: „Вискажу сего ужив я в роздрозненю. Й мушу боро-

нити своєї честі“. Чи боронить ся, мої панове, честь тим, що обкидає ся боло-том других?

Це є нужденний, підлий спосіб ведення борби, який находить ся в тім протоколі. Це є найпідлийший спосіб ведення борби, якого вживає він не лишень проти Н. Василька, др. Штраухера і нас всіх, але також проти своїх співземляків, станових і клубових товаришів, котрий є найгірший освітлений на випадку бар. Василька. Кілька днів раніше десцігує він сам бар. Юр. Василька бесідником клубу очевидно ізза того, що клуб хотів в моменті висунути наперед такого мужа, що тїпить ся найбільшим поважанем не тільки в краю але й в державі. Юр. бар. Василькови приписав він кілька днів пізнійше такий спосіб ведення борби, який він сам характеризує як підступ, злобний напад і т. д. Коли би ми хотіли найти пояснене способу ведення борби др. Фльондора проти Ник. Василька і проти нас всіх, бо ми є противники, супроти яких часто забуваєт ся, хоч ридар повинен відповісти захо-вувати ся також супроти своїх ворогів. (Веселість. — Дуже добре), — то він є задокументований на випадку Юр. Василька, що др. Фльондор взагалі і загально послугує ся тільки так нужденним оружем в найгіршійший спосіб, так що ми то его поступоване в тій високій палаті мусимо осудити і напитувати (признане), аби вінни такий его спосіб ведення борби вже нас більше не займав. Прошу лишень вглянути в протокол комісії для нагани, як часто дуже ввічливий і солодкий председатель мусів картати і ганити др. Фльондора за личні напасти!

Той спосіб ведення борби, який ми пачуємо, треба отже, (Пос. Н. Василько: Не Буковинець, лишень чужий мусів ужити ся, пане Балмош з чужером! — Веселість. — Пос. А. Ончул: „В Сучаві, сподію ся, ніколи вже більше не причалите до берега!“ — Н. Василько: Так, так, прийде й на нас час солодкі люди! — Веселість!) Коли ми, мої панове, придивимо ся способи ведення борби і поступованю др. Фльондора не через окуляри а при звичайнім світлі, то мусимо сказати, що той спосіб ведення борби є прямо нікчемний і викликаючий обмерзінє не лишень у приятеля але також у невприятеля; він є — хай послужу ся словами пана Весоловського — „*ostatnie lajdactwo*“, він є по просто „свинство“.

Не менше однако др. Фльондор каже іще про компльот проти его честі, якої дружною є Н. Василько. Стати „Для оборони“ є, прошу добре уважати, продуктом компльоту і ми мали зложити компльот, для якого, як сам признає, сам достарчив матеріал. Се тверджене межує вже — логічно висказуючись — прямо з божевільністю. (Пос. А. Ончул: Він належить до обсервацийної кімнати! — Веселість.) Муж, що вже від літ не дає спокію цілому краєви, нам всім, то ворить про компльот проти своєї особи.

Що зробить отже тепер сойм супроти того викazanого факту, з нікчемністю др. Фльондора в політичній житю, котру після мого найглибшого переконання треба згнати і напитувати як підлий політичний спосіб ведення борби? Сойм хоче ся справу перемінити на справу гоморову. Тим ми однако нічого не осягаємо. Чи думаєт мої панове, що ви своїм виroom зренеруєтє честь др. Фльондора? То є немислиме! Але ми можемо такий спосіб ведення борби супроти невприятеля і приятеля напитувати і висвідчити тим краєви велику прислугу. Увільнімо ся вже раз всі без ріжний партії від того прокляти, яким є вже від кількох літ др. Фльондор для краю! Повинна вже раз зникнути з краю ся діяльність, що затрує не лишень всі взаємини, навіть родинне жите, отже найсвітлійшу річ, яка естvue на світі, то політичне і моральне затруєване крилиць, яке управляєт на лад ремесла! (Браво! Браво!) Рішайте отже, чи ви той спосіб ведення борби хочете далі шкелати і утримувати, або чи хочете вже раз зникнути з нашої середини. (Пос. Н. Василько: Балмош над тим тепер думає! — Веселість.) Я бим радив, аби ви рішили ся за першим і тим а кіпчу! (Оживлені оплески і признає в палаті і поміж аудиторією. — Бесідники гратулюють!)

НОВИНКИ.

З прарительства. Краєвий президент іменував укінченого слухача прав Рудольфа Еля і Антона Йозифовича канцелярськими практикантами в статусі політичної управи на Буковині.

З залізничі. Залізничий комісар при тутешній управі др. Іван Прункул перенесений до залізничої дирекції в Відні.

З Бояна. Сегодня в пятницу відбуде ся проба. Початок о год. 7-ій. На пробі мусить рішити ся одна важна справа, тому просимо всіх членів безуслівно точно і в компеті явити ся. Перед пробою о год. 6¹/₂ засідаєт виділу. — М. Лесницький з. голови, Гандяк секр.

З бурси Панта. Кліма. На „руско-селянську бурсу і дівочий конвікт“, зібрали п-на Ольга Пшкурганівна і п-на Неоніла де Дрогоміредка на комерей устроєнім в честь поета-композитора Ізидора Воробкевича 23 кор. 43 сот. — Заразом подаєт ся до відомості, що всі ученики з руско-селянської бурси увільнені від шкільної оплати. — Заряд бурси складає отсим всім щирим жертводавцям і обом панночкам з осіб як найсердечнійшу подяку.

Пригадка. Прошу тих шановних добродіів, що позичили книжки з бібліотеки акад. тов. „Січ“, щоби зволити до десяти днів звернути, позаяк мушу бібліотеку упорядкувати. — Урядую в льо-калі товариства (Новий світ ч. 52 б), кождої середи і суботи від пів до 3 до пів до 5 по полудни. — Володимир Калитович, бібліотекер.

Пригадує ся еще раз, що головні збори кіцманської філії товариства „Руска Школа“ відбудуть ся дня 21. с. м. точно о 1. годині в дівочій школі в Кіцмані і просить ся о як найчисленнійшу участь, позаяк буде обговорювати ся крім дневного порядку і инша дуже важна справа. — І. Стратичук голова, В. Григорович писар.

З „Академічної громади“ у Львові. На загальних зборах товариства в днях 8. і 15. с. м. вибрано до Виділу пп.: головою Стефана Витвицького, студ. прав; заст. голови Волод. Домбровського, студ. філ.; бібліотекером Ярослава Гордицького, студ. філ.; касиром запомогового фонду Адольфа Мусиновича, студ. філ.; касиром оборотного фонду Михайла Тершаківці, студ. філ.; контролером Івана Боднара, студ. філ.; а писарем Омеляна Садовського, студ. філ. Виділовими вибрано пп.: Метислава Січинського і Івана Яримовича студентів прав та Романа Курбаса, М. Гринюка і Василя Чайковського, студентів філософії. Заступниками виділових вибрано пп.: Олексу Войцуна, Івана Джейджору і Бажалука, студ. філ.; та Володимира Гериновича, студ. прав.

Дороге ухо. Один новийорський лікар глядає здорового і сильного мужчини (або жінки), котрий хотів би продати своє ухо. Ціну купна означає на 24.000 К. Іменно той лікар має багатого пацента, котрий в часі побуту на „дикім“ заході стратив в якийсь спосіб одно ухо, а хоче конечно мати два. На случай, як би найшов ся хтось, що згодив би ся на продаж свого уха, відбуде ся тоді ось-така операція: Ухо здорового перетне ся до половини від насади і пришиє ся до голови пацента. Таким чином повстане нове видане „снямєних братів“ на сім днів т. є. на час, в який переште ухо повинно прирости до голови нового власителя. Коли би таа операція не повела ся, т. є. коли по сімох днях продане ухо не хотіло вийти в організм безухого добродіа, зверне ся оно назад власителєви і зістане пришите на давній місці. Але і в таким случаю одержить він умовлену нагороду. — Отже зараз на другий день по тім оголошеню явило ся у згаданого лікаря звиш 400 охочих до продажі тої часті свого тіла. Були то самі мужчини з виїмком одної Англійки, що просила лікаря зі слезами в очах, аби уважлив-нєві єї просьбу. Лікар мав виврати на-дидата в неділю, а в понеділок мала відбутися операція. Одна льондонська часопись, котра також подає була то оголошене, одержала зголошенє кілько-десятьох осіб, котрі заявили охоту по-їхати на власний кошт до Нового Йорку, аби лиш так користо продати ухо.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цій процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц.

к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. ав. Stola Colliers, Skings, соболени, а куні і ріжнородні модні вибори; до того зарукавки (музи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат ріжного рода. Правдиві перекі кучми для панів і инші того рода товари. Шапки з Loden і суква. Зарукавки до пользования, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле в'єра і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також півошняні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, панчохи для дам і дітей, панчохи до пользования, оґрівачі козів, карку черепа і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дитий.

Хустки і шалі з шовку женілі і вовни найновішої сорти, Cachem, охоронячі кунірі і наймодніші краватки для панів анґлійські і віденські. Артикули до подорожжя і покривала в наймоднішій виборі.

Товари обувяні.

Самостійна продаж обуви в Гоудиярскої фабрики Ф. А. Попера і з инших славних фабрик як Антіа Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані ланером, Boxealf і Chevreauх з шовковим пілшем і трікотовим нутром для панів дам і дитий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевики домові і ріжні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до вправ гімнастичних.

Кальоші і черевики до снігу.

Самостійна продаж з найлучших петербургских фабрик з патентованими підошвами.

Товари з бронзу

на подарунки: Столики на цигара і салюнові, стоячі і на стіну годинники, тагарки до притискання листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, нецесарії для панів і панів, монетки на листи, пушки на цигара і тютюн, монетки на гроші, найліпші фабрикати.

Замовлення з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдешевніших цінах.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського куреу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дитий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

є найліпшим загально знаним біль усмирюючим натиранием, в ціні від 80 сот., 140 кор. і 2 кор. до набути у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений дїк все лише в ориґінальних флашках з нашим охронним знаком „якор“ з антики Ріхтера і для остоорожности приймати лише флашки з тим охронним знаком яко правдиві.

29 (7—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

З ЯКОРОМ СКРИНОЧКИ ДО БУДОВЛЕЙ І МОСТІВ.

Скриночки з якором, що взаїмно після пляну доповняють ся все суть найприємнішою забавою дитий; але они своїми величавими будівлями і мостами і дорослим дають займаву розривку і не повинні хибувати при жадних Різдвяних подарунках.

Скриночки на мости готові до ч. 22 і містять етілки прегарних ваїрців до будови мостів, що кожний, маючи вже скриночку з камінцями до будови, повинен собі їх в доповнене докупити. Близні о тім, як і о нових укладових забавах **Сатурн і Метеор** узнає кожний з ілюстрованого лінника, що висилася даром і оплачено. При закупні жадати лиш **скриночки із славною маркою якор**, бо всі другі єуть лиш наслідуванем Ріхтерівського ориґінального фабриката. На складі по всіх складах забавкових товарів вкраю і за границею.

Ф. А. Д. Ріхтер і С-пка

королівські надворні доставці

36 (1—7)

Контора склад: Operngasse 16. Wien. Фабрика: XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New-York.

Вже вийшов

з богатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотинів.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

ПОЗИЧКИ уділяє своїм членам на 5½ 2 і 1 2 додатку на кошта адміністрації, за предложенем документів виказуючих доста точну гіпотечку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

ЧЛЕНОМ може бути тільки обезпечений тревало в „Дністрі“ від огню.

УДІЛ членський виносить 50 кор. виписове 2. кор. число членів 2.39 з 2.501 уділами на 125.050 кор.

ВКЛАДНИ щадничі приймає „Дністер“ і опроцентує по 4 2 від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 кор.

ЧИСТИЙ ЗИСК розділяє ся частию на дивіденду для членів, а частію на публичні добродійні цілі: на церкві, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цілі роздано до тепер з Товариства предатого 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок уділяє Дирекція і агенти. (—)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ав застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиґів.

Передплата і належитість за інсератів
платні в Чернівцях.

По відроченю сесії соймової.

Під таким заголовком помістила черновецька „Gazeta Polska“ в четверговім числі статтю, в котрій невірно представляє останню соймову сесію і тим крутарським робом намагає ся оправдати не лише вірмено-польський клуб, але також і боярську кліку, звальючи всю вину за розбитє сойму на „вільнодумних“.

Сойм, що зійшов ся дня 10. вересня — каже „Gazeta Polska“ — на основі найвищого розпорядку як відомо дня 8. б. м. зістав відрочений. Хоч сьогорічна сесія соймова була майже найдовша від тих, що були в попередніх літах, сума праць сойму рівняєть ся нулі, бо не ухвалено навіть бюджету. (Хто вина тому, як не панове рицарі з великої посілости? — *Red.*) А то завдячити треба обструкції „вільнодумних“. (Що не хтіли допустити, аби сойм й тепер як й передом служив для заспокоювання личних честилюбивих забаганок рицарів Фльондорів et consortes — *Red.*) Правительство постарало ся о порушенє многих важних справ, але безуспішно. („Вільнодумні“ навіть поставили ряд внесків в тім напрямі, але боярка гниль враз з „гусєг-замі“ з вірменського клубу без дискусії всіх їх переголосувала — *Red.*) Не залагоджено бо нічого; цілковитий застій автономічний характеризує в тій хвили жите публичне нашого краю коронного.

Цілий час дорогоцінний — каже далі „Gazeta Polska“ — трачено на личних справах, що нічого не мали спільного з добром краю й его населення. (Реформа виборча, управильненє плати учительської, внески на заснованє краевого банку і тов. обезпеченє ради достарченя дешевого кредиту для крайно збіднілих наших мужиків, опір „вільнодумних“ проти того, аби сойм очищував приватну честь дуже низько морально упавшого Янка Фльондора, отсе все у „G. P.“ личні справи; а панове з великої посілости працювали для добра краю і его населення, бо за час цілої сесії ані одия з них не забрав слова в дискусії, а лиш всі внески а пріорі переголосували! — *Red.*) Тому опирали ся заступники великої посілости, особливо румунської. „Вільнодумні“ кидали „obelgi“ на краевого маршалка, членів великої посілости і т. д. утримуючи, що в той спосіб очищать краєву атмосферу і уможливають працю поступову й „вільнодумну“. (І справді, хто хоче будувати, мусить демолувати. — Сойм був вже так запаскуджений, що треба було его наче стаїном Авґія вичистити. — *Red.*) Догматом „вільнодумних“ було „здемаскованє“ тих, що працювали для добра (радше над згубою — *Red.*) краю. Як гадку позитивну, як причинник до дальшої праці „Wolno-

myślni burzycieli“ буковинські вносили тільки одно а то: „niemożliwy“ проект виборчої реформи. (Справді „niemożliwy“ для панів з великої посілости, бо тоді скінчило би ся їхнє галапасне панованє — *Red.*) для Буковини „niestosowny“! В разі бо заведеня безпосередного і загального голосованя ізза анафальбетизму населеня несовісні агітатори мали би перевагу над темним народом сільським. (?) В соймі „вільнодумні“ заініціювали борбу на тему клясової ненависти, на тему борбу, якої на Буковині нема, а яку тим робом легко викликати.

Вся діяльність „вільнодумних“ була анархічною (?) а вірмено-поляки і румунська велика посілость ніколи не виступала проти здорового поступу. (?) „Вільнодумні“ напали на митрополита і велику посілость для того, що духовенство і більша посілость (?) репрезентують лад і порядок, почутє права та обовязків суспільних. (?)

„Ukraińce“ бачучи, що не можуть надіяти ся у жадного сторонництва поперти своїх „nieśluszných“ народних жадань перенєли борбу на соціальне поле і накиннули ся на свою власну церков, гієрархію православну (наскрізь румунську — *Red.*), як також на більшу посілость. Напасть сю покривали супроти правительства, Жидів і Німців „вольнодумністю“ і по части осягнули свою ціль, бо Німці і Жиди зістали зашатовані тою реформою виборчою, а правительство остало ся нейтральним. (Задля того навіть Терзітєс взглядаю бар. Муєста хотів вести депутацію до цісаря зі скаргою на кн. Гогенльогого. — *Red.*) Прапор „вольнодумности“ служив руским послам тільки для закритя „слабої позиції Українців“ а виборча реформа до підюдження „chlorów“ проти властителів великої посілости. (?)

Для того ціла борба в соймі носила руско-суспільну ціху, а все инше то режисерські додатки театральні. Голова „Ukraińców“ буковинських Ник. Василько, дав гасло філософізму а Жиди тому під командою др. Штраухера повірили. Союз той Русинів з Жидами є характеристичною появою суспільною, бо нема більшого ворога Жидів як Русини, чого доказом єуть останні події на Покуттю і в околицях російської держави, які замешкує „малоруска (!) людність“. Але річ іде дальше, бо Юр. бар. Василько під впливом кривняка Ник. Василька виступив з румунського клубу (цілком слушно, бо чесні люди не можуть належати до такого клубу! — *Red.*) і ширить борбу між великою посілотою як речник Жидів.

На то не можна обоятно глядіти, бо крім зі згляду на добро краю не дозволяють на то дві обставини: сусідство Буковини з Галичиною і доля живла польского і католицизму на Буковині. (!?) В бук. соймі виступив руский радикалізм в так небувалій грізній формі, що припелював більшість до сецесії! Така оргія радикалізму, в котрій проводить руске живло а на поміч прикликало союзника в постати радикального сионізму жидівського, як не може бути обоятною вже не для консерватистів в Австрії так безуспішно для Поляків в Галичині.

Доля живла польского на Буковині є репрезентована послами з великої посілости, що получили ся з румунськими послами. Коли оба стороництва далі будуть предметом таких нападів, тоді доля Поляків (!) на Буковині буде загрожена. Вже сесія сьогорічна минула безхосенно зі шкодою для „людности“ (?) польскої, якої справедлиwych домагань не узгляднено ізза переваги радикалів.

Радикалізм на Буковині є шкідливий (!?) для держави (!), бо підкопує становиско більшої посілости, зажегає огонь суспільної борби, яка може наразити „losy polskosci“ (?) на Буковині на поважні нещастя, а крім того може перенести ся з Буковини на Галичину.

Вісти з цілого світа.

— *З ради державної.* На засіданю ради державної дня 17. с. м. міністер скарбу зложив бюджет на 1904 р. На загальні доходи преліміновано 1,737,509,000 кор.; на видатки 1,734,771,000 кор. Значить залишає ся надвишки 2,733,000 кор. — Міністерство внутрішних справ жадає о 3,406,000 кор. більше, як раніш. Міністерство краєвої оборони жадає більше о 1,441,000 кор., міністерство просвіти о 3,263,000 кор. більше; міністерство торгівлі о 3,954,000 кор. більше, міністерство желізниць о 4,988,000 кор., міністерство рільництва о 2,356,000 корон, міністерство судівництва о 2,582,000 кор. більше; одно лише міністерство скарбу потребує о 18,964,000 менше. — Преліміновані вище ніж торік доходи з безпосередних податків о 7,383,000 корон. З будівляного податку о 3,487,000 кор. З конзумцї цукру о 6,515,000 кор. Від горівки о 1,800,000 кор. низше. Міністер скарбу заявив, що коли раніше доходи росли о 40—60 міл. корон річно, то на рік 1904 можна числити ледви 11—20 міл. приросту. — Президент міністрів др. Кербер показуючи на зле становище фінансів Австрії і на те, що невідмінно треба відновити торговельні договори з другими держа-

вами, застерігав опозицію перед обструкцією. — Палата ухвалила на наступаючій засіданю отворити дискусію над бесідою др. Кербера. Взагалі в радї державній поки що досить спокійно. Тільки коли др. Кербер заявив, що в поступованю гр. Тієн в справі армії, австрійське правительство не бачить нічого противного єдности армії, то почали ся протести. — Пос. Іро жалував ся, що німецьким і італійським послам роздано справозданє на чеській мові.

Ірландський закон про викупно землі.

Свого часу подали часописи вістку, що в англійсьім парламенті ухвалено по довгій і завзятій боротьбі з боку ірландських послів користний для Ірландції закон в справі викупуна землі англійських лэндлордів на власність ірландських посесорів. Сей закон увійшов в жите як раз 1 листопада 1903. р. Суспільність цілого світа слїдила з великим заінтересованєм за ходом парламентарних обряд над сим законом і прийняла его ухваленє через англійський парламент з неабияким задоволенєм. Він має для будучности Ірландії чимале значінє. Ним же віднято хотий не цілком, а все таки значно богато ґрунту з під столітньої боротьби між посесорами а дїдичами, лэндлордами. Ним закінчає ся досить задовольняючо в мирний спосіб ірландське земельне питання. Сей закон має уможливити посесорам відкупити від дїдичів ту землю, котру вони доси віднаймали від них, сплативши дїдичам відразу цілу суму. Аби дїдичі не ставили спродажи своїх земель жадного опору, дає ся тим дїдичам, що заявлять опору, продати свою землю, премію у висоті 12% від закупної суми.

Аби посесори могли заплатити дїдичам цілу суму закупна готівкою, дає їм ту суму державний скарб. Сю пожитку мусять вони державі сплачувати в певний приписаний спосіб так, щоб держава мала нових властителів все в своїй контролі, аби вони не могли задовжуватись. Бо до того часу, доки не сплатять вони державі цілий довг, дотеперішні посесори можуть затягати гіпотечарні довги лише під певними усьвілами.

Сї особливі приписи, що дали повід до цілого ряду значних постанов, які ми ще зараз основно обговоримо, можна лише тоді зрозуміти, коли знає ся причини, що їх споводували.

Земельне питання в Ірландії через то важко було розв'язати, що там істнувало так зване „подвійне право посіданя“, після котрого так дїдичі, як і винаймаючі в них землю мали певне право посіданя тоїж самої землі. Після формального права належала земля дїдичам, але в дійсности признавали уряди на основі звичаєвого права і загальної поведінки в краю й винаймаючим певно означену частину права до землі. Обидва сї права мають свою основу в традиції.

Відомо, що Ірландія колись не давалась підбити Римлянам. Земля належала там з давних давен цілому народові і кожній громадині мав рівне право до землі.

До того треба додати, що в Ірландії довгий час лишились витворені сільським пожитком племен і родин спільні помешканя і спільні осади, на яких полагала ціла технічна організація краю. Не було отже приватної власности на землі, а був певного рода аграрний комунізм, який був у старих германців і

який заховався по часті аж до нині в денних славянських народів.

Вжеди, що стояли на чолі цих громад діставали від своїх племенників даїну, яка їм давала спроможність, стовняти свої публічноправні обов'язки. Се були отже податки, а не феодальні тягарі, що означали певне підданство. Колиж при кінці 12-го століття Англіїці завоювали Ірландію, знайшли вони там сю на давній організації полягаючу систему колективної власності землі. Ця система здавалась їм смішною і не відповідною духови часу. Вона була для них ще надто не вигідною, бо не давала їм спроможності, розбити сильно збудовані прайвї установи. Тому намагались вони передовсім завести й в Ірландії добре їм відому феодальну систему, аби таким способом забрати край в свої руки. Але Ірландії завзято боронились від заведення сеї системи. Вони признавали, що вони тепер посідають і заявляють охоту, платити свої податки даліше побідившим Англіїцям замість своїм вождям, але визнавали себе панамі своєї землі. Таким чином Англіїцям не лишилось нічого іншого, як присвоїти собі тимчасом ірландський краєвий устрій дотично аграрних відносин. Впливаючі з цих відмінних поглядів непорозуміння визискували вони для збільшення своєї політичної сили. А ця боротьба аграрних відносин набрала для Ірландії великого значіння через те, що англійські ландлорди діставали за свої услуги в сій безперестанній боротьбі в дарунку великі каваляки землі. Кромвель роздав 1649. р. після свого кровозавого набігу цілі лани своїм жовнірам як надгороду. Се є іменно вихідна точка пізнішого нещасливого розвою аграрних відносин в Ірландії.

Бо через те, що англійські дідичі не купили собі землю, але дістали в дарунок від правительства, то ірландські мужики уважали себе все таки ще співвласниками землі. Вони все говорили так, як Москалі: „Ми належимо панам, але земля належить нам“.

А що винаймаючі мали дійсно ще права на землю, видно з того, що англійське правительство признало їм їх при урядовім розміржуваню землі по побіді Кромвеля. Ці права оцінено тоді на 216.000 фунтів стерлінгів.

Із сим поглядом не згоджувались дідичі. Вони казали, що все одно, чи вони землю дістали в дарунок чи купили її, вона все належить їм так, як се було при таких самих умовах в Англії.

Із сеї системи подвійного права до тогож самого каваляка землі, з котрої виробилось подвійне право власності, витворився той страшний антагонізм між двома обидвома класами, межі дідачима з винаймаючими в них землю, що такі руйнуючі мав наслідки.

Англіїське правительство все старалось допревадити до якогось компромісу між класами противних поглядів уділяючи розпорядками то дідичам, то винаймаючим в них землю привилеї. Колиж воно побачило, що такою дволичною політикою чим раз віддалялось від цілі замість її досягнути, старалось воно остаточно упорядкувати права обох сторін. Але до сего бралось воно в невідповідний спосіб. Воно передало законом всю власть дідичам тим, що 1860 року відібрало винаймаючим співвласність передаючи землю на нероздільну власність дідичів. Сей закон не мав жадного успіху через те саме, що хотів без відшкодування відібрати одній класі приналежні їй від давня права. Противно, сей закон довів до заострення противництва обох класів і до аграрних бунтів. Дідичі виганяли винаймаючих з своєї землі, винаймаючі зачали бунтуватися. Тоді правительство пізнало свій блуд.

Воно взялось за противну політику. Іменно хотіло воно досягнути своєї цілі тим, що робило винаймаючих власниками, що мали би дідичів відшкодувати за відняте їм право співвласності, замість відібрати їм его законом. Вийшли розпорядки, що надавали винаймаючим права власності і признавали дідичам відшкодування. Держава жичила винаймаючим на сплату $\frac{2}{3}$ потрібної для відшкодування дідичів суми. Але завадки сему законowi закуплено лишень 824 посесей.

Стало ясно, що сї розпорядження не були відповідні. В року 1881 вийшло

пове правительстаєнне розпоряджене, що устанавляло сталість посідання, дешевий чинш за винаймлене і право продажи. Сей закон давав винаймаючому право, коли уважав себе ушкодженим, піти до суду і зажадати, аби той означив відповідний чинш. Коли се сталося, то винаймлене важне було через 15 років, а се само вже давало винаймаючому певну сталість посідання.

Із сего права користались винаймаючі. Так означили суди висоту чиншу р. 1889 у 233.607 випадках. Але й сей закон не мав більше успіху, як попередній. Від 1885 р. держава жичила винаймаючим на закупню ґрунту цілу суму купна, яку винаймаючі мали державі сиплатити в 49 роках так, що річна рента виносилла лишень $\frac{1}{4}$ прц. цілої суми. По сплатеню довгу земля переходила на власність винаймаючого.

Але й сї так ліберальні услїва не дали успіху через те, що держава жадала за велику забезпечку за позичку і що ірландська земельна ліга рішучо спротивилась переведеню сего закона.

(Конець буде).

НОВИНКИ.

Краєвий президент кн. Гогенльогге проводить-ме сьогодні анкеті в справі посередництва праці. З тої причини відпадають звичайні в тім дни послухання у президента.

З дирекції дїбр. Лісничий управитель в Францтау, Людвиг Землер іменованій лісничим асистент О. Гарі в Ватрі-Молдавиці іменованій лісничим управителем.

Іспекція науки мови польскої, — як доносить „G. Polska“ — ввійшла в жите. Іспектор тої науки, проф. Гальбан в товаристві краєв. іспектора Тумалґржа, звїдав дня 17. б. м. школу народну мужеску і женську в Кіцмані а свої спостереження і ввєски предложить краєвій Раді шкільній на однім з слїдуючих засідань.

Приняте до громади. На останнім довірочнім засіданю міської ради з дня 14. б. м. зістали приняті до громади Чернівці: др. Г. Віглиці, Зедіґ Варшан, Хаїм Айнгора, М. Табакар, Давід Фельдман, Симон Фісєїґ, Саламон Гілштер, С. Аєр, Т. Доніґевич, В. Фонтін, Ст. Гайна, Елькунє Гольд, Гольденберг, Маркус Грінберг, Антін Гіваздоморський, Герман Кірмайер, Юр. Костецкий, Василь Крушельницький, др. Е. Лявтер, С. Лявтер, Ем. Нос, Ст. Нікетай, Х. Зайдман і Іван Смеречинський.

Под. офіціала Вереша, що в спілці з батьком і братом хотів доковати вломани до насї податкового уряду в Чернівцях, відставлено вчера під сильним конвоем до Відні.

Увизнено тут купця Б. Фера, що перед кількома днями оголосив конкурс.

Подяка. Вн. Пан Др. Воевідка з Кіцмані, подарував для бурес „Нар. Дому“ в Чернівцях плащ а пан надучитель Завадюк з Мілєва плащ, плащу й бочівку повила, за що буреский комітет окладає сердечну подяку.

Міністер просвіти др. Гартель уступає рішучо із свого становища. Як доносить з Відні, тимчасову управу міністерства має обняти секційний шеф А. Бернд.

Тіса о бесїдї Кербера. На ондїшнім засіданю угорського сойму промовляло кількох бесїдників в справі ондїшньої бесїди д-ра Кербера, виголошеної в державній радї. П. Неші (Кошутонець) назвав її замахом на угорське право державне і звиває президента міністрів ґр. Тіеу, щоб доказав, що не позвалять чужим мішати ся до того права. На те відповів ґр. Тіса в такім зміслї: Сказано тут, що австрійський президент міністрів др. Кербер загнав ся вчера на поле угорського права державного. Не бачу потреби мериторично займатися сею справою; скажу лише, що я сам не піду тим слїдом і не зацупств би ся на поле австрійського права державного. Але коли президент міністрів якоїс держави висказує подібні

річи, то не мають ті вискази жадної правної сили і не треба придавати їм жадного означіння; се лише — щоб ужити англійського вислову — дилетантські виводи дилетованого чужинця, і блудом було би придавати їм якенєбудь значіння. (Оплезки в цілій палатї). Я гадаю, що не було би вікця ніяким нещастем, коли би межі державно-правними постановами в Австрії а в Угорщині були якісь ріжницї що-до прав монарха. Однак важною річю, котра обходить саму лише Угорщину, є спосіб, яким угорське право державне устанавляє права корони. З сего боку ліберальне стороництво в остатнім часї виразно і ясно висказало свою гадку, що конституційні права монарха може законодавство спільно з короною змінити. На підставі тої програми, котру я подав також монархові, дістав я припорученє утворити кабінет; отже найважніші для Угорщини чинники згоджуют ся з тою програмою. Колиж хто хоче сю справу обговорювати теоретично, то не можу нічого мати против сего; але против фактичного впливаня на сю справу мусїла би боронити ся ціла Угорщина. (Оплезки в цілій палатї).

Ювілей данського короля. Данський король, Християн IX, обходив вчера на замку Фреденсборґ в Копенгагдї в найближшій родиннім кружку 40-ті роковини свого володарства. Із всіх європейських дворів надїшли щирі іритуляції. Король Християн є в ієрархії що-до старшини другим з ряду пануючим в Європі. Родив ся 8. цвїтня 1818 р., отже має тепер 85 літ, — є проте ледви кілька місяців молодший від найстаршого поміж коронованим головами, в. кн. Люксембургського. Християн обняв державну керму над Данією 15. надоліста 1863 р. (в 45. році життя), яко четвертий син кн. Фридриха Шлезвіґ-Гольштайна. Тоді стояла Данія під знаком війни. Король видав 1863. р. спільну конституцію для Данії та Шлезвіка. Австрія та Пруси зажадали евакуації Шлезвіка, а се доведло до війни Данії з Австрією та Прусами, котрих військо вступило в межі Данії 1. лютого 1864 р. Як відомо, дї Гетав ся Шлезвіґ-гольштайн і Лявенбург після поражєня Данії Прусами на основі віденського мира з 30. жовтня 1764. — Король Християн має 6 дїтїй. Его другий син, Вільгельм, вступив 1862. р. на престол Греції і засїдає на нїм до сего часу. Недавно обходив і він 40-літній ювілей свого правління, Данський двір є дуже близько споріднений із російським та англійським двором. Християн IX. називають проте „тестем Європи“. Цар Микола, яко син дочки Християна, Даїмари, є внуком ювїлїта а его найстарша донька, Олександра вийшла за муж за короля Едварда VII.

Вісти з Америки. Наші емігранти в Сполучених Державах, заняті в переважній часті при тяжких роботах, на ражують ся на утрату здоровля або й житя і справді нещастя лучають ся доволї часто. Само 44 число „Свободи“ нуте ось які нещасїя пригоди! Дня 2 жовтня захопив поїзд при роботї Петра Бідики родом з Мішаної, кориснянського повіта і потороцюв його; небіщик мав 44 літ і полишив в краю жінку і чотирьох дїтїй. — Дня 17. жовтня в Northampton, Ра., убило каміне в каміноломї двоє Русинів: Гриця Щіпка з Бордуликів в Брїдґґані і Асафата Гузія із Шваного в повіті сніжнім. Щіпка був самотний, а Гузія, чоловік уже старший, маючий в краю жінку і дїтї, прибув до Америки вже третій раз, щоб заробити знов деңо гроша та вернути до краю. — В якийсь час пізнійше знов потороцюло там каміне двоє Русинів: Ник. Трухана і Данька Онушканича, обох родом з Ренеди в сніжнім повіті. — В Філадельфї, в фабриці залїза поїє від машини скалічив одному Русинови руку, так, що робити нею вже не зможе. — Дня 20. жовтня коло Пітсбурґа, Па., при будові залїзничого моста через ріку зломив ся крен і вінда до підношеня тягарів, в наслідок чого упав на поміст корабля цілий ваґон залїза і 12 робітників убив, а 5 смертельно покалічив; між одним й другим мало бути кількох Русинів, що робили при тім мості. (Мимходом сказавши, корабель наскрізь передравлений тигаром залїза, затонув в сїйже хвилі).

Торговець живим товаром. Краківська поліція арештувала онодї Якова Каца, що легітимував ся американськими документами. Він хотїв ожєнитися ся в Кракові з одною молодого жидівкою, однак тимчасом виявило ся, що Кац має жінку і трое дїтїй. Поліція підозріває, що він займає ся торгівлею живого товару.

Неправдиві вісти. Вільгельм II. — як довідуємо ся з автентичного жєрєла — покидав найславнійших черевомовів (Bauchredner) Нїмеччини, аби навчити ся від них та їхнього способу говорєня. Славний сїй бесїдник не смїє — як відомо — тепер по причині операції ані трошки говорити. При вроджєних спосібностях Вільгельма II. властє ся йому, віримо, стати незабаром добрим бесїдником-черевомовом.

Угорський апетит. В угорекім соймі, як звїсно, почала ся онодї обструкція і з тої причини засїданє трївало через ніч до 3-тої години досвїта. До обструкції немаю причиниє ся соймова реставрація, бо... коли би єї не було, то голодні послї не могли би промовляти по кілька годин. Згаданої ночі продано в соймовій реставрації харчу і напїтків за 5.010 кор., а трафіка в соймовім будинку продала товарів за 1.090 кор.; кухня видала протягом ночі 287 порцій гуляшу, 318 порцій баранини з рижом, 118 порцій вєпровини, 214 порцій фашерованої капусти, 186 порцій ковбаси, 600 булок, 412 канапок із шинкою, 610 літрів пива і 145 літрів вина.

Жебрацький страйк вибух у великім Кечкеметї. Тамошні жебраки й каїлки не хотять замешкати в приютї, який що йно вибудовало їм місто. Депутация сего чесного товариства заявила маїстратови, що вони волять свободне жите і необмежені доходи з жебранини, а навіть готові зрєчи ся підмог, які виплачує їм управа міста. В Кечкеметї, вядко, не зле бути і жебраком.

Науковий винахід. Російська часопись „Петербургскіє Вїдомости“ подає звістку про важний науковий винахід др. мед. К. Н. Новосельського, що дає можливість зовсім успішно боронити ся від пожегарів. Хемічний склад, що винайшов др. Новосельський уявляє із себе білий порошок, який дуже легко розпускаєть ся в водї. Отже коли сим порошком обробити предмети, то вони роблять ся негорючими. Др. Новосельський перед великим числом публїки в містї Варшаві зробив проби, і наслідки вийшли надто свїтлі. Так наприклад збудували маленький домик, стїни якого були не товще $\frac{1}{3}$ вершка; дашок був соломинний не товще $\frac{1}{2}$ вершка. Домик був оброблений сим порошком лиш з надвору, а що до дашка, то тільки половина. Домик обложили стружками, обложили карасином і запалили. Стружки і та частина дашка, що не була оброблена порошком, поторїли, а решта лишала ся. Аби лїпше переконатися, дехто із публїки підходив до домика, оббивав его дашок карасином і запаливав, але нічого не виходило горів лиш сам карасин. Нарешті накидали в середину будинка силу стружок, прдали їх карасином і запалили. Не дивлячися на те, що стїни домика з середини не були оброблені порошком д-ра Новосельського, домик не згорів, і лиш в серединї трохи обналив ся. Далї, починаючи від найтовщої матерїї і кінчаючи найтоншою, коли обробити єї порошком, то вона не горить. Коли прияти на увагу, що порошком д-ра Новосельського можна однаково обробляти як сирій, так і готовий матеріал, а також, що він не надає предметам спеціфїчного запаху, не зміняє їх хемічного складу і кольору, то можна з певністю сказати, що при раціональнім використаню, сїй винахід принесе багато користі.

Вінчанє на смертній постелі. З Відня доносить, що ґр. Л. мілановий пан, властитель просторих дїбр на Шлеску, залюбив ся в одній акторці з театру „an der Wina“. Перед кількома днями ґр. Л. упав з автомобіля і тяжко потовк ся. Видаючи, що вже довго не потягне, закликав до себе акторку і взяв з нею вінчанє на смертній постелі, а завіщанєм записав їй цілий маєток. По кількох годинах помер. 1р. Л. полишив 7 братів, але завіщанє стало правосильним.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вілні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

З буковинської політики.

Посольські справозданя були минушого тижня в кількох селах над Прутом, на котрих ставав посол Пігуляк. Вислухавши справозданя, виборці живо заінтересувалися всіма порушеними справами і висказали послови повне довіріє і щире подяку.

Антисемітську нараду скликали волоскі студенти послужні Янкові Фльондорові, та перевага була по стороні вольнодумних студентів, через що не вдала ся антисемітська геца, ба ні навіть не ухвалено Янкові довіріє. „Et vos contra me?“ мав Янко кликнути на таку звістку і, кажуть, що не буде більше поїти „жаждущих“.

Посол Бальмош порозсилав по всіх газетах спростоване, що він не їхав до Карлових Варів на кошті залізничної служби а мав знижене ціни як катихит, що теж неправда, бо катихитом в Дорні є сотрудики Бальмоша. Отже „високопренодобний“ допустили ся до одного хоршого вчинку ще й неправди. Трьяссь!

Десять заповідий про Янка Фльондора, які ми подали в ч. 133, видав зі своїм підписом др. Аврель Ончул. Та се не болить рицаря Янка, бо его навіть активні офіцери признали за нездібного до сатисфакції. Sie transit gloria bo-
еряка!

„Вук. Journal“ жадає від волоского клубу ради державної, аби виключив бар. Василька. Але клуб мовчить, бо инакше остали би в нїм лише два члени, а се й для волоского клубу за мало. Цікаве,

що найбільша провина бар. Василька в очах Фльондора то, що бар. Василько яко Волох не хотів кандидувати в чисто рускім повіті Ви-
жницькім, відки послував его батько. Се найліпше характеризує безгра-
ничне ворогівство Сторожинецького фанатика супроти Русинів а ха-
рактерність барона Василька.

Та й ні збори скликав Янку минушого тижня, бо явних боїть ся. Але й тут найшов ся Волох, і то неабиякий, бо проф. унів. др. Збера, котрий сказав Янкові в очи, що він і его партизани видають найповажніших і найздібніших людей з волоского табору. Але у Янка волоска нація то він, а его єдина ціль не добро волоского на-
роду, а знищенє Русинів. Сарака, не знає, що Русини перебули Тур-
ків і Татар, то перебудуть і Янка та его Яничарів: Бажана, Калинов-
ського і т. п.

„Що православний, то Волох“, сказав Бежан на воло-
ських зборах, а „хто зрікає ся право-
славія, стає Русином, Німцем, По-
ляком і т. п.“ Отже тепер лєно, чому з Бажана зробив ся Бежан, з Kalinowsk-ого Calinescu, бо хотіли стати православними достойниками, як Morariu, Zursan і т. п. перекинчики. Але „tempa passati“, де одно рене-
гатство становило усіве авансу в православній єрархії!

„Freie Lehrerzeitung“ дуже розсердила ся, що др. Стоцкий зажадав стабілізації повітових ін-
спекторів шкільних, а п. Дарій Пі-
гуляк мав навіть „остро критикувати поступованє деяких Русинів-про-
водирів супроти учительських справ“. Може би „Freie Lehrerzeitung“ по-
дала сю критику п. Дарію Пігуляка

до прилюдної відомости, бо час би вже розмовити ся прилюдно про покутні напасти на тих, що перші піднесли справу учителів на Буко-
вині і вірні їй до нині.

„Дремліх і квичить“, ка-
же пословиця а кс. Штайнбах, звістний польонізатор руских дітей, нарікає на упослідженє Поляків, про що мав проповідь (в орнаті!) підчас посвячення громадского дому в Варшаві — чи пак, в Кіцмани.

„Плюють і лижуть“ по-
слушники ворогів руского народу в Кіцмани, бо ото недавно вислали ле-
дутацію до цісаря з просьбою о руску гімназію а тепер ухва-
лили просити о німецько-ру-
ску. Ще дивно, що не о німецько-
польску. Мабуть тому, що польські матадори в Кіцмани то ксьондз-це-
лєбє і одні кавалери а другі без-
дїтні. Шкода! Треба ждати, аж ксьондз-катихита повіриває руским дітям язика а до того йде, бо поль-
ська мова тепер для всіх обовязко-
ва. На остаток радимо шановній „Гміні“, не трудити ся з петицією, бо гімназія вже вставлена в бюджет і то німецько-руська.

„Баба з воза, кобилі лекше“. Піп Гбетюк з Каменой, що був заступником голови тонар. „Унірі“, виступив очевидно під натиском конєисторських боярчуків із товариства і написав до дра А. Ончула письмо, яке ему подикто-
вано, що не може бороти ся проти боярсько-попівської клїки. Хто знає сего попа, не подивує ся ему а „У-
нірі“ певно нічо на нїм не стра-
тила, противно мати ме вільнійшу руку супроти таких „народолюбців“. Із сего діла свого послучиника ли-
кує Фльондорівський „Journal“, обки-

дуючи дра Ончула і „Унірію“ сто-
рожинецьким гноєм, віщуючи обом кєнець. Цікаве лиш то, що під ко-
нець статї просить дра Ончула, аби кинув борбу против боярської клїки. Видно, що не так страшно, як на-
писано!

Вісти з цілого сьвіта.

— З ради державної. Національна боротьба в Австрії в теперішній фазі свого розвитку має характер боротьби скорше за панованє, ніж за право істнованя того, або дру-
гого народу. Як на доказ сеї думки, можна вказати на Поляків і Ма-
дирів. Сего року Поляки були не-
приємно здивовані тим, що цен-
тральне правительство хотіло вмі-
шати ся в руско-польські відносини в Галичині, іменню в справі стані-
славівської гімназії. Вся польська преса лише з деякими вимкками вважала сеї факт за нарушенє автономних прав краю і зробила із сего ті висновки, що польське коло в парламенті мусить дати прави-
тельству пізнати, що Поляки на далі не стерплять навіть тіни вмі-
шуваня в сі справи з боку цен-
трального правительства і фактично доказали се, відмовивши Русинам станіславівську гімназію. З другого боку, послїдні події в галицкім соїмі доказали, що Поляки систематично нищать руский наїд на всіх пун-
ктах. Отже очевидно, що в сему разі ріжні національні змаганя з боку Поляків носять виключно характер насильства над другим народом. Далі, коли др. Кербер в своїй про-
грамовій промові згадав про другі

С... 0.

З виборчих хвиль.

Велика зала стала наповнятися гість-
ми. Кождий новопрїбулий ставав при вході, кидав очима в усі кути кімнати, відтак складав чємпо загальний поклїн і губив ся в гурті.

А гурт оживив ся з кождою хви-
лею. Палкі диспути і гарячі розмови ішли в кождім кружку. Всякому ходило, видно о якусь дуже важну рч, бо го-
ворив з запалом, вкладав у свої слова ціле своє „я“. Вибрала шєста година.

До великого стола, при яком сиділо повагом кілька панів і старших панів, приступив один муштина. Сильним голо-
сом, що переміг увесь гамір в залі, за-
повнів, що на означену годину зійшли ся мало що не всі члєни, тому він, як до-
теперішній голова, отзирає вже отєї загальні збори, а далі тому, що цілий виділ вибраний тиждєнь тому назад, з незалежних від него причин мусїв усту-
пити, він предкладає на предсідателя нинішних зборів найстаршого віком па-
на Н. Н.

Збори згодили ся на се.

Провід обняв вибраний предсідатель, поклав собі писаря і відчитав про-
граму нинішних зборів. На дневнім по-
рядку був лише вибір нового виділу на місце уступившого і вілїні внесєна та інтерпрєтації члєнів.

— Прощу отже — говорив предсід-

атель — вибери́мо собі новий виділ. По параграфам статута вибір відбува-
єть ся картками.

Збори вибрали скрутаторів і почало ся голосованє. Частина члєнів мала вже картки приготєвані. Впихав їх своїм прихильникам уже при дверех дому один панок, що хотїв за всякий грїш увійти до виділу. Він ходив день перед тим особисто до кождого з них і просив о сю ласку, а тепер вєував їм лиш виво-
нені картки.

Але друга, більша частина члєнів, що вручєваних собі карток не хотіла прийняти, бо не годила ся зі складом пропєнованого там виділу, метнула ся писати свої картки. Вона згуртувала ся в сусідній кімнаті, порозуміла ся скоро що до кандидатів, вивопнила картки і вернула ся на залу.

Секретар став відчитувати імена члєнів. Відчитаний приступав до скру-
татора і вкидав йому в капелюх свою картку. Така робота трєвала довгий час.

Між тим інтерєсовані працювали осєбно.

На зборах станули против себе дві партії. Одна, що старала ся переперти до нового виділу давнїйших, торічних виділових, і друга, яка бажала деякої змєни, а головню виступала проти одного панка. А сей панок був якраз тим, що хотїв конєчно належати до виділу... Він крім агітації за своїм вибором між старими члєнами, навербував єще кілька нових панів і стягнув їх на збори, ізза ратованя, як казав їм, загроженого до-
бра інстатутції.

А паням усе грай. Ратувати таку інститутцію від погибєли, сеж благого-
дне діло, сеж підлежєє власній амбіції, підносить їх вартість в очах цілого сьвіта.

І тому сидять вони за столом такі поважні, такі горді.

Пани віддають картки скрутаторо-
ви, а вони мучать свої гарні головки над тим, що в тих картках може бути написанє, хто вийде виділовим, чи пе-
рєйде той пан Л., такий нещасливий, такий бідний такий патріот, такий до-
брий... А ці пани не люблять його, не узнають його заслуг, не хотять його...

Між панями сидить одна старша бльондинка. Се жінка того пана Л. Во-
на не жєє тепер, а горить цікавєстю вислїду. Лицє у неї рум'яне, очі блєскулє. Не рухнєть ся, не заговорить до нікого слівцєм; вона й не бачить нікого, одні білі, скручені картки миготять їй перед очима.

— Мій муж тільки напрацював ся коло сеї інститутції, він єї поставив на ноги, він єї зродив, він єї вивохав, а ті невдячні усувають його з виділу. Ох, Боже, де Твоя правда? Маєш, ко-
ханий, заплагу за твої труди та за твої недоспані ночі. Так п'яните сьвіт. — Але ще цілком не ликуйте. Єсть і за мужом кому обєстатити. Знайшли ся добрі люди. Не жалували ходу, попри-
ходили...

Вона якось мимоволї споглянула на свої сусідки. Коло неї праворуч сиділа єї давня товаришка, також бльондинка, як вона, хїба трохи молодша. По лівій

ручї нетерпєливилась єї добра знаком'а панна, далека своячка, бувша учениця єї мужа. Са послїдна ще дужєє перєй-
мила ся виборами, чим старша бльон-
динка. Єї здорова кремєзна стать аж дрожала з нетерпєлички, а на єї місцє пови́сїгали не рум'яні, а крєвавї плями.

— Бо й якже — думає вона собі — не обєстатити за ним, коли він так го-
рячо просив мене, так благав мене. Я патріотка! Се мій обовязок єгати в обо-
ронї народної інститутції, боронити та-
кого, як я, патріотичного добродїя. Ог-
сим панкам мабуть в головї помішало ся, що сьміють легковажити собі його. Ох, дала би я вам!

Єї взяла досада. Кров вдарила їй до голови, вона затиснула пасєгуки і за-
скриготала зловіщо зубами.

В сїй хвилі покінчило ся читанє члєнів. Усі картки були вже в капелюсі. Скрутатори перєчислюли картки і пора-
хували члєнів. Карток було більше чим голосуючих. Сгали числєти поновню.

До грубої панни приступив якийсь молодий панок. Він завважив в єї очах злість, то-ж хотїв трохи подрєчитись з нею. На його жарти вона відповідала поважно, коротко і терико.

— Ні, таки одної картки за багато — сказав предсідатель, коли скрутато-
ри в другє перєчислюли картки і голо-
суючих члєнів. — Може хто з панів вки-
нув через помилку дві картки враз?

— Може се ви, пані, кинули дві картки? — жартував сусід до грубої панни.

народи в Угорщині і заявив, що Мадяри при своїх національних домаганнях мусять і їх мати на увазі, то проти сего опозиція рішучо за-протестувала. — Коли до сего при-лучити ще територіальні питання, то мусимо зазначити, що національ-ний рух в Австрії приймає хара-ктер цілком шовіністичний і надто шкідливий для всеї держави. Річ в тому, що в основу територіаль-ного питання завжди кладуть або історичні факти, т. е. коїм здавна належало відоме місце або сучасні обставини, т. е. кому воно фактично належить тепер. Безуслівно кождий вживає із сих аргументів того, який промовляє в его користь. На тепе-рішніх засіданнях ради державної приходиться ся з сими національними, частіше цілком шовіністичними до-маганнями числити ся. Як доносять ріжні часописи, ріжнотхарактерна опозиція в парламенті має зеднати ся, аби витворити соймову більшість і в такий спосіб рішучо поставити свої бажання. Опозиція добре знає, що тепер на радї державній лежать великі обовязки і що в такий разї ріжні непорозуміння в національних справах шкідливо відобють ся на житю цілої держави, але вона та-кож добре знає, що при таких станї річий найскоріше можна здобути собі деякі уступки з боку централь-ного правительства. Значить резуль-тати засідань ради державної в значній мірі залежать від того, чому опозиція надасть більшої ваги, чи своїм цілком національним змаганням, чи економічному добробуту і полі-тичному становищу взагалі всеї держави, а також від того, яке ста-новище супротив опозиції займе правительство. Теперішній стан річий вимагає від правительства певного становища, і з розбурханих хвиль такого шовінізму існують два виходи: або репресії, або по-розуміння з тими елементами, на-ціо на л ь н і б а ж а н н я я к и х м а ю т ь и н ь ш и й х а р а к т е р. Що до репресій, то вони безуслівно не можуть мати добрих наслідків. В крайнім разї вони зможуть тільки на короткий час придушити сей

рух, що з роком іще з більшою силою вибухне. Лише підтримуване свободного розвитку кождої нації увільнить національний розвій в Австрії від того трагікомічного явища, що один нарід бореть ся за свої національні права задля того, щоби нищити другі нації (Поляки і Мадяри). Президент міністрів др. Кербер зазначив своє становище такими словами: „Як сторожі кон-ституції ми стараємо ся розв'язувати суперечности, в які впадають партії. Інтерес держави є підтримувати свободний розвиток кождої народно-сти о скільки сей розвиток не пере-ходить в борбю проти дру-г и х“. Отже треба тільки перейти від слів до діла. — В справі ула-штованя відносин Австрії і Угор-щини не зроблено нічого, навпаки в послідні часи відносини ще більше загострили ся. В угорській соймі обвиняють др. Кербера в тому, що він загнав ся на поле угорського права державного. Причїм гр. Тіса відповів на се в тїм зміслі, що нема чого звертати уваги на „ділетантські виводи дистігонованого чужинця“ і що ціла Угорщина мусить боронити ся проти фактичного впливаня на угорські державні діла. — З'єднана лівниця в спілці з католицьким цен-тром внесли в п'ятницю інтерпеляцію, в котрій домагали ся поясненя, яке становище займає др. Кербер су-проти річи гр. Тіси. З приводу сего др. Кербер заявив, що не може позбути ся свободи говорити в об-сягу австрійського державного права і що трудно в військових справах вдоволити ся якоюсь формулою. Австрія була уступчивою в інтересї монархії, однак не дасть собі відо-брати свого права. Коли слово „чу-жий“ має яке будь значінє в спра-вах монархії, то треба пригадати, що воно вперше упало із уст угор-ського міністра президента. Можна було чекати, що сї промови обидвох міністрів-президентів викличуть за-острене політичної боротьби. Але гр. Тіса не так остро відповів на послїдню заяву др. Кербера і справа здасть ся, трохи уложила ся. Як гр. Тіса так і др. Кербер були на

послуханню у цїсаря, аби пояснити монархї парламентарії і політичній відносини. Сего тижня має закінчити ся дебата над бесїдою президента міністрів. Чи то на багато придасть ся, не можна сказати, бо Чехи пригортають ся до рішучої об-струкції.

— До Відня доносять, що коли пара царека була недавно в Сир-невичах, піддано їй в страві стри-хнину. На щастє, перша зїла страву княгиня геска Елісавета і сейчас померла. Цар страви зовсім не їв, а цариці покушала єї з легка і є доси тяжко хора.

— Грецький король у Відні. Як звїстно, перебував грецький король в послїдніх днях у Відні, де онодї зійшов ся і з Є. В. цїсарем Франц Йосифом і кілька разів конферував з гр. Голуховским. Нема й сумніву, що ті конференції дотикали поло-ження і на Балканї і грецьких інте-ресів тамже. Отже тепер доносять з віденьських кругів дипломатичних, що оногадшню стрічу короля з цї-сарем і єго частї конференції з гр. Голуховским треба уважати за доказ, що розпочатї перед кількома роками переговори в справі тіснійшого при-ступленя Греції до Австро-Угор-щини дійшли тепер до успіху. В недалекім часї буде зроблена угода, котра подасть забезпеченє на всі евентуальности на Балканї.

НОВИНКИ.

Краєвий президент кн. Гоген-льогє відїхав до Відня на двотижне-вий побут.

Іменования. Податковий інспектор Август Соболевич в Чернівцях іменованій податковим інспектором для Сторожинця. — Президія бук. дирекції скарбу іменувала практикантів уряду митового М. Шнайдер в Новосели-ці і Ам. Кустиневича в Іцканах асистентами в XI. ранзі.

З правительства. Концептовий практикант бук. краєвого правительства Франц Віцентонич перенесений до староства в Кіцманю.

З університету. В середу дня 2. грудня 6. р. як в дни вступленя на престїл Нашого Монарха, фундатора нашої alma mater, відбудеть ся в авлі університетській о 12. год. в полудне святочна інавгурація ректора на рік 1903/4, при якій проректор проф. др. Шаріцер здасть справозданє за ми-нулий рік студії, а ректор проф. др. Герман на Гербаху виступить відчить інавгураційний на тему: „Три-дентійська форма вінчавя в правно-істо-ричній освітленю“. Вступ до авлі до-зволений тільки за запрошеннями, що як раз розіслано. Нумерованї карти будуть виданї тільки в малій кількості; розда-ча карт за показанєм запрошеня відбу-вати ме ся дня 26. 6. м. від 11. до 12. год. в полудне.

З церкви. Онодї доконав консисто-риальний радник Ганїцний посвя-ченя ново-побудованої церкви в Ставча-нах. — Рим. кат. сотрудинок Йосиф Луцїо іменованій завідателем парохії в Солї.

З пошти. Центральний інспектор торговельного міністерства радник дво-ру др. Вагнер приїхав був тут ми-нувшого тижня на візитацію тутешньої поштової дирекції. Вчєра виїхав др. Ва-гнер назад до Відня.

Рада державна тривати-ме тільки до 15. грудня. В тїм дни в Відні зій-дуть ся делегати; провізорна бюджето-ва ввійде в жите на підставі § 14, а то їзза того, що їззаобтрууючих сторонництв не має навіть вигляду, аби вона приї-шла на порядок денних нарад держав-ної ради.

Др. Штраухер, Ник. Василько, Пігуляк і тов. внесли в радї держ.

інтерпеляцію до президента міністрів дотично публичного розписаня оферти на проектуване вибудованє нового су-дового будинку в Чернівцях. Наші послани внесли сю інтерпеляцію їзза того, що центральне правительство посіло ся з наміром повірити вибудованє нової палати справедливости в Чернівцях без публичного розписаня оферти одному великому підприємству в Відні, отже з несправедливим поминенєм наших кра-євих підприємців будівничих. Інтерпе-ляції тої не підписали краєв. маршалок Лупула і др. Скедаль і тим дали їще раз довід, як вони дбають о інте-реси і добро краю, котрого суть за-ступниками.

Суд присяжних. В понедїлок роз-почала ся при тутешнім судї четверта каденція суду присяжних розправою проти Юрія Ковлика їзза злочину убийства.

Новий уряд поштовий і теле-графічний. З двом 1-го грудня с. р. ввійде в жите поштовий і телеграфічний уряд в місцевости Ропче, пов. Сторо-жинець, зі звичайним обсягом діяльности. Обсяг доручувань нового уряду пошто-вого становити муть громади Ропче і Йорданівці, як також двірські обшари Ропче, Ахнер і Ропче Барбул. — Ново-му поштовому уряду рівночасно при-дїлена буде поштова складища в Йорда-нівцях; експедиентуру поштову в Ропчу надано Бертї Морбіцер, помічника поштовий в Садагурї.

Вінчанє д-ра Александра Козакє-вича, лікаря в Коломиї з п-ною Теклею Устияновичною, дочкою шкільного ра-дника проф. М. Устияновича в Радівцях, відбуло ся в вівторок дня 24. с. м. о 7. год. в Радівцях.

Послїдні сходи з танцями устроїв тов. „Буковинський Боян“ сего четверга по загальних зборах. — Вступ на салю для членів 50 сот., для нечле-нів 1 кор. — Початок о год. 9. вечером. — Видїл.

Анкета для посередництва пра-ці. В суботу відбула ся під проводом краєвого президента в правительствї анкета дотично посередництва праці на Буковинї. Іменем краєвого видїлу в тїй анкетї взяли удїл проф. др. Стоцний, краєв. радник Захар, іменем маїстрату директор Відман, далї радник двору Фекете, як рефе-рент і інспектор ради краєвої культури та кількох урядників правительствених.

Італійський конзулат. Дня 25. 6. м. отворено для Галичини і Букови-ни декретом італійського правительства італійський конзулат у Львові на вул. Словацького ч. 6; урядовї години в кон-зулатї тривають що днини від 10. до 12. год. перед полуднем. У Львові мешкаючі італійські горожане мають записати ся лично, а поза Львовом письменно. Кон-зулем став Роберто Лїбман, голова львівської генеральної агенції тов-а обе-зпеченя Assicurazione Generali в Триєсті.

Померли. В Радівцях помер та-мошний горожанин Мотель Лявфєр. — Дня 20. 6. м. померла тут Цецилія Бо-риславська, мати міського радника Бориславського, в 78 році житя. — В тїм самім дни померла тут Ц. Білаїт, мати обох адвокатів др. Білаїтів, в 72 році житя. — Дня 20. 6. м. помер в Станівцях н. С. тамошний гр.-ор. парох Іван Грібович в 71. році житя. По-хорон відбув ся вчєра о год. 10. перед полуднем.

Товариства на Буковинї. В року 1901. на Буковинї на папери було 821 товариств, котрі діяли ся, як слїдує: акційних товариств 6, просвітних 38, консумційних 5, касових і щадничих 161, прочих стоваришень 7, фахових 33, товариств огневої сторожи 23, сільван-ських 16, добродійних 37, касинових 38, заномогових тов. каси хорих 24, тов. для плеканя шукки 4, хліборобських тов. 21, учительських 18, читалень 178, му-зичних тов. 8, політичних 13, стрілець-ких 5, щадничих і лосових 12, стено-графічних 1, гімнастичних 21, тов. для розвою промислу і торговлі 6, тов. для украшуваня 4, тов. ветиранів 1, науко-вих тов. 18, інших товариств 123. Всї ті товариства єсткують тільки на папе-ри, бо ледви половина з них яко тако живітє.

Сучавське пов. товариство учи-телїв. Ізза епидемії шкарлатини, яка

Панна ще дужше почервонїла, звер-нула ся до нього і промовила крізь зу-би, гнівно.

— Може, може...

Відтак нахилила ся до своєї су-сїдки, старої блондинки і сказала пів-голосом:

— Гбур.

Панок остовїв. Надумав ся хвилю, що йому робити. Опїсля махнув рукою і пішов в иньшїй кут.

— Нема з ким! Вона у виборчїй горячї — сказав сам до себе.

Предсїдатель зарядив нове голосо-ване. Те саме писанє карток, те саме викидуванє їх у капелюх і рахованє. Вийшло таке саме число карток, що й членів.

— Ну, врештї — відїхнув дехто. Стали відчитувати картки.

Старша блондинка скупилась тепер цілу свою увагу в рахованє голосів.

— Мій муж має вже шість голосів. Ов, у сїй картцї його нема. І в другїй нема і в третїй. А ось знова пан Л.

В салї тихо, хоч маком сїй. Кождий чекає нетерпеливо на вислїд голосованя.

Груба панна не може усидїти на кріслі. Вона ворухаєть ся, крутить ся. На карточцї зазначає голоси і воркоче щось під носом. З неї підсміхають ся деякі пани, але вона сего не бачить. Її аби й в очі зарєготав ся, то вона ї сього не почувала тепер. Така занята.

А старша блондинка аж завмирає.

— Знова пан Л.

Серце бєть ся їй живїше, немов скаче з утїхи.

— Уже в третїй картцї нема його Серце застигає, немов мерзне. Її

здаєть ся тоді, що вона під серцем має цілу брилу меду.

— Карток вже не багато на столї, а його якось не дуже то часто почи-тували.

Вона попадає в стан хвилявого ле-таргї. Її здаєть ся, що вона спить. Все бачить, все чує, але не розумїє нічого. Очи вдивленї в місце, де стояли білі картки, руки опертї лїктами о стіл, а думки єї десь далеко, далеко...

Муж єї стоїть коло стола, звїсивши голову. Він знає, що перепав, він знає, що його не вибрали і тому мимоволї попадає в задуму. Але він не хоче дати пізнати сього по собі, він підносить го-лову і вимушено підсміхаєть ся.

А груба панна й собі стає підсмі-хати ся, але злобно, іронїчно. Вона до-раховувала ся, що єї професор перепав. Лють опановує єї серце, вона кидає оловець на стіл і встає.

— Ходїм, не маємо тут що робити — каже голосно до старої блондинки.

Старша блондинка будить ся з за-думи. Сльози показують ся в єї красних, блискучих очах. Груба панна бере єї за рамя і обї виходять до сусїдної кім-нати.

Скрутатори встають і оголошують вислїд голосованя. Пан Л. соромно пе-репав.

Присутні бють брава, навіть деякі з тих, що лише їзза чємности голосо-вали на противну лїсту. Пан Л. тихцем виносить ся за жінокою.

Вибір видїлу скінчив ся.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщенях опускається на цілі проценти після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, з куни і різнопорідні модні вибори; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і пань того роду товари. Шапки в Loden і сукна. Зарукавки до пользования, а все в найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле с'єра і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Лямана, як також пітовняні і вовняні опаски, штани, д'юточі одаги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до пользования, огрівачі кол'їн, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жейлі і вовни найновішої сорти. Cachemir, охоронячі ков'їрів і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожі і накривала в наймоднішій виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви в Гоудиярської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикатні на зиму. Черевки суконні обкладані ланером, Vexel и Chevreaux в шовковим плішом і трикотовим нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телачої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вправ гімнастичних.

Кальоші і черевки до снігу. Самостійна продаж в найлучших петербургских фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і сальонові, стоячі і на стіну годинники, тягарки до притискання листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і плішом, ведесарії для панів і пань, монетки на листи, пушки на цигара і тютюн, монетки на гроші, найліпші фабрикатні.

Замовлення з провінції виготовляються швидко і точно по як найдешевших цінах.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського куреу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і запрошеного судового внятока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дітей.

Замовлення виготовляються швидко з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Вже вийшов

з багатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2.

за 50 сотинів.

В ПАПІРНИ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колеса
за 2 кор. 50 с.
Писани Ос. Юр. Федьковича
I, II, і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшим закупів ои екає ся
значний рабат. (0—0)

Важне для кожного!

Випродані!

Випродані!

1 Нікельовий кишеньковий годинник (Remontoir з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ іде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно зрегульований з 3-літньою гаранцією і етні. — 1 елегантний годинниковий або кишеньковий ланцюжок (париский систем). — 1 шпалька до краватки, годинникова з імітацією брилянта. — 1 пара позолочених спинок до манжетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинникових спинок до краватки і передів (5 штук). — 2 годинникові перстені з гарними камінчиками. — 1 перкальє кишенькове разом з етні. Отсе вище наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилає **за 6 К. 10 сот.** за посилатого або за попередним націланем грошей фірма 33 (7—20)

Брати Гурвіц, дім експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протягу 8 день зажадати своїх грошей назад. Отже замовляючи не поносить ніякої страти. Багато ілюстрований каталог ювілєрських виробів — дармо і о-лачено. Відиро анів і агентів приймаємо сейчас.

Хто хоче заробити багато грошей,

най зажадає великий ілюстрований Цінник годинників, товарів з золота, ланцюжків, товарів з хімічного срібла, інструментів музичних, поодиноких частей складових годинників і знарядів годинникарських. 32 (6—10) Цінник висилає gratis і franco.

Ф. ПАММ, Краків (Галичина)
ул. Зелена 3. — Рік заложення 1852.

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Свнук. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович „Розмови“	—40
Корніль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Бажанський. „Пропасть“	—20
Ф. Колеса. „Наша дума“	2-50
Гаршин. „Малаярі“	—20
*** „Зерка“	—20
*** „Котюль по заслугі“	—20
О. П. Коняський. „В день святої волі“	—20
Ю. О. Федькович. „Проксурка“	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі речинки.)	2-—

Виданн тов. Руска „Школа“.

Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1-20
Ом. Попович. „Методика“ і часті	—60
„Як біди збогатили“	1-—
„10 казок для дітей“	—20
„Збірка законів“	1-—
Ів. Свнук. „Образки з життя“	—20
Шойнарівський Сергій. „Руска Читанка“ для II. класи гімн.	2-80

Др. Стеф. Смал-Стоцький. „Громада“	—20
„Порядник“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2-40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathes beauftragten Regelung der ruthenischen Schulorthographie	—40
Ю. О. Федькович. „П'єсі жовнярські“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галі. „Домашній писар“	1-—
Пігуляк Єврей. „Верховинські загадки“	2-—
О. Шиятко. „Листа з некла“	—30

При замовленнях Книжок упрощає ся прислати на порто.

Великий склад ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних урядів парохіальних

так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні в друкарні

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Виде товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

3 друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністрації і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ве застереження. — Рекламациі неопе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Національне питання а рада державна.

Національне питання, ся внутріш-
на болість австро-угорської держави,
найбільше дає себе почувати підчас
сесій ради державної. Тут під-
водять ся рахунки тому, що здобув
собі кожний нарід в попередній бо-
ротьбі за свої національні домагання,
часто, треба сказати цілком шовіні-
стичні, а також зазначаєть ся про-
грама дальшої діяльності і план тої
боротьби. На засіданнях теперішньої
ради державної приходиться ся більше
ніж на попередніх числити ся з та-
кими домаганнями. Можна чекать,
що результати сих засідань будуть
мати велике значіння до політи-
чного життя в Австро-Угорщині.
Вправді національний рух в Ав-
стрії ввійшов в ту фазу свого роз-
витку, що як продовження його в
тому ж напрямі, так і зміна его
характера, що безсумнісно залежить
і від ради державної, значно відо-
бать ся на життю всієї держави. До
сего часу військо австро-угорської
держави мало більше менше одну
фізіономію і виступало не як ні-
мецьке або малярське, а взагалі як
військо австро-угорської держави. До
сего часу ніхто не сумнівав ся, що
рішальний голос в військових спра-
вах належить монархові; але тепер
Мадяри рішучо зажадали для себе
окремого національного війська і по-
рушили питання, хто рішає взагалі
в усіх військових справах. Відповідь
на се питання з боку Мадярів уже
відома. Висловивши ся в тому змі-
сті, що після конституційних зако-
нів і в сій справі має рішальний
голос парламент, Мадяри тим самим
старають ся уможливити собі як

найскорше здобути національного
війська.

По слідах Угорщини починають
іти Чехи. Ще раніше можна було
чути голоси за введення чеської мови
в війську і військових школах, але
поки що вони були досить тихенькі,
і тому на них ніхто не звертав
жодної уваги. Коли в Чехах за-
сновано коаліцію трох партій, що
рішучо поставили свої національні
бажання, то військове питання в Чехах
починає приймати серйозний ха-
рактер. З огляду на такі обставини
в німецькій таборі навіть найзавзя-
тійші вороги Чехів при наближенню
засідань ради державної признали
необхідність заключити з послідними
якийсь компроміс і задля сего
перші зробили крок до порозуміння
— згодили ся на заснованя чеського
університету, правда не в тім місті,
де бажать Чехи. Не дивлячи ся
на се Чехи настроєні опозиційно,
так що на теперішніх засіданнях
ради державної чеські радикали
встигли заявити своє незадоволен-
ня тим, що іще буде лише робити ся.
Тепер в радї державній не Чехи
протестують проти того, що їм да-
ють справозданє на німецькій мові,
а навпаки німецький посол незадово-
лений тим, що одержав справозданє
на чеській мові. Далі, оден словін-
ський орган висловив бажанє, аби
словінські послі поставили домагання
в військовій справі аналогічні чеським
і лічить се дійсним обовязком ре-
презентантів народу.

Обговорюючи національну справу
в Австрії, не можна поминути
Поляків, або принаймні частини їх.
Правда, Поляки не ставлять так
отверто своїх домагань, але справа:
„Вшєхпольської держави“ значно

утрудняє теперішній стан річий в
Австрії. Поляки, що борються ся не
за права національного істнованя,
а за панованє, чому доказом є ста-
новище Русинів в Галичині, є без-
сумнісно небезпечні для цілої дер-
жави. Поминувши те, що при таких
станї річий радї державній досить
трудно працювати особливо, коли
ходить діло о відновленє торговель-
них договорів з другими державами,
цікаво порушити питання, які наслідки
всього сего можуть бути як для
Австро-Угорщини взагалі, так і для
кожної нації з особна. Прихильники
федералістичної ідеї бачуть в сему
рухові прямий шлях до федерації
малих держав, що складали-б в та-
ким разі одну велику політичну
одиницю; при чім лічать се най-
ліпшим, чого тільки може жадати
Австро-Угорщина, як одна політична
одиниця і взагалі всі нації, як ціл-
ком окремі організми в культурнім
і економічнім відношенню.

В сій справі молодоческим по-
слом Форштом поставлено внесенє
о перестрій Австрії в федерацію
самостійних країв. Після думок сих
федералістів Австрія має розбити
ся на чотири держави: Польща,
кор. св. Вячеслава, альпійско-німецька
і полуднево-славянська держава. Як
гадають чеські федералісти, така фе-
дерация має усунути національний
антагонізм і гніт. Лишаючи на боці
вартість федералістичного принципу,
мусимо зазначити, що чеські феде-
ралісти, а за ними і польські, о
скільки се доторкуєть ся автоно-
мних прав Галичини, мало консе-
квентні в своїх федералістичних до-
маганях. Перш всего не звернено
уваги на всі народи в Австро-Угор-
щині, що уже безсумнісно цілком

нищить справжню федералістичну
ідею, а по друге цікаво знати, що
чеські радикали кладуть в основу
територіального поділу? Відповідь
на се питання будемо мати, коли
приглянемо ся тому, що після ду-
мок сих федералістів під короною
св. Вячеслава мусять сполучити ся
всі Чехи, Морава і Шлеск. Тоді,
коли тут на одноцілій етнографі-
чній території збитими масами жи-
ють Німці. Окрім того, як можуть
Русини порозуміти ся відносно те-
риторіальних питань з Поляками,
що будуть „Вшєхпольську державу“.
Значить, пропонуєть ся федерація ні-
коли не може усунути національного
антагонізму і утиску.

Таким чином із всего сказаного
видно, що загострене національних
відносин в Австро-Угорщині дійшло
до кульмінаційної точки, а Чехи
навіть приготували уже проект пе-
рестрою австрійської держави на
мнимо федералістичних основах. От-
же в часи теперішніх засідань ради
державної правительство мусить за-
няти означене становище супротив
подій в державі, і тому ми сказали
раніше, що результати засідань те-
перішньої ради державної будуть
мати велике значіння. Можливо, що
правительство займе двоєке стано-
вище: або вживе паліативних засо-
бів в справі часового порозуміння
що до національного питання, або рі-
шучо виступить проти шовіністич-
них бажань, оперши ся на консти-
туційні закони, що дають право
власного національного основаня для
кожної нації, з чим не мають ні-
чого спільно-шовіністичні бажання
Поляків і др.

В першій разі поступованє пра-
вительства буде свідчити про его

Яр. Юлев.

Семинарські спомини.

Мої спомини.

Приємно згадують ся нам минулі
часи. Тільки чоловік і чує щастя на
землі, що пережита минувшість. Про
теперішнє жите і не згадувати. Кінець
її терня ще пам'ятать нашою свіжою ке-
ревою, ще надто вперто пригадують ся
наші пам'яті. Але коли рани загоять ся,
коли покровять ся новою шкірою, болі
забувають ся, неначе й не були. Ми ви-
димемо тоді нашу минувшість в рожевім
блеску, повну принади, краси, веселости...
Ми тоді, в таких споминах стаємо від-
важніші і мужніші супроти всяких
минулих невгод, виступаємо цілою
особою проти того, на що передше й
пальцем кивнути не мали відваги.

Але се лише спомини.

А спомини мають і свої права.

Згадуєш минуле, аби розвеселити
своє серце, аби відсвятити свою душу,
але згадуєш також на те, аби налюбуй-
вати ся правдою, яку давнишнє мусів тайти.
Налюбувати ся правдою...

Велика се радість жадучим єї ду-
шам, але й великий для деякого несмак.
Тебе осудять, назвуть нічемним: а ти
чистий, невинний, бо твоєю дорогою —
правда, бо твоєю метою — правда...

Уколюєш кого правдою, потім ся нею
самою, коли спадуть на тебе громи. Ти

іди лише дорогою правди й не жури ся...
Іди нею, як лише маєш відвагу.

Але на одне уважай.

Вистерігай ся злої волі.

І ще на одне.

Згадуй лише те, що безповоротно
минуло.

Перестерігати меш оті правила, не
бій ся й самого антихриста.

* * *

Оголошую оті спомини, хоч особи,
про які в них згадую, живуть ще між
нами. Чи поповняю сим нечемність, кри-
тикуючи їх, а часами й висміваючи? Дум-
аю, що ні. В моїх споминах вигадок
нема. Дотично вдач і поступованя осіб
не мняю ся ні крихти з правдою. А
се правда є нічим новим, вона загально
звісна.

Я оправданий тим більше, що на
щастє ті часи, про які згадую, безпо-
воротно минули. Тим, думаю, не роблю
також жадної кривди й семинарови...

Перший день.

Питого жовтня мали ми всі явити
ся в семинари. Було нас із станиславів-
ської єпархії двадцять двох.

— Уважайте, не спізнуйте ся, — на-
поминали нас в Станиславові — бо инакше
не приймуть вас, як приїдете за пізно.

Послушний наказови, був я вже
п'ятого жовтня рано о сьомій годині у
Львові. Займав якраз перед семинар-
ський будинок і добував ся до дверей.
Двері замкнені. Дзвоню, дзвоню, ніхто

не виходить. Візник нетерпеливить ся,
каже забирати собі з фіякра річи. Огля-
даю ся, чи нема кого, аби мене у сїм
вируччи. А тут тротуаром переходять
ріжні пані, пани, а найбільше студенти
з книжками під пахою. Кожний, що йде,
дивить ся на мене, оглядає, як яке чудо.
Хоч стидно, беру куфєрок з фіякра і та-
скаю під браму. Так само переніс валізу
і клунок з постілю. Фіякер відїхав, а я
знова до дзвінка. Не зараз почув я за
брамою чийсь кроки. Брама відчинила ся,
а в ній показала ся якась кудлата го-
лова.

— Пустіть в середину, — кажу —
я приїхав до семинара.

— Уже так скоро? Прошу, йдїть.

Я взяв свої річи і перетягнув на
другий бік брами.

— Чи є вже хто в середині? — пи-
таю ся.

— Приїхали вчєра вєчїр чотири
„ксьондзи“, але ночували на „світї“.

— Значить, тепер нікого нема.

— Та нема.

— А хтоби мені сї річи заніс на
гору? Нема тут кого?

— Зараз поприходять сторожі, то
й позаносьте.

— А куди я тепер маю йти?

— Куди хочете. Ідїть може перше
під „число“ і відпочинїте.

— А чи я знаю, де ті ваші „числа“?

— Зараз мій хлопець запровадить
вас.

Дверник увійшов до своєї кімнати
і небагом витягнув відти заспаного, роз-
христаного, напів нагого хлопця.

— Отсей покаже вам дорогу.

Ми мовчки пішли на гору. При пер-
ших дверех застановили ся.

— Прошу в отїй двері.

Хлопець вернув ся на долину. Я
відчинив двері й увійшов в середину.
Мене вдарив не милий сопух. Дим з тю-
тону пересяклий алькоголем проїдав очі
і тамував віддих. Я метнув ся мерщій
відчинити вікна, аби провітрити кімнату.
За кілька хвилин відїхнув свободніший
і розглянув ся навкруги. Кімната була
досить обширна. По під стїни стояло
вісім чи дев'ять зелізних ліжок з сїтками.
На середині, в товаристві двох крісел,
укинув ся під трєма здоровими валїзками
малий, на червоно мальований стіл. Се
була ціла обстановка. На підлозі коло
стола баяло ся багато недокурених па-
піросок, курячих, обгризених кісток та
иньшого сміття, як знак спожитої тут
недавно перекуски.

— Боже, яке тут все сумне, пусте,
непривітне — подумав я собі.

Мені здавало ся, що я попав у якийсь
шинок, з якого що-йно повиходили піяки.
Я хотів на чім усїсти. Крісла були по-
обливані якимось липким налитком. Я
усїв на ліжко, на дратюну сїтку і задумав
ся. Очі клеїли ся до сну, але ува
працювала і роздражнювала мої нерви.

— Чого я так скоро приїхав, чого...
А мати так просила: зїстань єще, видиш,
иньші сидять дома. Лиши ся хоч на пару
днів. Я не послухав. Деж можна не ста-
вити ся на приказ? І що я тепер му-
дрого зробив? Приїхав перший у порож-
ний семинар...

боязнь перед рішучою тактикою опозиції, що послідна безумовно використовує. Таке поступоване може цілком переконати наприклад доста уже переконаних Поляків в тому, що вся Галичина є дійсно Польща. Навпаки, підтримуване економічного і національно-культурного розвитку кожної нації буде мати дійсно користні наслідки для всієї держави. В сему разі правительство не буде опирати ся виключно лише на закони конституції, за ним буде також і реальна сила. Треба пам'ятати що на 19 і пів мільйонів населення Угорщини після статистичних дослідів припадає лише 7 і пів мільйонів Мадярів. Коли навіть припустити, що загальна кількість мадярського населення виносить 10—12 мільйонів, то і тоді другі народи при відповідній організації можуть значно паралізувати завзяття Мадярів.

В межах австрійської держави існують також елементи, єднане з якими може урівноважити розбурхані національні бажання. Фактичне признание прав 3 і пів мільйонів руского населення в Галичині безумовно мало-б значний вплив на політичний стан взагалі всієї держави і Галичини зокрема. Нарешті, порозуміння з тими елементами кожного народу, які вважають шовіністичні змагання лише за форму безжального змісту, не лишили-б ся також без наслідків.

Щодо Русинів, то ми мусимо стати на дорогу економічно соціальних реформ, залишивши різні „згоди“ і т. д., реформ в межах правильного зрозуміння національних потреб. В такий спосіб ми мали-б змогу відіграти значну роль, яку призначають нам сучасні умовини політичного життя в Австрії.

Вісти з цілого світа.

— *З руского клубу.* На однім з найблизших засідань внесе руский клуб нагале внесення загальної політичної натури, а крім того внесе два дальші внесення, одно з них в справах шкільних. Позавтра промовить мабуть посол Романчук в

Я зірвав ся і встав. Мені стало ніяково, що я сиджу в кімнаті сам-саміський, чужий, незнаний, коло чужих річ. Я вийшов з кімнати на коритар. Коритар довгий-довгий... Двері одні коло других. Я пішов коритарем в один бік, знайшов сходи на гору, перейшов горішний коритар і вернув другим боком під своє число. Не застав живої душі. Я почув ся ще більше опущеним, пригнобленим. В число не мав вже охоти вертати. Через вікно побачив я якийсь огорок. Вдаючи сходами знайшов я його й усів на першій, ліпшій лавці. На сій лавці пересидів серед задуми близько дві години, доки не почув голоду.

— Може вже й час замельдувати ся мені — подумав я собі й пішов до дверника. Від сего довідав ся, що ректора нема дома і що його заступає один віцекоректор, якого дверник назвав „світлішим“. Я й пустив ся до сего світлішого. Застав його, як мовив ся.

— То я приймаю до відомости, що господин прийхав — сказав мені віцекоректор, коли я ему представив ся, — але тепер еще господин не дістане вікту, аж від осьмого.

— Нам казали прийжджати пятого. — Що я пораду, отець ректор говорила, що вікт буде аж від осьмого.

— А де я маю мешкати, хто має мені дати постіль?

— З сим прошу до гавсмайстра.

— Я не знаю, де сей гавсмайстер.

— Дверник вам покаже.

— Я вийшов від світлішого і зіш-

дискусії над програмовою бесідою д-ра Кербера, а другий по ній має промовляти пос. Барвінський.

— *Цивільна міста.* Говорять, що правительство підписить цивільну місту цесаря о 2 мільйони на підставі § 14.

— *Подорожжя монархів.* Деякі днівники доносять, що цесар Франц Йосиф в короткім часі відвідає італійського короля в Римі. В італійських кругах дипломатичних зазначають, що о такій візиті еще нічого не знають.

— *Конфлікт Тиси з Кербером.* На промову Кербера в австрійським парламенті реагував Тіса в угорським соймі заявою: Не вдаючись в дискусію о значеню австрійського права державного, мушу зазначити, що лише Угорщина має право уживати угорського права державного в душі угорських законів. На такім становищі лишу ся лише так довго, як довго практичне переведення сих поглядів не стрітить ся з перешкодою. Др. Кербер каже, що я покликавав ся на австрійсько-угорські угодові закони. Я сего не зробив і не могу зробити, бо австрійсько-угорські закони угодові не існують. Існують лише два від себе незалежні закони, угорський і австрійський, установлені в цілком інших часах. Змістом різнять ся вони від себе в різних точках, хоч існують диспозиції, на підставі котрих спільні справи монархії мають бути поладжені на підставі рівности. Ухвалена угорською легіслативою зміна урядових законів на случай королівської санкції має цілковиту правну силу; однак, о скільки ухвала відносить ся до спільних прав, то вжити може увійти доперва тогди, коли подібний закон ухвалить австрійський парламент. Було би перекрученням правди, таке представлення становища угорської легіслативи, як коли би вона хотіла нарушити засаду рівности. — *Півнофіціальний „Fremdenblatt“* доносить, що з сею промовою справу особистого конфлікту Кербера з Тісою треба уважати за покінчену, що отже з сєї причини не буде ніяких особистих змін. Іншими словами, цілий конфлікт обернено в формальну пере-

майстром. Мешкає там а там. Пішов шукати його. Ледви знайшов. Нове горе — нема гавсмайстра дома; може прийде за годну.

— Тимчасом поспідаю й відпочину, опісля піду знова до гавсмайстра — укладав я собі в голові. Пішов втретє до дверника. Мої річи стояли ще спокійно під брамою. Непитаючи нікого, беру валізу, де був мій понає, на плечі і лізу на гору під число. Розпакував валізу, виймив їду, поноїв і — стало трохи легше.

— Може би я трохи переснав ся? — пропонував я сам собі. Я був дійсно дуже спачий. Пішов по решту своїх річ, виймив подушку й коцик, положив ся на сїтку, вкрив ся коциком і заснув.

Коли пробудив ся, було вже полудне. Я метнув ся скоріше до гавсмайстра. Ще не приходив до дому. Може буде вечером...

В семінарі не змінило ся нічо. І далі ні живої душі. Чи так довго буде? Я виймив книжку і почав читати. При книжці почало мені й смеркати. Я пішов еще раз до гавсмайстра. І сим разом на дармо.

— Ігі! — крикнув я в голос, розумієть ся самий до себе — а се що за порядки? На чім я буду спати, а вікна й що їсти? Чи я мушу мати в семінарі конечно гроші на їду?

Мого негодованя, як кажу, ніхто не чув і не міг чути, бо нікого на горі і в цілїм семінарі не було, крім хіба одного світлішого, якого моя особа цілковито не обходила.

палку між премерами обох половин монархії на потїху Європи — хоч de facto спір не усунений, бо Мадяри дїставши концесії суть вже і остануть ся в їх посїданю як *beati possidentes*. — В угорським соймі послїдна промова Тиси еще сильнїше скріпила его становище. Опозиція занепокоїлась его заявою, з котрої виходить, що Тіса готов розв'язати сойм навіть в часї стану *ex lex*. Опозиційні бесїдники протестували против сего, але відповідь Тиси лише укріпила їх в переконанню, що на случай, коли би обструкція дійсно спаралїзувала сойм і не допустила — як заповів Тіса — вже в тім тижни до ухвалення рекрута, то правительство поступить собі безпардонно і сойм сейчас розв'яже.

— *Нова угорська партія.* На бенкетї в Кольошварі, який устроено в честь бувшого президента міністрів Банфія, дня 23. б. м. забрав слово Банфі і обговорював програму маючого засновати ся нового стороництва. Він підняє доконечність заведення язика угорського в начальній управі армії і розширення державної визшости Угорщини на зовні. Доряджав симпатію для програми незалежної партії, однак думав, що ідеї єї хвилимо не дадуть ся перевести. Вказав на безладде в Австрії і вносить, що Угри суть для династії певнїшою підставою ніж Австрія, тим паче, що Угри поза Угорщиною не мають вітчини, не так як Славяни, Нїмці або Румуни, що можуть лучити ся з своїми земляками в інших державах.

— *Вибори в Пруссію.* Вибори до пруского сойму скінчені. Вибрано 148 консервативів, 54 вільноконсервативів, 97 центровців, 79 нап. лібералів, 23 вільнодумних людовців, 8 з вільнодумного союзу, 13 Поляків, 2 Данців, 2 аграристів, 2 з партії реформи диких. Поляки удержали свій стан посїданя. Погром потерпіли Поляки на Шлеску, де провалив ся їх провідник майор Шмуля.

— *Кишиневський процес.* Міністерство вислало на судову розправу свого делегата. Яко заступники приватних обжаловуючих і пошко-

дованих виступає 8 адвокатів з Петербурга, 3 з Київа і 1 з Москви. Президент трибуналу просив міністра судівництва, аби дозволив на явність розправи; міністер на се не згодив ся. Всї днівники відїхали. Свідків покликано 540, обжалованих є 38.

— *Анархїсти.* Союзна рада швайцарська казала перевести ревїзії у анархїстів; ув'язнено багато швайцарських анархїстів, котрих виженуть з Швайцарії. Сї арештованя стоять в зв'язи з вигнанем з Швайцарії російського шпігуна Рабіновича. — В Полїнгері арештовано доньку почтмайстра Гасмана підозрілу о розширюване анархїстичних друків.

— *Колумбія і Панама.* Колумбія робить вражінє того, що кличе сусїдів на поміч, коли вовк вже давно вхопив вівцю і єї з'їв; удасть ся ще убити вовка, то буде бодай месть, а коли ні, то вівця пропала. Панама пропала для Колумбії і на то вже нема ради; але президент Колумбії, Марокію все таки гадає, що ще щось вдїє і відїє ся телеграфічно до президента Венецуелї Кастра о поміч з тою заміткою, що Колумбія готова жертвувати кров і майно, щоби лиш удержати ненарушимий стан посїданя.

— *Реформи в Македонії.* Пасивне становище султана не посунуло ані о волос вперед справи реформи. Що дня подають иньшу причину, задля якої відповідь порти опізнєє ся. Султан онодї заявив, що він не здоров і тому не може приймати австрійського і російського посла. Турція не спішить з реформами через те, що надїє ся на скорє закінченє революційного руху в Македонії, тим більше, що Борис Сарафов повернув ся до Болгарії. З приводу сего Борис Сарафов заявив, що внутрішня революційна організація буде дальше продовжати свою діяльність. Повстанці, що прийшли із Болгарії в Македонію, повернули ся лише тому, що в зимі тяжко утримувати в зруйнованій Македонії велику кількість повстанців.

„господином“ — подумав я собі — чого сїй причїпив ся до мене?

А світліший не відступав.

— А кудиж я маю йти тепер? — питаю.

— Як то куди? Господин не знає, що має бути рано на Службі Божій? Господин „бере мене на бас?“

— Та на який бас, коли я нічого не чув, ані вашого дзвінка, ані того, що маю бути рано на Службі Божій?!

— Ну, ну, най господин встєє — сказав до мене світліший вже лагіднїшим голосом.

Я скинув з себе коцик і встав.

— Ов, то господин спав одїтий?

— крикнув знова до мене віцекоректор, потрясаючи головою. — Господин видно не ночував в семінарі, а батярував ся на „світї“.

— Прошу дати мені спокій — став я вже також нетерпеливистий ся — я не батярував ся по ночах з роду й не буду. Спав одїтий, бо не мав постелї.

— Господин таки не спав в семінарі. Я се замельдую отїку ректорови. Тепер най Господин іде до церкви.

Віцекоректор вийшов з числа і став на коритарі під дверми. Я виймив з валізи грєбїнь, зачесав ся і вийшов на коритар.

— Куди йдєть ся до церкви, прощу світлішого?

— Ходїть за мною.

Ми пішли оба на Службу Божу.

(Далї буде.)

— Чого сїй хоче від мене зі своїм

Ірландський закон про винупно землі.

(Коментар.)

На основі цих різних досвідів, які правительству робили видаючи в попередніх установах обговорені розпорядження повстав новий закон, прийнятий тепер англійським парламентом. Irish Land Act. 1903. 3. Edw. 7. Ch. 37 зве ся офіційно той закон, що уможовляє за купно земель в цілому, через те, що держава жити цілу суму кунна за малою забезпеченою. Ізза того, що сей закон прийняв з задоволенням так діяти як і винаймаючи в них землі, є надія, що его легше буде перевести в життя ніж попередній.

Закон сей в можливо найбільшій мірі дає спроможність, щоб винаймаючи зробити властителями земель. Коначну в першій мірі до здійснення сего плану охоту теперішніх властителей земель продати свої добра, надіє ся правительство, як сказано, зискати тим, що дає ся їм премію 12% закупної суми земель. Примусово не принесе закон продажу ґрунтів, очевидно дуже розумно, бо для такої постанови ледви чи знайшла би ся в парламенті більшість.

Премію виплачує ся зараз при довершенню кунна готовими грошми. Сума всіх премій не може одначе перейти висоти 12,000,000 фунтів штерлінґів. Покажуть ся протягом п'яти літ, що потрібно більше грошей до покриття обов'язків, то закон застерігає собі зменшене премії.

Колон-б властитель земель спродати свої добра „земельній комісії“, що уповноважена до управління цілою справою, аби їх есентуально відкупити під іншими умовами, то в таким разі їх премія пропаде. Вонож бо не має служити для особистих користей а лишень чисто для зметення з світа нещасливого аграрного питання.

Для винаймаючих представляє ся закупно землі далеко користнішє ніж передше. Суму, яку має ся заплатити, означає ся порозумінням між властителем а винаймаючим, але під певними в законі виразно означеними обмеженнями. Найважливіші з них слідує: в тих випадках, де сума винаймлена означена від р. 1896 через суд, ціна землі складає ся з капіталізованою на 3 1/4% суми, котрої висота не сміє бути від теперішньої ціни за винаймане нижша як о 10% і не більше як о 30%. Коли ціна за винаймане означена судом перед 1896 р., тоді сума, що має бути основою для капіталізації не сміє бути нижша як о 20% і не вище як о 40% від теперішньої ціни за винаймане.

Означена межі сими границями через обопільне порозуміння ціна закупна виплачує ся винаймаючому з англійського скарбу як позичка, аби він нею міг заплатити дотеперішньому властителю. Через те, що виплачує ся готівкою, заохочує ся властителей ще більше до спродування ґрунтів. На підставі давніших законів виплачувано їм англійськими державними паперами, що, розумієть ся, не все стояло аї рагі, через що часто густо властители тратили.

Аби роздобути потрібні гроші на позички, творить ся фонд, так званий „Irish Land Purchase Fund“, на заложення котрого англійське правительство затыгає новий опроцентований на 2 1/4% довг. Із сего фонду визначає ся винаймаючим суми кождому найбільше 1000 фунтів штерлінґів, які треба скарбови сплатити певним способом, який має означити той же уряд. Одначе за для того, аби нові властители не попадали на ново в довги, не вільно їм аж до цілковитої сплати їх державного довгу затыгати нові гіпотечарні довги без дозволу земельної комісії. Але й комісія не може позводити, затыгнути більший довг як виносить десятикратна рата амортизації скарбового довгу.

Право, затыгати таку скарбову позичку мають лишень ті, що тепер є в посіданню винайму, або їх сини далше такі пахтарі властители, що в поблизо-сти такого добра, що має продавати ся, мають малий навалок землі, що представляє не більшу оподатковану вартість як 5 фунтів штерлінґів.

На цасте не забув закон про тих, що їх пошкоджено попередніми вигнаннями. Принаймні малу частину їх закон стараєть ся відшкодувати. Після закону можна також жити скарбу всім тим

винаймаючим, що в протязі 25 літ вигнано з їх аренди, і то під такими самими умовами як і теперішнім посідачам. А як би їх не було вже на світі, то те право припадає на одного з їх послідників або заступників їх інтересів.

Виключено від продажу лишень на есентуальне жадане властителя ціне право пользования. Ео ipso виключене від продажу право риболовства, право відтворювання коналень, посідане пам'ятників і публичних зборів предметів штуки, що мають залишити ся власністю загалу.

Важна постанова сего закону та, що земельна комісія має право, парцелювати великі добра, коли є се здаєть ся потрібним, аби допровадити до лекшої й ліпшої господарки а тим і до більшого зиску. Як важною являєть ся отже постанова видно з того, що навіть фідейкомісі продають ся і обходять ся з ними так, як з кождими іншими, отже їх навіть парцелюють.

Але хотия земельній комісії дозволено парцелювати дібр, то з другого боку заборонено новим властителям всяке розділюванє на власну руку. Ні в случаю смерті властителя, ні в наслідок тестаментарного розпорядку ба навіть ні через банкерот не дозволено зменшувати добра без дозволу земельної комісії. Сего постановою маєт ся запобігти тому, аби добра не стали ся так дрібні, що не могли би більше виготовити родину, як се приміром бувало в так званих „Congested Districts“, перенаселених оселених дрібними пахтарами повітах.

Противно стремлять до того, аби злучити малі фарми в більші, здатніші, і через то саме дозволено спродати їх до злучення з поближкими більшими добрами, коли оподаткована вартість попередних не виносить більше я: п'ять фунтів штерлінґів. Далше, коли є дуже бідні пахтарі не зможуть точно додержувати скарбови своїх речизів, то сплачуєт ся не достаркуючу суму з так званого „Church Surplus Grant“ (фонд видержавинення) церкви. Си клязула поставлена одначе не так в інтересі пахтарів, як в інтересі держави, аби забезпечити себе від есентуальних страт. Се дієть ся задля податників.

В кінці містить закон іще деякі постанови відносно поліпшення становища аграрних робітників. Робітники можуть, коли їм роботодавці хотять вкортити їм зарібок, відкликатись до суду без обави, що їх можуть за те вигнати. Се право мають вони й в разі иншої кривди. Коли-б одначе робітника в протязу 12 місяців по внесенню скарги все таки відпустили з служби, через то саме, що він заскаржив свого роботодавця, тоді може він жадати відшкодування, яке не може виносити більше як его зарібок за попередні три місяці. Особливу увагу звертає закон на робітничі помешкання. Коли на землі, яку закупить земельна комісія, нема здорових і ясных помешкань, тоді земельна комісія обов'язана наперед збудувати відповідні помешкання і аж описля може єї далі продати.

Так отже пороблено рішучі заходи, аби на стало поліпшити долю мужицького населення Ірландії, що й нині ще чинить 57-4% всіх робучих людей краю. Хотия ще багато лишаєть ся зробити, то всеж таки приблизно важний проблем ірландського аграрного питання новим законом дуже значно его цілковитий розв'язує.

Справді розв'язане сего питання вимагає іще далеко глибших реформ, що не залишуть ся без впливу і на устрій державний, бож се велике питанє, чи істнуючі відносини дадуть ся згодити з новою системою. Розпочатий розвій заключає для земельної аристократії таке велике зменшенє єї політичної і соціальної влади, що певний вплив ся зміню мусить мати. А з другого боку уважають Ірландії сей новий закон, хотия як прихильно вони до него відносять ся, все таке лишень як степен до Home Rule, без котрої вони вже не дадуть ся заспокоїти.

Отсі замітка про новий закон важні для нас Русинів о стілько, що вони показують очевидно, скільки даєть ся зробити і при найтрудніших відносинах, як тільки у мірдаїних чинників є добре зрозумінє духа часу і охота не плести проти води а за водою. Земельне питанє у нас далеко не так трудне до розв'язання а всеж таки не роблять ся нині іще відповідні заходи до его розв'язання.

НОВИНКИ.

Личні вісті. Посол Пігуляк виїхав до Відня. — Центральний інспектор міністерства торгівлі др. Ваґнер по відбутті візитації нашої поштової дирекції відїхав до Відня.

З правительства. Кравчий президент іменував лікаря др. І. Шібер а санітарним асистентом при старості в Чернівцях.

З гр.-ор. школи реальної. Учительський кандидат Омелан Ільницький іменованний при тім заведенню заступником учителя.

З научного кружка акад. тов. „Січ“. В неділю, 29-го листопада о 8 год. попол. відбуде ся в селі проб „Народного Дому“ відчит п. з.: „Байрон, найбільший геній XIX. в.“ Відчитає тов. В. Калитович. Просить ся о численну участь. Вступ вільний. — За виділ: Харжеский голова, Калинович заст. гол.

Делегації. Відручне цісарське писмо скликує делегації на 15. грудня б. р. в Відні.

Лисенків ювілей. Виділові всіх черновецьких товариств руских відбули сей среди марду, в який спосіб буковинська Русь має взяти участь в ювілей найзнаменитшого композитора Русин-України. Ухвалено, взяти уділ в ювілейнім святі, яке відбуде ся 7. і 8. грудня с. р. у Львові, яке тим чином є святком всеукраїнським. „Бук. Воїн“ возьме участь в ювілейнім концерті а на академії передасть депутатами черновецьких Русинів від усіх буковинських руских товариств спільну адресу, яку наш артист, академічний малар п. Микола Івасюк підняв ся вготувити. Зав'язуємо проте всі рускі товариства на Буковині зпоза Чернівців, щоб на другу п'ятницю себто 4-го грудня с. р. прибув голова і секретар з печаткою товариства або їх заступники до Чернівців, аби в ім'я товариства підписали адресу. Особливо надіємо ся сего від філій „Рускої Школи“, „Рускої Бесіди“ і „Січ“ тай від поближких читалень. Відки ніяким способом не можна буде вислати заступників товариства, відти можна уповномочити до підпису імен голови і секретара дотичного товариства, подавши докладно їх імена і назву товариства. Перепроваджене нашої участі в с'їм все-народнім святі поручено комітетови, що складає ся з голів усіх черновецьких товариств руских. „Бук. Воїн“ іменував учера ювілята своїм почесним членом і приготував відповідну грамоту. Надто задумують наші рускі товариства устроїти в честь Лисенка святоточний комерс в Чернівцях, чи і коли се можливе буде залежить від відповіді ювілята, до котрого товариства віднесли ся з дотичною проською. Ось так то і буковинська Русь причинить ся із свого боку, щоб віддати добре заслужену честь славному синові України.

Периодична праса на Буковині позірно розвиває ся. Майже що місяця чути про заснованє нової часописи, хоч есгуючі часописи — ледви тільки животють. Після справоздання прокураторії виносило з кінцем 1902 року загальне число часописей на Буковині 37. З того було 18 часописей політичних. З прочих часописей було на Буковині 7 економічних, 3 хліборобських, 1 промислово-політична, 1 часопис ветеранів, 2 педагогічні, 2 літературні, 1 часопис для театру і штуки і 2 белгристичні часописи. В рускій мові виходило 6 часописей, в румунській 4, в німецькій 24, в польській 1, в гебрайській одна і німецько-руско-румунській 1. Загальне число часописей було в тім році в Австрії 2975 проти 2965 в 1901 році.

Віче бук. сионістів відбудеть ся в неділю 6. грудня б. р.

Вільні датки на заповомовий фонд Січ зложили: п. секрет. Пурковський з Заставни 4 кор., п. надуч. Андрюк з Шинківців 2 кор., п. уч. Шатковський 2 кор., п. Мотрескул з Радовець 2 кор., п. др. Воевідка 2 кор. Всім тим Ви. допр. др. Воевідка отрим як найшпирійшу подяку. — Стрийський каснер.

Просьба. Двом ученикам з німецько-руського відділу п. к. Н. Гімн. бракує більша половина грошей на заплаченє шкільної оплати. Позаяк вище згадані

ученики дуже бідні а мають велику охоту до науки, звертаєсь підписаний в їх імени до жертволюбивих сердець рускої публіки з уклінною проською прийняти з помічю бідакам хоч-би найменшою грошевою лептою. Всякі датки прошу посилати на руки підписаного до гімназії, але скоро, бо до 1. грудня мусить бути оплата шкільна заплачена. — Ор. Гандяк, учитель п. к. Н. гімназії в Чернівцях.

Звичайні загальні збори „Каси пожичкової і шадничої для громади Русин-Бууд, стоваришенія зареєстрованого з необмеженою порукою“ відбудуть ся в неділю, дня 29. листопада 1903 в 1 1/2 годині пополудни в громадській канцелярії з таким денним порядком: 1. Справозданє касове, 2. Підвишенє платні каснера і 3. вільні внесенє. — Олекс. Лоба начальник, Юрій Якубович каснер.

Новий німецький дневник має повестати у Відні п. з. „Der Patriot“. Програмою сего дневника має бути ратованє австрійської монархії перед катастрофою, яка грозить їй серед теперішніх політичних відносин. Цілю сего видавництва буде передовсім анти-мадлярська політика і взагалі поборюванє всяких сепаратистичних змагань поодиноких народів.

Отроєне каштанами. В Будапешті захорував кравець, Ілья Шосбергер разом з жінкою і 4 дітьми по з'їдженню каштанів серед об'явів отроєня. Шосбергер помер уже.

Вчинок божевільного. З Будапешту доносять, що в місцевості Сільгак хорий на умі урядник Грабане стріляв до спячої жінки і положив єї трупом на місці, почім застрілив двоє своїх дітей в віку 4 і 6 літ і відібрав собі жите.

Ув'язнене мільонера. В Медіолані ув'язнено мільонера Людвіка де Медічі, сина фабриканта сирників під закладом отроєня своєї жінки.

З зависти. Сьпівачка паризка Пакеретте, що виступала в другорядних театрах в Парижі, пала жертвою замаху зі сторони художника Мака Ілього, що в нападі задрости, видовбав їй очі штилетом.

Страшна пожежа. В Лілі в Америці в нощі дня 23. листопада зазалила ся велика буда мешкальна робітників залізничі пенсильванської. В кількох хвилинах цілий будинок станув в полумінях. Будинок, в котрім мешкало 125 робітників, мав тільки один вихід. 35 робітників італійських, які були заняті при будові шляху залізничого, спалили ся.

Величезне обманство. В приватнім банку в Гетеборзі, в Швеції, якийсь обманець — як здаєть ся — Англієць взяв оногли 400.000 марок на сфальшовані перекази фірми Давсон в Лондоні. Обманство викрито аж по телеграфічнім донесенню фірми, що перекази сфальшовані. Галандя за обманцем доси не принесли успіху.

Родина трагедія. В Фалькенгау, що лежить на границі Горішного Шлезу, убила жінка залізничого урядника двоє своїх дітей і утопила ся описля в ставі. Муж відібрав собі з розпущки жите вистрілом з револьверу.

Єгипетський обманець. В Перемишлі відбуде ся незадовго цікавий процес судовий. Обжалований є Йосиф Штарк, уроджений в Царгороді, а перебував тепер в арештах австрійського консуляту в Александрії в Єгипті. Обжалований не бачив ніколи Галичини, ані в загалі Австрії, бо від дитинства перебував в Александрії, лише его батько, котрий перед 50 роками вимандрував до турецьких країв, був приналежний до Перемишля, і та приналежність обов'язує також его дітей. Вслід за тим, на основі принципів о карнім судівництві австрійських консулятів в окрузі турецьких країв, компетентним до переведення розправи против Штарка єсть трибунал переміський. Свідство против него перевів консулят в Александрії, звідки обжалованого перевезуть до Перемишля. Штарк буде відповідати за річні обманства, двоєженство, вимушенє і цілий ряд каридостойних вчинків против публічної моральності. До розправи будуть покликані численні свідки, особливо чимало жінок з Єгипту.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболені, а купи і різновидні модні вибори; до того зарукавки (муф) і шанки. Убрання футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдині перекі кучми для панів і паниї того роду товари. Шанки з Loden і сукна. Зарукавки до пользования, а все в найліпшій сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдине біле сукно і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Ламана, як також піновняні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньчохи для дам і дитий, паньчохи до пользования, огрівачі козів, карку черепа і пульсів, камаші, вовняні шанки, рукавички для дам панів і дитий.

Хустки і шалі з шовку жем'я і вовни найновішої сорти, Cachem, охоронячі ковпурів і наймодніші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожі і накривала в наймоднішій виборі.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви в Гудиярської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Анті Чанек у Відні і т. д. Найліпші фабрикатні на зиму. Черевники суконні обкладані ланером, Boxealf і Chevreaux з шовковим пльшом і трікотним нутром для панів дам і дитий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевники домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевники до виправ гімнастичних.

Кальшоші і черевники до снігу. Самостійна продаж з найлучших петербургських фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і сальонові, стоячі і на стіну годинники, тигарки до притискання листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і пльшу, нецесарії для панів і панів, моншонки на листи, пушки на цигара і тютюн, моншонки на гроші, найліпші фабрикатні.

Замовлення з провінції виготовляються скоро і точно по як найдешевших цінах.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведе

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського куреу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатка

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дитий.

Замовлення виготовляються сечас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати аужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (від „золотою Грушкою“).

7 (—)

Важне для кожного!

Випродані!

Ночувано тано! Можна замовити лиш за 6 К. 10 с. чудесний гарнітур з сідючих „Фотіа-желез“ коштовних предметів.

Випродані!

1 Ніклевий кишеньковий годинник (Remontoir з акором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно врегульований з 3-літньою гаранцією і етні. — 1 едегантний годинковий або ніклевий ланцшок (париский систем). — 1 шпилька до краватки, годинкована з імітацією брилянта. — 1 пара позолочених етинок до манжетів, марка „Garnantie“. — 1 гарнітур годинкованих етинок до коварників і передів (5 штук). — 2 годинковані пересті з гарними камінчиками. — 1 зеркальце кишенькове разом з етуї. Отсех више наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилає за 6 К. 10 сот. за посиллятою або за попереднім налісанием грошей фірма 33 (8—20)

Братя Гурвіц, дім експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протягу 8 день зажадати своїх грошей назад. Отже замовляючи не понесить ніякої страти. Богато ілюстрований каталог ювілейських виробів — дармо і оплачено. Відпро лавців і агентів принимаємо сечас.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“ в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесси за 2 кор. 50 с.
Писання Ос. Юр. Федьковича I, II, III, IV. том по ціні: 7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшій закупіві опускає ся значний рабат. (0—0)

Хто хоче заробити

багато грошей,

най зажадає великий ілюстрований Цінник годинників, товарів з золота, ланцшків, товарів з хінського срібла, інструментів музичних, поодиноких частий складових годинників і знарядів годинникарських. 32 (7—10)

Цінник висилає gratis і franco.

Ф. ПАММ, Краків (Галичина)
ул. Зелена 3. — Рік заложення 1852.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 1/10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович „Розмови“	—40
Корниль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Важацький. „Пропасть“	—20
Ф. Колесса. „Наша дума“	2-50
Гаршин. „Малари“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюзі по заслугі“	—20
О. П. Коняський. „В день сьвятої волі“	—20
Ю. О. Федькович. „Проскурка“	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі речниці)	2-—

Видання тов. Руска „Школа“.

Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1-20
Ом. Попович. „Методика“ I часте	—60
„Як біди збогатіли“	1-—
„10 казок для диточок“	—20
„Збірка законів“	1-—
Ів. Синюк. „Образки з життя“	—20
Шойнаровський Сергій. „Руска Читанка“ для II. класу гімн.	2-80

Др. Стеє. Смаль-Стопкий. „Громада“	—20
„Порадник“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2-40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie	—40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярські“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галіп. „Домашній писар“	1-—
Шгуляк Єртей. „Верховинські загадки“	2-—
О. Шпитко. „Листа з цекла“	—30

При замовленнях Книжок упрашає ся прислати на порто.

Великий склад ДРУКСОРТІВ

для

шкіл народних урядів парохіяльних так для гр.-ор. як і гр.-кат. дістати можна

по дуже дешевій ціні в друкарні

„Рускої Ради“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагнітон

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарко.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вілні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	—	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

Конаючий парламент.

Супроти обструкційної постави партій чеських, правительство правдо-подібно вже стратило надію, чи дасть ся прийти до якогось ладу з тою палатою посольською, що оказала ся нездідною до сповнюваня законода-датних задач. Ходить чутка, що вже в перших днях грудня рада державна буде відрочена, а в ко-роткі навіть розвязана, і що нові вибори зістануть розписані. І справді на саме балаканє обструкційне, котре вже всім знудило ся, шкода тратити марно час та гроші. Захо-дить однак питанє, що буде далі? Само розв'язанє палати послів і за-рядженє нових виборів зовсім не усує трудностей. Вже перед 3 ро-ками пробовано відкликати ся до виборців, аби вибрали ліпших, згі-дливших послів, очаровано населенє країв великанськими інвестиціями і проєктами давно бажаних реформ, а однак проба не вдала ся. І тепер не має сумніву, що нова палата, вибрана тою самою метою, після тої самої виборчої системи, зовсім не окаяє ся склоннійша до праці. Коли правительство бажає пере-вести жадану зміну в складі і в успособленю палати, передусім му-сить постарати ся о радикальну зміну самої уставу виборчої, в дуєї справедливості і рівності горожань-скої, а тоді віддуть до палати по-слів нові люди і нові постулати, тоді може основно відновлена палата послів окаяє ся ліпшою і охотній-шою до праці як теперішня.

Здасть ся однак, що перелім парламентарний, після гадки пра-вительства, не дійшов іще до тої

межі, аби вимагав доконечно ужитя радикальних середників, але іще на тім конаючій парламенті старої дати мають бути доконані різні експери-менти при помочи півсередників. На першім плані є висунена зміна ре-гуляміну палати, а супроти того, що такої зміни палата сама не ухвалить ані не дасть собі накинати, є дуже можливим, що правительство спробує подиктовати новий регулямін в часі перерви парламентарної перед зібранєм нововибраної, хоч зовсім не зміненої палати послів.

Се був би крок ризикований а сумнівний, бо тяжко повірити, що поведеть ся застановити борбу, роз-палюючи сторонництва, такого рода механічним робом. На нічо не при-дасть ся навіть найбільша регуля-мінова карність, коли не усує ся причини непорозуміння і спорів, що мають предметово підставу в не-щасній конструкції державного устрою, а підметово залежать від складу палати посольської, від спо-собу понимання колізій національ-них і засобів, які ведуть до злагоди антагонізму.

Рада державна.

На початку засідання з 26. с. м. президент міністрів др. Кербер по-відомив палату про скликанє спіль-них делегаций на день 15. грудня.

По відчитаню впливів палата приступила до дискусії над промовою д-ра Кербера.

Перший забрав голос пос. Грос, зазначаючи, що уступки для Угор-щини є за далекі і можуть довести до утворення самостійної армії на

Угорщині. Супроти сего Німці му-сять подумати, чи Австрія має в дотеперішній висоті причиняти ся до удержання спільної армії. Далше бесідник вказує на те, що уступки для Угорщини викликали змаганя Чехів і полудневих Славян до та-ких здобутків. При обговорюваню засновин чеського університету в Берні перебивали мову бесідника оклики Чехів.

Опісля промовляв пос. Ферянци (Словінець). Після его погляду не можна тепер говорити про „єдність“ монархії, бо коли Мадяри одержуть вплив на права Корони, то монархія упадає. Далше бесідник виступав проти армії, котра ширить германі-зацію і критикував уступ з про-мови д-ра Кербера про свободний розвій народностей.

Пос. Борціц виступив також проти політики д-ра Кербера.

Опісля др. Кербер в довшій про-мові відповідав на виводи попере-дніх бесідників в веденій дискусії. Промову пос. Бернрайтера назвав др. Кербер позуючою на промову міністерску. Опісля обговорював голоси про угорську угоду і замітив, що поки-що належить здержати ся з осудом сеї справи. На виводи пос. Странского, який жадав усту-плення теперішнього урядничого пра-вительства, відповів др. Кербер вельми остро, що партія, яка від-трех літ спляє парламентарну пра-цю, не має права домагати ся пар-ламентарного правительства. Др. Кербер запевнював далше, що щиро бажає чесько-німецької згоди і тому змагає до навизання пересправ. Однак чеські послі не мають на се часу, бо заняті наглими внесеннями,

аби не допустити до ухвали бюджету і угорської угоди.

У відповідь на заміт пос. Ро-манчука, що в галицькій соймі кри-вдять Русинів, др. Кербер з натис-ком твердив, що велика небезпе-чність грозить публичному житю, коли обі поборюючи себе сторони возьмуть за точку своїх змагань одно і те саме, бо тоді всяка згода виключена. Др. Кербер твердив далше, що спільне пожитє двох народностей в Галичині є для Ру-синів зовсім виносиме (?). Соймова більшість — казав др. Кербер — є дуже зичливо (!) настроєна до руского народа, а намісник є мужем вповні справедливим, а так для Ру-синів прихильним, що узгляднить кожде оправданє домаганє Русинів. Тому руский нарід — кінчив др. Кербер сеї уступ — повинен по-ступати з уміркованєм і розвагою, бо лише тоді правительство буде могло узгляднити его можливі до-маганя.

Далше др. Кербер говорив про чеські домаганя на Моравії і закін-чив словами: Коли в Австрії роз-в'язуть ся національні справи консти-туційною дорогою, то Австрія буде уздоровленою. Се має щире пере-свідченє. (Оплески).

По др. Кербері промовляв пос. Барвіньский, зазначаючи, що нині-шні сумні відносини доказують, що правительству не вдасть ся завести лад в Австрії. Нинішній конститу-ційний устрій, який операє ся на „шмерлінгівській конституції“ на славнозвісній геометрії Шмерлінга, не може довше остояти ся. Говорено ту, що так належить ограничити круг діланя ради державної, аби сойми повнили ролю краєвих пар-

Яр. Юлев.

Семинарські спомини.

(Далі.)

Обдурений.

Нема то як добрі товариші! І ро-звірнуть чоловіка й забавлять і потішать. Одна вигода з ними й кінєць. Коли ж такі товариші знайдуть ся, приміром, в семинарі, то тоді чоловік може на-звати ся вже тут на землі щасливим. Бож прощу подумати собі. Чоловік си-дить замкнений як в арешті; цілий день нащурює лише вуха, чи не дзвонить дзвінок, а між тим нудить ся до утоми. Вийти на прохід нема куди, бо семинар-ський город, як клітка на папугу: загаль-ної розривки в семинарі не знали — кожний розривав ся, як умів. Правда, були книжки. Але що з того? Чи можна цілий день сидіти над книжками? Треба кінєць від часу до часу відпочити. Будеш сам себе забавляти, як мала ди-тина? Ні. Ти шукаєш товаришів. Тowa-риші розвірнуть тебе, розвеселять, і ти хоч трохи відсвіжаш свій ум запомо-рочений стухлою семинарскою атмосфе-рою. Ось що значать добрі товариші! Се половина здоров'я у таким випадку. Таких добрих товаришів мав я також, коли був в семинарі на першій році. Се була раз хлопці! Єще тепер дивно мені, звідки у них брадо ся тільки того тумору. Чоловік не раз голодний, змуче-

ний, перемерзлий, а мимо сего в їх то-варстві веселий й смієть ся, аж за-живить, було, хапаєть ся...

Я був між ними наймолодший. Вони були вже деякі на другім, инші на тре-тій році, а один — гешіхта. (Так зо-вуть перваків). Чоловік, як прийде сві-жо в яке товариство, поводить ся не-здало і не знає як, що, куди... Семинар має багато своїх звичаїв, свою мову, свої пісні, свої забави, свої приємності. Обзнаючи ся тепер з тим усім і то скоро, бо старші „беруть на бас“! Не маєш якого вірного товариша з давній-ших літ, що є став би тобі товмачем се-минарських тайн — тоді ти нещасливий. Кепкують з тебе, сміють ся, аж семи-нарські мурі в своїх основах трясуєть ся. Чи се приємно бути предметом таких кпин? Я лише сим своїм добрим това-ришам маю завдячити, що остав ся від сего вільним. Але за те як мали ся інші? Під моїм чиєлом був осередок найкрас-ших гірєтарів і „шлегєрів“, жерело вся-ких помислів і шонок, пострах для ці-лої гешіхти.

Гешіхта... яка вона бідна... Єще й нині жалко мені єї, коли собі нагадаю, що з нею в семинарі дієть ся. А се му-єв перейти майже кожний. Передовсім скроплювало ся найбільше на хлопцях поважних, тихих та смирих. Се були чисті жертвенні кізли. Їх дурили, висмі-вали, бавили ся ними всі питомці.

За моїх часів було на гешіхті бо-гато таких смирих хлопців. Я памятаю головно одного, з яким відтак близше заізнав ся. Він прийхав в семинар якийсь

пізнійше, коли вже всі питомці з ви-сших років були в середній. Під моїм чиєлом мав свого товариша з гімназій-них часів, питомця з третього року й до сего товариша часто заходив.

Якось раз по обіді надбів він під наше чиєло. Ми всі лежали на своїх ліжках і читали. Гість увійшов в кімнату.

— Добрий день.

— Гешіхто, чому не пукаєш в двері, як входив під чиєло? — гукнув єму в відповідь мій сусід. — У тебе дома не-ма дверей?

— Перепрашаю, я забув ся — по-чав поважно звинятись прибулий — прошу сим разом дарувати.

— Гешіхті нічо не даруєть ся.

Гість зробив великі очі, спалєнів і змовчав. Приступив до ліжка свого шкільного товариша й усів коло него. Его товариш закурих папіроску. Гешіхта виймає і собі папіроску.

— Дай огню — попросив товариша.

— На, гешіхто.

Гість закурих і віддав папіроску товаришові. Сей кинув єї на землю.

— Що, вже не куряш?

— А деж куряби я папіроску, що була в руках гешіхти? Хочеш, аби за-разив ся?

Гостеві стало ніяково. Мав охоту відійти.

— Чекай гешіхто, не втікай. „Ксьондз“ хоче з тобою щось поговорити.

Гешіхта усів знова на ліжко.

— Як тобі поводить ся? Коли пе-ребереш ся на ксьондза?

— Казав Кобіляник, що може зав-тра принесе реверенду.

— Ов, вже завтра? А чоботи маєш?

— Ні.

— А циліндер маєш?

— Маю.

— Як чого не маєш, скажи мені. Коли скоро за чим не упізнєш ся, то пропадає. Папір маєш?

— Який папір?

— Дают папір до писаня.

— Ти жартуєш...

— Гешіхта не вірить, а то дурна — сказав другий питомець, не піднімаючи очей від книжки.

— Ні дійсно дають — потверджу-вав шкільний товариш.

Гешіхта не перечив.

— А бритву маєш? питає далі шкільний товариш.

— Ні, не маю.

— А щітки й шварц дістає?

— Ні.

— Чому не допминаєш ся? Не пі-деш за сим нині — завтра, то й про-падає.

— А то до кого треба засміїти? — запитає гешіхта шенотом, аби другі не почували.

— Як до кого, до світлішого?!

Як хочеш, піду з тобою, хочби й зараз.

— Добре.

— Що, що? — допитували ся чи-сляки. — Куди хочеш іти з гешіхтою?

— До світлішого по бритву, щіт-ки й шварц.

— А то й ми підемо з вами.

Питомці зирнули один на другого й зірвали ся з ліжок.

— Ходім всі. Я вами проведу —

ляментів, та щоби їм переказати управлінню трудних справ языкових. Як та краєва автономія виглядає, показують многі приміри з краєвих соймів; а найяркийшим приміром є галицький сойм. Русини послухали ради президента міністрів і звернулися до галицького сойму зі своїми дуже а дуже уміреними постулатами культуральними і в спосіб вельми льодяний і умірений — як се признавали навіть самі Поляки. Тими всіма постулатами була одинока станиславівська гімназія, яка від чотирох літ є предметом соймових розправ. Однак і се домагане Русинів відкинула польська більшість в соймі.

Бесідинь вказує далі, що від часу міністра д-ра Гартля засновано в Галичині 8 нових середніх шкіл польських, а в бюджеті на 1904 р. вставлено позиції на 3 нові польські школи середні в західній Галичині, коли тимчасом звиш 3 мільони Русинів мусять вдовольняти ся 4 гімназіями. Бесідинь жалує ся далі, що на упереджене Русинів в політичній адміністрації і судівництві в Галичині і на Буковині і заявляє ся за висловом пос. Веррайтера про „народну автономію“, бо не лише розходиться ся в Австрії о поладнане чесько-німецького спору, але мусить ся у всіх краях рішити національну справу. (Грімкі оплески).

Вкінці промовляв пос. Ебенгох виступаючи проти обструкції.

В розправі над програмовою промовою правительства забрав знов голос др. Кербер. Очевидно перше усього він звернувся до чесько-німецьких відносин. Др. Кербер згадав, що 16 мільонів підмога для асанації Праги і водні дороги приносять значні користи чеському народові. Крім того засновані і удержані багатьох шкіл чеських не є доказом ворожого становища правительства супроти Чехів. О багато успішніше могли би чеські послі встоювати свої змаганя парламентарною опозицією, а не обструкцією.

Далі, італійських послів др. Кербер намірив ся приєднати обіднякою заснованя італійського університету.

Що до руских послів, то президент міністрів радив поступати умірковано і розважно, (!) в такім разі правительство скорше зможе пособляти їх домаганя. Др. Кербер запевняв, що галицький сойм був уже не раз уступчивим що до руских справ (!). — Очевидно, що міністер-президент, котрий веде тепер переговори з польським Колом, бажає приєднати собі польських послів. Не зрозуміло лише, що др. Кербер гадає улаштувати руско-польські відносини дипломатичними промовами, ті аномальні відносини, що виникли дякуючи самій суті політичного життя Русинів в Галичині. Що до епітету „уступчивий“ (галицький сойм) то се лише пуста фраза, прочитавши яку, кожний усміхнеть ся.

Вісті з цілого світа.

— *Заборона італійського університету в Інсбруку.* Для 23. с. м. прийшло було в Інсбруку до бурливих демонстрацій. Італійці хотіли утворити собі тут на підгородю Вільтен італійський університет і запросили на виклади літературі історика Анджеля Губернатіса. Коли той приїхав окол пів до 5-ої по полудні, зібрався на двірці множество німецьких студентів, котрі повитали его свистом і окликами ганьба! О 5-ій год. мав відбутися виклад і явилось ся в сали готелів 150 італійських студентів. Ледви що Губернатіс почав викладати, як до салі увійшло 2 комісарів з жандармами і віддали Губернатісови на письмі наказ викладати в місті. На дворі стояло множество німецьких студентів, а коли Італійці виходили, зробила ся така буча, що ледви удало ся спокій зробити.

— *Русь еміграційний в Росії.* З Петербурга доносять, що Татари з Криму стали в останніх часах великими масами переселювати ся до Туреччини. Пароходи, що зі Севастополя відходять що тижня до Константинополя, переповнені звичайно Татарами. Найбільше Татарів

виходить з округу Евпаторія. Така сама еміграція проявила ся також і між Вірменами на Кавказі, мимо того, що в Туреччині їх народові не добре діє ся. Причиною тої еміграції має бути страшний гнет російської адміністрації.

НОВИНКИ.

Лисенко приїде до Чернівців! На записини черновецьких руских товариств відновив славний композитор під адресою д-ра Стоцького так: „Високоповажаний Добродію, Пане Професоре! Мені надзвичайно було приємно одібрати Вашого такого щирого, сердешного листа, у якому Ви, Високоповажаний Пане Професоре, удали ся до мене з проханням завітати до зеленої Буковини, у славне місто Чернівці. Яб сам бажав побачити тих славних Буковинців, що дружно стоять на постерунках в обороні своїх національних прав, і люд бажав би бачити буковинський з його строима, коломийками, і саме місто Чернівці. Бажаючи мене, коли воно можливе буде (а що бажанні простування бувають можливі), доведеть ся зреалізувати хіба вже зі Львова, на повороті до Києва. Як Бог поможє мені, я гадаю виїхати з Києва 21-го надоліста нашого стар. стилю. Святаяж Львівські відбувати муть ся 25. і 26., а 27-го може вже можна буде виїхати на Чернівці. — В листі Вашім складаю щирю, глибоку подяку за шану і за бажання мене бачити серед Вас, усіх чесній громаді буковинській. З глибоким поважаннем зостаєть ся М. Лисенко. Київ 8/21. XI. 1903 р. — Подаючи отсю радістну вістку, що славний Українець відвідає й Буковину, до прилюдної відомости, додаємо ще, що близькі інформації, коли і як витати будемо дорогого гостя в Чернівцях, оповістимо загоді в „Буковині“.

Іспит кваліфікаційний народних учителів в Чернівцях, що розпочав ся 19. а скінчив ся 27. с. м. випав досить лих, бо репробовано четвертину кандидатів і кандидаток. Сей досить некористний добуток має стояти в звязі з тим, що число сил учительських буде вже за кілька років на Буковині достаточне, через що непити зрілости і кваліфікаційні будуть переводити ся чим раз то острійше, на що звертаємо увагу кандидатів учительства в їх власнім інтересі. До іспиту зголосило ся 64, а то 51 (34 кандидатів + 17 кандидаток) до цілого іспиту, 6 (4+2) до спеціального іспиту з поодиноких викладових мов, 6 (4+2) до іспиту доповняючого з поодиноких предметів а один

кандидат до іспиту для виділових шкіл. До повного іспиту не явилось ся двоє а з останніх 49 репробовано 12, при спеціальнім репробовано 4 отже апробовано лише двоє а при доповняючім перепало двоє, отже апробовано чотирох; разом апробовано 43 а репробовано 18 а то 10 учителів і 8 учительок а після народности 10 Волохів, 5 Русинів а 3 иньшої народности. До сего не вчислено тих, що зголошували ся з двоє мов викладових а обетали іспит тільки з одної, таких було надто 17 а то всі з німецької мови. З рускої мови репробовано вісім а з волоскої девять. Імена апробованих єї для шкіл виділових з 2 групи Рукштул з Букарешту, відтак для шкіл народних учителів: Бекер (Німецька), Бондар (Вол. нм.), Каїлан (В. н.), Кисилица (В. н.), Да ш к е в и ч в Ревні (Руске н.), Дуагер (В. н.), Фортуна (В. н.), Г л а н ь с к и й в Василеві (Р. н.), Ілюц (В. н.), І в а н і ц к и й в Брідку (Р. н.), Качковський (Н. Р. н.), Ларіонескул (В. н.), Мітрик (В. н.), Микитинський (Н.), Олар (В. н.), Понескул (В. н.), Равх (Н.), Родичук (В. н.), Сабін (В. н.), Шнайкарт (Н.), Сикот (Р. н.), Шиндлер (В. н.), Смодинський (Н. р.), Шевчин в Оршівцях (Р.), Тогоескул (Р. н.), Василівич (В. н.), Фельпель (Н.), Ваврик (В. н.), Закшевський (Н. В.) — відтак учительки: Чернушка (Н. В.), Федорівич Стефанія в Стрілецькім-Куті (Р. н.), Гуга (В. н.), Онуца (В. н.), Пардінська (Н. п.), Стефанович (Н. В.), Шкурган Єрена в Чернівцях (Р. н.), Тайбар Аглая і Тайбер Евфрозина (Н. В.) тай Ланнер (Н.) — Спеціальний іспит обетали Микитюк з рускої і Майтепер з волоскої мови викладової а репробовано 2 з рускої, 1 з волоскої а 1 з німецької мови. Доповняючий іспит зробили: Гнїдий з рускої, Гарт і Севескул в Борівцях з волоскої а Німіджан з німецької мови, відтак Кошча в Пайці-Забагні і Салабан з реалії.

З „Бояна“ в понеділок дня 30. листопада с. р. відбуде ся проба співу точно о 7 ій год. вечером. Просимо явити ся точно і в комплекті, бо до ювелейного концерту у Львові, до якого власне пригортаємо ся, вже дуже мало часу. — *М. Левинський* голова, *Гандяк* секретар.

Просьба. Двом ученикам з німецько-русского відділу ц. к. II. гімн. бракує більша половина грошей на заплачене шкільної оплати. Позаяк висше згадані ученики дуже бідні а мають велику охоту до науки, звертаєсь підписаний в їх імена до жертволюбивих сердець рускої публіки з уклінною просьбою прийняти з помічю бідакам хоч-би найменшою грошевою лептою. Всякі датки прошу посилати на руки підписаного до гімназії, але скоро, бо до 1. грудня мусить бути оплата шкільна заплачена. — *Ор. Гандяк*, учитель ц. к. II. гімназії в Чернівцях.

сказав шкільний товариш гешіхти і поїв своїх членів до кімнати віцектора.

— Уважай гешіхто, — напминав дорогою — що маєш робити! Вперед підемо до світлішого всі і я тебе представлю ему ще раз. Що я буду говорити, ти потакуй. Пізніше ми вийдемо до другої кімнати, а ти лишеш ся у світлішого сам. Світліший не любить, як хто з другими приходить просити про що. Тоді скажеш ему, що не маєш бритви, милярки, мила, квача, шварцу і т. д. Він з початку буде кидати ся, сварити на тебе, але нічо не роби собі з того. Ти все своє. Він пізніше дасть.

Питомці увійшли до першої кімнати. Двері до кімнати, де сидів світліший, були зачинені. Один з товаришів заперував.

— Прощу.
Ми всі увійшли.
— Слава Ісусу Христу.
— На віки. А що, господинове, скажете?

— Ми, прошу світлішого, — зачав наш провідник — привели до світлішого одного гешіхту. А ось він.

Гешіхта поцілував світлішого в руку.

— Як господинов зоветь ся?

— Петро Турчинський.

Та господинов уже був у мене.

— Так, був — відповів провідник — але він зараз таки потім виступив з семинара, а нині знова вернув.

— Ага... Ну, а чого господинов виступив?

— Каже, що ему тут за мало їсти давали.

— За мало? Гм! Нехай замельдує се отцю ректорови.

— Чуєш, гешіхто, маєш сказати ректорови, аби тобі давали подвійну порцію.

— А господинов де кінчив гімназію? — питає далі віцектор.

— В Пужниках, прошу світлішого — говорив за гешіхту его шкільний товариш.

— То в Пужниках є гімназія?

— Ого, го аж дві. Польська і руска.

Сего року хотіли там заложити руский університет, але не заложили, бо не могли найти портнера. Ніхто не хотів подати ся на сю посаду.

— А ті Пужники далеко? — винитував ся світліший.

— О, далеко, прошу світлішого. Там вже иний край, иний климат.

— Так?

— Я там був сих вакацій. У нас тут горяч, а там люди в кожухах ходять. Від морозу коні гинуть, падають серед улиці.

— Ов — дивував ся віцектор.

Питомці дусили ся зі сміху.

— А які там, прошу світлішого, птахи недобрі! Сего року, на примір, бузьки виїли всю картоплю в полі, так що люди пухнули з голоду. Світліший не читав сего в „Народній Часописі“?

— Я читаю „Народну Часопис“, сего в ній не вичитав.

— Навіть хінський цїсар прислав їм запомоги двацять корон.

— А господинов, що робив в Пужниках?

— Я їздив там купувати коні. І

завоює світліший, що мене там стрінуло? Іду я собі попідр ратуш, а тут раптом з неба грим в ратуш грим! Ратуш завалив ся, мені зірвала одна цегла капелюх, а друга впала в кишеню від реверенди і геть мені кишеню продрала. Я ледви втік.

— То щастє, що господина не вбило.

— Мене ні, але мого брата геть покалічило. Він лежить тепер в шпіталі. Я власне, прошу світлішого, хотів би нині до него піти, якби світліший дали мені „ліценцію“.

— Най він сюди, до господина приїде.

— Він не може, прошу світлішого, бо ему нині ногу відтинають.

— То може приїхати.

— Не може, прошу світлішого, бо нині ему й другу ногу відтинати муть.

— Ну, а ліценції таки не дам. Най брат сам до господина приїде.

— Та бо, казав лікар, що ему нині може й голову зігнути; він не буде міг до мене прийти.

— То сим разом я даю господину ліценцію, але на другий раз най брат таки до господина сам приїде.

Питомець подав віцекторови картку до підпису. Віцектор підписав. Питомці попрацювали ся з світлішим, вийшли до другої кімнати і станули під дверми. Лішив ся сам гешіхта.

— Ну, а господинов що хоче?

— Я прошу світлішого, — почав несміло гешіхта — прийшов просити світлішого, аби світліший були так

добрі й дали мені те, що мені належить ся, а чого я ще не дістав, значить бритву, щітку, шварц...

Віцектор стояв досі спокійно. Тепер почервонів і почав сильніше трясти ся.

— Хто господина сюди прислав? — спитав і приступив близько до питомця.

— Мене прислали сюди числяки, ще лише я не маю.

— Господина обдурили. Най господинов забираєть ся!

— Прощу світлішого, та най мені світліший дадуть бритву. Я не маю чим голити ся.

Світліший задрожав еше сильніше.

— Господинов забирай ся!

— Прощу світлішого...

— Марш!

— Прощу світлішого...

— Марш батир, бо копну!

— Прощу...

Недокінчив, бо світліший вхопив гешіхту за ковчир і тругив ним до дверей.

Ми сего лише чекали. З несамоутирим криком і свистом влетіли ми з почесаніми світлішого на коритар і муж кенкувати та сміяти ся з дурної гешіхти.

Мали ми забаву на цілий день.

Гешіхта не показував ся під число пару неділь.

(Далі буде.)

Загальні збори тов. „Буковинський Боян“ відбули ся при величній числї членів в четвер, минулого тижня. Заступник голови отворивши збори ухвалив слово п. Бурачинському, котрий в довгий промові здав справозданє з діяльності виділу за минулий рік, з котрого то справоздання збори мали нагоду переконатись, що бувший виділ займав ся товариством незвичайно ревниво, за що ему п. секретар Коралевич подякував горячо в імені загальних зборів. Серед горячих онеслєв усіх зібраних іменовано онеслєв найбільшого музика-композитора Н. Лисенка почесним членом товариства. Відтак приступлено до виборів нового виділу, в склад котрого увійшли: п. М. Левицький голова, п. М. Грушківський заст. голови, п. Ор. Гандяк писарем, п. др. Стоцький почесний дїрїгент, п. Н. Гарає бібліотекар, п. П. Харжевський касєр, п. Н. Ганкевич управитель музики, пнї Сімовичева контролєр, пна Н. Костецка управительна драматична, пна Ол. Шкуртанівна господарка і п. О. Проскурницький управитель забав. Заступниками виділових вибрано пну Н. Підляшечку і п. Ол. Садогурского. Онєслє рішєннє загальний збір, щоби виділ доконче устроїв в часї літнім кілька прогудьок музикально-декламаторських по провінціопалях містєх Буковини. На сїм закїнєчено загальні збори. — За виділ: М. Левицький голова, Ор. Гандяк писар.

Подака. Почуваюсь до милого обовязку зложити найщирїшу подяку за жертви, що їх на скарб Тов. укр. студ. „Сїч“ з нагоди вечєрниць того тов-ства зложили Виоваж. дд.: О. Рудковський (10 кор.), М. Куличковський (12 кор.), Гр. Сїбєк (3 кор.), Зубрицький (6 кор.) — Стрийський касєр.

Нові 10-коронівки. Австро-угорський банк видаєть незадовго нові 10-коронівки банноти, видруковані на янїшїм, чим тепер наперї і з бїльше скомпїюваною орнаментикою. В той спосїб хоче австрійський скарб устерєчи ся перед підрабюванєм тих баннотів.

Новий закон про військові такси. Проект нового закона про військові такси, внесенний онодї в радї державній, містєть отєї принєси: Військова такса має на будучє оперєти ся на тїм предствєленю доходів (Einkommenvermittlung), котрє служєть основою до вимїру особисто-доходового податку, однак познєшаєсь значно в задї поза вимїром сего податку і не буде мати характеру додатку до него. Починаючи ся так само, як податок особисто-доходовий при доходї 1200 корон обїймає тарифа військових такс по два стєпенї доходів в одну клєсу, починає ся такою 6 корон (для обовязаних платити таксу асєндєнтів 3 кор.) і підносєть ся докладно в тїй самїй прогрєсї, як тарифа податку особисто-доходового. Доходи аж до 1200 корон мають бути вільні від військової такси. Досї мали асєндєнти платити за свої дїти, внуки і т. д. так довго, доки після горожанського права були обовязані до алїмєнтації, а дїти та внуки не мали потрібного на своє удержанє майна або доходу. На будучє асєндєнти будуть під деякими застереженнями тоді обовязані платити військову таксу, коли їх майно буде вїснє від майна дотичного дєсєндєнта, при чїм такса має вносити половину тої суми, котра при рівнїм доходї одвїтєно до тарифа принадала би на сина або внука. Щоби улекшити властим, що сповняють військові аґєндї їх урядованя, новий проект дозволяє обовязувати платити військові такси згодошувати ся в громадах, в котрих перебувають, а в сєй спосїб заощадити ся властим вивїдуванє про місце побуту асєндєнтів. З такє заведеного на основі того проекту закона надїє ся правительствє річного доходу в округлїй висєтї 2.700.000 корон.

Новий антикарський закон, якого проект предложило правительствє на оводїшнїм засїданю ради державної, рїжить ся дєчим від попереднього проекту, який був предметом нарад заряженої правительством анкєти. Головна рїзниця полягає на тїм, що новий проект зносєть правительствєну оцїнку апєтєв, коли вони переходять правую до рогою з рук до рук межє живучими. За те прийнято з попереднього проекту до нового прийняти що-до заоновуваня нових антик. Тї принєси зносєть дєтєнерїшнї конкурси при удїлюваню антикарських концєсїй, а засновуванє нових

антик полишають ініціативї управлєннєх до сєго фармацевтїв, причїм цїла процедура випадає тепєр далєко коротше. Коли досї справа заснованя нової антики переходила через пїть інстанцій, тепєр входить в рахунок лише двї: краєва властї і міністерствє. Наслїдком сєго заснованя нової антики нинї значно уменєшенє. Во коли досї потребу за снованя нової антики мусїла узнати з власної ініціативи державна властї, що лєчало ся дуже рїдко, так тепєр кожний управлєний до сєго фармацевт може предложити політїчний краєвий властї ввєсєнє і виказуєчи в нїм потребу нової антики, старати ся о концєсїю на єї заснованє. І ту концєсїю може тепєр одєржати скорїше чим на основі дєтєнерїшної конкурсової систєми, бо ходити лишє о те, щоби дотична властї призначала єго мотиви, а відтак, щоби згодили ся на сє антикарї даного округа, для котрих нова антика не являла би ся небезпєчною з огляду на їх екзистєнцію. Що-до особистих квалїфікацій компєтєнтїв, то проект вимагає що найменше 10-лїтньої практичної працї в антикарскїм званю від осягнєня стєпеня магістра фармації, підчас коли до перєнятєя єстрауючої вже антики вистарчає лишє 5 лїт практикї. Нову антику засновувати можна лиш там, де є близько лікар. Такє, яку при вноєнєню подани треба зложити до рук державної властї, залежити від числа населєня дотичної мїсєцовостї. Вгїнци нормє новий антикарський закон сєраву недїльного відпочинку, а також право, яке дозволяє лїкарам і ветеринарам удержувати домовї антики. Щоби унєможливити всєяї спекуляції при набуваню концєсїй на новї антики — бо лєчало ся, що дєхго удержаню концєсїю продавав сєйчас з грубим зиском особї другїй — додано до нового закона принєсє, на основі котрого той, що одєржав концєсїю, мусїть вєсти антику особисто і на власний рахунок що найменше пїть лїт.

Скандална бійка в парламентї. На засїданю ради державної в сєреду всєїмєцкїй посєл Шгайн назвав чєсного радїкального посєла Фрєслєя годинниковим злодїєм. Запитаний, на який основі робити пос. Фрєслєви такий закид, покликєв ся на дєвєнїкаря Леопольда Мандля. Передчєра, під концєц засїданя, околє 5. години по полуднї сєй дєвєнїкар, Леопольд Мандль, прийшов до галї парламенту. Сєйчас поспїшили до него чєскї радїкальний посєл Фрєслє, Кльєфач і Сєгналь, а Фрєслє спитав Мандля, чи то він пустив про него чутку, що забрав годинник в бїлградскїм конаку. Мандль відповїд, що повторив лишє то, про що розказували всї в Бїлградї. Прийшло до сварки, після котрої Фрєслє ударив Мандля в лїцє, на що Мандль Фрєслєви віддав. Тодї Кльєфач і Сєгналь кинули ся на Мандля і почали єго немилосєрдно бити по головї і лїцї. Дєперва дєвєнїкаря, що надбїгли на сє сєну, вїрвали Мандля з рук чєских радїкалїв а цїлою сєравою заняла ся парламентарна прєзидєнт. Мандель був цїлком опухлий, поранєний і на пів неспритомий. Як доносєть нинїшнї нополуднєвї тєлєграми, прєзидєнт др. Фєттер на нинїшнїм засїданю парламенту удїлив наґаня послам Фрєслєви, Кльєфачєви і Сєгнальєви а пос. Шгаїновї удїляє ся наґани за калюмїєну кївєнню на пос. Фрєслєа про крадіж годинника. Та не конєц на тїм, бо Мандель прислав сєкундаєнтів пос. Фрєслєви і Кльєфачєви і як сєрєва скїнчить ся, поки щє неznати.

З товариства „Дїєстер“. Дня 5-го надолїста с. р. відбуло ся засїданє Ради надзираючої обох Товариств під проводом прєзидєнта Кузьми, в прїсєднєности 17 члєнєв Ради і правительствєного комісаря п. радїка двору Гута. Надзираюча Рада прийняла до відомости звіт Дирєкції і комісії ревїзїйної з бїлянсом за три квартали с. р. Відтак подала надзираюча Рада прєсєбї члєнїв, котрі утратили право до відшкодованя, і признала в дорозї ласки Йосєфови Кшановскому в Монастирєсах, повіта Бучач 1000 кор., Василєви Кисїлєви в Голєшєві, повіта Жидичєв, 213 кор., Сєфанови Бундї в Галичєвах, повіта Перемїшлянїн, 200 кор., Сєфанови Шалєвїч в Мужилєвичєх, повіта Яворїв, 280 кор., Іванови Панькову в Цунєві, повіта Городок, 414 кор. і Андрїєви Бучиньскому в Золєчєві, повіта Золєчїв, 900 кор. Разом удїлило товариствє Дїє-

стер“ в дорозї ласки сєго року 32 відшкодовань в сумї 12.959 кор. 84 сот., в таких случаях, в котрих мало право пієлї статута відшкодованя відмовити. Також порїшила Рада надзираюча роздїлї квєти 4.000 кор. призначєної загальними зборами товариства з надвїшки за рік 1902 на запомоги для аґєнтїв-сєлян, котрі трудили ся для товариства бїльшє як пїть лїт і виказали, що запомоги потребували; сумою тою обдїлено 125 аґєнтїв.

Дефравдація на галицєх поцєтах належить майже до повєсєднєвної історїї, як показуєть з так частих поспїдними часами примїрів нарушеня поцєтових грєшєй. Найновїший случай розємєтєрював перед кількома днями трибунал прїсєжних судїїв в Тернополї. На лавї обжалованих засїдав 20-лїтний чєловїк Ян Ярошинський, щоби відповїєти за злочин сїропєвєрєня, якого допустив ся не з нужди, але щоби мати грєшї на розгульє житє. Ярошинський адмінїстрував в маю, чєрєвнї і лїпнї с. р. поштою в Тарнорудї і Бїлобїжнїцї і прївластив собі з повїрєних єму грєшовєх посїлок повєрх 200 кор. Супротив сєго, що обжалуваний признав ся до дефравдації, судїї прїсєжні потвєрдили питання постановлєн в напрямї злочину сїропєвєрєня, і трибунал засудив Ярошинського на одєн рік тяжкої вазнїцї, заострєної постєм і тємнїцєю.

Процєс проти гр. Квілєцкої в Берлїнї, в справї закинєного їй підсєнєня дитини, аби удержати ся при майїоратї, понїчєв ся онодї увїльнєнєм обжалованої від вини. Також увїльнєно всї нїшнї особи, які мали єї помагати при підєсєнєню дитини.

Бїйка адвокатів в судї. З Риму доносєть: В часї відбуваючого ся тут касацийного процєсу о обиду чєстї, який видав 6. мїнїстер Бартольо соціалїстєви Фєррї, прїйшло онєгда до бїйки помїж адвокатами обох сторїн. Імєєно адвокат обжалуючого Вєтторї, котрому адвокат Фєрїго закинув труслївїстє, кїнув в лїцє Командїнїго калємарєм і вїбив єму зуб. Відтак оба адвокати розпочали бїйку на кулаки і аж прїсєутним в сали жандармам удало ся розїрвати обох борючих ся адвокатів.

В Рїзї з'явила ся шайка розбїйників, що складала ся із 8 молодих хлопцїв, між якими найстаршому 12 років. Нєдавнє єю шайку заарєштовано з прїводу убийства якогось добродїя на улицї з цїлю грабєжї. В вазнїцї молодї злочинцї поводять ся зовсїм по дїточому: забавляють ся, сьмїють ся. Як доносєть, злочин був виконаний без жадного хвилюваня з боку молодих розбїйників.

Студентські заворушеня в Кїївї. З Кїєва звїщають, що дня 16. надолїста, яко в річницю страчєня убийника, студєнта унївєрситєту, Балємашєва, що убив мїнїстра Сїлєтїна, прїйшло до демонстрацій студєнтїв. Вжє два дни перед тим вийшла відєзва, яка вказала, щоби почтїти смєрть рєволюцїонїста чєрєз нєслуханє викладів і обхїд 16. надолїста. І дїйсно зїбрала ся о 11. годинї рано на унївєрситєтї товпа студєнтїв, котрі вийшли громадно до 14. салї і заповнили єї по бєрєги. Ту виглошєно мови, почїм вийшли студєнти на улицю, де зовсїм нєнадїєвно зорґанїзувала ся нараз демонстрація. Новїльним кроком, у взїрчєво упорядкованих рєдах рушєв похїд, зложєний з кількасєт голєв улицєю Володимирєвою. По дорозї сьпївано рєволюцїйнї піснї і взношєно оклики протї царату. Коло студєнтєскої кухнї розбїв ся похїд. Демонстрації старали ся прєшєходити куратор, ректор і мїнїсєктор унївєрситєту, однак не змогли нїчого вдїяти. Коли они виходили з унївєрситєту, студєнти засьпївали „Вїчнєя пам'ять“. Арєштовано 29 студєнтїв.

З Америки. Ч. 46 американської „Свєбєда“ прївєсїть такі вїєти: Угорський Русєлє Александр Врєбєль зїбрав між американськими Русинами на украшєнє цєркви в Боронїєвскїм монастирї на Угорщинї і прєсєлав на руки іґумєна того монастиря досї вжє 1.000 кор. — В Джєрєї Сїті N. Y. зложили дня 1. с. м. тамошнї Русїни в цєркві по службї Б. 22 долєри 68 ц. на убогах погорїлцїв-Русинїв в Золєчєві. — В Єлїмїга постїгло нєщастє дня 29. жовтня люблєного і поважаного патрієта Івана Тарбєя (родом з Малєстова коло Гор-

лиць), сєкрєтаря Рус. Нар. Союзу і касєрєя цєрковного, машина гнїблююча дошки відтєла єму чєтири палцї лївої руки попри саму долєню. — В сїм чїслї „Свєбєда“ умїєстила горячий поклик бурєм ім. сьв. Онуфрїя в Ярославї о жертви на будову дому для тої бурєи. — Православний єпископ із Сполучєних Дєржав Тїхон вїїхав до Пєтєрбурґа. Як доносєть „Амєр. Правосл. Вїєстнїк“ старєєсь він там о основанє правосл. вікарїату і духовної сємїнарїї в Амєрїцї, о прєнєсєнє катєдри управлєючого єпископа до Нов. Йорку і т. п.

Дорогий клубок. В Берлїнї мєшкєв у 42-лїтньої вдовї Фогєль 24-лїтний єлюсар Бєнєрт; мїмо рїжнїцї вїку лєчили їх доволї тїснї взаємїни. Нєдавнє одєржав Бєнєрт спадщїну в сумї кількох тїсєч марок і сховєв грєшї в кананї. Коли повернув по кількох днях до дому, завважав, що кананї нємає а на донїтє, де она подїла єя, одєржав відповїдь, що єї забрав єкзєкутор до лїцїтацийного лєокалє. Пєрєстрашенїй побїг сєйчас під вказаною адресою, однак не найшов грєшїй в кананї. Бєнєрт удав ся сєйчас на поліцію, котра ствєрдила наперед, що Фогєль стоїть під конлїєю поліції, бо була вжє кілька разів карана за крадіж і розпочала від нєї. Зразу видавала ся всєяка шуканина бєзцїлюю. Аж вгїнци одїн урядник вївав на гадку зрєвідувати ручну роботу, якою занимала ся якраз Фогєль. На жаданє урядника подала вдова з усмїхом свою роботу, але, коли урядник хвєтив клубок вїток, она змїшала ся. Сєйчас розмотано клубок і показало ся що на звинєнї єлєвно тїсєчки марок навнїзуда прєворна вдова бавовну. Із тих грєшїй заплатила она уже дєякї долєри, а прєчє звєрнєно властїтєлєви. Вдову арєштовано.

Кутїк сьмїху.

Чому не жените ся?
Бо не чую до того нїякої потреби: катару кїшєк не маю, рєвматизм мєнї не доскуєє, не знаю, що то артрєтизм, криж маю здоровий, чуприну маю буйну, отжє скажїть самї, чи супроти того маю я які данї на мужа?

Господїня: Пробї, в передпокою суть злодїї!

Профєсор: Заведїть їх тимчасом до салї ону, я там сєйчас прїйду.

Сїю поплєд.

Учитель: „Морїц, скажї менї, чому вїкинув Бог Адама і Єву з раю?“

Учєник: (Сїм властїтєля камєнїцї)

„Во вони не платили чиншу.“

Нєвдєка.

„Нєсказана лютїстє берє мєнє, як погадаю, що Нєвї ддалє сєкому позичив я 2000 кор.“

— „І тепєр омїнає він тєбє?“

— „Нї, я мусу єго омїнати, бо він купив собі автомобїль.“

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Гайдамаки“ ч. 59. містять: Мїнїстри сваркою латають ситуацію. — Отруєнє русїноїдєства цїлющим лїком для руского народу Ш. — Хвїля їдє, розкочує ся. — З Рєгатїна. — Нова їзєва на сєлян. — Промова п. д-ра Могїльнїцкоґо. — Новїнки.

„Поступ“ ч. 44. і 45. містять отсї статї: Поезїї Остєпа Лудькоґо. — Геройска смєрть Івана Гонтї Рєвухи. — Про право своїни або прїналєжнєности. Нєдр а Указ протї голоду — Івана Франка. — Дєщо про Канаду — д-ра Єронїма Калїтєвского. — Др. Іван Франко — Ярослав Вєсєловского. — Із пісєнє заточнїцї Мєлєнї Булївної. — Як зїмують рєстїни? — Івана Раковського. — Всєчїна. — Новї книжкї. — Сьмїшнє. — У фєйлєстонах: Кваскї, образок Мїколи Чорнїла і На відлєтї, нарїс Адольфа Даґаєїнського в прєкєладї А. Грїнцїшнїна. — „Поступ“ виходїть що тїжня в Коломїї і коштєє річно лишє 4 кор.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після скількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, з куни і різновидні модні вибори; до того зарукавки (муф) і шапки. Убрання футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і пань того роду товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до пользования, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сукна і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також півовняні і вовняні опаски, штани, діточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до пользования, оґрівачі колін, карку черева і пульсів, камані, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жемі і вовни найновішої сорти. Cachoux, охоронячі конібрів і наймоднійші краватки для панів англійські і віденські. Артикули до подорожі і накривала в наймоднійшій виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви в Гоудиярекої фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чашек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані ланером, Vohelaif і Chevreaux з шовковим плітом і трікотним нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і в телячої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до виправ гімнастичних.

Кальоші і черевики до снігу. Самостійна продаж з найлучших петербургских фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і салюнові, стоячі і на стіну годинники, тагарки до притискання листів, Nipres і т. п. Альбоми із шкіри і плішу, вецесарії для панів і пань, мошонки на листи, пушки на цигара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикати.

Замовлення з провінції виготовляються скоро і точно по як найдешевших цінах.

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

є найліпшим загально знаним біл умиротворючим натиранием, в ціній від 80 сот., 140 кор. і 2 кор. до набути у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в ориґінальних флашках з нашим охоронним знаком „Якор“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

29 (8-40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесен
за 2 кор. 50 с.
Писання Ос. Юр. Федьковича
I, II і IV. том по ціній:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— 12-60 к.

При більшій викупній оп. чекає ся
значний рабат. (0-0)

Хто хоче заробити

багато гроший,

най зажадає великий ілюстрований
Цінник годинників, товарів з золота,
ланцунів, товарів з хінського срібла,
інструментів музичних, поодиноких
частий складових годинників і зна-
рядів годинникарських. 32 (8-10)

Цінник висилає gratis і franco.

Ф. ПАММ, Кранів (Галичина)
ул. Зелена 3. — Рік заложення 1852.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і свята від 1/10 до 11 години рано.

З ЯКОРОМ СКРИНОЧКИ ДО БУДОВЛЕЙ І МОСТІВ.

Скриночки з яко-
ром, що взаємно після
плану доповняють ся
все суть найприємній-
шою забавою дітей;
але они своїми велича-
вими будівлями і мо-
стами і дорогами дають
займаву розважку і не по-
винні хибувати при жадних
Різдвяних подарунках.

Скриночки на мости готові до ч. 22 і містять стільки преґарних звірців до
будови мостів, що кождий, маючи вже скриночку з камінцями до будови, повинен
соби їх в доповненя докупити. Близні о тім, як і о нових укладових забавах
Сатурн і Метеор унаас кождий з ілюстрованого цінника, що висилаєсь даром
і оплачено. При закупній жадати лиш скриночки із славного **шаркою**
якор, бо всі другі суть лиш наслідуванем Ріхтерівського ориґінально-
го фабриката. На складі по всіх складах забавкових товарів вкраю і за границею.

Ф. А. Д. Ріхтер і С-пка

королівські надвірні доставці

36 (2-7)

Коптора склад: Operngasse 16. Wien. Фабрика: XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New-York.

Вже вийшов

з богатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотиків.

Рік заснованя 1892.

Товариство взаїмних обезпечень

„ДНІСТЕР“

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвіти“.)

одинокє руске товариство асекураційне,

Обезпечає будинки, движимости, збіжжє і пашу против
шкід огневих, побирає умірковану оплату премій, а чистий
зиск т. е. надвишку з оплат розділяє межі членів яко звор-
отів; в послідних трох літах виносив зворот 8%.

Виплачує шкоди дуже скоро а оцінку шкід переводить разом.
ДНІСТЕР з делегатом і місцевими членами за 10 літ виплатив
6,064 відшкодовань в сумі 3,187,258 кор.

ДНІСТРА поліси приймають при позичках Банк краєвий і каси
ощадности. Посередничать при обезпеченях на житє в
крайівськїм Товаристві.

ДНІСТЕР відступає частє провізії з таких обезпечень на рускі
добродійні цілі; длятого на житє треба обезпечати ся тільки
через „Дністер“.

ДНІСТРА фонди виносять з кінцем 1902 р: 838,364 кор. і всі
умищені в цінних паперах пушлярних.

ДНІСТЕР уділяє агенції селянам особливо там, де еще не роб-
лять дотеперішні агенти.

ДНІСТРА агенти заробили вже 432 тисячів корон провізії

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсертати
платні в Чернівцях.

Рада державна.

При дебаті над заявою д-ра Кербера пос. Романчук в своїй промові зазначив становище Русинів супротив політики центрального правительства. Обговоривши політику міністра-президента в попередні часи і її наслідки, пос. Романчук звернувся до австрійсько-угорських відносин. Угорський закон з р. 1867 і трохи пізніший закон австрійський застеріг деякі права короні що до організації і проводу війська. Коли корона зречла ся сама деяких прав, то против сего не можна нічого порадити і протест був би не умісний. Отже і австрійський парламент має право рішучо домагатись зречення тих самих прав в свою користь, се перше. По друге, скоро армія перестане буде спільною і поділиться на австрійську і угорську, то австрійська частина монархії не має жадної причини ані обов'язку платити на цілу армію.

Далі, всі краєві союми не могли правильно функціонувати по причині абстиненції і обструкції. При чім до сего значно причинило ся поведжене центрального правительства принаймні в деяких союмах. Так наприклад центральне правительство витворює в Галичині стан річий, з яким прийдеть ся бороти ся подібно як в Чехах і Угорщині.

Коли справді має наступити лад в Австрії, то конечно треба двох річий. По перше, треба наразі спити національні спори законом якимось. Такий закон мусів би відноситись не лише до німецько-угорських відносин а взагалі до всіх

народів в Австрії. Значить, не можна не згодити ся з Беррайтером, який перший із німецьких послів виголосив слово про національну автономію. Таким чином, замість сидіти тутки далше даремно, треба скликати анкету, котра малаб подбати о язииковий закон для всіх народів і о виборчу реформу. До анкети мусять належати заступники всіх можливих поглядів. Колиж правительство не зверне уваги на таке внесення, то потрібно буде звернути ся до високої палати, бо так, як тепер є далше, не може бути.

Центральне правительство, як відомо, принаймні тепер инакше задивляється на польсько-руські відносини і тому відсилає Русинів до галицького сойму. Безуслівно правительству треба на кого будь оперти ся, але опирати ся на того, з ким прийдеть ся опісля бороти ся, не зовсім політично.

На початку посліднього засідання президент Фетер висловив свій жал і нагану по причині того, що пос. Кльофач і Сеналь зневажили чинно в кульборах парламенту дневникаря Леопольда Мандля. На що чеські радикали відповіли: „То не дневникарь, то правительственный шпіцель“. Відтак пос. Кльофач запротестував проти уділення нагани і домагається вибору комісії, котра уділила би президентови нагани.

Референт Пльой повідомляє, що комісія для нагани ухвалила одностайно уділити нагани пос. Штайнови за оклик, що закидав Фресльови крадіж годинника в білградським конаку. Річ в тому, що один дневникарь оповідав, як кожний із присутних в конаку взяв собі шось

на памятку, а тому що Фресль був там, то Штайн гадав, що Фресль украв годинник.

Далі, забрав голос пос. Морсей в дальній дискусії над декларацією д-ра Кербера. Бесідник уважає угоду з Угорщиною за конечну, однак є противний тому, щоби Австрія жebraла о угоду. Опісля забрав голос Груби, чеський клерикал і доказував, що тільки теперішня правительствена система поносить вину хаосу на Угорщині і Австрії.

На тім замкнено засіданє.

Вісти з цілого світа.

— Ситуация в парламенті.
Мабуть нині закінчить ся вже в палаті послів дискусія над бесідою д-ра Кербера, позаяк після дотеперішних диспозицій має промавлити ще лиш пос. Шальк, а відтак буде дискусія замкнена і будуть ще лиш говорити генеральні бесідники, на котрих мають бути вибрані послы Дершата і Странський. Які предмети прийдуть на порядок дневний по тій дискусії, доси ще не знати, позаяк до суботи не було ще під сим взглядом згоди межі послами. Одні хотять, щоби безпосередно по сій дебаті поставити на порядок дневний внесення в справі знесення § 14, а другі знов противлять ся тому і хотіли би, щоби насамперед перевести дискусію над законом о підводах, о таксі військовій та о провізорії бюджетовій. Для того може бути, що дебата над бесідою д-ра Кербера потягне ся аж до середи, а до того часу настане якась

згода. Президія палати стоїть при теперішнім порядку дневним, а зміна могла би лиш тоді наступити, як би партії того зажадали; доси однакж ніяка партія не зажадала зміни. Що до дебати над знесенням § 14 то єсть загальне переконанє, що она потягне ся ще о много довше, як дебата над бесідою президента міністрів, але мимо того не принесе ніякого хісна, бо в палаті панів ледви чи знайде ся більшість, котра схотіла би знести § 14.

— З Сербії. Король Петро сербський зачинає поволі приєднувати собі давних приятелів Обреновичів а своїх противників. Недавно тому приймав він на аудієнції генерала Васича, котрий перший мав відвагу виступити против убийників короля Александра а тепер, як зачувати, хоче покликати до чинної служби давного приятеля короля Мілана і міністра з часів короля Александра, Владана Дьордевича, котрий доси проживав за границею. Владан Дьордевич був рішучо противний одруженю Алксандра з Драгою, а коли то стало ся, він покинув Сербію і виїхав за границю. Зараз по звістних убийствах в Білграді оголосив він був в одній німецькій часописи статю, в котрій схаактеризував убитого короля яко лютого звіра, котрий зробив смерть не лиш многим Сербам і дівчата з порядних родин велів із злости жандармам затягати до публичних домів, але навіть мав наймити якогось Кнезевича, щоби убив его батька, короля Мілана. Кілько правди в тім, годі знати; досить, що Владан Дьордевич має тепер обняти важну місію у Відні і старати ся о то, щоби король Петро був прийнятий на ві-

Яр. Юлев.

Семинарські спомини.

Нездалий обід.

Ми вертали з викладів до семинара о дванадцятій годині. Голоду, з яким ми вертали під свої числа, годі описати. По кепським чаю й булці, по чотирогодинній сидженю й увазі на університетській лавці — який не буде чути ще більш як вовчого голоду? Хто мав гроші, сей купував собі у дверника булку, свра або кусник ковбаси і сьміяв ся з голодних. Але таких, що мають гроші, в семинарі дуже а дуже мало. Обід аж за годину, або й за півтора. Що тим часом робити, аби притлумити в собі голод? Деякі питомці мали на се дуже добрий спосіб — тарокові карти. Інші знова клали ся на свої ліжка і дримали, очікуючи милого звуку дзвінка.

Вкінці задзвонено.
Перший, що показував ся на городі і сьпішив в рефектар, був світліший. Згорбив ся в двоє, насунав колпак на потилицю, прижмурих очі, вишкірив свої чорні, великі зуби і шкандибав не оглядаючись нінащо й ні на кого.
За світлішим появляла ся правильно гешіхта, за гешіхтою йшли повагом „ксьондзи“. „Імпріники“, що чекали при входовій брамі, в числі близько сорок, подивлялись сю точність і порядок питомців обідною порою.

Семинарський рефектар ділить ся на два переділи: перший більший і другий менший. В першій стоїть звичайно дванадцять столів, в другім шість. Кожний стіл має дванадцять накрить. В першій рефектарі, з виїмком шестого стола, сидять самі „ксьондзи“. В другій рефектарі перший стіл призначений для питомців з другого року, всі інші столи для гешіхти. В другім рефектарі стоїть також десятий стіл з першого рефектара, обсаджений „ксьондзами“.

Дали знак дзвінком до молитви. Один питомець при першій столі помолив ся в голос. Після сего уєв кожний на своє місце і став хлентати зупу. Чути було лише сербани й удар ложок о грубі тарілки.

Нараз залунав при столах „обергешіхта“ в першій рефектарі гучний сьпів. З початку піддержуваний кількома голосами розлив ся небавом по всіх столах, де лиш сиділи питомці з другого року.

Обідний концерт почав ся сим разом пісню найстаршою, найліпше всім званою:

Коперника трийцять шість,
Там гешіхта кашу їсть.
Їсть гешіхта, галасує,
Фундуш каша їй смакує,
Бо гешіхта їст кайн менш...

— Кайн менш, кайн менш, кайн менш — підхоплювали інші питомці зі всіх кутів рефектара.

В рефектарі був сьпів заказаний. Треба було сидіти тихо, за голосно навіть не говорити. Але зі світлішим

инший рахунок. Він не такий, аби зумів забави перешкодити. Старається виправді про лад, але як не йде, то що порадиш?

Коли стануть сьпівати при яким столі, він зараз і біжить туди. Але питомці не так легко дадуть ся „виловити“. Світліший стане при однім столі, то тут виправді втихає пісня, але зараз таки відживає при другім столі, в иншій куті рефектара:

Вже гешіхта тай найв ся,
Ледя під число залів ся.
Ксьондзи з під числа нагнали,
Вікна всі порозтвирали,
Бо гешіхта їст кайн менш...

Світліший наслухує якийсь час, де сьпівають. Коли вже зміркує, який се стіл, сьпішить туди чим скорше, але, як передше, надармо. Там питомці сидять вже тихо, а сьпівають знова инші...

Така забава тягнула ся довгий час, доки світліший умучений безуспішною біганиною не зрзгніував з „лапанки“ і не станув по середині обох рефектарів, опустивши руки та прижмурихши ще дужше свої і так малі очі. Аж тепер вже без перешкоди, розпочала ся на добре семинарска „Tafelmusik“. Оба рефектарі аж трясали ся від грімкого сьніву повідживляваною через вакації обергешіхти.

Пісню йшли на переміну. По укінченню „Коперника трийцять шість“, за сьнівали пісню, що починається ся:

Йшла гешіхта на параду,
Мриц¹⁾ з переду, Мехель²⁾ з заду

¹⁾ віцеректор. ²⁾ сторож.

Ви гешіхти обекураї
Тримайте ся кумпанїї,
Ой, ой, ой...

Після сего знова таку:
На Камчатці³⁾, на Сибірі⁴⁾, гей,
Там гешіхти є без міря, гей,
Гей, гей, фітєм гарум, галайпуютом, га-
[лайпуютом, ой а га!]

Вкінці затягли отсеї:

Зібрали ся гешіхти,
Всі обекурні до крихти. —
Сто гешіхтів Мехель мав,
Всіх до столу позганає.
Ти гешіхто вусата,
Будь на віки проклята... і т. д.

Але й гешіхта не сиділа тихо. На сьпів „ксьондзів“ відповідала ще страшнішим битєм ножів об тарілки. Правдиве пенкло...

По якимсь часі пісня стала ослабати. З сего скористала гешіхта й зачала собі сьпівати:

Ой поїхав фармацевта⁵⁾ до нани в кон-
[кури,
Тай забув їй він сказати, що він без
[матури.

Марш фармаццо, марш фармаццо пасти
[свині, гуєи, кури, марш...

Рівночасно знова ксьондзи бють ножами об тарілки і заглушують вереск гешіхти.

Вкінці подали другу потраву. Сторожі порозношували її по столах. Пісню втихли. Питомці заняті смакованєм і критикованєм поданого. Загальне одобрєне.

³⁾ і ⁴⁾ дуже великі, зимні числа, кімнати.

⁵⁾ Питомець, що не має матури.

деньскім дворі. — Недавно тому явив ся був в селі коло Прізерну якийсь Тома Петкович, чоловік, що був у турецьких властей на службі, і зачав тамошних Сербів намовляти до ворохобні, обіцяючи їм, що сербське правительство пришле їм в тій цілі карабіни Мавзера. Він хотів в той спосіб лиш вивідати ся, чи і у кого знаходять ся якась зброя. В кілька двів опісля з'явили ся в тих селах відділи жандармів, котрі повідбирали всі рушниці уживані до польованя та кілька карабінів Мартіні'ого. Консулі австро-угорський і російський в Прізерні заперотестували против уживаня агентів провокаційних і зажадали від Вал'ого в Скопю, щоби він вернув назад забрані рушниці, що й стало ся.

— *Реформи в Македонії.* Після ноти поданої Турції австрійським і російським конзулами турецький уряд мусить 1. змінити територіальний поділ адміністративних одиниць в інтересі відповідного угрупованя окремих народів і 2. завести при інспекторі реформ агентів, що мали б на меті усюди звертати увагу тої інспекції на потреби християнського населення, на надужиті місцевих властей, а також доносити відносно всего своїм правительствам. Се є головні пункти вище названої ноти. Як можна бачити, перша точка має на меті, реформувати внутрішній стрій Македонії в залежності від етнографічного складу населення і окремих її частин. Така реформа мусілаб усунути аномальний стан в Македонії, що уже на протяз кількох літ дає себе почувати і причинив ся до витвореня так званого „Східного питання“ за розв'язанем якого так пильно стежать другі держави. — При відомім угрупованю ріжних етнографічних елементів національна справа в Македонії булаб поставлена на шлях правильного розвою і уже тим самим булиб усунені претенсії на протекторат як з боку Росії, Австрії, так і взагалі з боку других держав, протекторат, який безуспішно перейшов би в просте поширене території тої чи другі держави. — Під другою точкою зазначені засоби перш усього до ча-

сового полагодження відносин між Македонією а Турцією, а по друге, до проведення реформи в Македонії, до якого турецьке правительство мусить як найскорше приступити. Цілком згодившись з характером конечних реформ в Македонії можна дещо сказати проти тих засобів, яких вживають російська і австрійська держава в сказаній цілі. — Коли взяти на увагу, що після статистичних дослідів в однім монастирськім окрузі із 496 християнських сел зовсім зруйнованих 127, із 38.392 християнських гадіств зруйнованих 11.906, із загальної кількості християнського населення (259,867) лишилось зовсім без прибутку 71.972 чол., то мусимо сказати, що обставини вимагають рішучого і як найскоршого контролю з боку держав; але поступоване відповідно першому пункту ноти не дає ані того, ані другого: агенція при інспекції реформ в сему разі мусить виконувати функції лише посередника між обома правительствами. Не маючи жадного права на активну діяльність, вона лишиться в ролі посередничого механізму. Навпаки сказана інспекція, звертаючи ся за кожними дрібницями до турецького правительства, використовує таке становище в тому зміслі, що буде затягати справу на дорогу дипломатичних суперечок, що і характеризує теперішню політику Турції. Турецькому правительству нині найбільше ходить о те, щоби відтягнути справу реформ до повного ослаблення македонського руху, бо тоді воно мати ме цілком инше становище супротив реформ, як тепер. — Цілком инша річ, колиб конзульства держав в Константинополі були в сій справі інстанціями рішачими лише принципіально, а в ріжних дрібницях були компетентними другі. Дякуючи сему Турція мусілаб, як кажуть, скоро показати свої карти, а се мало б ті наслідки, що австрійська і російська держави більше рішучо поставилиб свої домаганя, чого і вимагає теперішній стан в Македонії.

Справозданє

філії тов. „Руска Школа“ в Кіцмані.

Дня 21. листопада с. р. відбула кіцманська філія товариства „Руска Школа“ в дівочій школі в Кіцмані головні збори за час від 15. лютого до 21. листопада 1903. Явило ся 54 члени і відпоручник черновецької філії п. Іл. Карбулицький. Дневний порядок був такий:

1. Збори отворив заступник голови п. В. Івасюк, привітав всіх присутніх щирими словами і заохотив членів до спільної діяльності в товаристві, порівнюючи удачно членів і виділ товариства з тілом і душею чоловіка.

2. Протокол послідних годовних зборів прийнято без зміни до відомости.

3. В справозданню діяльності виділу замітно, що закуплено 200 штук першого а 200 штук другого числа крейцарової бібліотеки видана черновецької філії і розіслано для роздарованя шкільним дітям тих шкіл, котрих учителі суть членами товариства. Дальше подав виділ свого часу петицію до краевого сейму о підвищенє платні учительської, та на жаль сесія минула без полагодження сєї некучої справи. Устроїно також комере в честь новоіменованого інспектора п. Н. Сивинула. Дальше постарав ся виділ о печатку для товариства і о два відчити на сї головні збори і полагодив еще кілька справ меншої ваги. Збори подякували уступачому виділові за его діяльність повстанем із місць.

4. Справозданє касове показало, що товариство числить 66 членів з тим зазначенем, що на жаль ще не всі учительські сили сего повіта належать до товариства. Приходу було 326 К. 54 сот. а розходу 50 К. 68 сот. Над сим справозданєм розв'язала ся ширша дебата і на внесенє п. В. Кукелки прийнято, щоби виділ ульнував відповідну суму готівки в якийсь касі щадничій. Після внесення п. Д. Павла прийнято також, утримувати з початком слідуєчого шкільного року 1904/5, коли вже має бути гімназія в Кіцмані, відповідно готівці товариства бурсу. Дальше ухвалено, налінувати членів, залягаючих з вкладками, щоби ті до трьох місяців сплатили належитість, бо инакше будуть безусловно вицеркнені із товариства.

5. Відчити. П. В. Кукелка прочитав: „Про карність молодіжи поза школою“ а п. І. Никорак: „Плеканє товариського життя“. Оба відчити були удачні, із котрих було можна набути много цікавих вказівок, через що надгородили збори обох панів подякою повстанем із місць.

6. Вибір нового виділу. До виділу ввійшли слідуєчі панове, і після пізнійшого ухваленого зібрав інспектор І. Стратичук головою товариства, над-

учитель В. Івасюк заступником голови, над'учитель Г. Павний скарбником, над'учитель В. Григорович писарем а над'учитель А. Зугавич контролером. Заступниками вибрані учителі Д. Евстафівич і О. Попович.

7. Вільні внесеня. Задля пізної пори обмежено ся тільки на одно внесенє і удоброно заохочувати всі учительські сили сего повіта, щоби приставали в члени сего у кождім вигляді для учительства хосениного товариства.

По сїм прийняти збори знайбільшою подякою даруюк черновецької філії т. е. 100 примірників пятого числа крейцарової бібліотеки, а книжки розібрали члени по зборах для дальшої роздачі поміж шкільною молодіжю. Наконєць ухвалено дати із фондів товариства для дівочої бурси товариства рускої православної вилахти на Буковинц запомогу в сумі 20 корон.

При кінці подякував заступник голови п. В. Івасюк присутним за участь і закінчив збори многолітнім в честь найяснійшого цесаря Франц Йосифа І., що всі присутні з одушевленням трикратно повторили і відєсївали гимн народний.

По зборах відбула ся також дуже важна нарада над введенєм в жите стипендії ім. Ом. Поповича. Єсть повна надія, що від слідуєчого шкільного року 1904/5 будуть нею вже тішитись учительські сили кіцманського повіту.

Вечер проминув знов охотою на вечерниці з танцями; які устроїло академічне товариство „Січ“.

В. Григорович.
писар.

НОВИНКИ.

Личні вісті. Посол проф. др. Ст. Смаць-Стоцький виїхав передвчєра на засіданя залізничної ради до Відня.

З університету. Виклади на університеті нашім ізза дїстегії, яка вибухла у портира Барбера, на 10 днів застановлено. Виклади на ново зачнуть ся правдоподібно в понеділок дня 7. грудня 6. р. Інавгурація ректора відбуде ся аж дня 27. січня 1904 р.

Померли. Померла тут Юлія Тітін'єр учениця V. класу в лицєю однокласниця дїстегії, ревідента З. Тітін'єра, по довгий тяжкій недугі. Похорони відбули ся передвчєра при численній участі, що виказала, яке співчутє викликав сїй випадок смерті.

Запомогове товариство при П. кр. гімн. Генеральні збори того товариства відбули ся в заведеню дня 2. грудня 6. р.

А питомці, що до ректора не пішли, лишили ся на городі. Вони чекали на світліший. Один з них виліз на високу липу, що росла при стежці, якою мусів переходити світліший і сїв на гаузу. Інші оступили липу.

Надійшов світліший.
— Прощу світлішого, а ось тут на липу виліз один гешіхта й хоче звідти шкартувати на світ.

Світліший сганув і підняв очі в гору.

— Гешіхта мудрий — юдив далі питомець — він з липи перескочить на церкву, з церкви зісуне ся на хату гавсмайстра, відєсї ринвою в діл і вже на улиці.

А хто там є? — питає світліший питомців.

— А хтож се може знати? Якийсь гешіхта, ще й без реверенди, по цивільному...

— Без реверенди? О, то видно, що він таки на правду задумує шкартувати.

— Таж ми се й кажемо.

— Господи — кричить віцєректор в гору — най господи злізай! Господи шкартувати хоче! Злізай господи! Господи не злізай? Господи відстане есклюзію, бо ходить без реверенди, хоче шкартувати й не слухає власги.

— Прощу світлішого — кажуть питомці — прощу нам позволити, ми зараз его стагнемо. Ми поліземо й гешіхта зараз буде тут.

— Ну, прощу.
Питомці стали драпати ся на липу. Полізло може двадцять.

Світлішому стало також трохи лєше на серцю. Кількох питомців, що дали свою другу потрапу на „імперію“, підійшли до світлішого і показуючи пальцем на стелю, закричали:

— О, о, о, прощу світлішого, о! За ними заокав цілий рефектар. Віцєректор з початку йїнорував се, але коли оканє не ветавало, підніс і собі очі на стелю.

Гомеричний сміх...
Світліший завважав, що питомці „взяли его на бас“. Він збенетежив ся й відійшов в инний бік.

По спожитю другої потрапи залунали знова пісні.

Може за двадцять минут прийшла третя потрава. Сим разом подали риж поспаний цукром і розинками. При столі, що нині перший дістав їду, видно якесь заворушенє. Один другому передає тарілку і показує щось в ній пальцем. Нараз чути звучний голос:

— Люфт!
Питомці збігають ся до сего стола, покрикуючи й собі: люфт. Прибіг і світліший.

— Що тут таке?

— Прощу світлішого — відзиваєть ся голосно один питомець — ось я знайшов в своїй тарілці два таракани.

Грімке „люфт“ було відповіддю на сїю скаргу. Крик еще більший, як при сьїванні.

Віцєректор бере тарілку в руки і шпортає в ній вилками.

— Ну, таракани, можна викинути й їсти.

Питомці не слухають, а кричать далі.

Цензори ратують ситуацію. Дзвонять до молитви. Все втихло, якби нічого не було. Але по молитві нове „люфтованє“. Інформарий біжить до вікна і просить закликати вареху. Кажуть, що нема єї дома. Нічо не порадиш...

— Виходім — крикнув хтось. І питомці хмарою пустили ся до виходу. Дістав ся один світліший. Коли доперва сторожі позабирали зі столів нещасний риж, тоді світліший узнав обід за скінчений і зложивши перед хрестом колпак, пошкандибав з рефектара.

А питомці гурмою удали ся до ректора. Ректор що-ино скінчив свій обід і перечитував якісь папери у своїй канцелярії. Питомці зановнили цілу канцелярію. На переді стояв інформарий.

— Ми, прощу отця ректора — почав він — прийшли пожалувати ся на вікт. Від якогось часу вареха варить неможливо. Нині товариші відкинули третю страву, бо в одній порції знайшли два таракани. Про таракани байдуже. Се булюб нічо. Коли товариші відкинули нині обід, то сим заперотестували взагалі проти злого вікту, який нам подаєть ся, а найдені таракани се лише безпосередня причина нашого „штрейку“. Ми жалували ся перед самою варехою, що каша все стухла, що м'ясо несвіже, що замість масла дає мар'яриу і т. д., а вона відповіла нам нечемно, що нам до сего засї, що вона має лише отця ректора слухати, а більш нікого. Ми пішли тоді до наших віцєректорів, але й вони відослали нас до отця ректора. Ми були

в отця ректора. Огєць ректор обіцав нам пам'їнути єї, але що з того? Замість до лішого, воно йде до чимраз гіршого. Тому ми нині ще раз просимо отця ректора вставити ся за нами і приказати варесї давати людський вікт, бо инакше ми не будемо їсти й будемо що дня штрайкувати.

Інформарий скінчив свою бесїду. Ректор почервонів, відложив табакерку, яку тримав доє в руках, на бік, похилив голову на груди й задумав ся.

— Серденько — промовив відтак пригнобленим голосом — говорив варесї вже не раз, аби уважала на вікт. Вона каже, що невинна, що вона стараєть ся, що вона такий товар дістає. Як ви хочете, а ще раз їй скажу.

Ректор спустив голову ще низше.

— От такий то клопіт з крєвними. Якби так чужа, то я сейчас зробив би з нею лад. А я казав мигрополітї: аби мене ректором, аби братову варехою. Ні, тай ні, мусите обоє бути в семинарі. Ну й порадь тут, як вмієш!

Питомці чули вже нераз подібне балаканє, тому й не оказували тепер ректорови співчуття.

— Таж се від отця ректора залежить, — зачав один старший питомець — як отєць ректор скажуть, так має бути. Таж від чогось є господар...

— Дігоньки — перебив єму ректор — усюкїйгєсь, а я вам ручу словом честі, що вікт буде ліпший.

Дігоньки мусїли перед словом честі уступити й розійшли ся в надїї на „ліпший“ вікт в будучности...

По руски, паночку, по руски! Довідаємося з певного жерела, що урядник чернівецького магістрату, п. Діоніз Воронка, не хоче зі сторонами уживати рускої мови, кажучи, що мова урядова є „deutsch“. Не дивувало би нас, колиб сей добродій чинив се не вміючи рускої мови, але — як нам звісно — володіє він так рускою як і волоскою мовою. Та причина того віддай у чім иньшій: в шовінізмі румунським, котрий не може знести звуку руского слова, тому він сердить ся за него а навіть, як удасть ся, оскаржує деякі партії перед їх властями, що, мовляв, не хотять говорити по німцки! Коли все те правда, то мусимо висказати своє співчуте магістрату, котрий має таких „культурних“ урядників, але з другого боку звертаємо ся з рішучим протестом проти такого поступовання мійських органів. Хай такі добродії не забувають, що живуть на землиці, в якій населене руське має своє важке добре слово так як волоске або й німцке, коли не більше. Добродію Воронка, ви повинні знати на стільки географію і етнографію, щоби порозуміли вже раз, які мови обов'язані ви знати й уживати в столиці Буковини. Коли се вам незвідомо, то беріть бодай добрий примір з тих урядників, котрі в розмові зі сторонами уживають краєвих мов без ріжниць. Бо і такі там урядники є в магістраті. Наслідуйте їх, бо ваш „самостійний виступ“ — für die Katz! Знаємо впрочім, що і ваша власть вище нас має і не може мати нічого, овшій є за там навіть, щоби говорити так, як партія говорить. Отже проч з обурюючим шовінізмом!

На звичайних загальних зборах тов. „Січ3 у Відні, які відбули ся 8. листопада 1903 і на доповняючих зборах з дня 26. с. м. зістав вибраний і укомпонував ся слідуєчий виділ: Зенон Кузеля студ. філ. голова, Микола Цеглиньський студ. прав заступник голови, Марко Бардах студ. прав бібліотекар, Олександр Фалипович студ. прав касиєр, Роман Дубляниця студ. філ. писар. Заступниками відділових: Ярослав Велкот студ. прав, Осип Семик студ. техніки. — *Зенон Кузеля* голова, *Роман Дубляниця* писар.

Просьба. Двом ученикам з німцко-русского відділу ц. к. П. гімн. бракує більша половина грошей на заплачене шкільної оплати. Позаяк внешне згадані ученики дуже бідні а мають велику охоту до науки, звертаєсь підписаний в їх імена до жертволюбивих сердець рускої публіки з уклінною просьбою прийняти з поміччю бідакам хоч би найменшою грошевою лептою. Всікі датки прошу посылати на руки підписаного до гімна-

— Неможна, прошу світлішого, бо він дуже високо — кричать питомці з гори.

— Як то не можна? — відзиваєть ся на те инший питомець на долині коло світлішого — я его зараз стягну. Можна?

— Ну, ну...

— Але найсвітліший намагають, що я лізу. Як стягну гімхту, то світліший дадуть мені ліпшу класу зі славонійки.

— Ліз господин.

Питомець поліз.

А світліший дивив ся в гору, аж заплакав ся.

Питомці стали зіскакувати з дерева. Між ними просивинув ся також на землю питомець, що викликав сю цілу забаву. До послідного, що злязав з липи, прискочив світліший й вхопив его за руку.

— Господин, ходи до отця ректора!

— Прошу світлішого, та я, та чого?

— Господин хотів шкартувати, господин без реверенди...

— Та ж я не той, світліший не видать, хто я?

Світліший глянув ему в очи. Се був питомець, що за стягнене гімхти домагав ся ліпшої класи зі славонійки.

— А то господин, пореирашаю. А деж той, що сидів там.

— Він десь зник. Я не знаю, де він. То здаєть ся не був питомець, а Бог знає хто...

Питомець зробив міну перестрашенного й перехристовив ся. Світліший глянув еще раз в гору, закліпав очима й чим скорше пімчав до себе на гору.

(Далі буде.)

зні, але скоро, бо до 1. грудня мусить бути оплата шкільна заплачена. — *Ор. Гандяк*, учитель ц. к. П. гімназії в Чернівцях.

З Ювілейного комітету. Сим подаємо до загальної відомості ціни місць на академію та на концерт з тим, що замовлення з провінції повинні бути ясно формуловані з поданем не лише категорії жаданих місць, але також з поданем инших, на случай, колиб дотичних нестало. Гроші з замовленнями прохось ся надіслати на адресу п. Мих. Волошина, секретаря Вишого Інститута музичного у Львові, ул. Трибунальська, ч. 6. До ціни місць належить додати оплати листосюда. П. Т. Львовияк повідомляє ся, що білети можна набувати вже від понеділка почавши, що дні, від год. 9—12 рано в комнатах Вишого Інст. муз., ул. Трибунальська, ч. 6. При тій нагоді зазначаємо, що не буде ніяких місць гратисових, лишень чинні члени „Воянів“ та поодинокі сніваки, що зголосили свою участь в концерті, будуть мали відний вступ як на академію, так і на концерт. В тій цілі одержать відновідні легітимації. Вхід для учасників концерту буде від великого Театру перша брама; збирати ся будуть в бічних салях Фільгармонії. За гардеробу буде платити ся на партері I. і II. пов. по 20 сот., на III. пов. 10 сот. Додаємо, що продаж білетів буде відбувати ся від понеділка без ніяких резервань — тож коли кому не стане, сам собі буде винен — більш місць не продасть ся, чим є на салі. — Ціни на академію: партер 1 кор.; ложа партерова, мезанінова і I. поверх 5 кор.; фотель I. пов. 2 кор.; ложа II. пов. 3 кор.; фотель II. пов. 70 сот.; фотель III. пов. (1—104) 40 сот.; фотель III. пов. (104—180) 20 сот. — Ціни місць на концерт: партер (1—156) 5 кор., (157—264) 4 кор., (265—350) 3 кор., (351—408) 2 кор.; ложа партерова 18 кор.; ложа мезанінова (1, 2, 13, 14) 12 кор.; ложа мезанінова 20 кор.; ложа I. пов. 20 кор., фотель I. пов. 5 кор.; ложа II. пов. (1, 2, 11, 12) 10 кор.; ложа II. пов. 15 кор.; фотель II. пов. (1—22) 3 кор., (23—82) 2 кор.; фотель III. пов. (1—56) 120 кор., (57—104) 80 сот., (105—180) 50 сот.

Святковане ювілея Лисенка в Київі відбуде ся при кінці грудня ст. стилю сего року в „Літературно-артистическомъ обществѣ“, якого діяльним членом є ювілят, протягом кількох літ. Назване товариство устроїть вечер в честь ювілята, а на другий день буде відіграна в міській театрі опера Лисенка „Різдвяна ніч“. В плані є також концерт при участі композитора, в яким виступить аматорський хор, а попри нім звисний в Київщині народний Ахматовський хор під управою п. Демущого.

Курси української мови і літератури в університеті в Упсалі. „Кіевская Старина“ за падолист доносить: З приватного письма, присланого в Київ професором упсальского університета п. Ліндемом, дізнаємо ся, що в сім році викладає він своїм слухачам курси української мови і письменства. Проф. Ліндем є звисним знатком славянських літератур. В р. 1895. приїздив він до Київ з спеціальною ціллю, познакомитись з мовою і письменством України.

Росія оправдуєсь. В „Полтавских Губ. Ведомостях“ появил ся інтересна стаття, в котрій російське правительство пояснює причини, задля яких не допущено на звиснім торжестві в честь Котляревського в Полтаві читати привіт в українській мові. В губернській органі читаємо таке: „По нашій думці обговорюване питання, що викликало таку сензацію так між публікою, як і між членами місцевої городської думи, одержало зовсім неправильне освітлене, наслідком чого і результати явили ся очевидно зовсім несподівані. Ніхто і ніколи не забороняв почитати поета Котляревського в „малорускій наріччю“, доказом чого можуть служити дозволені правительством властью нашім на тім „наріччю“, які урешають пам'ятник поета, публічні „малорускі“ концерти і представлення, допущені підчас торжества в міській театрі, написи на вінках, котрими був увінчаний пам'ятник во дни его відкриття і т. д. З того всего чейже ясно, що правительствена власть не маючи найменшої основи робити які-небудь ріжниць

між північними а полудневими губерніями, рішучо нічим не спротивила ся зовсім природному бажанню почитати поета в его рідній мові“. Однак зовсім иншим по думці сей часопис являє ся питане української мови на надзвичайнім засіданню думи, визначенім в дни відкриття пам'ятника т. е. 29. серпня (стар. ст.). „На засіданню думи як інституції правительственої — нехай се засідане буде звичайне або надзвичайне — не може бути допущений ніякий язык окрім загально-державного“. — Подишаємо дальші виводи „Полт. губ. Ведомостей“ бо вже із сего легко зміркувати, що заборона українського слова на пам'ятнім засіданню міської думи була неоправдана. Городська дума ніяк не є інституцією державною чи там правительственою, лишень автономною, отже звідки вона приходить виступи ся мовою інституцій правительствених! А впрочім тут не ходило зовсім о урядовий виступ міської думи. По українськи мали виголосити ся привіти публіки, а тим самим ходило о вислів думок та почувань збору приватних одиниць, які під ніяким услівем не виступали в характері державнім. Тому то заборона послугуватись в тій цілі рідною мовою була для учасників торжества такою болючою і тому против такого брутального знештовання найприроднішого людського права заложили вони такий рішучий і солідарний протест. В кождім случаю вже се незручне оправдане правительственого органу є знаком, що самодержавна власть пізнала свій промах і жалує его, а дав би Бог, щоби за сям оправданем пішла на будуче й инша практика.

Дефравдації в касі св. Вячеслава в Празі, о котрі, як звісно, розпочав ся тепер процес, відкриває ся після акту обжалованя ось як: Як ми розпочало ся шкентро, виявили ся сейчас „неправильности“, наслідком чого директора каси засуспендовано, а его бюро очекатано. Ревидент Сегіна працював тимчасом дальше над провірюванем рахунків у всіх відділах і сконстатував, що біляне за 1901 р. повинен був вказати вкладки в квоті 16,481,184 К., між тим коли на ділі їх сума виносилла лише 15,177,423 К. отже дефіцит в тім відділі виносил 1,303,761 К. В відділах гіпотечних і вексельних дефіцит виносил в тім відділі виносил 5,894,294 К. Тоді виділ каси зробив карне донесення і суд зарядив слідство. Судові знатоки провірили, що дефравдації укривано при помочі всьляких шмуків, не помітуючи навіть таними, як пр. перероблене позички 29,000 на 299,000, переміняючи перше 0 на 9 і додаючи на кінці нове 0. Когут і Орт робили дома приватний дійсний біляне і доперво на его основі укладали біляне офіціальний.

Революційні комітети на Кавказі. „Новое Время“ помістило таку допис з Кавказу: Замах на життя головного вождя російських войск на Кавказі пн Голіцина, єсть несподіванкою для столичних міст, а часопис приписав его розбишакам. Тимчасом тут кружили від давна поговори, що вірменські революційні комітети, котрі своїми вчинками величали ся нині на цілий світ, втягнули на листу засуджених собою на смерть около 30 осіб, що займають на Кавказі різні службові становища. Тайні вірменські комітети осмільали ся до такого степеня, що майже отверто збирають на свої цілі гроші серед населення. Датки збирають в правильно означених реченнях, а зібрані гроші втагають до рахункових книжок. Дивна річ, що діяльність сих комітетів доси не осмільена властями. Вірмени все творили ледви дрібну частину кавказкого населення і ніколи не становили одноцільної маси. Найгустіше заселяють Вірмени еріванську губернію, що числить 53 процент загального числа населення. В инших губерніях той процент виносить від 3 до 34.

Страчені що ожили. З Манілі, на Филиппинських островах, доносить про страшний подія, яка там стала ся в місцевості Омугілі. Сими днями страчено там чотирох злочинців, котрим доказано, що они убили людей задля рабунку. Після тамошнього звичаю уживав кат машини, т. зв. гаротти, до скручування вивіз засудженим на смерть. По страченню, казав своїм помічникам занести труни до трунарні, щоби родина на другий день могла їх собі відібрати і

похоронити. Коли на другий день рано жандарм увійшов до трунарні, побачив, що трох із страчених ще живе, а один з них навіть сів собі і закутив напіроса. „Страчених“ відставлено до шпиталю і на другий день випущено на волю. За них притернів жандарм, бо з великого страху дістав запалення мозку.

Яблоко недалеко упале від дерева. З Темешвару доносить: В вісімдесятих роках минулого віка арештовано там убийника Михайла Радієса, за котрим жандармерія слідила вже довгий час. Підчас арештованя стрілив Радієс два рази до посадника і зранив притім комісара, котрий его арештував. По переведенню розправи засуджено Радієса на доживнену вазницю. Его дочка, що мала тоді кільканайцять літ, перенесла ся з сорому по причині злочину батька до північної Америки і зістала кельнеркою. Там пізнала она бувшого торговельника вина з Філадельфії і стала управителькою складу. Оногди одержала темешварська поліція телеграму, що Емілія Радієсівна убила і ограбіла того кунця. Арештовано єї на залізничім дворі як раз в хвили, коли она хотіла утікати з Філадельфії разом із своїм спільником.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Вістник“ Союзу руских хліборобських спілок на Буковині „Селяньска Каса“ за листопад 1903 рік, містить в собі: Як ми живемо, люди добрі, і як нам треба жити. Чому ми мусимо змінити статут. Уваги для касиєра. — Уваги для Старшини. — Замкнене рахунку річного (1899) для каси позичкової і щадничої Лукавець, С. — Річний рахунок за рік 1902 Стара Жучка. Про порядок нарад. — Вістник союзу руских хліборобських спілок на Буковині має на меті популяризувати спілкову ідею між нашими селянами, а як такий, є також цінкавий і для нашої сільської інтелігенції, що приучує наших інтелігентних робітників на селі до агітації за спілковий рух.

НАДІСЛАНЕ.

„Новий-Йорк“

Товариство обезпечення на житє.

Нова поліса котрої умовини одобрено високим ц. к. міністерством справ внутрішних, є:

Неоспорима вже по піврочнім ество-ванню;

Можна єї розширити на цілу обезпечену суму без коштів вже по однім році;

Непропадаюча вже по однім році;

В случаю самоубийства платна в новій квоті вже по однім році;

Можна зтягнути позичку вже по двох роках згідно по уплаті третьої річної премії;

Можна відновити в протягу п'ятих літ по упадку єї вартости;

В случаю війни важна для цивільних осіб без особної премії за цілу обезпечену суму;

и вже від першого моменту вільна від всякого обмеження дотично:

Заводу, занятя, подорожжя, житєвих звичаїв, поединків і т. д.

Генеральна дирекція для Австрії: Відень, І. Грабен 8 (В палаті тов.).

Генеральна репрезентация для Буковини: Чернівці, Ринок 12.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2:

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вілні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10 „	— „
„ чверть року	5 „	— „
„ місяць	1 „	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Задачі нашої інтелігенції на селі.

Засіданє теперішньої ради державної мабуть уже сотий раз доказало, що Русини не мають жадного значіння в політичній життю Австрії. Тоді, коли другі народи, що складають австрійську державу, домагаються введення своєї мови навіть в військових школах і в війську, домагаються ся націоналізації війська і засновання висших національних шкіл, тоді Русинам відмовляють гімназію і не центральне правительство, а таки Поляки. Коли другим народам центральне правительство робить різні уступки в національній справі, уступки, що грозять навіть єдності і одноцілності Австрії, то Русинів президент міністрів відсилає задля полагождення своїх справ до галицького сейму, що по думці д-ра Кербера був завжди уступчивим для Русинів. Сим ми не хочемо сказати, що ми годимо ся з шовіністичними домаганнями Мадярів, а лише то, що політичне значінє Русинів є зеро. Проти домагань Мадярів, яко акції цілком шовіністичної ми рішучо виступали і будемо виступати.

На довні заяви руских послів, треба сказати уже надто умірковані; д-р Кербер відповів в тім змислі, що ліком усіх болісний організм руского народу є уміркованість. Ненавчє тої уміркованости мало було до сего часу!

Сі надто отверті слова д-ра Кербера мають епохальне значінє для нас, Русинів, іменно: їх змисл такий: хто не уявляє із себе реальної сили, тому права, які застерігає конституційна держава, нічого не

поможуть. Сказавши сі слова міністер-президент виступив не як ворог Русинів, а лише як тактичний політик. Тоді, коли німецько-мадярські відносини з одного боку, а німецько-чеські з другого грозять становищу всєї держави, д-р Кербер мусить шукати ґрунта, на який він міг би оперти ся, і він опираєть ся на Поляків. Се цілком зрозуміло. Колиб Русини могли принаймні утримати в своїх руках то, що їм дало ся би дякуючи існуючим обставинам, то правительство безсумнісно оперлоб ся на них. Д-р Кербер знає, що з тими Поляками, на яких він тепер опираєть ся, прийдеь ся опісля бороти ся подібно як з Мадярами, але тому що вони сильний елемент, він з ними числить ся і на них поки що опираєть ся.

В такий спосіб були уполісуджені головним робом галицькі Русини, але се безсумнісно доторкує ся всего руского народу. Ми, Русини, що добре розуміємо дійсне значінє слів д-ра Кербера, не надаємо їм жадного значіння і тому не так сьвітло задивляємо ся на „уміркованість“, яка мала для нас доста трагікомічні наслідки. Витворене із нашого народу дійсно реальної сили на підставі економічно-політичних і національних реформ в нашій життю є цілє взагалі всіх Русинів з тією лише різницею, що спеціально на Буковині ми стоїмо ближше і на більше певним шляху до тої цілі.

Іменно „вільнодумний союз“: в форму якого вишло ся політичне жите у нас на Буковині, як раз відповідає теперішнім вимогам нашого народу. Необхідно лише зміцнити тої ґрунт, на яким він опираєть ся, себто переважно селян, а

се в значній мірі залежить від наших учителів.

Народні учителі, що найближше стоять до народу і мусять знати его ліпше, чим хто будь другий, бачуть о скільки великі потреби нашого народу. Становище репрезентації руского народу в державній раді, яке ми раніше схарактеризували, а також сотки щоденних фактів в життю нашого народу, які безсумнісно приходять ся більше всего бачити нашим учителям, красномовно промовляють за те, що організація і політичне осьвідомленє народу є річ першої ваги. Кепське економічне становище наших селян, уполісудженє їх в оподаткованю перед другими верствами, цілий ряд других мір в роді рогаток і т. д. маючих на меті фінанси краю лагають великим тягаром на наш нарід. Далі, існуюча виборча система построєна на основах посередництва параліжує політичне значінє селян в краю.

При таких стані річий необхідно було, аби репрезентація руского народу поставила цілий ряд рішучих домагань що до реформи в економічно-політичній і національній життю народу. Се і зробив „вільнодумний союз“. На попередних засіданях буковинського сейму вільнодумні зробили велике число внесень, змисл яких в коротких словах такий: Заснованє краєвого банку, що міг би дати доста різнничого кредиту, а також піднести розвій промислу в різних його галузях, підтримуванє спілкового руху в різних его формах. Сим мало ся на меті усунути економічну експлоатацію наших селян і зупинити процес обезземелєня і витворєня пролетариату. В справах політичних „вільно-

думний союз“ домагав ся заведення тайного, загального і безпосередного голосованя і усунєня привілей одної верстви над другою. Нарешті в справах культурно-просьвітних „вільнодумний союз“ домагав ся плеканя науки на національній ґрунті і підвисєня платні народним учителям, тому що не повне забезпечєне учителів в материяльній відношеню не дозволяє останнім цілком віддати ся своєму ділові, а часто навіть учителі не мають змоги задоволити своїх духовних потреб, що безсумнісно шкідливо відбиваєть ся і на народній осьвітї. Як видно із сказаного домаганя наших послів як раз відповідали кінечним потребам руского народу. На то все соймово більшість відповіла насильством, іменно: виїшла із сейму і в такий спосіб унеможливила полагоженє тих потреб. Що ж в такім разі робити? Відповідь очевидна. Старати ся о те, аби зміцнити симпатичну соймову партію, „вільнодумний союз“, через побільшенє членів его. Се є відповідь також і на питанє поставленє в заголовковій сєї статі.

Народні учителі можуть багато зробити всему напрямкови. Дякуючи своєму становищу, вони можуть і мусять бути дійсними учителями народу і на політичній полі. Окрім того, навіть власні інтереси нашого учительства міцно звязані з становищем народу, іменно: між інтересами і добробутом селян і учителів існує пряма пропорціональність. Повторяємо, народні учителі можуть багато зробити на селі користного для наших селян. Питанє лише в тому, який характер мусить мати така робота.

Яр. Юлев.

Семинарські спомини.

(Далі.)

По вечері.

О сємїй годниї вечером було вже в семинарі по вечері. Питомці повиходили з рекєтара. Одні прохажували ся по вкритих мокрим снігом стежках невеличкого города й балакали про будєнні річи, інші знова втікали просто на гору під числа. Тут, під числами, кинів вже звичайно самовар, наставлений перед вечєром. Один з питомців по черзі ходив коло него, запарював чай і наливав в горнятка. Наняти ся чаю по вечері зимовою порою було в семинарі гастрономічною кінечністю. Сим забезпечували ся питомці від неодної жолудкової хвороби.

Під числом 53 не було инакше, як декаде. І тут шумів на столі невеличкий самовар обложенний кількома горнятками різної величини, різної форми й кольору. Коло самовара стояв чорнявий, поважний, симпатичний питомець — Зарицкий і задумливо споглядав на пару, що видобувалась з самовара. В кімнаті царювала тиша. Товариші що-йно сходили ся по вечері, ішли до своїх мултів, виймали папіроски, сідали навсєрґу стола й курили. Тимчасом Зарицкий поналивав в горнятка чаю. Товариші виймали з кишенів реверєнди кусники цукру, виладали в чай, мішали, чим по-

пало, оловцем або ручкою і покурюючи папіроски пили.

Як буває, питомці до чисел „добирають ся“, значить, двох або трьх приятелів згуртовує коло себе ще кількох, між ними одного з четвертого року, так званого „пензора“, всі разом випрошують собі потвердженє настоятельством свого складу, як рівнож якусь догідну їм кімнату і так мешкають через цілий рік. Стрічаєть ся, що часом доберуть ся відповідні вдачі й тоді під числом спокій. Але се велика рідкість.

Число 53 належало до тих щасливих чисел, у якім годили ся характерні мешканці. Всі були спокійними хлопцями, поважними, очитаними і щоби добре та зрозуміло для всіх сказати, студентськими літератами. З під сего числа виходило найбільше відчитів на різні семинарські кружки й товариства, тут мешкало духовє представительство всіх питомців.

— Се шкандал — промовив перший Зарицкий — що сего тяжня богословський кружок не дав жадного відчиту.

— Чому шкандал? — відповів другий питомець, голова богословського кружка — як не можна, то годі. З рукава ніхто відчиту не витрясе.

— Се правда, але можна було сему запобічи.

— Як запобічи?

— Писати трохи розумнійше та огляднійше, аби ректор не мав причини закаузувати кінчити відчиту.

— Ег, дай спокій з своїми увагами-

Розумнійше, огляднійше... Булоб краще написати!

— Чого ти зараз, Петре, гніваєш ся? Не розумієш мене. Я не кажу, аби твій відчит був злий; він був навіть дуже добре й старанно оброблений, але недоставало єму одного, а се — безсторонности.

— Ти все зі своєю безсторонністю. Скажи краще, що ти незадоволений, саме так, як ректор, его тенденцією. Ти волюбив, аби я писав був за целібатом, а не проти него.

— Овва, а звідки ти се знаєш, що я волюбив?

— Бо ти є прихильником целібату нашого духовенства.

— Гадаєш? А скоро не так?

— Є, та сему не заперечиш — відозвав ся инший знова питомець.

— А я маю охоту як раз заперечити сему — сказав Зарицкий, збираючи з перед кожного горнятка. Горнятка поставив на вікно, самовар умістив під двері, постирав стіл і засів разом з иншими.

— Що ж, Зарицкий, може ти вже покинув гадку не женити ся? — спитав ся один з товаришів.

— Се ні.

— Отже ж?

— Сам таки не женю ся, але сим не кажу, щоби всі не мали бути безженними, хоч радби я, аби було більше целєбсів.

— Чомуж деякі не мають женити ся? — вмівав ся в розмову ще один

питомець — думаю, що нехай буде або целібат для всіх, або для нікого.

— Так не можна сказати. Всіх сподувати до целібату ані розумно, ані потрібно. Хто може, нехай не женить ся, адже виразно сказано: хто може, а не кожний. У латинників всі мусять бути целєбсами — а се не добре; у нас всі майже мусять женити ся — а се вже цілком зле.

— Но, мусять, не мусять.

— Але виходить на те, що мусять.

— У нас не женить ся хіба або який дивак, на якого жадна дівчина не хоче ся подивити, або який нещасливець, що не знайшов взаїмності в любові, отже деспєрат. Целєбсів з покликаня у нас нема.

При послєдних словах Зарицкого роздає ся при дверех страшний доскіт. Питомців задуманих, занятих розмовою, сей доскіт переразив так, що майже всі зірвали ся на рівні ноги. До кімнати увійшов віцєректор. Доскітливє й галасливе відчиньованє та замиканє дверей — се була его привычка, від якої не відступав він навіть в гостинах по висших домах.

Віцєректор був вже старший чоловік, з аскетичним виглядом лица, та не малою нарістю на чолі. На голові носив вічно колпак, а волосєм, що з переду виходило з під колпака, накривав старанно непотрібну нарість. Очи у него були малі, глибоко всаджені в ямках. Вистаючі широко щокки, та часто отворєні уста з чорними, довгими, великими зубами — відіхали від себе кожного,

У нас на Буковині, де розвиток політичного життя Русинів став на правильний шлях, нічого ліпшого не залишає ся, як усіма силами підтримувати симпатичну поступову соймову партію „вільнодумних“. Коли за „вільнодумним союзом“ стане також вся наша сільська інтелігенція, яку складають переважно учителі, а разом з нею і весь нарід, тоді репрезентантам руского народу не буде чого боятися перед ріжними насильствами, бо тим самим вороги як руского, так і румунського народу перестали б бути в соймі більшістю. В такий спосіб коначні домагання „вільнодумного союзу“ не залишили би ся лише на папері, а були би проведені в життя, що безсумнісно мало користі наслідки взагалі для всього руского народу, так і для народних учителів з особна. Особливо теперішній час горачий для Русинів. Незабаром почнуть ся вибори, на яких рішиться ся, чи вороги руского народу будуть і на далі гнітити его і затримувати політичний, економічний і національний розвій, чи Русини навпаки за проводом зміцненого „вільнодумного союзу“ будуть скоро прямувати до своєї мети. Агітація учителів на селі, яку треба уже починати, мати не великі наслідки. Вона причинить ся до того, що „вільнодумний союз“, занявши міцну позицію, здійснить свої теперішні домагання і поставить дальші ще більше рішучо. Не треба забувати, що від теперішніх виборів буде залежати те, куди похилить ся вага політичного значіння в краю, чи на бік ворогів руского народу і взагалі всього поступового, чи на бік дійсних щирих заступників народу. Коли вибори будуть вдачні для консервативного елемента, себто румунського клюбу, вірмено-польських і капанських послів, то се причинить ся до того, що послідні на протяз шести років до слідуєчих виборів міцнійше з'організують ся і затримують поступовий розвій нашого життя в краю.

Отже треба, щоб наша інтелігентна сила на селі — учителі енергично стали до передвиборчої праці. Пора, вже залишити нашу

улюблену девізу: пізнійше всіх і гірше всіх!

Не вважаймо на слова д-ра Кербера, бо сила наша в нас самих і в нашій енергичній праці.

Нове розпоряджене д-ра Кербера.

Президент кабінету д-р Кербер видав як міністер внутрішніх справ нове розпоряджене, яке заводять різні зміни та уліпшення в адміністративнім поступованю. Такого розпорядження вже від давня домагали ся представителі загалу в соймах і в прасі. Теперішнє розпоряджене президента міністрів визнає намісників і краєвих президентів, щоб з натиском зобов'язували політичні влади до узгоджування справедливих жадань сторін взагалі, а особливо в ось яким напрямі:

У всіх справах, в яких з природи річи заходить потреба вислухання сторін, належить їм вчасно дати достаточну нагоду до вичерпуючих заяв. Відповідно до § 92. урядової інструкції з д. 17. марца 1855. р. повинні політичні влади також на се звертати увагу, щоб кожда їх децизія була осмислена строго річевим і вичерпуючим оправданем. Іменно дотичить се децизії в справах, яких предметом є правні претенсії і в яких занежәне подати мотиви або недостаточні умовинувати могли би утруднити сторонам оборону і дохіджене свого права. Але і в справах записаних від арбітрального признава властей, поручає ся можливо найдокладнійше оправдане, коли ходить о відкинене яких небудь приватних внесень і подань або о порушене інтересів третьої сторони.

Що дотичить загального жадання, щоб сторонам дозволявано переглядати акти, розпоряджене д-ра Кербера, відкликаючи ся на вже існуючий в тім згляді принцип, поручає таке саме поступоване. А згаданий принцип оставляє вновий известію предлажана актів сторонам узнаню властей. Сей принцип — каже нове розпоряджене — належить виконувати в спосіб відповідаючий умовам теперішності. Отже влади повинні досить чинити жаданням сторін в с'їм напрямі і то в як найширшій мірі, з виїмкою випадків, в яких противлять ся тому публичні згляди, або в яких третя сторона може правно домагатися заховання тайни.

В справах, в яких сторони повірили свої інтереси правним заступникам, належить тим заступникам доручати всякі позви і повідомлення, коли безпосередне знєсенє зі сторонами не є наказане публичними зглядами.

емо, як карти виглядають. Може би св'їтліший навчили нас грати.

— Е, св'їтліший грали, як були це молоді. Св'їтліший, чуя, любив все грати з молодими, красивими паннами.

Віцеректор не відриваючи очей від своїх наперів сплюнув на землю й відвернувшись до питомця, що згадав про нани.

Коли спитав всіх, що були під часом, присутній ближше до стола, глядячи мабуть за картами, здіймив перед ними на стіл хрестом колпак і вишшов, тріснувши зі всіх сил дверми.

— От маеш целебса, — промовив до Зарицького один товариш — маеш взір до наслідування. Хочеш і ти такий бути? Гратиму від тепер. Що з того, що він целебс, що доктор теології, що дуже учений богослов? Яна з него користь?

— Се що пишного — боронив ся Зарицький. — Се виїмок. Вей не мусять такі бути, як св'їтліший. Можна бути добрим целебсом, хоч не конче жити лише серед чотирох стін, виречив ся всяких зносин зі св'їтом, стати диваком. Таке жите ніванцо. Св'їтліший мусить жити з людьми, а не з мишами й навуками. Се навіть гріх перед Богом, отулювати себе і робити ся нездалим до всякої суспільної праці.

— Що ж ти хочеш властиво? — спитав его один товариш. — Чия цєлібат допоможе тобі у тій суспільній праці? Не бачиш, що у нас як раз жонаті св'їтліший щось працюють, а цєлебси або ледачать, або винасяють ся?

Вкінці розпоряджене поручає політичним властям як найсильніше полагатися на всяких урядових чинностей і то не лиш що до поодиноких впливів, але що до всяких справ взагалі.

Сей новий рескрипт д-ра Кербера загаль повитав певно з великим вдоводенем, бо відповідає давно відчутій потребі обмеження, недбалєства і довільностей політичних властей, як се особливо у нас в Галичині вибувало над міру. Віденські днівники вітаючи з новим признаменем нове розпоряджене, жадують також, щоб его розтагнути і на справи, підлягаючі міністерству фінансів.

Вісти з цілого св'їта.

— З далекого Сходу. Відносини Росії з Японією загострюють ся. Японська преса і суспільність рішучо висловлюють ся за війною в повній надії, що Японія буде мати запомогу з боку других держав: Англії, Хінів, і навіть Сполучених Держав; і такі надії мають рацію. Англія відповідно умовинам союзу з Японією мусить прийняти активну участь і стати по стороні послідного. Окрім того, Англія як зацікавлена держава на Сході навіть мимо таких умовин виступить супроти свого конкурента, Росії. Далі, Хіни також ворожо настроєні супроти свого сусіда. Поводжене Росії в Манчжурії і окупация Мукдена, що в стратегічнім відношеню, має велике значінє, безсумнісно викликало обуренє з боку Хінів. Інтереси Росії і Сполучених Держав на далекім Сході також цілком протилежні. В послідні часи Сполучені Держави почали звертати увагу на Схід і ширити там свій ринок, так що недавно заключили з Хінами торговельний договір, після якого послідні відступили для американських товарів два значні міста і між ними Мукден, як раз той Мукден, що Росія опісля поспішила окупувати. Отже в с'їм разі Росія стала на перешкоді американським інтересам на далекім Сході, за що Сполучені Держави безсумнісно при першій нагоді постараються віддячити. Як бачимо, становище Росії досить критичне. В случаї вибуху війни, їй прийде

— Я не перечу, що тепер так є. Але се може змінити ся. Як буде висвячуватися річично по кількох цєлебсів — хочби по двох, — але з покликана, не з мусу, відносини змінять ся. А прецінь не заперечите, що нам цєлебсів треба.

— Не конче й треба. Чия вже жонаті не можуть стати єпископами, каноніками, професорами, настоятелями в семінарії.

— Ще може й ліпшими, як безженні — докинув св'їтліший.

— Правда, що в засаді може, але поки-що, в дійсності так не є — говорив Зарицький.

— Можна постарати ся, аби було.

— Зани постараете ся, тимчасом нам треба коначно цєлебсів. Ми не маємо відповідних кандидатів навіть на настоятелів в семінарії. У с'їй недостатці відповідного числа цєлебсів лежить причина хоруби нашої церкви. Нема людей і коначє.

— Може маеш і рацію.

Задзвонено на молитви.

Питомці виходили з чисел і хмарою сунули до каплиці. Кілька кроків перед дверми від каплиці стоїв, як мумія, з прижмуреними очима, згорблений св'їтліший. Переходячи питомці казали ся ему, а він відповідав їм схилєнем голови. Виглядав як розколісаний журавель.

— Колись і ти так будеш гойдати ся — почув за собою Зарицький.

Він усміхнувся і вступив до каплиці.

(Далі буде.)

ся лічити ся не лише з одним Японією; тим більше, що флота Росії о много слабійша від англійської, японської і американської як по кількості, так по і якості. Але найбільший ворог Росії, се фінансовий крах, що наступить не сьогодні, завтра. Брак викупних лише податків збільшуєть ся в такій прогресії: 1897 р. 94 мільонів рублів, 1898 р. 104 міль. рублів, 1899 р. 116 міль. рублів, 1900 р. 119.7 міль. рублів, 1901 р. 120.5 міль. рублів, 1902 р. 121.3 міль. рублів. З другого боку розвій національної продукції стоїть на низькій степені, що видно із ширєня в широких розмірах системи протекціонізму. Не дивлячи ся на те, що державний банок уділяє великий кредит ріжним підприємствам: 1899 р. 1.415 міль. рублів, 1900 р. 1.805 міль. рублів, 1901 р. 2.009 міль. рублів, Росія не перестає тремтіти перед кризою. Коли до сього всього прилучити ще македонське питанє, розв'язанє якого Росія надто зацікавлена, то можемо з певністю сказати, хто буде побідителем на далекім Сході.

НОВИНКИ.

Краєвий президент кн. Гогенцольге повернувся тут з Відня, де перебував довгий час в службових справах.

З університету. Виклади на університеті зачнуть ся на ново в понеділок дня 7. б. м.

З фінансової дирекції. Президія б.к. фінансової дирекції іменувала рахункового практиканта Оттокара Проккопа рахунковим асистентом, а слухача прав Юр. Патула рахунковим практикантом.

З залізничної. Інженер Юл. Ільницький перенесений до залізничної дирекції у Львові.

З церкви. Парох в Нижніх Станівах п. Чер. Йосиф Оробко св'яткував вчєра дня 3. б. м. свої 70-літні уродини; при тій нагоді митрополит др. Рєнта надав ему гідність протоєрея. Висвячення на св'ященника отримав парох Оробко в 1859 році.

Лисенківське св'ято в Чернівцях. Виповняючи ухвалу комітету, що має заняти ся устроєнем комерсу в честь Н. Лисенка, маємо честь повідомити усіх, що схотять брати участь в згаданім св'яті, що в четвер, в день приїзду Лисенка (10. грудня с. р.) відбудеть ся великий салі „Народного Дому“ о год. 8. веч. спільна вечеря, в котрій учасувати зможе лише той, хто наперед, найдалше до неділі, зголосить ся писемно або устно в тов. „Руска Каса“ у п. кас. О. Могильницького ул. Петровича ч. 2, або у котрого-небудь з підписаних комітетових і надішле крім того поштою або перешле особисто під висше згаданою адресою квоту 5 кор. від особи. Зголосуватися треба як найскорше, бо ми наперед кількі днів мусимо дати знати реставраторови, на кілько осіб має приготувати вечерю, а крім того з огляду на досить мале місце в „Нар. Домі“ буде могло лише певне число гостей умістити ся при вечері. Всякі замовлення без рівночасного надіслання приписаної квоти, себто 5 кор. від особи не будуть узгляднені. Всякі пантки платять собі кожний сам. Підчас вечері пригравати буде слава музика з Глиниці. Коли Лисенко приїде до Черновців на двірєць, де его черновецькі Русини урочисто привитають, про се оголосимо пізнійше в „Буковині“ але вже тепер просимо, щоб як найбільше родичів виїхало під ту хвилину на дворець. — За комітет: Вол. Ясиківський голова, Ом. Попович заст. голови, Ор. Гандяк писар.

Краєва рада шкільна. На засіданю краєвої ради шкільної з дня 20. листопада 1903 р. розширено однокласові школи народні в Воронці і Педеківцях на двокласові; школи в Рєвні і Василєві, на трикласові; школи в Карачєві п. С.,

що се не мав часу привикнути до їх властителя.

— А, така вас вилавав; — за ричав віцеректор уже від дверей — го-сподинове грали в карти.

— Та де, прошу св'їтлішого — відозвав ся цензор — у нас карт ніхто ніколи й не видить; ми сиділи за столом і балакали.

— Бреше господи, ви грали.

— Хто бреше? — обурив ся на те цензор, що ніколи не міг стерпіти несправедливого напостованя. — Прощу вперед пореконати ся, а відтак говорити.

— Ви сиділи всі при столі. Я суджу, що ви грали.

— То св'їтліший зле судить. Се несправедливо.

— Прощу мовчати — горачив ся віцеректор потрясуючи зі зворушеня головою.

— Прощу не напастувати нікого.

— Господи буде укараний.

— Сьмію ся з вашої кари.

— Господи дістане ексклюзію.

— Як би се залежало від св'їтлішого.

— Господи їбур. Нема що з ним говорити.

Інші питомці обступили віцеректора і зі сьміхом присадухували ся перепалці. Віцеректор хотів вже відходити, але нагадав ся.

— Треба собі вас записати.

Він виїмив свої папери і став записувати в них імена питомців.

— Прощу св'їтлішого, — дровичи ся з ним питомці — ми навіть не зна-

Шубранцю і Стрілецьким Куті на чотири-класові; школи в Кучурові Великим, далі школи в Магалі і Рогіні на шестикласові. — Гімн. янд. учительський Т. Керн отримав супендуру при гімназії в Сереті а бувшого заступника учителя Ільницького іменовано супендом при гр. ор. реальній школі в Чернівцях. — Далі на підставі презентації міської ради в Чернівцях іменовано: Учителя М. Сельтеса надучителем в Ромоши II; ста-лого підучителя Е. Бекула сталим учи-телем при хлопчачій школі на вул. крає-вої палати; провізоричних підучителів Н. Вандана і Юр. Кавулю сталим підучителями при хлопчачій школі на вул. Семігородській; провізоричні під-учителі Софію Лунул, А. Рутковську і А. Швайгер сталим під-учителями при дівочій школі на вул. краєвої палати; провізоричну підучитель-ку Е. Гофман девіятивною під-учителькою при народній школі на вул. Желазничій; стаду учительку при дівочій школі в Сторожинці Е. Адельс-бергер сталою підучителькою при школі в Ромоши II. — Краєва рада шкільна іменувала далі: Учителя в Дорні-Русці Ом. Кельма надучителем при чотирьохкласовій школі в Вамі; учителя В. Брєцу надучителем при двохкласовій школі в Позоріті і учителя в Старій-Жучці Т. Порембекого надучителем при 2-класовій школі в Гоголіні. — Двох учеників з гімназії в Сереті виключено. — Вийняти перенесено в сталий стан спочинку учительку А. Пічман і провізо-ричну підучительку Кар. Балмош ур. Зотта.

З „Бояна“. Сегодня в пятницу концерт Товариства музичного, в яким ми беремо участь. Просимо всіх членів зійти ся о 7-й год. в люкало товари-ства і звідтам по удрієню послідних інформацій що до їзди до Львова підемо корпоративно на концерт. — *Модест Ле-вицький* голова, *Орест Гандяк* секретар.

Отворене читальні. В Поля-нах, атинцеві Банілова Воло-сеного, відбуде ся сьогодні (4. грудня) отворене читальні „Рускої Ве-сїди“. Із Черновців вїдуть на се на-родне свїто делегати.

З бурси Пант. Кліма. В члени бурси вступив наш знаний патріот пан Гринчук, кунець з Садагури, жертвуючи 3 кор.; Далші жертви присїли від пана Грабчука 2 кор., від о. Маланчука з Лукавця кільканайцять великих колачів і 6 гусок соли, від пана потара де Го-вора Дрогомирського оджа і обуво для бурсаків. Сим складаю мою як найсер-дечнїшу подяку всім великодушним жертводавцям. — *Пант. Клім.*

Просьба. Двом ученикам з німецько-русского відділу ц. к. П. Гімн. бракує більша половина грошей на заплачене шкільної оплати. Позаяк вище згадані ученики дуже бідні а мають велику охоту до науки, звертаєсь підписаний в їх імени до жертволюбивих сердець рускої публіки з уклїною просьбою прийти з помічю біцакам хоч-би найменшою грошевою лептою. Венї дати прощу пославати на руки підписаного до гімна-зії, але скоро, бо до 1. грудня мусьть бути оплата шкільна заплачена. — *Ор. Гандяк*, учитель ц. к. П. гімназії в Чер-нівцях.

Міністер картяром. В ольден-бурській часонисі Residenznote появил-ся статя, в якій закинено міністрови просївити ольденбурского княжества, Бу-нпратови, що він є звичайним карта-ром, а за картини довгив платити аван-сом, Міністер заскаржив авторів тої до-писи Бірмана і проф. Рїза до суду о кле-вету. Міністер признав ся до газардової три і до того, що часто тримав банк, однак занеречив тому, немовби він обі-грав кількох людей так до тла, що они новїдбїрали собі жите, або поутїкали до Америки. Він знає про се, що кількох его партнерів відобразо собі жите, а один утік до Америки, однак не знає, длячого они се зробили. Вкінці повірив суд в невинність пана міністра і засудив авто-рів статї на 6 і 10 місяців вїзничї.

Арештованя в Варшаві. Попо-лудневї часонисі доносєть, що онодї прийшло на варшавськїм університетї до розрухів, коли ректор університету зло-жип вїнець на домовинї Апухтіна. Ареш-товано 42 студентів.

„Свобода“, часопїсь для руского народу в Америцї, подає звістку, що пі-

сля послїдного звіту еміграційних вла-стей від 1. січня до 31. жовтня сего року приїхало до Канади 121,115 емі-грантів. З того числа 39,000 прибуло із Сп. Держав. 47,528 із Англії та єї ко-лоній, а 34,528 з інших країв Евро-пи. Кільки було Русинів між тими емі-грантами трудно дізнати ся, бо власти не вважали за конче „сортувати“ їх після народностей. Можна однак дога-дувати ся, що коли із всієї Европи було 34,528 емігрантів, то без сумніву в тім числі находила ся третина, а може і половина Русинів. Знаємо добре, що еміграція з Галичини не дуже зменши-ла ся номимо того, що наші люди не находять щастя в Канаді. Так само з Буковини вїмігрувало багато Русинів.

Кому вірити? „Кієвская газета“ подає таку звістку: В Вар оповіщають, що російський генерал Бондарович, що недавно мав аудієнцію у пани, предла-жив за мови св. Николи, що лежать в місті Вари, 1,000,000 руб. „Правдїпро-вської край“, пїше: Генерал Богданович веде з місцевим духовним началь-ством переговори відносно пожертвованя 1,000,000 руб. на церкв, в якїй лежать мови св. Николи. Кому вірити?

Повінь в Петербурзі наробила страшної шкоди. Як доносєть росій-ські газети, вода залила в місті 6000 цивинь і около 300 трансформаторів товариства для електричного освітлю-ваня „Геліос“ та ушкодила рури газові, в пасадок чога в многих домах і бу-дінках а навіть в цілих частях міста була темнота. Склени треба було зами-кати, а листи розношено аж на другий день. Понад Невою мало остати ся без стріхи около 30,000 людей.

Проституція в Японії. Після офіційної статистици міста Токіо існу-ють там 3041 танцерок, так званих гей-ші, 5531 проституток і 469 публичних домів.

Розбишачий напад. З Стриї доносєть, що онодї в ночи коло 10. го-дини напали якісь вїшепольські „патрі-отники“ на дім адв. д-ра Евгєна Ое-сницкого і вибили камінєм всі шибї. На-щастє, пн. Оесницких не було тоді до-ма, бо величезний камінь, що упав на бюрко, при якїй звичайно сидить др. Оесницкий, міг нехїбно убити его на смерть.

Консерватизм грецьких студен-тів. З Атин доносєть, що грецькі сту-денти устроїли другу демонстрацію пе-ред королївським театром задля вистав-леня „Орестей“ в новогрецькїм перекладї, в такїй мові, якою мінї говорять всі греки. Полїція прогнала демонстрантів при помочи свізков. Однак студенти зі-брали ся ще раз, причім прийшло до бїйки з поліцією. В бїйцї погіб один студент застрілений з револьвера.

Упрашає ся всіх тих Ви. Добродїв, котрі побрали „Твори Федьковича“ а до сеї пори за них не заплатили, аби зво-лили ласкаво в найкоротшїй часї нале-житість прислати, а то тому що муси-мо при кінцї року позагодити деякі фор-мальности.

Адміністрація „Рускої Веїди“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Малій Фейлетон.

Спільковий рух в Росії.

В сучасній економічній літературі чимало трактує ся відносно спількового руху. Сей рух починає виходити поза межі виключно ремісничих верств і за-хоплює також селянські хліборобські кру-ги. Рїжні кредитні, конзументні, а та-кож і продукційні спілки починають ши-рити ся і між хліборобськими нерухли-вими верствами. При чім, коли прийняти на увагу нерухливість сих верств, біль-шу залежність від окрїжующих природ-них умови, то мусимо сказати, що роз-вій сего руху досить значний. Він почав ся в сторонах з більш розвиненою про-дукцією і завоював там значне стано-вище, а нарешті ся течія досягнула та-кож і сторон з менше розвиненою про-дукцією, як наприклад Росія. Як відомо, Росія переважно хліборобська держава

і тому єї фїнансєва справа, ся душа кожодї сучасної держави, залежить пере-важно від економічного становища хлі-боробів, а значить, в значній мірі — і від становища селян. Тому все, що лише доторкує ся становища селян в справі хліборобства, має велике значі-ня для російської суспільности.

Спількова справа в Росії досить уже стара; іще років 20—30 тому назад вона була предметом суперечок, які подї-ляли майже усю ідейну російську су-спільність на два табори — так званих народників і марксистів. На деякий час суперечки відносно неї затїхли і над спільковою ідеєю поставили були, як ка-жуть, хрест. Але в кінцї бувшого сто-лїтї, дякуючи нестерпимому економіч-ному становищу селян спількова ідея знову виникла і пайшла собі переконаного оборонця в особі М. В. Левитського. П. Левитський багато зробив в сему на-прямі і в такїй дїяльности бачить один засіб допомоги селянам. Безуспівно він знайшов в російській суспільности доста-ворогів, але не мало також і прихиль-ників. Така дїяльність, що претендувала на урегульованє більшої частини дер-жавної продукції безперечно мусїла бути теоретично обоснована. В дїйсности так і було. Наведемо деякі історичні факти, якими частина російської суспільности підперала спількову ідею особливого типу. Як в Росії, так і на Україні спількова організація відома іще з давних-давен, коли був особливо народ примуше-ний єднати ся, аби з більшим успі-хом бороти ся з природою. Докладні істо-ричні данні відносєть ся до XIV віку, але відомо, що іще в XI віку з білого-моря були привезені королї нормань-скому Альфреду рибачї зуби; потім, в 1159 р. новгородський князь дарив Свя-тославу також рибачї зуби; а вдача ри-бного промислу, як відомо вимагає спіль-кової працї. Навіть тепер ся частина промислу провадить ся виключно спіл-ками. Є також історичні данні, які про-мовляють за те, що і на Півдні існу-вали рїжні спілки: рибальні, чумацькїй промисл і т. д. Тут не о то ходити, аби довести, що здавна існували спількові організації. Так звани первістні родові організації є факт відомий усім.

Річ у тому, що єї спількові органі-зації були досить живучі між російським народом, або принаймї, між тими наро-дами, з яких складає ся російська держава і взагалї між усіма славянськими наро-дами. Сї спількові організації були зв'язані між собою не якими будь умови-нами, втвореними з порозумїна загалу членів, але лише звичаєм. Характеристич-ною ознакою сих організацій було єдна-не на принципі рівности працї, і такі спілки не подїляли ся на підприємни-ків і звичайних робітників. Лише в XVII віковї з'являєть ся новий тип спількових організацій; принаймї до сього часу від-носєть ся перші історичні данні. Сей но-вий тип відрїзняєть ся від первістного типу тим, що в нього входять уже члени-підприємники, котрі вносєть в пред-приємство не лише працю, але і капі-тал, а то часто виключно лише капітал. Так на приклад в XVII віку, з'являють ся підприємники, які дають капітал і приймають на себе ризик підприєм-ства; але за те на долю спілки при-падає лиш $\frac{1}{3}$ приходів, а $\frac{2}{3}$ їде в ко-шеню підприємника. В 1598 році існу-вали стеслярні спілки; в 1616 заснову-ють ся спілки каменючків, кузнеців (1663), селянських робітників і арендато-рів землі (1700), фурманів (1665—1690), рїжні торгові спілки по Сибірських мі-стах (1635) і т. д. Причїм значна ча-стина сих спілок мала характер уже другого типу.

З розвитком торгівлі і промислу спілки почали засновувати і в інших сфе-рах працї. Так в часи Петра I. в Петер-бурзі засновували ся спілки, так звани бі-ржові і пильні. Вони звернули на себе увагу правительства. В 1799 році був виданий закон, який урегульовував, як внутрішнє жите спілок, так і рїжні вї-шні стосунки. В 1870—1880 роках спіл-кова ідея, як ми сказали почала теряти своє значіня; але відтак знову починає ширити ся. В 1892 р. одно тверське зем-ство заснувало більше, ніж єго хлібо-робських спілок. Рівночасно на Півдні почав працювати над спільковою справою М. Левитський. Таким чином зазначено, що починаючи від XI віку і до сего часу спількові організації не перестають існувати. В сему факті деякі прихиль-

ники спількового руху бачуть особливу вдачу російського і взагалї всего сла-вянського люду. Через те по думцї їх дїяльність в такім напрямі булаб цілком консеквентною.

Сконстатувавши на підставі істо-ричних фактів сю особливу вдачу при-хильники спількового руху дїчать єї грун-том, на якїм вони можуть оперти свою працю — спількові організації. Як на доказ своєї думки, вони показують на сучасні спілки, які виникають навіть без жадної ініціативи з боку, а також на сучасну форму жити селян в централь-них губерніях. Навіть часи панщини в сему напрямі де що зробили. Звичайно дідчєви багато вигіднїше було чи-слити ся з своїми робітниками як з за-загалом, ніж як з окремими одиницями. Раніш володїне землею було міцно зв'язане з організаторською ролєю в боротьбі з природою.

Організаторська роль чим даліше, тим більше спеціалїзувала ся — і на решті виникають поміщики, що в своїх власних інтересах підтримують так звану „общину“, бо, як ми уже зазначили, дїчати ся з запалом звязаним круповою порукою багато вигіднїше, ніж з окре-мими одиницями. Таким чином особлива форма спількового жити втворена приро-дними умовинами підтримувала ся на-віть штучно. По скасуваню кріпацтва держава продовжає підтримувати такі громади в своїх власних інтересах. Із сказаного роблять той вислїд, що спіл-кова ідея їде через все жите славян-ських народів. Вона має свій початок від первістних, так званих, родових громад і відповідно рїжним умовинам мїняла свою фізіономію, але в своїй сутї за-лишила ся тією-ж самою. Подібне яви-ще можна бачити і в житю других на-родів в часи феодалїзму, але там під впливом розвою технічної продукції ся форма жити хутко нищить ся, тоді коли між славянськими народами вона три-маєть ся навіть до сего часу; ібність такого погляду є в тому, що стара гре-мада дїчть ся подібною до сучасної спілки.

(Далї буде.)

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Дзвінок“ ч. 22. з дня 20. падолиста 1903 містить: Яків Фер-ронте. — Цвїт щастя, повістка Лесї Гринюк. — Панї Гїт. — Ми-хальчин Палчик, байка, переповїла Зонця Радецька. — Казка про ди-кого чоловіка. — Дїтям України, написав Евген Селянський. — Дрі-бні замїтки.

„Запорожець“ календар на рік переступний 1904. Цїна 60 со-тиків, в оправі 80 сотиків, з пере-силкою 10 сотиків більше. Коло-мня 1903. — На заголовній картї видно старого козарлюгу з піднесе-ною в гору шаблюкою. — Зміст його такий: Календарекї записки на рік 1904. — Календарієм. — Побожна, Вас. Стефаніка. — З вір-шів находимо: Шевченковий, „За-повіт“; Пісню на заложенє „Сїчї“ в Ващківцях на Буковинї, Кліма Обуха; „Похід Наливайка“, В. За-луквича, „Наш народний имн“, „Пісню руских хлопів-радикалів Ів. Франка; „Поклик“, Віри Лебедової; „Хлопську коляду“ Івана Сандуліка Лукіяна; „Марш Сїчозиків“, О. Шитка; „Хлопську пісню“, Кліма Обуха. З иньших статей календаря дуже важна „Про Сїч“, „Михайло Драгоманів“ і статя „Сїчові зви-чай“, з якої довідуюмо ся про ці-каві речі, дотикаючі сїчової орга-нізації; до статї додані розкази до вправ „Сїчї“. — Зміст богатий, ка-лендар заосмотрений кількома інтере-сними ілюстраціями. Се календар передівсїм дотикаючий сїчової орга-нізації і тим він інтересний. На-бувати можна в адміністрації „Зорї“ в Коломні.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарізкових уміщенях опускається на цілий процент після скількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Самостійна продаж капелюхів з ц. к. надвірних фабрик І. Г. Іта у Відні,

і Осипа Піхлера і Синів в Грацу

Найбільший вибір осінніх і зимових товарів найновішої сорти.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, з куни і різномодні модні вибори; до того зарукавки (муш) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і дівчат різного рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до пользования, а все з найліпшої сорти.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле Егера і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Лямана, як також пілловняні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до пользования, отрівачі козлі, карку черепа і пультів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Хустки і шалі з шовку жєнілі і вовни найновішої сорти, Cachoux, охоронячі ковчєв і наймодніші краватки для панів англійські і відєнські. Артикули до подорожі і покривала в наймоднішим виборі.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви в Гудіярської фабрики Ф. А. Попера і а інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикаті на зиму. Черевики суконні обкладані ланкером, Boxealf і Chevreauх з шовковим пілшем і трікотовим нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телачої шкіри, чоботи до пользования (ручна робота), черевики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до виправ гімнастичних.

Кальоші і черевики до снігу. Самостійна продаж з найліпших петербургських фабрик з патентованими підшвами.

Товари з бронзу на подарунки: Столики на цигара і салюнолі, стоячі і на стїну годинники, тягарки до притискання листів, Nippes і т. п. Альбоми із шкіри і пайшу, пересарї для панів і панів, мошонки на листи, пушки на цигара і тютюн, мошонки на гроші, найліпші фабрикаті.

Замовлення з провінції виготовляють ся скоро і точно по як найдешевших цінах.

Хто хоче заробити багато гроший,

най закладає великий ілюстрований Цїнник годинників, товарів з золота, ланцунків, товарів з хїньського срібла, інструментів музичних, поодиноких частий складових годинників і анарядів годинникарських. 32 (9—10)

Цїнник висилає gratis і franco.

Ф. ПАММ, Краків (Галичина)
ул. Зелена 3. — Рїк заложеня 1852.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в недїлю і свѣто від 1/10 до 11 години рано.

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Рїхтера в Празї,

є найліпшим загально знаним бїль усмирюючим натиранєм, в цїні від 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. до набути у всїх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „якор“ з антики Рїхтера і для осторожности приймати лише флашки з тим охронним знаком яко правдиві. 29 (9—40)

Антика Рїхтера

„під золотим львом“ у Празї, уліця Єлисавети ч. 5.

З ЯКОРОМ СКРИНОЧКИ ДО БУДОВЛЕЙ І МОСТІВ.

Скриночки з якором, що взаїмно після плану доповняють ся все єсть найприємнійшою забавою дїтїм; але они своїма величавими будівлями і мостами і дорослим дають займалу розивку і не повинні хибувати при жадних Рїдваних потарунках.

Скриночки на мости готові до ч. 22 і містять єтьльки прегарних вїзрїв до будови мостів, що кождий, маючи вже скриночку з камінцями до будови, повинен собі їх в доповненє докупити. Близні о тїм, як і о нових укладових забавках Сатурн і Метеор узнає кождий з ілюстрованого цїнника, що виспалає даром і оплачено. При закупнї жадати лиш скриночки із славною маркою якор, бо всї другї єсть лиш наслідуванєм Рїхтерівського оригінального фабриката, На складї по всїх складах забавкових товарів вкраю і за границєю.

Ф. А. Д. Рїхтер і С-пка

корольові надвірні доставці

36 (3—7)

Контора склад: Operngasse 16. Wien. Фабрика: XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New-York.

Вже вийшов Православний КАЛЕНДАР

„Рускої Бєсїди“

на рїк

1904

Можна єго набути

в Папірни „Рускої Бєсїди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотиків.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дїм „Просьвіти“.)

ПОЗИЧКИ удїляє своїм членам на 5 1/2 2 і 1 2 додатку на кошта адміністрації, за предложенєм документів виказуючих доста точну гіпотєку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 лїт. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

ЧЛЕНОМ може бути тїлько обезпечений трєвало в „Дністрі“ від огню.

УДІЛ членський виносить 50 кор. вписове 2. кор. число членів 2.39 з 2.501 удїлами на 125.050 кор.

ВКЛАДНИ щадничі приймає „Дністер“ і опроцентовує по 4 2 від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 кор.

ЧИСТИЙ ЗИСК розділяє ся частию на дивїденду для членів, а частию на публичні добродїйні цїли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цїли роздано до тепер з Товариства кредитового 10,840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок удїляє Дирекция 1 агєнти. (—)

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламації неопе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Голос Росії в австрійських справах.

Як звичайно, в Австрії з початком сесій ради державної починає ся і австрійська парламентарна трагікомедія. Поминувши те, що ся трагікомедія зле відбиває ся на здоров'ю наших австрійських політиків і навіть причиняє ся до того, що послідні хоріють подібно, як се трафилось з п. Глиджукієм після подій в галицькій сеймі, вона несе також багато крови і нашої суспільності — Росії.

Кожний раз, коли лише ситуація в австрійській або угорській парламенті приймає небезпечний характер, Росія завжди починає мріяти про поділ Австрії і про те, як вона стане четвертою ногою на Карпати. Річ в тому, що Росія з цілком природних причин має чотири ноги: одною вона стоїть на Кавказі, другою оперла ся на ледяні гори білого моря, третьою — на Сахалін, а четвертою скоро стане на Карпати і в сему їй безсумнівно допоможуть „руськіє“ на чолі з п. Вергуном, про орган якого „Славянський Вѣкъ“ ми і будемо говорити. В „Славянському Вѣкъ“ в останньому числі поміщена стаття одного славянофіла, що пророкує будучність Австро-Угорщини. Коли прийняти на увагу місію д-ра Вергуна іменню: що він поклав своєю метою підтримувати престол Росії за кордоном, то можна сміло лічити погляди висловлені в тій статті переконанням російського уряду.

Автор тої статті ставить чотири питання: 1. Чи можливе є на далі існування в австро-угорській державі німецько-мадярського дуалізму? 2. Чи може Австро-Угорщина перевернути ся в абсолютно монархічну державу? 3. Чи можливий є розділ Австро-Угорщини між сусідами? 4. Чи можна перестроїти австро-угорську державу на федералістичних основах?

На перше питання автор дає відповідь в тому змісті, що навіть найвигідніший чоловік, що пожив короткий час в Австрії і прочитав деякі газетні вісті, зрозуміє, що такий дуалізм на далі є неможливий. Що до другого питання, то автор цілком слушно зазначає, що поворот Австрії до абсолютної монархії з централізацією Метерниха є історично неможливий. Значить, на думку автора залишає ся або поділ між сусідами, або федерація. При чім коли Австрія за короткий час не перемінить свого державного устрою на федералістичний, то закінчить ся тим, що а) Росія забере Галичину з Буковиною; б) Німеччина німецьку частину австрійської держави; в) Італія половину Тироля; г) Сербія Хорватію, Боснію, Далмацію; д) Чорногора Герцеговину; е) Румунія Трансильванію; ж) Чехи і з) Угорщина зістануть не залежними республіками.

При перестрою на федералістичних началах потрібно прийняти на увагу слідуєчі народності Поляків, Русинів, Мадярів, Хорватів-Сербів, Словенців, Румунів, Італійців, Німців і Чехів; значить, всего вісім елементів. Але автор на сему не кінчить. Кинувши свій погляд в минулість панславизму, він з задоволенням цитує такі слова Александра І.: „Ми скоро повернемо ся назад, аби збудувати славянську імперію. Що до австрійців, то не потрібно їх чіпати, заки вони своїм поведінням не дадуть на се права“. Не дивлячи ся на те, що ці слова сказані 90 років тому назад, вони як не треба ліпше, характеризують і теперішнє відношення Росії до австро-угорської держави.

Далі, автор припускає іншу комбінацію, іменню: німецька частина Австрії з Віднем перейде до Германії, а замість сего до австрійської федерації прилучить ся Познань і Шлезь. Отже в такий спосіб німецький елемент зовсім не буде входити в склад тої федерації. Столицею буде Будапешт. Окрім Австрії, автор в своїй статті ділить і Туреччину і на руїнах сих держав виникне на думку его всеславянська держава. Проти сего безсумнівно стануть Німці і Англії, а тому автор кличить всіх Славян зараз же ставати під крило Росії.

Але найголовніше залишило ся на кінець, іменню: „Росія з великою охотою дала би австрійській федерації частину польських губерній, пише „Славянський Вѣкъ“, колиб тільки вона замість сего дістала Галичину і мільярдів два рублів“. Тут власне кажучи о те тільки й ходило, а не о якихось там федераціях.

Російськими політиками опанувала якась манія ширення своєї території, тоді, коли ігнороване внутрішнім станом держави мусить і навіть скоро довести Росію до катастрофи.

Clara pacta...

(Заява товариства українських академиків „Січ“ у Чернівцях).

Великою втіхою співнали ся серця ширшої частини нашої суспільності, коли рік тому злучили ся два рускі товариства академічні „Молода Україна“ і „Союз“ та знову в оден гурток — в товариство „Січ“. Здавало ся, що от і повливе жите всьої молодіжи нашої русом ширшої, невтомної праці-труду для свого народу — над здобутем крапці долі безталанної і дорогої Вітчизни.

Таку надію подавати міг запад, з яким узяв ся загаль молодіжи за добре діло єдності, єдності.

Та, на жаль, не так склало ся, як ждало ся.

Від довшого часу можна було в дечому заперімітити, що не вся наша суспільність дарить своїм симпатіями товариство „Січ“. А там стали показувати ся й явні симптоми невдоволення навіть у самому товаристві. Не багато труду стояло, щоби відкрити причини лиха. Показало ся, що одна честилубна одиниця стала ширити загальне невдоволення. Дуже зле, коли знайде ся одиниця-бун-

тар в якому товаристві, ще гірше, коли тота невдоволена одиниця має за собою певні заслуги у суспільності. А власне тим разом була се одиниця, що прислуживши ся рускій суспільності в дечому, захорувала на слабкість, яку зовуть ся звичайно виверхована амбіція чи може й металоманія. Коли самі інтриги на шкоду товариства спричинили виключення не того злого духа „Січ“, став він усею силою злоби нападати на „невдачне“ товариство, відтягаючи від него й других членів. Шкож закидувано головю наші „Січ“? Яених аргументів проти нашого товариства не було, тому витягнуто тяжку гармату ексклюзивності! Знайшли ся отже люди, котрим за малою видала ся праця дня 30-мільйонної маси Русів України; люди, яким не до вигоди праця з усіма силами Вітчизни — без огляду на кордон, які нас на теперішню пору не сьміють ділити і не ділять... І от довідемо ся, що люди тоті зі своїм верховодом на чолі заснують на днях нове товариство академічне. Як отсей вчинок одної галузі молодіжи осудить широдумача частина рускої суспільності — не нам тут рішати.

Та діло ще не все в заснованю нового товариства. Діють ся ще й такі річі, що кидають ярке світло на роботу противників „Січ“. Від якогось часу зачуваємо голоси так сказати-б жалю до нашого товариства і то з кругів народного учительства. Не мило нам було почути вокалі закиди — що правда — невправної натури, вимірені на адресу „Січ“ — тим більше, що ми відносимо ся до нашого патріотичного учительства з усім привалячим йому респектом. Ми, що цінимо всяку потрібну й косенну нашому народови одиницю, глядимо зі щирою радістю на успіхи учительства нашого на всякому полі. Віримо, що се одна з підвалин і головних чинників у національній, культурно-економічній та просвітній відродженю нашого народу. Чиж могли би ми проти так важного чинника виступати, або хотіли його нехтувати? І то ми, що виписали на своїйому етажі поступ і роботу в усіх напрямках і на всіх етапах нашої суспільності? Ніколи, і ще раз ніколи! Тому то й дуже прикро нас вражають жалі учительства до нас. Наша совість чиста. Закиди ніякого на собі знести не можемо і не хочемо. Тому ступаємо ото на дорогу взаємного порозуміння і кажемо так: бажавемо справу поставити ясно і хочемо знати, які жалі має до нас руске учительство на Буковині? Найудасте ся з ними просто до нас, на нашу точну адресу, най зажадає пояснення справ чи слів чи всього того, що йому нашеніталі недобрі духи нашого товариства. Бо се їх діло. Та хто під ким аму копає, сам в неї впадає.

В загальному розумілім народнім інтересі бажавемо порозуміння з нашим учительством. Найпропаде чорна лож при світлі правди. Clara pacta — claros faciunt amicos.

Ми певні, що порозуміємо ся, як слід.

За товариство:

Есс. Ярошківський голова. Н. Майновський секретар.

Вісті з цілого світа.

— З ради державної. Теперішня рада державна богата проектами в справі улаштування національних відносин в Австрії. Сі проекти дадуть ся поділити на дві головні категорії, іменню: одні, що мають на меті перестрій основ внутрішнього життя в Австрії і другі, що гада-

ють завести порядок на ґрунті існуючої конституції дорожого ріжних відношівних поправок. — При чім Чехи і Поляки висловлюють ся за поширене компетенції краєвих сеймів, значить за автономію країв, а п. Бернрайтер з другого боку підносить національну автономію, що піддержали також і Русини. Окрім сих головних проектів, що прямо доторкують ся основ австрійської конституції, були на днешнім порядку і другі менше важні, се проект Поляків і Німців що до зміни регуляміну парламентарного і п. Романчука що до управління національних спорів дорожого лизикового закону і виборчої реформи. — Що до проекту поширення автономії краєвої, то такий засіб при всій своїй симпатичності безсумнівно не може усунути всіх непорозумінь в Австрії. Річ в тому, що з поширенням тої автономії цілком не усуває ся національний утиск, а в деяких краях він навіть збільшить ся, як наприклад в Галичині, де Поляки і тепер являють ся повними панями в краю. — Зміна парламентарного регуляміну, яко паліативний засіб, не може мати жадних наслідків. Коли-б на деякий час така міра і зупинила небезпечний рух в Австрії, то се причинило би ся лише до того, що він згодом вибух би іще з більшою силою. Отже лишаєт ся іще національна автономія. Але на перешкоді сему стоїть територіальне питання. Дякуючи тому, що при існуючій стані річій в Австрії трудно а то так і неможливо провести означні територіальні границі ріжних народностей, такий проект має мало виглядів на зреалізоване в короткім часі. — Всеж таки найвідповіднішим теперішнім умовинам, є проект відносно національної автономії і переведення виборчої реформи. В сій справі „Діло“ пише: „Автори проектів на зміну конституції в напрямі національної автономії і виборчої реформи, як розуміють потребу сего перестрою, так мусять зрозуміти ще одно — і згодом певно се зрозуміють, а іменню, що ся узгодовляюча зміна може прийти лише через еру, хочби не довгого але свідомого великої історичної задачі і приготування чого зглядно відношувачого терен, явного абсолютизму. „Сі не зовсім точні слова безсумнівно мусять мати той зміс, що при введеню таких реформ з боку правительства потрібна буде енергійна праця беззглядно на шовіністичні змагання деяких народів в Австрії. З свого боку мусимо додати, що підтримуване елементів в кожній народності, противних шовіністичним бажанням, також мало-б значні наслідки. — Послідні вісті з ради державної не принесли нічого нового що до зміни ситуації. Чехи зажадали відчитування всіх внесень і інтернацій. Відтак президент палати подав до відомости, що розпочинає ся дискусія над внесенем п. Дворжака що до знесення § 14. Проти сего запроте-стували пп. Грос і Гец. П. Дворжак до-казував, що переведеня угоди на підставі сего параграфу противить ся законови з 1867 р. Президент палати хотів перервати засідане, але палата ухвалила далі радити і голос забрав п. Бакса. Він заявив ся за знесенем § 14 і сказав, що Чехи зроблять усе, аби повалити теперішню конституцію. Відтак поставили внесенє п. Романчука відносно вибору комісії для виготовлення лизикового закова і ординації виборчої, а пос. др. Елленбоген — відносно комісії для виготовлення нової конституції, яка опи-рала би ся на народній автономії і загальнім голосуванню.

— Голос з Відня. Ріжні шумні події у нас між Русинами відбавають ся також і на житю нашої громади у Відні. В сій справі „Діло“ пише: Подана днешнімика вісті о порішеню міністерством просвіти в справі виключення вісьмох студентів-Русинів з львів-

свого університету за звісну демонстрацію против ректора Фінда, хоч не ехолопено їх на горіжій учинку, викликала тут сензацію. А вже друга справа, а іменно, що там тяжко покараним студентам виточено ще й карне саїство в ц. к. суді (о бунт) за демонстрацію в мурах університету, є предметом живої дискусії в кругах студентських і нестудентських. Тай не диво, се річ оригінальна, небувала й нечувана. (Дальші виводи автора в тім ділі пропусаємо з огляду на львівську прокуратوریю). В найновішій часі монахійської часописи „Hochschulschriften“, видаваної накладом академічним під редакцією д-ра Сальєберга (ч. 157) помістив очевидчик якийсь „вшехнолія“, мабуть якийсь польський професор а la Гломбінський, статтю п. заг. Ruthenische Unruhen (Orig. Kott.) про демонстрацію наших студентів з дня 16. жовтня є. р. Стаття се наскрізь тенденційна і брехлива, переповнена усього того, що в справі університетській писали й пишуть русинодні дивнишки польські. Поляки найбільші добродії Русинів в університеті, а Русини, невдячні, відлачують ся ненавистю. Русини бажать руского університету, а той не мав би ані студентів ані професорів і т. д. Звертаючи увагу на сю статтю в „Hochschulschriften“, думаємо, що зі сторони рускої повинна появи ся в тій часописі відповідь на неї в обороні правди.

— *Угорський сойм.* На останнім засіданні в Угорській Соїмі гр. Тіса заявив, що опозиція сама себе компромітує і стремить до втрати довіри в народі. Поводжене опозиції на думку гр. Тіси причинить ся до того, що відносини на Угорщині будуть і надалі поступати так, як досі і що Угорщину стрітять таж судьба, що Польщу. Як звичайно, опозиція не звернула на ці слова жадної уваги.

— *Чемберлен їде до Америки.* Як доносять, англійський міністер Чемберлен незабаром має відвідати Сполучені Держави і Канаду. Чемберлен має на меті сказати декілька промов в справі агітації за свою фискальну торговельну систему і викласти основи своєї цілової політики, перед американськими діячами.

НОВИНКИ.

Лисенківське св'ято в Чернівцях. В імени тіснійшого комітету займаючого ся устроєнем св'ята Лисенківського в Чернівцях просимо еще раз усіх тих, що хотять брати участь в спільній вечері, яка відбуде ся в четвер, 10. с. м. о год. 8. веч. в великій салі „Нар. Дому“, чим скорше зголосяти ся до тов. „Руска Каса“ (ул. Петровича, 2) під тою самою адресою і прислати квоту 5 кор. від особи яко вступ на вечерю. Просимо се чим скорше зробити в інтересі самих учасників, позаяк небагом будуть всі місця заняті, а й комітет мусить заздалегідь знати, на кілько осіб замовляти вечерю. Просимо також не забути, що стрій для Пань є або народний або вивізний, для мушци фрак, ваймково „шлясерок“ з білою краватою і такими рукавичками. Напшти платити собі кождий окремо. О котрій годині приїде Лисенко на двірць черновецький, подамо в найближшій числі „Буковина“. — За комітет: Вол. Ясиницький голова, Ом. Покочин заст. голова, Ор. Гандяк писар.

Проба „Воїна“ для прийняття Лисенка відбудеть ся в понеділок о годині 7. вечером. Просимо членів зістаючих в Чернівцях точно явити ся на ту пробу. — М. Левицький голова, О. Гандяк секретар.

Товариство історичне в Чернівцях повідомляє, що відчит п. Е. Вальпера на тему: „Собор Софії“, котрий не відбуде ся в суботу і за замкнення університету, відбуде ся в вівторок (8 дн. с. м.) о годині 6 вечером в 5 салі університету. — О. Маковей секретар.

Новий суд повітовий. „Wiener Zeitung“ доносить: Після розпорядження міністра справедливости отворено новий суд повітовий в області обwodового суду сучасного з осідком в Студній канаві. До него належати муть гро-

мади Букшоя, Доротея-Плотоница, Деміне, Фресени, Негріласса, Остра, Черноділ (Шварцгал), Слатіора і Студалькани судового повіту Кімполонг.

Вільні посади. Посада громадского секретаря в Драчинці є опорожнена. Подана належить вносити найдальше до 1. лютого 1904.

Пронав без вісти інспектор промисловий Тіль. Від половини падолиста пошукують за ним. Унав, здасть ся, жертвою вбийства, в кождім разі не умер натуральною смертю. Урядовий дивник доніс був свого часу, що на віденьскім двірці полудневім (Südbahnhof) знайдено убрание й деякі дорожніности та легітимацию пропавшого чиновника. Причини й сама смерть того все ще остає невьяснена.

Руска бурса в Сереті закупила сими днями реальність в центрі міста Серету. Реальність положена на веселім, чілім і здоровім місци числить 56 пражин огорода яриного й саду з будинками. Мешкальний будинок треба поладити і в коротнім часі наступить ульковане бурсаків, котрі тимчасом удержують ся в винаймленім домі. Ціна купна вносить 5400 корон. — Іля Лакуста.

Осторога перед еміграцією. До Америки емігрують переважно галицькі Русини, але в останні часи почала ся була ся течія і між буковинськими Русинами. Тепер появили ся заграничні агенти, що намовляють наших людей емігрувати до полудневої Африки. З приводу сего австро-угорський конзулят в Сепетові, в Трансвалі подав таку осторогу: Більші міста полудневої Африки є переповнені робітниками без занятя, а ті, котрим повело ся би дістати в складах товарів яєсь заните, не зароблять тільки, щоби удержати ся, бо тутешні плати не стоять в ніяким відношені до нечуваної дорожнї, яка настала останніми часами. Поправи тих відносин не можна надіятися навіть в далекій будучині і для того треба остерігати людей перед еміграцією до полудневої Африки. Наші люди, які вже добре знають, що то є еміграція до Америки, мусять не звертати жадної уваги на такі обіцянки ріжних заграничних агентів, тим більше, що новий еміграційний закон в капляндских колоніях не пускає до краю чужинців, що не вміють ні читати, ні писати, а також не мають фінансових засобів.

Розрухи в російських університетах починають ся. Дня 16. м. з приводу роковин смерті бувиного студента кїевского університету, Балашева, відбули на тім університеті розрухи. В сій справі заряджено суд, зложений з професорів. На першім засіданні перед судом стало лише 9 студентів але і ті заявили, що не будуть давати жадних зізнань. Дня 30. м. м. вступ до університету був дозволений лише за легітимациями, але група студентів не показала жадних легітимаций і в присутности поліції з снівом вдерли ся до університету. В наслідок розпорядження влади виклади перервано до 3. січня. В Варшаві також застановлено виклади до нового року; причім арештовано 40 чоловік.

В Росії. Число політичних процесів виносило в 1900 р. — 1036, в 1901 р. — 1105, в 1902 до 1. дня місяця 644. Отже скількість процесів за 2 1/2 роки виносить 2785. Число обскаржених виносило в 1900 р. — 2391; в 1901—2469 і лише за чотири місяці 1902 р. — 2033; отже загальна скількість обскаржених на протяг 2 1/2 років — 6893. Окрім того, починаючи від 6. дня міс. вересня 1903 року до 23 дня міс. листопада сегож року заслаано до сибіру так званих політичних злочинців 53 чоловік.

Замість отруї. В однім із париских шпиталів зажила якась служниця в самоубийчій намірі дві рурки чистої культури бакцилів тифу. По трех днях она почула болю голови, а по вісьмох покрило ся її тіло червоними плямами, як при звичайнім тифі, а вкінці розпачував ся зовсім правильний тиф. Мимо тяжкого переходу недуги її виратувано.

Християнство в Японії. Східно-азійський Lloyd доносить, що до японського парламенту при останніх

виборах ввійшло 13 послів-християн. Посол з міста Йокогами, Шімада, є християнином. Він був послом вже 6 літ, а при нових виборах одержав о одну третину голосів більше, як перед тим. Посол з Токіо є також християнином. На видних становищах в японським царстві стоїть також багато християн, а між ними один міністер, двоє членів касаційної палати, двоє секретарів парламенту, кількох урядників в міністерствах і значне число судій та урядників в адміністрації. Капітани двох найбільших воєнних судин є також християнами. Три найбільші дивнишки в Токіо належять до християн, а на чолі многих інших дивнишків стоять християни. Майже всі добродійні інституції і заведення стоять під проводом християн. Всіх християн в Японії було в 1895. році понад 200.000.

Почтовий музей. На всесвітній виставі в Ст.-Лю. буде між иншими також почтовий музей, в яким будуть виставлені предмети не доручені адресатам, або сконфісковані. Між иншими будуть там три величезні вишхані гадзини, які вилзали були з бланшаної пушки в почтовім возі і ледви їх убито. Будуть також шовкові предмети, які перепачковувано між газетами. Буде там і пушка з маслом, в яким містила ся коробочка з діамантами, котрі якийсь ювілер з Голандії хотів перепачкувати без ца до Сполучених Держав. Крім того в виставі музей буде можна оглядати тисачі інших предметів сконфіскованих на пошту.

Причепа. З Нового Йорку доносять: Коли президент Рузвельт виходив оноді з церкви, приступив до него якийсь незнакомий мушчина і вручив ему писмо. Президент передав писмо своєму прибігному урядникові, а сей по перчитанню писма приказав арештувати незнакомого. Він має називати ся Демінг і є мабуть божевільний. В писмі заявив, що має лікарство для німецького цїсаря Вільгельма та просить президента, аби він вислав се лікарство цїсареві. При переслуханю Демінг мав довгі промови, яких зміст держить поліція в тайні.

Акторське жите видає ся на око таке примамливое. однак в сути річи є дуже прикре передовсім у нас, де жите артистів з матеріального боку крайню погане. Самими ошесками публіки годі наситити ся і приодіти ся. Все-ж таки жите на сцені манить своєю ріжнородністю. Мірою її най будуть слова знаменитого артиста Людвіга Барна, що житиєсь своєю описав в отсих словах: „Я виступав в 98 ріжних містах, в 3868 вечерах, в 37 штуках а 455 разів. На сцені женив ся я 1721 разів, а вмирав 1120 і то 61 разів заштитогований, 51 разів застрішений, 31 разів відгинали мені голову, 22 рази я топив ся, 165 разів вмирав від отруї, 86 разів мене убивали, 109 разів мордували, 33 рази тратили, 192 рази я умер на удар серця, а 314 разів загодив собі смерть сам, а до того вмирав ще 55 разів звичайною смертю“. І чиж не мило то воскресати по тількиразовій смерті хоч она лиш відбуває ся на сцені?..

Величезне обманство. В приватнім банку в Геттерборзі, в Швеції, якийсь обманець — як здає ся — Англієць, взяв оноді 400.000 марок на софальшовані перекази фірми Давсон в Лондоні. Обманство вікрито аж по телеграфічній донесенню фірми, що перекази сфальшовані. Глядаючи за обманцем досі не принесли успіху.

Скарб в сідлі. З Люксембурга доносять про таку подію. В містечку Урлян помер недавно тому різник Біден. По нїм лишили ся два сідла, котрі він купив був під час французко-німецької війни, а що тоті сідла, як здавало ся мають історичну вартість, то їх дали директорови провінціального музея, щоби він їх оглянув і оцінив. Директор знайшов зашту під сидлом в сідлі кишеньку, а коли її розпоров, знайшов в ній пачку банкнотів — 85 зовсім добре удержаних і маючих ще вартість по тисяч франків. Можна собі уявити радість вдовий по Бідені! Тепер здогадують ся, що нервісний властитель тих банкнотів вибираючись на війну, зашив в сідлі ціле своє майно.

Упрашає ся всіх тих Вп. Добродій, котрі побрали „Твори Федьковича“ а до сеї пори за них не заплатили, аби звонили ласкаво в найкоротшій часі належитість прислати, а то тому що мусимо при кінці року поладити деякі формальности.

Адміністрація „Рускої Бесіди“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

Малий Фейлетон.

Олекса Довбуш.

Розвіяна мрія.

Сонце над заходом освічує лагідним світлом всю землю.

Росить дрібний дощик.

Ласте кукурузів шумить від сего якусь тужливу думку. Та сей шум душі не біль а розраду наносить — надію на ліпшу будучність.

Малий Василь, насє попри стежку корову. Велухав ся в сей шум і під его впливом став думки думати. Він думає, яку то завтра буде мати втіху.

Цілий місяць носить він до „пані“ молоку. Завтра „першого“ — пані заплатити за молоко тай ему дасть за дорожку. Скаже: „На, се тобі за то, що носив цілий місяць“. Може крейцар, може два, — а може й п'ять.

А він поїдує „паню“ в руку, завяже мамині гроші в хустинку і сховає добре в пазуху. А як буде вертати, вступить до шинку і за „свої“ гроші купить собі булку і сховає — добре сховає, щоби ніхто не бачив.

Відтак дійде до „вербини“, а тут сховає ся поза корч і зість смачно.

А буде їсти обережно в обох жменях буде тримати, щоби — крий Боже — кришки не випустив, бо то шкода бо то добре. Потрошки буде кусати, щоби на довше стало.

З'їсть, обітре ся стріпає з себе кришки, щоби не було пізно, що він їв булку. Відтак піде до дому і нікому, нікому, про се не скаже.

Радість пробиваєсь на лиці Василя і він рад-би далі продовжати такі солодкі мрії. Так корова перервала его втіху, бо силоміцю рвала ся спасти кілька кукурудзів.

З бідою відтягнув корову і знов старав ся навазати перервані, такі млі мрії.

Не їде а біжить малий Василь до пані з молоком. Навіть не зауважує того, що молоко з банка вихлянує ся. Рад, що вже близько та хвиля, коли дістане нагороду за ціломісячне ходжене. І хоть як було близько йому, видала ся ся дорога мліями.

Аж нарешті дійшов до дому, де мешкала пані.

В сніх скинув шалку і несміло ввійшов до кухні.

За хвилю ввійшов сумний — невеселий, що трохи не плакав.

Пані була чогось не добра. Казала, що молока до міри не достає, що так цілий місяць було. Через те відтягнула дві шістьи.

І ему за дорожку не дала нічого.

Процали вчерашні мрії — із хмарами розвіялись.

Коломий 29/X. 1903.

Удар за ударом.

Удар за ударом на Тебе паде,
мій краю коханий...
Гитить Тебе люте насиле — тверде
і сні Твій поганый...

Було — з тої муки і болю і ран
Твое слабало тіло —
і пісню заглади ревів Твій тиран,
вбивав Тебе сміло...

А нині — за кождим ударом тяжким
стискаєш Ти жмені
й завзятте зростає... Ах, бачу як з ним
їде... воскресне!

Сильо. Яричевський.

*у) Добре = смачно.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Реклямації непе-
чатані відплати від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	— с.
„ пів року	10	— „
„ чверть року	5	— „
„ місяць	1	70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерації
платні в Чернівцях.

Діяльність Миколи Лисенка.

Покінчивши київський університет в 1865 р., Микола Лисенко був вже серйозним музиком-п'яністом. Перше музикальне образование одержав ще дитиною від своєї матері, вельми музикальної особи, а відтак через цілу гімназію образував ся у перших київських музичних інституціях.

Побувши два роки в мировій службі, Лисенко кидає її і виїздить у липську консерваторію задля докінчення свого музикального образования. Чотиролітний курс науки переходить в двох роках завдяки приватним студіям у професорів консерваторії. Тут в Липську пише перший свій оригінальний твір до слів Тараса Шевченка „Заповіт“ і видає перший том своїх народних пісень, в яким замістив 40 пісень на один голос з акомпанюментом фортеп'яна.

Повернувши до вітчизни, видає поважну розправу про ціху української пісні („Характеристика музикальних особностей малоруських дум і пісень, исполнених кобзарем Остапом Вересаєм“). Сей твір вийшов в р. 1874 і нині вже є бібліографічною рідкістю.

Однак Лисенко не вдоволяє ся своїм солідним музикальним образованием, але їде в Петербург і вступає до тамошньої консерваторії, головною задля науки оркестральної музики. Під той час він видає збірник веснянок і діточих забав т. з. „Молодощі“.

Від 1876 р. Лисенко живе постійно в Києві, де обняв становиско

професора гри на фортеп'яні в „Інституті благородних дівчат“, а також в „приватній музичній школі“. Крім того Лисенко громадить докола себе український хор любителів, з якими дає що року великі концерти на мужескі і мішані голоси. Програму сих концертів становить головню українська пісня, доведена до розцвітту самим же диригентом, а крім того пісні і твори західних Славян і вкінці класичний репертоар. До своїх ансамблів Лисенко спроваджує першорядних артисток і артистів та організує також знатну оркестру.

До виданих в 1869 і 1873 рр. перших двох томів „Збірника українських пісень“ приходять даліше в 1879 р. третій, 1886 р. четвертий, 1892 р. п'ятий і 1895 р. шостий том — кождий по 40 народних пісень. Рівночасно вже в 80-тих роках приступає Лисенко до уложення і видання хорових опрацювань українських пісень. До нинішнього часу видано 12 таких випусків, в кождім по 10 пісень, отже 120 пісень на мужеский і мішаний хор.

В 1895 р. вийшли з друку обрядові, хорові українські пісні для мішаного хору: I. Веснянки (1. і 2. вінок), III. Купальська справа, IV. Колядки і щедрівки. Є то матеріял пригожий також на концерти, як і на сцену.

Крім згаданих збірок наводимо отсе ще спис дальших сольових, сценічних, фортеп'янових і оркестральных творів великого діятеля в царині рідної музики. За повноту сего спису не ручимо, бо при такій довголітній і обильній діяльності не тяжко за пропуск; одно вже і те,

що ми в стані навести, дає величкий образ плідности Лисенкової музики:

Фортеп'янові твори: Op. 9. Nocturne b-moll. Op. 13. Révérté „образки з колишнього“. Op. 14. Deux mazourkas. Op. 16. Sonata pour piano, a-moll. Op. 17. b) Valse de concert As-dur. Op. 20. Fragment épique. Op. 21. Fantasia sur 2. thèmes populaires de l' Ukraine pour la Flute (ou Violin) avec accomp. de piano. Op. 23. 3-me polonaise en As. Op. 24. Scherzo héroïque. Op. 28 (*). Serenade f-moll. Op. 30. 4-me polonaise en A-dur. Op. 31 (*). Chant sans paroles, F-dur. Op. 32 (*). Capriccio elegies pour violon avec a comp. d' orchestre (ou piano) (має вийти з друку). Op. 33. Chant on bercean. Op. 34. Rhapsodie Ukrainienne pour piano et violon. Op. 35. Valse d-moll pour piano. Op. 36. Обозний марш. Op. 37. „На добі“ 3 pièce pour le piano. a) Aven, b) Chant d'amour, c) Serenade. Op. 38. Impromptu pour le piano. Op. 39 (*). d'Albom d'été 1901: a) Valse „La separation“, b) Marsche solennelle, c) La tristesse, a mélodie (Transcript. pour Violoncelle a piano). Op. 40. d'Albom privé. 2 momento: a) de desespoir (transenps. pour piano et Violon), b) moment d'eschancement. d'Albom d'été 1902: a) La languene, b) Impression d' un jour heureux. (*) „Пливе човен“ баркароля для форт. „Ой зрада, карі очі, зрада“ для форт. „Ой у полі у Бариньполі“ для фортеп'яну.

Хори про чоловічі (мужескі) голоси і про мішані до тексту Шевченка. (Примітка: усі тексти післані до цензури і як дозволять, підуть у друк:)

1. „Іван Гус“, з проводом орх. (і форт.) хор мужеский.
2. „Гамалія“ з провод. оркестри (і форт.) хор муж.
3. „Ой, милий Боже України“ хор муж.
4. „Встає хмара з за Лимана“ хор муж.
5. „Не хочу я женити ся“ хор мужеский.
6. „Ой, діброво“ хор мішаний.
7. „Широкая, високая калина моя“ хор міш.
8. „Наш отаман Гамалія“ хор мужеский.
9. „У Туркені по тім боці“ хор мужеский.
10. а) „Не дивуйте ся дівчата“ хор міш., б) „Од села до села таньці та музики“ хор міш.
11. Сон: „Працай світе!“ хор мішаний.
12. „Ори ся-ж ти моя ниво“ хор міш.
13. „Іван Підкова“ хор муж.
14. „Вітер в гаю нагинає лозу і тополю“ хор міш.
15. „Барвінок цвів і зеленів“ хор міш.
16. „Була колись Гандзя“ хор мішаний.
17. Кантата: „Радуй ся ниво, непоплута“ з пров. орх. хор міш.
18. Кантата: „На вічну память Котляревському“ з проводом орх. хор міш.
19. Жалібний марш в 27 роковини смерті Т. Шевченка „Вмер батько наш“ хор міш. (Транскрипція его на форт. в 2 руки).
20. „Ясне сонце в небі сяє“ хор міш. з „Слова о полку Ігоревім“.
21. Праля la filense Шоголева, хор міш.

Яр. Юлев.

Семинарські спомини.

(Далі.)

Виправа в ліс.

У нас в семинарі всього не доставало. Що зачепиш, що лише погадаєш — все нездале. Про людей не говорю, а маю тут на гадці що иншого. Критикувати людей я не беру ся, бо се й небезпечно; але сказати: ся робота, або ся установа, або сей порядок, або ся річ — нездала, се менше небезпечно. Ніхто не буде на стільки наївним, аби твердити, що робота, установа і т. д. се одно, що особа, яка ту роботу робить, ту установу видає, хочби сею особою була й сама особа семинарського ректора. Так отже сміло повторюю, що у нас в семинарі було все нездале, всього нам не доставало. Але еще раз кажу, про людей, про настоятелів, я не говорю.

Між многим иншим, що нам не доставало, був опал і світло. Прийде зима, притиснуть морози, зацвітуть вікна, почервоніє ніс, тоді чоловік аж цинить за теплою кімнатою, за теплою печію. Ходиш виправді по хаті в обороці, але й оберок вітром підшитий. А тут учи ся, читаєш. Але на сім не кінець. Нам не доставало ще чогось, що часом є в дитинстві від опалу, а сим є світло. „Фундуш“, дає під кожде число пів літри

нафти на тиждень, що як-раз вистарчить на один вечір. Прочих днів хіба й не світи ніколи під числом. Хто має за що, сей купує собі нафту й не журить ся, при чім буде вечорами сидіти; але біднягам з сим великий клопіт. Отже п'ятимці в однім і другім випадку радять собі, як можуть.

На першій році мешкав я з самими найліпшими „шлегерами“. Під словом „шлегер“ розуміють в семинарі чоловіка здалого до всього, передовсім спиритного у всяких семинарських гірегах. І дійсно, мої числяки були у всяких гірегах усе першими. До доброго шлегерства належало також не дати собі ніколи наплювати в кашу, добути своїх прав, хочби силоміцю.

— Як то — говорили числяки, коли під числом стало студентів, а сторож приносив лише п'ять полін на цілу добу — як то, ми маємо мерзнути? Нам належить ся людський опал, такий, аби при нім можна бодай всидіти. Гавемайстер забирає собі що дня дрова цілими мішками, а для нас нема чим запалити. Ми, шлегери, не можемо мерзнути, се бувби для нас шкандал!

— Мусимо піти в ліс — рішив цензор.

— Так, нічо иншого не лишаєт ся — потакували числяки.

Сейчас вислано двох товаришів оглянути терен. Ухвалено такі нині, о дванадцятій годині вночі, виправити ся в ліс по дрова.

По молитвах ніхто вже й не клас ся спати. Кождий знайшов собі якусь

роботу коло свого пульта, то читав, то писав, то зашивав підперту реверенду. Така тиша панувала може годину. Шлегери не люблять довго мовчати. Перший промовив питомець низкого росту, живий й верткий як вівріка. Его звали загально Дзярко. Він закінчив лист, який писав до своєї рідні, вкинув лист в шухляду й загасив свою лампу.

— Мінку — сказав, обертаючись до свого грубого, геркулесової будови тіла, сусіда — може би ми пішли тимчасом по нафту? Я вже нічо не маю. Сторож нині поналивав лампи. Як-раз час.

— Тай у мене вже решта — відозвав ся на те Мінко, не відоймаючи очей від книжки.

Дзярко підійшов до него і сів на его ліжку.

— Вуйку! — жартував малий питомець — а ти що за книжку читаєш? Війте ся Бога, люди, а сей студіє гімнастичну книжку!

— А бо то що злого читати гімнастичну книжку? — боронив ся вуйко. — Який ти смішний! Чиж гімнастика не потрібна для людей?

— Тобі вже певно непотрібна, бо ти й без неї сильний як медвідь.

— Ей мовчи, смаркачу.

— Ну, ну вуйку, кинь книжку та ходи по нафту. Вже на коритарі нема нікого. Управляти меш гімнастику в практиці.

Мінко з-нехотя відкинув книжку на бік і вийшов з Дзярком на коритар.

— Хлопці — сказав на відходім — приладьте фляшки, аби були готові.

На коритарі були вже лампи погашені. Тому й гешіхта з початку боїть ся виходити з під числа, як на коритарі темно.

Дзярко з Мінком вийшли з числа і хвилику наслухували. Було тихо. Питомці вже спали.

— Нема нікого, ходи — тягнув Мінка малий питомець.

Пішли кілька кроків в бік. Мінко станув на середній коритарі, схилив голову, розставив широко ноги і підпер боки руками. Сего лише чекав Дзярко. Звинно, як кіт, вдрапав ся на Мінкові плечі і випрямив ся. До лампи, що висіла над его головою, потребував лише легко протягнути руку. Коли лампа була вже в его руках, зігнув ся, подав її Мінкові і вмить зсунув ся легонько на землю. Мінко встромив подану лампу в фрамугу від вікна і пішов за Дзярком. За кілька хвилин стягнули послідню лампу й пустили ся з поворотом, забираючи по дорозі поховану добычу.

— Маємо вже всім світлити на кілька днів — сказав Дзярко відчиняючи двері до свого числа.

— А ну, хлопці, до роботи! Кождий свою фляшку сюди!

Числяки повиймали з пультів фляшки. Дзярко зробив з грубого паперу ліжку і кожду фляшку винювив дорогим плином. Порожні лампи винесли на коритар і гарно поукладали під дверми світлішого.

До дванадцятій години було ще гук часу. Деякі нетерпеливили ся, хотіли

22. „Ой, що в полі за димове“ хор. міш. з Франка.

Народні пісні на хор покладені (концертний склад):

Коломийки „Коло млина, коло ліщинівки“ хор міш.

Коломийки (другі) хор міш.

Пливе човен (баркароля) хор мішаний.

Тихо, тихо Дунай воду несе хор муж.

Сольо-співні: Шевченко: Мені однакою; Доле моя (після сіроми); У перетику ходила; Ой, вигострю товариша; Ще як були ми козаками; Ой, гляну я, подивлюся; Вітер в гаї та гуляє („Утоплена“). 1. Сьвіте тихий (Розкопана могила). 2. Стоїть в селі Суботіві (Богдана могила). 3. За думою думаром вилітає. (Сі пісні неможливі в Росії).

„Моліться братя“ (Сцена з Гайдамаків).

„Заповіт“ (Прим. Се перший твір Лисенковий сольо тенорове з хором муж. з проводом фортеп'яну 1868 рік).

Куліш: „У досвіта встав я“.

Дніпрова Чайка: „Я вірую в красу“ — „Хіба тільки рожемі цвісти?“

Ів. Франко: „Не забудь юних днів“ — „Я не кляв тебе, о зоре“ — „Місяцю, князю“ — „Зів'ялі листочки“ — „Безмежне поле“ — „Жіноче серце“.

Гайне: „Дівчино, рибалонько любя“ — „Не жаль мені“ — „Баллада“ — „У каліні“ — „У сні я гірко плакав“ — „Наче та, що з хвилі родила ся“.

Надсон: „У сні мені марилося небо“ — „На півночі, на круз (дест).“

Adda Nagri: „П р а с с і о m o r t e“ (в укр. перекладі).

Олександров: „Моя могила“.

„Тарас Бульба“. Історична опера в 5 діях 7-ох відслонках. 1. Сольо: Хори з „Сафо“, 2. Мельодеклямація із „Сафо“.

Дитячі оперки. „Зима і весна“ (друкує ся). — „Пан Коцький“. — Музика до історичної драми Старицького: „Остання ніч“ (Сольо, хор

мельодеклямація. — Музика до Старицького ітуди: „Чарівний сон“ (Сольо, хори мельодеклямації). — Музика до Яновської „Відьми“ (Хори жіночі і соля). — Цілий ритуал весілля до циклу обрядових пісень з солями, хорами вже упорядковано до друку.

Вісти з цілого світа.

— *Несподіванка в радї державній.* На засіданні палати послів в п'ятницю стала ся несподіванка: без попереднього порозуміння прийшло до порозуміння межі всіма партіями. А то ось як стало ся: По дебаті над кредитом запомоговим з причини нещастя елементарних предложив президент палати, щоби слідує засідане відбуло ся в середу дня 9. с. м., а при тім і подав порядок денний того засідання зложений з чотирох точок. Тоді поставив пос. Шрафль внесенє, щоби на першу точку порядку денного того засідання поставити звіт комісії вибраної для реформи регуляміну. Коли прийшло до голосованя, всі партії однодушно голосували за тим внесенєм, а Чехи відложили свої пильні внесення; так само зробив і посол Катрайн зі своїм пильним внесенєм в справі провізорії бюджетової. Отже порядок денний сьє такий: 1. Звіт комісії в справі зміни регуляміну; 2. доповняючі вибори до комісії; 3. звіт комісії військової о підводах для війська; 4. звіт комісії в справі знесення § 14; 5. звіт комісії для податку від цукру о закахі районованя бураків; 6. звіт комісії легітимацийної; 7. звіт комісії правничої о законі в справі авскультантів.

— *Закон о рекрутах на 1904 р.* Правительство предложило в п'ятницю закон о рекрутах на 1904 р. Проект сего закона предкладає, що для удержаня войска, маринарки і краєвої оборони має ся вибрати як давніше так і на 1904 рік, 103.100 рекрутів, а то припадаючих з того числа на краї австрійські 59.024 і 14.500 рекрутів для крає-

вої оборони. При тім подало правительство приватно до відомости, що й в слідуєчій році число рекрутів не буде збільшене.

НОВИНКИ.

Микола Лисенко в Чернівцях. Що йно одержались телеграфічно веселу вістку зі Львова, з котрою сейчас ділимо ся з всею рускою Буковиною: Микола Лисенко приїжджає до нас в четвер 10. с. м. о год. 2. попол. — Просимо тому усіх представителів українських товариств як найчисленнійше явитись найдалше о год. 1/2 2 на двірці черновецькім в сьвятій одежі (циліндер, чорне убранє). Там короткою промовою повітає посол Т. Левицький дорогого гостя з відки він удасть ся до помешканя п. надс. Ясеницького, де відічне по довгій подорожі до вечера. Вечером повітає Лисенка у вступі до „Нар. Дому“ голова товариства п. надс. Ясеницький і запровадить его відтак до сьвяточно прибраної великої салі, де відбуде ся сільна вечеря. В часі вечері промовить насамперед до Високоповажаного Ювилья в імені цілої буковинської України п. посол Пігуляк відтак від тов. „Буковинський Боян“ голова сего товариства а вкінці від академічної молодіжи представителі сєї молодіжи. Також хор „Буков. Боян“ відспіває кілька пісень. — При вечері буде мати кожний учасник своє точно визначене місце, котрого в цілі захованя порядку просимо точно держатись. — Просимо також з огляду на самого Ювилья не спізнатись до вечері, котра розпочнєть ся точно о год. 8. веч. Лисенко приїде до „Нар. Дому“ вже о пів години скорше. — Музика з Глинниці відиграє кілька композицій Лисенка. Єще раз пригадуємо, що всякі напінки платити собі кожний сам. — Гардеробу буде держати служачий „Нар. Дому“. — За комітет: *Волод. Ясеницький* голова, *Ом. Попович* заст. голови, *Ор. Гандяк* секретар.

Відрочене ради державної. Дня 5. б. м. відбула ся під проводом др. Кербера міністерияльна рада, на котрій ухвалено відрочити раду державну. Делегати, що зійдуть ся дня 15. б. м., будуть зібрані до 22. грудня а відтак знова зійдуть ся по сьвяті „Трех Царів“.

Личні вісти. Посол до ради державної др. Лупу прибув тут з Відня. — Проф. др. Ст. Смаль-Стоцький повернув з Відня.

П. Інспектор Омелян Попович вернув тут вчера вечір зі Львова, де брав участь в Лисенківськй сьвяті.

З правительства. Прав. концертний практикант Іван Сервас перенесений з Радівців до Кіцманя а прав. концертний практикант Антін Міхеліні з Чернівців до Радівців.

З зелізниці. Офіціал державних зеліниць в Ідканах Фр. Гіртлер перенесений в сталій стан спочинку.

З магістрату. Міска рада надала будівничому радникови Л. Вестови титул будівн. надрадника ad personam при рівночаснім признанню особистого додатку і іменувала К. Міщова-Венгальовського дійсним рахунковим радником ad personam.

Мішана проба „Боян“ послідна перед приїздом Н. Лисенка, відбуде ся в середу, о год. 7. вечером в „Нар. Домі“. Позаяк на тій пробі мусять бути повторені пісні, які відспівають ся підчас сільної вечері, просимо дуже всіх сільників, явитись точно і в компанеті на згаданій пробі. — За виділ: *М. Левицький* голова, *Ор. Гандяк* секретар.

Запомогі. Міска рада ухвалила запомогі: рускій хлоп. бурей 300 кор., вірм. кат. хлоп. інтернатови 300 кор. і товар-ству архикнязя Рудольфа 50 кор.

Микола Лисенко прибув в суботу дня 5. с. м. о годині 5 1/2 по полудні з Києва на дворець Підзамче у Львові, де его повітав комітет, академічна молодіж і представителі львівських Русинів. Лисенко замешкав в домі проф. Шухевича при ул. Обіщанна ч. 7. Передвчера рано був ювилья на богослуженю для студентів рускої гімназії в Спаскій церкві і прислухував ся хорошему сільови гімназьяльного хору.

Іматрикуляція студентів львівського університету відбуде ся в днях 16, 17 і 18 с. м. в університетській авлі в такім порядку: Іматрикуляція студентів богослав'я і медицини в середу дня 16. с. м. о 10 год. перед полуднем. Іматрикуляція студентів права від букви А до Л включно (після лат. азбуки) в середу дня 16 с. м. о 5 год. пополудні, а від букви М до З в четвер дня 17

йти спати. З огляду на сих сплюхів приспіншено виправу о годину.

Вибил а одинайцять. Провід над виправою обняв Мінко. Він приказав позабирати з ліжок всі нові коци, сам взяв сьвічку й сірники, погасив під числом всі лампи і відчинив двері.

— Дзярку, ти йди наперед! Уважайте, заховуйте ся спокійно і слухайте, що розказувати-му.

Похід рушив. Девять хлопців ступало гусаком на пальцях, не видаючи найменшого голосу, найменшого шелесту або стуку. Так перейшли коритар, спустили ся сходами на перший поверх, а відси так само на долину. Коли були коло брами, що провадила в город, Мінко видав розказ задержати ся. Похід станув.

— Чекайте, я обгляну двері до пивниці, може часом відчинені.

Відійшов кілька кроків в бік. По хвили з'явив ся знова.

— Ні, двері замкнені. Ходім далі.

Дзярку, веде до того вікна!

Похід пішов далі. Ішли якийсь час городом, відтак зникли в бічній брамі, що веде на мале подвірє, де сторожі складали сміти. Брама була йтут замкнена.

— Гов — сказав притишним голосом малий питомець — а се що? Хтось пині замкнув браму, як нарочно.

До брами приступив Мінко. Засьвітлв сірник. Брама була замкнена на колодку. Мінко виймив з кишені хустину, обвинув собі нею руку і потягнув за колодку. Хвилю пробував колодку на всі боки, вкінці напружив ся і шарпнув руку до себе. Роздав ся бряжіт, як би хто вдарив зелізом о камінь. Колодка лишилась в руках семинарського Геркуля.

— Гаразд вуйку — сказало кілька голосів.

Дзярко відчинив браму. Хлопці війшли на мале подвірє, огорожене зі всіх боків почтовим, кілька-поверховим муром. На подвірю стояли дві тачки з сьмієм. Дзярко підбіг кілька кроків і опинив ся коло малого пивничного віконця. Схилив ся, поглянув вікном своїми котачими очима в пивницю і прибіг назад до гурту.

— Все добре. Розказуй!

— Ти, Дзярку — сказав Мінко — пойдеш перший до пивниці. З тобою піде також Никола, бо він і так сліпий, тут відочого. Ти, Ясю, станеш вартою коло одної брами, ти, Славку, коло другої, ти, Дмитре, на однім коритарі, ти, Антоне, на другім. Цензор буде стояти тут коло сєї брами й буде головною вартою. Ему не давайте всі знаки! Я з Харлампієм будемо відбирати дрова і складати на коци. Уважайте на знаки! Ідїт!

Питомці розбігли ся на свої місця.

По приказу, влізли Дзярко з Николю вікном до пивниці. Засьвітлв там сьвічку і взяли ся до роботи. Дрова йшли через вікно, як машиною. Небавом один коц був уже повний. Мінко з Харлампієм відложили его на бік і взяли другий коц. Так ішло далі. Найдовше за пів години набирание було вже закінчено.

В тім розніс ся коритарем свист, а найблизний вартовий крикнув в сторону Мінка:

— Люксенбург!

Люксенбургом прозивали питомці одного префекта.

— Дзярку, на сьвічку і сидіть там тихо. Хлопці в ночи під своє число! — приказував Мінко.

На коритарі показала ся дійсно висока стая префекта з ліхтарнею в руці. Почувши свист, висока стая приспіншила ходу. Була вже кілька кроків від брами, як з неї що-йно вискочив послідний Мінко. Пізнати в таких разях питомця, се річ немислима, бо кожний підносить свою реверенду і закидає на голову. Дігнати в бігу по сходах шлегера, се друга річ немислима.

Знав про се добре префект. Він і не гнав ся довго за утікаючими. Підбіг до найблизших сходов і станув. По короткій надумі вернув ся й увійшов на мале подвірє. Его очам представив ся цікавий вид. На снігу, на розпростертих коцах, лежали цілі коніці дров. Префект злобно всміхнув ся. Порахував коци і відійшов.

А питомці за сей час були вже під своїм числом. Недоставало лише Дзярка і Николя.

— Розбирати ся як найскорше і лагати спати — крикнув Мінко.

Приказ сповнено сейчас.

Серце кождому било як молотом. Спокошені і змучені скорим бігом лежали на ліжках тяжко віддыхаючи. Наслухували, чи не йде хто припадком коритарем. Були певними, що Люксенбург не подарує свого і буде шукати за ними, що втікли ему з перед носа. Бояли ся лише, що стане ся, як Люксенбург не застане під числом їх двох числяків. Серед наслукування й роздумувань упало кілька хвиля.

На коритарі почули ся чийсь тихі кроки. Числяки заперли майже в собі дух. Кроки зближали ся, вже недалеко... Хтось вхопив за в'язку від їх числа.

— Пронали Дзярко з Николюю — подумали собі числяки.

Двері майже нечутно відчинились. Під число увійшли тихо згадані питомці.

— А, то ви, а ми вже настрашили ся...

— То! — перервав Дзярко — тихо! Люксенбург зі сьвітлішим ходять по під числа і шукають, кому бракує коца.

— Що? А ми й забули про коци. Та нас аж по сім відкриють — бідкав ся Ясю.

— Тихо, не бій ся — потїшав его Дзярко — а я від чого? Три коци є, правда? Нестає п'ять, бо я не дістав єще жадного.

Дзярко підійшов до свого ліжка й витягнув щось з під своєї подушки.

— Маєте тут три старі коци. Мінку роздіри їх на двоє. Будемо мати всі свої покривала.

— А ти де їх украв? — спитав здивований цензор.

— Украв? Також щось говориш! Я лише вижичив на рік від гавсмайстера. По році віддам ему, най за них упеть ся.

Мінко пороздирав коци і дав кождому по половинці. Дзярко з Николюю розібрали ся і полягали спати. Упрятали ся в сам час. Небавом надійшов під число Люксенбург з ліхтарнею, а за ним всунув ся зі сьвічкою гавсмайстер. Префект станув у дверех, а гавсмайстер обійшов усі ліжка.

— Тут не бракує жадного коца, отче — зрапортував гавсмайстер префектови.

— Ходім далі — відповів префект.

— Семинарські „настоятели“ вийшли з кімнати не замкнувши дверей.

с. м. о 10 год. перед полуднем. Іматрикуляція студентів філософії від А до І в четвер днів 17. с. м. о 5 год. поноудни, а від М до З в п'ятницю днів 18-го с. м. о 10-ї години перед полуднем.

Знижка цін їзди. З днем 5. грудня 6. р. заведено карти поворотні по знижених цінах між поодинокими станціями нових боків локальних залізниць, як також між станціями Чернівців (Volksgarten) а станціями нових боків залізниць місцевих. Карти ці є такі: три дні. Ціни карт поворотних III. класу до поїздів особових і мішаних виносять: а) з Неполоківців: до Лужан і назад 2-90 кор., до Вашиківців 90 сот. — б) з Лужан до Залізнич 3-10 кор., до Стефанівки 2-20 кор., до Кіцмана 70 сот. — в) з Глібоки до Серету 1-20 кор. — г) з Гадік-фальви: до Радівців 50 сот., до Пути 2-60 кор., до Карльсбергу 2-20 кор., до Фалькова 3 кор., до Бродів 3-30 кор. — д) з Вашиківців до Вижиці 2 кор. — е) з Кіцмана до Залізнич 2-40 кор. — ж) з Радівців: до Пути 2-10 кор., до Фалькова 2-50 кор., до Бродів 2-70 кор. — з) з Чернівців: до Вижиці 4-70 кор., до Вашиківців 2-70 кор., до Залізнич 4-30 кор., до Стефанівки 3-40 кор., до Кіцмана 1-90 кор., до Серету 3-40 кор., до Радівців 3-90 кор., до Пути 6 кор., до Карльсбергу 5-60 кор., до Фалькова 6-40 кор., до Бродів 6-70 кор. — и) зі станції Народний Огород (Volksgarten): до Серету 3 кор., до Радівців 3-90 кор., до Пути 6 кор., до Карльсбергу 5-60 кор., до Фалькова 6-40 кор., до Бродів 6-70 кор.

Згинув без вісті тутешній інспектор промисловий А. Тиль і всі пошукували за ним не мали ніякого успіху. А. Тиль розпочав з кінцем жовтня 6. р. довшу відпустку і виїхав до Абазії, звідки днів 14. падолиста мав вернути. Останню вістку від нього мала родина днів 11. падолиста; з того часу нема від нього ніякої вістки. Днів 13. падолиста 6. р. найдено на станції залізничній полуудневої між іншими річками залізничу легітимацию інспектора Тіля. Дирекція поліції в Будапешті ствердила, що там его цілком не бачено.

Самоубийство. Відправлений податковий практикант Максиміан Наске застрівся се передвчере поноудни в хаті на вул. Войнаровича ч. 12 при допомозі револьвера з невідомих причин. Тіло дената перевезено до міської трунарні.

Морд. На луці в Лопушні найдено оводі за сотою сіна окровавленого труна селянина Тимофія Грегор'яка. Судове слідство виказало, що Грегор'яка замордували зарізаними Фока Гурак з Маренів і Павло Ковбич з Петраша. Обоє враз з підозрілими о весілу участь в морді селянина з Маренів

Гавр. Гузак і Івана Томюка ув'язнено і відставлено до повітового суду в Вижиці.

Пригода на залізничі. Селянин з Пертегів Нижніх Гавр. Жука, проїжджав днів 27. 6. м. через залізничу рампу на шляху між станціями Стригою а Качиком. В хвили коли з візком однокішним нахлюнувся на середній шляху, зночеві нахлюнувся на него зел. поїзд ч. 2952, який прямував до Качики. Жука викинений з сидження сильним ударом лобою мотиви о віз, зістав тяжко ранений. Кінь зістав убитий а візок уляг цілковито зруйновано.

Небезпечних конокрадів і начкарів. Тому Пулеака з Іванів Пусте і Івана Романчука з Топорівців. Оба вломили ся попередньої ночі у Петра Козака в Клокучці, однак сейчас сполошено їх на горічім вчунку. В часі утечі затримали їх поліціянт Сакалюк і нічний сторож Пашинський. При тім Пулеак дав п'ять стрілів з револьвера на поліціянта і нічного сторожа, але їх не трапив. Романчукові пра тім вдало ся утечі. Пулеака зловлено і відставлено до міського поліційного інспекторату, де его і замкнуто. В кімнаті поліційного інспекторату поліціянт Салюк так незручно порушав відобраним Пулеаком шестистріальним револьвером, що пав шестий стріл і тяжко ранив поліціянта Земну, котрому першою поміччю уділив др. Лютінгер. — За утісним Романчуком слідить жандармерія. — Поліціянт Сакалюк належить ся признати за зловлене небезпечного конокрада і начкара Пулеака, що в своїм заводі онеурював не лише на Буковині але також в Росії.

Головний виділ на рубочного товариства „Січ“ в Кіцмані повідомляє, що в неділю, днів 13. грудня с. р. відбудуть ся о 1. год. загальні збори. — *Тимофій Корічук* кошовий.

Датки. Днів 21. листопада т. е. на Михайла на храму в Хлівцях в домі о. Т. Тиміньського жертвовали на прав. дівчому бурсу отці добродії: О. Тиміньський 5 кор., о. Калініук 2 кор., о. Дробот 1 кор., о. Бойчук 1 кор., надучит. Мандачевський 2 кор., почтмайстер Яном 2 кор., надуч. Маріячук 1 кор., надуч. Лупул 1 кор., надуч. Чернецький 1 кор., учит. н. Марія Борокел 1 кор., учит. Мінтич 1 кор., учит. п. Цента 1 кор., учит. Колотилук 1 кор., надуч. Міронко 40 сот. Разом 20 кор. 40 сот. — Сердечне Спасибі! *М. Кракалія* касієр.

Дефвдацій. В Станиславові арештовано одного залізничного диюріста, котрий вибрав в підступний спосіб з залізничної каси 1.440 кор. Справив ся він з тим ділом ось як. З тамошньої залізничної каси побиравла вдова по залізничному інженері, п. Рибаківа вдовичу плату в квоті 180 корон місячно. Перед півроком п. Рибаківа перенесла ся до Чернівців і побиравла свою плату з черновецької каси. Тимчасом диюріст будучи занятим при ліквідації в рахунковім відділі і ознайомленім з бюровою маніпуляцією, фальшував квіти, мабуть до спілки ще з одним товаришем і на основі інших, також фальшивих документів, побирав з каси станиславської залізничної дирекції через 8 місяців за вдову Рибаківа плату 180 корон місячно, дарма що Рибаківа побиравла рівночасно такі самі гроші в Чернівцях. Остаточно мальверзація вийшла на яву і винуватка арештована. — Зі Львова утік перед кількома днями торговець музичними інструментами Кароль Томашевський, позаривавши багато осіб на більшій і меншій суми. Перед утечю Томашевський, що мав свій склеп при ул. Коперника, пропав всі інструменти, взяті від інших купців в розпродаж і до направи. Між іншими оден радяк скарбовий дав Томашевському до направи скринку вартості 1000 корон, котра очевидно пропала. Число пошкодованих в той спосіб, котрі зголошують ся до поліції, зростає зведено, а тимчасом Томашевський буває десь за границею.

Нещаслива пригода на ловах. Агенція Фабра доносить: В часі ловів в Саза del Сатро, в котрих брав участь також король, наглядчик лісний застрів пастуха. Король був тим дуже тронутий і сейчас вернув до палати. — Пригода ся є предметом загальної дискусії. Кажуть, що застрілений пастух хотів королеві предложити зажаліне на поступоване одної високої особи а наглядчик лісний ся може замашу сейчас его застрілив.

Новий кабінет в Іспанії є такий: Президія: Мавра, справи війні: Сан Педро, справдієвість: Товар, війна: Лінарез, маринарка: Торадіз, фінанси: Осма, справи внутрішні: Гурерра, просвіта: Паскналь, рільництво: Аллендес Алязар.

Сніг в Парижі застелив землю на яких два дециметри. Наслідком сего на деяких улицах треба було перервати їзду електричних трамваїв, бо з моторів переходила електричність через сніг в землю, від чого кілька возів зачало ся.

Залізничний дворець в Вешнігтоні буде найбільшим і найгарнішим дворець на цілій землі. Его будова буде мати три входи, а оден з них призначений виключно для президента і гостей „білого дому“.

Розсадили динамітом касу і себе. В місцевості Вашко коло Араду заклали ся 2 вломники до громад-

кого уряду і винесли звідтам вертгаймівську касу, в котрій знаходила ся велика сума грошей. Жандармерія пустилася зараз за злодіями і хотіла нередовсім перешукати недалекій лісов. Ледви жандарми зайшли кілька метрів в ліс, як їх очам представив ся страшний вид: на землі лежала розсаджена динамітом каса а коло неї і 2 страшно покалічені трупи. По однім з трупів пізнали, що то був звідний вломник Степан Форшек. Жандарми пішли до жінки убитого і она остаточно признала ся, що знала о вломі і розповіла, що єї чоловік в спілці з якимсь Чепелем, Іваном Форшеком і Бартою виносила касу та довго силували ся надармо єї отворити. Тоді постановили розсадити єї динамітом, але динаміт вибух заким ще єї чоловік і Чепеля, що приклали льонт, могли втечи.

Гомін телеграфічних дротів віщує зміну погоди. Люди на селі, як почують гомін дротів телеграфічних, то кажуть: Слухай, як можно телеграфують! Фізик на таку бесіду лиш уміхнеть ся поблажливо, але таки не знає, длячого дроті гомонять. Аж в останніх часах професор метеорології на львівській техніці Дзеслевський довів, що гомін дротів віщує зміну погоди. Причиною гомону є не лише вітер, але часто чуєть ся гомін при найспокійнішій атмосфері або не чуєть ся його цілком при сильнім вітрі і се заповідає звичайно непогоду як прим. дощ, сніг, бурю.

Уирашає ся всіх тих Вп. Добродіїв, котрі побрали „Твори Федьковича“ а до сєї пори за них не заплатили, аби зволіли ласкаво в найкоротшій часі належитість прислати, а то тому що мусимо при кінці року полатити деякі формальности.

Адміністрація „Рускої Бєсїди“ в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Малий колядник, видане черновецької філії тов. „Руска Школа“ ч. 6. редактор: Іларій Карбулицкий. Ціна 8 сотиків. Чернівці, 1903. Наклад товариства. З друкарні „Рускої Ради“.

Се збірка 16 руских коляд, по найбільше часті знаних і на Буковині. В Галичині сьпівають ся вони з усякими варіаціями по всіх селах. До колядника додані літографовані ноти під оден голос. На послідній стороні додатку читаємо увагу редактора Малиго колядника п. Іларія Карбулицкого, в якій заявляє, що зложив єї коляди так, як у багатьох околицях їх сьпівають.

Малий колядник має ще й тоту прикмету, що з тексту усунено багато паламарщини, яка занецишувала єї коляди; в той спосіб стали вони більше зрозумілі для простолюди, більше народні. Потний додаток вийшов чисто, виразно, зложений легко, приступно. Так отже не трудно буде вичувати ся їх нашим людям, що бодай трошки розуміють ся на нотах.

„Ruthenische Revue“ Nr. 14. вже появило ся і містить отсі статі: Pacta conventa — Романа Сембратовича. Рускі народні школи і їх учителі І. К. Під знаком національної полагоди — Д. Шатнера. Історія стремління до еманципації руского народу — Проф. С. Федоренко. Леся Українка — Чапельський. Із тюремних пісень — Павло Грабовський. Бісова шутка — Н. Кобринський. Glossen.

Адрес редакції „Ruth. Revue“: Roman Sembratowycz, Wien, XVIII[1], Lazaristengasse Nr. 26. — Адреса адміністрації: Verlag der „Ruthenischen Revue“ Wien, IX., Hüfergasse 5.

— А се вже лайдацтво, — гнівив ся цензор — аби гавсмайстра брати з собою на ревізію. Люксембург формально ставить нас на рівні з сторожами, коли з їх наставником дозорує питомців.

— У нас всьо можливе — говорив другий питомець. — Чекайте, ще колись гавсмайстер сам буде ходити по під числа.

— Але тут щось тягне, — завважав цензор — гавсмайстер певно дверий не замкнув.

— Таки ні — сказав питомець, що слав під дверми.

Цензор вискочив з ліжка і зачинив з лоскотом двері. Гомін пішов по цілім семінарі.

— Що ви робите, ви всіх питомців побудите, напаминати числяки цензора. — Будуть гадати, що сьвітліший ходить.

— Та сьвітліший таки ходить — відозвав ся Дзярко — от що его не видно. Він зачав від першого поверха, зараз буде тут.

І дійсно, коритарем пішов другий відомий лоскоту дверми. За другим третий, чим раз ближший. Відчинили ся двері. Сьвітліший з ліхтаркою в руці увійшов на пальцях під число. Обійшов всі ліжка. Всю в порядку. При дверех пристанув трохи, заглянув в шапир, який держав в другій руці і тріснувши по звичаю дверми, зник в коритарі.

— Чекайте, покажу я вам, як маєте людским дітям по-ночі спати не давати — вперикнув Дзярко встаючи з ліжка. — Мінку, зі мною! Замкнуемо сьвітлішого на коритарі.

Вийшли з пульту закрутки і тихцем вийшли з числа. Сьвітліший був аж-раз під сусіднім числом.

— Мінку, бігай і закрути двері на сходах. Маєш дві закрутки. Як закрутиш, прибіжи сюди.

Мінку перебіг число, де був еще відеректор і перешов шклянним дверми на друге крило. Зараз скрутив на ліво в другі шклянні двері, якими входило ся на сходи, що вели на перший поверх, замкнув двері і завертів у готові вже дїрки дві закрутки. Відтак збіг сходами в долину, перелетів коритарем перший поверх і опинив ся знова коло Дзярка.

— Я сьве зробив — замельдував Дзяркові.

— Добре, сьвітліший вже під посліднім числом, зараз піде на друге крило.

Відеректор вийшов з посліднього числа і перешов шклянні двері. На селіше чекав Дзярко. Прискочив до дверий і закрутив їх, замкнувши відеректора в малим коритарі неначе у клітку.

— Будеш тепер небоже просити ся, але не вийсисто так скоро — грозив німголосою Дзярко.

А відеректор обійшов між тим всі числа і пустив ся з поворотом. Коли ліхтарка замиготіла вже недалеко, Дзярко з Мінком загнули на голови реверенди. Сьвітліший приступив до дверий.

Сказала ся чудна, якась немов таємнична сценерія. Серед глухої, поважної темноти, як на чорнім полі чародії, вийшли ся три особи, переділені шклом, освітлені слабкими проміннями ліхтарні; по однім боці чорні, закутані з головою питомці, по другім сивий страшний, з вишкіреними зубами відеректор. Відеректор шарпав за клямку, присьвівчував ліхтаркою, прикладав єї до шиб та заглядав цілаво, аби побачити, або спі-

знати, кого з нічних авантюристів, і клясично, по свому, визивав їх та проклинав. Питомці зі сьміху аж вили ся, екакали коло дверий показуючи сьвітлішому дулю, бубнили в шиб, дрічали ся...

— Сатано опусти незрячим, не відають бо, що творять. Діти нечистих, схаменіть ся, аби не попали в тьму кромішню. Христе, просвіти їх своєю ласкою. Відчиніть! — Аби ви так ето-ля перед замкнутою брамою небесною, аби вас так сьв. Петро не випускав во дворі господні, люципіри, антихристи...

Морали і прокляти йшли в безко-нечність. Питомці відержали відеректора під дверми добру годину. Коли вже їм самим наскучило ся забава, відкрутили закрутки і блискавкою пімчали під число. Сьвітліший враздований побіг до себе. Дзярко пішов тихцем за ним. Коли почув, що сьвітліший замкнув ся на ключ, прибіг під число.

— Хлопці, до роботи! Вже спокій, ходім заносити дрова!

Хоч розіспані, хоч як не хотіло ся їм опускати загітих ліжок, мимо сего повискакували з під ковдер, надагнули чоботи, накиннули на себе реверенди і пішли докінчити розпочату а перервану роботу.

За кілька хвиль було вже всьо в порядку. Дрова поховали в шафи, в ліжка, в куфрі...

Була третя година, коли шлеґери пішли на правду спати, аби пів до шестої бути вже знова на ногах.

(Далі буде.)

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Нинценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спінки у Відні.

Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до салонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вази, жарандолі, етажерки, столики салонні на цв'їти, зеркала, таці на вітанки, попельнички до цигар, прикраски, льорети, етуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші нецесарі, куфери і різнородні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мотонки з шкіри, жемчугів, шовку і цигалі. Вахляри з правдивих струєвих пер і гази.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з Гоудіарської фабрики Ф. А. Попера і в інших славних фабрик як Антіа Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевки суконої обкладані лясером, Boxealf і Chevreauх а шовковим плішом і трикотевим нутром для панів дам і дїтїй. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконої і з телячої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вправ гімнастичних.

Товари футрянні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболені, з куни і різнородні модні виробы; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футрянні для хлопців і дїтчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все з найліпшої сорти.

Шапки футрянні і суконої. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutrice для панів хлопців і дїтїй.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле бієра і біє із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також пічовняні і вовняні опаски, штани, дїточі одяги, паньчохи для дам і дїтїй, паньчоха до польованя, огрівачі колїн, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дїтїй.

Кальшоші і черевки до снігу найліпші фабрикати, самостійна продаж тихже, з патентованими підшвами, на котрих не мож поховзнути ся.

Коци до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полеві крієла, плащики для дїтїй і до того чепці. — Біє мужеске, ковнярики, маншети, хусточки з найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушницї і різна мунїція.

Православний
МОЛИТВЕННИК!
для молодїжи,
є до набути
в Папірни „Рускої Бєсїди“ ул. Петровича 2.
і коштує 24 с.
Хто возьме 20 молитвенників той дістане
10 проц. рабату.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
в Чернівцях (Петровича 2)
єуть на складї
сїдуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесса
за 2 кор. 50 с.
Писаня Ос. Юр. Федьковича
I, II і IV. том по цїні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшїм закупїні опускає ся
значний рабат. (0—0)

Вже вийшов
з богатим і дуже займаючим змістом
Православний
КАЛЕНДАР
„Рускої Бєсїди“
на рік
1904
Можна его набути
в Папірни „Рускої Бєсїди“ в Чернівцях
ул. Петровича ч. 2,
за 50 сотиків.

Марка охоронна: Якор.
Liniment. Caps. comp.
з антики Рїхтера в Празї,
є найліпшим загально знаним білї усмирюючим натиранем, в цїні
від 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. до набути у всіх антиках.
Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише
в ориґінальних флашках з нашим охронним знаком „ЯКОР“ з антики
Рїхтера і для остоорожности приймати лише флашки з тим
охронним знаком яко правдиві. 29 (10—40)

Антика Рїхтера
„під золотим львом“ у Празї, уліця Єлисавети ч. 5.

З ЯКОРОМ СКРИНОЧКИ ДО БУДОВЛЕЙ І МОСТІВ.

Скриночки з яко-
ром, що взаїмно після
плану доповняють ся
все єуть найприємній-
шою забавою дїтїй;
але они своїми велича-
вими будівлями і мо-
стами і дорослим дають
займаву розривку і не по-
винні хибувати при жадних
Рїздвяних подарунках.

Скриночки на мости готові до ч. 22 і містять стільки прегарних візріців до
будови мостів, що кождий, маючи вже скриночку з камінцями до будови, повинен
собі їх в доповненє докупити. Ближні о тім, як і о нових укладових забавках
Сатурн і Метеор узнає кождий з ілюстрованого цїнишника, що вислаєсь даром
і оплачено. При закупїні жадати лиш **скриночки із славного маркою
якор, бо всі другї єуть лиш наслідванем Рїхтерівського ориґінально-
го фабриката.** На складї по всіх складах забавкових товарів вираю і за границєю.

Ф. Ад. Рїхтер і Спїка
королївські надворні доставці 36 (4—7)
Контора склад: Operngasse 16. Wien. Фабрика: XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New-York.

Друкарня тов. „Рускої Ради“
поручає отї книжки:

Виданя тов. „Руска Бєсїда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович „Розмови“	—40
Корниль Н. Устїянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умїньський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її конець“	—30
Проф. О. Єремївчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Бажанський „Пропасть“	—20
Ф. Колесса „Наша дума“	2-50
Гаршин „Малїрі“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюї по заслугі“	—20
О. П. Коняський „В день сьвятої воли“	—20
Ю. О. Федькович „Проскурка“	—20
Омелян Попович „Ластівка“ (старі рочники)	2-—

Виданя тов. „Руска Школа“:

	К. с.
Барановський Мечислав „Педагогіка“	1-20
Ом. Попович „Методика“ І часть	—60
„Як біди збогатїли“	1-—
„10 казок для дїточок“	—20

Др. Стеф. Смал-Стоцкий „Громада“ —20
„Порадник“ як закладати каси —40
„Буквинська Русь“ —240
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k.
Bukowinaer Landesschulrathe be-
hufs Regelung der ruthenischen
Schulorthographie —40
Ю. О. Федькович „Пієні жовнярєкі“ —20
Франко Іван „Русько-українська література“ —20
Теодот Галін „Домашній писар“ 1-—
Ігуляк Єротеї „Верховинські агадки“ 2-—
О. Шпитко „Лїста з некла“ —30

К. с.
Іван Франко: „Що таке поступ?“ 1-20
Франчук „Оферма“ —20
Підеша „Воєток і запад“ 2-—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“ —30
Марченко: „Власна хата“ —20
Яричевський: „Серце мовить“ —60

При замовленях Книжок упрашає ся прислати
на порто.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в недїлю і сьвято від 1/10 до 11 години рано.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодороги, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улици Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застережене. — Рекламації неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсертати
платні в Чернівцях.

Високоповажаному Ювілятові

Миколі Лисежкові

в 35-ті роковини Ёго композиторської творчості
з зеленої Буковини, з над синього Трута щирий
привіт і глибокий поклін.

Буквинська Україна прилучає ся цілим серцем до
празнованя сего всенародного сьвята, щоби віддати
Тобі належну почесць і горячу подяку. А заслуги
Твої всім звістні. Як Шевченко був геніяльним то-
вмачем народної поезії, так Ти переняв і сповнив
ту саму задачу зглядом народної пісні. Ти з'умів,
як ніхто другий підслухати і відчути ту народню
пісню і ту мелодию, в яку наш народ вложив
тільки туги і горя. А пісня, що вийшла з під Твоїї
могутньої руки, полилась срібlistим звуком по
цілій просторій Україні і луною відбилась від Кар-
пат по Кавказ. А на своїх крилах понесла й Твоє
ім'я у серця всіх земляків. Тому кладемо Твоє ім'я
поруч імени Шевченка, як другого кобзаря всеї
України. А се сьвято і сей привіт най будуть сла-
вим доказом, що сини України уміють цінити за-
слуги своїх великих мужів.

Чернівці, в грудни 1903.

Отсими словами привитала буковинська Україна славного бандуриста-кобзаря на величавім всеукраїнській св'яті, яке відбулося 7. с. м. у Львові в 35-літній роковини його невсипущої композиторської творчості, багатої в прекрасні, дорогоцінні і неувядаючі плоди, дорогі для всего українського народу від Дону до Дунаю....

А нині, коли мистець української пісні-музики витає на нашій зеленій Буковині особисто, кличемо в ім'я усеї частини українського народу, що пробуває

межи широким Дністром і золотом Вистрицею іще раз із груди повної дяки і шани щиро-серденно:

Витай нам високодостоїнний Гостю!

Честь і слава Тобі, любимче української Музи, що не проміняв рідне за чуже, не пішов служити чужим богам, а серед найтяжчих умов, не ждучи навіть подяки своїх, працював невсипущо, шлепав українську пісню-музику, як ніхто инший.

Честь і слава Тобі, вірний Сину України, що зберіг еси на

віки дорогоцінні скарби славної на весь світ української народної пісні від затрати і сповнив тим віщі слова батька Тараса, що „наша пісня, наша дума не вмере, не загине“.

Честь і слава Тобі, незрівняний Бандуристе, що виникнув у глибину душі української Музи, зрозумів її найніжнійші почуття і найбістрійні пориви та з'умів їх віддати в нових чудових творах, що будять сонних, закривають несміливих а скрипляють віру свідомих борців, що „Ще не вмерла Україна“....

Честь і слава Тобі, великий знавець української поезії, що зрозумів і змалював її в божественних звуках-тонах, як не можна краще і тим підніс її силу до найвищого ступеня, який не може не піддатись хоч би й закам'яніле серце....

За отсе все честь і слава і дяка Тобі нині і на віки, доки українська пісня буде гомоніти!

„Будеш, батьку, панувати,
Поки живуть люди,
Поки сонце з неба сяє,
Тебе не забудуть!“

Лисенкове св'ято у Львові.

Такого величавого празника не було ще на цій Україні, як торжество, яке урочисто 7. грудня с. р. у Львові в честь Миколи Лисенка. Тільки української інтелігенції разом не бачив ще город Льва, як сеї днини. А кілька її мусіло ждати на повторене одної частини, себто концерту аж до другої днини? А кілька знов мусіло з жалем остати дома, бо й величезна зала філгармонії, що в обширнім партері, численних ложках у п'яти рядах і на широкіх галереях містить тисячі осіб, не годна була помістити перенорми помістити всіх тих, що раді були бути свідками сеї величавої національної маніфестації української інтелігенції.

Академія.

На просторій естраді красував ся на стіні прибраній ручниками народного виробу гарний портрет ювілята в рамках форми ліри, дарунок Лисенкови від руских артистів Галичини. Сала давно битком заповнена, хоч сотні делегатів і співаків ждуть в прибічних коридорах і комнатах. О 2½ години зашуміло на сцені бурєю оплесків, загуділо громом окликів „Слава“. То ювілейний комітет жінок і мушн виводив ювілята на естраду. Розпочала ся академія. Голова комітету покликає делегацию за делегациєю, що виступають на естраду, відчитують адреси й вручають їх ювілятові, котрий приймає їх з поклоном, стискаючи дружньо кожному делегатові і кожній відпоручинній руку. Годі подавати тут імена всіх товариств, які прийшли поклонитися великому Українцеві. Скажемо тільки, що нема на галицькій і буковинській Україні й одного більшого товариства, котре б не було тут заступлене.

По вступній промові голови комітету, шкільного радника Вахнянина, виступило кілька депутатів найповажніших українських інституцій зі Львова. Зараз опісля виступили в депутатів від буковинських товариств послі д-р Стоцький і Пігуляк, надрадник Ясеницький, інспектор Попович і „Січовик“ Рудницький, повитані гримками оплесками. Д-р Стоцький відчитав адресу, якої текст і форму подаємо на першій сторінці сего числа, і вручив відтак адресу ювілятові. Адресу підписали 24 українські товариства та редакція „Буковини“ і „Рускої Ради“. Окладники, найцінніші зі всіх, виготовлені в славній роботі Августа Кляйна у Відні, оздоблені срібною окочкою і емальюванням монограмом ювілята та золотими китицями. Крім того прилучена до адреси акварель кисти нашого артиста-малюка Миколи Івасюка, на якій видно задуманого Лисенка з лірою в руці, над ним музи а до него сніжити парі, (буковинські типи) з лавровими вінцями а на долу стоїть Гунду опершись на трембіту....

Чергу депутатів інтелігенції перериває хлопець-мужичок, що прийшов повітати ювілята в ім'я одної читальні. Він скінчив свою промову. Лисенко дякує подаючи ему руку, відтак обіймає мужика й цілує його в чоло. Вся зала загреміла оплесками, до яких прилучає ся і присутній маршалок краю граб Станіслав Бадені... Кілько сліз капнуло тоді мимоволі з очей присутніх?... Я бачив кризь слези сотні хусточок що засияли на саді зі всіх усюдів....

Коли остання депутація зі Снятина промовила тихими устами затривоженої вагою хвилі панночки, подякував розчулений ювілят короткими словами за велику честь, яка єго й на далі закривати ме до діла. Невмовно оплески і оклики супроводжують ювілята з естради аж на його почесне місце в партері.

Відтак виступає Богдан Лецький із запалом поета свій вірш. Хор мішаний „Боянів“, в котрім із самих Чернівців взяло участь чверть сотні співачів і

а) *Andante poco moderato*: Соля про баритона (В. Лозинський) і тенора (М. Волошин).

б) *Moderato*: Тріо сольове про сопрано (А. Крушельницька), альту (О. Ясеницька) і тенора (М. Волошин).

в) *Andante moderato*: Жіночий хор з солями про баритона (В. Лозинський) і тенора (М. Волошин).

г) *Marciale moderato*: Муж. хор.

М. Лисенко: Народні пісні:

„Ой, у полі три криниченьки“

„Козаченьку, куди йдеш“

„На горі калинонька“

Мішаний хор в супроводі фортепіано.

М. Лисенко: „Дівчино, рибалонько“

Чи лиш тільки розам цвисти,
Сольові пісні в супроводі фортепіано відспівала п-ні Фільомена Лопатинська.

М. Лисенко: Сольо фортепіанове, виконав Ювидат.

М. Лисенко: Ораторія: „Радуй ся ниво“ в супроводі оркестру.

а) *Allegro con spirito*: „Радуй ся ниво“, мішаний хор.

б) *Andante moderato*: „І процвітає“, сольове кватер з хором, відспівали пп.: Фільом. Лопатинська, Олена Мороховичівна, В. Пойко і З. Владичин.

в) *Andante sostenuto*: „І спочинуть“, сольо сопранове відспівала п. Лопатинська з жіночим хором.

г) *Poco moderato*: „Тоді, як, Господи, св'ятая правда на землю прилетить“, сольо про тенора, відспівав п. В. Пойко.

д) *Finale, Andante, vivace*: Мішаний хор.

Годі розбирати все подрібно, виразимо тільки загальний осуд, що хори імпонували не тільки своєю незвичайною силою але й прецизєю і гарним зрозумінням та віданем трудної нерозуму ювілята, за що їм а ще більше незвичайному управителеві Остапові Ніжковському належить ся повне признане. Сольові партії відспівали всі прегарно, а наша землячка п-ні Лопатинська поривала присутніх не тільки своїм голосом але й чудовою деклямацією.

Не щадив слів похвал і оплесків також і сам ювілят, що, видно було, всіма живими слідами за кожним тактом, за кожним тоном усіх продукцій.

Кульмінаційною точкою концерту був однак виступ самого ювілята, котрий очарував всіх своєю незрівняною грою на фортепіані. Незабутною по вік остане ся гра найбільшого інтерпрета української народної пісні кождому, хто мав щасте послухати її хоч раз в життю....

Коли прогомніли послідні акорди серед гробової тиші зачарованих тисяч душ і ведитень тонів підняв ся з поклоном, загреміли гноми окликів і оплесків, посипав ся град цвітів з усіх усюдів до стін великого мистця а ізза куліс виривалась одна депутація за другою з вінцями, срібним та лавровими, із цвітами — китицями які складували у єго стін, наколи сала дрожала від негавяючих окликів і оплесків, аж на остаток залунала від звуків народних гимну „Ще не вмерла Україна“, який видобув ся мимоволі із тисяч уст усіх присутніх....

Отсе слабкий відгомін величавого св'ята, яке урядила Україна найбільшому із живих своїх синів....

На с'м покищо й кінчимо, про другий день ювілею та про гостину ювілята в Станіславові, Коломиї і в Чернівцях напишемо в слідуючій числі.

співачок, заповняв естраду в числі яких 300 осіб і співав Лисенкову композицію до слів Тарасових „За сонцем хмаронька пливе“. Далі йде жвавий хор „Академічної Громади“ „На прю“, а на коєнці мішаний хор „Бють пороги“, відспіваний сотнею гімназистів. Сим академія й закінчила ся около 5-ої години.

Ювілейний Концерт.

Точно о 1½ години вечером знов перенормена зала. Лисенко в партеровій ложці враз із Українцем Вовком, з Франком і проф. Шухевичем. В своїй ложці явив ся знов маршалок краю.

Около 8. години розпочав ся концерт після такої програми:

М. Лисенко: Кантата на вічну пам'ять Ів. Котляревському в супроводі оркестру.

д) *Adagio i Andante*: Мішаний хор.

М. Лисенко: Народні пісні:

„Ой, бре море, бре“

„Ой, летіла горлиця“

„Ой, щез бо то за ворон“

Мужеский хор в супроводі фортепіано.

М. Лисенко: Дуєт з опери „Різдвяна Ніч“ в супроводі оркестру, відспівали Вп. пп. Ф. Лопатинська і М. Волошин.

М. Лисенко: Шумка-козак, відіграла оркестра 15 п. під управою свого канцеляриста п. Кополаска.

М. Лисенко: „Заповіт Тараса Шевченка“, сольо про тенора (Волошин) і мужеский хор в супроводі оркестру. (Інструментував Н. В.).

Промінь надії.

Від довгого часу не говорено вже поважно про австрійський парламент. Невідаючи з того, що то є сніжний парламент, лише так само з того, що угорська криза звернула на себе всю публічну увагу. Навіть коли би відносини в нашій парламенті були спокійні і управлінні, то все таки не можна би було полагати тут в минулім році ані одного найважливішого питання державного. Му-сіло ся власне ждати на Угорщину. Але тепер ся перешкода вже усунена, тепер запанував там мир, як здається на тривалих основах. І тепер звертає ся на увагу, вся журба знова на нашу домашню відносину. Загально думают: коли там відбула ся так важна подія, то також тут мусить щось важного стати ся. Сі невідрадіні відносини прецінь не можуть вічно тривати. Наша парламентарна мізерія могла влясти ся так довго відносно нешкідливою, як довго угорська криза стримувала державну машинерію. Тепер однак пружини і колісця сучасної держави не рушає ся, то є ми, ми самі тому винуваті.

Але вже щось рухаєть ся, думают деякі австрійські політичні сангвініки. Чи на останньому засіданні ради державної зібрав несподівано і значевя знова не виринула на порядку деннім реформа регуляції? І то як перша точка! Внеском до парламенту Шрафль своєю імпровізацією зібрав оплески призначення на дії, правниці і в середині. Чи то не є доказом, що всім сторонам остогидла обструкційна гра, що вони хотять завести порядок, що вони хотять повернути назад повагу, гідність, річевість в нарадах?

Хто любить ілюзії, той може так задивляти ся на сю справу. По холодній розвазі являєть ся вона иншою. По перше австрійський парламент, що не має ніякої більшості, ніякого управліненого ходу порядку, навіть не посідає президії, що засадувала би на таке назвисько, не тішить ся навіть тим примітивним щастем, аби посідав регуляції. Що так називає ся, не є тим, що приходить перед всім другим, але тим що приходить на чергу по незмірим числі „нагальних внесків“. Перша точка отже порядку деннього може серед обставин бути останньою точкою нескінченности. Але коли-б пан Шрафль був також чародієм з „Тисяч одної ночі“, що чуда міг би не лише поставити в програмі, але також їх виконати, що зисвало би ся тим, коли би щасливо переведено би обрану над реформою регуляції? Як довго в парламенті стоять напористі себе сторонництва, що кожної хвилини сучасні добути оружя обструкційного, не ухвалити ті сторонництва реформи, що позбавила би їх найголовнішого оружя. Хорий парламент хотів вилічити регуляцією, значить ся то само, що мертвого привернути до життя каділом. Реформу того рода можна докопати лише мирним порозумінням, заключенням угоди поміж партиями. Вона не може отже дати миру, лише ся приобіцює. А коли сторонництва сучасні вже так далеко, що відчувать і уявляють, що між ними доконечно мусить прийти до порозуміння, то сучасно розтрясені о багато важніші і о багато цинічніші справи як реформа регуляції.

Як раз угорський перелім і спосіб, яким він зібрав поладження коштом Австрії виказали в нашому парламенті в очі падаючу сніжність ідей і інтересів, що обнімає всі сторонництва. Добрі основи до того отже естували би, бракує тільки державної руки, що з того була би в сиромозі втворювати щось путнього. Чи до того омаже ся здібним др. Кербер, покаже будучиність.

Вісти з цілого світа.

— *З ради державної.* В раді державній відповідала вчора др. Кербер на всілякі інтерпеляції і заповів предположене проєкту закону в справі основної реформи адміністрації. Внесене о зміну регуляції не прийде мабуть нині на денний порядок, бо всілякі і чесні радники не хочуть позбутися своїх нагальних внесків.

— *Регуляція ради державної.* „Morgenblatt“ доносить, що чеський клуб

рішив не утруднювати дискусії над регуляцією наперед посольської палати, котрий має тепер прийти на денний порядок. Трудности буде робити німецька група.

— *Справа делегаций.* Як зачувати, має бути сніжним делегациям предложена ще перед сьвятами провізорія бюджетова, а вість, мов би Чехи хотіли при сій нагоді робити обструкцію, єсть після „Pol. Kor.“ зовсім безосновна.

— *Орган посла Пацака о ситуації.* Орган посла Пацака „Rodyosocke Listy“ так відзиваєть ся о політичній ситуації: Чеський клуб стоїть на становищі обструкції і правительству мимо своєї послідної заяви не будуть ухвалені так звані конечности державні. Але обструкція відноситься лиши до кабінету д-ра Кербера, котрий найбільше заважав, що внутрішньо-політичні відносини так дуже загрожували ся. Як би може мало настати нове правительство, то чеські послы вижидали-би, щоб могли описати поступати після програми і для нового правительства. Отже міродайним кругам лишає ся до волі, чи схотять рішити ся за дальшою чеською обструкцією, чи против д-ра Кербера, отже і за зміною фронту чеської обструкції в инший рід опозиції.

— *Без рекрута.* Аби покрити брак рекрута з Угорщини, міністерство війни зарядило, аби дня 4. січня 1904 покликане на 28. вправи обовязаних до вправ в 1904. році. Дальше мають бути також покликані обовязані в сім році заліскові резервісти послідного року, котрих або з причини меншої спосібности прилучено до запасової резерви. Дотепер в браку сих мають бути покликані резервісти.

— *Закликане угорською сойму.* Теперішня сесія угорської сойму в понеділок буде заклинена. Слідуюча сесія буде скликана в перших днях січня.

— *Зміна в адміністрації окупованих країв.* В адміністрації окупованих країв настала зміна. Дотеперішній шеф крайового правительства ген. кавалерій бар. Ансель з причини старости подав ся до відміни, а на его місце іменованний шефом правительства в Сараєві командант І го корпусу в Кракові бар. Альборі. Барон Ансель служив звыш 63 роки у війську і відзначив ся не лиш як генерал, але й як шеф правительства окупованих країв. В заслугу за то наділив его імператор брильянтами до військового ордера Марії Тереси, найвищою відзнакою військової.

— *Студентські заворушення в Росії.* З Варшави доносять, що ізза останніх заворушень студентських в Варшаві замкнено не лише тамошний університет на неозначений час, але також клініки і проєкторію.

— *Відпустка російського міністра фінансів Плєскова.* Цар Николай II. уділив російському міністрові фінансів, Плєскову, для поратования здоров'я довшу відпустку (відав відпустку) і поручив управу міністерства на час відпустки помічникові міністра, Романову.

— *Небезпека війни на Сході.* Російсько-японський конфлікт іще не поладаний. З Пекіну доносять, що Росіяни скріпили свої сили в Ляонінг. 3000 російського війська зимувати ме в Гайтшені, яке недавно Росіяни заняли. Росіяни забрали хінську артилерію в області Мукден. В Ніутшвані зробило се вражінє, що Росіяни занепокоїлись ворожою поставою Хін і лякають ся хінсько-японського союзу.

НОВИНКИ.

З церкви. Настоятель монастиря в Сучавиці обняв на довгий час управу монастиря в Драгомірі.

Нова руска часопись. В Станіславові зачне від Нового Року виходити руска часопись під загл.: „Нова Січ“. Ближніх вістий про сю часопись поки що не маємо.

Відозва! До всіх бувших членів товариства „Січ“ у Відні. Товариство „Січ“ мало найбільшу бібліотеку зі всіх українських товариств, а се завдяки своїм старим членам як пр. О. Терлецький, Драгоманів і ин. І дійсно членам „Січ“ була потрібна така бібліотека. Перебуваючи на заході на чужині — далеко від

рідного краю — користали члени „Січ“ з тої бібліотеки, яка обнімала все, що тільки писано по українськи і про українсьтво. І нераз користали з бібліотеки товариства чужинці, головню Славяне. Однак від кільканадцять літ бібліотека цілком здекомплетована. Старі члени, які єще в 80. і 90. роках вижидали книжки з бібліотеки товариства, їх доси єще не звернули, мимо того що їх просило ся о се вже кілька разів. Теперішні члени — а є їх тепер досить, бо понад 70 — не можуть користати з нашої бібліотеки, бо брак поодиноких томів з кожного діла майже — а бракує понад 500 томів — унеможливає користувати ся з неї. І так само не можемо ми познакомлювати инших народів, які живуть у Відні, з нашим умовним рухом. Для того загальний збір з дня 26. листопада 1903 р. вівзав нововибраний виділ, щоб той вже раз запровадив лад в бібліотеці нашого товариства. Тому звертаємо ся до всіх бувших членів „Січ“, які мають книжки вижичені з нашої бібліотеки з усильною просьбою, щоб вони безумовно звернули їх аж до дня 10. січня 1904. Колиби однак деякі бувші члени „Січ“ не мали таких книжок, то просимо о відшкодованні грішми, згідом котрого треба порозуміти ся з бібліотекарем. Звертаємо увагу тих добродіїв, яких обходить та справа що на случай, колиби вони до вписи означеного речення не звернули книжок — виділ буде змушений домагати ся в инший спосіб звороту майна товариства і то в спосіб для тих осіб досить неприємний. — За Виділ товариства „Січ“ : Зеном Кузеля ст. філь. голова т. р. Марко Барда ст. прав бібліотекар. — Всі письма в справі бібліотеки треба адресовати: Marko Bacdach, stud. jur. Wien VII/1. Zieglergasse 16. III. St. 14. T.; рівнож на его адресу треба надіслати книжки або відшкодованні грішми.

Герберт Спенсер помер. Нині вночі — як доносить телеграм з Лондона — помер звісний англійський філософ-соціолог Герберт Спенсер. Покійний уродив ся 27. цвітня 1820. р. в Дербі. Був з початку інженером, однак покинув скоро своє зване і став співробітником часописи Economist. Першим більшим его твором були „Social statics“, що появили ся 1851 р. Описав видав по десятилітніх приготуваннях свою „Систему синтетичної філософії“. Побіж згаданіх его творів остали по нм ще оті: „Перші основи“ (1862), „Основи біології“ (2 т. 1864—67), „Основи психології“ (2 т. 1870—72), „Основи етики“ (1879). Крім того написав він єще: „Інтелектуальне, моральне і фізичне вихованє“ (1861), „Наукові, політичні та екенічні закони“ (2 т. 1858—63), „Класифікація наук“ (1864), „Наука соціології“ (1873), „The man versus the state“ (1884). Разом із Дунканом, Шенніром і Колліером видав Спенсер „Descriptive sociology or groups of sociological facts, classified and arranged“ (8 т. 1873).

Лист гр. Толстого. В новій Єлисаветградській часописи „Єлисаветградські Новини“ є оголошений слідуючий лист графа Толстого до жидівського драматичного письменника Темер-Файнєрмана. Файнєрман провів звыш два роки в селі Толстого „Ясна Поляна“. Лист звучить: „Давно вже тому, коли я, дорогий приятелю, отримав Вашого листа. Я хотів подрібно відповісти, однак перешкодили мені в тім нагальні справи. Сердешне дякую Вам за вісти про Ваших братів. Я заодно іще Вас не розумію. Ви помиляєте ся, коли думаєте, що я є прибитий і зневірений. Навіаки, від давня я не чув ся так щасливим і свободним як тепер. Я живу, як можна, то тим робом, що сповнаю волю Батька, як я се розумію. Звичайно є я в веселім настрою ума. Кажете, що Антін Буткевич їде до Вас. Це мене дуже тішить. Наші приятелі сучасні є самі, дуже мало є нових приятелів. Я хотів би Вам іще дуже багато написати, але я спішусь. Сьогодні відповідаю я одному жидови в Твері. А він послав ся з гадками, аби перейти на християнсьтво. Я йому се відряджував і велів йому сказати, аби він звернув ся до Вас. Цілую Вас і Вашу родину. Любячий Вас Лев Толстой“.

Заведені надії. До меншиці в Петербурзі прибула піхотою дня 18. м. м. селянська родина з томської губернії і привезла з собою 3 пуди золотоносної

руди. Подорож тривала сім місяців. Темні селяни думали, що незнати, які великі скарби везуть з собою та що відразу стануть багачами. Тимчасом в меншиці стверджено, що в руді є дуже мало золотих зерен, всего за 20 рублів, а прочим золотисто блескучим металом є т. зв. пірит (зелізна руда, яка задал примішки сірки майже непридатна до витонлювання заліза). — В наших карпатських горах також дуже часто находит ся пірит і ще тепер буває, що селянин не хоче повірити, коли який „пан“ принесену ему золотисто блескучу грудку з хрусталими піриту оцінить яко безвартісну. Духає ся навіть часто, що грудки з піритом присилають до оцінки мінералогічним музеям у Львові з застереженням їх звороту або відповідної заплати. В ріках, що мають свої жерела в Чорногорі, як Прут, Черемош вправді находжено до недавня з лотий пісок, але нині в їх руслах нема ні сліду золота. За те буковинський Серет несе ще тепер дрібний золотий пісок, але в незвичайно малій кількості.

Убийство лихваря. З Ясена в Мараморощині доносять, що сими днями убито там лихваря, якогось Ізраїля. Темним вечером хтось підкрал ся під его дім і убив его на дворі. Ізраїль мав бути страшним лихварем, тому нема сумніву, що погіб з мести якогось довжника.

Пригода короля з вовками. З Лісбони доносять: Португальський король Карлос полював сими днями на диких в лісах під Альментахо. Несподівано вибіг з кущів величезний вовк і кинув ся на короля. Однак король не стратив притомности, але влучним вистрілом убив вовка на місці.

Невинно на смерть засуджені. Ще в 1898 р. убив був хтось крамарку Анну Кранцігер в Зігертегау в горішній Австрії, а підозріне впадо на якогось Кароля Гартера і Терезу Гіцінгер. Розпочало ся зараз слідство, котре піби то виказало зовсім ясно вину підозріних а то ось длячого: бо Тереза Гіцінгер тої ночі до пізна не спала, у неї на підлозі від черевиків були сліди крові та й поміт в сінєх був свіжо змитий, піби то длятого, що она хотіла затерти сліди убийства. Але слідство показувало, що она не могла сама убити і мусіла конче мати якогось спільника. Та й хтож би міг бути инший як не Гартер? Добрі сусіди говорили, що она знала ся і любила ся від давня з тим Гартером і він їй певно помагав в убийстві. Не помогло нічого, що они обое рішучо перечили всім; їх засудили на смерть і лиш з цїсарської ласки замінено їм кару смерті на 20 літ тяжкої вазниці. В короткий час по тім Гартер помер у вазниці. Аж ось сими днями викрито случайно правдивого убийцю, якогось Матіа Кавфмана, котрого жінка зрадила; она в злости крикнула до него: „Ти хочеш і мені так зробити, як зробив крамарці!“ Хтось то зачув і дав о тім знати до суду. У Кавфмана зроблено ревизию і знайдено книжочку каси опадкоєсти, яку він по убийстві забрав крамарці. В виду того убийця зараз признав ся і сказав, що то він сам убив крамарку. Сей случай єсть одним доказом більше, що кара смерті повинна би бути вже раз знесена. Злого чоловіка треба зробити лиш нешкідливим. Злих і кара смерті не поправляє. А як оправдати смерть хоч би з вироку суду, коли хтось єї невинно потерпить? Чи за то може бути якесь хоч би й не знати як велике відшкодованє?

Супружество графині Руссель. Перед кількома літами англійська графиня Мабля Руссель вийшла за муж за одного чоловіка, що иншою назвою ся „князь Архібаальд Штуарт де Модена“, в дійсности однак називав ся Бровн і по своїйму заводу був фірманом. Хоч як тяжкий був завід графині, коли викрито обман, єї любов перемогла тяжкий удар і Мабля Руссель погодилась з паном Бровном. Останній однак відав зиском не оказав ся вдячним графині, бо бідна жінка як раз тепер виточила розводний процес проти свого мужа ізза жорстокої поведінки і зломана супружою вірности. Серед таких обставин панови Бровнові справді нічого иншого не оставало ся, як щоб знова прийняв яке місце фірманом або щоб вишукав собі нову жертву.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
щодорожній, п'ятничній і недільній,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вілани від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ шість місяців	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсератами
платні в Чернівцях.

Микола Лисенко на Буковині.

Вїзд до Черновець.

В четвер, 10. с. м., завітав Микола Лисенко, вертаючи зі Львова через Станиславів і Коломию, на Буковину. На границі краю в Неполоківцях ожидали его наші посли др. Стоцький і Пігуляк, що супроводжали дорогого гостя відси до Чернівців. На всіх залізничних станціях: в Неполоківцях, Лужанах, Мамаївцях і в Жучині витала великого сина України під проводом свого учительства шкільна молодіж грімким „Слава“. Ювілат висідав і тронутий до живого оваціями дітвори, дякував сердешно за милу несподіванку і розмовляв любоз хлопчиками й дівчатками.

По другій годині прибув поїзд до Черновець. На пероні очікувала ювілата черновецька українська інтелігенція а надто з сотня жвавих молодців-селян, „Січовиків“ із Вашківців і Кіпманя. Коли поїзд станув, еурмач „Січовиків“ затрубів генерального марша, роздали ся грімкі оклики „Слава“.

Інспектор Попович повитав великого гостя такими словами:

„Витай нам, високодостойний Гостю, на зеленій Буковині, на тій частині просторої України, що недавно тому збудила ся до повного свідомого національного життя, але помимо того вже давно знає, любить і шанує а проте й славить Тебе.“

Не найдені у нас нічого особливого, бо наша громада бідна, а богата тільки в горячу любов до нееньки-України, котрій Ти так гарно служиш, а тому то велика наша любов і шана й до Тебе, бо ти один з найкрасших геніїв України в загальї а найбільший з її живих синів.

Щире спасибі і сердешна дяка Тобі, високий Гостю, що не погордив нашими запросинами а зволив вступити і до нас. Нинішня днина, день Твоєї гостини, остане для буковинських Українців незабутним св'ятком по вік віки, а щастливі будемо, коли й по нас полишиться у Твоїй пам'яті мила згадка.

Витай-же нам, ще раз і ще раз, високодостойний, дорогий Гостю!“

Лисенко відповів на те:

„Я щастлив, що загостив у сю країну, де зазнав тільки щирости, якої не дучало ся мені ніде стрічати на моєму віку“.

Селянин Вусатюк, атаман Вашківської „Січі“, поздоровив Гостя такими словами: Буковинські „Січі“ вятають Вас, великий Сину України, хлібом-солом'я“.

Тут вручили „Січовики“ хліб-сіль, що держали на лентях, відзнаках свого товариства.

Ювілат прийняв і уцілював хліб, відтак удав ся до почекальні І-ої вляси, де представлено ему видній-

ших членів черновецької громади. Опісля вирушив довгий ряд повозів до міста серед окликів „Січовиків“, що тимчасом устави ся були перед дворцем. Ювілат зайхав до надрадника Ясеницького, де й замешкав.

По обіді звідав Лисенко „Січовиків“, що зібрали ся були в салі ремісничій. Тут повитав його кошовий Вашківської „Січі“, п. учит. Безпалко, за що ювілат подякував, розмовляючи відтак приязно з селянами-Січовиками, розпитуючи про їх організацію, по чім опустив салю серед грімких окликів. Честь і дяка належить ся патріотам-Січовикам, що не жалували далекої дороги а прибули так численно, щоби причинити ся до достойного прийняття великого гостя! Честь і дяка й патріотичному учительству з Неполоківців, Старих і Нових Мамаївців, з Ленківців, Ревної і Стрілецького Кута за милу несподіванку, яку зробили великому синові України, повитавши його устами діточок.

Спільна вечерея.

В просторій салі „Народного Дому“ і єї прибічних комнатах зібрав ся перед осямою годиною цвіт буковинської інтелігенції в числі 200 осіб а крім того Гуцул і Гуцулка з Путилівщини і дві селянські пари Подолан в своїх мальованих строях на спільну вечерю. Галерію салі заняла славна циганська музика Алека з Глинців.

Небавом по 8. годині прибув до „Народного Дому“ і сам ювілат. Надрадник Ясеницький, як голова „Народного Дому“ повитав дорогого гостя хлібом — солем і такими словами:

Високоповажаний Добродію!

Припала мені ся велика честь повитати Вас Добродію сьогодні в „Народнім Домі“ іменем всіх українських Товариств на Буковині і всьої української громади. Сими днями булиємо наочними свідками як Тебе, Добродію, величали празнуючи у Львові Твій ювілей. І в тім величчій св'яті взяли ми Буковинці після наших сил скромну участь і віддали там Тобі наш глибокий поклон і зложили сердечну подяку за Твій щирий труд около українського народу. Тепер маємо се велике щасте, що Ти не жалувавши труда зволив ласкаво загостити до „Народного Дому“, щоби ми могли з Тобою, Добродію, хоч кілька милих хвиля разом пробути. Тож прийми від нас за се найщирішу подяку. А стародавним звичаєм приносимо Тобі хліб і сіль і просимо загостити ласкаво до нашої хати“.

Ювілат подякував за привіт і серед звуків музики і окликів присутних увійшов до салі та заняв почесне місце серед послів дра Стоц-

кого і Пігуляка. Гості в св'яточних строях, женщины переважно в народних, заняли теж свої місця. Під кінець вечері забрав слово посол Пігуляк і промовив в питомій ему краснорічливий спосіб такими словами:

Високодостойна громадо!

Чотири дни тому назад був я у столиці Льва свідком величавих подій чаруючих сценерий. Хто їх не видів власними очима, той не може мати ясного поняття, як далеко розвинулась свідомою сила життєвности нашого народу, як скоро той розвій поступає, як далеко і глибоко на вікових розвалинах Руси-України „дух руский ся збудив“. В столиці Льва витала австрійська Русь-Україна свого Лицаря питомої пісні і музики, свого володаря над серцями люцкими заслуженими королівськими почеснями. Нині гостить той наш великий земляк отут між нашов скромнов невеличков громад. Ми не в силі его витати такою блискучою величавостію, хіба що вложимо у наш привіт цілу свою душу, відкриєм ему ціле своє серце, щоб він видів і чув, як воно щиро і горячо для него, для его музи, музи питомої пісні бе.

В новітній часі буковинські Русини витали щиро в отсім своїм скромнім „Народнім Домі“ вже — чим раз частіше кілька виднійших дорогах братів з України. Се пролява важна і на будуче много значна в нашім недолев розбитім і розс'янім житю на широкій землі Руси-України. Се знак відживання, здавленого серця; се відсвіжене пульзоване живої кровію із осередка в найдалшій складові часті довгими літтами заммерлого тіла Руси-України. Тепер же, нині, приходить ся нам витати вже не то дорогу нам питому закордонську одиницю з України, а представителя найкрасшої прикмети руского життя, володаря, майстра прославленої українсько-рускої пісні, українсько-рускої музики, — повитати нашого далеко-широко прославленого композитора Миколу Лисенка.

З іменем Миколы Лисенка вяжесть ся у нас ідея нашої питомої пісні, питомої музики-гармонії.

А пісня, музика се найкраща прекмета, найшляхотнійша, найніжнійша сторона життя взагалі. Вирвати пісню із груди, се була-б найтяжша кара життя. Бо жите без пісні, без музики — се дуга без краски — се зільник без цвіту — се гай без соловія — се сокіл без крил — се день без соняшних промінів — се ніч без блакітних зір — се дівчина без долі, як раз та сама, що сьпівала композиторови в перо! „та недав мені Бог ані-

щастя, ні долі“ — се були-б в кінці приміром і наші отсі збори без Миколы Лисенка!

Є на св'яті всякі володарі земські: є князі, королі, цесарі, є царі, султани, хани, могули і н. Сила і власть їх велика, але вона не своя а жичена, вона оперта на параграфах і гарматах. Зітреш параграфи і по володарстві. Але є і володарі земські, володарі над душею і серцями люцкими, котрих власть і сила безуселівна. Ті володарі ні грозять ні просять а він володіння і власти їх рівно ні відхреститись, ні відпараграфуватись. Вони володють над всіма народами земськими, якої-б не були мови і нації, їх властивих не в силі навіть ніякі язички опертись і ставити їм границі. Се тим замітнійше, що вони не воюють ніякими страшними оружжями. Все їх оружжє, се незначні дрібні кавульки — гачки висипані ними на папір. Як рибка на вудку, так ловить ся люцке серце на отих гачках. Гачки здасть ся одні як другі, око їх не розріжнє, але серце і душа на них дуже вражливі під впливом одних пориває душу втіха, веселість, охота, під впливом других огортає душу супокій, лагідність доброта, повага, туга, ронять ся слези.

Отакі се володарі земські! Вони грають на серцю і душі люцкій як на живих струнах.

Бувало придивлюю ся не раз славним диригентам музики над їх пультом, мигаю оком за рухами їх рук, подивляю їх, завидую їм та поринаю в глибини хвиля акордів і гармоній, які вони викликають силос своєї музичної душі із сотки рук чулих грачів; бувало прислухуюсь чудовим співам славних співачок та сьпіваків або пориваючий грі славних грачів, боюсь очарований їх великим даром Божим і пари з уст пустити, та думаю: от истинні володарі св'ята! Володарі, що в силі сотки рук, сотки сердець, сотки найдівергентійших умів без опору в одну думку, одно чує, одну єдність споїти!

Отак говорять серце! А мозок каже, ні! Се не володарі! Се лиш слуги, се лиш славні вожди-генерали властивих володарів над серцями люцкими, до котрих один із перших належить і наш вельмодостойний дорогий гість-ювілат, Микола Лисенко, що зволив отут загостити між свою віддалену, але ему душею і серцем віддану рідню на отсім окрайку великої Руси-України, на нашій зеленій рускій Буковині!

Князів, гетьманів, королів наших ми стратили, але нарід, що видає героїв духа і серця, як Тараса, Миколу Лисенка, як не пропав ще і не пропаде! Тож вिताю Тебе,

дорогий і вельми достойний наш гостю, як воплощений знак життєвості і красної будучності Руси-України, витаю Тебе як найщиріше, як найтепліше, іменем невеличкої громади, іменем буковинсько-руських товариств, іменем цілої буковинської Руси-України!

Бура оплесків переривала не раз слова бесідника а вкінці піднесла ся до шти і закінчила ся відспіванем народного гимну.

Відтак промовив іменем академічної „Січи“ товариш Сабат:

Високодостойний гостю!

Велика честь припала мені нині, коли маю повитати такого сина України, як от Ви Високоповажаний Добродію.

Не буду тут розводити ся над великими Вашими заслугами для нашого народу, бо они нам всім надто добре звісні, а хочу лиш висказати щирю подяку нашій Ненці-Україні за се, що Она нас знов наділила даром і то таким даром, яким би не постидав ся й найкультурніший народ і через який ми якраз можемо зачислити ся до культурних народів.

І дійсно хто знає, що стало би ся з нашою нацією, як-би не старання опіка нашого центру, того центру, котре нас збудило до життя і котре се жите піддержує далше своїми інтелектуальними силами в можливо найліпшій стані. Хто знає, чи не прийшло би ся нам нині загинати, як-би не стало такого велитня як Тарас Шевченко або такого генія на поли музики як Микола Лисенко. Наш нарід, котрий мусить зносити на собі ярмо найріжнороднішого виду, як ярмо московське, польське, мадярське, котрий знов там, де его се ярмо не дуже тисне, оказує знов більше сили енергічної, такий народ не мав би дійсно за собою будучності, як-би між нами від часу до часу не родили ся люди, котрі своєю могутною силою підтримують у нас надію на ліпшу долю. Між такими людьми перше місце займають безперечно Українці зза кордону. Їх

слово і їх пісня, котрої олицетворенем є наш дорогий гість, не дає нам опадати на душі а якраз додає охоти до дальшої невтомимої праці на народній ниві. Як тамбори по переду провадять легіони у завзятий бій, так само й Ви зі своєю музою на переді провадите нас у рішучий бій за правду і волю свого народу.

Голос Вашої музи електризує не лиш чутливий серця жіночі але й студені серця старців, не лиш артистів, але й ляків, не лиш наших приятелів але також і найзавзятіших наших ворогів.

А що ж доперва дїє ся з молодіжю, котра на всякі кличі перша зриває ся і перша бере ся за діло, котра на всякі вражіння відповідає сейчас новими вражіннями? Ся молодіж і тепер отут на нинішнім сьвяті уважав за свій перший сьвятий обовязок віддати честь, кому честь, віддати честь тому, котрий єї своїми піснями годував беззгляду на се, чи она була сита чи голодна, чи она була весела чи засумована. За се все добро, якого ми від вас дізнали, прийміть і від моїх товаришів щиросердечний привіт а з привітом слова нашого гимну, котрі тепер, коли Ви у нас, можемо ще спокійніше а відважніше голосити, они: „Не пора, не пора Москалеви й Лихови служити“...

На сю промову відповів зараз ювілат, що він не бесідник але як музик, що відчуває глибоко, то для него привітання молодіжи і єї признание тим цінніше, бо бачить в ній заперуку, що й грядуче покоління підносить ме славу Неньки і для неї робити ме.

Третій з ряду проговорив голова „Буковинського Бояна“ Модест Левицький а дві співачки вручили ювілатови диплом почесного членства „Бук. Бояна“, змалюваний нашим артистом малярем Миколою Івасюком. Образ-акварель представляє двоє діток, одно держить ноти „Різдвяної Ночі“ а друге грає на гітарі. Диплом зложений в гарній синій аксамитовій оправі, оздоблений золотим монограмом ювілата.

Відтак промовив в імя редакції „Буковини“ і „Рускої Ради“ посол др. Стоцький, вручаючи ювілатови гарно виконані числа нашої газети і „Рускої Ради“ з четверга, в трубі з синього шовку. Виконане друкарське подобало ся дуже і робить честь нашій друкарні і єї управителеви Захаркові, що около того і около друку нашої адреси потрудив ся немало.

По сих промовах розпочали ся продукції „Бук. Бояна“, що співав під управою свого почесного дїрїгента дра Стоцького в супроводі фортепяну проф. Колера кілька пісень буковинських і галицьких композиторів і удостоїв ся признаня з боку самого мистця-ювілата. Велике вдоволене справила музикови-ювілатови і гра циганської музики, що грала підчас вечери і в павзах самі українські пісні, думки і коломийки з питомим собі чувством, що нашому мистцеві особливо припало до вподоби.

Було вже по першій годині вночі, коли з огляду на умучене ювілата рішено розійти ся. Тоді ще на прощане забрав слово інспектор Попович і виголосив отсей вірш, прийнятий грімкими оплесками і бажанем самого ювілата, дати ему його. Ось він:

Соловїєви України

Микої Лисенкови
в привіт.

Над Дністром у тихім лузі
Соловейко щебетав,
Спів його по Україні
Хвилями ся розливав.

А той спів то пісню народу
Від Карпатів по Кавказ,
Зойк і плач сердець зболевших,
Що страждають раз у раз.

Тільки часом соловейко
Залищить із радістю
І крізь сльози усміхнеть ся,
Мов би біль злавить хотів.

І заперши дух у собі
Вся Україна наслуха,
Бо у піснях соловейка
Своє горе відчува.

Як широка і далека
Українська та земля,

Так широка і велика
Слава того співачка.

Всі го знали, величали,
Але бачити дарма
Бо з гітлочки свого, з дуги
Він на жаль не вліта.

Аж під зиму він подинов
Повнад Збруч, Дністер і Прут;
Де присяде, там витають,
Величають мистця нут.

Так і нині в Буковині
Радість-вітха, гомін-спів,
Бо наш любий соловейко
До нас в гості прилетів...

Та ту радість каламутить
Невмолимий воріг-час,
Бо небагом соловейко
Знов полине геть від нас...

Як повернеш, соловію,
На Україну, в рідний гай,
Нашим братям і сестрицям
Там покаж наш передай!

І скажи, що в нас єдина
Думка-гадка, ціль-мета
Була, є і вічно буде
Наша Україна сьвята.

Ще скажи, перекажи їм,
Що не вмерла ще й не вмире,
Бо живе і жити хоче,
А хто хоче, той і ме.

Іще раз залунав гимн український а відтак пісня „Не пора“ по чім серед окликів і звуків музики ювілат опустил „Народний Дім“, оставляючи кождому з присутних памятку, а то свій власноручний підпис на портретах ювілата, які виготовила наша друкарня. Мов по сьвячену воду тиснули ся присутні по сю дорогийну памятку, а любий гість писав і писав безперестанно, вдоволяючи радо волю кождого і всіх...

В п'ятницю оглядав ювілат місто, мітрополічу резиденцію, церкви і н. і відвідав визначніших Русинів. В полудне відбув ся в надрадника Ясеницького в честь гостя обід, в яким взяли участь визначніші Русини і представителі „Бояна“ та „Січи“. Вечером Лисенко загостив до читальні „Народного Дому“, де провів годину в дружній розмові, обіцяючи на просьбу громади приїхати знов до Чернівців під весну на концерт, який „Боян“

Яр. Юлев.

Семинарські спомини.

(Далі.)

Перед іспитами.

Наближають ся іспити; в семінарі горючий рух. Питомці ходять з книжками і шукають вигідного місця до науки. Але на вигідне місце в таку пору дуже скупо. Коритарі заняті; ріжні салі, як читальня, гімнастична, рефектарі, аж кішать від питомців. Хто не заняв привільного місця, сей втікає на сходи або до пивниць, словом, куди хто може, аби лише знайти який-такій спокій. А питомці з малими виїсками вміють вчитися. Правда, серед півроку мало хто загляне до книжки, але за те кілька тижнів перед іспитами вчать ся на забій. Цілий день до півночі, рано від досвіта — гуде в семінарі, як в улію. Хлопці мізерніють, нидіють, але за те очі світяться ся втіхою, коли в часі обіду або вечірного відпочинку, при взаємнім питанню, цілі трактати з домітками, моральною або права демагогують ся плавно, мало-що не дослівно. Ах, що тоді сміху й забави, коли якому менше здібному удасть ся комічно перевернути латинський зміст тяжкого устуну; або коли посперачають ся над яким питанням і йдуть рішати до світлішого; або коли взагалі над чим небудь посперачають ся... Бо кількотижнева цілодневна наука серед невідрадных семинарських відносин, так чоловіка змучить, ослабить, так его

зденервує, що найменша дурниця стає ся достаточною причиною оприскливої відповіді, або нечемного поведєня, а за сим сварки й непорозуміння. Питомці похаж тоді на діти, що чимнебудь любять забавити ся, з чого-небудь і з кого-небудь посьміяти ся, чим-небудь обидати ся.

Горючий час сі іспити! А тут еще важуть і на виклади ходити. Чоловік вчивби ся, а так мусить дрімати на університетській лавці. Чоловікові кождий день, кожда година дорога як золото, а так мусить єї на дармо тратити. Тому й повно тоді появляється в семінарі „какерів“, себто хорих на ріжні відомі медицині й невідомі хвороби. Увійдеш в ту пору до семінара, тобі й здаєть ся, що ти в яким шпиталі. На коритарі, на городи, під кождим числом хорий питомец з книжкою в руках. Один підвизав собі простиралом лице — у сего болять зуби: другий закрутив навколо шиї які старі штани — сей хорий на горло; инший ледви сьваєть ся, тягнучи за собою ногу обвиту в семинарський коц — знак, що нога не здорова; еще инший, а сих вже таки найбільше, ходить скорочений в десятиро, скривлений, як би випив два кубки семинарської „кави“ — зараз і догадаеш ся, що жолудок не в порядку.

Але виклади на університеті, се ще нів нещасть; можна й на викладах вчитися. Ціле нещастье доперва тоді, коли випаде яке урочиште сьвято і треба йти до катедральної церкви, а передовсім, коли іспити зустрінуть ся з яким щоденним а надпрограмовим богослуженням. Тоді побачиш семинарське „польоване“ в цілім значіню сего слова. Лоскіт дверей або свист дає знати, що світліш-

ший „ходить“. З під чисел вибігають питомці один за другим і втікають перед віцеректором. Світліший не звертає на се уваги; він ходить далі по під числа хоч крики перед ним і за ним свідчать, що під числами не буде живої душі. Коли обійде всі числа в супроводі сего товариства, тоді часом стане гнати за питомцями, хоч, розумієть ся, не довго, бо питомці також не стоять на місці а втікають і живо зникають его очам. Така забава називаєть ся „польоване“.

Перешкодою до науки є також „слайвоніка“, значить наука церковщини. Слайвоніки учить світліший; учене лежить в відчитуваню літографованих скриптів. Слухати сего предмету се взагалі страчений час, щож доперва перед іспитами. Через те сали на єїй годян майже порожні. Одні шлегері бувають звичайно слухачами світлішого під сю добу, бож звісно, шлегерам не слід богато вчитись. Для них слайвоніка се рід нової забави.

Перед годинною слайвонікою відспівуєть ся звичайно коротка церковна пісня. Значає єї котрий небудь питомец. Світліший, „слайвак“, співав єї собі. Шлегері стають неможливо „фіншувати“; світліший хоче справити їх, бере прім і підносить голос. Усі ямовкають — світліший співав сам. Его голос хранилий, „глиняний“, словом, смішний, розсмішує шлегерів в голос. Світліший нічо не чує, нічого не бачить...

По відспіваню шені сїдає віцеректор на катедру і відчитує свої виклади. Шлегері починають забаву. В кождім музею, себто сали призначеній на науку й семинарські виклади висить кілька вели-

ких, нафтових ламп. Питомці поціпляють, шнурком усі лампи до купи, конєць шнурка попровадять між пультів, і коли світліший значе виклади, тягнуть за шнурок а лампи розгійдують ся аж під стелею.

— О, о, прошу світлішого, злий дух гойдає лампи, ми боїмо ся — кричать питомці і збігають ся до купи.

Світліший спогляне з під она на лампи і читає далі. Шлегери піють, кудкадають, видають з себе ріжні звіричі голоси, а віцеректор або не звертає на се найменшої уваги, або часом наклоне, насварить і далі викладає.

Раз, тямлю, мали ми з шлегерів велику потіху на слайвоніці.

На нашім році був один питомец, перший в семінарі шлегер, дуже малого зросту. Він робив звичайно найбільші пакости світлішому, а мимо сего уходив у світлішого за найпоряднішого, бо ніколи не дав ся на нічим спіймати. Сей шлегер пішов раз перед годинною слайвонікою до музею і вліз під катедру, на якій мав сидіти світліший. Катедра була, як звичайно, на підвешенню, на так званім градує, що становив клітку забиту з трьох сторін дошками, а четвертий бік отвертий припирав до стіни. Сюди вліз малий питомец, відсунувши трохи від стіни катедру — і чекав на світлішого.

Почала ся слайвоніка. Питомці лише чекали хвилі, коли відозветь ся малий питомец. А він не дав на себе довго чекати. Серед загальної тишини в салі забубинив кулаком в підлогу катедри. Світліший оглянув ся навкруги. Коло него стояли деякі питомці. Гадаючи, що се хтось з них бубнить, повідганяв їх від себе на середину салі. Забубнено в

задумує дати в його честь. Ділимося сею радісною вісткою вже тепер з Буковинцями і Галичанами, котрі приймуть її напевно з одушевленням.

В суботу о 4. годині поповудни заповнила сальо й прибічні компанії молодіж всіх середніх черновецьких шкіл. Через ряди бурсаків „Народного Дому“ впроваджено ювілята серед гучних окликів. Учениця Б. повитала у входовім покою ювілята гарною промовою і вручила від дівчат китицю цвітів, котру великий гість прийняв з подякою, в якій підніс вагу патріотичного жіноцтва. На салі привітав ювілята хор учеників серенадою, а ученик Г. понитав соловія України хором промовою, на яку ювіляти відповіли подякою зазначивши вагу народної пісні. Хор учеників співав відтак „Гуса“ і кілька інших пісень.

О 8. годині вечером зібрала ся Черновецька руска громада численно на двірці, щоби попрощати незабутнього гостя.

Інспектор Попович промовив: „Все іде, все минає і краю немає“...

І величає всеукраїнське свято наше минуло, торжество української музи минуло, миңув празник української народної пісні-музики, миңув Твій ювілей, великий Сини України — але не минула агадка всего того, бо пам'ять щастливих днів, які ми прожили з Тобою, дорогий гостю не мине, бо краю не має той святий вогонь, любови до України, до якого Ти влив ізнов цілющої й живучої оливи, щоб він горів горячим полум'ям в наших серцях та загривав нас і в будні дні до мозольної праці, до завзятої борби за долю — волю безталанної Неньки.

Все іде, все минає і краю немає...

І Ти, любий батьку Миколо, ідеши від нас, але не на все, ми горяче бажаємо, надіємо ся і віримо побачити Тебе знов, бо краю не має нашій любови, шані і дяці для Тебе, хенію України.

Працюючи Тебе, просимо ще: Соловію дорогий, В Тебе голос чудовий,

друге, голосніше. Світліший встав. Роздає ся ще один удар. Світліший збіліє і став дрожати на цілм тілі. Під катедрою заверещало несамовитими голосами. Світліший, як опарений, скочив з катедри й обглянув єї із всіх боків. Коли нікого біля неї не замітив, а вереск змагав ся — змішав ся ще дужше.

— Сатано, в імені Господа нашого Ісуса Христа, кажу тобі, вибди відси, опусти нас! — закричав світліший не своїм, дрожащим голосом і став шептати якісь молитви.

Виглядав страшно, як чоловік не з сего світа. Деякі з нас стали жалувати, що до сего допустили. Сміяти ся перестали вже давно. Хотіли піднести катедру й нагнати шлеґера, але бояли ся і за него і за себе; всі мали одно бажанє, аби ся забава скінчила ся як найшворше. Гармідер під катедрою однак не встав. Світліший ще якийсь час молив ся; був блідий, аж синій. Нарешті перехрестив ся і нешвинним а скорим кроком вибіг з музею. Побіг прямо до ректора. На щастє застав єго дома. Оба прибігли до музею, — але тут не застали вже живої душі.

Так бавлять ся шлеґери перед іспитами. Така їх наука...

Як сказано, для шлеґера етид учти ся. Часом лише прислухаєть ся хвилю, як другий вчить ся і з тим іде до іспиту. Але якої хвалби, якої втіхи, коли вдаєть ся декому припадком здати! Єсть про що розпирати на цілий місяць. Вільність однак шлеґерів або цілком не єдає до іспитів, або паде. Але й се не без вирахованя.

Звісно, молодому чоловікови ніяково сидіти цілий рік в заперті. Душа

Тож співай ще довго нам, Безталанним Русинам!...

А за сим словом, бувай здоров! Най Господь провадить Тебе щастливо в далеку путь, в рідню Україну!

Щастлива Тобі дорога!...

Глибоко зворушений ювіляти розпрощав ся сердешними словами, дякуючи за хліб-сіль і за щирість, яку найшов.

Ювілята відпровадив до границі в Новоселиці посол др. Стоцький...

І помчав ся паровий віз із найкрасшим ескарбом безталанної України, а з него остали нам перли-слези...

Все іде, все минає і краю немає...

Рада державна.

На засіданню ради державної з дня 10. с. м. президент міністрів др. Кербер заявив, що проект пос. Форшта відносно зміни конституції в напрямі федералізму піддаєть під наради разом з внесеннями послів Романчука і Еленбогена.

Відтак забрав слово п. Форшт, боронив проект нової, федералістичної конституції, опертій між иншим на виборчій ординації без курій з загальним правом голосування і з відомим цензусом просвіти. Палата вельмож повинна скласти ся з делегатів поодиноких країв, а виборче право до сойму мусіло би також змінити ся в дорозі соймового законодавства на основі знесення клясових курій і утворення національних. До компетенції ради державної належали би справи переважно вишні: торговельні, військові і ескарбові. Відтак пос. Форшт говорить про судову і ескарбову реформу. В языкових справах пос. Форшт бажає рівноправності всіх краєвих мов і зазначає средства охорони національних меншостей.

Внесенє посла Романчука, яке буде піддаєть під наради разом з проектом посла Форшта, порушує переважно унравильненє языкових справ в Австрії і взагалі має на

рветь ся за мур, на світ. Відпустку не всякий дістане, бо не всякому хочеть ся ушідатись і лизати руки, а до свободи так пре, так тягне... Шкож робити в сім клопоті? Шлеґери мають на се раду. Вони або не сідать цілком до іспитів, або про ректорське око сідуть, але, розумієть ся, неприготовані мусять перепастись. А сего вони і бажать собі.

В семінарі був звичай, що питомця, який до певного часу не зложив іспитів з першого півроку, видавали з семінара. Огже виданє було шлеґерською відпусткою, а звало ся по семінареки „Грінесом“. Випадало воно на весну, коли вже трава зеленіла ся, тому й говорило ся — „йти на грінес“. Коли пішла чутка, шлеґери ликували, тішили ся, сьміяли ся з „порядних“.

Грінес тривав до зложеня іспитів, а після сего приймав ректор без перешкоди кожного на ново до семінара. Чи не добра се установа, сей грінес? Се як раз вода на млин шлеґерам. Одні з них їхали зараз до дому, а другі, богатші, лишали ся такі в Львові і забавляли ся, як хто вміє. „Ночували“ а зглядно дякували на семінарських ліжках, а виспавши ся, гуляли цілими неразу ночами по Львові. Що через таких кількох індивідуумів терпіло на славі цілий семінар, се ректорат який не обходило, бож вони, шлеґери на грінесі, „не були вже петомцями“... Зрештою шлеґери мали все особлившу прогекцію так в ректораті, як вже й по висвяченю у єпископів.

Богай то бути шлеґером в семінарі!

(Ко́нець буде).

меті усуненє самих чинників національних непорозумінь в Австрії. Комісія, відносно якої ми уже ранійше говорили, зложена з 37 членів на протяг двох місяців має виготовити проекти:

1. Закона о народностях і законя языкового, що постановив би спосіб виконаня 19-ого артикула основних законів. 2. Проект закона відносно утвореня трибуналу для провіреня оспорених виборів до ради державної. 3. Проект зміни закона з дня 12. мая 1873 р. в справі регуляміну ради державної. 4. Проект реформи виборчої ординації для ради державної зі змінами законів з дня 21. грудня 1867 р. (В. з. д. ч. 141), з дня 2. цвітня 1873 р. (В. з. д. ч. 40), з дня 12. падолиста 1886 р. (В. з. д. ч. 162) і з дня 14. червня 1896 (В. з. д. ч. 168 і 169).

Над сими внесеннями завязала ся довша дискусія, яка виїшла поза рамки звичайної парламентарної дискусії. На кінці засіданя внескодавєць пос. Форшт зрікає ся голосу, а пос. Романчук заявив, що він зробив внесенє в добрім намірі, а коли єго вважають обструкційним, то він цофає єго. В голосованню палата відкидає наглість внесенє послів Форшта і Еленбогена.

НОВИНКИ.

Личні вісти. Королівсько-італійський конзуль у Львові, Роб. Лібман був вчєра прийнятий на послуханю у краєв. президента а відтак зложив візити начальникам тутешних властей.

Іменованя. Міністер просвіти іменовує провізоричного учителя вирав при семінарі учительським в Чернівцях От. Жуковського членом іспитової комісії на остальний протяг біжучої періоди.

Померли. Дня 10-го б. м. помер в Кракові директор-референт краківського тов. обезпечєні і бувший соймовий посол в Галичині Г. Ромер. Похорони на желанє помершого і зарядженє товариства відбудуть ся в Чернівцях дня 14. б. м. в рим. кат. парохіальній церкві.

Найблизша сесія ради державної (теперішня зістала замкнена дня 10. б. м. перед зібранєм ся делегацій) буде скликана не скорше як в половині лютого 1904 р.

На засіданню ради державної дня 10. б. м. посол Шрайнер виїс інтерєсацію в справі опукки з вільними картами залізничної їзди в Чернівцях та дотично виданого в тій справі розпорядку через бук. краєву раду шкільну.

Делегації. Презесом австр. делегації зістане б. міністер барон Хлюмєнський, а презесом угорської делегації б. през. мін. Гр. Шапарі.

Бук. промислова і торговельна часопись. З днем 1. січня 1904 р. виходити-ме тут під редакцією секретаря купецкого товариства Г. Міттельмана нова часопись, що заступати-ме інтерєси торговельного і промислового стану на Буковані.

Головні збори філії Руска Школа в Путилові відбудуть ся в школі дихтинецькій дня 19. грудня 1903 о годині 1. по полудни з слідуєчим дневним порядком: 1. Справозданє виділове з діяльності філії за рік минаючий. 2. Справозданє касове і справдженє рахунків. 3. Проба оркестри. 4. Лекція практична п. Браги: „Методичне перевєденє повісткя. 5. Критика елаборатів членів під заголовком „Організація народна“. 6. Як ратуватись народови у хоробах“. 7. „Паньство, єго наслідки і спосіб, як би єго викоринити“. 8. Вільні внески. 9. Вибір нового виділу. Програма дневного порядку богата і важна, тому отже просить ся пл. членів о численє і вчасне зібранє. Притім і час зборів дуже догідний, бо два дні вільні від науки, тому зможуть і пайдаліше мешкаючи члени до дихтинець прибути,

а труді певно оплатять ся, бо ми беремо ся не лише о добро загальне народне, але й о своє. До многого побачєня. — За Виділ: Осип Брандєль голова, Юрій Гордійчук писар.

Подяка. Впр. о. митрополит Володимир Рєнта подарував православній бурєй „Руского Народного Дому“ піскірця гарних иблон. Заряд бурєи складає за сєй дар щирю подяку.

Рабівничий напад. Оноді вчєром напало яєсь індивідуум на шевського хлопця Ст. Мігдаловича, який є занятий у Йосифа Шведа на вул. Зелізничній ч. 25. Індивідуум то завдало єму сильний удар в груди, й в часі коли шевський хлопець захитав ся, вирвало єму срібний годинник wraz з шкільним ланцуском. Рабівника не мож було до тепер іще вишукати.

Потвердженє засуду на кару смерти. Дня 29. верєснє б. р. відбула ся тут в Чернівцях розправа перед судом присяжних проти Н. Попєскула з Петрівців за замордованє своєї жінки, поповненого тим способом, що кинув єї до ріки Серету. Судні присяжні по перевєденю розправи узнали єго винуватим, а трибунал засудив єго на кару смерти через повішенє. Оборонєць за судженого, др. Менцєль виїс зажалінє неважності проти такого засуду. В тій справі відбула ся вчєра в касацийнім трибуналі в Відні розправа. Трибунал відкинув зажалінє неважності і потвердив засуд на кару смерти. Н. Попєскула буде іще поручений до помилуваня цїсарєви.

Безчєльна кража. Доси не вислїдженє індивідуум украво передвчєра в білу днину з вистави 25 зототих перстєв'єв у годинника Якова Гольдшлєгєра на вул. Лілєвій.

Карне слїдство проти послови і провідникови опозиції в угорськїм соймі Угронови виточила прокуратурия семігородська о ложну і обманчиву криду.

Батько убийци. В Вакоп-Саркані на Угорщині недавно застрієно громадського судию Мат. Дітріха. Незнайний злочинєць стрїлив через вікно до кімнати саме тоді, як Дітріх сів при столі. Куля влучила Дітріха в виски і спричинила сєйчасову смерть. Зарядженє слїдство судовє увінчалось переражающим несподіваним успіхом, бо виназало ся, що душегубєєм є власний син Дітріха, Йосєф Дітріха, причина яка спонукала нєлюда-сина до замордованя батька, невідома.

Крадіж в почтовім возі. Оноді в ночи в Новім Санци украдено з почтового воза, який повертав з залізничї до міста, мішок з грїшми. Злодій дїбрав ся до середини через дверцята, які почтовий возаний Іван Навроцький забув замкнути. Злодій ще не вислїдженє, але підозрінє о крадіж упало на поміничного почтового возного Рижака, який не був тоді в службі і мав волочити ся цілу ніч по місті. Рижак замиєно до слїдчої вязниці, а шкоду, яка має виносити 3.905 кор., обезпечєно на реальностях Навроцького, бо єго підозрівають о змову з Рижакєм. Навроцького усунєно зі служби і зарядженє проти него слїдство. Однак полишено єго на вільній отолі, бо нема обави, аби він повинув свій значний маєток і утї.

Збори слухачок львівського університету відбули ся сими днями в одній з університетських саль. На тих зборах рішенє вїзвати правительство, щоби теперішні жіночі ліцеї замінєно на гімназії. Ліцеї синиють тільки звїнянє жінок на поли просвіти і рівноправності з мужчинами, між тим, коли жіночі гімназії дали би доступ жінкам до всїяких становлєв. Реформа мала би перевєсти ся в той спосіб, що існуючі ліцеї замінєно би на 8-класові заведеня подібні до гімназій, а на будучє закладали би жіночі клєсичні гімназії.

Роздор межі польськими академіками. Вшехпольська нєтернимість не лише доскульно дає ся відчути руському народови, але почув єї і польскі людєвці та соціялісти. Вшехпольскі, як звїсно, завоювали провід в Чительній академічній і так поводили ся з товаришами з названих партій, що ті в числі 121 зголосили оноді на руки виділу свій виступ з товариства. Людєвці академіки мають заснувати своє власне товариство.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациї неопе-
чатани вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К.	—	с.
„ пів року	10	—	„
„ чверть року	5	—	„
„ місяць	1	70	„

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерта-
м платні в Чернівцях.

Ще дещо про побут Миколи Лисенка на Буковині.

До нашого справоздання про по-
бут незабутнього гостя нашого маємо
ще дещо додати.

Насамперед зазначуємо з жалем,
що в посльіху, з яким виготовлено
наше справоздання, пропущено що
найважливішу і найкрасшу подію
на спільній вечері а то, що великий
наш гість помімо умучення і помімо
того, що інструмент не був зовсім
бездоганний, радо сповнив загальне
бажане та дав і нам нагоду почути
небесні звуки своєї чародійної гри
на фортеп'яні. Описувати її годі,
єї треба почути й відчутти, щоби
мати належне поняття о чудовій
творчості й о мистецкій грі незрів-
наного знавця української народної
пісні-музики, що пестить і голубить,
веселить і смутить, розриває і лі-
чить заразом серце і душу. Так
грає Лисенко не тільки на клявішах
фортеп'яну але й на струнах-нервах
людських. Так грав він і сего разу,
а коли оплескам і окликам олуше-
влення не було кінця, заграє ще раз
а відгомін тої його гри грає ще й
нині в душі його тодішніх слухачів
і грати ме в них до віку...

На спільну вечерю наспіли отсі
телеграми, котрі й відчитано.

Зі Львова: Руске товариство
педагогічне від ви-ілу і дітей своїх
засилає достойному ювілятові глу-
бокий поклін і братам зеленої Бу-
ковини сердечний привіт. Нехай
пісенья славного Лисенка, що роз-
криває до глибини благородну душу
українського народу, підносять і
виховує в народнім дусі нашу мо-

лодіж закріплюючи єї до жертв і
культурної праці, нехай стісняє
народні взаємини і сполучить цілий
український нарід на всіх полях
єго духового житла. Русь-Україна
не вмере, не загине! — *Іван Ча-
пельський.*

Зі Львова: Миколі Лисенкові,
що пісню закріпив нас до діла для
добра народа, складає Союз Боянів
щирий привіт. — *Важнянин, Во-
лошин.*

Зі Львова: Лянемо думками
за нашим мистцем, що опанував
найвишнійшій почування цілої нашої
суспільности. Честь та слава Миколі
Лисенкові! Від Львівського Бояна. —
Зарипкий, Волошин.

На повитанню Лисенка в „Нар.
Домі“ від молодіжи промовила панна
Б. так:

Високоповажаний Гостю!

Звідки нам ученикам і ученицям
дісталась ся велика честь бачити
володаря наших сердець, паря пісні
і солов'я руского гаю між нами?
Ми не в силі і не знаходимо навіть
слів, щоби висказати нашу радість,
а кожде з нас хотіло-б сказати хоч
два, три словечка подяки. Але що
се не можливе, то я виступила в
імені моїх товаришок і говорю їх-
німи устами: „Витай нам дорогий
Гостю — віщий солов'ю руского
народа, чаруй ще довго наші серця
Твоїми піснями і посилає нам бо-
гато-багато ще пісень на нашу зе-
лену Буковину, і знай, що
Твоя пісня поміж нами
Не вмере не загине,
Бо ми діти рідненькі
Неньки-України.“

А на знак нашої горячої любові до
Вас, до Вашої пісні і музи, жер-

туємо Вам сей маленький дар з
цвітків.

А промова ученика Г. звучала:

Невимовна радість опанувала
наші серця, коли ми почули, що Ти,
Високодостойний Батьку, наш коб-
зарю, зачитаєш до нашої тіснійшої
вітчини, над синій Прут. І ми з
нетерпеливостю ожидали тої хвилини,
яка нам позволить Тобі, український
солов'ю, зложити наш щиросердеч-
ний привіт і висказати найглубшу
подяку за Твої заслуги. Ти, співче
великий, перший відкрив перед на-
шими очима той величавий, му-
зичний скарб, який крив ся забутий
і незнаний в нашім народі, Ти по-
казав нам дорогу, якою ми маємо
прямувати. То, що мистець укра-
їнського слова й української поезії
сказав своєю чудовою думою, то
перелив Ти, славний піснярю, му-
зичним тоном, взятим із чародійних
народних пісень і положив тим не-
наче кладку, якою ми доходимо до
сердця нашого нещасного народа,
де находимо так багато чутя і ніж-
ности, і се є Твоя головна заслуга.
Прийми за се від нас, молодіжи,
найщирішу подяку, яка Тобі, укра-
їнський Тиртею музики, вповні на-
лежить ся.

Перед самим від'їздом Лисенка
вручила панна Николая Костецка
ювілятові гарну китицю цвітків з
лентами від „Кружка Українських
Дівчат“, пращаючи великого гостя
сердешними словами.

Коли Лисенко вийшов на дво-
рець, привитали його сотки молодіжні
народним гимном а коли ввій до
вагону, попрощали пісню „Не по-
ра“... Серед окликів „Слава“ ру-
шив поїзд, а ювілят, стоячи у вікні

кланяв ся безустанно, доки поїзд не
пропав присутним із виду...

В Новоселиці російська гранич-
на сторожа обійшла ся з нашим
земляком дуже віжливо, бо огля-
нувши все, що віз із собою, пере-
пустила його без перешкод через
границю.

Під кінець нашого справоздання
належить сповнити милий обов'язок
всіх буковинських Русинів, скла-
даючи щирю подяку Вп. Паньству
Ясеницьким, що із сердешною гостин-
ністю приймали дорогого всім нам
гостя в своїм шановнім домі через
весь час його побуту в Чернівцях.

Наші партії.

Придивляючи ся до розвитку
політичного життя кожного народа,
можна бачити, що початок такого
розвитку всюди характеризуєть ся
одними і тимиж явищами. Брак
повних, ясних поглядів на самі важ-
ніші справи політичні, цілковита
безпринципність, коли той самий
чоловік на протяг короткого часу
займає два або навіть й більше
зовсім протилежних становищ, брак
означеної програми діяльності —
отсе є характеристичні ознаки по-
чатку політичного життя. Нема
основної національної думки, нема
виробленого політичного ідеалу, що
був би немов регулятором в погля-
дах і праці на полі народнім. На-
слідки сего — брак інтензивного полі-
тичного життя, взагалі політична без-
характерність, так добре знама нам,
Русинам. З дальшим розвитком полі-
тичного життя починають винимати
різномордні партії, походжене котрих

Яр. Юлев.

Семинарські спомини.

(Конець.)

Лайхенцуг.

Що мені найбільше затроювало хви-
л в перших місяцях мого побуту в семи-
нарі, то се згадка на лайхенцуг. Не
знаю, чи знайдеть ся взагалі такий пи-
томець, якому спомин на єї перші ми-
сяці не викликав би прикрого вражі-
ня. Ба ще й тепер, по немало пережитих
після сего літа, коли почую слово: лай-
хенцуг, виходжу з рівноваги і стаю не-
безпечним для... урвеної обергешіхти.

Ох, та обергешіхта, кільки вона
насестє ся крови своєї низишій, роком
жизній братів! Кільки ненависти, кільки
проклятих і нарікань стягне вона на свою
бідну голову!

Лише переступив поріг семинара й
застанеш у нім хоч одну обергешіхту,
зараз і почуєш від неї погрозу стра-
шного лайхенцугу. Ти ще не знаєш до-
кладно, що се таке, тої лайхенцуг, а
вже боїш ся єго, вже тремтиш перед
ним. З кождим днем твоїй страх змага-
єть ся, ти непокоїш ся чим раз дужше.

— Як можуть се робити — розу-
муєш тоді — люди зрілі, студенти уні-
верситету, кандидати духовного стапу.

І я так розумував, а зі мною всі
мої товариші; і потреба такого розуму.
Вона відчуваєть ся кожного року...

Тимчасом обергешіхта не дармує.
Склинаєть ся на наради, розділює по-
між себе ролі, продумує над пристара-
нем гроший на видатки. А гроший, ви-
дно, потреба, бо гарач накладаєть ся
так на себе, як і на гешіхту.

— Давай, гешіхто, на лайхенцуг, бо
як не даш, то обмаруємо тебе від ніг
до голови.

І гешіхта дає. Богатіші виймають
і корону.

— Але за те даєть мені спокій, —
припрошують ся — видите, не жалую
вам гроша.

— Ну, ну, якось то буде — відпо-
відає обергешіхта.

Збиранє гроший се вже очевидний
знак недалекого лайхенцугу. В семи-
нарі як перед війною. Одні серед най-
більшої тайни сходять ся, нараджають
ся, другі віграть найменший рух, чита-
ють з очей, з лиця, догадують ся чо-
гось з поодиноких, недослуханих до-
бре слів.

— Слухай — каже на коритарі один
гешіхта до другого — мині під моїм
числом обергешіхта прийшла звідкись
аж по півночі. Сеї ночі мали свою на-
раду. Лайхенцуг вже недалеко

— Мені також цензор говорив, —
відзиваєть ся на се другий гешіхта, —
що лайхенцуг буде вже сими днями.
Мусить відбутися, заки ще скінчить ся
тиждень святаїйшого, бо відтак знова
чекати би тиждень...

— Ну, а ми — прилучаєть ся до
розмови третій гешіхта, — ми на се
нічо не будемо робити, ми дамо ся,

як діти, смарувати, понижувати? Се
шкандал.

— Говори своє, — успокоював єго
інший — як вже такий звичай, то годі.

— Такий звичай можливий лише в
семинарі, але не між інтелігентними,
культурними людьми.

— Ег, сего знова так строго не
суди. Такі забави бувають і де инде
між молодими людьми. От візьмим гір-
ничу академію в Пшібрамі. Як раз нині
бачив ся я з одним моїм товаришем з
Пшібраму. Там ще більші дитинства
дійоть ся і то навіть в присутності своїх
професорів, в присутності запрошених
гостей. Чиж і вони некультурні люди?

— Диви, він нині так говорить, а
на рік левно буде перший в лайхенцугі.

— А нубі він вже й на сей лай-
хенцуг не дав гроший!

Питомець, що обурював ся передше
на лайхенцуг, вже не відзивав ся. Бе-
сїда пішла далі на ту саму тему. До
гурту прибіг задиханий ще один пи-
томець.

— Товариші — сказав таємничим
голосом оглядаючи ся — скажу вам по-
вину: нині лайхенцуг.

— Що, що, хто тобі казав, відки
знаєш? — допитувала ся цікава гешіхта.

— Звідки знаю, менша з тим, до-
сїть, що нині лайхенцуг.

Питомці порозбігали ся по своїх чи-
слах. До вечера не брала ся їх жадна
робота. Ходили одні до других і гово-
рили про нинішню ніч. Я з лайхенцугу
виравді сьміяв ся, але й мені зайшов
він був в голову і мене він непокоїв.

Ми полягали спати. Я довго не міг
заснути. Мені здавало ся, що я чекаю
на якусь важну подію, що здійсненє сеї
події висить вже в воздуху, що весь
воздух насичений таким самим неприєм-
ним ожиданєм, як я і так само з того
ожиданя неспокійний, зденерований. Уже
крізь сон почув я, як мої числяки з дру-
гого року повставали з ліжок, повби-
рали ся і вийшли з числа.

Я по якимсь часі заснув. Снав може
дві, може три години. Мене збудив якийсь
снь. Під числом було темно. Товариші
спали твердо, деякі храпіли. А снь
ішов коритарем якийсь таємничий, гро-
бовий, чим раз дужший. Крізь шпери в
дверях продирало ся з коритара світло.
Я дрожав на цілім тілі. Снь чуті було
уже недалеко.

Хтось вхопив за клямку від наших
дверей, відчинив їх тихо й вступив під
число.

— Славку, ти спиш?

Се був мій добрий товариш з гімна-
зійських часів.

— То ти? Ні, я не сплю.

— Лайхенцуг іде, аби ти не пере-
страшив ся. Не бій ся нічого і лежи
спокійно. Нічо тобі не зроблять.

Товариш вийшов. Я лежав як в
горячі. Зараз отворили ся двері знова.
Се передна сторожа промощувала лай-
хенцугови дорогу. Від світла на кори-
тарі стало під числом ясно. Під число
вбігло вперед кільканадцять цікавих пи-
томців. Лайхенцуг вже надходив.

Я лежав неворушно. З широко
отвореними очима приглядав ся всему,

залежить від ріжниць поглядів в самій суспільності. Отже з'являється елемент розумності що до політичних поглядів, критичне відношене і взаєні об'єднані погляди на самі основи народного життя. Не дивлячи ся на партійні ріжниць, в сему разі скоріше можна віднайти той спільний знаменник, до якого зводять ся домагання ріжних партій. Словом, парід приймає означену політичну, індивідуальну фізіономію.

Ми, буковинські Русини, нині як раз стоїмо в середині між сими двома фазами розвитку політичного життя. Висказ: що Русин — то партия, іще по часті правдивий відносно нас. Але з другого боку в нашій політичній життю починає вникати особлива надто симпатична течія, що вилила ся в форму „Вільнодумного союзу“, відносно якого ми уже враз говорили. Власне кажучи, у нас, Русинів на Буковині, нема партій — існує лише одна соймова поступова партия вільнодумних. Виникнувши на фоні ранішніх безпрограмових домагань і компромісової правительственої політики, вона поставила рішучі економічно-політичні і національні постулати і тим самим прискорила темпо політичного життя Русинів на Буковині а також зазначила шлях його дальшого розвою. Тепер питає лише в тому, о скільки ся течія захопить загаль рускої суспільності. Коли за „Вільнодумним союзом“ разом стане наше селянство на чолі з нашим учительством, то він, як ми уже раніше говорили, поширить свої програмові рамки і поставити іще більше рішучі домагання. Від теперішньої хвилі і іменно від теперішньої, коли незабаром настануть вибори, залежить політичне становище Русинів і взагалі поступової частини населення в краю. Не треба забувати того, що те, що не йде вперед, іде назад. Коли будучі вибори випадають невдачно для нас, то тим самим дасть ся можливість нашим ворогам міцніше з'організувати ся, а наслідки сего відомі — насильства в соймі, насильства поза стінами сойма.

А коли так і коли засноване „Вільнодумного союзу“ є значний

крок вперед в нашій політичній життю, то висновок із сего цілком зрозумілий, іменню: потрібно підтримувати его на кождім кроці і зміняти під его ногами по часті витворений уже ґрунт на селі, бо там наша сила. Значить, ми приходимо до думки про konieczність політичних організацій між нашими селянами.

Існуючі там організації, а то: читальні, товариства „Січ“ являють уже відповідними формами, куди потрібно влити лише зміст, де его нема. Особливо в сему разі потрібно звернути увагу на „Січ“. Сі товариства, які складають ся із молодих селян, являють ся найвідповіднішим елементом для політичних організацій. Основні принципи такого виховання уже зазначають ся характером самого „Вільнодумного союзу“. Як поступова партия, що складається із репрезентантів ріжних народностей, „Вільнодумний союз“ являється оборонцем демократичних домагань взагалі всіх народностей на Буковині. Отже і праця на полі народнім мусить бути звернена перш усього на демократичний характер виховання, а по друге на усунення шовіністичних національних непорозумінь, коли такі є. Передовсім ми мусимо спільно з другими поступовими елементами рішучо стати проти всего консервативного, що безуспішно шкочить розвою народного життя. Праця в таким напрямі причинила би ся до міцних ідейних зв'язків між народом і его репрезентантами; витворили би ся ті нитки, що в'яжуть суспільність в один моральний організм. Тоді-б ми мали не лише права а і силу, що дала-б можливість користувати ся сими правами.

Таким чином „Вільнодумний союз“, з заснованем якого починається у нас означене, розумне політичне життя, потрібно усіма силами підтримувати, а для сего необхідно а) організувати наш парід, б) надавати ріжним існуючим організаціям і маючим заснувати ся певну політичну фізіономію, яка відповідала-б основним змаганням „Вільнодумного союзу“ і в) взагалі всіма можливими засобами політично осявідомляти

наш парід. Теперішній передвиборчий час особливо потребує енергичної праці. Наші народні учителі, що найближче стоять до народу і власні інтереси яких міцно зв'язані з его інтересами, перші стануть до праці в таким напрямі. Вони безуспішно пам'ятають знамениту фразу: „Німецький учитель побідив Францію“. А консервативна кліка на Буковині певно трохи слабійша, ніж Франція.

Отже в головних рисах теперішні задачі не партій, а партії Русинів разом з другими поступовими елементами на Буковині на чолі з „Вільнодумним союзом“.

Audiat et altera pars!

На підставі § 19. пр. пр. просимо о поміщене нашого спростованя зглядом деяких точок в статті „Буковини“ ч. 140 під заголовком: „Clara pacta!“

Дуже нам не мило, що інтерні справи акад. тов. „Січ“ виволічено на верх і нас порушено по часописях. Ми примушені в нашій обороні і для інформаций публіки спростувати ось що. Заразом заявляємо, що ми се робимо з дуже великою неохотою і, що ми надалі не будемо в ніякий спосіб реагувати на закиди наших противників, уважаючи сей спосіб борби, обидувати ся публічно болотом, академіям негідним.

I. Неправда є, що „одна одиниця ширила невдоволене“, по правду, що невдоволене повстало з тої причини, що більшість членів тов. „Січ“, патхнена псевдо-радикальним духом, недотримала умов, на підставі котрих злучили ся перед роком оба акад. тов. „Союз“ і „Молода Україна“, а особливо, що не дотримали точок, що до трактованя тугейших студентів.

II. Неправда, що „одиниця невдоволене“, по правду, що нас виступило 11 невдоволених.

III. Неправда, що лиш „самі інтриги того „невдоволеного“ стали на шкоду товариства і що він став нападат на товариство“, потімості правда, що товариству пошкодило ось що: 1. Насильства диктаторського режиму в товаристві, котре примусило вже послідного семестру 13 товаришів — Буковинців поставити на загальних зборах ультиматум з жаганням, щоби узгаднати їх бажання. 2. Погорджування і брутальне поступоване на против товаришів-Буковинців, що долазуємо тим, що один член тов. „Січ“ виразив ся, коли повірено одному з нас бесіду на комерсі товариства, ось як: „Я ставлю внесене, щоби тов. К. відобрати право виголошеня бе-

сіді, бо Буковинці не мають жадного такту у поведеню з жєницинами“.

IV. Неправда, що витягнено тяжку гармату ексклюзивности, по правду, що ми висказали на послідних загальних зборах все, що нам накіпало на серці. Те все цілком неузгаднєно.

V. Неправда, що „нема ясних аргументів“, потімості правда, що служимо кождому масою аргументів, котрих з пієтизму, не наводимо в повні, а лиш деңо: 1. висміване буковинських студентів, що не вміють добре по руски, 2. закиди що до віроісповідання, 3. неоправдане відтучуванє наших студентів від товариства яко менше культурних.

VI. Неправда, що нам „не до вигоди праця з всіма синами Вітчизни“, а правда, що товариство відтучувало наших студентів від себе, і ми витягнули ся передовсім для тої цілі, щоби згуртувати наших студентів, котрі задля диктаторського режиму і задля браку всякого щирого товариського житя гублять ся по чужих неруских товариствах і тратять свою національну свідомість. Се стверджуємо тим, що на Черновецьким університеті записано поверх 60 руских студентів, а в „Січ“ їх ледве 20.

Отсим кінчимо наше спростованє, дякуючи за его поміщенє, і звертаємо ся до нашого учительства без всяких фраз, хай з своєї ласки скаже, о скільки тоті „злі духи“ причинили ся до розширення неслави тов. „Січ“ між учителями.

За невдоволених: Ізидор Радик студ. прав, Дмитро Коронаційський студ. прав, Пактелеймон Клим студ. фіз., Володимир р. де Гамкевич студ. прав, Антін Мігуля студ. фіз., Андрій Алискевич студ. прав, Николай Копачук студ. богосл., Андрій Міський студ. богосл.

(Від редакції: Поводуючи ся засадою безпартійности, поміщуємо сю відповідь і перепрашаємо донисувателів, що задля браку місця чинимо се аж нині. Жалуємо, що між нашою академічною молодіжкою вибухли знов межнубоїцї а ще більше, що сї домашні спори перешли на публічну дорогу, стало ся се без відомости начального редактора нашої газети. Сею відповідію замикаємо дискусію в сій чемилій справі і поручаємо обом сторонам поводити ся уміркованою з огляду на шкоду, яка безперечно виходить з незгоди нашої і так нечисленної молодіжї академічної).

Справозданє

тов. „Руска Бєсїда“ в Кіцмани.

Дня 6. грудня с. р. відбул ся головні збори тов. Руска Бєсїда в Кіцмани при участі 50-тих членів з таким денним порядком:

Між тим лїхенцуг перейшов без важнішого випадку оба поверхи. Коли вийшли з під послідного числа, післано знова по Мінка. Він прийшов незабаром несучи в руках немалу залїзну штабу.

— Готов вуйку?

— Готов. Ходім.

І Мінка повів цілу гурму питомців враз з лїхенцугом під зачисленє число.

— А то дурна гєміхта! Замкнула ся і гадає, що єї мнє лїхенцуг! Почекай, помятаєш ти нинїшну дяну — грозили чорти.

А Мінка взяв ся до роботи. При помочи штаби вирвав в дверех лїству і аломов засуву. Але мнє сего дверий не можна було отворити.

— Вони забарикадували ся з середини — бурмотів Мінка, тяжко відсадуючи. Ми й на се порадимо. Хлопці, підважувати двері.

Кілька здорових питомців стануло побіч Мінка. Він уставив двох собі по боках, а сам підпер середину дверий. Інші держали їх за руки, аби припадком не попадали, коли відчинять ся двері.

— Раз, два, три! — розказував Мінка. Питомці потиснули плічми. Під числом роздав ся якийсь ломіт. Двері стали звільна відхилатись.

— Лїнше, лїнше!

Двері відчинились цілком.

— Лїжками забарикадувала ся гєміхта. Дивїть, що за комедія! — викрикували питомці, що перші дістали ся під число.

А під числом була дійсна комедія. Лїжка стояли на середній кімнаті, одно

не здаючи собі ніз чого справи. А серце било живо, дроз переходив по цілім тілі. Я боав ся...

Сьнів і дзвічки почули ся вже під дверми.

Передом ішло парами кількох питомців з свїчками в руках, за ними ступав маєстатично питомець перебраний в архиєрейські ризи, окружений кількома священниками. За священниками два питомці несли велику бляшану мидницю напоену розпущеним шварцом. Коло мидниці скакали два чорти. Похід доповняло знова кількох питомців з свїчками в руках. Усі, що брали участь в офіційнім ході, були замасковані і прибрані в дивачні стрій. Прочі, між якими знаходив ся також хор, до властивого лїхенцугу вже не належали, а становили радше приватну, охотничу дружину.

Мої очі звернув на себе передовсім архиєрей. Він виглядав дійсно по архиєрейськи. Повага так і біла з его високого чола, з его довгої, сивої борода та такогж волоса на голові. Мітра украшала его голову, а в руках держав високий, золотий жезл.

Я почув мимоволі якусь пошану до сего перебраного старця. За те лютили мене чорти, що безуважно танцювали й скакали по цілій кімнаті — видзвонуючи подражливо дзвінками.

Архиєрей підніс жезл в гору. Все втихло. Один з священників заїтонував якусь пісню. Хор відсвїрив єї. Архиєрей відчитав коротку ектєнію, а відтак мовчав.

По молитві подано архиєреєви кандильницю. Він одкадив вперед мене, а відтак всіх присутних. Перед архиєреєм отворено якусь грубу книжку.

Хтось з окруженя проголосив:

— Премудрості!

Архиєрей читав з книжки:

— От єреєв ко гєміхті святаго послаїлї чтенїє:

— Вонїм!

— Во время оно, собра ся гєміхта со всіх стран Галицї в місто, нарицає мое сімєнище духовное от сївера, запада, востока і юга. І се біс пристуци ко гєміхті, глаголя: Братіє, не імїйте по слуханїю ко єреєм, такожде і чїтїє не імїйте, ібо єреї со вами єдино єсть; равност єсть между вами. І се гєміхта слїшавше слово сїє, розбуя ся і нїстє послушанїя ко властї во сімєнищї духовном. Єреї же совїт сотвориша і ріша: Не било сего от сложенїя міра, даби гєміхта ко єреєм роїганїєм оскверни ся, дондеже сатана не іскуси єя.

Довлїєт убо нам на стражи нешей бити і рєщи сатанї: іди вон! І се єдин от єреєв взем слово, глаголя: Братіє, нужно нам на гєміхту лїхенцуг упо- требити, да вість, яко єреї от чїна єуть. Мєлхєсєдєска, а гєміхта се плод нечїстї, се сімїа Бєлєзєвула. І ріша єреї і т. д.

Читанє апостола трєвало досить довго.

Коли архиєрей скінчив, подав менї поцілувати книжку. Рівночасно єдин з священників подав менї до уцілованя великий, чорний хрест.

Після сего звернув ся архиєрей кількома словами до чортів. Вони неначе че-

кали на сей знак. В мить прибігли до мидниці, замачали руки в чорнім плїні і оба скочили на мое лїжко. Я примкнув повіки. Чорти зробили знак хрєста на моїм чолі і відскочили.

Цєремонїя закінчила ся. Зі сьнівом відїйшли всі з під числа, лишаючи в нїм неприємну вонї шварцу.

Я лежав єще хвильку неповоротно. Коли похід виходив вже з другого числа, я вискочив з лїжка, вбрав ся і пішов за лїхенцугом. А лїхенцуг стояв вже під дверми нїшого числа.

Передня сторїж застановила ся. Двері під число були зачинєні. Обєрєшїхта грїмала в двері кулаками, силкувалась виважити їх плічми, але все надармо. Прикикали Мінка. Не поміг і Мінку. Проводарі лїхенцугу відбули коротку нараду. По нараді похід рушив далї, поминаючи зачинєне число.

Під кождим числом діяло ся те саме. Тї самі сьніви, той самий апостол, те помазуванє, той обряд.

Але не всі мали таку терпєливості, як я. Деякі з гєміхти негєдували, оварили ся, ба навіть брали ся до оборони. Сї виходили найгірше. Чорти мєтали ся на них немилосєрно, замазуючи їм лиця смєрдячим шварцом. Се сїравляло нам, приглядачам, невисказану вїтху.

Переходячи з одного числа під друге, бажав я застановити ся над тим, чому ся забава зовєть ся як раз „лїхенцугом“? Що цілє лїхенцугу — вислати з грїшної гєміхти „біса“, се я знав, але погодити з сїм призначєнем назви нїян не вмів і досі не вмію...

1. Збори отворив голова П. уч. І. Прокопович, привітав всіх присутніх щирими словами і заохочував членів до дальшої сільної праці, закінчуючи свою бесіду багатомовним виступом в честь найкращого цесаря Франца Йосифа І., що всі присутні з одушевленням повторили.

2. Справоздане касове показало, що товариство числить 48 членів. Приходу було 224 К 35 сот. і розходу 224 К 35 сот.

3. Вибір нового виділу. До виділу ввійшли наступні панове: П. уч. І. Прокопович головою товариства; п. господар Василь Ростоцький заступником голови, п. господар Андрій Снятинчук секретарем; п. уч. О. Попович бібліотекарем і секретарем; п. господар Николай Снятинчук господарем товариства. Заступниками вибрані п. господар Дмитро Гушня і п. господар Антон Люок.

4. Вільні внесення. П. інспектор Стратичук ставить внесення, щоби членську плату для селян знизити на 10 сот., для правильнішого сплачування цієї вкладки.

П. господар Василь Ростоцький ставить внесення, щоби сировадити ті речинки „Добрах Рад“, котрі ще зісталися на складі редакції, сеї дуже доброї господарської газети. Ці внесення прийнято одностайно, причому голова тов. замкнув збори. — О. Попович секретар.

НОВИНКИ.

Лисенко одержав поверх сорок адрес і п'ятдесят вітнів, а крім того й ще інші пам'ятки, між ними срібний завішений вінець від проф. університету д-ра Пулюя в Празі, дорожній мармурові бюсти Бетовена і Велінго від рускої співачки Крушельницької з Італії, гарні дерев'яні і глиняні вироби з Коломиї, багато інших дарунків. Привітний вірш Лисенку в надрукований в попередній числі „Буковини“, починає словами: „Над Дніпром“, а не „Над Дністром“, як було надруковано через недогляд коректора.

Личні вісті. Краєвий маршалок Лукулл прибув тут до Чернівців і обняв управу краєвого виділу. — Посол др. Штраухер прибув тут з Відня.

Посол Н. Василько інтерпелював вчора на засіданні делегацій міністра війни ради пересадження гарнізонів до Сучави, Серету і Кіцманя.

Св. Николай загощив до „Нар. Дому“ в п'ятницю, 17. с. м. точно о год. 6. веч. Всі дарунки для дітей і старших просимо передати найдальше до п'ятниці поноч. слугачому товариства.

за другим, від дверей, аж до протилежної стіни. Під саму стіну ліжка вже не доходило, тож числики заповнили сю сторону якимсь великим, старим куфом. Під напором плечей Мінка старий куфер заломився і ся обставина допомогла лийхенцугу виважити двері й вдерти ся під число.

З трикомфом перестунав лийхенцуг пороги негостинної гешіхти. Але гешіхта була й далі негостинна, бо її під числом не було...

— Чи би повтікали? Се неможливо — говорили провідники. — А нуко перешукати ліжка й шафу!

Питомці кинули ся шукати.

— Тут, тут, в шафі є, в шафі є — закричав якийсь питомець.

Семинарська шафа велика так, що кількох питомців може вигідно в ній сховати ся.

Шафа була також замкнена. Її вмишть отворили.

Гешіхта стояла в шафі один коло другого як оселеді в бочці. Коли відорвано двері, ніхто в середині й не ворухнувся. По одному витягнуто їх з кришки і віддавано чортам. А чорти мстилися на них завзято: не мазали, а прямо обливали їх шварцом. Гешіхта піддавала ся цьому з дивною покорю.

Но й щож мала робити супроти перемогучої так повагою, як і силою обер-гешіхти?

Лийхенцуг оцінив ся, але сеї ночі мало вже хто спав. До самого раня вигукнували роз'охочені питомці коло керниць, змиваючи шварц зі своїх лиць та рук.

А денні мали що мати...

Вступ для дітей, учеників та учениць вільний, старші платять 50 сот. Частий дохід призначений для бурси „Нар. Дому“ в Чернівцях. — За комітет Николайський: Ів. Ганкевич, Ор. Гандяк.

З почти. Почтові асистенти Стефан Коттала в Радівцях, Климентий Фридман в Сереті, Михайло Якобан в Чернівцях, Никола Никорович в Іцанах і Йосиф Майнгольд в Чернівцях іменовані почтовими офіціалами.

В Альскуті номера вчора 19-літня наймолодша донька архієпископа Оттона, Кляотильда.

Збори жидівських великих поєднань Буковини відбули ся в понеделок дня 14. б. м. в готелю „Централь“ в Чернівцях. В зборах взяло ула поверх 30 великих посідачів. Збори мали величавий хід. Провід в Антія Пареса як найстарший віком. Всі учасники зборів прийшли до слова і одностайно висказали ся за тим, аби збори ухвалили відповідну резолюцію для узискання одного заступця в краєвій репрезентації. В тій цілі збори ухвалили резолюцію, аби вибрати ексекутивний комітет з сімох членів, котрий би вів пересправи в тій справі з поодинокими політичними групами великої посілости і з ними порозумів ся. По замкненню порядку дневного на внесок пана Шлезінгера збори одностайно і одностайно ухвалили висказати подяку і довіру Юрієви бар. Васильковичу за услуги, які він положив около краю.

Оголошене конкурсу. З фундації утвореної через столяню краю ради пошанована пам'яті б. п. Франца І. для підмоги ремісників і промисловців, з'у божилих не з власної вини, будуть до роздана в судучім році чотири заможні, а то: дві по 105 кор. і дві по 60 кор. — О заможні ті можуть убігати ся за мешкалі в Чернівцях ремісники і промисловці, що не з власної вини попали в нужду, без ріжниць віроісповідання. — Подана о заможному заосмотрені в потрібні документи мають бути внесені до магістрату м. Чернівці найдаш до 15. січня 1904 р. Виплата заможог наступить 12. лютого, як в річницю уродин б. п. цесаря Франца І.

21. конгрес для внутрішньої медицини відбувати-ме ся від 18. до 21. півдня 1904 в Ляйпци під проводом др. Меркеля з Нормберґі.

Також спростоване! В ч. 135 „Буковини“ помістили ми таку нотатку: „Freie Lehrerzeitung“ дуже розсердила ся, що др. Стоцький зажадав стабілізацій повітових інспекторів шкільних, а п. Дарій Пігуляк мав навіть „остро критикувати поступоване деяких Русинів-проводирів супроти учительських справ“. Може би „Freie Lehrerzeitung“ подала сю критику п. Дарія Пігуляка до прилюдної відомості, бо час би вже розмовити ся прилюдно про покутні напасти на тих, що перші піднесли справу учительів на Буковині і вірні їй до нині. — На се дістали ми від п. Дарія Пігуляка письмо, котре поміщуємо не з огляду на прасовий закон, а на те, щоби показати, що п. Дарій Пігуляк простує хибя свої вигадки а не то, що „Freie Lehrerzeitung“ о нім написала, а ми згнали. Ось его письмо: „Хвальна редакція! На підставі § 19. закону прасового дозволяю собі замітку Буковини з дня 12 (24) листопада під заголовком „З буковинської політики“ де було писано, що я покутно критикував інтерпретацію п. посла Др. Стоцького в справі стабілізації інспекторів повітових спростувати і прошу се мое спростоване помістити в одному з найближчих чисел Буковини. Не правда, що я покутно критикував поступоване деяких нослів Русинів, а правдою є, що я при нагоді виділових зборів учительського товариства краєвого, де обговорювано внесок і домагав ся стабілізації інспекторів шкільних наном послом Др. Стоцьким офіційально заявив, що рускі учителі з п. послом Др. Стоцьким при жадній нагоді о стабілізації інспекторів не порозумівали ся і що рускі учителі, остільки я знаю, сеї стабілізації собі небажають. Також неправда, що я поступоване послів критикував, а правдою є, що я критикував поступоване деяких інспекторів повітових. Також неправда, що я діяльність руских послів заперечував і злишно указувати мені на їх діяльність, позаяк я може дїпше як хв. редакция се знаю. З поважанем Дарій

Пігуляк надучитель. — Не знаємо, яким правом і на якій підставі смів п. Дарій Пігуляк „офіційально“ заявити, що рускі учителі з п. послом др. Стоцьким при жадній нагоді о стабілізації інспекторів не порозумівали ся, та відколи і як п. Дарій Пігуляк став „офіційальним“ речником руского учительства. Цікаве й те, чому п. Дарій Пігуляк не спростував і доси вістку „Freie Lehrerzeitung“, що він не критикував, як там було написано, „поступоване деяких проводирів Русинів в учительських справах“ а критикував деяких інспекторів, і чому п. Дарій Пігуляк не подав і доси до прилюдної відомості сю свою критику деяких інспекторів?

3 „Бояна“. Проба Бояна розпочнуть ся на ново аж по Йордані в п'ятницю дня 22. січня, 1904. — Модест Левіцький голова.

3 Укр. гімн. Тов. „Сокіл“ в Чернівцях. На бенкеті устроєнім в честь нашого композитора зза кордону Миколи Лисенка жертвувала студентка філ. п-на Олена Глинська, на наш „Сокіл“ 1 кор, 72 сот., за що ласкавій жертвовательний широко-сердешну дяку складає Омелян Мотилівський касиєр.

3 бурси Пант. Кліма. На бурсу Пант. Кліма пожертвували на спільній вечері устроєній в честь нашого геніального композитора М. Лисенка п. інсп. податковий Семан в Солці 4 К., Ст. Кр. з Новоселиці 2 К. Пан Дудинський, що вступив в члени бурси, 2 К і др. Лев Когут 2 К. Сердечну подяку великодушним жертвувальцям складає Пант. Кліма студ. філ.

Протестуючі збори українських і російських студентів в Відні відбули ся в суботу дня 12. б. м. в сади Ресурс в Відні. Предметом наради були останні події на університетах в Києві, Варшаві, Казані, Одесі, Петербурзі та середниках, яких ужило російське правительство для здавлення заворушень студентських. На збори прибули чеські і полуднево-славянські студенти. По отворенню зборів посол др. Едленбоген висказав іменем соціал-демократичної партії найгорячішу симпатію змаганням російських студентів, а др. Офнер повитав борбу російських студентів за поступ і волю в імені соціальних політиків. Росія стоїть тепер, — сказав др. Офнер — перед історичним моментом, що мусять спроводити рволюцію. Борба, яку веде молодіж російського царства, мусять збулати найгорячішу співчужасть в цілій Європі, що вся терпить під царством володільцем всіх Росинів. На українській мові мав реферат студент філ. Мелен і подав короткий огляд організації російських і українських студентів в Росії і сказав, що вони спільно з пролетаріями ведуть завзяту борбу о культурне жите. Також ми в Австрії, сказав референт, є видані на полату російським шпигам, загрожені поліцістами. По оживленій дискусії ухвалено резолюцію, в котрій висказано, що борба молодіжи в Росії проти університетських властей і проти соціального порядку під панованем царя є сповненням великої соціальної і культурної задачі.

Дар Горького для Бебля. Максим Горький післяв Бебляви, до котрого має велику симпатію, чорнильник, котрий отримав він сам як дарунок від одного сибірського політичного засланця. Сей чорнильник є зладжений з мамутового зуба.

За дефравдацію. В суботу покінчила ся в Празі карна розправа проти урядників задаткової каси ім. Вячеслава. Оголошений вирок засуджує бущого президента каси кс. Дрозда і б. директора Вячеслава Когута на 7 літ тяжкої вазниці з постом; б. касиєра Герца на два літа тяжкої вазниці, а б. письмоводця Пеклендера на 13 місяців тяжкої вазниці. Ревідентів Грінвальда і Біліго увільнено.

Гарні послы. З Буданешту доносять: Комісія для посольської нетикальності покінчила свої наради в справі видачі судам кількох послів. Ухвалено видати на жадане прокуратури: пос. Ургона з причини обманства. Він виваб з каси щадничої векселів на 200.000 кор. з підписами своїм підписом; — посла Чавольського, обжалованого о спроневерієне трех векселів на 17.000 кор., зложених у него в депозиті; — Несіого обжалованого о дефравдацію 600.000 кор., які взяв від свого клієнта на его

справу, а ужив на свої цілі; — пос. Яковича, котрий взяв до дому у одного з нештеньських ювілерів дорожчюності і мав за них заплатити або їх звернути, а тимчасем не сповнив ні одного ні другого; пос. Ейтвіса за сфальшоване книжочки каси щадничої на 7.200 кор. і спроневерієне 10.000 кор.; — посла Люца, засудженого за підбурюване на рік вазниці, якої задля вибору послом не відсидів.

Сірококо накой страшний спустошення в Венеції і її провінціях. Від року 1867 не навістило подібне нещасте Італії. Також зі всіх сторін Італії наспівають вісти о незмірних спустошеннях.

Вивіз американської обуви за границю збільшує ся з кожним роком і не забаром ціла Европа буде засипана виробом шведських фабрик Америки. Статистика показує, що минулого року ввезено до Європи 4.197.000 пар черевиків, тоді коли в 1880 р. Америка вивезла лише 387 тисяч. До одної Німеччини вивезено обуви надзвичайно велике число. В інших європейських державах попит на американську обув росте також чим раз більше.

Панамський канал, що має з'єднати два океани є для Сполучених Держав річ першої ваги. В сій справі орган американських Русинів. „Свобода“ подає таку звістку: Договір в справі будови панамського каналу є уже підписаний в Вашингтоні. Договір є дуже користний для Сп. Держав: за 10 мільонів дол. відпроуде нова панамська република Сп. Державам пояс землі ширший на 10 миль. Окрім того відступає для них порти і острови по обох кінцях каналу, аби Сп. Держави могли як слід уфортифікувати і боронити свого каналу, котрий тим самим буде виключено під їх контролю. Новий договір так вдачно здобутий через американську дипломатію є гордоцями президента Рузвельта і міністерства заграничних справ. Незабаром буде він предланий в конгресі до ратифікації і нема сумніву, що конгрес потвердить его без найменших перепон.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Календарик для руских діточок на рік 1904. Видане черновецької філії тов. „Руска Школа“. Ч. 7. Редактор Іларій Карбулицкий. Ціна 6 сот. Чернівці, 1903. Наклад товариства. — З друкарні „Рускої Ради“, під зарядом Івана Захарка.

НАДІСЛАНО.

„Новий-Йорк“

Товариство обезпечення на жите.

Стан Товариства
дня 1. січня 1903.

після білансу, який предложено міністерству справ внутрішніх:

Ціле майно 1593 мільонів корон.

Весь стан обезпечення: 704.567 поліс на обезпечений капітал 7667 міль корон.

Зібрані резерви на покриття принадаючих обезпеченим дивіденд. вкл. ріжних спеціальних резерв 246-9 мільонів корон.

Ново замкнений і заплачений інтерес в 1902: 155.440 поліс на обезпечений капітал 1494 мільонів кор.

В 1902 році побрано в преміях, чиншах, наймах і пр. 390 міль кор.

В 1902 році виплачено готівкою дивіденди обезпеченим 20-9 міль кор.

Генеральна дирекція для Австрії:

Відень, І. Грабен 8 (В палаті тов.).

Генеральна репрезентація для Буковини:

Чернівці, Ринок 12.

ВИХОДИТЬ В ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерати
платні в Чернівцях.

По радї державній.

Дня 10. грудня закінчила ся осіння сесія ради державної, що розпочала ся дня 17. листопада. Наслідки її засідань такі: бюджет не ухвалено, цлово-торгового союзу з Угорщиною не полагоджено, торгових договорів з сусідними державами не відновлено. Окрім того другі закони, іменню: пресовий закон, закон про військові такси, про підводи для війська і другі також не полагожені. Але за те ухвалено як найскоріше приступити до зміни регуляміну. Sic transit gloria mundi! Рада державна захоріла на повну анемію, а її хотить лічити паліати-вами. Почали з зміни основ консти-туції в напрямі федералізму, краювої і національної автономії, а закінчили зміною регуляміну.

В основі національних непорозу-мів в Австрії лежить не той або иньший регулямін, а такий факт, треба сказати один із многих, як заборона засновання італійського уні-верситету в культурній конституційній державі. В австро-угорській державі, що складається з різних народів, національні відносини над-звичайно заплутані. Там Німці тиснуть Італійців, а тут Чехи на-паки тиснуть Німців. Наші галицькі Русини цілком не відчують, що вони живуть в якійсь конституцій-ній державі — кругом польська держава з систематичним гнітом що до Русинів.

Отже при такій стані річній зміна і октройоване регуляміну ні-чого не допоможе, тут потрібна глибока реформа, яка доторкувала би ся

основ межі народних взаємин. В сій справі було зроблено три вне-сеня: перестрій австрійської кон-ституції на федералістичних осно-вах, краюва автономія і національна автономія.

Перший проект був односторон-ний: він випустив з виду інтереси других народностей і не зазначив, як треба, територіяльних границь; значить, принцип федералізму про-ведений не консеквентно.

Друге внесенне підпирало ся переважно польським колом. Краєва автономія безуслівно причинила-б ся до того, що пануючі нації в окре-мих краях так само, коли іще не більше тиснули-б другі народи і на-ціональний і економічний утиск зо-всім не усунув би ся. Правда, польське коло вкінці заявило, що воно з огляду на часові умовини проти проекту проведення краювої автономії іменню тепер. Але се ціл-ком зрозуміло. Коли польське коло порозуміло ся з д-ром Кербером, то ему нема чого виступати проти пра-вительства і тим самим теряти на-году використати таке порозуміння.

Нарешті третє внесенне відносно національної автономії підперла між иньшим також і репрезентация рус-кого народу, але воно комуєсь по-казало ся обструкційним і зробле-ним не з добрим наміром і посол Романчук з огляду на се цоф-нув его.

Багато промарновано часу і гро-ший, а не ухвалено жадного хосен-ного закона. Спеціально для Руси-нів особливо галицьких теперішня осіння сесія ради державної має те значіння, що репрезентанти галиц-кої Руси тепер знають те, чого

раніше не знали, іменню: галицький сойм що до Русинів є уступчи-вий, а по друге, всі внесення з боку руских послів є обструкційні.

А далі? Далі § 14 і нова сесія ради державної мабуть в місяці лютім, звичайно подібна до сеї. Велика хмара та мало дощу!

Австрія і торгові договори.

Заострене внутрішніх відносин в Австро-Угорщині безуслівно шкідливо відобеть ся на її виїшнім становищі. Наближається час від-новити торгові договори з другими державами, а Австрія по причині непорозумін з Угорщиною не може зайняти певного становища в сій важній справі. Найліпше, що можна-б зробити при такій стані річий, се продовжити поки що існуючі до-говори, але і такий вихід із сучас-ного критичного становища не може мати особливих користних наслідків.

Річ в тому, що найменша зміна в міжнародних відносинах впливає на механізм сих стосунків. Тому, коли Німеччина почала з Росією переговори про урегулюваня тор-гових відносин, Австрія не може заховувати ся пасивно що до сеї справи. Германія, як здаєть ся, ба-жає зупинити привіз російських продуктів в Німеччину, переважно зерна і задля сего хоче побільшити тарифу до максимум. Хоч Німеччина, яка безуслівно потребує привозу зерна, робить се лише задля того, аби добити ся від Росії деяких уступок в справі вивозу своїх то-варів, все-ж таки Австрія могла би

скористувати ся сим конфліктом принаймні часовим. Для сего лише потрібно порозуміти ся з Угорщи-ною, чого, як відомо, на жаль і нема.

Загальна вартість товарів, якими обмінюють ся Росія і Австро-Угор-щина виносить пересічно 100—110 мільонів корон, тоді коли Угорщина виробляє для Австрії продуктів приблизно на 400 мільонів корон. Отже при урегулюваню торгових відносин, Австрія могла б вигідніше получати продукти із других дер-жав, приміром з Росії.

Далі, австро-угорська держава незабаром мусить стати також до від-новлення торгових договорів в загальї з усіма європейськими державами. Осо-бливо в сему разі вона мусить звер-нути увагу на порозуміння з свої-ми союзницями, хоч правда лише номінальними, з Італією і Німеччи-ною. Правда, є надія, що існуючі торгові догори з сими державами будуть продовжені, але дякуючи тому, що порозуміння між Австрі-єю і Угорщиною годі скоро чекати, навіть така надія мало обіцяє.

При вїтвореню засідань мину-шої осінньої ради державної прези-дент міністрів др. Кербер зазначив особливу вагу згоди Австрії і Угорщини іменню тепер, а то: в та-кій разі можна буде відновити тор-гові договори більше відповідно ін-тересам Австро-Угорщини. В про-тивнім разі, завважив, др. Кербер, австро-угорській державі грозить фі-нансовий крах. Як відомо згоди поки що жадної нема, а значить, являється небезпечність здійсненя слів др. Кербера.

Школа і дім.

Написав Людвик Гурліт.

До фраз, котрих радо уживає суча-сний учитель, належить також та, що школа і дім повинні йти рука в руку. Саме в сїм ставі, до которого я сам маю честь належати, знаходять ся дуже много таких людей, яких Фріц Райнер назван влучно крикунами. Ся фраза одна з тих, що висказують як раз про-тивне тому, що єстєвє. Так само чути при шкільних торжествах аж до пере-ситу, що школа стремить подати не ріжнородне, але много і що школярі вчать ся не для школи, а для життя; проте-ж ми всі знаємо дуже добре, що наші школярі висших шкіл перетяжені духово масами ріжнородних предметів, що найбільша часть того, що їм подає школа, придатне лиш для неї, а не для життя і що задля того школярі, здавши іспит, не знають по найбільшій части нічого лишнього, як чим скорше скинути тягар, що обтяжує їх мозок. В дійсно-сти нема згідности між школою а до-мом. За те є правдою, що школа заряд-жує а дім має слухати, инакше...! Жада-єсь від родичів, щоби були сина поза уха або завдали ему домашній арешт, як син забуде три рази бібулу і при-несе зі школи ушмїнене; жадаєсь, щоби родичі обурювались на все те, що їм влажуть учителя яко догання, причім, ро-зумієсь, погляди батьків і учителів дуже часто далеко розходять ся, а як можу запевнити по 25-літнім помічуваню, то

невсе слушність по сторонї педагогів. Родичі не мають ні словечком озвати ся у всіх важних питаннях, як ось: чи-сло, вибір, поділ і виконанне шкільних годин; вони мають все одобрити, що зарядила держава, инакше...!

Одним словом, з батька зроблено по-ліційний орган школи. І наші школи опановує, як тепер що раз голосній-ше і голоснійше нарікають, бюрократичний дух, що спинає потрібну свобо-ду духового розвою і навіть не потрі-бує узглядити потреби поодиноких уче-ників і їх домашні відносини. Наша школа працює, як виразив ся отверто штрассбургський професор філософії Тео-дор Ціглер над витворенням духової рі-вномірности, що впливає дуже некори-стно на правдиве образованє нашого народа, бо він терпить вже і без того під тягаром шаблону. Наша культура подібна аж до переляку до мурави рівно обтятої ножицями, причім рієт усіх ро-стлин обмежений до однакової ровенї. Наші батьки забули на жаль давно не то виборювати але навіть висказувати власні бажання навіть в тих справах, що мусять бути для них найбільш євн-ними. Держава своїм понятєм о управ-леню і шкільним примусом стала про-тивницею наших родин. Колиє був шкільний примус великим здобутком для народного вихованя, але „розумне стає нерозумним а добродійство мукою“. Сей ключ лунає сьогодні у всіх писемях, що стремлять до реформи. Прочитати при-міром естатю Артура Шульда в его „Листках для німецкого вихованя“ (1902.

№ 10)! „В найбільшій тревозі, пише він, „прошу владсть: лиші мняї мою ди-тинку, позволъ мнї учити єї того, що я хочу і як хочу — все надармо! Власть вказує на закон і наєє батька, коли не повинуєсь. Зі скреготом зубів повинуєсь неминучому, але роз'ярений гнівом кли-че державі: Протягом вісьмох найцін-нійших літ життя розпоряджуєш тілом, умом, душею моєї дитини, з тисячних грудий кличуть до тебе, що вся твоє будівля науки спочиває на блудній основі“ — а мимо того! Є перед усім дві обла-сти, на котрих найбільш болючо відчу-ваєсь примус на діточу совість: область історії і релігії. Про одню і друге ви-сказав ся вже давно Павло де Ляґард, але на его остерігаючий голос не звер-нено на жаль уваги. Він каже: „Опо-зиция зростає з причини безперечної дій-сности, що держава, а перед усім міні-стерство внутрішніх справ поводить ся мов нан народа, між тим коли ми біль-ше або менше докладно знаємо, що держава єстєвє лиш для народа, а не народ для держави. Держава не є па-ном народу ані его батьком, лиш его слугою. „Держава не є також, як додає словами Оттона Вільмана, учителем на-рода, лиш в найліпшій разі управитель-кою его умового капіталу, який лиш в дуже малій мірі плинний і готовий до єї розпорядимости, навпаки виписаний на ріжнородні іпотєки та зложений в рі-жних інституціях. Умова народна еко-номія або наука про оборот умових бо-гацтв належить ще вправді до єсєри-далєких горизонтів, але що того рода

наука повинна єстєвувати і що годить ся робити в тім напрямі дослідї, — на-лежить до найліпшого що пізнає наш час“.

Як відомо, розбудили відстрашаючі досвідї при останних виборах до державної ради серед мнєгих патріотів ба-жанє, протиділати грозачому лихови пов-ним удержавненєм народного шкільни-цтва. Після моєї гадки се зовсім безви-глядне трїбувати поборювати мнєме без-віре батьківського дому і науку соціаль-ної демократії при помочи школи. Про-тивно думаю, що як раз таке напиханє патріотизму і релігії завинило витворе-ню пожадуваня гідного роздому серед нашого народа в більшій мірі, як жо-лудкове питанє. Як за часів реформациї так і тепер повинні-би мати етичні пита-ня рішачий вплив. Пануючі відносини розумієсь, дуже сумні. Що-ж більше спо-сібє убити в молодих душах вже в зароді всяку віру в авторитет, у всякий чесний спосіб думаня, всяке правдиве вихованя, як ся тайна борба між бать-ком а учителем о душу дитини.

Коли-б наші державні школи ще ревіційше плекали релігійній і патріотич-ній чувствє в їхнім розуміню, як се во-ни без сумніву і наміряють, то мусїв би я вважати се річню як найбільш по-жалуваня гідною і грізною як раз для-того, що високо ціню віру і вітчизну. І знов мушу вказати на де Ляґарда, ко-трого горячої любови до вітчизни, че-сного консерватизму, глибокої віри і майже безпримірного дару передвиджу-вати на будучність не подають в сум-нів навіть его противники. „Школа“,

Вісти з цілого світа.

— *Мадяри против д-ра Кербера.* Послідня бесіда д-ра Кербера виголошена в палаті панів викликала серед Мадярів велике негодоване і стала ся предметом відповіді не лиш президента угорського кабінету, але й многих послів з різних партій на онодішнім засіданню угорської палати послів. Перший промавляв Годоші і сказав: В австрійській палаті панів говорено, що закони угодові мають на цілі удержати єдність монархії. Тимчасом як раз закон з 1867 р. повалив систему, котра удержувала єдність австрійської держави і поставив на її місце дуалізм, дві незалежні самостійні держави. Бесідник наводив відтак поодинокі параграфи законів угодових і погляди учених правників, з чого виходить, що становище д-ра Кербера і кн. Віндінґґера було хибне. — Президент міністрів, ґр. Тіша, заявив, що уважав би за занедбане свого обов'язку, коли би мовчав на прояви, які зазначили ся на посліднім засіданню австрійської палати панів. Єсть то річ небезпечна — казав бесідник — коли ми на кождім кроці стрічаємо ся зі згадками централістичних сил, котрі вже тільки викликали небезпечности; нове виступлене тих сил могло би виставити трон і нарід знову на небезпечність. ґр. Тіша, вказуючи далше на розлад в Австрії, сказав, що було би то засліплене, коли би тоті чинники, котрих задачею повинно би бути радше утворене основ здорового життя державного в Австрії, старають ся уживати своїх сил для роблення впливу на Угорщину (грімкі оплески в цілій палаті) і надавати законам угодовим таку інтерпретацію, котра мусить знайти протест у всіх партій на Угорщині. — Реформи — говорив Тіша далше — котрі заповіджено, а про котрі згадував д-р Кербер, ще не переведені і лиш приготавлиють ся; але було би не льояльно і браком поважання для корони, коли би хтось хотів

піднести якісь сумніви що до здійснення всего того, що я тут заявив в імені корони. Австрійський президент міністрів сказав, що знає о всіх тих реформах. Розуміє ся, що і я того хочу, щоби він знав о всьм, бо хочу поступати супротив него льояльно, але не на то, щоби він мішав ся до справ, котрі суть виключно справами межі короною а народом мадярским. — Опісля промавляв ще Кошут, котрий назвав то характеристичним, що кілька разів на Угорщині будить ся почуте народне, в Австрії виступає зараз дух чорної камарилі. Бесідник протестував против того, що д-р Кербер назвав державний розвій Угорщини злочинном супротив цілості монархії. По Кошуті промавляли ще Барта, Каз. Польоній і ґр. Апоцій, котрий заявив, що солідаризує ся з поглядами ґр. Тіши. На конєць по промові пос. Уґрона, котрий зазначив потребу самооборони Угорщини, перервано дискусію і відрочено засідане аж до п'ятниці.

— *Росія і Японія.* Бюро Райтера одержало з приватних жерел таку вість з Петербурга: В тутешніх кругах політичних не вірять в то, мов би то російська флота станула під Чемульпо в Корей і загрозила походом залоги на Сеуль, скоро би Корея не отворила порту в Юнгенфо для заграничної торгівлі. Російське правительство каже, що не знає о тім нічого і вість єю як подібні інші вважає за чисту видумку.

— *Відомин білградської трагедії.* Відміняне російського посла, Чарикова, з Білграду стало ся відомомом білградської трагедії з дня 11. червня с. р., і тому праса європейська все ще ним займає ся та видобуває на верх деякі досить характеристичні факти, котрі годить ся занотувати для історії убийства сербської королівської пари. Говорять загально, що і Чариков відіграв в сьм убийстві якусь ролю, але, як здає ся, на власну руку і в тій надії, що не лиш знайде признание у всіх висших властей, але й може заслужити собі на ласку у самого царя. Стало ся як раз противно, бо

Чариков задля своєї за великої ревности попав у царя в неласку. Отже кажуть насамперед, що він зараз на першу вість о тім, що Петро Караджордевич прийняв вибір на короля, завів дипломатичні зносини з кабінетом Авакумовича, котрий тоді не мав ще потвердження від нового короля і для того був кабінетом чисто революційним, а то могло компромітувати Росію перед світом, бо могло викликати здогад, що переворот в Білграді, відбуває ся не без відомости і згоди Росії. Далше кажуть, що Чариков підчас самого убийства дивив ся на все з вікна свого помешканя на против палати і не рушив ся, хоч сама его поява в королівській палаті могла була перешкодити. На конєць кажуть, що перед ворохообною офіційрив вели ся якісь переговори межі Білградом, Женевою і Петербургом. На чотири неділі перед убийством короля їздив полковник Машін до Женеви а відтак з Женеви до Петербурга, а Чариков знав о тім і виставив єму паспорт, котрий дав Машінові можливість поїхати до Росії. Можна однакж припускати, що само убийство було як в Петербурзі, так і в Женеві несподіванкою.

— *Турція.* В послідні часи в пресі з'явив ся приказ турецького правительства агентам тайної поліції досить оригінального змісту: 1. Агенти тайної поліції мають право і мусять відкривати всі листи. 2. Ті листи, котрі покажуть ся небезпечними, потрібно відсилати до Ільдіз-Кіюску. 3. Агенти мусять стежити за кождим, хто прибуває до поштових контор м. Пері, Галаті і др., вивідувати їх назвиска і місто їх побуту. 4. Листи адресовані „post restant“ лічать ся небезпечними. 5. Листи адресовані на імена міродайних осіб, на яких урядом звернена уже увага агентів, потрібно без жадних внемків відсилати до Ільдіз-Кіюску. 6. На залізничних станціях агенти мусять стежити за всіма особами, що мають різні пакунки і узнавати їх назвиска. 7. На пароходах агенти тайної поліції мусять забирати всі підозрілі

пакунки і переглядати їх. 8. Турецьких підданих, що їдуть за кордон агенти мусять завжди затримувати на деякий час, аби перевірити, чи на їх пасаж є відомі условні значки. 9. Хто із агентів не буде точно виконувати всіх точок сего приказу, той дістане кару за державну зраду. Словом все так, як в Росії.

НОВИНКИ.

Іменования. Цісар надав VI. рангу директору гімназії Франц-Йосифа в Сереті, А. Павлову.

Посол Пігуляк здавав далі справу зі своєї діяльності в соймі і раді державній перед своїми виборцями в Лужанах і в Шипинцях, що єму виразили однодушно щире подяку і повне довіріє.

Комітет Николаївський пригадує еще раз, що свята Николаївська розпичне ся нині, 18. с. м. точно о год. 6-ій веч. в „Нар. Домі“. Дарунки просимо доконче найдалше до год. 4-ої попол. передати служачому товариству. Вступ для старших осіб 50 с., для учеників і учениць даром. — За комітет: Ів. Ганевич, Ор. Гандяк.

Нарада ширшого комітету в справі устроєня великого вечера з танцями відбудеть ся в неділю дня 20. с. м. в льокалі тов. „Руска Бесіда“ в „Нар. Домі“ о 6-ій год. вечером. Просить ся о численну участь. — Др. Смоль-Стопний голова устр. ком.

Вістника розпорядків для народного шкільництва на Буковині випуск XII., що вийшов 30. падолиста с. р., містить розпорядок, в котрім сказано, що на будуче резигнації на місця учительські, о котрі хто просив, не будуть узгляднені.

На засіданню краєвої ради шкільної з дня 10. с. м. іменовано надучителя з Нових Драчинців Ксенофона Данчула надучителем у Вовчинцях, а учителя з Пидкивців Сидора Годованського перенесено на власну просьбу до Лукавця. Далі розділено нагороди за плем'яне шкільних огородин в сумі 500 кор.

Померли. О. Осип Бурчинський, ґр. кат. парох в Княздворі, коломийського деканата, упокоїв ся дня 12. б. м. в 63. році життя по довгій і тяжкій слабості. В. с. н. — (Покійний лишив дві доньки і чотирох синів, з котрих найстарший є полковом лікарем в Ві-

наже він, „не є гніздами патріотизму. Сольон не видав ніякого закону проти убийства родичів, позаяк заявив, що убийство родичів є річчю немислимою, а коли-б воно мало лучитись, бажав, що-б було вкрите вічною пітьмою ночі. Трудитись коло втворення патріотичних почувань, значить прийняти, що се можливо бути не патріотичним. Коли-б однак думано (а думає ся майже пересічно), що патріотизм се то само, що одобрят певні партійні заєди історичні погляди, — то є се брутальним насильством приневолювати хлопців і дівчат прийняти погляди, які не все поділяють родичі“. Він думав навіть, що проти сего можна запротестувати лиш виходом з краю. Чи маю ще наводити дальші голоси?

Хто докладно пригляне ся своєму власному розвоєви, той дійде до висновку, що се дійсна правда, що школі завдячує вправді своє вишне становище, але духове і етичне знамя свого життя батьківському домови. Іншими словами школа дає науку, а батьківський дім виховане і чувство. Сим пояснює ся унасліджені по многих генераціях спосібности і нахили в родинах ремісників, купців, пасторів, учителів, правників, що ввели у всі ті роди знать певну традицію. Наслідки домашнього впливу можу оглядати в своїм найближшійм оточенню. Наші школи не згадували ні словечком про шутку і наш батько не бажав, щоби один з его синів став артистом. Він знав надто добре тяжку боротьбу так внутрішню, як і зовнішню життя артиста. А мимо того впровадив батько нас братів в близькі відносини зі штуркою. Вплив многих різних учителів, котрих імена ми ледви пригадуємо собі, розвівав ся

і ледви що слідний — що і зовсім природно, бо лиш цілий чоловік впливає на образуючу, а не учитель предмету; напак вплив батьківського дому ділає щоденно і надає нашому життю цілі і напрям. Один з нас став професором археології, консерватором скарбів штуки Стирської як ми Градчани кажемо, другою артистичного життя в тім місті; другий добре звисний і доволі впливовий як історик штуки; третій, що на жаль помер передчасно, був торговельником предметами штуки в Берліні, уважав ся художниками і критиками штуки одним з найбільше діяльних поборників нової штуки і познакомив суспільність з творами Бекліна, Тома, Маре, Уде та многих інших; я сам писав про значіне шутки для вихованя. Так ми всі сини стремимо тепер яко мужі до здійснення тих ідей, які піддано нам вже в батьківськй домі. Так сильно впливає дух батьківського дому на ціле втворене внутрішнього життя аж гень в далекі часи. Многі люди, що дійсно побожні, завдячують свою релігійність по найбільше матери а не своїм учителям, свій патріотизм завдячують люди в великій мірі родинній традиції, военним оповіданням батька вечерами при родиннім столі. Відти походила також любов Вісмарка до пануючого дому, як се він сам признав. Коли-б так переглянути картини життя визначних мужів, то прийшло-б ся з неоспоримою певністю до пізнання, що батьківський дім рішає про розвій і вобразоване внутрішнього ества чоловіка. Також его шкідливий вплив ділає очевидно по найбільше на ціле життя і не дасть ся усунути ані при помочи школи ні інших цілющих впливів. Так ніколи

не позбули ся Фридрих Геббель і Готфрід Келлер понурих і болісних вражін із своїх диточих літ, а про Павла де Лягарда висказує ся его жінка ось так: „Він терпів через ціле своє життя ізза того, що не судилось єму зазнати щастя батьківського дому, що не міг згадувати про першу вітчину весело і вдално серед невзгод життя, як се було-б природно, противно мусів кождим разом старатись скоро розігнати вириваючі спомини“. Одним словом, природний вплив родичів на душу власних дітей є так великий, що з ним не може зрівняти ся що до тріалости впливу учителів. „Але що Жан Поль заховав преці так много енергії!“ кликав Геббель за зависним подивом. „Однак“ — додає для пояснення, „він жив преці дитиною в раю, єму треба було лиш відшукати той рай!“ А нийшим разом: „Я обстаю при тім, що сонце світить для чоловіка лиш раз, в диточім віці і в ранній молодості. Як він тоді загієє, то вже ніколи зовсім не охолоне, а що він подюбив, се скоро зійде, буде цвисті і видасть плоди“. Слухайте, батьки і матери, учителі і учительки, що кличе до вас один з наймудріших людей!

Боюсь, що нануюча тепер шкільна система занадто ослабляє виховачий вплив родичів. Уже сам наш час зі своїм стремлінням до скорого зарібку і бистрого уживаня життя впливає руйнуючо на тихого генія родинного життя, але по части винувата тут і школа. Недавно жалував ся мені один висший урядник, що він мало що й видить своїх синів. Рано пів до 7, коли їдуть до школи, він ще спить, як найбільша часть культурних людей. Коли о 4. годині приходить

до дому на обід, не застає своїх синів, бо вони мусять обідати вже о 1. годині, щоби пополудни бути на годинах гімнастики, сьпіву або приготування до миропомазаня. Колиж вернуть до дому, тоді мають виробляти задачі, часто аж до ночі. Ще лиш при вечери збирає ся звичайно его родина. До того лучає ся, що час его власної відпустки не сходять ся разом з шкільними феріями синів, що спричиняє часом осмітижневну розлуку. В наслідок сего стали для него его підростаючі сини чужими, а природно на відворот він сам став чужим своїм синам. Оттак на жаль стоїть в дійсности справа домашнього вихованя у многих родинах.

Воно майже перестало бути визначним етичним чинником. Було-б несправедливо робити за се одвічальною лише одну школу, однак зовсім оправдане бажане, що-б вона в більшій мірі як доси узгляднювала потреби родини. Аж тоді, коли навчать ся родину цінити і обходити ся з нею як з основою держави, можна надіятися на сильніший під'єм народного життя.

Щоби подати лиш один проект реформи, можна би вдовольти многим бажанням родичів, коли-б раз на все знесено всену пополудневу науку. Се дасть ся перевести і мусіло-би ся безуспішно перевести. Але на відворот повинні би також родичі пошпирати енергично оправдані жадання школи. Одна з найвисших задач школи полягає в тім, що-б вона виховувала школярів до самостійних робіт і до вірного сповнюваня обов'язків та, щоби образувала їх духові сили безупинним поборюванем труднощостей. Проти сего стремління працює ся часто в неодвічаль-

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При нількаразових уміщенях опускається на ціні процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до салонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вазы, жарнидої, етажерки, столики салонні на цвітї, зеркала, тади на плитки, попельнички до цигар, прикраски, льорнети, етуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші кецесарія, куфрі і різномодні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мопонки з шкіри, жемчугів, шовку і цигалї. Вахлярі з правдивих струсєвих пер і гази.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з Гудинрекої фабрики Ф. А. Попера і в інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевики суконої обкладані ланкером, Boxealf і Chevreauх з шовковим плішом і трикотовим нутром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконої і з телачої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевики домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до виправ гімнастичних.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, сободєві, з куни і різномодні модні виробы; до того зарукавки (муш) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все в найліпшої сорти.

Шапки футряні і суконої. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutricea для панів хлопців і дітей.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле Егера і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також піввовняні і вовняні опаски, штани, діточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до польованя, огрівачі кофї, карку черева і пульєів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Кальшоі і черевики до снігу найліпші фабрикати, самостійна продаж тихже, з патєнтованими підшвами, на котрих не мож похованути ся.

Коци до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полеві крієла, плащики для дітей і до того чєпї. — Біле мужєске, ковнярики, маншети, хусточки з найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушницї і різна мунїция.

Хто хоче заробити

багато гроший,

най зажадає великий ілюстрований Цїнник годинників, товарів з золота, ланцуків, товарів з хінського срібла, інструментів музичних, поодиноких частий складових годинників і знарядів годинникарєких.

Цїнник висилає gratis і franco.

Ф. ПАММ, Кранів (Галичина)
ул. Зелена 3. — Рїк заложеня 1852.

32 (10—10)

Ілія Маріян

торговля рибами

в іцканах на Буковині

висилає живі карпи і щупаки в 5-кілевих пакетах. Пакет оплачений вже до кожної залїзничої стації коштує 5 корон. — Висилка „Eilgut-om“ відповідно дешево.

37 (2—5)

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришенє зарєєстрованє з обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвїти“.)

ПОЗИЧКИ удїляє своїм членам на 5½ 2 і 1.2 додатку на кошта адмїнїстрації, за предложенєм документів виказующих доста точну гіпотеку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 лїт. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1,239.243 корон.

ЧЛЕНОМ може бути тільки обезпечений трєвало в „Дністрі“ від огню.

УДІЛ членський виносить 50 кор. вписове 2. кор. число членів 2.39 з 2.501 удїлами на 125.050 кор.

ВКЛАДКИ щадничі приймає „Дністер“ і опроцентовує по 4 2 від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1,103.333 кор.

ЧИСТИЙ ЗИСН роздїляє ся частию на дивїденду для членів, а частію на публичні добродїйні цїлі: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті цїлі роздано до тепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок удїляє Дирекция і агенти. (—)

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з алтики Рїхтера в Празї,

є найліпшим загальним знаням бїль усмирующим натиранєм, в цїні від 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. до набутя у всіх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в ориїнальних флашках з нашим охронним знаком „якор“ з алтики Рїхтера і для осторожности приймати лише флашки з тим охронним знаком яко правдиві.

29 (12—40)

Аптика Рїхтера

„під золотим львом“ у Празї, улица Єлисавети ч. 5.

З ЯКОРОМ СКРИНОЧКИ ДО БУДОВЛЕЙ І МОСТІВ.

Скриночки з якором, що взаїмно після пляну доповняють ся все суть найприємнішою забавою дітей; але они своїми величавими будівлями і мостами і дорослим дають займаву розважку і не повинні хибувати при жадних Рїздвяних подарунках.

Скриночки на кости готові до ч. 22 і містять стїльки прєгарних взірїв до будови мостів, що кожний, маючи вже скриночку з каміннями до будови, повинен собі їх в доповненє докупити. Ближні о тім, як і о нових укладових забавках **Сатурн і Метеор** унаєс кожний з ілюстрованого цїнника, що висилаєсь даром і оплачено. При закупнї жадати лиш скриночки із славною марною **якор**, бо всі другї єуть лиш наслідуванєм Рїхтерівського ориїнального фабриката, На складї по всіх складах забавкових товарів вкраю і за границєю.

Ф. А. Д. Рїхтер і С-пка

королївскї надворні доставїї

36 (8—7)

Коптора склад: Operngasse 16. Wien. Фабрика: XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New-York.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворєна в недїлю і сьвято від ¼10 до 11 години рано.

Церква буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсолютєвта майстерєского курсу ц. к. технологїчного ремєсєльного музея у Відні, і записанєного судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновїшого крою для пань, панів і дітей.

Замовленя виготовляєть ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожаданє, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівцї

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застережене. — Рекламациі неопе-
чатані вільні від оплати почтової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 K. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Буковинські церковні справи.

На засіданню з дня 9. б. м. пос. Пігуляк, Ник. Василько і тов. внесли в справі креованя стипендий ради усунення браку гр. ор. священиків рускої народности до міністра д-ра Гартля таку інтерпеляцію:

„На засіданню бук. сойму дня 5. мая 1900 одноголосно ухвалено таку резолюцію:

„Просить ся ц. к. правительство, аби воно зарадило естующим бракам гр. ор. священиків і учителів релігії рускої народности через засноване відповідного числа стипендий для руских гімназійських учеників, котрі з'обов'язують ся при помочи реверсу, що посв'ятити ся священичому стану“. Сю соймову ухвалу поставлено як внесок інтерпелянтів на засіданню ради державної з дня 28. лютого 1901 і без першого читання передано бюджетовій комісії, котра поклала його такою ухвалою: Взиває ся правительство, аби воно довело до кінця пересправи з гр. ор. митрополічною консисторією в Чернівцях що до питання, аби зарадити бракови руских учителів релігії згідно руских гр. ор. священиків через засноване якогось числа стипендий для руских гімназійських учеників, та про те в своїм часі здало справоздане високій палаті“.

На засіданню з дня 14. марта 1902 ратифікувала палата послів сю ухвалу комісії. Мимо того управа просв'іти по упливі часу близько двох літ ані не видала ніякого зарядження по мисли того внеску ані палаті послів не здала жадного справозданя про стан сеї справи. Серед того іще зменчилось і без того невеличке число руских гр. ор. священиків через смерть ряду руских гр. ор. парохів; померли: Протоєрей Хариневич в Рускім Банилові, протоєрей Прокопович в Бергометі п. С., парох Козак в Мамаївцях, парох Нестор Воробкевич в Кучурові Великім і спенсіонований ц. к. професор о. Сидір Воробкевич. Опорожнені парохії по тих священиках, мимо того що в тих парохіях вірні суть тільки рускої народности, обсаджено румунськими священиками — лише парохія Руский-Банилів є доси не обсаджена. Без огляду на консеквентно незмінюючу ся шовіністичну поведінку більшости гр. ор. консисторії в Чернівцях, котра без згляду на заслуги, довголітню службу і знане рускої мови руских убігателів не лише при обсаді ліпших румунських парохій консеквентно претерує, але також на ліпші рускі парохії, до котрих висше згадані належать, не бере в пропозицію, і дає першенство молодшим румунським священикам, відмавляючи їм тепер сповнене домаганя гр. ор. руского населення о постаранні слідувати священиків руских,

очевидячки для того, аби з часом в гр. ор. архієпископії Буковини взагалі не мати руских священиків, а самих румунських. Відав і то тверджене не є за сміле, що гр. ор. консисторія систематично зміряє до того, аби мале число руских священиків довести до вимертв. Приміром старший віком протоєрей Юрій Кантемір в Ростоках є пригноблений до того, аби фізично зник в службі для своїх громадян або подав ся на пенсію. Названий протоєрей, що має 79 літ, старає ся вже від довшого часу о приділенні для его особи сотрудики, бо парохія Ростоки, положена в руских горах на Буковині, має такий обем, що священик для сповнення своєї функції часто, аби дістати ся до колиби, де був заможний, мусить провести в сідлі 8—10 годин, ба навіть — приміром зимою порою — за день подорожи не може дійти до місця призначення і на ніч мусить перервати їзду. Мимо тих відносин добре знаних консисторії і мимо того, що протоєрей Кантемір належить до найвиднішних і найбільше заслужених священиків єпархії — его заслуги почитив Его Велич. цесар ордером Франц-Йосифа — консисторія не хоче ему приділити сотрудики, хоч румунському священикови Атан. Прокоповичеві в Драгоєштах, мимо того, що він є молодший і поторично кріпший, на его бажане дала ему его синя Е. Прокоповича як сотрудики. Консисторія добре знала, що висше згаданий сотрудики для Драгоєштів стало жив в Мамаївцях коло Чернівців, де має свою малу посілість, і не робив служби сотрудики в Драгоєштах, хоч побирав плату в сумі 1300 корон річно. Справді є це найбільший доказ, що засноване личної кооператури в Драгоєштах було цілковито зайвим.

З наведених висше фактів достатньо ясно, що гр. ор. митр. консисторія в Чернівцях поводить ся з немалогими рускими священиками як священиками другої класи і як незбитий доказ того твердження іще згадати, що тепер з виїмкою іменований аж під егідою Вашої експедиції двох руских консисторіальних радників і двох в тім самім часі іменованих руских професорів теології, як також трох руских протоєрів (в буков. єпархії є 12 деканатів) не має жадних інших руских духовних достойників. Політика, яку заінавгуrowав був митрополит Морар Андрієвич проти Русинів в часі своєї п'ятилітньої діяльності, видає тепер найбільші овочі, бо рускі священики єуть прямо виключені від інших висших становів в церкві. Приміром іменуєть ся настоятелями монастирів мимо того, що єуть старші і гідніші рускі убігателі, переважно лише румунських священиків, хоч вони віком як й літами єуть молодші. Через таке трактуванє руских священиків зі

сторони консисторії не лише осягаєть ся ціль, що тверджене деяких шовіністичних румунських політиків, що бук. архієпископія має бути румунською, стаєть фактом, але також відібрано молодіжи рускій всяку охоту, аби посв'ятити ся священичому стану. Аби сю послідню ціль тим легше осягнути, митр. консисторія так поступає, що в гр. ор. митр. клер. семінарії в Чернівцях, котрій є призначений до прийняття богословів обох народностей, як функціонарі єуть настановлені лише румуни.

Коли в тім семінарії зістало опорожнене місце одного семінарського префекта, старало ся о то місце багато руских священиків, що володіли обома красивими мовами. Але консисторіальні радники Бежан і Калінескул як також помічний референт Іван Прокопович мали кривняка, котрому хотіли ви-старати ся о місце: румунського сотрудики Адріяна Бокку, котрій, хоч був настановлений як сотрудики в Стрешнях і як такий побирав плату, стало мешкав в Чернівцях, не сповняючи своїх обов'язків як сотрудики в Стрешнях, й так довго ждав в Чернівцях, аж доки его дійсно не отримав, мимо цілковитої невіжки рускої мови, котра повинна бути обов'язковою в семінарії, що є призначений для питомців обох народностей.

Наслідком агітації по рускій стороні удало ся спонукати в біжучім шкільнім році кількох руских матуристів до вступлення на теологію; серед того однак, що з 142 чисто руских парохій телере обсаджена ледви третина рускими священиками а далі з огляду на те, що много з маленького числа руских священиків є в старечім віці, спадає на державу неминучий обов'язок, скоро і сей час о то постарати ся, щоби не наступив желаний консисторією випадок, щоби більша часть руских парохій остала ся без душпастирів своєї нації. Скупий приріст руских слухачів богословія як він сего року показав ся, не може увільняти державу від сповнення того управненого жаданя руского населення на Буковині, що як відомо становить більшість вірних в Буковинській архієпископії. Тим менше не може держава тим вдоволяти ся, щоби відтягнула ся від енергичної розвязки того питання зі згляду на переведену кореспонденцію з митрополічною консисторією і виміну актів.

Зі згляду на ті виводи підписані ставлять до експедиції запитанє:

1. Коли і якими засобами задумує Ваша Експедиція перевести радикальну санацію тих добре вам відомих невідрадяних відносин руских вірних і їхніх священиків в буковинській архієпископії?

2. Чи Ваша експедиція хоче узгляднити соймову ухвалу з дня

5. мая 1900 р., котру ратифікувала навіть рада державна і котра жадає від правительства заснованя відповідного числа стипендий для руских гімназійських учеників, що хотять ся посв'ятити священичому стану?

Відень дня 9. грудня 1903.

(Наступають підписи.)

Цісарські слова.

Розмови цісаря з ріжними личностями в делегаціях спільних мають о стільки актуальне значінє політичне, о скільки з одної сторони вказують погляди цісаря на біжучі справи політичні а з другої сторони дають добру нагоду поодиноким послам до безпосереднього поінформованя цісаря о постулатах ріжних країв і народів, що входять в склад Австрії. В устрою конституційної монархії особа цісаря є важним чинником в укладі внутрішніх стосунків політичних, бо від рішення цісаря зависить апробата устав, які ухвалили законодавчі тіла, й іменованє персоналу на найважніших становищах в окрузі адміністрації а за тим в окрузі виконуваня устав. Сегорічні розмови делегаційні цісаря дадуть чимало матеріалу до коментарів, бо доторкнули ся багато дуже важних питань, що до котрих панувала в політичних кругах непевність і що до котрих виривали сумніви, яке становище займе цісар.

Одною найважнішою подією біжучою в внутрішній політиці є безперечно напружений взаємний стосунок презесів кабінету в обох половинах монархії і різко зазначена з їх сторони суперечність поглядів на основі угоди угорської з 1867 р. Як консеквентний демонстраційних бесід др. Кербера і Тіси загально догадували ся, що один з тих мужів мусить уступити, бо так різкі суперечности в пониманню взаємного стосунку обох половин монархії і їх стосунку до корони здавали ся на будуче неможливими у керівництві обох правительств. Однак останні дні принесли велику несподіванку. Урядові телеграми донесли, що прееза др. Тісу прийняв цісар дуже ласкаво на довгий послуханню вже по виголошенню через гр. Тісу в угорській соймі острій реліквії на бесіду др. Кербера в палаті павів. Намість того на прийняття австрійської делегації висказав цісар великі похвали для др. Кербера. Виходить отже, що оба соперники тішають ся повним довірем монарха і що на разі нема бесіди о димісії одного з них. Побіда однак будь що будь є по стороні гр. Тіси, бо він поставив стормуловану дилему: або має бути угода угорська інтерпретована в той спосіб, як єї розуміють в Угорщині, або кабінет угорський подасть ся до димісії а навіть правительственне стороництво ліберальне не буде могло далі стояти на ґрунті угоди, коментованої в відмінній спосіб.

Не конче ласкавим оказав ся цісар для представителів груп опозиційних в парламенті. З розмови з др. Крамаржом виходить, що цісар бере Чехам за зле їх рішуче жаданє національного рівноуправненя. Але відповідь Крамаржа для цісаря була такою, що жаданя цісаря не єуть останнім виразом рації стану, що опозиція чеська від народних постулатів під ніяким услівем не відступить.

Коли би в Австрії на основі фактів можна було робити логічні внески правдоподібности на будуче, треба би очікувати, що Чехів чекає іще довга боротьба і що в найближшій будучности о узгодненню їх жадань не май бесіди. Значучим під тим зглядом поруч інших подробиць є велике узанє цісаря для

др. Кербера, якого димісії Чехи так рішучо домагають ся, даючи навіть до розуміння, що та формальна уступка уможливила би їм відворот без компромісності.

Вісти з цілого світа.

— *Гр. Голуховський про заграничні справи.* В комісії для заграничних справ угорської делегації Голуховський обговорював в першій частині своїх висновків справу тридержавного союзу. Після думки гр. Голуховського відношене тридержавного союзу змінило надалі основи вишньої політики австро-угорської держави. — Що до італійських агітацій іридентичних, то треба з одного боку з задоволенням зазначити, що переважна частина дивізіонізму тверезо задивляється на ці агітації, а з другого боку само італійське правління стареє ся спинити той рух. — Відтак міністер порушує справу приязних відносин між Австро-Угорщиною і Росією. Граф Голуховський з задоволенням зазначає той факт, що як по тій, так і по другій стороні прийшли до перекопання, що нема ніякої причини до ворожих відносин. — Далше перейшов міністер на балканські справи; австро-угорська і російська держави поставили уникати всього, що могло би довести до подій грізних для європейського миру. Треба переперти у турецького правління реформи, котрі заперечували б християнському населенню лівшу долю, але з другого боку потрібно також не порушати цілості турецької держави, а тому не можна гадати про подолання македонських військ в одну автономічну країну. — Перші труднощі при переведенні реформи проявили ся не тільки з боку Туреччини, але також і з боку болгарських македонців, що рішуче зажадали реформ, які доторкують ся більше національних ніж гуманітарних жадань. Однак обі держави остали непохитно на своїм становищу. Порта повинна пам'ятати, що она своїм опором може лише викликати небезпеченство на свою державу. З другої сторони і в Софії повинні також пам'ятати, що Болгарія виставила би ся на небезпеченство, коли б не захотіла слухати волі держав. — Відтак говорив міністер про відомі страшний події в Сербії. Австроугорщина, як висловив ся гр. Голуховський не могла зволікати з признанем другої династії, покликаної народом на трон, бо охоронити Сербію перед анархією можна було лише в такий спосіб. — Про вибір нового папи міністер також говорив і порушив право вета. Право се, після думки гр. Голуховського, хоч і не оперте на жадні закони зробило ся з віками правом звичаєвим. Війни бажав бездник прийняти бюджету міністерства заграничних справ.

— *Німецький парламент.* Сесія німецького парламенту почала ся досить бурливо. Соціал-демократ Бебель остро критикував фінансову політику Німеччини і становище її супротив Росії. Бебель скаржувався на Росію, як „варварську державу найгіршого сорту“ і як доказ цієї думки подав газетні вісти, із яких можна бачити, що російський уряд кілька місяців наперед знав про різню в Білграді, а все-ж таки не зреагував на се. Відтак заважав Бебель, що коли німецьке правління дозволяє російській поліції розпоряджати ся в Німеччині як дома, ба навіть пруска поліція допомагає російським шпигунам, то поведжене Німеччини супротив Росії є не що інше як „позване перед нею рачки“. — На сю промову, яка була виголошена від імені трьох мільйонів, Білов відповів в тому змісті, що Бебель не має жадного права в подібний спосіб відзивати ся про союзну державу. Цікаво знати, коли Німеччина і Росія зробили ся союзними державами. — Соціална демократія заповіла надалі рішучий протест.

НОВИНКИ.

З суду. Радник суду краєвого в Сучаві Тодор Стефанеллі іменовав

ний радником вишого суду краєвого у Львові.

З пошти. Подаєть ся до відома публичності, що від 15. січня 1904 урядові години при поштової дирекції касі дотично служби для поштових переказів тривати муть лишень до 6. год. вечером а не до 7. год. як дотепер.

З делегації. В вторник дня 15. 6. м. відбуло ся перше нове засідане австрійської делегації. Президентом делегації вибрано бар. Гавча а місто-президентом Яворського. Зараз на початку засіданя наш посол Н. Василько, підпертий Чехами, Словінцями і Кроатами, поставив наглядний внесок на признане одного мандату для Буковини в бюджетовій комісії. Той однак внесок Н. Василько на інтервенцію президента Гавча відтягнув ізза того, що такого самого мандату домагали ся для себе Всеймці, якого не хотять їм признати консервативні Німці. — Предложенний прелімінар містить такі позиції: надзвичайний кредит на військо 7,563.000 кор. — Надзвичайний кредит на закупку гірських пушок — 15 мільйонів корон. Бюджет міністерства заграничних справ прелімінує звичайні видатки в сумі 11,635.000 кор. а надзвичайні в сумі 197.000 корон. Між іншими прелімінар сего міністерства містить кредит на утворенне нового конзуляту в Мітровіці в Македонії. — Міністерство війни прелімінує звичайні видатки в сумі 285,746.000 кор., а надзвичайні 22,210.000 кор. Міністерство війни запідає висшу о 106.000 кор. потребу на помножене сил аудиторіату військового.

Товариство українських студентів „Січ“ устроє в селі музичного товариства в Чернівцях у вівторок дня 2. н. ст. лютого 1904 великий вечер з танцями. Комітет не жаде заходів, що би вечер вишав як найкраще і вдоволив всіх Ви. Гостей. Коли би хто через помилку запрошення не одержав, просимо ласкаво зголосити ся під адресою товариства українських студентів „Січ“ ул. Новий Світ 52 б. Е. Ярошківський голова товариства.

Завізане Станівської філії тов.: „Руска Школа“. Рік 1903 кінчить ся, головні збори перед дверми, а членські вкладки по більшій частині на жалє ще досі не вичачені. Так просить ся сам всіх з вичаченням своїх вкладок залягаючих нн. членів, що би до 1. січня 1904 надіслали свої залягані вкладки річні 2 К на адрес підписаного каспера. — Пн. товаришок товаришів-членів з Станівського повіту уважаємо і на далше нашими милими членами а пн. товаришів, які прибули до нашого повіту просимо о ласкаве вступлене в члени нашої філії. — За виділ: *Партеій Дамчул голова, Олександр Барбір каспер.*

На желязничні манджурські цінаві діють ся річні. Урядник, сиродзичний карти Ізди в Мукден, стягає від кожного Китаїця крім ціни карти по п'ять копійок „додатку“, котрий розумієть ся ховає до своєї кишені, а що по 300 до 500 карт денно спрдає, отже мін приростати, на тім „чистім зарібку“, пішов одіако до голови на розум і намість 5 копійок казав собі нагло доплачувати 10 копійок. Китаїці стогнали, але платили і платили би навіть 30, 50 копійок, аби тільки їхати. Часом сей і той Китаїц поклав тільки дійсну ціну, будьто, що хотів протестувати, будьто, що в дійсності не мав більше. Пан чиновник кидав ся тоді і ревів: „Іще 10 копійок!“ Китаїц звичайно був глухий, але чиновник кричав далі аж до окрипіння. Коли Китаїц опер ся, то прихотило до настука і не один Китаїц потеряв свою косу (оселедця). Але карти не отримав і виїхав був вдоволенний, коли чиновник дав ему его за доплатою 40 копійок. — Жандарми з початку приглядали ся тим сценам з підвином гадуючи, що в тих бійках ходить о дійсну ціну карти. Пізнавши однак, як річ має ся, совісно списували протоколи; чиновник взяв протоколи в переховане і додаток з 10 копійок підісе на 20, бо мусить діяти ся з жандармами. Від тоді остиг опір Китаїців — жандарми їх — „успокоили“.

Запросини до передилати. Пожадана повість для любителів сіву і му-

зики появить ся незадовго з печатин. з. *Перший руский ілюстрований Календар музичний на р. 1904.* з багатим і оригінальним в своїм роді додатком літературним. В дорозі передилати стоїть календар 1 К. сот. вже з заплаатою поштовою. Числа примірників обмежене на число передилатників. Замовляти можна за надісланням належитості переказом (ще по конець сего місяця) під адресою: *Р. Записний* — Львів, ул. Коперника 16. Г. н.

Малій Фейлетон.

Спільковий рух в Росії.

(Далі.)

Отже таке економічне становище робітничих верств вимагало якого будь виходу і дало товчок до спількового руху. При чім були згадані і історичні традиції. Не вся російська суспільність надавала такої ваги старій „общині“, але аби дати повну характеристику спількового руху, необхідно зазначити і ту течію в російській суспільності, що раніше і було зроблено.

Як було уже сказано, на півдні спільковою справою займав ся п. Левитський. Ми зробимо деякі виемки із його реферата, читаного у Вільно-економічній товаристві, із яких видно буде, чим п. Левитський мотивував свою діяльність. 1. Спілька витворює міцне неохитне хозяйство, здібне для агрикультурних поліпшень та зміни. 2. Вона забезпечує більше певні, необхідні засоби до життя. 3. Вона збільшує продукційні сили народу через можливість прикласти свою працю до ґрунту при помочи спількової скотини і витворює більшу продукційність спількової праці. 4. Зміцнює платні сили народу, а через те а) забезпечує ретельну сплату урядових та земських податків, б) усуває нагромаджене недоплат, в) спонукує до більшого розвитку крамарства та промислу. 5. Спілька впливає на здорове людини, бо при спільній праці нема того зморення як у поодиноких робітничих. 6. Спілька можуть скоріше здобути кредити через те, що вона будуть вірною запорукою, дакуючи круговий поручі. 7. Спілька зупиняють розвій сільського та міського пролетаріату.

Під цифрою 3. читаємо: вона (спілька) збільшує продукційність праці. Скажемо децю відносно сего. Продукційність праці залежить від багатьох чинників. Головний з них се — істичне самопочуте робітничих. Працюючи зміст з другими, робітник відчуває енергійний веселий настрій, що безумовно впливає на продукційність праці. 5 робітників за одну годину більше зроблять, ніж один робітник за 5 годин. По друге, спільна праця користна, а ніколи прямо таки необхідна, коли потрібно закінчити роботу на протяз короткого часу. По третє, при спільній праці зменшуєть ся трата енергії на засоби продукції: менше іде на різні будівлі, топи, освітлене. Так наприклад багато менше потрібно праці і матеріалу, аби збудувати одну мастерку для 10 робітників, ніж 5 кожда для двох. Нарешті спільна праця витворює механічну силу мас. Стані роботи, що потребують значного числа робітників. Таку роботу наприклад 50 робітників можуть закінчити за короткий час, а коли вони будуть працювати одна за другим, то не мати муть жадної фізичної можливості закінчити її навіть на протяз довгого часу.

Отсе головні основи, на підставі яких п. Левитський боронить спількову справу. Глибоко переконаний в непохитності цих основ він став до організації хліборобських спілок, які ми постараємо ся в коротких рисах скаржувати.

Перш всего приглянемо ся продукційним хліборобським спілкам. Селяни еднають ся в одно ціле — спілку задля спільної праці; через те земля їх як на діл, так і аренда ділиться ся загальною власністю спілки; при чім для власного окремого користаня не мусить залишати ся ані одного кроку землі.

При поділі продуктів праці береть ся на увагу кількість землі і відповідно сему ділять ся продукти.

Так наприклад, коли спілку складають 5 господарів, із котрих три мають по 5 морґ, один 7 морґ а другий 8 морґ, то на кожного господаря припадає по 6 морґ; значить, перші три господарі мусять відповідно умові заплатити четвертому за один морґ, п'ятому за 2 морґи. Коли чистого доходу на всі 30 морґ припадає, припустім, 600 гульд., то на один морґ 20 гульд. Отже тому, котрий має 7 морґ, треба доплатити 20 гульд., а тому, що має 8 морґ 40 гульд.; значить, кождий із перших трох членів мусить заплатити по 20 гульд. Всі продукти мусять бути зведені до одного спількового двору, де молотить ся хліб і хворонить ся зерно. Хліб ділять ся між усіма рівними членами спілки; при чім праця мужчин і жінок ділиться ся однакової вартості. Дійсним робітником ділиться ся мужчина, що має 18 лґ, а жінчина — 16. Мужчина від 18, а жінка від 16 до 14 років — півробітники; а від 14 років до 12 третя робітника. Що до дітей які мають менше ніж 12 років, то їх не беруть на увагу, не дивлячи ся на те, що селянські діти починають уже працювати тоді, коли лише мають 8—9 років. Від спілки залежить дати більше тому господарю, який має багато дітей, або на кошт якого живуть старіки не здатні до праці. Коли який будь член спілки випадково захворіє або що, то всеж таки его доля віддаєть ся йому. Далі, в такий спосіб ділять ся лише решта хліба, що залишаєть ся після того, як відділяти потрібну кількість на насінє, на харчі, на виплату спількових довгів, а також запас на всякий випадок, Топливо, а також огородні продукти ділять ся і своєю частиною можна уже забирати до власного двору. Коні, воли і всагалі вся робоча худоба мусить бути власністю лише спілки і мусить завжди бути неодмінно на спільковій дворі. Коли спілка о стільки розбогате, що кождий господар має змогу утримати короу, то він має право забирати її до свого власного двору через те, що короу дуже потрібна для селянського господарства. На таких умовах вступают члени до спілки і не мають права виступати із неї на протяз 5 років. А коли який будь член виступить раніше, то його земля, а також грошова вкладка, коли така є, залишаєть ся власністю спілки до умовленого часу. Адміністрація складаєть ся із „старости“ при кождій спілці, обовязком котрого є стежити за порядком і виконанем спількових умов. Коли кількість спілок збільшиться, то вибираєть ся другий староста для десяти спілок. Останній мусить старати ся о спільні інтереси спілок. На решті ще для більшого числа спілок вибираєть ся покровитель. Староста обираєть ся на 2 роки, а покровитель на 3. Староста залежить від загальних зборів членів спілки. Як сказано, спілки можуть, а навіть повинні в своїх власних інтересах годити ся в ріжних справах.

Разом із хліборобськими продукційними спілками мало ся на меті засновувати і інші спілки конзумційні і кредитні. При чім бажало ся провадити справу так, аби міцно звязати продукційні і конзумційні спілки. В такий спосіб можна було б поминути експлуатуючий посередничий елемент між продуцентами а конзументами. Кредитні спілки дали б можливість користувати ся кредитом не високо опроцентованим. Окрім того капітал, який мають селяни хоч і незначний не лежав би даремно, а правильно функціонував.

(Далі буде.)

Пів сотні повісток для руских діточок.

За Гофманом і Шмідом перекази О. П. — Така книжочка 3¼ аркуша друку з многими образками виїгла власне накладом тов. „Руска Школа“ в Чернівцях як дуже придатний дарунок для руских дітей. — Набути можна в папірни друкарні „Рускої Ради“, Чернівці, ул. Петровича 4, по ціні 40 с. за брошурований, по 50 с. за опрацьований примірник а по 60 с. в опрацьований гаркийший.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Захаря.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
же застережене. — Рекламці неопе-
чатані відлі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

за цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„пів року . . . . . 10 „ — „
„чверть року . . . . . 5 „ — „
„місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерації
платні в Чернівцях.

Скликанє нашого союу.

Союм княжества Буковини по-
жовно буде скликаний дня 28. гру-
дня б. р. Союмова сесія тривати-ме
чотири дні. Скликанє союму а
за тим і поагода найдоконечніших
потреб краєвих є єдиною так ска-
зати-б заслугою кн. Гогенльогого і
„Вільнодумних“. Кн. Гогенлього на-
правив те, що зіснував засліплений
провідник партії, маршалок Лупул.
В суботу дня 19. б. м. відбула ся
під проводом краєвого маршалка в
присутности президента кн. Гоген-
лього нарада заступників всіх пар-
тій. В нараді взяли участь: Абра-
гамович, Богосевич, проф. др. Смаль-
Стоцкий, др. Штраухер, бар. Коха-
новский, Скедль, де Льюж, Лянген-
ган, Марін, Мустаца, Іл. Ончул.
Проф. др. Смаль-Стоцкий домагав
ся, аби наперед означено краєві по-
требі, над якими нараду не можна
би відложити. Др. Штраухер до-
магав ся запевнення об'єктивного ве-
дєня пересправ через краєвого мар-
шалка, що перед тим був того пере-
конання, що афера нагани мусить
прийти під голосованє. По довшій
дебаті згоджено ся, що так Скедль,
як також Іл. Ончул мають відтя-
гнути свої внески з таким узаса-
дженєм:

„На основі порозуміння з в с ї м а
партіями палати відтягаю я свій
внесок з дня . . . . .“

Присутні заступники союмових
партій зобов'язують ся за свої пар-
тії, що пійкий член поновно не по-
ставить того внеску, як також, що
головно точно дотримає ся угоди
дотично програми нарад. До про-
грами нарад в союмі ввійшли такі

предмети: Краєвий прелімінар, уні-
верзитет, заклад божевільних, бу-
джет краєвої культури, будівельна
устава, регуляція гірських потоків,
бюджет для Чернівців і Сторожинця,
виборча реформа, піднесенє
промислу, управильненє учительської
плати, райфайзенські каси, петиції
і т. д.

З того видко, що добра воля
може дуже багато зробити, коли на
перепоні не стоять згляди партійні.
„Вільнодумні“ як завжди, так й тут
оказали велику охоту до праці і
доклали усіх зусиль, аби умо-
жливити здібність до праці краєвого
союму. І їм то удало ся при помочи
краєвого президента. Їхній клич як
передом, так й тепер через цілу
союмову сесію звучати ме: „Перше
в с о г о краєві потреби!“

Делегаций.

З Відня доносять: Делегация ав-
стрійська зібралась в суботу дня 19.
б. м. на повне засіданє. Президент І а в ч
повідомив, що вилинула петиція австрій-
ського Товариства мира в справі вздер-
ження з'уоружєнь. Петицію сю передано
петиційній комісії. Відтак пос. Бернрай-
тер поставив наглядний внесок, аби сей-
час взято під обраи бюджетову
п р о в і з о р і ю. Внесок прийнято. В справі
бюджету перший говорив чеський посол
Крамарж проти. Говорив, що не хоче
в тій хвилі вдавати ся в обширну ди-
скусію над заграничною політикою але
радіше хоче говорити о політиці внутрі-
шній, тим паче, що стоїть вона в звязі з за-
граничною політикою а особливо з по-
требою ухвалення бюджетової провізорії.
Обговорив кризу в дуалізмі, особливо
останні уступки пороблені Уграм, що до
котрих всі сьуть в Австрії переконані
з виїмкою др. Кербера, що Угри відне-
сли велику побіду.

Др. Керберови робить заміт, що він
то викликав антиугорський рух в Ав-
стрії, що може спричинити розбите
Австрії. Вистарчало би тільки утворити
границю митову між Уграми а Австрією,
аби пільги Всенімців здійснились. Ті бо
відають добре, що економічне получєнє
з сильною державою німецькою і така
митова унія були би початком кінця са-
мостійности монархії. Не має бо сумніву,
що розбите монархії австро-угорської до-
вело би в першій лінії до унії митової
Австрії з Німеччиною. На тім потерпіла
би наперед династія і словянські народи,
особливо Чехи і Словінці, а здійснила би
ся мрія Всенімців о великій державі ні-
мецькій від Балтицького моря по Адрийське.
Визначийші Угри знають о тім, а також
знав о тім померший міністер скарбу
Каллай. Ізза того завсе лежати ме в ін-
тересі Угрів і Чехів удержати ту мо-
нархію, аби не допустити до здійсненя
великої німецької палії. То є єдина на-
дія і запорука ліпшої будучности. Ве-
сїдник висказує відтак історичний погляд
на розвій конституціоналізму в Австрії.
Пригадує розбиваційні набіги короля прус-
ского на Шлезь. Сегодня, як нас запов-
нює престольна бесіда і експозє міністра
прусекі монархії сьуть ліпше зглядом нас
успокоблені. (Веселість). Марія Тереса
хотїла піти в світлі Фридерика В. і це
редусім наслідувала єго централістичні
змаганя. Першою жертвою тих змагань
пали Чехи, що адміністративно зістали
получєні з вишніми австрійськими краями,
чим дано початок дуалізму. Коли би
в 1849 р. відєнське правительство було
достіть розумне, аби вернути до історич-
них основ Австрії і створити державу
федералістичну, оперту на всіх народно-
стях так тут, як й на Угорщині, тоді
монархія була би ніякше розвинула ся,
була би стала ся сильною і могутною,
якою стала ся німецька держава, що є
федерациєю. Але в нас по першій ліпшій
кроці в жовтєвїм дималїзмї вернено
знова до німецького централізму, утво-
рюючи люту конституцію.

Серед таких стогунів могло прийти
тільки до такої угоди з 1867 р., в котрій
ніколи не було ясности. Доказом того є
хочби сама інституція делегаций. В Ав-
стрії делегаций вважають ся самостій

ним, законодавчим тілом з відвічальностию
спільних міністрів, в часі коли Угри вва-
жають делегацию комісією угорского
союму. В нас в парламенті о справах
спільних цілком не можна говорити, а
союм угорский радить нераз над сими
справами і правительство угорське є від-
вічальне також в сїїх справах. По-
літика розпочата в 1367 р. довела до
того, що Угри вели систематичну борбу
проти спільним інституціям і доперли
вкінці до остаточного palladium спільно-
сти т. є. до армії. Коли би від самого
початку армія ся була такою, якою бути
повинна, справжньою армією народною,
а не армією, що стоїть понад народами
і національностями, не було би прийшло
до тепершньої кризи. Далі Крамарж опро-
кидує заміт, наче б Чехи були ненаситні.
Чого домагають ся вони, є звісім оправда-
не. Чи жадає універзітету чеського для
кілька мільонової людности можна назвати
переборщєним і ненаситним? Обструкцій
завлячують Німці більше ніж Чехи. За-
неханє обструкцій Чехами пояснювано
би собі як знак, що Чехи сьуть слабкі,
аби витривати в обструкції, а праса при-
хильна правительству вказала би на се,
що єдино Німці спромогли до кінця вести
обструкцію, а то означало би угріванєнє
„liberum veto“ Німцї. Ми боремо ся тим
робом не лишєнь для власного народу,
але для добра правдивого парламенту,
аби не усталило ся право панованя мен-
чости над більшостию.

Далі критикує бесїдник гостро стано-
вищо австрійского президента міністрів і
заявляє, що в кінці не остало президен-
тові нічого іншого як захистити ся під
повагу корони. Є се несовісна гра з ду-
же цїною річю.

Предсїдатель просить бесїдника, аби
міркував ся.

Крамарж: Президент мін. надужив
повагу корони, аби ратувати збанкруто-
ване правительство.

Предсїдатель просить бесїдника, аби
не мівав корони до дискусії.

Крамарж: Власне чеський народ вва-
жає таке поступованє прямо злочинним;
кождий в Чехах знає, хто зніс лизкові
розпорядки, а Чехи мають заєдно на оці
інтерес монархії і повагу корони, робили
ріжницю між правительством і короною

Р. Крісній.

В лихїм настрою.

(Перевіс Іларій Карбулицкий).

Капітан Фінгаль зходив брязкаючи
шпорнами широкими касарняними scho-
дами на долину в подвірє. Його чоло
було зложено в глибокі морщини, одна
половина його вуса була закручена до
горі — а друга висїла над ротом.

Що єго дома роззлостило, то годі
нам дізнатись. Але тільки є певного:
Капітан Фінгаль вийшов зі свого по-
мешканя в пайлихїм настрою.

Першою жертвою того настрою була
служниця, що власне повертала з пов-
ним кошом із кухні.

— Де ви так довго були? — За-
гарчав до неї капітан. Служниця, кру-
гленька, анетитна, прибіленька Чешка
відповіла з перестрахом: — Ємїш (Єусе)
Марія, пане капітан, а де ж я би мала
бути? На торзі була!.. Прєцінь видите!..

Вона піднізла накривку від коша і
вїби бажала, щоб капітан заглянув до
середини.

— Так довго ви на торзі були? —
Загарчав Фінгаль знову. — Чуєте, Лі-
но, мені здаєть ся, що ви швендаєтесь
коло канонїрів!..

— Але, пане капітан? — прошепо-
тіла дівчина червонїючи і засоромлено
спустила свої очи в дїл.

— Ну не робіть ся такою, що вїби
то ви не знаєте, що то канонїр!..

Сказав капітан. — Я вам кажу лише
тільки... коли вас раз прихоплю, то в
тій хвилі замкну до арешту!..

Фінгаль замовчав. В скорости вир-
валась йому ся фраза, котру він вжи-
вав звичайно для своїх підчинєних. Він
зараз собі представив, що би то за „гал-
ло“ повстало в арешті, наколо-б запро-
ваджено туди біленьку кухарку. Іншо-
го часу був би може й сьміяв ся зі
своєї невідатної гротзби, але тепер се
ще гірше його розсердило.

— Очевидно в цивільний арешт
звелю вас замкнути!.. кричав капітан.
— Думаєте, що то було би вам приємно,
як би я вас разом із канонїрами замкнув.

— Але пане капітан! — сказала
дівчина з обурєнєм. — Я порядна дів-
чина!.. Я не зістаю на сім місцю...
скажу се зараз панї!..

Фінгаль мав певно якусь причину
не заходити зі своєю суиругою в зако-
лот, бо зараз звернув.

— Ну, ну, не гривїть ся так дуже...
я лише жартував... Ви чеський кнїдєль!..
Чи ви жарту не розумієте?... Нічого не
сьмієте казати панї, розумієте?... Бо,
бїгме, я... — Вія хотїв сказати: — Зве-
лю вас замкнути, — але зараз пригалав
собі, що сю, для дівчини невідповідну
фразу вже вживав.

Фінгаль намагав ся всьміхнутись,
хотїй зі злости мало що не нук, мов
вистрілена шрапнєля*). Він пішнєв ку-
харку в лице і сказав: — Огже не ро-
біть собі нічого з того, Маріє... то був
лише жарт!

*) Рід куль канонових.

Фінгаль лишє дівчину і поманджав
далі. Він не був того дуже безснєчний,
що Марія не скаже його женї вїчого.
Си дурниця ще згрішила о кілька сте-
пенів його лихий настрій. Якийсь канонїр,
котрий вдарив коня рукою по хребті
за те, що кінє не хотїв піднесу задню
ногу дістав також кренку порцію.

— Новотний! — кричав капітан так
старанно, мов був би сьвідком якогось
величезного злочину. — Новотний!.. Ви
здурили, чи що?

Канонїр, що був обернений до по-
двіря плєчма і не добачив капітана, за-
каменїв мов від удару. Отворив рот,
щоби звинитись перед капітаном, але
неміг і слова проговорити.

— Ну тепер вам відоймлю бесїду!
— сказав капітан. — Ог прєцінь вла-
дось мені раз зланати вас на горичім,
ви, конолунє!.. Чому не возьмете таки
відразу їралї і не забєге на смерть бі-
дну худобин?.. Ліпше зробили-бсьєте
ніж помалєньку мучити!

— Прощу, пане капітан, „Льора“
не хоче підоймити ногу? — сказав ка-
нонїр загинуючись.

— І тому так „лупити“ конину?
Кілько разів треба вам то повторити,
що з кінїми треба з любовію обходи-
тись... з любо-вію!.. Чи се любов?...
Чи ви свою кухарку також зараз бєте,
як вона не держить з вами крок? Але
се не було би ще щось такого страш-
ного, бо ваша кухарка може бориниги
єя, може жалуватись на вас... але кінє
ні!.. Кінє мусить зносити ту муку!..
Коли ви вже придались таким простим

чоловком, то бийте в їм Божє своєю
кухарку, але не цїсарєні конї. З ними
мусїте обходитись із любовію, розуміє-
те, з любо-вію!.. Я вже навчу вас, що
то значать любов!

Фінгаль пішов зі встєклою злостію
далше. Наколи він був тої гадки, що
зробив „Льорї“ якусь доброчинність, то
дуже помилив ся, бо Новотний взяв ко-
нину до стайні, здоймив з клинка ре-
мінну канєйєстру з зумбєлами і дунив
„Льору“ що мїг.

— Так, то я буду через тебе замкне-
ний!.. говорив канонїр, „тому, що ти та-
ке смїє?.. Ти фьольндрє остатнє... я вже
буду з „любівію“ з тобою обходитись!..

Фінгальє злий настрій чим раз збіль-
шав ся. Тепер йшов він помалу єходя-
ми до своєї батєрії. На горї на „ганку“
стоїв старший канонїр Рїснер, курив
цигарєтку і читав якийсь роман. З при-
чини, що Рїснер був „писарєм“, в батє-
рійній канцєлярїї, то певно, що се не
була та дїяльність, при якій власне мав
він знаходитись.

— Може сьміло послужити пану ка-
нонїрови „чорною“? запитав Фінгаль пле-
скаючи його по плєчи. „Чи може дїво-
чої обєдуги... Ви певно думаєте, що ви
з якийсь нічний каварї?.. До сєї пори
говорив Фінгаль те все дуже грєчним
тоном, але тепер почав йнакше: „Ви
чому не в канцєлярїї?... Ви командиро-
ванї яко „читач“, чи яко „писар“?...
Ви крадєте лише Божови і найяснїйшому
Панови час!.. Відповідайте-ж!.. Чому
не відновдаєте?“

— Прощу послудшно, пане капітан!..

та борося тільки проти правитель-ства, аби не підкопати довіря в безесто-ронність і справедливість корони.

Єдиним спасенням є зміна регуляміну, але проти тої реформи звертає ся пре-зидент міністрів, позаяк знає, що було би кіпцем его пановання. Вестимемо бор-бу далі. Не журачи ся ані о похвалу ні нагану будем бороти ся за наші істо-ричні права народні і айшу будучність в переконанню, що служимо вірно нашо-му народови. Апелюємо до суду історії, котрий віддасть нам справедливість. Ба-жаємо того не тільки для нас, але також для монархії, аби се переконанне не прий-шло за пізно.

Відтак забрав слово Бянкіні, що протестував проти виводів гр. Гудухов-ського о права вета, що ображає почу-вання католицького населення.

З черги говорили делегати Каотан і Де-люган, почім забрав слово наш посол Н. Василько, що як найенергічній-ше заступає інтереси Русинів і Буковини. Н. Василько говорив більше менше так: Сьогоднішня дебата є до-назом вірного привязання всіх народів тої держави до мо-нархії і династії, — внакше бо бу-ло би дуже легко унеможливити пола-году бюджетової провізорії, — тим не менше однак є кілька упривіле-юваних націй, в часі коли біль-шість населення має повну підставу до невдоволення. Хоч міністер справ вишніх представив нам потішачий образ справ вишніх, все таки стояло би труду посвятити кілька уваг спеціально балканській політиці. Стосунки в Сербії в такий спосіб не-сподівано розвинули ся для всіх, як й для самого міністра справ вишніх, по-чавши від Мільяні і Александра аж до Петра, що при помочи морду дійшов до престолу, що не від речі було би обго-ворити становиско Австрії до тої дер-жави. Але тепер тут перед кінцем ро-ку мусить кожний член делегації в ін-тересі поваги держави на зовні старати ся о полагоду бюджетової провізорії. Аж коли буде до того потрібний час і на-года, буде можна піддати критиці і гі-нтяни. Але бесідник мусить докладно означити становиско Русинів супроти внутрішнього положення. Др. Крамарж парікає на останки німеч-ного централізму в Австрії, але ми хо-римо менше на останки централізму німечкого як на то, що на его місце при-наймні на Буковині і в Галичині вкоренив ся централізм, що віддає в севладу в руки штуч-но утвореної більшості. Під таким централізмом терплять Русини в безпримірний спосіб. Руска нація є чет-верта що до сили в Австрії, в Гали-чині числом є майже рівна польській нації, на Буковині становить навіть більшість.

Відповів Ріснер, „пан фаярверкер скочив лише на момент до кантини і запер кан-целярію на ключ“...

— Так? Скочив на момент до кан-тини?... Чудові тут відносини!... Ті мо-менти знаю а дуже добре, вони трива-ють від 8-мої рано аж до 11-тої. За-качайте мені фаярверкера!... Книжку тут лишіть, бо ви ще по дорозі читати мете.

Ріснер побіг чим скорше до кантини і закликав фаярверкера, котрий цілком „одушевлений“ був з того, що Ріснер сказав капітанови по правді, де він про-бував.

— Ви гарбузе овечий, прегалуній“, говорив фаярверкер до Ріснера, коли оба вертали ся з кантини на гору. „Ви ро-пухо погана!... Ви йолуєте один!... Ви не могли панови капітанову сказати, що рахунковий фаярверкер із батареї 5. пі-слав за мною в якийсь службовий спра-ві?... Слухайте, наколи-б пан капітан сказав мені лише яке слівце, то... па, ви вже знаєте, що вам потім зацвіте, ви, облуплена публіко!“

Капітан сказав фаярверкови троха більше як одно словечко. Не на ганку казав він йому того, але в середині в канцелярії. Але Фінгаль так кричав стра-шенно, що міг був цілком сміло зіста-тись на ганку. Прейць Ріснер все те чув дуже добре. І чим гірше кричав в середині капітан, тим більше байд на дворі Ріснер, бо він дуже добре знав, що та вся лайка висипіє потім на його голову.

Ріснерове пророкованне не було фаль-шиве. По хвилині втворились раптом

Др. Крамарж парікає на то, що не сно-вно іще жадана що до урядової мови че-скої, що іще нема чеського університету на Моравії, а чи знає однак др. Кра-марж при всіх своїх жалях, котрий тільки літ був союзником польского клю-бу в парламенті, що руска нація, май-же найбільша нація в Австрії, се-годня іще мусить вести тя-жку борбу о образованне в середніх школах в народ-ній мові, що вона крім кількох ка-тедр не має власного університету, що три і пів мільйонів народ на 232 гім-назії в Австрії посідає лишень 4 гім-назії, в часі коли Польки мають 42 гім-назії, що Русини від тридцяти літ на Буковині ведуть борбу о гімназію і до-черва сего року з найбільшим трудом дістають першу класу не рускої, але ні-мечко-рускої гімназії? На Буковині, де Русини становять більшість, знаходять ся упра-ва церкви в руках румун-ських. Панове пам'ятають іще, що пе-ред двома літами більше як 630 студен-тів мусіло опустити львівський універси-тет, котрий свого часу засновано для руского народу і ту саму особу, ради якої то стало ся, сего року з поминенем руского кандидата вибрано ректором! Це було провокацією, аби наші молоді люди знова утікали з краю. Вони не могли того зробити, бо вже перша сесія з нищила велике чи-сло руских молодців на чужих універси-тетах. Вони мусіли остати ся, і коли вони відновили демонстрацією, то у відпо-від переоголосовано станиславську гім-назію в соймі! Можна отже зрозуміти, що ми ніколи не можемо при-стати на виложення др. Крамаржом план федеративної держави, на основі історичної минувшини країв мимо вся-кої симпатії, яку ми маємо від давна до чеського народу. Жаде н Русин не міг би пристати на той план, бо через то стала би ся сего-днішня держава в державі Галичина польскою монархією, котра лишень в малій звязи стояла би з прочими дер-жавами Австрії і проти того мусить Русини як найенергічніше запересте-увати. З охотою ми придуцаємо ся до ідеї др. Бернрайтера. Ми є щасливі ізза того, що ся ідея не вийшла від радикального Русина, лишень від его скеценцій міністра др. Бернрайте-ра. Якійсь час ми навіть надіяли ся, що при довголітних добрих взаєминах вірноконституційних великих посідачів з польским клубом може навіть ся ідея у тих посідачів доспіла. (Веселість.) З польскої однак преси ми довіда-ли ся чого пильного. Ми є однак пе-рекопані, що також та ідея в тій дер-жаві колись мусить прийти до перерізу. Аж від дня, коли Ав-стрія складати ме ся з ряду рівноу-

двері і капітан Фінгаль крикнув: „Ввій-діть до середини, Ріснер!“

Ріснер увійшов. „Фаярверкер каже мені, що він мусить заперити перед вами канцелярію, коли десь виходить, бо ви тикаєте ваш замазаний ніс в річи, котрі вас зовсім не обходять!... Навіть між резерватними розказами нишпорите!... Ну, я вже вас навчу!... Я вже згащу вам ту жалку цікавість!“

Три жертви мав Фінгаль, його лихий настрій став щезати, коли після відтри-маного рапорту диктував фаярверкеру: „Рахунковий фаярверкер Фінгаль дістає при рапорті — із причини занедбання своєї канцелярської роботи остру пагану. Ка-нонір Бенцель Новотний дістає за по-биття коня 3 дні заостреного арешту.“

Старший канонір Альойс Ріснер ді-стає за безправне читанне резерватних нисем 14 днів касарняного арешту!... Так!“

Фінгаль вертав домі. Лише ще одна річ тяжила на його серцю: Чи Марія нічого не „ляпала“. А коли йому кухар-ка отворила двері, зашита він тихонько: „Ви не говорили нічого пані? ... Але ні, видможни рап капітан...ви прецінь робили лише собі жарт!“

Коли Фінгаль відпівав шаблю, щіп-нув ще раз кухарочку за лице і сказав: „Так повинно бути, Маріє!... Пані не конце мусать все знати!“

Потім вступив до кімнати... Його лице показувало, що він вельми охочий... Його лихий настрій щез зівсім.

правнених національних кру-гів, що свої національні справи будуть могли зала-годжувати у себе дома, з центральним парламентом для певних справ, що доторкують ся цілої держави, до котрого вибрано би відноручників лишень в той спосіб як сегодня пр. м. до делегації, зможе Австрія сповнити свою місію в Європі. Бесідник гово-рить проти регуляміну, який планують Польки в парламенті, бо Русини по бо-ють ся відновлення заліз-ного перетяги, а обструкція є нещастем для Австрії в еї теперішнім положенню су-проти Угорщини. Плановане нею поваленне др. Кербера не стоїть в йі-якій пропорції до шкоди, яку обструкція накоує Австрії. Бесідник голосувати ме за провізорією, бо Русини іще завсідги тримають з державою і не хотять під-копати еї могутності, мимо того, що мають найбільше недовіре до правительства і радників корони спеціально Галичини. (Оживлені оплески і признання.)

Нова українська часопись.

„Промінь“ Під тим заголовком виходить ме в Вашнівцях над Черемо-шем на Буковині від 1. січня 1904. року суспільно-науковий орґан руско-україн-ського учительства 1. і 15. кожного мі-сяця і коштувати ме на рік 6 К. — Програму сеї часописи поміщаємо в нов-ній основі:

Від видавництва. Проміне впе-ших ідей, яке колись мейено еше при-свічувало народам в їх духовім роз-витку, стало в новітніх часах збирати ся в чимраз ширші світліані полоси, ко-трі вже на добре роз'яснюють невтомно-му людському духови дорогу до поступу. Жмут того проміня, кинений на всесто-ронний розвиток людскости, освітив і виказав, що наука є загальне добро, що нарід, котрого свідомість скристалі-зує ся в обширний критичний знання, сту-пняти уже тимчасим на золотий місток, ве-дучий через пронасть духової пітьми до красної будучности. Знана робить чело-віка, чи нарід, спосібним поняття свое-становище і задачу у світі, оно є під-ставою і кермою життя і его розвитку в усіх напрямках, без него не може обійти ся жадна одиниця, жаден нарід, коли не хоче улягати в тяжкій борбі о екзистен-цію. Тому ті, котрим серед загальної культурної роботи припало в участі як раз наділяти тим знанем будучих членів суспільности, а тимчасим головню пода-вати напрям цілому їх суспільному, на-ціональному, родинному і індивідуально-му життю, вироблюючи сильні характери спосібні до осягнення найвищих ідеалів добра і правди — ті люди мусять пере-довсім уже посідати вище загальне образованне, яке лиш уможавляє зрозумі-ти ясно ідеї духа і часу.

Безперечно — народні учителі є го-ловню тими робітниками, на котрих само-вже знає викладає обовязок кувати для поступу широку дорогу серед тверлого ґраніту духової пітьми і упереджень, щоби запевнити людскости, а в першій мірі своему народови, красну світліану будучности. Тим тяжші обовязки лежать на учителях руского народу, котрий як-раз стремить доперва до здобуття гідного становища поміж другими культурними націями.

„Промінь“ буде по можности обго-ворювати всі причини, які стоять на пе-решкоді учителям до сповнення тих обо-в'язків без огляду на те, чи ті причини лежать муть поза учительством, чи тани в самім учительстві, як рівнож старати ся ме управити і з'єдинити діля-ність тих учителів-Русинів, що вже пра-цюють серед народа, а з другої сторони заохотити і втягнути до народної праці і тих, котрі з різних причин стояли до тепер осторонь від неї.

Кожий всяка праця, а найначе про-світньо-культурна лиш тогди може бути богата в успіхи, коли дотичні робітни-ки мають як найбільшу свободу ділани, то в інтересі доброї справи буде „Промінь“ стояти на сторожі повного шано-вання заповучених законами прав горо-жанських і головню берегти, щоби гро-мадянська діяльність народних учителів не була обмежувана; особливо буде зай-матися справою дисциплінарного закона, котрий не допустить до різних без-

правств і народних учителів в їх робот-снийованні.

Не треба здає ся і згадувати, що „Промінь“, уважаючи матеріяльний не-достаток учителів за головну і найва-жнійшу перешкоду в їх культурній ро-боті, доті не спішно, довн та справа не буде справедливо після жадань учите-лів полагоджена.

Дальше — маючи повну свідомість того, що лиш образовані учительські сили можуть правдиво успішно працювати, а противно учителі чи учительки з малим, або мірним образованнем приносять на-родови і державі більше шкоди чим хи-сна, поперати ме „Промінь“ загальні бажання цілого учительства в тім напри-мі, щоби власті шкільні приймали до учительської служби лиш кваліфіковані сили, та щоби заведена, в яких образу-ють учителів, були зреформовані відпо-відно до свого призначення.

„Промінь“ порушати ме фахові спра-ви педагогічно-дидактичного змісту, слі-дити за розвитком і хибами краевого шкіль-ництва, вести оцінку підручників шкіль-них і подавати цілий ряд статей з ріж-них галузей знання.

Консеквентно з повисше виложеною програмою буде „Промінь“ поперати вся-кий поступовий рух, який дебує появ-ити ся в суспільнім життю.

З огляду на те, що „Промінь“ буде розсвітлювати питання найріжнородній-шого змісту і то самі актуальні, важні не лиш для учительства, але взагалі і для ширших кругів суспільности, тим-то і може сподівати ся із вірою піде в світ, що руська публіка радо его пови-тає і зі своєї сторони підопре моральні і матеріяльні.

Комітет видавничий:

Олександр Варбір, Анеля Бабюк, Іван Бажанський, Осип Безпалко, Микола Га-вришук, Іван Герасимович, Іван Дани-левич, Іван Дашкевич, Ля Ляок, Сергій Канюк, Лаврий Карбулицький, Констан-тина Малицька, Дарій Пічуляк, Остап Полювич, Іван Ситюк, Євгенія Ярошинська.

(Просить ся другі українські часо-писи о перепечатанні сего оголошення.)

Студентські розрухи в Київі.

Студентські розрухи в Київі, про-які ми вже писали, прибрали в дальшій ході дуже бурливий та кривавий характер. Про се одержало львівське „Słowo Polskie“ ориґінальну кореспонденцію з Києва, яку в ско-роченню переказуємо.

Нові розрухи зачали ся з нагоди університетського суду над 31 про-винившими ся студентами. Сей суд відбував ся минулого понеділка ве-чером. Перед університетом зібрали ся товпи студентів, бо до середини не впускала їх поліція. Серед сту-дентів кружили відозви „Спілкової Ради“ (Союзного Сов'єта), визнаючи, щоби вдерти ся до університету силою і розігнати суд. О 9-ій год. суд перервано і все поки-що спо-кійно розійшло ся домі.

Слідуючого дня, се єсть ві второк, вже від рана площа перед універ-ситетом заповнида ся товпами сту-дентів і відділами поліції та кінних козаків. На університеті прибите оголошене ректорату, що входить до університету можна лише за оказанем легітимації головню бра-мою. Се роздратовує студентів. Група з кільканайцятьох входить до брами та пробує перейти коло столів, при-яких сидять підінспектори, що кон-тролюють легітимації, не оказуючи їх. Але педелі відпирають їх на двір і замикають тяжку браму. В тій хвили товпа студентів напирас на браму, роздає ся тріск і ломіт, брама паде, виважена товпою. Сту-денти впадають до університету: субінспектори кидають свої столи і втікають на осліп. Студенти, про-гнавши їх, обходять університет

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через шлу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщенях опускається на цілий процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до салонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вази, жирандоли, етажерки, столики салонні на цв'їти, зеркала, тали на візитки, пожебнички до цигар, прикраски, лорнети, етуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші недесарія, куфрі і різномодні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мотонки з шкіри, жемчугів, шовку і цигалі. Вахляри з правдивих струсєвих пер і газів.

Товари обувяні. Самоєїйна продаж обуви з Гудинської фабрики Ф. А. Поцера і з інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевки суконні обкладані лякером, Boxealf і Chevreaux з шовковим плішем і трикотівним н. тром для панів дам і дїтїй. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вирав гімнастичних.

Товари футрянні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, з куни і різномодні модні виробы; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футрянні для хлопців і дївчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і плішні того рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все з найліпшої сорти.

Шапки футрянні і суконні. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutrice для панів хлопців і дїтїй.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле Егера і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, есєтєму Д-ра Лямана, як також піввовняні і вовняні опаєски, штани, дїточі одяги, паньчохи для дам і дїтїй, паньчохи до польованя, огрівачі колїв, карку черева і пугльєів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дїтїй.

Кальоші і черевки до снїгу найліпші фабрикати, самоєїйна продаж тихже, з паген-тованими підоньвами, на котрих н. мож поховануги ся.

Коци до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полєві крієла, плаєики для дїтїй і до того чєщї. — Білє мужєськє, ковнярики, маншєти, хусточкє з найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушницї і різна мунїция.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютента майстерского курсу ц. к. технологического ремесленного музея у Відні, і запряженого судового знатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дїтїй.

Замовленя виготовляєть ся сєйчас з заграничних шєір.

При замовленях з провінції пожаданє, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Православний

МОЛИТВЕННИК!

для молодїжи,

є до набутє

в Папірни „Рускої Бєсїди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане

10 проц. рєбату.

Ілія Маріян

торговля рибами

в Іцїанах на Буковинї

висїлає живї карпї і щупакї в 5-кі-левих пакетах. Пакєт оплачений вьє до кожної зєлізничої стациї коштує 5 корон. — Висїлка „Eilgut-om“ відповїдно дешєво.

37 (3—5)

З ЯКОРОМ СКРИНОЧКИ ДО БУДОВЛЕЙ І МОСТІВ.

Скриночки з яко-ром, що взаїмно пієля плїну доповняють ся все сєуть найпрїємнїй-шою забавою дїтїй; але они сєвоїм велїча-вїям будїляямї і мо-стами і дорєсам дають займєву розрїзку і не по-винні хїбувати при жєдних Рїздвяних подарунках.

Скриночки на мостї готовї до ч. 22 і мїєть єтьїлки прєгарних вїзрїв до будови мостїв, що кожний, маючи вьє скриночку з камїнцямї до будови, повинєн сєбї їх в доповнєнє докупити. Влїзні о тїм, як і о нових укладових забавках Сатурн і Мєтєор узнєє кожний з ілюєстрованого плїнїка, що висїлаєть даром і оплачено. При закупї жєдати лїш скриночки із славного маркєю якор, бо вєї другї сєуть лїш наєлїдуванєм Рїхтерівського ориєнальнєго фабриката, На складї по вєїх єлєдках забавкових товарів вїраю і за границєю.

Ф. А. Д. Рїхтер і С-пка

королївєкі надворні доставчї

36 (7—7)

Контора склад: Operngasse 16. Wien. Фабрика: XIII/1 (Hietzing).
Rudolfstadt, Nürnberg, Olten, Rotterdam, St. Petersburg, New-York.

Вьє вийшов

з богатим і дужє займєючим ємієтом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бєсїди“

на рїк

1904

Можна єго набути

в Папірни „Рускої Бєсїди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2.

за 50 сотиків.

Важне для кожного!

Випродає!

Неуважно тєло! Можна замовити лїш за 6 К. 10 с. чудєсний гар-нітур з сїмидесять чєстїх-мєждєєть коштовних прє-красних предметів.

КС 6-10
КС 6-10
КС 6-10

Випродає!

1 Нікєлевий кишєнєковий годинник (Remontoir з якорєм) марка „Syst. Roskopf Pat.“ іде 36 год. і показує сєкунди, в красєо гравїрованїй опрєвї, докладно зрєгульований з 3-лїтньою гаранцїєю і етуї. — 1 єлєгантний гольдєнований або нїкєєвий лєнцєшок (парїєський єсєтєм). — 1 шпїльєка до краватки, гольдїн-ванє з імітацїєю брїлянта. — 1 пара позолочєних єпїнок до маншєтїв, марка „Garantie“. — 1 гарнїтур гольдїнованих єпїнок до ковнярїків і прєдїв (5 штук). — 2 гольдїнованї прєстєпї з гарними камїнцямї. — 1 зєр-каль є кишїнєковє разом з єтуї.

Отєих вїєшє наведєних 14 вартєстєвих предметів, разом з годинником висїлає за 6 К. 10 сот. за послїзлатою або за попереднїм наєлєзанєм грєшнїй єїрма

Братя Гурвїц, дїм єкспєртєвий,
Кравїв, Стрєдом 17.

Кому єя не подобає сє, можє в прєтєгу 8 дєнь зажадати сєвоїх грєшнїй назад. Отжє замєвляючий не поносїть нїякої стрєги. Богато ілюєстрований катєлєг ювїлєрєських виробів — дармо і о лєчено. Відпрєдавцї і аєнтїв прїнимаємо сєйчас.

33 (12—20)

Великий склад ДРУКСОРТІВ

для

шкїл народних
урядів парохїєльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дїєтєти можна

по дужє дешєвїй цїнї в друкарнї

„Рускої Рєдї“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.
(0—0)

Г. ФАЙЛЄС

усувач нагнїтон

Чернівцї,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при уличі Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламациі неопе-
чатані вілні від оплати почтової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„пів року	10 „ — „
„чверть року	5 „ — „
„місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсерата
платні в Чернівцях.

Б ю т ь !

Вже більше як повних двадцять
літ стогне буковинський православ-
ний нарід руский під ярмом руму-
нізаторських верховодів церковних.
Вже неодна, а десятки, ба навіть
сотки скарг та протестів піднесено
зі сторони нашої за той час в ріж-
них хвилях, на всяких місцях і пе-
ред ріжними особами, покликаними
чувати над порядком у церкві і не
допускати, аби церковні верховоди
кривдили більшу половину вірних.
Від скромних скарг покірних паро-
хиян на своїх душпастирів перед
владикою і консисторією аж до ве-
личавої демонстрації тисячів народу,
яка відбула ся сего літа в митро-
поличій резиденції, від простого
скопостатовання якоїсь кривди і вне-
сення дотичної чемної просьби в до-
розі журналістики аж до апеляції
до св. синоду митрополичого — ми
здає ся вже вичерпали всі способи
звичайної самопомочи а zarazом
терпеливості безправно і безкарно
гнобленого народу.

Але замість щоби нам помочи,
окричано нас бунтівниками; замість
щоби нас потішити, верховоди за-
гоняють нас цинічними відповідями
в розпуку; замість умирити і ука-
рати ворогів-напасників, церковні
зверхажки мовчать мов закліті та
спонукають вже тим самим і в инь-
ний спосіб — і так розбуялих по-
виністів-румунізаторів у нашої церкві
до неімовірних вибриків супроти
всього, що нам сьвяте, миле та рідне.

Неосвідомленому з нашими від-
носинами на полі церковнім трудно
повірити, як тяжко збиткують ся
над рускими громадами ріжні не-

долюдки-вовки в овечій шкурі душ-
пастирів, але в тім лежить як раз
система верховодів православної
церкви на Буковині против знепа-
виджених їм вірних рускої народ-
ности. Вже в семінари духовнім ви-
ховують богословів в душі нетерпи-
мости супроти Русинів. Таку сис-
тему у веденю духовного семінара
запровадив перед двадцятими роками
гонитель руских вірних, митрополит
Морар. В сїм душі провадили тео-
логів, будучих „душпастирів“ рус-
ких вірних, его наслідники і апостоли,
ба пішли ще далше. Ту систему
нетерпимости і ненависти видоско-
налювали вони від року до року чим
раз все більше. А тепер, за митро-
полита Репти дійшло в останніх
днях в богословескім семінарі під
оком і боком митрополита до не то
нехристиянських а просто звірських
вчинків гонення і мучення двох оди-
ноких на всю семінарію руских
богословів, чого не бувало навіть
за часів Мораря.

Ізза ворожої системи супроти
всього, що руске, яка панує у цер-
ковних верховодів, молодіж руска
відскачила від богословеских студій.
Були часи, що ніодні слухач-Русини
не був там записаний. В останніх
роках виливали рускі патріоти на
молодіж, щоби записувала ся на
богословіє. Ізза того впливу було
тогді в цілім богословескім семінарі
„аж“ шість руских богословів. Але
нід впливом найновішого духу,
який за теперішнього митрополита
віє посеред мурів „резиденції“, пере-
стали ті шість теологів бути Русини-
ми, вони записали себе сего року
уже не Русинами а Москалями.
Доси записували ся як „Ruthenen“,
тепер вже як „Russen“. Се най-

новіший і перний здобуток митро-
полита Репти на полі церковнім.

Знов ізза нашого впливу запи-
сало ся сего року нових двох Ру-
синів на богословеский факультет.
Сі два питомці необзнакомлені ще
з духом церковних верховодів за-
писали себе при вписі Русинами,
як попередно й тих шістьох. Та на-
зави того духа не довго їм було
ждати.

На нових руских богословів по-
чали волоскі товариші натхнені во-
рожим духом, який віє з гори, з
першу відати словами. Але питомці-
Русини відгризли ся, як могли, і
не переписували ся ані на Волохів
ані на Москалів. Тоді напала ру-
мунізаторська дич на них чинно, об-
робляла сплячих кулаками, закинувши
їм на голову коци. О півночі му-
сїли оба нещасливі рускі теологи
втїкати із спальні на двір. Побіті
і обдерті звірською рукою товаришів-
„богословів“, явили ся вони перед
ректором і просили, аби їм по-
зволити втечи (!) із семінар-
ського закладу в місто на ніч. Рек-
тор у своїй „великодушності“ по-
зволити на се (!) не-
щасливі переночували в місті і вер-
нули другого дня назад до семінара.
Се діяло ся перед кількома тижнями.
Якийсь час був спокій. По тім роз-
почали ся ті самі муки, з першу
язиками а потім знов кулаками. З
середини на четвер, 16. с. м. знов
влетїла товпа молодих румунізаторів
до спальні тих двох мучеників-бого-
словів руских нічною порою, заки-
нули коци на голови своїх жертв
і стали кулаками бити та на них
біле дерти. Знов виривають ся не-
щасливі жертви побіті з під рук
катів і знов біжать зимовою порою

боєї і простоволосі, ба майже голі
до ректора просити знов о ласку,
позволити втечи із семі-
нара в місто десь на піч-
ліг! Знов та сама великодушність!
Знов дозволяє ректор не-
щасливим жертвам поза-
мурами семінарського за-
кладу переночувати!

І знов буде церковна зверхність
вести „слідство“, виїде може
ще й на таке, що сі дві нещасливі
жертви каламутять воду всім
„бідним“ семінаристам. І знов
будуть ся ті гонення доти повторити,
доки не зрозуміють ті дві рускі
жертви, о що церковним верхово-
дам властиво ходити: доки не за-
пишуть ся вони у Волохи або після
найновішого винаходу у Москалі.
Тоді буде спокій, тоді будуть і сі
два знепавиджені богослови добрими
і гідними питомцями.

Коли-ж характерність і народна
честь не дозволять сим двом руским
мученикам-богословам на таку зраду
свого рідного руского народу, то не
остане їм нічо иньше як вискупити
із богословеского факультету або
бодай із семінара. Але оба вони
бідні, отже не в силі о власних
матеріальних силах утримати ся на
богословію. А сего церковні верхо-
води-вороги лиш хочуть.

Нечувані се події на сїм полі
деінде. Руских старих душпастирів
виставили церковні верховоди на
загибель по Голодівках а прибутов
молодших сид унеможливають вся-
кими способами, коли треба, то на-
віть кулаками, як се найновіший по-
діїв семінари показують. Основаню
стипендій для молодіжи рускої, що
хотїла би посвятити ся сьвящен-
ному стану, спротивляють ся цер-

„Акорди“.

Антологія української лірики від смерті Тар.
Шевченка. Уложив Іван Франко. З ілюстра-
ціями Юліана Панькевича. У Львові, 1903. На-
кладом Українсько-руської видавничої спілки.

Перед нами розгорнена розкішна
книжка, формату лексиконової вісімки, з
гарними орнаментами на народних мо-
тивах, з хороними стилізованими цві-
татами. Се рішучо найкраща — бодай з
технічного боку — книжка, яка на нашому
літературному торговині появилася до-
нині. Нагуляна річ, що про таку но-
вість мусїла заговорити наша публіка
і часописи. „Літературно-науковий Ві-
стник“ за місяць грудень порівнює „Акор-
ди“ з попередніми двома антологіями:
з антологією виданою „Академічним
Братством“ (давнійше „Дружний Лихвар“) і
з ювілейним виданем столітнього істно-
вання нашої літератури — антологією п. з.
„Вісь“. Хто бачив ті дві антології,
той мусить признати під усяким зглядом
перше місце „Акордам“. Видане „Акаде-
мічним Братством“ доволі собі скромне,
не, улаштоване нехитро, вибір поезій
недоладний і скупецкий — та врешті
їй не було в чому так дуже вибирати,
з витком Шевченка, Федьковича, Кулі-
ша, Котляревського, Руданського таї кіль-
кох иньших. Виданеж „Вісь“ дає на-
глядне свідцтво малого обзнакомлення
з українсько-руською літературою, тому,
хоть впорядки її видавці його мали в

чому вибирати, вибрали не дуже влучно,
полюшючи на боці подекуди й самих
добрих поетів. Отже найкраще й під
тим зглядом представляють ся „Акорди“,
чого запоруку давало бодай само їм
впорядки й його дорадики.

Та все таки й тут найшлюб ся де
що таке, що годі поминути мовчанкою.
Вираді „Наук. Літ. Вистик“ новітнє,
що під зглядом вибору поезій старали
ся редакція „подавати, що знайшла най-
краще в якого поета, при чім звер-
тала все увагу, аби вибір із нього сто-
яв у відповідній пропорції до
цілої його поетичної продук-
ції“. Отже в „Акордах“ повинні ми
знайти що найкращі твори, найбіль-
ше характернізуючі поета. А до
того ще сам порядок, в яким оден поет
по другім наступає, назавби хіба дога-
дувати ся, що редакція антології на-
матала ся узглядити й хронологію. Таї
справді бачимо, від Куліша почавши,
одного поета за другим аж до молодших
в такому порядку, як вони по собі ви-
ходили на літературну арену. При „мо-
лодших“ показують ся вже деякі доволі
ности. І то не при таких „дуже моло-
дих“. От возьмїм хоть би й Марка Му-
раву (Сильв. Ленкого) (стор. 201), що
виступив на літературне поле доперва
за припущення свого сина Богдана Лен-
кого. Віримо, що він і передше написав
дещо, але не виходив з тим у світ і то-
му скорше хіба належить хронологічно
в пізнійшу добу, поза Маковеем, В. Лен-
ким, С. Яричевським. Так само не туди
належить Віра Лебедева (275), а вже

зовні несправедливо приходить в анто-
логію Богдан Ленкий (278) перед
Сильв. Яричевським, якого вірші,
скільки собі пригадую, печатано вже в
р. 1891, коли В. Л. виходить на поле
літератури доперва 1893/94. Річ певно
зрозумїла, що в хронології молодих (та
не дуже!) писателів трудніше з'орієн-
тувати ся, чим у старших. Але факт
остане фактом, що в „Акордах“ хроно-
логія хропає.

Пропорції в числі вибраних
творів з деяких поетів не хоче нас по-
реконати ані трохи. Такий плідний поет
як Корнеліо Устиянович (87 стор.)
заступлений двома, а Павло Чубин-
ський (98) трьома поезіями, коли Вол.
Навроцький (130), автор кількох ліри-
чних віршів, має рівнож два вірші. Крив-
да стала ся в тому згляді також Іларіо-
нови Грабовичеві (146) Вол. Ма-
слякови (148), Маркови Мураві 201,
сей репрезентований тільки одним і то
не дуже характеристичним для нього
віршем.) Сильвестрови Яричевському
(282, на більше як 600 до тепер наис-
кращих віршів — лиш оден в антології),
потрохи й Гнатови Хоткевичеві
(288) — коли знову більшими зглядами
їхать ся тут Кость Ухач-Охорович
(186), Микола Чернявський (250) помію
слухної вартости його творів) таї Оле-
ксандер Козловський (292 справді
талиновитий поет, померший передча-
сно на чахотку). З В. Ленкого можна
було вибрати дещо більше характер-
истичного, бо подані поезії освітлюють
його талант трохи за односторонню.

Вибір поезій не всюди може чи-
тача доволити. Деяку не конче поети-
чну поезію можна було опустити, иньші
знову слабші річі тільки шкодять добрій
славі репрезентованих ними поетів. А
врешті й само неперечечане деяких
слабких творів з попередньої антології
„Акад. Братства“ не дуже було потрібне.
І так — можна було опустити зівсім
без ушкоди поетичної слави Кописько-
го вірш п. з. „Моє бажання“ (49); Ку-
ликове віршоване п. з. „В мене серце
до любови“ (59) (такі річі можуть вва-
жати ся перлинами поезії в збірці якого
недотепи-поета гімназиста!); „Пригча
Христова про сїча“ в вигляді в біблій-
ському тексті лірише, чим у вірші Але-
ксандрова стор. 65., сеж віршована
проза. З Вол. Шашкевичем мало
було клопоту в виборі лірики. „Бури на
озері“ (121) Ів. Манжури також не
перлина йогож поезії. З Олеке. Коле-
си можна вибрати далеко вдатіиші
і більше характеристичні для нього тво-
ри, як те „В світ за очі“. Інтересні
його річи находимо хогби і в збірці
„Вперед!“ 1888 (?). З поезій Сильв. Яри-
чевського (282) можна було знайти
хіба красшу річ із новіших віршів, яких
було не трохи в Ділі, Буковині, Поступі,
а навіть в близькому редакції „Акордів“
„Вістникові“. Із Сергія Бердєєва треба
було знайти дїншу „віршовану роботу“, а
Шелудьковського „Вовка“ (301) могла
редакція таки ласкаво забути напеча-
тати. Треба було бодай дрібку доброї
волі, аби прецінь і в числі творів і в
виборі їх бодай трохи не дїтнути пое-

ковні верховоди вже від 13 років по нині, а тих, що відважують ся вступити й без того до семинара богословського, переробляють після найновішої рецепти на Москалів, а непослушних бють в голову кулаками і „позволяють“ їм забирати ся.

Страшні се події, страшний се стан рідки, хоч загальнознаний; але ще страшніша та дійсність, що нема нікого, хто би спинив такі безправства і насильства. Аджеж тих поодиноких достойників церковної зверхности іменував на їх становисках сам цесар!

Ми перековані, що цесар не на те їх поставив на се високе становище в дієцезії! А про те правительство спокійно придивляе ся таким страшним безправствам.

Православний руский нарід вже прийшов до переконання, що нема що на віцію поміч числити, хіба на свою власну. І руский нарід зробить собі порядок у своїй церкві. Він не дасть собі видерти свою прадідну церкву і віру!

Лютуйте вороги! Лютуйте, най нарід бачить ваші вчинки!

Лютуйте! Чим гірше, тим ліше!

Вісти з Вашківців н. 4.

Тому кілька місяців взад відбула ся завзята борба в нашій містечку з нагоди виборів до ради громадської меж Русинами а злученими Жидами і Поляками. Не ходило тут о національну перевагу в громадській раді лише о те, чи стара рада громадська голосна зі своєї односторонності і залежності від тутешнього обшарника, яка не мала і не має — бо она іще на жалі існує — ні кріхитки зрозуміння для культурних і економічних потреб своїх громадян, чи ся рада мала уступити роботацій від нікого незалежній новій раді, чи остати ся? Перше домагання ставили Русини, друге злучені Жиди і Поляки. Мінна часть Жидів згуртована в „Сюні“ не важила ся стати по стороні здорових стремлень Русинів, бо не довірила їх силі і організаційному змістові. І так порізняли ся ці дві групи, і як деякі твердили, стали одні другим смертельними ворогами. Се було тому п'ять місяців взад.

Тому тиждень святкували тутешні Сюністи свято Макавеїв у божни-

ці. Кого бачимо в перших рядах жидівської божниці? Ц. к. шкільного інспектора Спинула, тут. парох о. Купчанка, правит. конценету Кобиднянського, тут. лікаря Пйотровського, наших учит. Гарасимовича і Гараса і депутацию мужицького товар. „Січ“ зі своїм кошом, учит. Безпалком і осаулом Дюрдієм Лисаном. Голова „Сюну“ антикар Віднер звернувся з сердечними словами у своїй привітній промові до представителів „Січ“, і зазначив, що їх свято Макавеїв набирає з присущістю селян великої і далекосягаючої ваги, що тут творить ся союз двох народів, що дає собі належати. По вокальних проханнях хору тутешнього „Сюну“, який виявляв ся зі своїми слабими силами із сеї задачі світло, і по промовах черновецьких „Газмиев“, удали ся „Сюністи“ з своїми гостями до гостинного дому на комерс. Аж тут ропочали ся неспокійні сердечні промови і розмови вели ся далеко поза північ. Кошовий Безпалко в своїй німецькій і рускій промові підніс подібність ляхів до обох народів, показав на причину сего, на середовищну брутальність, яку мусіли і подекуди мусять іще тепер терпіти ці два народи, на підвиги цих народів від занепаду до кращого, культурного життя, яке спричинив поступ, вільнодумство, і демократизм. Він ні не дала, що лише під стигом поступу і демократизму можлива злука цих двох народів і закінчив, що товариства „Січ“ і „Сюні“ працюють в тім напрямі, а як ся праця піде неспокійно далі, то певно побачуть Жиди і Русини в мирі і злучі кращі часи.

З одушевленням прийняли сю бесіду всі присутні, в оказанню смпатий з обох сторін не було кінця.

Так закінчило ся се не лише для мешканців Вашківців але і для краю пам'ятне свято.

Та кому ж завдячити сю здорову і розумну злуку Вашківських горожан обох народностей, сей коментарі не даємо займатись? Лише культурній праці, якої підняла ся з одної сторони „Січ“ межи селянами, а „Сюні“ межи жидами.

Ми сподіємо ся, що і правительство зуміє пошанувати сю працю і як не подасть помічної руки січовим організаціям, то бодай залишить свої упереджені до сеї організації і не буде ставляти їй перешкоди, як се стало ся в останній часі у самих Вашківцях. — *Гракс.*

Вісти з Відня.

Ріжні події в Галичині, Буковині і російській Україні відбивають ся на життю нашої віденської рускої молодіж-

зи заставляють її реагувати на значні явища в народнім житті взагалі і в житті української молодіжї зокрібно. Ранійше в „Буковині“ ми подавали резолюції зборів рускої віденської молодіжї. В останні часи відбули ся також віча спільно з Чехами і Словінцями, де була порушена справа славянських університетів в Австрії і обговорювали ся студентські розрухи в Києві. Явили ся на віче студенти всіх славянських народів і партій. З руских послів явили ся Н. Василько, др. Гладшівський, Барвінський і др. Сміль Стоцький, який під той час случайно був в Відні.

Референт в справі руского університету студ. Назарук зазначив національний утиск, до якого причиняють ся други славянські народи що до Русинів, схарактеризував боротьбу за львівський університет; він згадав про сецесию руских студентів з сего університету і про поступоване властей супротив рускої молодіжї по повероті назад до Львова, — поступоване, на яке рускі студенти відповіли демонстрацією. Бесідник закінчив в тому змісті, що Русини домагають ся свого власного університету, не відбираючи Полякам нинішнього спільного, але жадають утримувати його на так довго, доки не будуть мати свого. В вічевій дискусії найсміливішим становище для нас заняли Чехи. Чеський студент Жена в своїй промові згадав про приняті наших студентів-сецесіоністів до чеського університету в Празі, вдало сквалфікував демонстрацию руских студентів з дня 16. жовтня с. р. проти кс. Фіалка. Найзавзятіше виступали полуденні славяни: вони віденського університету не визнавали німецьким, але австрійським.

Друге віче, яке скликали Українці і Росіяни відбуло ся дня 12. с. м. з ціллю задемонструвати против поведіння царського правительства супротив студентських розрухів в Росії. На се віче зібрало ся понад 500 студ. всяких народностей, крім Членів „Буковина“. На збори явили ся також др. Офнер, соціаль-політик і др. Еленбоген, соціаліст. По отворенню зборів перший забрав слово др. Еленбоген. Схарактеризувавши відносини Росії до Європи, бесідник перейшов на Русинів. Др. Еленбоген повторив думку соціаль-демократів що до поладження внутрішніх відносин в Австрії, іменню: автономія всіх народів. Політиком-Німців, котрі задля голосів не вважали б не сповняють справедли-вих бажань Русинів, є глуна. Поляки не бинародовлять Русинів, але з свого боку Русини мусять позбутися своєї старої смирності. Правда рускі посли виступають тепер сміліше, але ihr Naeken soll noch steifer sein.

Еманіпація руского народу почала ся, про се свідчать після думки др. Еленбогена галицькі викори з 1897 р.

її гарну форму. Антологія русько-української лірики дістала гарну шпату завдяки кисти талановитого артиста маляра Юліана Панькевича. Ті образки, яких кілька уміщено в книжці, підносять настрої; ті орнаменти на народних мотивах; ті дрібні вінетки кінцеві й чудово стилізовані цвіткі — все те доповняє гарної цілості. Одна тільки „цвіт-ка“ могла б була зістати в артистичній теці: ся мігла, що нею на стор. 98. обдарував артист Павла Чубинського. Стримаємо її в книжці ще пару разів. Се на правду нічого такого ладного. Друк четкий, чистий, виразний.

Такі видавництва в інших наро-дів не є рідкістю, у нас поки що — першина. І тому не дивно, що в тій першій знайшло ся так багато хиб. А вражає се тим прикріше, що імя виорядника давало запоруку діншої роботи. А до того ще при тій помочи і поради, за яку виорядник складає подяку при кінці антології.

На будуче здало б ся при такій роботі та більше уваги, а менше — ласки..

Стефан Ярошенко.

хліборобські страйки 1902 р. „Не пануючі веретви, але робучі маси розв'язуть національне питане в Австрії“ — так закінчив бесідник свою промову.

Відтак промовляв др. Офнер. Він зазначив історичну роль молодіжї, як передових борців за волю народу. Кожде столітє має свою революцію: в XVII в Англії, в XVIII в Франції, в XIX в Німеччині і Австрії, а в XX столітї буде революція в Росії. Вся культурна Европа зачудована самопожертованієм молодіжї в тій боротьбі.

Описав промовляв студент Теофіл Мелень по руски. Він розглянув в історію революційного руху в Росії починаючи від 60 років і до сего часу. В кінці Мелень відчитав резолюцію, в якій молодіж виспих наукових заведень в Відні зібрана дня 12. грудня 1903 р. шде горючий привіт російським студентам на університетах в Петербурзі, Томську, Києві і Варшаві за їх евергічний виступ, а рівночасно питує негідне поступоване університетських властей супротив молодіжї.

На послідок збори прийняли еще одно внесенє студ. Кузель вислати російському міністерству просьбіги протест підписаний студентами віденського університету і заміняювати подібну акцію у других австрійських університетах.

На тім збори закінчили ся ці свіжі пісені „Дубинушка“ і „Шалійте“!

НОВИНКИ.

Іменования. Судовими ад'юнктами іменовані: суд. авскупанти п. Осип Бурчаківський в Кіцмани, а п. В. Маркевич в Селетині.

З суду. Президент міністрів як управитель міністерства справедливости повітовими судьями іменував судових секретарів Іллію Іллясевича в Радівцях для Боли і судового ад'юнкта К. Телімана в Станівцях для Станівців, далі судовими секретарями судових ад'юнктів Фердинанда Сиржістія в Кіцмани для Радівців і Йосахима Чунтуляка в Сучаві для Сучави.

Ліцитація газет в читальні „Народного Дому“ відбуде ся сего суботи о 6. годині вечером.

Головні збори черновецької філії „Руска Школа“ відбудуть ся в неділю дня 3. січня 1904. в „Народнім Домі“ в Чернівцях о 11. годині перед полуднем із сідуючим денним порядком: 1. Перечитанє й справдженє протоколу із попередних головних зборів. 2. Справозданє касове. 3. Справозданє про „Крейцарову Бібліотеку“. 4. Вибір нового виділу. 5. Вільні внесення й запитаня. Просить ся всіх членів, котрі задляють із членськими вкладками, виплатити їх найдалше до 1. січня 1904, бо в противнім разі не будуть они мати ні активного ні пасивного права голосованя. — *Юрій Мартинюк* голова, *Володислав Романовський* писар.

Про збори „Січ“ в Кіцмани. Другі загальні збори тов. гімнастичного і сторожи огневої „Січ“ в Кіцмани відбули ся в неділю дня 13. грудня в кав'ярній сали. Збори отворив кошовий Тимофій Корічук, витаючи щиро всіх присутних, а іменню: парубків з Лашківців і Кліводина, що під проводом своїх учителів п. Хемичука і п. Никоряка також прибули на збори. По прочитанню протоколу і справозданя скарбника приступлено до вибору нового виділу. Загальними зборами вибрані і уконстатовані: п. уч. О. Понович, яко кошовий; п. Т. Корічук, яко осаула; п. І. Павлюк, яко учитель; п. М. Мацюк, яко стравник і п. М. Северин, яко скарбник. Яко четарів вибрано: п. Н. Янука, п. Н. Латвиюка, п. Фівчука, і п. В. Люка. Вільно внесенє п. Рожки, щоби знизжити членську вкладку на 10 сотиків прийнято одноголосно. На зборах промовляли: п. Рожка в імені академічного тов. „Січ“; п. уч. Прокопович; п. над'учитель Івасюк, п. уч. Хамчук, п. академик Ярошинський. Збори закінчив нововибраний кошовий, зважаючи парубків вступати в члени сего тов., а членів заохочуючи до щирої праці в товаристві, при чім й подякував всім присутним, що так численно з'явили ся на ці збори. По відспіван-

тв. Редакція узяла на увагу навіть наймолодших авторів, повибирала з деяких навіть найновіші твори — от хитби М. Воронього віршу „На свято одерити пам'ятника Іванови Котляревському 30. серпня 1903 (9), а в інших поетів не зволіла навіть контролювати, чи немає в їх творах що кращого, характеристичнішого до напечатаня в антології. Се виглядає по трохи на протекційну систему. (До речі буде зауважити, що М. Вороний не належить з хронологічного порядку на те місце, на якому він в „Авордах“). Отже не вибрано те, „що найкраще“ було в деяких поетів, ні! І з „пропорцій“ також не багато втіх...

Незвісний рецензент „Авордів“ у „Л. Н. Вістнику“ повідає, що узяла вено навіть наймолодших. Що навіть се вчинила редакція — се не велика її заслуга, сеж бо повинно було стати ся, коли мала вийти правдива антологія лірики від Шевченка до наших часів. З тої причини не зробить редакція ніхто закиду. Ані з того приводу, що ввела в храм антології такі імена, які не дуже то звисні широким кругам нашої суспільности. Вдачна може бути наша суспільність за знакомство з талими поетами, як: І. Дровлянець, П. Залозний, Шелест, Шелудько і т. п., але з другого боку несправедливість дітнула деяких поетів, рівнож молодих і мало може декому звисних, які вже свого часу відбули прохід по шпальтам наших часописів, навіть хотіли й самого „Вістника“. Не знаходимо творів таких поетів, як: Іван Га-

ний Буцманюк, довгий час співробітник „Зорі“ в другій половині вісімдесятих літ. Поетів його деякі дуже лади, навіть ширістю й теніом чути. Нема Василя Ріленка, звісного рівнож із „Зорі“ й інших літературних видань; нема й Лозинського Михайла. Коли є деякі „найновіші“, чому нема й Осипа Шпінтка, Евг. Мандичевського, Яросл. Гордінського, хотіли: Яросл. Весоловського, Остапа Луцького, Меланії Буліної? Так і вони не менше заслужили на те, аби їх деколи навіть гарні вірші подати ширшим кругам до читаня, так — як твори тих малозвісних ліриків.

А ще одна річ: псевдоніми. Тут не придержувала ся редакція хибних засад. При імені Марко Мурава зазначено „псевдонім“, при Олені Пчілді того не зазначено. Чи може з обави? Перед ким і чим і чому? В. Корженко, Ульяна Кравченко хіба також не псевдоніми? Під деякими іменами зазначено, що се псевдонім, під деякими псевдонімами подано й правдиве імя, під іншими звісім того не подано. Взагалі велика морока, брак консеквенцій.

Та се еще булаби найменша річ з тими псевдонімами. Вони хіба могли би свідчити про доривочність роботи, але се не є ще великим гріхом.

Поминувши все те — представляєть ся антологія дуже добре так що-до змісту, як і зверхнього вигляду. І цілком справедливо. Гарна річ — повинна ма-

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна дванадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілі проценти після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до салонів і будуарів. Прибори до писав найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вази, жирандоли, етажерки, столики салонні на цвѣти, зеркала, тачи на візитки, пенальники до цигар, прикраски, льорнети, стуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші нецесарі, куфери і різномодні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мошонки з шкіри, жемчугів, шовку і цигалі. Вахлярі з правдивих струсєвих пер і гази.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви з Гюльнярської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Алтін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевки суковні обкладані ляхером, Voxealf і Chevreauх з шовковим плішем і трикотевим и тром для панів дам і дітей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суковні і з телячої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевки домашні і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вирав гімнастичних.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, а куни і різномодні модні виробы; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки а Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все в найліпшої сорти.

Шапки футряні і суковні. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutrica для панів хлопців і дітей.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле сѣра і біле із складу бавовняного гігієнічного біла, систему Д-ра Лямана, як також півновняні і вовняні опаски, штани, дѣточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до польованя, огрівачі колѣн, карку черепа і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Кальоші і черевки до снігу найліпші фабрикати, самостійна продаж тихже, з патентованими підонками, на котрих и мож поховзнути ся.

Коци до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полеві крісла, плащики для дітей і до того чещі. — Біле мужєске, ковнярики, маншети, хусточки а найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушниці і різна муніція.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовленя виготовляють ся сѣчас з заграничних шкір.

При замовленях з провинції пожаданє, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Православний

МОЛИТВЕННИК!

для молодіжи,

а до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістає

10 проц. рабату.

Ілія Маріян

торговля рибами

в ціанах на Буковині

вислав живі карпи і шукани в 5-кі-
лєвях падеках. Цякет оплачений вже
до кожної замовленої стації коштує
5 копєк. — Виславка „Eilgut-om“
відповідно дешево.

37 (4—5)

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

є найліпшим загально знаним биль усмирюющим натиранєм, в ціні
від 80 сот., 1'40 кор. і 2 кор. до набути у всіх антиках.Просимо жадати сѣй загально улюблений лік все лише
в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „якор“ з антики
Ріхтера і для остоєжности приймати лише флашки з тим
охоронним знаком яко правдиві.

29 (13—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях

отворена в неділю і сьвято від 1/2 10 до 11 години рано.

Вже вийшов

з богатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесіди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2.

за 50 сотиків.

Важне для кожного!

Випродані!

Нечувано тані! Можна замовити
лиш за 6 К., 10 с. чудесний гар-
нітур з сльзуючих чотирьох
жестких коштовних пре-
красних предметів.

Випродані!

і Ніклевий кишеньковий годинник (Remontoir
з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год.
і показує секунди, в красно гравірованій оправі,
докладно зрегульований з 3-літньою гаранцією
і етуї. — 1 елегантний годинковий або нікле-
вий ланцюшок (париский систем). — 1 шпилька
до краватки, годинникова з імітацією брилянта.
— 1 пара позолочених спинок до маншетів, марка
„Garantie“. — 1 гарнітур годинкованих спинок
до ковняриків і передів (5 штук). — 2 годин-
ковні перстєні з гарними камінчиками. — 1 зер-
кальє кишенькове разом з етуї.
Отєих висше наведених 14 вартостєвих предметів,
разом з годинником вислав за 6 К., 10 сот.
за поєднаною або за попередним надісланєм
гроший фірма

Братя Гурвіц, дім експортівний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протягу 8 день
зажадати своїх гроший назад. Отже замавляючий
не поносить ніякої страти. Богато ілюстрований
каталог ювілерських виробів — дармо і ошачено.
Відправляють і агєнтів приймаємо сѣчас.

33 (13—20)

Великий склад
ДРУКСОРТИВ

для

шкіл народних
урядів парохіальних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.
дістати можнапо дуже дешевій ціні
в друкарні„Рускої Ради“
в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Чернівці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі неопе-
чатані відлі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
пів року . . . . . 10 „ — „
чверть року . . . . . 5 „ — „
місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотників.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

По промові посла Василька.

„Діло“ пише:

Промова посла Василька, виголошена на суботнішнім засі-
данню делегацій, а подана нами
оногди в скороченню була безперечно
знаменною подією дня та звернула
на себе ширшу увагу. Найповаж-
нійші німецькі днівники, як „Neue
Freie Presse“, „Fremdenblatt“ і т. п.
подають просторо єї докладний зміст,
значно просторійніше, ніж се діє ся
звичайно з промовами заступників
дрібних парламентарних груп, — а
всі ті днівники не залишують за-
маркувати єю промову в своїх за-
гальних увагах про делегаційні де-
бати. І справді нема сумніву, що
промова пос. Василька, доторкаючи
найважливіших питань австро-угор-
ської внутрішньої політики, була чи-
малої ваги для цілого політичного
світа Австрії та побіч промови
першого чеського політика, д-ра Кра-
маржа, була одинокою, що вагою
свого змісту визначила ся на тлі
делегаційних розправ.

Як-же промова пос. Василька
так замітна для всеї публичної ав-
стрійської опінії, то тим замітніша
та тим важливіша вона для нас,
Русинів. Бо справді, тяжкі кривди
руського народу в Австрії ще ні-
коли не знайшли перед поважним
форум делегацій так просторого та
ясного вислову, ніколи ще правда
про наше незавидне положення під
австрійсько-польським режимом в Га-
личині не була так розкритою на
сій австро-угорській арені для між-
народної політики, на яку звернені
очи цілого світа, — як се зробив

пос. Василько своєю знаменитою
промовою. А се тим більше важне,
що промова ся була ще й знамени-
тою відплатою за постійну інтригу
менерів польского кола, котрі уло-
живши собі плян на zniszczenie Rusi,
і десяткуючи руску репрезентацию
в соймі та парламенті, бажали бодай
на сій міжнароднім форум, яким є
австро-угорські делегації, не допу-
стити голосу жалоби з боку Русинів.
Навіть так „делікатного“ для
них Русина, як п. Барвіньский, бо-
яли ся вони тепер там допустити
і, користаючи з того, що делегатів
вибирає ся з кожного краю окремо
послами дотичного краю, випхали
тамки зпоміж „Русинів“ п. Длу-
жанського, спекулюючи, що тим
робом ширший світ навіть не по-
чує про існування Русинів, не то
про їх тяжке положення. Та ся хи-
тра спекуляція фатально не повела
ся, бо буковинські послы на основі
компромісового порозуміння вибрали
своїм делегатом на сей рік посла
Василька і тим робом плян еліміна-
вання руского голосу з делегацій
соромно не удав ся.

Переходячи до самого змісту
промови пос. Василька мусимо за-
мітити, що з нашого становища най-
важливіше в сій промові предста-
влене крайню тяжкого положення
руського народу. Зробити се в по-
слідній сесії парламенту було не-
можливим задля нестачі часу.
Тим більша заслуга пос. Василька,
що зробив се в делегаціях, а зро-
бив се сміло і по мужески, не ля-
каючи ся того воронячого кракани
про „radikalne warcholstwo“ та
„hajdamacką dzicz“, котрим польські
шовіністи і менери пробують заго-
лювати і справді нераз заголюють

емирних Русинів. Так пос. Василько
говорив і про університетські події
та про демонстрацію против кс.
Фіалка і не здержував ся ніякими
зглядами представити річ у властивім
світлі. „Того самого чоловіка —
говорив пос. Василько — що був
головним провокатором рускої мо-
лодіжи, вибрано ректором з поми-
ненням Русина, що був на турі.
Польський університет — продовжав
пос. Василько — зробив се з роз-
мислом та з вирахованем, бажачи
руську молодіж спровокувати до но-
вої сецесії... Нічо отже дивного,
коли вона при молодечій своїй крові
відповіла на провокацію демонстра-
цією против зненавидженого рек-
тора. Панове-Поляки використали
єю, ними-ж спровоковану демонстра-
цію, щоби укувати з неї мотив,
яким оправдують нинішнє відкинене
жадання Русинів о засноване рускої
гімназії в Станиславові“...

Так без обиняків говорив пос.
Василько про університетську справу.
І загалом в тій часті промови пос.
Василько представив положення ру-
ського народу цілком отверто. „В Га-
личині — сказав він — угніт Ру-
синів переходить вже всякі межі...
Положене Русинів є крайню не-
виносиме... Від краевого централізму
терплять Русини прямо несказанно...
Нарід руский в Галичині і Буко-
вині терпить від сего централізму,
що загосподарив ся в сих краях,
а котрий віддає всю власть в руки
цілковито лишених фактичної легі-
тимациі, бо штучних меншостей...
Галичина є нині вже державою в
державі, де робить ся з Русинами
неможливі річі“ — так сміло і ясно
говорив речник Русинів, відкрива-
ючи перед очима широкого світа

тяжкі рани півчверта-мільйонного
руського народу в Австрії.

Побіч зображення тяжкого по-
ложення руского народу посла Ва-
силько посвятив другу часть своєї
промови справі, що дотикає не тільки
Русинів, але має всеавстрійську
вагу. Ого пос. Василько виложив
дороги, якими можна би вратувати
державу, а іменно зазначив з таким
натиском, як ще ніколи в делега-
ціях не бувало, програму національ-
ної автономії. До сеї часті промови
справді не багато що можемо ще
додати, бо ми нераз вже вказували
на національну автономію, як на
одинокій спосіб заведення в Австрії
мира і ладу. Дуже влучно зазначив
тут пос. Василько, що тільки одна
автономія національна може раз на
все усунути національний угніт і
що кождому народови треба дати
повну самоуправу. Знаменито ви-
казав пов. речник, що автономія
країв се тільки заміна будь-що-будь
ліпшого централізму державного на
без прирівняння гірший і безогляд-
нійший централізм краєвий. Цілком
справедливо вкінці обстав пос. Ва-
силько за центральним парламентом,
як за одиноким форум для угне-
тених народів та послідним їх за-
боролом.

З окрема вказав також пос. Ва-
силько на значінє програми націо-
нальної автономії і для нас Русинів
в відношенню до заграничної австрій-
ської політики і сим виводам руского
бесідника можемо висказати лише
наше признание та їм в цілости
притакнути.

В послідній часті своєї бесіди
згадав пос. Василько про розпо-
ложене російських Русинів-Українців
до Австрії, і сего уступу годі нам

Наталія з Озаркевичів
Кобринська.

З того світа уяви.

Присвята Ганні Варвінок.

Що мене вражало.

В міру, як входила я в чарівний
світ нашого фольклору, вражало мене
правда слів одного з великих італійських
майстрів, (Віопаттхі) що „ніхто не в
силі відумати щось такого, щоби уже
не дримало у корені зруба“ — не „ле-
жало деє у споді народної думи“ (як
каже знов Мандельштайн).

Провідна думка моїх казок, то демо-
нічна сила в природі, виступаюча з цілим
апаратом мотивів, аксесорій і почувань
простого людина.

В „Судільницях“ чоловік стає перед
весьвітлим правом саїної потуги, закри-
тої фаталистичної сили, про котру знають
лиш вищі істоти.

У всіх тих казках виступає та нічим
незломана сила права з цілим трагізмом
свого призначення.

В одній лиш змінє ся вона інтер-
венцією Матері Божої, т. є. поняттям
унаслідженням по поганьстві про видав
жінки на демонів, котре так як много
інших понять того часу в світлі хри-
стианізму задержали свій первісний
підклад.

В одній частині „Судільниць“ висту-
пає відьма.

Відьма то також містична потуга
жінки, проявляюча ся лиш у негативнім
значінню у вічній борбі добра і зла. Та
космічна жінка має за собою вікову
історію у весьвітній літературі, яко
персоніфікація злих наклонів свого пола
„або жертва вікових пересудів“. У мене
не виходить вона ані алегорією, ані
реальним типом, лише скристалізованим
поняттям нашого народу, єї демонізму, з
відповідними аксесорами і примітивним,
локальним кольоритом, без ніяких під-
кладок і тенденцій.

Ще більшу славу у весьвітній літе-
ратурі має чорт. Він виступає не лиш
алегорично символом абстрактних ідей,
розв'язує філософські проблеми і суспільні
напрями, але часто пропагує морально-
дидактичні цілі.

Відповідно до тих завдань прибирає
він і відповідні ціхи характеру.

Наш народний чорт не відзначає
ся такими високими аспіраціями. Він
зпичить гроші, краде, носить горівку. Си-
дить у пустих хатах, болоті, дулає в
вербах та корчах бзину. Робить людям
накості, але лиш тогди, як его розсер-
дить. Задержує однак загальний і вельми
поважний рис: жа до ба панова на
над чоловіком і вельми оригінальну
черту приписовану его демонічній вла-
сти як: сила людского талану.

У „Хмарниці“ вражало мене борба
чоловіка з природою і єї духове жите.
Хмарниче думає, чує, сердить і уля-
гає демонічній силі чоловіка.

„Простивіг“ то чудова сила слова
звісна із свого демонічного значіння в

ріжних появах щоденного жити нашого
люду.

В „Рожи“ демонічна сила міцно
зв'язана з людським організмом як: від-
порність жінки на супротив мужеского
пола з характеристичними чинниками тої
поваги.

У дальшій тягу того народного опо-
відання любов і материнство воскреса-
ють живцем поховану дівчину очищену
з нечистих сил. Але що фабула в загалі
невидну грає ролю в моїх казках, ури-
ваю на легендарнім поданню о Матері
Божій.

Не менче як самі теми вражало-
мене також велике багатство аксесор-
ій, котрі самі по собі складають
ся на вельми характеристичний на-
родний кольорит; так само простота в
понятті і висловленню, обробленню пред-
мету, надаючи також якісь відмінні інди-
видуальні ціхи тим творам народної фан-
тазії. В якій мірі я зуміла вивазати ся
із тих захоплених моею душею вражінь,
— най судить артистичний смак читача
і ступень виробленого у народ-
нім зміслі почування.

Н. Кобринська.

Судільниця.

I.

Вечеріло. Сонце вже пращало ся
послідними проміннями і поводи заходило,
лашаючи за собою широку смугу чер-
воної хмари, котра щораз більше блідла

і теміла. На широкім почорнілм оводі
стали продирати ся гейби ізза густої
заслони блідонькі звізди, що чим ясній-
шим поглядали на неї оком.

Серед темряви майже зовсім оче-
зала блищала баня деревляної церковці,
що ще недавно сила від блиску захо-
длого сонця, теміли білі стіни сіль-
ських низьких хат тай деє пропадали
густі садки невеликого підгірського сільця.
Живий гамір людий, худобини і дома-
шнього дробу затихав, вулиці пустіли,
сільце враз із сонцем засинало, та лиш
деє-не-деє коло якої хати рушало ся
ще денним житєм.

Два подорожні ішли поволи доро-
гою, оглядаючи ся на всі боки, чи би не
удало ся їм де в селі переночувати.

— Може до сеї хати завернім, —
каже один до другого, показуючи на
велику хату і хороше обійсте порядного
газдіства.

— Най буде — відповів другий, —
коби лиш кого запитати ся, чи приймуть?
Увійшли на загороду, з хати виш-
шов молодий іще, годний газда.

— Слава Ісусу-Христу!

— На віки слава!

— Не моглибисте, газдо, нас пере-
ночувати? — просять ся подорожні.

— Та я не бороню, — каже газда,
— коби лиш мав де вас примістити,
бо у мене жінка, бачите, на тих днях,
кожда година рахована.

— Та ми де будь, хотьби і на
обійстю; тепер літо не замерзнемо.

Господар завів їх під обіріг, тай
розповів, що се ему Бог уже був дав

лишити без деякої замітки. Пос. речник сказав, що на Україні чимало ще таких Русинів незнаючих дійсного стану річий, котрі Австрію вважають ельдорадом для нашого народу і радо повитали би прилучення України до Австрії. Пос. Ванілько сконстатував тут справдішній факт, однак факт ще із часу, як в повнім розцвіті була т. зв. „нова ера“. І коли тоді на Україні рознесла ся чутка, що австрійське правительство думає радикально змінити свою систему супротив Русинів, тодішні українські діячі вижидали нетерпляче здійснення сеї погоди.

Та нині можемо впевнити всіх, кого се интересує — а можемо се зробити навіть на основі наочних помічень і особистих розмов — що ті австрофільські ілюзії належать уже до минулини. Австрофільські симпатії серед російських Українців зістали задавлені польською рукою.

Вісти з цілого світа.

— *Угорський сойм.* При дискусії в угорській соймі над контингентом рекрута гр. Тіса остро заявив, що розпочату борбу буде вести до вичерпання всіх конституційних средств. Після думки гр. Тіси, 12—15 послів ніколи не здобудуть того в справі язика команди, чого не могла здобути більшість. Стан річий на Балкані такий, продовжав гр. Тіса, що угорський народ мусить зайняти певне становище супротив положення на Балкані; навпаки, тепер він є цілком неспосібний до діляння. Обструкція може тривати ще пару тижнів, але не принесе обструкціоністам жадної користі. Правительство мусило викликати запасових резервістів; бесідник в імені цих жертв просить о залишене безцільної борби. Слідуюче засідане 28. с. м.

— *На далекім Сході.* З Токіо доносять, що японське правительство зажадало від Росії зміни у попередній відповіді, тому що та відповідь цілком виключає вплив Японії на Манджурію, а що до Корей

предлагає рівне становище для обох держав. Безуслівно Японія не задоволена такою відповіддю і рішила непохитно стояти при мінімум тих бажань, які предкладала Росії в ноті з 24. жовтня. Значить, стан річий на далекім Сході досить грізний і можна сподівати ся скорого вибуху війни. З приводу сего заінтересовані держави енергічно готують ся до того, аби в случаї вибуху війни зайняти супротив сего певне становище. В Англії велике занепокоєнне, бо війна на далекім Сході спонукала-б її до збройного виступлення. Японське правительство, як доносять, хотіло зятигнати позичку в американських банках, але заходи сеї зістали без успіху, бо домашні справи в Сполучених Державах не дозволяють давати позички заграниці. З свого боку, як доносять, Росія також звертала ся до Спол. Держав за позичкою, але надармо. — На справу на далекім Сході не можна задивляти ся як на конфлікт лише двох держав. В случаї вибуху війни — коли буде ріпатися о вплив тої чи другої держави на далекім Сході — другі держави не можуть зістати цілком пасивними. Англія не тільки задля умов державного союзу, але також задля зміцнення свого становища на далекім Сході стане по стороні Япана. Америка, що в останні часи почала надто інтересувати ся ділами на далекім Сході, безуслівно прийме в сеї справі яку будь участь. — Поки що ведеть ся дипломатична війна, але здасть ся скоро приїде і до вибуху дійсної війни.

Справозданє

з загальних звичайних зборів філії товариства „Руска Школа“ в Путилові, котрі відбули ся дня 21. листопада 1903 в будинку шкільнім у Пласці.

Голова товариства п. Брандєль, отворяючи збори привітав присутних теплим словом, зазначаючи своє задоволенне, бо мимо непогоди, далекої і утижливий дороги видить тут прибувших з Дихтинця, Кисилів, Тораків, Стронця, Путилова і Сергіїв пожаданих гостей і членів.

1. По сїм слїдував відчит п. Николі Глґуби на темат „Учим і виховуємо молодіж морально“.

Перший в сїй справі забрав голос п. С. Балшескула мотивуючи свій висок в той спосіб, щоб Виділа філії відніс ся до Виділу центрального в цілі постарання о відповідний підручник методичний для науки релігії такого змісту, щоб катехети могли з него засягати спосіб і методу удїлювання тої науки а також і виховування молодіжи є дуєї релігійно-моральній, і щоб катехети учили дїтий образно, а не механічно. (Принято).

Дальше забрали голос в сїй справі п. Брандєль, Гордійчук, Брага.

На висок голови, щоб прелегентови відчиту за его старання працю подакувати, поважають зібрані з місць.

Онієла п. Гордійчук вносить, щоб прелегент дарував свій відчит для філії, а відпис відслати до Виділу головного, в цілі видрукования его у часописи „Буковина“. (Принято).

2. Генеральної проби з оркестрою не відбуто, а то що задля непогоди годі було з собою інструмента забирати, для того лиш назначено децї до дальшої виправи.

3. При вільних внесках забрав перший голос п. Брага і ставить питання, як би зарадити, аби деякі катехети свої обовязки точно сповняли, а управитель школи не був паражений на особисті неприємности зі сторони катехетів, коли про его занедбуване науки релігії приневолений конче донести про се до властї шкільній. Учитель сповняє свої святий обовязки, а за те деякі катехети відносять ся до учителів ворожо.

Над сїм застановлялись зібрані довгий час, обговорювали его у ріжний спосіб. В кінці постановляють збори, щоб Виділа відніс ся в сїй справі до Виділу головного з просьбою о пораді.

Онієла зібрані зазначають, що деякі катехети не затагають у тижневнику взятого матеріалу, ані не зазначають дати коли відтримали свою годину. Сім способом ухиляють ся они з під регулімнї шкільного, а не менше супротивляють ся § 1. закона державного шкільного з дня 14. V. 1868, котрий то закон велить учителям доновняти тоє, чого катехет не виконав. Але як се погодити?

Чому, отче катехето, не затагаєш матеріалу у тижневнику? так питає учитель. — На се ему той відповідає: „Die Pastoral Konferenz hat beschlossen, dass wir den Lehrstoff aus der Religion in das Wochenbuch vorläufig nicht eintragen sollen“. Ну нехай тимчасом і так остане, але чому єї самі катехети, що так красно ренетують і бурять ся на нотатку управителя, коли у тижневнику побачуть в рубриці призначенї для релігії: „Nicht erschienen“. Один з них каже до

учителя, як би ви в тижневнику не писали „Nicht erschienen“ то би вам було добре, але що нижче се, то заневолю, що зле з вами буде!

Гордійчук вносить, щоб філія явилась устроєнем вечерки в честь Шевченка враз з представлєнем театральним. (Принято).

П. Балшескула запитує голову, по якій причині нема згадки про нашу філію у календарі тов. „Руска Бесіда“ на рік 1904, де вчисляє ся всі філії, а про нашу замовчано, як би она цілком згадала з лица землі, а чейже нїде правди діти, що сего року діяльність нашого товариства цілком задовольною повинна бути для Виділу центрального, бо крім 3 засідань виділових відбулось 3 збори загальні і то в ріжних місцевостях Путилівщини. Голова не вєніл на се дати рішучої відповіді, однак зазначає, що віднесєсь в сїм цілі до Виділу головного у Чернівцях.

4. Голова назначає п. Балшескула до оброблення на збори слідуючі відчит вільний.

По причині, що конференція учительська повіту вижницького ухвалила відтримувати відчиту для народа, проте вносить п. Гордійчук, щоб кожний з членів опрацював тему після слідуючих точок:

1. Організація народа.
2. Як ратуватись народови у їх хобобах.

3. Пінїство, его наслідки і спосіб, як би его викоринити.

В часі загальних зборів перевидає ся з особна критика кожної тут наведеної точки. По прийнятю ухвалених згідно точок віддаєть ся всі елябората головному референтови, котрого заданню буде зібрати все і упорядковати в одну цілість, а онієла можна буде сеї відчит в кожній гірській громаді відтримувати. (Принято).

Дальше відчитує п. Гордійчук вільний відчит „Як переробляти повістки в школі народній“. По перечитаню, на висок п. Балшескула дикують збори прелегентови за працю повстанєм з місць.

5. Голова назначає п. Брагові на слідуючі збори перевести після уваг сказаних у відчиті повістку з читання рускої, часть II.

В кінці назначаючи головні збори на день 19. грудня 1903 в школі у Дихтинцях, закриває голова збори подякою присутним за участь в нарадах.

Нарешті зібрані учителі були запрошені господином до дому до столу, де при чарках розговорили ся і в кінці відсївали „многая літа“ гостинним доматорам і всім приятелям нашого шкільництва.

За виділа:

Осип Брандєль
голова

Юрій Гордійчук
писар.

трьох дїтий, та ні одно не перебуло четвертого року.

— Може вас Бог хоть єм потішить, — кажуть подорожні.

Газда подякував і пішов до хати, змиваючи подорожних під оборотом.

Голубе сріблито-мрячне світло обдало ціле село, хатину і обори, де спали подорожні. Бляхова баня церковної засвіла новим блиском, а невелика смуга потоку грала ся з чарівним світлом місяця, захоплювала один бік города і бігла десь далеко у поле. Запах усеї зеленої трави розходив ся довкола, синявий блиск дрозжав від своєї сили і гейби кивав високим журавлем, що дивив ся у глибину, недалеко від хати, обдямбровану кервицею. З хати доходив врик молодого жіночого голосу.

На місяць набігла легка хмарка, котра як би від него відривала ся, і подорожні уздріли дві срібно-сиві птахи, що без шуму махали широкими крилами, і сіли над вікно хати.

— А що? — питає одна птаха другої, а голос єї видавав ся якби хто десь далеко у полі грав у сопівку.

— Іще не вродила ся — каже друга, таким самим голосом.

— А що би було, якби вродила ся в сїю годину?

— Хто будь вродив би ся в сїю годину, — каже перша, — то живби дуже довго, та мав незмірне багатство.

Птахи як прилетіли, так і відлетіли без шуму.

За якийсь час знов щось замаячило

в повітря, нїби легка тїнь і птахи знов сіли на вікно.

А що? — питає одна.

— Іще нічо.

— А що би було, якби в сїю годину вродила ся?

— Як хлопець, то бувби великий злодій, а як дївчина, то би наробила своїй матери великого встиду, — сказала перша, і знов обі птахи збили крилами.

Коли третій раз прилетіли, дитина вже вродила ся.

— Що то за година? — питає одна другої.

— Така година, що буде лиш три роки довше жити від попередних дїтей, тай найде смерть в тїй-о тут на подвірї керниці.

Подорожні чули се. Стають вони рано, тай розповідають гасді, що так і так, що приїздили якісь птахи вночі, тай казали, що і тота їх дитина буде жити лиш три роки довше від тамтих, і в тїй-о тут на подвірї керниці найде собі смерть.

Газду якби хто пожег підрізав.

Росте дитина один рік, другий, але він ніякої втїхи не має. Керницю засипав камінєм, забив дошками, а дитину пильнують обоє як око в голові.

Коли дитині було уже сїм лїт, вони раз озирнули ся — а дитини десь нема; біжать до керниці, а дитина лежить на керниці, вони до дитини, а дитина нежива.

Як казали птахи, що тота керниця

буде смерть їх дитини, так і стало ся, — в таку вже вродила ся годину.

II.

Пускали урльопників до дому. Іде собі один урльопник до свого села, а то вам така спека, що хвань Господи! Сонце гейби сказало ся: не було кутина, не було одної щелини, де би воно не забігло своїм пекучим промінєм. Пекло з гори у голову, з долини пекло розпаленим камінєм, а за кожним кроком збивав ся порох, засиплював очи, лїз до рота і летїв до поздрів. Жовняр сплював, обтирав піт із чола і клав що ся влїзло.

Вечером дістав ся до села, зайшов до одної хати, тай впросив ся на ніч. Купив у гасдині квасного молока, звїв, протягнув ся на лавиці тай заснув.

Синьт він собі, аж чує через стїну: в другій хаті зойки, крик, біганина. А то, вибачайте, жінка розходила ся родити дитину.

— Отом си найшов нічліг — найчорт пірве! заклав жовняр, тай обернув ся на другий бік.

З вікна било прониключим блиском. Він отворив очи, місяць світить, так як у днину, а якісь дві сиві птахи літають по під вікна.

— А що? — питає одна, якби легким шумом листя на деревині, — що не вродило ся?

— Ні ще, відповіла друга.

— А що се за година була?

— То була така година, що, як хто в сїю годину родить ся, то не має щастя на землі.

Птахи відлетіли, але зараз вернули ся назад.

— Пет! пет! — сказала знов одна, — уже родить ся.

— А що там?

— Дївчина.

— А що єї тепер чекає?

— Єї доля, то той жовняр, що спить під вікном.

У тїй хвили дав ся чути плач іно що вродженої дитини.

Жовняр хотїв заснути, але вже не міг, сїв на лавицю і протер очи.

З птахів ані слїду не було, лиш у вікно світив місяць, возив ся байдують іно по землі, і нїби насміхав ся із жовняра, що вже тільки світла звидїв, а его доля ледви що видобула ся на той світ.

Злість розібрала его, що той крикливий „бенькарт“ мав бути его жінкою!

— Чого смієш ся? — буркнув на місяць — що цікаво ему приглядав ся, — вірши птахам? О, не діждете ви того!

Коли все вже утихомирило ся і вої заснули, жовняр устав, по-твох увійшов, де була лавиця, ухопив дитину і винїс на двір.

Господарство було статне, ціле обійсте обгороджене високим міцним плотом, жовняр не нагадував ся довго: встроїв дитину на кіл тай пішов.

Час за часом іде, гей вода пливе а людям приходить ся усеке пережити. Та инакше і не може бути, уже сам Бог так дає: то погоду, то громи, то тепло, то зимно.

НОВИНКИ.

Буков. сойм. Царський розпорядок, на основі якого скликано наш сойм на понеділок 28. грудня б. р., зістав як раз оголошений. Порядком денним на завтра о 10. год. передполауднем назначеного засідання є такий: 1. Перше читання крайової пропозиції; 2. Справоздане комісії для нагання з нагального внеску посли Іл. Ончула і тов. для улісненя нагання др. Фьондорі (реж. др. Гакман), відтак справоздане; 3. фінансової комісії з крайового виділу дотично проекту крайового фонду на рік 1904; 4. фінансової комісії з пропозиції крайового виділу дотично бюджету для публікації заведення для божественних в Чернівцях на рік 1904 (Бекан); 5. адміністративної комісії з петиції міста Чернівців; 6. фінансової комісії з звіту крайового виділу з проекту потреб ради крайової культури на р. 1904; 7. адміністративної комісії з внеску др. Штрахера дотично дисциплінарного трактування учителів шкіл народних; 8. адміністративної комісії з законопроектом дотично урегулювання гірських потоків; 9. адмін. комісії з пропозиції крайового виділу дотично видання будівельної установи для сільських громад і торгових міст, відтак такої установи для міст з винятком етольній краю Чернівців; 10. адмін. комісії з петиції громади Сторожинь дотично видання закону, на основі якого призначено би право побирання податку від пива, горілки й інших горючих напів на протиг 10 літ; 11. фінансової комісії з замкнення рахунків крайового фонду шкільного за р. 1902; Устні справоздання з петицій.

Послови Н. Василькови вислала редакції „Діла“, яко головному органу рускої публічної опії, вітання і подяку за єго знамениту промову в делегації.

Заповіджений вечір з танцями акад. Тов. „Січ“ в Чернівцях на 2. лютого 1904 р. ізза причин від Тов. не залежних не відбудеться. Всім Вишпанам, що були ласкаві прийняти запрошення від Товариства, би вступили як члени до ширшого комітету того вечора, складаємо в отсій дорозі щиро-сердешну дяку. — *Е. Ярошинський* канд. прав, *Н. Гомосний* ст. філ.

З пошти. В Товтрах (чол. нов. Кіцман) з днем 26. грудня б. р. ввійшла в жите поштова скляниця, що заміняти се буде пересилкою нерекондованих листів, і авізів про рекомендовані листи, поштових посилок і т. д. Са поштовою склянницею є получена з поштовим урядом в Заставі. Виконуване поштової служби повірено надуч. Н. Савицькому в Товтрах.

На небі показана се велика червона зірка з довгим як м'ята хвостом. Людям лачно стало. „Се не на добре“ — говорили вони між собою. Та ще стане як-так невиско, піднесе голову в гору, тай вие, якби єго хто наймив, а людям від того неясного світу ще страшніше ставало. Прийшло, се чують, що король посварив тай винувати собі війну.

Зачала ся бранка, стали стягати не лише молодих, але й старих воєнків. Довго вони своїм військом бороли ся, довго перемагав один одного, нарешті помирили ся. Воєнків їм уже не потрібно було, тай знов їх порозпускали до домів.

Не всі могли вернути, багато їх у війні полягло, багато лишило ся покалічених, а були і такі, що Бог їх від усього злого оборонив та ще з грішми вертали до своїх.

Від того часу, як жовняр почував у гадзі, де вродила ся була мала дівчинка, минуло вже з яких шіснайцять літ.

Раз сидить собі той гадза у корчмі, аж там приходить якийсь підбулий воєнк. Зложив ся компанія, воєнк розповідав про війну, про воєнську славу, тай про бідоване.

Гадзі вродив ся жовняр, жаль було розходити ся, тай став єго намаляти, щоба до него зайшов.

— Мені все одно, — каже жовняр, — тільки вже часу минуло ся, то най ще і так мине ся.

Приходить до хати, а напротив них виходить гадзидня, тай така вам задна

З міської поліції. Поліцейний інспектор др. Міронович повернув зі своєї подорожі інформаційної й обняв управу міської поліції.

Вибори до оцінкової комісії для лічнодоходного податку III. виборчої класи для Чернівців відбули ся дня 20. б. м. До тої комісії ввійшли: Юда Ранд в Боянах як член, а гіпот. банк. урядник М. Розь в Новоселиці як заступник члена.

На адресу ц. к. Дирекції пошти в Чернівцях! З різних бонів доходять до нас жалі і скарги в тім тоні, що поштова машина якоюсь невдатно функціонує. І так: деякі листові не вміють навіть по руски читати, як приміром у Кіцмані, де листовий заходить до хати одного з тамошніх Русинів, просить, аби йому перерешити адреси на руских листах і так їх доперва доручає. Радить собі, як уміє. Але людська пам'ять є круха і тому сей орган пошти дуже часто забуває деякі прочитані йому адреси і писма відносив їх не доручає. Посліднє приключило ся з записаними академ. тов. „Січ“ на кічманецький баль. Багато знайомих, яким точно вислано записки, жалувало ся описи, що ціяких писем ні восток про баль не одержали. Ще гірше діється на пошті в самих Чернівцях, де функціонарі є — самі урядники — не вміють читати по руски і тому просять, аби їм диктувати адреси з фрагтових або грошевих посилок. Так недавно учинив один офіціал з нашим добрим знакомим. Чи на те оплачуємо всілякі крайові потреби, аби урядники не вміли нашої мови? — Рівнож легенько розуміють свою задачу деякі листові з тугешної пошти. Дуже часто трапляється у них, що не доручають докладно і виразно адресованих листів, з чого виходить великі страти для адресатів. Також не люблять чогось панове листові віддавати листи до рук правдивих адресатів, полишають їх де будь, улекшуючи собі тим чиним роботу. Дяк них се байдуже, чи лист переданий через третю особу дійде до рук адресата. Тих нару заміток зводять прийняти ц. к. Дирекції пошти до своєї відомости і припоручити своїм підвладним органам більше дбати про сповнення свого обов'язку зглядом суспільности.

В Коломиї в місяці січня 1904 р. відбудеться процес проти обжалованих в справі антижидівських розривів в Заболотіві. Всіх обжалованих 31.

В Одесі відбув ся процес проти соціальних-демократів, що працювали в друкарні революційної газети: „Іскра“. Обжалованих засуджено на дожиттєну вешизу на Сибір.

Кишиневський процес. В процесі о антижидівські розриви засуджено двох обжалованих о морд: одного на 7; дру-

дівчина, що жовняр аж облизав ся. Сусіди походили ся, а жовняр, і горівку не, і до дівчини задирав ся. Дівчина встигає ся, рукавом закриває ся сусіди приноvidiaють, фляшка по фляшці, та так до пізної заводи ся. Господар просить жовняра на ніч. Жовняр переночував, перебув іще одну днину, другу, та-бо і третя днина мине, а жовняр і думки не має відходити. З бесіди гадза довідав ся, що жовняр має великі гроші, дівчина єму вродила ся; слово по слові вони зговорили ся, тай стали ладити ся до весілля.

Раз по весілля сидять вони всі при вечері, говорять то одно, то друге, гадза став розповідати, як се тоді, коли єго донька вродила ся, ночував якийсь жовняр, та такі збитки зробив, що востроми дитину на кіл, щасте, що дитина на пеленку якоюсь зачепила ся, тай на колу повисла.

Жовняр як то вчує, так остовнів. — Таж то я був, люде добрі, — каже він, я сам, як мене видите, — тай став розповідати, як тоді він спав, як прилетіли птахи, що говорили, і як він був на них розсердив ся.

Та все таки своєї долі не минув: так вже мало бути, і так стало ся. В яку вже хто годину вродить ся, така єго доля

(Далі буде.)

того на 5 літ примусових робіт. На арештантські роботи від 1 до 2 літ засуджено 22 обжалованих, одного на 6 місяців. Увізлено 12. 48 цивільних скарг не узгоджено. Жди рішало внести рекурсу і скаргу на поступоване поліції. Докажуть свідками, що офіцірів поліції і богато поліцейських жовнів брало участь в розрухах і підбурювало населене против Жидів.

Тіло Генрика Спендера — як бажав собі покійник — спалено в крематорії в Гольд Грін, в присутності найблизшої родини і малого кружка учених. Спендер не мав популярности між своїми родимцями, бо они не могли єму забути, що буреку війни він публічно назвав варварством. Над тілом помершого промовав коротко Леонард Куртней, почім всунено тіло до печі.

Коли жєнщина є найкращою? Один з англійських письменників твердить, що жєнщина є найгарнішою в віці між 30 а 40 літ. З історії звісно, що Клеопатра мала 30 літ, коли причарувала до себе Антонія. Аспазія мала 36 літ, коли побідила Перікла своєю красою. Анну австрійську в 38. році життя узяжано за найкращу жєнщину на землі. Пампа Марс була чаруючо гарна в 45. році життя, а п-ні Рекам в 40. році. Туга жєнщини, коли переступить 30 рік життя, за молодими літами не все отже оправдана.

Запросини до передлати. Пожадана повість для любителів співу і музики повнїть ся незадовою з печати н. з. *Перший руский ілюстрований Календар музичний на р. 1904.* з богатым і одним в своїм роді додатком літературним. В дорозі передлати стоїть календар 1 К. сот. вже з заплавою поштовою. Число примірників обмежене на число передлатників. Замовити можна за надсланим належності переказом (ще по конєць сего місяця) під адресою: *Р. Запичний* — Львів, ул. Конєрника 16. І п.

Малій фейлетон.

Спільковий рух в Росії.

(Далі.)

Дякуючи таким наслідкам користування кредитом з невисоким процентом, виникла ідея засновання кредитних спілок. Власне кажучи така думка виникла багато раніше, однак лише не давно наблизилась ся до свого зреалізування. Однак мусимо сказати, що в сему напрямку зроблено надто мало. Такі спілки більше існують в проекті, ніж в дійсности, недовіряючи ся на то, що спілка сего типу може скоріше розвинути ся як другі. Чому? — се постарав ся довести в слідуючій розділі. Що до конзумційних спілок, то вони також засновують ся, іменно: в 1900 р. і з початку 1901 р. вони існували в 25 содах. Яку користь мають спілки сего роду ми уже раніше говорили. Їм належить велика будучність, скоро будуть міцні зв'язки між конзументами а продуцентами. Не кажемо уже про менше значні наслідки: в такий спосіб можна буде мати свіжі продукти.

В попередніх розділах ми указали на головні фактори спілкового руху; при чім надали перевагу сучасним економічним чинникам. Бажаючи викласти теоретичну сторону сї справи, як єї розуміють провідники спілкового руху і між иньшим д. Левитський. Потім був змалюваний сучасний стан спілок, скорий розвиток спілкового руху з початку, а відтак реакція. Тепер було б не зайвим пригадати ся тим чинникам, які викликали єю реакцію; але передовсім зупинимо ся над розглядом теоретичної сторони спілкового руху. Огже мусимо зазначити, що визнане теорії розвою спілкового руху на підставі історичних традицій, себ то на підставі „особливої вдачі“ російського і взагалі славянських народів, не видержує критики.

Що і нині в Росії можна бачити так званий „общинний“ принцип, то є правда, але також є правда і то, що сї форма суспільного життя розпадаєть ся. Люди, що тримають ся вищезазначеного погляду, бачуть в соціології має тривкий ґрунт для старого „общинного“ принципу, тоді коли сї соціології розвива-

єть ся в противнім напрямкові. Докажемо нашу думку. Задля того пригляньмо ся становищю людини як окремої одиниці в первісній родовій ґрупі. На перший погляд те становище здаєть ся досить приемним. Нема панів, нема рабів. Всі члени первісної ґрупи рівні; рівний поділ продуктів і праці. І дійсно первісна ґрупа не знала ані панів ані рабів, але вона також не знала і своєї боги. Вона була в повнім зрабованю у природі, яка гайтила єї і з якою первісна суспільність не могла з успіхом бороти ся. Така власть природи примушувала людей до тїсного єднання, примушувала покладати всі свої сили на боротьбу з нею. Занадто низька ступень технічного розвитку була причиною тому, що не було жадної можливости поширити свої личні потреби. Міцне єднання членів роду, брак особливих соціологічних ріжниць між ними, провадила до того, що людина не могла відділити себе від роду і дивити ся на себе як на окрему одиницю. Чоловік не мав власної волі. Істнувала лише воля роду. Се характеристична ознака первісної суспільности. За первісним періодом іде патріархальний-родовий. Із ґрупи виділяєть ся організатор. Ся обставина переміняє відносини особи до ґрупи і єї соціології, рівність в поділі праці зникає, значна частина продуктів вироблена другими руками переходить до рук патріарха. Таким чином виникає індивідуалізм.

(Далі буде.)

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Козак“. Календар на переступний рік 1904. Накладом коломийської філії Руського Товариства педагогічного. Чистий дохід на бурсу Товариства. Коломия 1904. Головні склад у видавничій книгарні Якова Оренштайна в Коломиї. Сторін 192 вісімки. Ціна 80 сотиків (без пересилки поштової; пересилка буде коштувати 10 сот.). — „Козак“ містить календаріум, досить спору часті белетристичну (і поезію й прозу), оригінальні твори наших писателів і писателюк (Лепкого, Яричевського, Лебедової, Ярошинської і иньших), відтак часті інформаційну. Містить також кілька ілюстрацій.

Видавництво музичне „Станиславівського Бояна“ в послідних днях принесло любителям музики 2 випуски т. є. з ряду вже 14 і 15. Ч. 14. містить „3 останніх днів“, вальс на фортепіан Савина Абрисовського. Ціна 1 кор. 50 сот. Ч. 15. „Дума“, сольно тенорове в супроводі фортепіана. Слова Т. Шевченка, музика М. Лисенка. Ціна 1 кор. Видане ювілейне в честь Миколи Лисенка в 35-літні роковини музичної діяльности (1868—1903) з портретом ювілянта.

Пів сотні повісток для руских діточок.

За Гофманом і Шмідом переговорів О. П. — Така книжочка 3¼ аркуша друку з многими образками вийшла власне накладом тов. „Руска Школа“ в Чернівцях як дуже придатний дарунок для руских дітей. — Набути можна в папірні друкарні „Рускої Ради“, Чернівці, ул. Петровича 4, по ціні 40 с. за брошурований, по 50 с. за опрацьований примірник а по 60 с. в справі ще гарніший.

„Bukowiner Post“.

одиноку щомежку газету на Буковині, що справедливо відноситься до Русинів, повинен спирати кожний інтелігентний Русин; газета виходить ще неділі, вівторка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно 1 н. 70 с.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середа, п'ятниця і неділя,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.
Редакция адміністрації і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.
Рукописи звертає ся лише на поперед-
нє застереження. — Рекламациі неопе-
чатані візьмі від оплати поштової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокє число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належність за інсератом платні в Чернівцях.

Буковинський сойм.

(Засіданє з дня 28. грудня 1903.)

Председатель: краєвий маршалок
Дупул.

По отвореню сойму через крає-
вого маршалка, верифікованю про-
токолу і прочитаню впливів та пе-
тицій палата перейшла до обрад-
над справами, що стояли на днєв-
нім порядку сегоднішнього засіданя.
При прочитуваню петицій посол
Мустаца домагав ся аналогіч-
ного закона дотично заведеня спо-
живного податку від пива і го-
рівки як для Кіцманя так й для
Турагумори і поставив внесок,
аби евентуально адміністраційна
комісія з поминенєм порядку днєв-
ного іще на сегоднішнім засіданю
поставила відповідний законопроект.
(Прийнято.)

Відтак председатель заявляє, що
пос. Юрій Василько звинив
свою несприятелість на засіданю і
посвятив кілька горючих слів по-
мершій архикнягині Кльотильді.

Пос. Пігуляк звертає ся з
запитанєм до краєвого президента,
що задумує краєвий президент за-
рядити, аби забезпечити приріст
руських священників та вздержати
повільне але цілковите володіння
гр. ор. церкви. Пос. Пігуляк згадав
при тім на послідню подію в гр. ор.
духовнім семінарі, о якій ми до-
носили в однім з попередніх чисел
„Буковини“ в статі під заголовком
„Вють“, і виказав шовіністичне і
стороннє поведєне гр. ор. властий
супроти руских питомців і звернув
ся до краєвого президента як за-
ступника захитника і опікуна гр. ор.
церкви з жадаєм, аби вже раз по-

ложив кінець тим неспоказним крив-
дам, які Русия терплять в гр. ор.
церкві.

Краєв. през. кн. Гогенльогє
відповів на то запитанє, що він в
виду так конкретних фактів яко-
мога найскорше зарядить слідство
і іще на однім з найблизших за-
сідань дасть відповідь. (Славно!)

Як перша точка порядку днєв-
ного приходить відтак під обраду
перше читанє предлог краєвого ви-
ділу, котрі відіслано до фінансової
і адміністраційної комісії. Справа
д-ра Фльондора відпала з порядку
днєвного задля того, що відповідно
до порозуміння поодиноких партій
пос. др. Аврель Ончул цофнув
свій внесок на уділенє нагани др.
Фльондору, а др. Скедль відтяг-
нув також свій внесок на переданє
справи др. Фльондора осібній комі-
сії для нагани.

Відтак приходить під обраду
бюджет на рік 1904. Референт бар.
Мустаца.

Пос. Калінескул в імені
румунського клубу жадає, аби па-
лата зі згляду на короткий час
нарад соймових занежала генеральну
дебату, а обмежила ся лишень на
спеціяльну дискусію.

Проти того заявляє ся пос. др.
Аврель Ончул кажучи, що хоч
як коротка є ся соймова сесія, а
все таки він і его партія мусить
взяти участь в генеральній дебаті,
а то ізза того, що бюджет Буковини
є нічо инше як занепад адміністра-
ційної діяльності краєвого виділу.
Краєвий виділ — казав бесідник —
є функціонером сойму, а той за-
ступництвом народу. Під народом
розуміє ся не безділну масу, суму
нулий, на якій чолі манірує ка-

валір (пос. др. Штравхер: також
як нуль.) Під народом розумієт ся
великий живий організм, що повстав
під впливом історичного і культур-
ного розвою. До того організму
люди-індивідуа мають ся так як по-
одинокі нитки до цілої тканини. Як
цілий організм мусить гармонічно
бути узгладнений, аби через плеканє
одних частий тіла а занедбуванє
других не захорили поодинокі части
тіла, а через то й цілий організм,
так й найвищий стан не повинен
бути протегований копитом низших
клас. Бо тоді наступить загальне
захорованє організму, загальний за-
непад цілого народу. Теперішній
сойм оснований на законах з 60-их
років і задля того має такий ста-
новий характер. Перший стан
становить шляхта, що посідає 10
мандатів, хоч зовсім не є до того
управнена ані числом ані висотою
плачених податків. Друга класа в
соймі є клір. (Пос. Бежан: За-
ступники першої куриї великої по-
сїлости.) Ні, тільки через ложну
інтерпретацію вносите тут такі не-
правдивости, я одначе тримаю ся
змісту і духа закона. Ми не посі-
даємо ніякої репрезентації урядни-
чого стану, ніякої репрезентації
урядників громадських, комунірів і
т. д. Лишень заступників клиру
мусимо мати. Третій стан утво-
рений з заступників міст. Що тому
місєга contribuens plebs дано одною
рукою, то відібрано ему другою
через скомпліквану виборчу систему,
бо дано народови виборче право
намість безпосередного посередня, а
намість тайного явне, аби тим робом
нарід міг висказати свою
правдиву волю. І четвертому,
селянському стану, велика посі-

лість сконфіскувала всі его права.
Я констатую, що селянин не має в
соймі належної репрезентації а зро-
зумілим того наслідком є теперіш-
ний склад сойму. Відтак бесідник
згадає про шалену агітацію великої
посїлости і др. Фльондора проти
него в часі виборів в сучавськїм
повіті.

Пос. др. Штравхер: Мимо того,
що барон Мустаца того не хотів

Пос. А. Ончул: (продовжуючи)
як сказано, бракує централізму...

Пос. др. Штравхер: Також від
Вас, пане Волчинський маю я деякі
концепції...

Пос. др. Волчинський: Ви бре-
жете. (Приходить до дуже гострої
виміни слів між др. Волчинським а
др. Штравхером.)

Пос. др. Штравхер: (Роздрато-
ваний.) Ви є брехун. Ви є зовсім
звичайний, демагогічний і брутал-
ний чоловік. Ви брешете. Ви не
маєте ніякого вихованя, ви є цілком
підлий брехун. Ви „Geschäftsmann“.
Чи не писали ви до професора у
Львові?

Пос. др. А. Ончул: Штравхер,
лиши того чоловіка, кожде слово
з уст того чоловіка є словом без-
чельного чоловіка.

Председатель бар. Коханов-
ський перериває засіданє.

* * *

По поновнім отвореню засіданя
предс. Дупул уділяє нагану др.
Волчинському і др. Штравхеру
за нетактовне поступованє.

Пос. А. Ончул іще раз об-
говорює далі подрібно склад сойму
і називає его шляхоцким казином,
а не заступництвом народу і дуже
остро критикує краєвий виділ а

Наталія з Озаркевичів
Кобринська.

З того світа уяви.

Присвята Ганні Барвінок.

(Далі.)

III.

Зима. Сидить собі старенька бабуся
у маленькій на край села хатині — си-
дить собі, але зима потискає, а то нічим
у печі затопити, ні теплої страви й хли-
нувати. Нема що робити, треба між лю-
ди йти. Обвила ся, в що мала, взяла ко-
стур у руки, тай понеслася ся селом.
Мала вона вже таких, що не забували
на стару бабуся, та все таки найблинше
любилась ходити до доньки своєї сестри,
богатої бездітної молодий. Тата її го-
лоруч не пустила: дасть то одно, то дру-
ге, тай за-одно просить, аби бабуся мо-
дила ся, аби й Бог дав хоть одну ди-
тину.

Нарешті, Бог її помилював і зайшла
в тяжку, тож і бабуся не одно ліпше ді-
стало ся як у перел.

Як раз тоді, коли бабуся зо своїм
костуром у руках до неї дотупала, роз-
почали ся роди — мука вам така, що
хрань Господи! На такий час і бабуся
придала ся, тай і на ніч облишила ся.
Уже було пізенько, але бабуся не спить —
сидить у кутику, тай молить ся, аби Бог
поміг щасливо душу розв'язати.

На дворі так видно ся, як у днину.
Місяць повільним кроком походжував по-

межи зірками, що весміхали ся до него,
ніби дівчата до молодого хлопця, помор-
гуючи ясними очима, а сніг блищав ти-
сячами іскор, ніби сріблом шита мереж-
ка в пречудові зірочки та колісця.

Щось тихо зашуміло, гейби світ
і зсунув ся з даху — бабуся глянула,
а ту дві великі білі птахи, зо срібними
по крилах краями.

А що? вже вродило ся? — запита-
ла одна, якби вітер подув.

— Як раз в тому хвили.

— А що се за година?

— Смутна година: не мали до те-
пер дітей, тай ліпше, аби зовсім були
ліпше, аби зовсім були не мали, бо та
дитина, то їх смерть.

Заким бабуся вийшла з зачудованя,
птахи уже не було.

Бабуся серце краєло ся, коли див-
ля ся на втіху батька і матери та довго
важила ся, чи сказати їм те, що чула,
чи ні?

Коли сказала, то радість їх потухла,
та ніколи уже не вернула.

Ростє хлопчина, такий вам красний
тай слухняний, ніколи з него ніяка пу-
стота не виходить, ні злого слова не чу-
ти, а родителям ніякої радости нема.
Зачали его посилати до школи; він хо-
дить, учит ся над усі діти, та все ди-
вує ся, чому то его батько і матери не
такі як у других дітний: ніколи чогось
не засміють ся, не втішать ся?

Коли вже був великий, то став на
родителів налягати, що тому має бути
за причина, що він аби що робив, аби
як добре справував ся — не може їх роз-

веселити? Тато не хотів сказати, але
мати не могла опертись одинакові, тай
сказала: що так а так, така а така річ,
що він в таку годину вродив ся, що має
бути причиною смерті батька і матери,
бо так говорили птахи під вікном, коли
він родив ся, та що одна старенька ба-
буся, котра уже давно не жие, чула те
все на власні вуха.

Учувши те, син також дуже засму-
тив ся, тай гірко заплакав. Довго він
ходив іще сумніший від своїх родите-
лів, а врешті каже: „Знаєте що? коли то
вже має так бути, що я маю бути при-
чиною вашої смерті, то ліпше розійдїм
ся: дайте мені, що маєте дати, а я собі
їду в світ за очі“.

Рада в раду і врешті пристали на
его волю: продали, що могли, дали си-
нови гроші, а собі лишили лиш тільки
аби було чим докленати жите. Попра-
щали ся, тай він собі пішов.

Молодий, хороший та до того іще
грошевитний, скоро дав собі раду в світі.
За якийсь час оженив ся і тим іще біль-
ше свій маєток прибільшив, та добре
розгадував ся. Жие він як пан, має, чо-
го душа забажає, має добру вірну жінку
та лиш одно его болять, що ніколи не
уздригє ні тата ні мамі, а до того жін-
ка все его розпитує: що він за один,
відки, чи він сирота, чи має родителів,
тай де вони? Як зачала его нуждати
тягнути слово-по-слову, так за якийсь час
дізнала ся те все, що хотїла.

Він був стрілець, тай ходив у ліс
на полюванє. Коли раз его довгий час
не було дома, жінка написала ніби від

него лист до его родичів, розповіла де
він є, що робить, як ему веде ся тай
запросила, аби до него приїхали.

Родителі, звичайно як родителі, вті-
шили ся так, що аж забули про своє
нещастє, тай вибрали ся до сина в го-
стину.

Приїжджають, его нема, лиш сама
невістка. Невістка до ніг їм припадає,
по руках цілує, гостить чим може, тай
раз-по-раз виглядає, чи не їде чоловік до
дому, тай тішить ся, що се ему таку
велику втіху зробить. Приїшло ся у ве-
чір, его ще нема, вона постелила обоім
родителям на постелі, де снада з чоло-
віком, а сама положила ся у другій хаті.

Уночі: стук! стук! — їде чоло-
вік, але жінка міцно заснула, нічо не
чує, лиш заспана наймичка всьгача отво-
ряти двері. Він, нічо не питаючи ся,
їде до хати, місяць світить у вікно:
глин — а коло его жінки спить якийсь
хлоп. Кров застигла в его жилах, люта
гадюка обвила ся коло самого серця,
зуби заціпились ся, він дрожакою рукою
ухопив за стрільбу і цілив у перед у
мушину, а потому в лежачу побіч него
жінку. На той гук вибігла жінка, і залом-
мила руки.

— Що ти наробив? — заголосила
вона на весь голос. — Таж то твій бать-
ко, та твоя мати!

Стрілець повапив ся на стелець, як-
би не живий.

В таку годину родився, що мав бути
причиною смерті батька і матери і так
стало ся.

(Далі буде.)

особливо реф. бар. Мустапу. Бесідник критикує поодинокі позиції бюджету, вказує їх браки, й ганим поступоване краєвого виділу супроти учительства, що побирають злу плату і наслідком того мусять голодувати. Бесідник подав вправді засоби на усунення того лиха, але доселі нічого ще в тім напрямі не зроблено. Бесідник домагаєся далі йще в тій сесії ухвалення виборчої реформи, просить послів, аби змінили курс і заступилися за селянським станом, бо жєлає, аби в краю запанував мир і добробит.

Відтак забирає слово пос. Пігуляк і в чотирогодинній, знаменитій бесіді вказує кривди руского народу в гр.-ор. церкві. (Бесіду посл. Пігуляка подамо в одному з слідуєчих чисел).

Др. Штраухер забравши слово в дебаті над бюджетом критикує остро діяльність краєвого виділу і заявляє, що він і його товариші не мають до нього ніякого довіря. Буковинський сойм, — каже бесідник — що спочиває на перестарілих краєвих законах, представляє властиво шкелет народної репрезентації, бо більшість народу в соймі не є заступлена. Соймова більшість за своєї 40-літньої діяльності нічо доброго не зробила для народу а навряд допустила ся на нім зради, бо зрабувала ему его виборчі права. Краєвий виділ кілька літ господарив сам і нічо не робив, аби скликати сойм. За те робить відвічальним краєвого маршалка і краєвий виділ. — (Відтак бесідник гостро критикує реф. бар. Мустапу і робить его відвічальним за те, що шкільництво стоїть на так низькій рівні, а в краю є 74% аналіфаетів.

Накінєць деякі послы забирали йше слово ради фактичного спростовання, на чім замкнено генеральну дебат і приступлено до спеціальної дискусії. Цілий бюджет прийнято відтак майже без дискусії. На вечірнім засіданні вичерпано цілий порядок денний і між иншим прийнято законопроект посла А. Ончула дотично дисциплінарного трактовання учителів народних.

(Засіданє з дня 29. грудня 1903.)

Предсідатель капітан краю Лупул.

Секретар Скалат.

Президент краю кн. Гогензольгє рівно-ж прийняв.

Послы в комплекті з виїмком бар. Жоржа Василька, що дістав урльоп. Засіданє починаєть ся відчитанєм протоколу з попереднього засідання, який прийнято. До запиту зголошує ся посол Николай Василька. Інтерпелює він капітана краю, чи відомо йому, яких урядників вибрано до новоствореного бюра при краєвм виділі, а коли йому се відомо, чому не вчинив сего по думці відповідних принципів.

Капітан краю звиняє ся, що про справу не має належної відомости. Урядників тих прийняв член краєвого виділу бар. Мустаца. Поясненє те не вдовольє інтерпеланта, тому звертає увагу на те, що така робота є недопустима тим більше, що оден з тих урядників є знаний як агент партії Фльдора.

В сій справі забирає ще слово барон Мустаца і в кінці сам кра-

євий маршалок, обіцяючи вглянути ближе в ту справу і подати єї як слід.

Пос. Янку Фльдор звертає увагу президії, що в соймі заставляють ся за багато особистими справами, полишаючи на боці важну роботу для добра краю. Пос. Василько перечить сему доказуючи стенографічним протоколом, що причиною до особистих спорів був передісєм сам п. Янку Фльдор.

Пос. др. Герман відчитує реферат комісії в справі вибудови нового будинку університетского. До тої справи забирає слово пос. Н. Василько. В засаді годить ся на вибудованє нового університету, та притім мусить згадати про те, що дїєть ся в університеті в загалі. Університет прийняв передісєм шмецкий характер, противний характерови краю. Інші народности тут упосліджені. Передісєм же Русини. Тому два роки просили академіки-сецессіоністи зі Львова о прийнятє. Не прийнято їх лише в Чернівцях, всюди инде прийнято. Се нетерпимість.

П. др. Герман заявляє, що причиною неприняття руских академіків було спізнєнє, та пос. Пігуляк зараз же і доказує неправдивість заяви дра Германа тим фактом, що ще опісля навіть прийнято двох матуристів до запису.

Проект дотикаючий вибудови університета прийнято.

Слїдуюче засіданє назначено на год. 5. вечером.

3 буковинської політики.

Николай Василько, наш шанований посол, повернув дня 27. с. м. із Відня до Чернівців. З поводу сего зібрала ся на залізничім дворці численна руска публіка, аби повтїрати нашого дорогого посла за его енергічну оборону інтересів руского народу, за его знамениту промову підчас делегації, відносно якої заговорила навіть закордонна преса. Коли став наближати ся потяг, присутні Русини зробили шпалр, а коли потяг зупинив ся, руский „Міщанський Хор“ заспівав: „Ще не вмерла Україна“ Під звуки руского гімна Н. Василько вийшов із потягу і его в туж хвилью оточили Русини. Відтак надрадин п. Ясенівский звернув ся до Н. Василька з привітною промовою, яка звучала приближно так: „Високоповажний наш посол! Вітаємо Тебе сердечно і дякуємо за твої невтомні труди для руского народу! Твоя промова, виголошена підчас делегації, як не можна йше зазначила наші бажання не тільки перед австрійським правительством, а навіть перед всею Європою! Ти сьміло і енергічно заявив бажання нашого народу і зазначив его конечні потреби. За те Тобі, честь і слава, наш шанований посол!“ Тронутий до сліз такою милою несподіванкою, посол Василько подякував за сердешний привіт і новий доказ щирої прихильности рускої громади до его особи, повторив своє приречєнє, яке дав у тижній хвиль, якої нікоди не забуде, коли то Русини его не опустили а доказали, що свою ширість і вірність не проміняють за нічо, повторив сьвятий обіт, служити рускому народови вірно і чесно до самого гробу. Присутні прийняли слова свого посла грімкими окликами: слава! а панна Орієн Стоцка вручила послови гарну китицю цвітїв з народними лєнтами, на котрих красувала ся напис: Свому послови Черновецка руска громада. Серед звуків „Сонільського“ маршу, який сьпівав черновецький „Міщанський Хор“ удав ся посол в супроводі інтелігенції через ряди міщан до почекальні а відти знов серед звуків піснї „Многая літа“ через ради тих, що задля патовпу мусїли ждати в хоромях двірца і перед ним, до по-

возу, за котрим рушив довгий ряд єй-крів, в котрих інтелігенція відірвала п. Василька аж до дому, переїзжаючи ринок, уляцю головну, цаньску і Семигородську. — Сєю овацією, зааранжованою кілька годин перед приїздом посла, о чім довідали ся Черновецькі Русини аж в неділю, Черновецка руска громада дала доказ своєї політичної зрілості а разом новий довід, що слава єї взаємної згоди, ширости і любови та сердешного признани дійсних заслуг оправдана ще й нині, помімо того, що ся громада зростає все більше і більше. Дай Боже, щоби ся добра слава остала єї по віки!

Буковинський сойм розпочав вчера свою чотироденну додаткову сесію, про що пишимо на ньшм місци. Віднодуні послы явили ся всі й сповідають боярську більшість, як Бог приказав.

Справа послів Николая Василька і Янка Фльдора взяла новий оборот; бо ого п. Василько оповістив обширні справозданя найславнїйших відєньских адвокатів, котрі висказують однодушно, що п. Василькови годі скарги на Фльдора за его памфлет, який казав надрукувати в „Buk. Journal“^{*)}, бо Фльдонєв зваляє в судї всю вину на свого бувшого редактора Райнера. П. Василько завізав тому Фльдора, щоби взяв відвічальність на себе, а тоді він его заскаржить. Але ридар Янку мовчить, а тимчасом Райнер оповістив в „Buk. Post“, що Фльдор не лиш підкидував ему цілий памфлет, але й приневолює его надрукувати все в „Buk. Journal“, хоч перед сьвідцями відіграв комедію, відраджуючи їм від того. Файний ридар, неправда?

Вільнодумна волоска газета „Privatorial“ яку видавав др. Аврель Ончул для інтелігенції, перестала виходити, за те народна газета „Voinea poroculni“ буде виходити від нового року що тижня.

„Buk. Nachrichten“, що доси відшекували ся від всякого антисемітизму, стали вже явним органом християнських Німців, а редакцію обняв замість дотєперішнього Жиди якийсь антисемітський редактор із Відня.

Волоскі попи із Серетського деканату, з котрих 7 живе в руских парохіях а 5 з волоских, ухвалили на соборчику (!) політичну відозву, в котрій зазивають боярських послухників до борби проти вільнодумних нослів, учительства і всіх ширих народолобів. Рускі громади: Балківці, Калинівці, Шербівці, Синівці, Стирча і Тарашани повинні собі згадати, яких приятелів годують у себе! Дивно нам, що й парох з Роїжєнґ прилучив ся до сєї гарної кумпанії. За те відрадно, що так кілька підписів бракує. Честь тим виняткам!

3 приводу 1904 р. 8. (21.) січня.

Може хто памятає, що в 1904 р. 8. січня сповниль ся 250 р., відколи закордонну Україну прилучено до Росії. Як бачимо, Українцям випало на долю в послїдні часи відбутти декілька народних національних сьвят. Уже сьвяткували відкрите памятника Котляревському, з іменем якого звязанє відродженє української літератури; в Галичині і Буковині відбуло ся, а на Україні незабаром відбудеть ся ювілейне сьвято нашого славного композитора Лисєнка, а відтак через два тижні прийдеť ся сьвяткувати 250-літє... прилучєня України до Росії. Огже скажемо з приводу сего декілька слів; причім не будемо говорити про „історичну помилку“, памятаючи, що історія не помиляєть ся, не будемо також вдавати ся в далеку історичну минувшість, а глєвнємо на сучасний стан річий на Україні, схарактеризуємо в коротких рисах єї тєперішнє політичнє житє.

Перш всего треба сказати де що відносно української інтелігенції. Українська інтелігенція, як всяка так звана інтелігенція кожного народу, перша опинила ся в рядах „общеросов“ з тої простої причини, що з такою мєгаморфозою міцно звязані матеріальні вигоди. Коли буде можливість називати ся Українцєм без ущєрбу своїм матеріальним інтерєсам, то Україна в рядах своїх діточок

побачить безусловно досить інтелігентів-Українців. А поки що вони тїпають ся мєлодією української мови безперечно так, аби ніхто не чув, слухають музичні українські піснї. А що-б далі, то хрєнь Боже — вони-ж прецінь не соціалісти! Правда, тєпер починає пробуджувати ся національна самосвідомість серед інтелігенції, але треба сказати переважно серед інтелігентного пролетаріяту. Коли понадаєть ся щось противнє тому, що ми казали, то се є лишє виїмки.

Далі, серед сьвідомих Українців замічають ся три головні течії, а то: культурники, націоналісти і соціалісти. Так звані культурники відріжяють ся від других партій переважно своєю тактикою, якої тримають ся при прямуваню до своєї ціли. Тоді, коли наприклад націоналісти, на чолі яких стоїть „національна Українська партія“ вживають нє-легальних засобів і признають раціональним революційний шлях до осягненя своєї мєги, культурники все то відкидають і хотять робити лишє „в межах законности“. О скільки двигаєть ся вперед така праця в межах законности, можна уже із того бачити, що в школах на українській території заборонено навіть пояснювати незрозумілі для дїтий російські слова на українській мові. Річ в тому, що одно земство^{*)} вдало ся до уряду з просьбою дозволити вживати в школах підручників українських лишє для пояснєнь, але уряд не узгладив тої просьби. Огже праця в межах законности в такій державі, де не істнує жадна законність, є не що инше, як праця в межах беззаконности.

Аби зрозуміти ріжницю між національною українською партією а соціальними демократами, на чолі яких стоїть „революційна українська партія“ досить сказати, що націоналісти поставили своєю девізою перш всего: „Одна, єдина, нероздільна, вільна, самостійна Україна від Карпатів аж по Кавказ“; тоді коли соціальні демократи поставили своєю головною задачою визволенє робітничих верств від економічного і політичного угнєску і здійсненє соціалістичного устрою держави, дотруючи єя національного питання о стільки, о скільки се може не обідно для здійсненя такої задачі. В кождім разі між ними двома революційними партіями нема особливих ворожих відносин. Протинно, маючи спільного ворога — абсолютизм, і борючись з ним, єї партії в сєму разі сходять ся.

Схарактеризувавши в коротких словах українську інтелігенцію, звернемо ся до селянства і робітничої версти в містах. Огже мусимо зазначити, що між ними нема ворожих відносин до других національностей. Дякуючи тому, що на Україні дає ся відчувати найбільше економічний угнєск і політичнє безправство, енергія сих верств іде перш всего на боротьбу за знесенє політичного і економічного гнєту. При чім одна частина борєть ся сьвідомо, а друга переважно сєдинство — інстинктивно. Все-ж таки така борба чим даліше, тим більше приймає характер організованої боротьби. Що до національної самосвідомости, то не можна сказати, аби єї народ не мав цілком.

Народ має почутє до своєї народности і старовини, до всего рідного, до рідної мови і до пісєнь, але позаяк умови житя віддигають на перше місце — цілком економічні потреби і необхідність політичних прав, то національні бажання народа мають другоряднє значінє. Тим більше, що український нарід зовсім не стоїть в ролі експлуатуємого з боку пануючої нації великорускої, навпаки як та, так і друга не мають жадних політичних прав, як та, так і друга стоїть під тигарєм політичного угнєску. Наслїдк сего ті: нема боротьби між двома народностями, а істнує лишє боротьба всіх народностей з абсолютизмом. Треба сказати децю спеціально відносно робітничої версти в містах на Україні. Дякуючи тому, що вона захопила ся перш всего боротьбою за економічнє і політичнє визволенє, тому що підпала під вплив російської соціальної демократії, вона поки що залишилась на боці цілком національних бажань. Однак се безусловно не значить, щоби ся частина україн-

^{*)} Земство — се є більше менше автономна установа, права якої в особліні часи все більше і більше обтицають з користь бюрократії.

сього населення винародовила ся. При першій нагоді, коли справа про політичну волю буде уже не так некучою, коли будуть здобуті політичні права, видвинути ся уже і національні бажання; при чім получати і більше означену форму.

Таким чином, як бачимо, на Україну найбільше розвинений соціалістичний рух. Там не бажать ні шляхетської, ні буржуазної України, не бажать свого власного державного централізму, бо власне кажучи мало користі і ріжницю, як українцям хто будрознає на українській мові, що права чоловіка не про їх, писані. О скільки ж сильний такий рух? До чого дійшли Українці? — Се можна бачити із того, що більшість міст на українській території в своємковім стані; про се свідчать також відомі селянські розрухи в Подільській і Харківській губернії, робітничий рух на півдні в сему році. З другого боку уряд вживає всяких можливих і неможливих засобів, аби спикати небезпечний для него рух. Селянська поліція, реорганізована в дусі драконовських принципів, тюрми переповнені так званими політичними злочинцями, а рух все таки ширить ся.

При таких стані річий прийде ся урядовій Росії святкувати 250 літє правління України. Огже, як бачимо, веселого підчас того свята буде мало і в кождім разі свято буде мати лише урядовий характер.

Вісти з цілого світа.

— *Япанія а Америка.* Недавно в пресі з'явила ся вістка, що американське правительство відмовило Япанії позичку, яку япанське правительство хотіло затагнути в виду можливости вибуху війни з Росією. Оказуєть ся, що се, як доносять послідні телеграми, є неправда. Япанія зовсім не звертала ся до Америки за позичкою. Навпаки єї фінанси в найліпшій стані. Резервовий фонд центрального банку виносить 113 мільонів єн. Окрім того, банок може поширити випуск цінних паперів до 35 мільонів єн. В державній скарбниці є до 50 мільонів єн та ще кілька мільонів в Лондоні. Нарешті в середині держави обертають ся досить значні, вільні суми. Отже гадка, що в случаю вибуху япансько-російської війни Америка займе нейтральне становище не має жадної підстави. Протівно, Опол. Держави в послідній час цікавлять ся ходом дипломатичних переговорів Росії з Япанією і безусловно зреагують на япансько-російський конфлікт на далекім Сході.

— *Болгарія.* В Софії арештовано около сорок офіцерів з приводу того, що вони брали участь в політичних дебатах відносно політичної ситуації на Балкані. Річ в тому, що в салі цирка „България“ бувний предсідатель македонсько-адриано-польського комітета, Михайловський мав промову політичного характеру, де між иншими були і вищеназвані офіцери.

— *Росія.* Процес в справі антижидівських розрухів в Кишиневі викрив дійсних ініціаторів сего злочинства, іменно: правительство. Коли оборонці обжалованих зажадали допороу бувшого бесарабського губернатора фон Раабена і других правительствених осіб, мотивуючи снов бажане тим, що суд мусить знати, „хто винен: ірод, чи виконувачі его приказів“, то суд не згодив ся на се. Значить, тепер ясно те, в чому раніш можна було ще сумнівати ся, а то: антижидівські розрухи організувало само правительство. Річ в тому, що низші верстви в Росії чим далі тим більше роблять ся революційними,

незадоволене, викликане неможливим економічним становищем і політичним безправством, з кождим роком росте. Отже правительство звернуло всю ту енергію маси проти жидів, добре знаючи, що після таких подій наступає завжди реакція, так бажана для его. Се раз. По друге, російському правительству необхідно було уложсамити соціаль-демократичний рух, який приймає тепер в Росії великі розміри, лише з жидівським питанням. В такий спосіб воно думало здескредитувати соціалістичний рух, доторкуючи ся низьких інстинктів темних мас. Але як бачимо, се не вдало ся.

НОВИНКИ.

З університету. Катедру математики на ялівім університеті тимчасово отримав приватний доцент на технічній у Відні, др. Роберт Давблєбскі-Штернек.

В Києві. Як уже оповіщало ся раніше, 2—3 січня (нов. ст.) 1904 р. відбудеть ся ювілейне свято в честь славного нашого композитора, Лисенка. В сій справі київські газети подають докладніші відомости про програмові точки свята. Перш всего 2. січня вечером в салі кушечних зібрань міста Києва літературно-артистичне товариство устроєє вечер в честь Лисенка, де між иншими будуть відчитані привітні телеграми і т. д. 3. січня о 12. годині в полудне в опернім театрі відбудеть ся симфонічний концерт, при чім при укладанню концертної програми мало ся на цілі схарактеризувати всі сторони композиторської діяльності Лисенка, тому на концерті будуть виконані як оркестрові его композиції, так і спеціально фортепианові. Відтак будуть відігравані деякі пісні, а також кантата, скомпонована спеціально з приводу Лисенкового свята. Хор буде складати ся приблизно із 150 люда. В концерті приймуть участь артисти і артистки імператорських московських театрів і славний тенор А. Мисюга. Нарешті вечером 3. січня в опернім театрі відбудеть ся представлення „Різдвяна ніч“, опера Лисенка.

Філія товариства „Руска Школа“ в Вишнівці устроєє на сьв. Стефана дня 9. січня н. ст. 1904. в Вашківцях н. Ч. ввечерок з танцями. Ближе подасть ся в короткій часі до відомости. — *Григорій Никорович* голова, *Іван Гарасимович* писар.

Статут філії „Рускої Бесіди“ на вашківський повіт, який підписали: *Євген Стрийський* п. к. нотар, *Николай Синица* п. к. інспектор шкільний, *др. Лев Петровський* лікар громадський, *Емануїл Лучанський* п. к. адюнкт податковий, *Василь Чаховський* надучитель, *Ів. Добрянський* п. к. канцелярист судовий, *Іван Гарасимович* учитель, *Осип Безпалко* учитель і много инших, приняло вже правительство до відомости. Повідомляє ся отсим Ви. доохресну інтелігенцію цілого вашківського повіта з тим, що перші загальні збори відбудуть ся дня 9. січня 1904, о чім докладніше еще напише ся.

Перші вечорниці устроєє товариство „Руска Бесіда“ в Вашківцях н. Чер. в суботу, дня 16. н. ст. січня в Вашківцях н. Чер. Ближе відомість слідує.

Вишнівська філія товариства „Руска Школа“ подає сим до відомости, що загальні єї збори відбудуть ся в протягу місяця січня 1904. Просить ся тих, котрі схотять обняти який відіт, найдалше до 8. січня 1904. надіслати заголовок тогож на руки голови товариства, щоби можна его еще оголосити в „Буковині“. — *Григорій Никорович* голова, *Іван Гарасимович* писар.

Надзвичайні загальні збори каси позичкової і шадничої в Котул Байнським відбудуть ся в п'ятницю дня 8. січня н. ст. 1904. р. о 3. год. поплудни в домі господаря Митра Без-

ушка з таким порядком нарад: 1. Зменшене стои процентовой від позичок і виладок шадничих; 2. Збільшене суми поодиноких позичок; 3. Вибір касієра — *Митро Безушко* начальник, *К. Корвацький* касієр.

Скільки газет читають. На 100 мешканців припадає річно чисел газет: в Швейцарії 3895, в Данії 3632, в Швеції 3099, в Норвегії 2513, в Німеччині 2512, в Бельгії 2025, в Франції 1744. В инших державах Європи припадає на кожду сотку душ менше чим 1000 примірників річно, а в Англії не нових 500, в Росії припадає на сотку жителів 223 числа газет, в Сербії 159 чисел, а на галицких і буковинських Русинів — по найкориснішій обчисленю — около 80 примірників на сотку душ.

Винагороди за підводи. Відповідно до проекту закона, предложеного правительством палати посівів, будуть військовій власті на будуче значно більше платити за підводи, супротив чого краєві додажки на покритє дотичних винагород покажуть ся в декотрих краях цілком злишними. Доєи платять військовій власті від пари коний за одну милю 90 сотників, а після нового проекту будуть доставляти підвод одержувати від пари коний і за одну милю 3 кор. 50 сотників, а крім того за відшкодова не за ужитє воза 30 сот. на милю дороги. Згадане підвишене платні на підводи представляє для держави новий розхід в сумі около 750.000 кор.

Сектанти-жовніри. Російська газета: „Истинный Юг“ подає цікаву вістку в справі обжалованя двох сектантів-жовнірів за порушенє дисциплінарних військових принципів. Один обвинувачуєть ся в тому, що маючи переконання протівні принципам православної церкви, відмовив ся від присяги і від вирав з оружем; другий — в тому, що відмовив ся також від присяги, не ходив до церкви Божої і не говорив з того переконання, що церкві в середині нас. Військовий суд видав острый вердикт, але дякуючи заступництву начальника військового округу слідовство проги послідного застановлено на підставі того, що, як звучать російські закони, „Закон переслідує не віру, а діла сектантів“, в яких виражаєть ся їх віра — додало від себе. Сей факт цікавий слідовуючи причини: свідчить про незвичайну моральну висоту сектантів, коли вони готові умерти за свої переконання; по друге, сектанти є уже значна сила, коли російський уряд починає їм робити деякі уступки, по третє, характеризує оригінальність учени урядового православія, іменно: „Закон переслідує не віру, а діла сектантів“.

„Lokal-Anzeiger“ доносить, що німецьке правительство послало шкільній інспекції в Познані розпорядженє, де учителям полякам забороняєть ся вступати в члени польських банків і робити виладки в шадничі каси послідних. Такою мірою німецьке правительство думає зупинити розвиток польських народних кредитних організацій. Галицькі Поляки, що так зазвять будують Польщу і роблять подібне-ж в Галичині, безперечно обурять ся таким поведженєм німецького правительства.

В Берліні з дня 23. міс. грудня розпочав ся страйк візників. Требують підвишеня платні. 250 підприємників заражеє увільнили 3000 душ. З свого боку підприємники бажать знести постійну платню, а давати лише 40% від чистого заску. Страйкує тільки частина візників.

Консерватизм атенської інтелігенції що до старо-грецького языка мало чим уступає упрямету музульманського духовенства, котре уважає свято-таємством переклад корана на зрозумілий Туркам, Татарам і Персам язык, або хочби нашим московіцьким твердакам, котрі кілька старо-славянських букв хогять мати нешарушимою святостією. Два роки тому назад професори і студенти атенського університету підняли великий крик і заставили духовенство передати анатемі перекладачика трильоті Есхил „Орестейя“. Професори і студенти університету подали до короля петицію з просьбою, забронити представленє „Орестейя“ в королівським театрі і звернули ся до народу з покликком, не ходити до театрів, де буде представлена трильотія Есхила на сучасній новогрецькій мові. Ано-

німний перекладчик поки що не відкритий. Говорять, що він утік з Атен, страхаючись, щоби его не убили.

Дуже гарним дарунком на свята можить служити „Видавництво музичне Станіславівського Боніа“, котре можна дістати в адміністрації сего видавництва і в п. к. книгарні Цардінського в Чернівцях. Гроші і письма просимо посилати на адресу: *Євген Якубович* в Станіславові.

Запросини до передплати. Пожадана повість для любителів співу і музики повить ся незадовго з печати п. з. *Перший руский ілюстрований Календар музичний на р. 1904.* з багатим і одним-ким в своїм роді додатком літературним. В дорозі передплати стоїть календар і К. сот. вже з заплатою поштовою. Число примірників обмежене на число передплатників. Замавати можна за надісланєм належитости переказом (ще по конець сего місяця) під адресою: *Р. Заплицкий* — Львів, ул. Коперника 16. І п.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

„Товариш“. Ілюстрований календар товариства „Просвіта“ на рік переступний 1904. Річник III. Ціна 1 кор. Конгтом і заходом тов. „Просвіта“. З друкарні Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові під зарядом К. Беднарського. В календарі „Товариш“ особливо докладно оброблена інформаційна частина. Коли в других календарях, що вийшли в Галичині, подана богата белетристична частина, то в „Товариш-і“ звернено увагу більше на практичну сторону. Тут ми бачимо: Коротка арифметика. — Важніші ярмарки і торги. — Короткий показчик адресовий. — Всілякі ради для молодих газдинь. — Приїзд і відїзд поїздів залізничних і т. д. Навіть поміщена уже зовсім і непотрібна річ, а то: „Як сподобати ся людем“. Можна було-б також менше сказати відносно ватиканських перемоній, як взагалі мало цікавих для народу.

„Гетманські свати“. Видавництво товариства „Просвіта“. Історичне оповіданє на основі повісті Рогової написав М. Н. Число 281—282. Книжочка 10—11. Коптом і заходом товариства „Просвіта“. Ціна 30 сот. У Львові 1903. З друкарні Наукового Товариства імені Шевченка під зарядом К. Беднарського.

Пів сотні повісток для руских діточок.

За Гофманом і Шмідом переклав О. П. — Така книжочка 3/4 аркуша друку з многими ображками вийшла власне накладом тов. „Руска Школа“ в Чернівцях як дуже придатний дарунок для руских дітей. — Набути можна в палірни друкарні „Рускої Ради“, Чернівці, ул. Петровича 4, по ціні 40 є. за брошурований, по 50 є. за опрацьований примірник а по 60 є. в опрацьований ще гарніший.

„Bukowiner Post“.

одиноку німецьку газету на Буковині, що справді відносьєть ся до Русинів, повинен спирати кождий інтелігентний Русин; газета виходить щодня, вівторка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно і к. 70 є.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускають ся на цілий процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, уліця Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до салонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вази, жирандоли, етажерки, столики салонні на цвяхах, зеркала, таці на візитки, попельнички до цигар, прикраси, льорети, етуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші несецарі, куфери і різномодні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські моншонки з шкіри, жемчугів, шовку і пилілі. Вахляри з правдивих струсєвих пер і газів.

Товари обувані. Самостійна продаж обуви з Гоудієрської фабрики Ф. А. Попера і в інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикатні на зиму. Черевки сукоїні обкладані ланером, Voxel і Chevreaux в шовковим плішом і трікотом н. тром для панів дам і дитий. Чоботи фільцові для панів і хлопців, сукоїні і з телячої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вирив гімнастичних.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболеві, з куни і різномодні модні виробки; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дівчат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і інших того роду товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все в найліпшої сорти.

Шапки футряні і сукоїні. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutria для панів хлопців і дитий.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле с'єра і біле із складу бавовняного тігільного білі, систему Д-ра Лимана, як також пічовняні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, паньчохи для дам і дитий, паньчохи до польованя, огрівачі козів, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дитий.

Кальози і черевки до снігу найліпші фабрикатні, самостійна продаж тихже, а патентованими під'євами, на котрих н. мож похованути ся.

Коди до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полеві крісла, плашки для дитий і до того чепці. — Біле мужєске, ковчарники, маншети, хусточки з найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушниці і різна муніція.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведенє

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового анітока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для пань, панів і дитий.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях в провінції покаданє, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „Золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в неділю і св'ято від 1/10 до 11 години рано.

Важне для кожного!

Випродаж!

Неувано тано! Можна замовити лиш за 6 К., 10 с. чудесний гарнітур з сідючих чотирьох жадають коштовних прекрасних предметів.

10 6-10 10 6-10 10 6-10

Випродаж!

1 Никлевий кишеньковий годинник (Remontoir в якорі) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красі гравірованій оправі, докладно арегульований з 3-літньою гаранцією і етуї. — 1 елегантний годинковий або ніловий ланцюжок (париский систем). — 1 шпилька до краватки, годинкована з імітацією брилянта. — 1 пара позолочених епінгок до маншетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинкованих епінгок до ковчарків і передів (5 штук). — 2 годинковані перестей з гарними камінчиками. — 1 серкальне кишенькове разом з етуї.

Отєх више наведених 14 вартовистих предметів, разом з годинником висилає за 6 К., 10 сот. за послідлатою або за попереднім надісланем грошній фірма

Братя Гурвіц, дім експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протигу 8 день зажадати своїх грошній назад. Отже замовляючий не поноєить ніякої етраги. Богато ілюстрований каталог ювілерських виробів — дармо і о'лачено. Відповідачів і агентів приймаємо сейчас.

33 (15—20)

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“
в Чернівцях (Петровича 2)
суть на складі
слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колески
за 2 кор. 50 с.
Писання Ос. Юр. Федьковича
I, II, IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшій закупівлі опускає ся
значний рабат. (0—0)

**Великий склад
ДРУКСОРТІВ**

для

шкіл народних
урядів парохіяльних
так для гр.-ор. як і гр.-кат.

дістати можна

по дуже дешевій ціні
в друкарні

„Рускої Ради“

в Чернівцях, ул. Петровича ч. 2.

(0—0)

Г. ФАЙЛЕС

усувач нагніток

Черківці,

ул. Руска ч. 8.

8 (—)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отєї книжки:

Видання тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелья Попович „Розмови“	—40
Корніль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде єї кінець“	—30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Вижанський „Пропасть“	—20
Ф. Колеска „Наша дума“	2-50
Гаршин „Маларі“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котюзі по заслугі“	—20
О. П. Кониський. „В день св'ятої воли“	—20
Ю. О. Федькович. „Проскурка“	—20
Омелья Попович. „Ластівка“ (старі речники.)	2—

Видання тов. Руска „Школа“.

Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I часть	—60
„ „ „Як бідні збогатіли“	1—
„ „ „10 казок для диточок“	—20

Православний

МОЛИТВЕННИК!

для молодіжи,

є до набути

в Папірні „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане 10 проц. рабату.

Ом. Попович. „36ірка законів“	1.—
Ів. Синюк. „Образки з життя“	—20
Шпайнарський Сергій. „Руска Читанка“ для II. класи гімн.	2-80

Др. Стеф. Смал-Стопцкай. „Громада“	—20
„Поради“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2-40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schullorthographie	—40
Ю. О. Федькович. „Пені жовнирєкі“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галіш. „Домашній писар“	1—
Шгуляк Єротеї. „Верховинські загадки“	2.—
О. Шнитко. „Ластівка з некла“	—20

Іван Франко: „Що таке поступ?“	1-20
Франчук: „Осєрма“	—20
Підєши: „Восток і запад“	2—
С. Тихий: „Як робити testament“	—30
Марченко: „Власна хата“	—20
Яричевський: „Серце мовить“	—60

При замовленях книжок упрашає ся приємлати на порто.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

— Зіп'я кулі висуває ся страшна якась голова. Рудий волос насторожений, лице зеленкуватої краси, зіниці вивернені долі, що тільки білка видно. Губи широко створені, неначе-б хотіли скричати.

(Конецъ буде.)

а держави безпосередньо зацікавлені в очевидній дискретності мовчати.

Правдоподібність війни полягає однак на факті, що заміри російські супроти залузу Печілі і корейського півострова загрожують найпримітивнішим політичним і економічним інтересам Японії. Становища свого в Кореї добутого в остатній війні з Китаєм не може зречи ся Японія під ніяким уловом, бо ціла її торгівля на водах китайських і промисловість залишилася би безповоротно знищеною, колиб Росія осяла в північній Китаю і замкнула тамошні приватні для Японії. Вже сьогодні вивозить Японія до Китаю за 150 мільйонів річних товару, а всі ці торговельні і промислові будучині лежать власне в успішній конкуренції з вивозом англійським і американським, що є можлива тільки в північній Китаю.

До сих причин економічної природи, прилучаються ще не менше важкі з огляду політичні. Від часу побідоносної війни з Китаєм проявляється в Японії стремління до відіграти великодержавної ролі в політичній світовій концерті, а тимчасом супроти факту, що Росія від якогось часу громадить на азійським сході великанські маси війська, становить то великодержавне Японія є поважно загрожено.

Коли отже Японія вже тепер рішається на війну з Росією, то лишень в тій цілі, аби в дуже недалекій будучині оминути сторузім більшого небезпеченства, яке їй грозить зі сторони російської. Сьогодні може вона виставити проти Росії 200.000 війська сталого, 700 армат і 200.000 резерви, в часі коли Росія в теперішніх умовах могла би виступити з силою оружною зложеною що найвище 220.000 мужів, і ще не досить докладно з новим для себе тереном обізнаною. Але за теперішню армією російською в Китаю стоять незлічимі полки європейські, що потепенно побільшають сили російські на сході, коли побільшені армії японської в будучині не так скоро буде могло відбувати ся.

А однак японські мужи стану здають собі добре справу з того, що вислід війни з Росією є дуже невпевнений. В однім тільки випадку могла би Японія числити на поводжене, а іменно, коли би їй удадо ся за одним замахом знищити російську флоту і операції воєнні перестали так скоро, заки Росія могла би змобілізувати сили свої європейські і великанські фінансові засоби. В протівнім разі, коли б війна протягнула ся трохи довше, Японія дуже скоро вичерпала би свої воєнні засоби.

Погром Японії означав би утрату того всього, що здобула она в Хінах в останній війні а надто мусіла би приглядати ся спокійно тому, як Росія закладала би великанську потугу на суспільнім побережжю Азії.

Намість того Росії, в случаю програї війни не грозить ніяка небезпека. Її потуга в Азії остала би далі так великою а навіть на самім програмі терені не потребувала би вирікати ся своїх далекосягаючих планів.

Намість того небезпеченство війни залежить від внутрішньої політики. Корея і Печілі не суть річчями, котрих здобуте спромогло би порушити найширші круги суспільства російського. Мужик російський і робітник не цікавлять ся зовсім справами сходу, навіть купець російський не має іще спромоги визискати економічну добучу в торговельній спосіб. Намість того великанський зріст податків і тягарів воєнних мусів би збільшав огірчене до нечуванних розмірів і значно поглибити рух революційний. І тут дежить японський небезпека війни для Росії, а правительство то небезпеченство за добре розуміє, аби легкодушно на него наражало ся.

НОВИНКИ.

З того світа уяви* Наталії Кобринської, що почали друкувати ся в фейлетонах попередніх чисел „Буковини“, на деякий час перервано задля браку технічних приборів в друкарні. Річ в тому, що авторка хоче взяти передрук, значить, не можна розбирати друку, а під сей час друкарня як раз має багато роботи, — не вистарчає друку. Незабаром почнуть ся продовжене того цілого ряду фейлетонів Н. Кобринської.

Всі соймові промови наших послів, особливо п. Єротея Пігуляка і Н. Василька подамо в найблизших числах; ізза того в наших справозданнях з сойму подавали ми так короткий зміст промов наших послів.

Різдвяний дарунок учителі народні отримали від „Вільнодумного Союзу“. В адміністраційній бач комісії після реферату др. Штраухера ухвалено провізорично підвищити плату учителям з 12½% на 25%.

Новорічний дарунок від правительства отримав народ Австрії — оголошене бюджету на перший піврік 1904 на основі § 14!

Головний виділ тов. „Руска Школа“ просить всіх зарядів народних шкіл о зворот відомих картон з відповідними привітаннями чи підписами, як можна, до трох днів, бо картини мусить ся дати до оправи.

З суду. Цісар надіслав прокуратора Володимира Міхальського VI рангу.

З краєвого виділу. Краєвий виділ обняв з днем 1. січня 1904 побиране податку споживного від пива в власний заряд і в тій цілі засновав власне бюро, якого керму повірено місто-секретареві др. Гостюков. Урядниками того бюро іменовані: Ернст Левеску конторським, Станіслав Кухарек ревізором, Н. Пентелейчук бухгалтером і Сент Женеом експедиентом.

З українського Сокола в Чернівцях. Хвальний Виділ Товариства Народного Дому рішав відступити безкористно свою велику сажу нашому товариству на виправи гімнастичні, за що складаємо томуж Виділові на сім місяців сердечну подяку. — Тепер коли вже маємо місце, наміряємо розпочати вирази, томуж відносимо ся до Русинів з просьбою вступати в члени товариства в виду користних наслідків гімнастичних вираз а також, щоб зібрати средства на конечні потрібні прибори. У виравах можуть брати участь всі без ріжниць віку і пола. Особливо колиб зголосило ся відповідне число панів, то заведемо би і для них особний відділ. Гадаємо, що наш поклик не мине без успіху і ми будемо мати змогу зараз же по святах розпочати вирази. — В цілі обговорення годин вираз і других подробиць кличемо членів маючих охоту виражати ся на параді, якої речинець подасте ся пізнійше. — *Модест Левицький* голова, *Остап Свєтлик* справник.

Акад. тов. „Зефіра“. Жидівське акад. тов. „Зефіра“ устроє в суботу дня 9. січня 1904 музикально-декламаторський вечорок з молоджидівською програмою і танцями.

Нещаслива пригода. Учень приготував клас при II. держ. гімн. 10-літній Володимир Холоднюк, син надуч. Ф. Холоднюка в Прелічу був дня 23. б. м. на святах у своєї бабки Завірської в Іванівцях. Тут попала ся ему в руки набига рушниця. Хлопчина став нею базити ся, але так нещасливо, що випадила а набій влучила хлопця в голову і положила его на місці трупом.

Головні збори. Виділ станівської філії тов. „Руска Школа“ пригадує до головних збори свої філії відбудуть ся, як се вже в 145. числі „Буковини“ оголошено було, неізмінно свої неділі, 3. н. ст. січня 1904 о 11. годині передпозднім в народній школі в Станівцях дошкільних. Черемошом, і запрошає повторно до громадної участі в сих так важких зборах з цікавою програмою двеного порядку: До милого побачення! — За виділ: *Партекій Данчул* голова, *Олександр Кучанко* писар.

Зменшене уживання табаки поступило послідніми часами дуже сильно наперед. Перед 40 роками зуживано табаки в самій Австрії річно 80 тисячів метричних сотнарів. Перед 10 роками в цілій Європі вживано лиш 26 тисяч м. сотн., а попереднього року лиш 18 тисячів метр. сотнарів. Любителі табаки вимирають.

Народні ліки. Одна з російських часописів доносить, що оподі в однім селі викрито злочин, причина якого лажала в крайній темноті. Двомісячна дитина заможного господаря Ірая захворіла на чахотку і виглядала нужденно. Сю „несю старість“, як називають селяни

чахотку, покликана знахорка лічила в такий спосіб: привізала дитину конем до долати, яку поставила на припичку. Тимчасом мати дитини стала з надвору при вітні некарні і питає знахорку: „що ти робити?“ а та відповідає: „несю старість печу“. — „То печи-ж скорше“. По такій розмові знахорка всадила дитину до печи, з якої дедше що витягнуто хліб і держала через 10 секунд. Так повторило ся чотири рази, аж поки дитина не переставила ся на другий світ.

Еманципація жінок. Найбільші права мають жінки в Англії і в Америці. В сих сторонах жінки часто займають ті посади, що в других державах являють ся виключно монополією мужчин, а також займають ся роботою, до якої деінде вважають жінку цілком не здатною. В Англії наприклад після урядової статистики з 1901 р. числило ся 171 тисяча учителок, 212 лікарки, 140 дентистки, 1,210 письменниць і днешниць, 3699 малярки, 316 ковальки, 4 котлярки, 660 візнички, 382 комівояжерки, 36 огороднички, 1 каменярка, 262 залізничні сторожки, 8 кондукторки, 3 бляхарки, 279 гробарки, 54 комінярки.

Всесвітній мир. О скільки ширить ся між культурними народами ідея загального розброєння і як скоро наближається час всесвітнього миру і загального братерства, можна бачити із того, що в 1875 р. ціла Європа видала на військові справи 3½ мільярдів франків, а тепер лишень 8½ мільярдів франків.

Новий спорт торговлі. Німець з Нового Йорку, що онді продав своє вухо за 5000 доларів, як оповіщає Амер. „Свобода“ глядає тепер когось, аби продав йому вухо за 1000 доларів; отже хоче заробити 4000 доларів. Продавці прийшло ся чекати не довго. Один Мадир, як оповідають Ново-Йоркські часописи, згодив ся продати своє вухо за 1000 доларів і зголосив ся в сій справі через доктора Стебена. Можна сподівати ся, що і Мадир забажає де що також заробити, тому треба спішити з оголошенням, хто бажає продати своє вухо, а то скоро ціна на вухо спаде до одного долара.

В Парижі. грозить загальний штрайк пекарів. З приводу сего префект поліції зажадав відомостий про кількість робітників в пекарнях в тій цілі, аби замістити страйкуючих робітників жовірами. Штрайк не обмежить ся одним Парижем і перекинеть ся в другі міста. Є види, що штрайк буде витривалий тому, що пекарні з жовірами-пекарями не зможуть правильно функціонувати.

Еміграція Жидів до Америки. Як доносить російські часописи, сей весни має емігрувати з Бесарабії до Америки 40.000 жидів. Уже вислано кількох нововласників, аби винайшли відповідні місця для поселення, а тим часом Жиди-емігранти випрошують свої маєтки. Така численна еміграція безумовно стоїть в звязі з кишиневськими розрухами.

Пригода на морі. З Петербурга доносить: В селі Сороки над морем залузом відорвала ся перед кількома днями в наслідок сильного вітру величезна крига, на котрій під той час було 40 коней і злиж 160 людей, зайнятих переважно довлем риби. Всі коні і 5 людей потонуло, прочих удадо ся виратувати.

Умертий самоубийник. Münchener Allg. Ztg. доносить з Гальберштадту: Учень гімназії наложив ондї руку на своє жите. Діло ся то в одній з порожніх клас шкільного будинку. На голою революційного вистрілу прибігло до класи двоє товаришів самоубийника, що лежав на долівці, а коло него курив ся револьвер. Тяжко раненого ученика зложено на лавці, але в тій хвили він виняв бриту і хотів нею зарізати ся. Між ним а ратуєчими его товаришами настала страшна борба, в котрій бритва перетіла одному з них два пальці. Умертий самоубийник користаючи з сей нагоди, двигнувшись з місця, вхопив револьвер і цілним стрілом в уста відобрив собі жите. Причиною жадоби смерті мало бути переслідуване его учителями.

Нова машина до літання. З Нью-Йорку доносить: Два інженіри з Огайо, Wilbur і Wright робили перед кількома днями успішні проби з новою машиною до літання. Проби відбували ся в місті Kittyhacok, в державі Нової Кароліни. Машина не має балюну, але піднімає

ся при помочи крилатих шруб. Мотор є малий, але сильний. Мимо вітру, котрий дув із шкоростю 21 миль на годину, машина перелетіла дві милі і опустила ся на місці наперед означенім.

Як в Німеччині карають циганства виборчі? В Німеччині циганства і загальом лайдацтва виборчі належать до рідкостей, а коли де лучить ся який того рода випадок, то власть політична передає виновників до суду, а суд строго карає. Вибори в Німеччині мусять бути чисті, тому-то там при виборах чи до райхстагу, чи до пруского сойму виходять Поляки всюди, в кождім окрузі, де більшість виборців є польської народности, хочби тая більшість виносила лишень один голос. Тому їй не диво, що коли в Німеччині відбувається яка розправа карна за циганство виборче звертає, она на себе увагу всієї преси. Не так давно відбули ся там дві такі розправи: одна в Кюніцах (в західних Прусах), друга в Козліні (на Поморю).

Дуже гарний дарунок на свята можить послужити „Видавництво музичне Станіславського Бюро“, котре можна дістати в адміністрацій сего видавництва і в п. к. книгарні Пардінго в Чернівцях. Гроші і письма просимо посилати на адресу: Євген Якубович в Станіславові.

Запросини до передилати. Пожадана новість для любителів співу і музики повиньт ся незадовго з печати п. з. *Перший руский ілюстрований Календар музичний на р. 1904.* з багачим і одним в своїм роді додатком літературним. В дорожї передилати стоїть календар 1 К. сот. вже з заплагою поштовою. *Тисло примірників обмежене на число передилатників.* Замовити можна за надісланем належності переказом (ще по конець сего місяця) під адресою: *Р. Запичий* — Львів, ул. Коперника 16. I. п.

Телеграми „Буковини“.

Чикаго, 31. грудня. Із Відня нам телеграфують: Після другого акту в театрі вибух пожар. Коли показала ся полумінь, счинив ся страшний переполох: багато жінок попадало в обморок і їх потоптано ногами. З найвищої галерії віхто із присутних не спас ся. Всіх знайдено або згорілими або задушеними. Хто спасаючи ся скочив на долину, найшов смерть в полумінні. На сходах знайдено мертвими найбільше жінок і дітей. Найдалше дійшов страх, коли газіві посудини пукли і все наповнило ся вогнем, так що не можна було відняти навіть трунів. Після офіційальних відомостий погибло 637 люда. Раніші телеграми подають число погібших 562. Не віднядено 55.

Пів сотні повісток для руских діточок.

За Гофаном і Шмідом перетовіс О. п. — Така книжочка 3¼ аркуша друку з многими образками вишла власне накладом тов. „Руска Школа“ в Чернівцях як дуже придатний дарунок для руских дітей. — Набути можна в папірні друкарні „Рускої Ради“, Чернівці, ул. Петровича 4, по ціні 40 с. за брошурований, по 60 с. за опрацьований примірник, а по 50 с. в опрацьований ще гарнійший.

„Bukowiner Post“.

одинокі німецьку газету на Буковині, що справедливо відноситься до Русинів, повинен спирати кождий інтелігентний Русин; газета виходить ще неділі, вістерка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно і н. 70 с.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При підкаразових уміщеннях опускається на п'яті процент після свідконості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до сальонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вази, жирандолі, етажерки, столики сальонні на цв'їт, зеркала, таці на візитки, попельнички до цигар, прикраски, льорнети, етуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші кедезари, куфери і різномодні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мотонки з шкіри, жемчугів, шовку і п'ягалі. Вахляри з правдивих струсєвих пер і гази.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви в Гоудіарської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевки суконні обкладані ланкером, Vohsealf і Chevreaux з шовковим плішом і трікотним нитром для панів дам і дитин. Чоботи фільзові для панів і хлопців, суконні і а телачої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевки домові і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вправ гімнастичних.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, а куні і різномодні модні виробу; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дитинат різного роду. Правдиві перекі кучми для панів і інших того роду товари. Шапки а Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все з найліпшої сорти.

Шапки футряні і суконні. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutrica для панів хлопців і дитин.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле в'єра і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Ламана, як також пічвовняні і вовняні опаски, штани, диточі одяги, панчохи для дам і дитин, панчохи до польованя, огрівачі колін, карку черева і пульсів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дитин.

Кальоші і черевки до снігу найліпші фабрикат, самостійна продаж тихже, а патентованими підочивами, на котрих не мож похованути ся.

Коци до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полеві крісла, плащики для дитин і до того чепці. — Біле мужєєє, ковчарики, маншети, хусточки з найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушницї і різна мунїция.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютна майстерського курсу п. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового анатома

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дитин.

Замовлення виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленнях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (-)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в неділю і св'ято від 1/10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

порукає отсі книжки:

Видання тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
*** „Надох“ словинська казка	—24
Ів. Сивюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садники“	—40
Омелья Попович „Ромави“	—40
Юриль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умиський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Єремівчук „Іван Суцавський“	—40
Ів. Ваканський. „Пропав“	—20
Ф. Колесса. „Наша дума“	—250
Гаршин. „Малари“	—20
*** „Зерна“	—20
*** „Котлоз по заслугі“	—20
О. П. Конєський. „В день св'ятої волі“	—20
Ю. О. Федькович. „Проксурска“	—20
Омелья Попович. „Ластівка“ (старі речички)	—20

Видання тов. „Руска Школа“:

Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ I часть	—60
„Як біди багатіли“	—10
„10 казок для диточок“	—20

Ом. Попович. „Збірка законів“	1.—
Ів. Сивюк. „Образки з життя“	—20
Шойнарівський Сергій. „Руска Читанка“ для II класи гімна.	2.50

Др. Стеф. Смоль-Стоцький. „Громада“	—20
„Порадник“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2.10
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie	—40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнирські“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галин. „Домашній писар“	1.—
Пігуляк Єврей. „Верховинські загадки“	2.—
О. Шнитко. „Листа а некла“	—30

Іван Франко: „Що таке поступ?“	1.20
Франчук: „Озерна“	—20
Підеша: „Восток і запад“	2.—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“	—30
Марченко: „Власна хата“	—20
Яричевський: „Серце мовить“	—60

При замовленнях книжок упрашає ся прислати на порто.

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

е найліпшим загально знаним біль усмирюющим натиранием, в ціні від 80 сот., 1.40 кор. і 2 кор. до набути у всіх антиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лік все лише в оригінальних флашках з нашим охоронним знаком „Якор“ з антики Ріхтера і для обережности приймати лише флашки з тим охоронним знаком яко правдиві.

29 (14—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

Вже вийшов

з багатим і дуже займаючим змістом

Православний

КАЛЕНДАР

„Рускої Бесїди“

на рік

1904

Можна его набути

в Папірни „Рускої Бесїди“ в Чернівцях

ул. Петровича ч. 2,

за 50 сотиків.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі
слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесси
за 2 кор. 50 с.
Писаня Ос. Юр. Федьковича
I, II, і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4-—, 3-60, 3-— і 2-60 к.

При більшій закупшї опускає ся
значний рабат. (0—0)

Важне для кожного!

Випродані!

Ночувано тано! Можна замовити
лиш за 6 К., 10 с. чудесний гар-
нітур з сїдухочих чотек-
реді
найдуть коштовних
красних камінчиками.

Випродані!

і Нікеловий кишеньковий годинник (Remontok з якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно врегульований в 3-літню гарантію і етуї. — 1 елегантний гольдирований або нікеловий ланцюшок (париский систем). — 1 шпилька до краватки, гольдирована з імітацією бриланта. — 1 пара позолочених спинок до маншетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур гольдированих спинок до ковчариків і передів (5 штук). — 2 гольдировані перетей з гарними камінчиками. — 1 зеркальце кишенькове разом з етуї.

Отсеж више наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилє за 6 К., 10 сот. за посередство або за попереднім надісланєм гроший фірма

Братя Гурвіц, дїм експортний,
Краків, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протату 8 денз зажадати своїх гроший назад. Отже замовляючи не поносить ніякої страти. Богато ілюстрований катальог ювілерських виробів — дармо і оддачево. Відповідає і агентів приймаємо сейчас.

33 (16—20).

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламациі непе-
чатані відлі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . 20 К. — „
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерата
платні в Чернівцях.

Пропала виборча реформа!

По незвичайно довгій сесії закін-
чив сойм 31. грудня свою діяльність.
Теперішня сесія повинна була
стояти під знаком вибор-
чої реформи. Спеціально кін-
цева сесія була призначена після
угоди, яку заключили всі партії,
до остаточного переведення в діло тої
так діючої і некучої народної
доконечности. Систематичним ма-
неврам більшості і крає-
вого маршала Лупула
удало ся однако — **через зне-
хтоване даного з'обов'яз-
ання** — акцію в тім напрямі
звести нінащо.

Виборчу реформу убито.

Борба о ню не може і не по-
винна устати — вона лишень пере-
несе ся на инше поле. Надходячі
нові вибори рішати муть також
виборчу реформу а з нею і будучий
розвій краю.

Вільнодумні виборці!
Ми сподіваємо ся, що Ви
свідомі того, що тут хо-
дить о дуже важні справи,
вповні сповните Ваш обо-
в'язок.

Чернівці, дня 31. грудня 1903.

Соймовий Вільнодумний Союз:

Др. Аврель Ончул,
Др. Смалъ-Стоцкий, Бр. Пігуляк,
Др. Бенно Штравхер, Т. Левинський,
Николай Василько.

Буковинський сойм.

(Засідане з дня 30. грудня 1903.)

По інтерпеляції посла д-ра А.
Ончула і тов. дотично надужити
катедри для політичних цілей, по-
ставив др. Скедль наглядчий
вносок ради перенесення війско-
вих гарнізонів до Радівців і Серету.

Відтак перейдено до порядку
дєвниого, передтим однако полаго-
джено кілька важних справ, що не
стояли на дєвнім порядку. Най-
перше прийнято закон дотично до-
зволу на побиранє податку в Чер-
нівцях від пива, вина, горівки, як
також всі внески адміністраційної
комісії.

В дебаті взяли участь послы др.
Штравхер, Лянгенган, Му-
стаца. Також забирає слово
краєвий президент.

Краєвий президент відвоїв від-
так на ряд інтерпеляцій і при кінці
ствердив, що він відповів на всі до
него звернені інтерпеляції, з виїм-
ком одної, в справі якої задля ко-
роткости часу не можна було пере-
вести слідства.

Після того одностайно прийнято
вносок д-ра Штравхера на 25
процентове підвищення учительської
плати.

Пос. др. Смалъ-Стоцкий
вказав в імені „Вільнодумного Со-
юза“, що домагання учителів суть
вповні оправдані і що „Вільно-
думні“ вважали своєю першою за-
дачу, положити раз кінець нужден-
ному положенню сільського шкільниц-
тва в краю.

Пос. др. Смалъ-Стоцкий
складає звіт комісії адміністрацій-
ної з свого внеску дотично знесеня
приписів краєвого закона з 7. грудня
1869, аби громади і обшари двірські
платили за своїх приналежних хо-
рих утриманє в шпиталях і заве-
дєнях для божевільних; далі рефе-
рував др. Смалъ-Стоцкий дотично
прилученя дороги, яка веде з Добри-
нівців через Чорний Потік, Онут,
Самушин до Мосорівки, до катего-
рій повітових гостинців.

По довгій перерві, в часі якої
румунський клуб не міг між собою
згодити ся, чи має поперти промисл,
прийнято такі внески комісії про-
мислової:

а) Заведене з 6 членів склада-
ючої ся ради для підпираня про-
мислу і індустрії як річевого до-
радника краєвого виділу; до тої
ради з краєвого виділу ввійшли
послы др. Штравхер, Веселовский,
др. Фльондор, Штайнер, Грігорча;

б) в справі участі краю в ма-
ючій засновати ся акційнім това-
ристві для виробу путнянського це-
менту має видати свій осуд проми-
слова рада і в разі прихильного
осуду краєвий виділ є уповномоч-
нений іменем краю взяти акцій того
товариства на 50.000 корон;

в) 10-літнє увільненє від всякого
податку для того товариства;

г) узисканє податкових улекшень,
податкових знижень і инших далеко-
сяглих улекшень для того товариства;

д) ужитє на ткацку школу в
Радівцях (в разі прихильного осуду
промислової ради) суми 2000 кор.

(Засідане з дня 31. грудня 1903.)

Сьогодні відбуло ся кінцеве за-
сідане. Народи відбували ся цілком
по шабляновому. На борзі полаго-
джено останні більші або менші
краєві потреби. Устні реферати
складали послы Богосевич, де Лєож,
Т. Фльондор, Лянгенган, др. Скедль,
Бальмош, Бежан, Штайнер, др.
Смалъ-Стоцкий, Пігуляк, Мустаца.

Надіяно ся, що засідане буде
перерване, аби відомі „приятелі на-
роду“ з правниці мали нагоду пре-
цінь-же поладити виборчу реформу,
яку уложено в порозуміню з пра-
вительством. Намість того підніє
ся краєвий маршалок, висказав
кілька слів подяки до краєв. пре-
зидента, оголосив кінець сесії, під-
ніє оклик в честь цїсаря і прямо
утїк з трибуни а відтак з салї.
Справді перший раз графіло ся
в нашій соймі, що краєв. марша-
кови не висказано подяки за єго
труд. Се справді сумна поява і по-
нижаюче закінченє, що по п'ятиліт-
тній діяльності краєвий маршалок
утїк від краєвих послів не отри-
мавши ні одного слова признаня,
подяки. Др. Штравхер в роздра-
тованю крикнув до Лупула „Ви-
борчу реформу вбили ви!“
Н. Василько: „Гарний кі-
нець, ексцеленце! По п'ятилітній
діяльності як краєвий маршалок
утїкає звідси без дяки, без при-
знаня!“ Митрополит др. Рєпга:
Я хотїв вашій ексцеленції подя-
кувати —“.

Так скінчила ся безгомонно і
беззвучно соймова сесія зломанєм
заключеної угоди, грабіжню вибор-

Молитви.

(Єгипетська легенда).

(Кінець.)

— Се тревога, рік Бероєс і звер-
нув понад кулю вїстре свого ножа.
Нараз фараон аж пригвус ся до
землі.

— Доста! закричав — навіщо мене
так мучиш? Втолене тіло хоче вже
спочити, душа улєтїти в країну вічного
світла. А ви не то що не даєте мені
вмерти, а ще придумуєте нові терпіння.
Ах! не хочу...

— Що бачиш?
— Від стелї спускають ся раз по
раз немов дві страшні ноги павука. За-
вгрубши пальм, коєматі, закінчені га-
ками. Чує, що над могою головою трі-
поче ся безмірної величини павук і осно-
вує мене сїттю з лив корабельних.

Бероєс повернув ніж в гору.
— Мер-амєн-Рамзєсє, заговорив зно-
ва — гляди невпинно в іскру і не роз-
зирай ся на боки!

— Отсей знак підношу в вашій при-
сутности — шепотїв. Ого я сильно уору-
жений в поміч божу, неустрашимий і
далекозорний призиваю вас заклинаньми.
Ай Сарай — Ай Сарай — Ай Сарай! в
імя всемогучого і вічно живучого Бога!

В сїй хвилю на лиця Фараона за-
гнала радісна усмішка.

— Здає ся мені — промовив — що
бачив Єгипет, цілий Єгипет... Так, то
Ниль... пустиня... Ту Мемфіс, там Теби...
Справді, він бачив Єгипет, але не біль-
ший від доріжки, що перетинала город

єго палати. Дивний образ мав одначе
ту прикмету, що коли фараон звернув
на яку точку пильнийшу увагу, точка
ширшала в околицю майже природної
вєличини.

Западаюче сонце обливало землю
золотаво-пурпуровим світлом. Денні
птиці ладили ся на сон, нічні прокиду-
вали ся в своїх криївках. В пустини зва-
ли гиєни і шакалі, а дремучий лєв про-
стував своє дуже тулубище, готовив
ся до ловів за добичню.

Нилевий рибалка витягав живо сїті,
вєлєкі транспортів човна приставали
до берегів. Утомлений хлїбороб відой-
мав від журавля ведра, котрими черпав
їзду динну воду. В містах забавили
світла, в сьвятинях громадили ся жер-
ці на вечірню відправу. На дорогах уна-
дала курява і мовили скрипучі колеса
возів. Зі шпиль сьвятинь відозвали ся
тужливі голоси, покликуючі до молитви.

В хвилину опїєся побачив Фараон
з зачудованєм нїби стадо єрїбних птиць,
лєтучих понад землею. Вилїтали они зі
сьвятинь, улиць, фабрик, Нилєвих лодий,
з хат селянських, навіть з копалень.
Зразу кожда з них гнала в гору мов
стріла, та ось небавом подибувала на
дорозі під небом иньшу єрїбоперу іта-
ху, котра забігала їй дорогу, вдарила в
неї з цілої сили і обї мертві котили
ся дої.

Були се суперечні молитви людєкі,
що спинали себе взаїмно піднести ся
перед престол Віковичного.

Фараон наставляв слух... Спершу до-
ходив до него тільки шум крил; неза-
баром одначе міг відрізнити і слова.

*) Єгипетські хлїбороби зливають по-
ля у час посухи водою.

І ось почув хорого, котрий молив ся о
привєрненє здоров'я — а рівночасно
лікар бажав, аби єго нациєнт слабував
як найдовше. Господар просив Амона
берегти єго стодоли і обору — злодій
витягав руки до неба, аби міг без пе-
репони вивести чужу корову і напов-
нити мішки чужим добром.

Молитви їх розтручували ся як ка-
міне викиненє з праці.

Подорожний в пустини падав на
пісок, зітхаючи за вітром північним,
котрий принїс-би каплю води — море-
плавець бив чолом об поміст корабля,
щоби ще хоч тиждєнь дули вітри зі
всходу. Хлїбороб хотїв, щоби багна по-
виливі скорїше висихали — бідний ри-
балка радїв, як мочарища усе водою
блєстїли.

І їх мольби розбивали ся об себе
і не доходили божих ух Амона.

Найбільше голосів чути було по-
над копальнями, де злочинці сковані ла-
ндами розбивали скелї при помочи
клинів мочених в воді. Там партія ро-
бітників денних просила о ніч, щоби
покласти ся на суночинок — а знов бу-
джені наставниками робітники нічної
партії били ся в груди і молили бога,
щоби ніколи не заходило сонце. Там
кущі, котрі набували відлупанє і обро-
бленє каміне, просили, щоби як най-
більше було в копальнях злочинців а
знов достатички провіянів лежали на
черевах зітхаючи, щоби пошесть вигу-
била робітників і їм тим чином полиши-
ла більші барини.

Так і мольби людий з копалень не
долїтали до неба.

На західній границі побачив Фа-
раон дві армії, готовалі ся до бою.
Обї лежали на пісках благаючи Амона,
щоби витратив ворогів. Лїбієць бажав
смерти і ганьби Єгиптян, Єгиптяни сла-
ли прокляти на Лїбієців.

Молитви сїх і тих як два стада
лєтрубів заворушили ся понад землею
і впади на пустиню. Амон не доглянув
їх навіть.

І куди тільки повернув фараон уто-
млений зір, усюди бачив те саме. Хлопи
молили ся о суночинок і зниженє по-
датків — писарі просили, щоби зрєстали
дачки і вїколи не кінчила ся праця. Сьвя-
щенники благали Амона о довге житє для
Рамзєса XII а погибєль Фєнікіян, котрі
пеували їм грошєві інтерєси; номархи *)
звивали божєствє, щоби зберегли Фєні-
кіян і скорше винєсли на престол Рам-
зєса XIII, котрий вкєротить самоволї
жерцїв. Льви, шакалі і гиєни дїшали
голодом і жаждою крові; оленї, сєрни
і зайці з трївогою опуєкали свої криївки,
роздумуючи, як зберегти хоч одну ще
добу нужденнє своє житє. А з досвідю
знали, що і сєї ночі кільканайцєтерє
з них мусить впасти жертвою, щоби не
погибли з голоду більші, хижі звїрюки.

І так на цілїм сьвітї панував роз-
стрїй. Кождий хотїв того, що трївогою
злоймало других — кождий дбав іно про
власнє добро не питаючи, чи не буде
оно зі шкєдою ближнього.

Проте молитви їх, хоч були наче
єрїбні птахи лєтучі в небо, не досягали
цїли. І божєский Амон, котрого не тор-
кав ні одєн голос з землі, оперш руки

*) Номархи — управителі провінцій.

Неоцінюваний частини наступила
... С. Яричевського. Сей
... (а щоб їм та кри-
... також дві ладні дички з
... (учительок!) і пішла
... декламациями
... сьнівами. Гарно сьнівала
... інмапедка і декламував
... зашпик. В кінці запросив го-
... надучитель гостий до себе,
... велика „сїча“ при помо-
... висококультурних струментів
... й ложки. Але все те
... до сего звіту, радше
... .

... і дуже важна се річ тоті
... Здоровий і гарний наш
... руский потребує їх
... як земля ясного сонця.
... з чинників, що поведе сей
... руский стежку поступу й до-
... .
... родити ся усе як нині,
... „Сїч“ на Буковині!
... „Сїч“.

Ruthenische Revue.

Місячний орган Русинів, видаваний
... 1903. р. у Відні двотижневими
... під редакцією нашого широко
... видавця Романа Сембратовича,
... 16-тим числом перший рік свого
... .

Про потребу і пожиток такого орга-
... „Діло“ — нема що розводити
... казати, що нема ні в Європі
... дивнича, нема ні тут і там
... людини, котрі не знали би про
... Болгарію, Фінляндію,
... справи Вірмен,
... Албанців, а про Русинів
... світ може менше ніж про
... Гунгузів, хоч руский народ
... вже перед віками ви-
... свою історію і багату
... своїм числом займає шесте
... європейськими народами. О
... німецький орган сповняє свою
... знавлювати широкий світ
... і з нашими справами,
... задача повелась йому вже за
... вісьмох місяців, показує
... зят, що доси его статі посто-
... 80-ти німецьких часопи-
... і в англійських, дань-
... ских та французьких. От тут
... бодай кілька чужих голосів про
... „Revue“. І так орган посла Пер-
... „Deutsche Worte“ ніше:
... німецькими народами Русини є
... політично і культурно нево-
... „Ruth. Revue“ має задачу, по-
... широкі круги з нуждами
... австрійських Русинів. Доси
... вже багато статей, що кида-
... на ці справи. Русини се оди-
... англійський народ в Австрії, що
... може парікати на гнет;
... допускати ся не Німці, а
... брати Русинів, Поляків“.

... „Ostdeutsche“ Rundschau
... „Ruth. Revue“ позначило нає
... положенем Русинів і з безпач-
... їм їх гнобителів... Отверто
... даємо, що з уваги на близку
... будучність занедбане Русинів
... німецьких національних полі-
... Австрії є тяжким політичним

... „Die Zukunft“ так ви-
... „Огсе відзиває ся народ, що
... ітими, так що Европа майже
... него, хоч він еще нині чи-
... міліонів душ і має свою мову,
... культуру і звичаї. Се Русини,
... Європі, навіть в науці, від Ка-
... звуть Малоросами. Щоби з Нім-
... західною Европою війти
... стичності, виходить тепер в ні-
... „Ruth. Revue“ і вповні спо-
... задачу. Галицким Полякам му-
... боти дуже не на руку, коли те-
... ся заложити польську ча-
... німецькій і французській мові, що-
... нібито об'єктивні вісти про

... „Revue“ в швейцаренім
... такий голос о. Шірмера:
... заложено у Відні „Ruth.
... промостити зближене між
... народом і Европою. Є то щасли-
... відклик до західної Евро-
... звернула увагу і на східну
... та подивилась ся, як інтеліген-
... народ бере ся освою на-

родність і церков против клерикально-
польської повені. Хто так хоробро уміє
орудувати душевним оружжям, як гр. кат.
Русини, той не може пропасти і не про-
паде!“

З великого числа замітних голосів
згадаємо ще, що п. Houston Stewart
Chamberlain обіцяв усі навчаючі мате-
риали, які подає „Ruth. Revue“ кори-
стати у своїй найближшій праці, а про-
сам двотижневик ніше, що „кождий
образований чоловік мусить его повитати
з радістю“. А вкінці подаємо писмо
славного норвезького письменника Берн-
сона до редакції „Ruth. Revue“: „Вн. Па-
не! Чудую ся над Вашими заходами. З
усіх починів теперішнього часу Ваш ви-
дає ся мені найбільшим! Тридцять мільонів
Русинів дивити до національної свідомості,
щоби скинути столітнє ярмо, —
щось так великого мусить одушевляти!
Від коли я свідком сего — я не знав
нічого з сего, поки дівстав „Ruth. Re-
vue“ — мое жите стало ся багатшим,
моя надія в людськість певнішою. Огежу
кожде слово. Воно ж таке нове, свіже,
справедливе, сміле, воно чарує! Поздо-
рвляю Вас і Вашу благородну працю!
Веркштйерне Бернзон“.

Після сего ясно, що обов'язок кож-
дого свідомого Русина всіма силами по-
пирати таке цінне видавництво числен-
ною преномуратою. Тому є надія, що в
сім році число преномуратів значно
збільшиться ся. В сій справі містимо
завізане редакції „Ruthenische Revue“.

До В. П. предплатників і прихиль-
ників „Ruthenische Revue!“ Як раз ро-
зійшлося 16-те число нашої часописи, в
той спосіб закінчив ся перший рік, а за-
чинаєт ся другий названого видавництва.
З першим числом сего року розі-
шле ся заголовки і зміст першого річ-
ника. Позаяк видавництво пере-
няли видавці на себе і оснували
власну адміністрацію на Wien IX. Hüf-
ergasse 5. проте адресоване всяких посыл-
ок, рекламаций і т. д. до F. Zenker а про-
волікає тільки справу, а рекламаций ча-
сто нас не доходить. Огже в адміністра-
ційних справах треба звертати ся лише
до „Administration der Ruthenischen Re-
vue“ Wien, IX. Hüfergasse Nr. 5. Для
вигоди В. П. предплатників завели ми
оборот чеківий ч. 839.788 і розіслали з
16-тим числом дочинні чеки. Чек такий
не коштує посилаючому ніщо. — Пред-
платник не приймає ніякої марки, не
потребує писати також нашої адреси, бо
вона видрукowana, так само видрукowane
число нашого конту (839.788) В. П. пред-
платники вповняють — розуміє ся по
руськи — слідуєчі рубрики: 1) На по-
свідці відбору (Empfangscheine) посилаю-
чоту цифрами і словами, 2) На посвід-
ці зложени (Erlagschein) квоту лише ци-
фрами, своє ім'я та місцевість враз з по-
штою. Так вповнений чек віддає ся враз
з квотою на пошті при касі. Урядник за-
осмотрює чек відповідними записками і
відтиснувши посвідку відбору віддає єї по-
силаючому, яко доказ довершеної вилати.
Простимо огже Вн. П. предплатників, по-
силати гроші лише поередством чеків.
Рівнож звертаємо ся до всіх наших пред-
платників з гарячою проською приєдну-
вати нашій часописі як найбільше пред-
платників і присилати як найскорше
предплати, бо нам, при незвичайно низь-
кій ціні (6 кор. річно), приходить ся по-
борювати воличезні матеріальні тру-
дності.

Адміністрація „Ruthenische Revue“

НОВИНКИ.

Личні вісти. Посол А. Ончул ви-
їхав до моравського Берну. — Посол бар-
он Жорж Василько прибув до Берго-
мету.

На ювілейне Лисенкове свято
в Києві виїхали із Черновців: др.
Смоль Стоцкий; проф. С. Пігуляк, п. ін-
спектор Попович і др. М. Левинський, як ре-
презентанти Буковини і різних черво-
вечких товариств.

Гарний образ нашого посла
Н. Василька враз з его сином Гаміль-
карем-Николаєм представляє орган ари-
стократичної німецької „Sport und Salon“.
Н. Василько представлений в сидачій
позі, по правім боці сидить на его но-
лінах 9-літній гарний син Гамількар-
Николай в убраню пиятомца школи Те-
резіанської. До образу того є додане

пояснене, котре подаємо тут в дослівнім
перекладі: Між тими членами австрій-
ської делегації, що на послухання в бур-
гу царя відзначив своєю розмовою, на-
ходив ся також місто-голова руського
клубу Николай Василько. До сойму
буковинського ввійшов він в 30 році
життя, а в 31. р. ж. зістав вибраний до
державної ради. В делегації Н. Василь-
ко заснував руський народ і Буковину
з несказаним патріотизмом і гарячою
любовню до своєї нації, з великим та-
ланом та знанем стосунків і інтересів Буко-
вини. Пан Василько був женатий з Ольгою
Гергелі і з того супружества має
четверо дітей: 9-літнього Гамілька-Нико-
лая, що — як его батько — виховуєт
в Терезіанум, і три доньки: 7-літню Ві-
ру, 6-літню Татяну і 4-літню Надію.

Кружок українських дівчат в
Чернівцях з початком лютого (я. ст.)
сего року, дає вечорки з танцями. До-
кладніше про то напишеть ся пізній-
ше. — Федорович голова Олена Шкур-
таніюка писарка.

Субвенції. Сойм ухвалив з 31
грудня 1903 р. академічному домови
субвенцію в сумі 500 кор., а академіч-
ному товариству: „Зефіра“ в сумі 100
кор. для попирання курсів для робітників.

Із статистики Галичини. Цікаві
дати із Галицької статистики подані в
брошури Святломіра, написаній в поль-
ській мові, п. н.: „Темнота Галичини в
світлі чисел і фактів“. В 1901/2 році
в Галичині існували: 2 університети
і 4 кримінали; 40 шкіл середніх і 692
громадські; 20 фахових шкіл середніх а
вількасот контор чисельної логотерії;
58 видільових шкіл, а при тім сотки сел-
люнок ляхварських, газардові гри і роз-
пости; 4048 народних шкіл, а рівноча-
сно 21.046 пропінацій, корчем шиннів
і кнабів з продажною горівки. Друга така
„блаженна сторона“ в світі, здає ся, не
найдє ся.

Замах на сербського короля. З
Будапешту доносять, що там арештова-
но двоє Сербів, Петрашевца і Сієтіца,
які їхали до Відгороду, аби виконати
замах на сербського короля Петра.

Еміграція до Америки. Стати-
стичне бюро подає, що в 1902 році ви-
емігрувало з Австро-Угорщини до Аме-
рики разом 220.000 осіб. Між ними: 37.500
Поляків, 34.400 Словаків, 32.900 Хорватів
і Словінців, 27.100 Мадарів, 23.600 Нім-
ців, 18.760 Жидів, 9.840 Русинів, 2.100
Італійців. Емігранти вивезли із собою.
15.175.000 К. Значить на кожного емі-
гранта припадає по 71½ К.

Напад розбійників. З Білгорода
доносять, що в п'ятницю в полудне впа-
ло трох замаскованих розбійників до ме-
шкани державного радника Давидовича,
аби заграбити гроші. Дома був тоді сам
Давидович, 96-літній старець, его жінка,
донька, слуга і служниця. Опришки так-
ко всіх поранили, але на крик ранених
утікли. Одного з них вже зловлено.

Малій Фейлетон.

Спілковий рух в Росії.

(Далі.)

З'являєт ся чоловік, який уже від-
ріжине те, що лічигь своїм, від групи.
Патріарх є організатор. Він привикає
думати, що організаторська роль, то его
лише роль. Коли ж ся привіде патріар-
ха починає переходити по наслідству
разом з деякими матеріальними вигодами,
то виникає уже форма існуючої власно-
сти. В дальшій розвтовки процес інди-
відуалізації ширить ся. В епоху торго-
вого капіталу і промислового капіталізму
починають хутко нищити ся форми фео-
дальної системи. Скасовуєт ся панщина,
терять своє значінє цехи, а відповідно
сему переминаєт ся політичні форми жи-
ття. Усе провадить до визволення окремої
одинації і до осунення перешкод для інди-
відуальної господарки. Менчестерська еко-
номічна школа з'являєт ся крайнім ви-
східом розвитку в такім напрямі. В остан-
ні часи чим дальше тим більше з'явля-
ють ся змаганя поставити продукцію
під контролю суспільности, але ся за-
лежність не може мати нічого подібного
до власті роду над організацією. Таким
чином економічний розвиток в силу не-
обхідности нищить як раз ту психоло-
гію, на якій прихильники старої „обща-
ни“ хотять оперту спілковий рух. Що
існуючі „общини“ в Росії є остатки
старої „общинної“ форми, се доводити
в своїх творах „народовець“ Г. Успен-
ський, який був добре знакомий із сего
сировою. В його творах часто висло-
влюєт ся та думка, що одинаці в сій
общині фатально залежить від волі всієї
громади. Огже такий форми спілкового жи-
ття залишаєт ся одно: розпадаги єї і
уступати місце другій. Сказане не від-
носить ся до спілок, що засновуют ся
в останні часи. Сі спілки другого типу,
які не є продовженням перших, а нав-
пак засновуют ся на руїнах перших.

Справа заснованя спілок в послідні
часи як не треба лише доказала прав-
дивість нашої думки. Головною причи-
ною не тривкості спілок є рішуче бажанє
вернути до власної господарки. Зна-
чить, тут бачимо „общинности“ мало. Осо-
бливо потрібно вважати в сему разі на
психологію селянина що до розуміння
їм власної господарки. Цікаво знати,
як задивляєт ся на єю справу відомий
організатор спілок п. М. Левитський. Се
можна бачити із слів, які він сказав на
одних зборах Відно-економічного това-
риства: „Спілка се малиця, що допома-
гає підняти ся підупадлому хліборобови;
як тільки він почує себе здоровим, то
вона не потрібна“. Як видно із сих слів,
спілка після думки п. Левитського не є
радикальна міра, а лише часовий налі-
зав до поліпшеня добробуту селянина;
коли економічне становище селян поліп-
шає, то вона не потрібна. Здаєт ся
трохи не зрозуміло. В який спосіб спіл-
ка за своє часове існуванє поладотить
селянські справи? Чи вона піднесе агрі-
культуру, піднесе селян морально і інте-
лектуально, словом поставить селянина
на тривкий ґрунт, а відтак виконавши
свою місію зникне? Але річ в тому, що
таке непевне економічне становище се-
лян залежить не лише від низкості агрі-
культури і їх інтелектуального розвитку,
а також (навіть головним робом) від
основ сучасної продукції. В других фор-
мах продукції і механіка розвинена до-
сить і буржуа не зовсім низько стоять
інтелектуально, а всеж такі експлоата-
ція розвинена багато більше, як в хлі-
боробській продукції. Таким чином коли
спілка може зробити лише то, то кори-
сти не багато. Економічний розвиток
буде іти далі з усіма його сучасними
наслідками.

(Конець буде.)

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Яр. Ю л е в. „Семинарські
спомини“. Новелі. Чернівці, 1903
р. Дістати можна у О. Світлика
Чернівці вул. Пегровича ч. 2.

„Нова Січ“. Під такою назвою
з 1. січня 1904 почала виходити
нова часопись в Станіславові. Га-
зета виходить що п'ятниці. Перед-
плата річно 4 кор. Поодинокє число
коштує 10 сот. Редакція, адміні-
страція при улиці Бельведерській
ч. 3. „Нова Січ“ поклала собі за
ціль „дітий рускої землі єднати і
збирати у одну Січ“.

Пів сотні повісток для руских діточок.

За Гофманом і Шмідом переповів О. П.
— Така книжечка 3¼ аркуша друку
з милою обранкою вийшла власне
накладом тов. „Руска Школа“ в Чер-
нівцях як дуже придатний дарунок
для руских дітей. — Набути можна в
папірні друкарів „Рускої Ради“, Чер-
нівці, ул. Петровича 4, по ціні 40 с.
за брошурований, по 50 с. за оправе-
ний прихрипак а по 60 с. в оправі
ще гарнійший.

„Bufwiner Post“.

Одиноку німецьку газету на Буковині,
що справедливо відносить ся до Ру-
синів, повинен спирати кожний інте-
лігентний Русин; газета виходить що
неділі, вітряна і четверга та коштує
чвертьрічно 5 кор., місячно і к. 70 с.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотики за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на цілий процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хіньського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

 Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до сальонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вази, жирандолі, етажерки, столики сальонні на цв'їти, зеркала, таці на візитки, попельнички до цигар, прикраски, льорети, етуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіший нецесарія, куфери і різномірні артикули до подорожі в пішшу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мотонки з шкіри, жемчугів, шовку і цигалі. Вахляри з правдивих струсєвих пер і газів.

Товари обувані. Самоетійна продаж обуви з Гудіарської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевики суконні обкладані лькером, Vosealf і Chevreaux з шовковим плішом і трикотавим нутром для панів дам і дїтїй. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і в телячої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевики домашні і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевики до вирав гімнастичних.

Товари футрянні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболєві, з куни і різномірні модні виробы; до того зарукавки (муф) і шапки. Убраня футрянні для хлопців і дївчат різного рода. Правдиві перекї кучми для панів і інших того рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все з найліпшої сорти.

Шапки футрянні і суконні. Правдиві перекї кучми Sealskin і Nutrica для панів хлопців і дїтїй.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле Егера і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також пілвовняні і вовняні опаски, штани, дїточі одяги, паньчохи для дам і дїтїй, паньчохи до польованя, оґрівачі колїн, карку черева і пульєів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дїтїй.

Кальоші і черевики до снігу найліпші фабрикати, самоетійна продаж тихже, з патентованими підонвами, на котрих не мож поховзнути ся.

Коци до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полені крісла, плацки для дїтїй і до того чепці. — Біле мужєєє, ковнярики, маншети, хусточки з найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушницї і різна мунїция.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютента майстерского курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

порукає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, дам і дїтїй.

Замовленя виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати з'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в недїлю і свята від 1/10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

порукає отсі книжки:

Виданя тов. „Руска Бесїда“:

	К. с.
*** „Явдох“ словїнська казка . . .	—24
Ів. Синюк. „Образки з природи“ . . .	—20
О. П. „Хлопці садівники“ . . .	—40
Омельян Попович „Ромаши“ . . .	—40
Корнїль Н. Устїянович „Три цікаві загадки“ . . .	—40
В. Умїньскій-Ф. Королевскій „Як повстала земля і який буде її кїнець“ . . .	—30
Проф. О. Бремївчук „Іван Сучавскій“ . . .	—40
Ів. Бажанскій. „Пропасть“ . . .	—20
Ф. Колєєє. „Наша дума“ . . .	2:50
Гармїн. „Малари“ . . .	—20
*** „Зерна“ . . .	—20
*** „Котюзі по заслугі“ . . .	—20
О. П. Конїєвскій. „В день святаї вої“ . . .	—20
Ю. О. Федькович. „Проксирка“ . . .	—20
Омельян Попович. „Ластівка“ (старі рочники) . . .	2—

Виданя тов. Руска „Школа“.

Барановскій Мечислав. „Педагогіка“ . . .	1:20
Ом. Попович. „Методика“ I часть . . .	—60
„Як бїдні збогатїли“ . . .	1—
„10 казок для дїточок“ . . .	—20

Ом. Попович. „Збірка законів“ . . .	1—
Ів. Синюк. „Образки з життя“ . . .	—20
Шпїйнаровскій Сергїй. „Руска Читанка“ для II. класу гімн. . .	2:80

Др. Стеф. Смалъ-Стоцкїй. „Громада“ . . .	—20
„Порадник“ як закладати каси . . .	—40
„Буковинська Русь“ . . .	2:40
„Minoritätstvetum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schulorthographie . . .	—40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнярскї“ . . .	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“ . . .	—20
Теодот Галїн. „Домашній писар“ . . .	1—
Пігулик Єротеї. „Верховинські згадки“ . . .	2—
О. Шпїтко. „Лїсти з некла“ . . .	—30

	К. с.
Іван Франко: „Що таке поступ?“ . . .	1:20
Франчук: „Оферма“ . . .	—20
Підєсна: „Восток і запад“ . . .	2—
С. Тихий: „Як робити тестамент?“ . . .	—30
Марченко: „Власна хата“ . . .	—20
Яричевскій: „Серце мовить“ . . .	—60

При замовленях книжок упрашає ся прислати на порто.

Товариство взаїмного кредиту

„ДНІСТЕР“

Стоваришене зареєстроване з обмеженою порукою

Львів, Ринок ч. 10 (дім „Просвїти“.)

ПОЗИЧНИ удїляє своїм членам на 5 1/2 2 і 1 2 додатку на кошта адміністрації, за предложенем документів виказуючих достаточну гіпотєку.

СПЛАТУ позичок розкладає догідно на рати до 10 лїт. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1.239.243 корон.

ЧЛЕНОМ може бути тільки обезпечений тревало в „Дністрі“ від огню.

УДІЛ членський виносить 50 кор. вписове 2. кор. число членів 2.39 з 2.501 удїлами на 125.050 кор.

ВКЛАДКИ щадничі приймає „Дністер“ і опроцентовує по 4 2 від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1.103.333 кор.

ЧИСТИЙ ЗИСК розділяє ся частію на дивіденду для членів, а частію на публичні добродїйні ціли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті ціли роздано до тепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ в справах позичок удїляє Дирекція і агенти. (—)

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з аптики Рїхтера в Празї,

є найліпшим загально знаним бїль усмирюющим натиранєм, в ціній від 80 сот., 1:40 кор. і 2 кор. до набути у всіх аптиках.

Просимо жадати сей загально улюблений лїк все лише в ориґінальних фляшках з нашим охронним знаком „якор“ з аптики Рїхтера і для остерожности приймати лише фляшки з тим охронним знаком яко правдиві.

29 (15—40)

Аптика Рїхтера

„під золотим львом“ у Празї, улица Єлисавети ч. 5.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарлдом Івана Захарка.

За редакцію відповїдає Іван Захарко.

БУКОВИНА

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Рекламний неопе-
чатаний віллі від оплати поштової.

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“
разом з „Рускою Радою“:
на цілий рік . . . . . 20 К. — с.
„ пів року . . . . . 10 „ — „
„ чверть року . . . . . 5 „ — „
„ місяць . . . . . 1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

По соймі.

Теперішня соймова сесія повела ся з самого початку досить трагі-
комічно. Більшість змагала ся на
кождім кроці систематично нищити
всі заходи „Вільнодумного союзу“,
що мали на цілі піднесенє народного
добробуту. На протяг всієї сесії
працювали лише „вільнодумні“, а
більшість відіграла роль дестру-
ктивного елементу. Фльондорска
справа, сецесія більшости із сойму,
— все то з'упинило користну ді-
яльність „вільнодумних“. Теперішня
сесія після заяви „Вільнодумного
союзу“ повинна була стояти під
знаком виборчої реформи, але дя-
куючи систематичним маневрам біль-
шости досить несимпатичного ха-
рактеру акція в тім напрямі зве-
дена нінащо. В попередніх числах
„Буковини“ в справозданнях з сой-
мових засідань подавали ся докладні
відомости про діяльність „вільно-
думних“ в соймі, тому тепер уні-
ємо лише, що внески в справі
дисциплінарного закону для учителів
і підвищення платні поставлені і
переперті лише „вільнодумними“.

Так беззвучно скінчив ся сего-
річний сойм зломанєм заключеної
угоди в справі виборчої реформи;
нічого иншого і не можна було
сподівати ся від таких „приятелів
народу“. Нового хіба то, що кра-
євий маршалок Дулул втік перед
марою виборчої реформи.

З смілими виступами наших
послів в соймі безумовно годять ся
всі Русини і взагалі весь поступо-
вий елемент на Буковині. Тепер

наступає дуже важна хвиля для
руської справи. Борба о виборчу
реформу не може устати. Противно
надходять нові вибори і там без
сумніву випадє справедливий суд
народу для боєрської кліки. Виборча
реформа є о стільки доконечна річ,
що годі думати, аби борба о ню
могла устати; вона лише перенесе
ся на инше поле; отже від над-
ходячих нових виборів в значній
мірі залежить напрям розвитку
політичного життя на Буковині. Тому
час уже розпочинати передвиборчу
працю. В сій справі можна буде
зійти ся всім Русинам, які справді
бажають народу добра і поступу.
В той спосіб Русини разом з дру-
гими поступовими елементами на
Буковині утворили-б сильну демо-
кратично-поступову партію, до ко-
трої належав би весь руский нарід
і його дійсні прихильники з інтелі-
генції. Тоді ми станемо міцнішим
на політичній полі, і з нами будуть
числитися трохи инакше як тепер.

Сегорічна соймова сесія доказала
нам, як не треба більше, що на-
сильства з боку більшости в соймі
дійшли до крайности і що при та-
кім стані річий годі полагати до-
конечні краєві потреби. Сойм до
того часу не буде правильно фун-
кціонувати, поки в него не ввійдуть
дійсні репрезентанти народу і обо-
ронці їх інтересів. Коли більшість
через нехтованє своїх зобов'язань
звела акцію виборчої реформи ні-
нащо, то сим вона лише відпочила
на деякий час здійсненє тої задачі
і не утече їй від виборчої реформи,
як від своєї тіни.

Дві новорічні промови.

Кошут приймаючи членів партій
независимости, що явили ся 2. січня
зложити ему іритуляції з нагоди
нового року, заявив рішучо, що він
не перестанє ставити правительству
різкі перепони. Після думки Ко-
шута рік сей минув без жадного
успіху задля вини правительства,
що хотіло перефорсувати предло-
ження військові. Партія независимо-
сти іще не втратила хоробрости і
вона буде стояти на перешкодї
правительству доти, доки угода в
Австрії не буде в парламенті по-
лагоджена. Партія независимости
не стерпить того, аби митово-торго-
вельна угода перевела ся на під-
ставі § 14 і нарушувано арт. 30
закону з 1899 р. після котрого тор-
говельні угоди не можуть заключати
ся аж до ухвалення тарифи митової.
Вкінці Кошут заявив, що він ніколи
не зрече ся теперішніх поглядів і
свого переконання.

Друга цілком протилежна про-
мова була виголошена гр. Тісою до
членів ліберального клуба з нагоди
новорічних прийнят. „Коли я обій-
мав мій уряд, — почав гр. Тіса —
ся хвиля прийшла на тяжкі і кри-
тичні часи. Я бачив ясно, що моїм
завданням буде не тільки хвилеві
трудности усунути, але перш всего
утворити підвалини для ліпшого роз-
витку нашого життя. Я хотів скоп-
солідувати угорський парламентаризм.
Але коли би мені удало ся досягнути
лише другу ціль, то знов появили
би ся анархістичні прояви, подібно
як в останній час. Отже передовсім
треба було вплинути на публичну
опінію через відносяюче розв'язанє

військових питань“. Відтак гр. Тіса
з задоволенєм зазначає, що переважна
часть опоз. закинула свою шкідливу
методу борби. Гр. Тіса задивляє ся
досить оптимистично на ситуацію
в Угорщині. Після его думки в
Угорщині поволи наближає ся до
найважнійшої цілі, імено: найваж-
нійші предложення можуть одержати
законодатну силу. Гр. Тіса заявив,
що він передовсім буде стремити до
удержання політики з р. 1867 і що
інтереси народу і династії цілком
годять ся. Помиляють ся, коли ка-
жуть, що угода з р. 1867 парализує
розвиток народу. Ліберальне
сторонництво прийняло слова гр. Тіси
оплесками.

Сі дві промови, які подано в
коротких рисах, добре характеризу-
ють настрої ріжних сторонників
в соймі. Як видно, до жадного по-
розуміння в угорській соймі не при-
йшли.

Вісти з цілого світа

— З внутрішньої політики. Під
проводом Є. В. цесаря розпочали ся
уже в суботу військові конференції
і потягнуть ся кілька днів. Учас-
тв в тих конференціях взяли архі-
єпископ Франц Фердинанд, міністер
війни, шеф генерального штабу бар.
Бек і генеральні інспектори вій-
ськові. — В четвер пополудні збер-
ся на перше засіданє субкомітет
австрійської делегації вибраної в
справі запровадження війська.

— Сербія. Після відомих чер-
невих подій в Сербії іще не при-
ходило до спокою. Теперішнє по-
дає

Вернштеерн Беризон.

Вірлине гніздо.

Передав: Остап Сьвітлик.

Ендрейбардене — був то мадий, висо-
кими скелями окружений, самітний при-
білок. Грунт, на якому повстав, був рів-
ний і врожайний; перерізувала его сла-
боюча з гір велика ріка, що поза селом
розливалася ся майже в озеро.

На сю то воду колись прибув на
зодіч чоловік, що перший став в долині
плавати по ріці. Звав ся він Ендрей;
теперішні мешканці присілка его по-
томки. Деякі кажуть, що він захистив
ся тут, вбивши когось в бійці; звідси
той понурий вираз лица у всіх мешкан-
ців того присілка; інші кажуть, що при-
чина остаючої обставини — то скельні
стїни, що навіть коло сьв. Івана, вже
о п'ятій годині по полудні, не пропуска-
ють в долину ні одного проміння сон-
ячного.

Над сим присілком висіло вірлине
гніздо. Удїлене воно було на самім ши-
шю скали — всі бачили орлицю, що ви-
сідала яйця, але ніхто не міг дістати ся
до гнізда. Орел шибав в воздух над се-
лом, кидав ся будь на візю, будь на
молоде козеня, раз навіть цїрвав і уніс
з собою малу дитину. Ізза того то не
було безпечно в селі, доки вірлине гніз-
до нахилило ся на шпиль гори. Серед
місцевого населення ходив поговор, що

в давніх часах було двох братів, що
дотерли до гнізда і його збурили, але
тепер ніхто на то не здобув ся.

Кілько разів на селі зійшло ся двоє
людей, говорили о вірлині гнізді і з остра-
хом на нього споглядали. Всі докладно
знали, коли вірли сего року прилетіли,
де впаде, де наробили шкоди, і хто
останній сиджував ся вилізти на скалу.
Молодіж від дитинства вправляла ся
в спинаю по деревах і горах, аби ко-
лись в будучности могли дістати ся до
гнізда і збурияти його подібно як два
брата.

В часі, о яким тепер згадуємо, най-
гарніший і найзручніший хлопець нази-
вався Лейер. Він не походив від Ен-
дрей, мав кучеряве волосє і малі очі,
був великий шуткар і обожатель гар-
ного поза. Ще хлопчиною чванив ся,
що дістане ся колись до вірлиного гніз-
да — але се вважало чванливістю.

Се його підюджувало і заки дійшов
до відновіного віку, рішив вспинати ся
на вершок гори. Був то погідний, не-
дільний ранок, на початку літа — моло-
ді вірлята що йно вилупили ся з яйця.
У підійжа скелі зібрався ця цікава товпа.
Старі віраджували — молоді намагали.
А він йшов лишень за похопом своєї
волі і очідав відлегу вірлиці. Коли то
стало ся, підскочив і в одну мить най-
шов ся кілька метрів над землею, на де-
реві. Виростало воно з обриву і по тім то
скельним обривом став Лейер спинати ся.
З під його ніг усували ся дрібні камін-
чики, а легким шумом спаладала земля і пі-

сок — впрочім панувала найглибша ти-
ша. Тільки ген далеко ріка беззвучним,
здавленим шумом продишала ся до впаду.
Чим вище, тим острійша була скеля:
довго висів на одній руці, шукаючи но-
го, аби о що зачепити, бо не міг нічо
бачити і деякі, особливо жінки, не могли
дивити ся, відвертали ся й казали, що
Лейер не вчинив би того, коли би не
був сиротою.

А він то находив точку опертї, то
знова шукав иншої будь рукою, будь
ногою, то усував ся, то знова кріпко
учіпив ся.

Було так тихо, що взаємно чули
свій віддач. В тім молода, струнка дів-
чина підвеса ся з каміня, на яким доси
сиділа сама. Відай від дитинства була
для нього призначена, хоч Лейер похо-
див з иншого села. Підвеса рука до
гори, благаючи.

„Лейере! Лейере! Чому то робиш?“

Всі відвернули ся, глядячи на ню,
батько станув тут поруч неї, але его не
пізнала, лишень дивлячись в гору
постаряла ся.

„Лейере! Лейере! Люблю Тебе,
зійди!“

Видко було, що завагав ся, але по
намислі спинав ся далі. Рука й нога на-
ходили опертє, й якоесь все йшло добре;
в коротці однако огорнула его втома —
мусів часто відпочивати.

В тім, ніби відчун, скотив ся малий
кміничик, а всі мимомітє випалили в нього
свої очі, поки не найшов ся на долні.

Деякі не могли довше на то дивити ся
і відійшли домі. Дівчина стояла на ка-
міні, плакала і заломлювала руки.

Лейер шукав рукою опертє, але від-
стив ся, вхопив другою але і та не
вздержала ся.

— Лейере! — крикнула страшно, аж
відбило ся від скельної стїни.

Зсуваєть ся! — закликали жінки
і жінки, витягаючи руки.

А він зсувався дійсно, виривав са-
бою пісок, каміня, землю — зсувався
що раз скорше, що раз скорше. Він від-
вернувся ся — в тім почув ся з собою
шум, тріск... а вінки оподаль від нього
тяжкого, ніби кусник вохкої землі.

Коли оглянули ся, побачили збиту
поторошену масу. Дівчина повалила ся
на камінь.

Молоді, що найбільше захоплювали
Лейера до того божевільного вчинку, не
важили ся його дитиниць і підняти
з землі — ніхто не важив ся на нього
подивити ся. Мусіли отже старі взяти
ся до роботи.

Найстарший з них підійшов до гру-
па і сказав:

— То було божевілле... але до-
дав, споглядаючи на вірлине гніз-
до — добре то, що щось висить так ви-
соко, що не всі можуть досягнути.

Ч. устроєна в суботу, дня 16. н. ст. оіч-

ми 1904. в Вашківцях ч. Ч. вечером з танцями в касиновій сяди. Початок точно о год. 8. вечером. Вступ від 1 особи 2 К., родинний білет (на 3 особи) 5 К. — Стрий візитовий. Музика танцювальна.

Загальні збори рускої православної шляхти. Пригадуємо, що загальні збори православної рускої шляхти в Чернівцях відбулись в "Народнім Домі" дня 10. січня сего року о 2 год. по полудні. Просить ся о численну участь. — *Виді.*

Надзвичайні загальні збори. Дня 10. січня с. р. відбулись в 1. годині по обіді надзвичайні загальні збори Лунавецької каси районо-айзенської зі сльзуючим дневним порядком: 1. Справоздане за р. 1903. 2. Вибір одного члена старшини. 3. Ухвала, в якій вкотре затіяну пожитку в "Сельський Касі". 4. Вільні внесення. — *Стефан Маланчук* начальник каси.

Подяка. Вважаю своїм святым обов'язком в отей дорозі від щирого серця подякувати шановній Черновецькій рускій громаді і взагалі всім другим громадам, що післяли мені гратуляції в день мого ангела на Св. Николая і разом бажають всім щастливих і веселих свят. — *Николай Вердеш де Влад.*

На загальних зборах Черновецької філії "Рускої Школи" пожертвували на руско-селянську бурсу: Пана Карол. Суханос 2 кор., п. Тонущак 1 кор., п. Пугуляк Волод. 1 кор., п. Ник. Леонтий 1 кор., п. Теоф. Порембський 1 кор., п. Василь Продан 1 кор., п. Волод. Кукелка 1 кор., п. Омелян Кукулка 40 сот., п. Прокій Лагачин 1 кор., п. Петро Ілюк 0'4 кор., п. Іван Некорак 1 кор., п. Ник. Бендик 1 кор. Заразом спростує ся, що не Пан Семака інспектор суду, в Кішмані, як вказано було, але Пан Іля Семака, судья в Солці пожертвував 4 кор. на бурсу. Защо зложу сердечну подяку. *П. Клим студ. філ.*

Ювілей Лисенка. "Кієвські Отпавки" в справі ювілейного свята Лисенкового в Києві подають таку замітку: "Українська трупа Садовського і Сабашинського досить вдало відіграла оперетку "Чорноморці" з музикою Н. В. Лисенка. Музика "Чорноморців" скомпонована багато літ тому назад, складає ся переважно із народних українських мелодій. По скінченню представлення численна публіка і артисти устроїли шумну овацію ювіляту. — В концертному відділі між иншими п. Садовський відспівав думу: "У педілю в ранці рано", а п. Семенцев — "Гетьмане, гетьмане"! В кінці мішаний хор відспівав: "Вуть пороги". — На ювілейне свято Миколи Лисенка вислала редакція "Руслава" ось яку привітну телеграму:

Високодостойний Миколо! Дорогий Ювіляте!

Як звін з високої вежі
Не знав залор Тв, ні межі,
А від Кавказу по Карпат
Свій голос нїс до наших хат,
Будив стомлений, силчаний люд
На життя нову, на світлий труд,
Скликав нас у народний храм
До ідеалу ясних брам.

Прийма же нині сей алмаз:
Серця ті вдячні, без сказ
Уста причисті хвалби
І груди повні любови
Ми служам, — а голос Твій
Нехай зове на жертву — бій,
Най звонить як воскресний звін
Серед України руїн.

Народні театри на Україні. В Лохвицькій уїзді, полтавської губернії, заступали ся за починком самих селян три народні трупи, що виставляють дуже гарно українські штуки. До груп не належить ні один дилімований інтелегент, участь в них бере виключно селянська молодь, зложена з бувших і теперішніх учених земських шкіл. Звісний український артист і драматург Марко Кропивницький, як доносить "Полт. Вест.", заохочував ся тими домородними артистами і підняв ся давати їм провід, тим більше, що талановитість, поважне відношення до діла і розуміння зображуваних типів дивують кожного, хто видів гру лотонських акторів-селян.

Страйк пекарів триває від кількох днів у Львові. Комісія страйкарів ухвалила предложити пекарским підприємцям всі ті самі домагання, які предложають перед півтора роком. Меморіал

страйкарів виказує, що час праці в більшості робітень переступає 14 годин, а в багатьох т. зв. куліковських пекарнях вивисив 21 година на добу. Наслідком сего робітники наражені на часті і довгі недуги тим більше, що гігієнічні відносини пекарень є страшні. Тому домагають ся упрямління часу праці на найвище 10 годин на добу, дальше 36-годинного відпочинку що тижня, заведення мінімуму тижневої плати (6 днів в тижні) для "юда" 18 корон, "мішера" 24 корон а "гельфера" 30 корон, заборони нічної праці для молодих робітників, виселання їх до доповнюючої школи і т. д. а вкінці заведення бюро посередництва праці. Страйкарі поведуть ся спокійно. Комітет роздав їм вчора грошеву заемогу а страйкуючим термінаторам хліб.

Фінанси Львова. В Львові розходи на адміністрацію міську виносять 1,200,000 кор. себто 20% від загальної суми розходів. На поліцію місто тратить що року 385,000 корон, а всеж таки Львів не може похвалити ся взірцевим порядком. Дохід від ріжних підприємств міста поменшав о 114,000 кор. в порівнянню з попереднім роком. Огже в виду того, що дефіцит виносить майже півмільйона, маєт ся в проекті побільшити податки від будинків о 513,000 корон; в справі сего недавно відбуло ся зібрання, яке рішуче запротестувало проти такого проекту.

Банкротства. В 1903 р. було в Австрії 1133 банкротств; з того припадає на Галичину 46, а на Буковину 6. Найбільше банкротств було в Чехах (332) а в Долішній Австрії 242; з того у Відні 132.

Не пора їхати до Америки на роботу! Часописи доносять з Америки, що там наслідком боротьби робітників з фабрикантами о підвищення платні настав застій в фабричній продукції. Фабриканти обмежили число робітників і працюють лише ті, що згодили ся на знижену зарплату о 10 до 15%. Коли б опір робітників тривав дальше, то фабриканти загрозили, що позамикають фабрики. Супроти таких обставин — пишуть часописи — налив чужих робітників до Америки може викликати розірване межі тамошньої робітничою верствою, а вслід за тим може настати цілковитий брак праці, коли капіталісти позамикають всі фабрики. Серед таких обставин найгяжє прийшло б жити новоприбулим з Америки робітникам, незнайомим з тамошніми відносинами.

Смерть льотерійника. Якомусь робітникови, Йосифови Готшгайнови в Гогенельбе, в Чехах, усміхнуло ся на льотерій шасте і він виграв 1,400 К. Та замість занести гроші до шадниць, Готшгайн протратив легкий зиск на забавах по шинках. Коли гроші стопили ся вже до кількох ринських, взяв старий плащ та канелюх і повисив ся в поближкім лісі.

Панірія "Рускої Бесіди" в Чернівцях ждає свій Вн. П. Т. Каїєнтелі веселих свят.

Малій фейлетон.

Спілковий рух в Росії.

(Конець.)

Може бути друга відповідь на поставлене питання. Та тенденція, яка положена в основу спілкового руху є неохінний наслідок економічного розвитку; значить, вона буде і далі розвивати ся. Огже відповідно сему буде розвивати ся і спілка; і та тенденція залишиться та ж лише в ріжних стадіях свого розвитку. Але в сему разі спілки не можна назвати мільцією.

В попереднім розділі ми старали ся доказати, що сучасні спілки не мають нічого спільного з старою "общиною" і що значить годі покладати ся на якусь "вдачу" славянських народів. Сучасні спілки відрізняють ся тим, що коли в старій громаді воля окремих одиниць тонула в волі загалу, вони є інтегровані диференційованими одиницями. Коли старі громади повставали більше інстинктивно зади успішної боротьби з природою, сучасні спілки побудовані на означенні зрозуміння своїх інтересів.

Економічна наука каже, що велика продукція нищить незначну і доводить се статистичними даними. Але річ в тому, що багато існує видів промислу, яких ще велика продукція не встигла втягнути в своє коло. Окрім того існують також види промислу, де сучасна високо розвинена механіка не може бути приложена до діла. Однак капіталістична продукція не може не впливати і на ці види продукції. Так наприклад панове машини потрібують багато сирих матеріалів, які добивають ся безпосередно руками.

Таким чином є ґрунт і є причина до розвитку колективної праці. При такім стані річний спілковий рух є лише необхідний наслідок економічного розвитку. Взагалі кооперативний рух між робітничими верствами є факт усім відомий. Що до ріжних кредитних інституцій, то річ іще більше очевидна. Кредит в формі лихварства дуже старе явище, навіть банки з'явили ся іще до машинної продукції. Але те значіне, яке вони мають нині, получили лише в епоху капіталістичної продукції. Відносини між викликає капіталістична продукція, з її конкуренцією і кризою, з своїм спекулятивизмом вимагають від кожного частих грошових ушлат. Але навіть заможний чоловік не завжди може мати при собі гроші. Таким чином з'являється потреба такого джерела, де б можна здобути грошей. Сі потреби почали задовольняти банки, які є не що инше як посередники між бажаними пусити свої капітали в кредит і бажаними мати кредит. В хліборобстві не так хутко розвиває ся тенденція капіталістичної продукції. Але і на него вплинуло янноване капіталізму в других видлах продукції. Разом з розвитком грошової системи хлібороби почали також потребувати кредиту, особливо дешевого. Огже в коротких рисах історія походження кредитних спілкових організацій. Таким чином ми прийшли до того вислідку, що спілковий рух є консеквентний наслідок нануючих нині економічних відносин. Тому що спілковий рух при повнім скороненню індивідуальності кидає инше світло на зрозуміння поняття "власність", він є кроком наперед. Сего не можна так категорично сказати відносно хліборобських продукційних спілок.

Тепер цікаво буде приглянути ся тим причинам, які викликали реакцію в спілкових рухах. 1) Перш всего, змагане вернути ся до своєї власної господарки. 2) Праця селянина мало спеціалізована. 3) Брак дешевого кредиту. Наведемо приклади: одна спілка взяла в кредит 15,000 руб. на таких умовах: члени спілки мусіли платити що року процентів 3,000 руб., потім віритель брав собі частину барина з початку 500 руб., а потім 1000 руб. у рік. Окрім того спілка мусіла дати синови кредитора посаду каспера (50 руб. місячно). Таким чином капітал був опроцентований в 23 1/2% — 26 2/3%. Другий приклад. Одна шведська спілка брала товар у довг і мусіла платити 18%. Окрім того, віритель брав 40% чистого барина від підприємства. Мужна було б багато привести прикладів, але здає ся досить і сих, аби підкреслити нашу думку. 4) Не було достатку енергійних інтелегентних людей, які могли б бути практичними провідниками сего руху. По перше вони могли б боронити сей рух перед урядом, подруге, давати практичні поради о стільки необхідні з початку для членів спілок. 5) Було досить перешкод з боку дідичів і середних буржуа, що усі свої сили покладали на то, аби зупинити не користний для них спілковий рух. 6) Індивідуальне відношення суспільності до спілок, (в сему разі до продукційних ремісничих), так що не було міцних зв'язків між продуцентами а конзументами, не дивлячи ся на вигоди як тої, так і другої сторони. Виряді спілка завжди могла б вироблювати ліпші товари, ніж окремі підприємники. 8) Місцева адміністрація часто заборонила засноване спілок без дозволу вишого начальства. А треба знати, що то значить очікувати на дозвіл з боку центральних властей в такій бюрократичній державі, як Росія.

В кінці мусимо сказати, що тепер хліборобські продукційні спілки найгірше стоять і що взагалі дякуючи самому характерові дрібної хліборобської господарки, вони мало обіцяють.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Я р. Ю л е в. "Семинарські спомини". Новелі. Чернівці, 1903 р. Дістати можна у О. Світлика Чернівці вул. Петровича ч. 2. — Ціна 60 сотиків.

"Jeder Mensch, der so handelt, gehört in die Kategorie der 'Nicht-Gentlemen', und der Typus eines solchen 'Nicht-Gentlemen' ist..." під тим заг. вишшла окрема відбитка із "Buk. Post", що містить в собі разом зібрані промови Николая Василька виголошені в справі відомої Фльовдорської афери. Се багатий інформаційний матеріал, що кидає потрібне світло на відому сумну справу.

"Новомодні коляди". Віблотека Грици Ципавки, книжочка 2. Ціна 20 кр. Чернівці, 1903. З друкарні тов. "Австрія" в Чернівцях. Накладом Миколи Грабчука. Книжочка "Новомодні коляди" містить в собі 25 цікавих пісень, написаних на ріжні пуги і з ріжних пригод, як: шгайк і т. д. Замовляти у Миколи Грабчука, Чернівці, друкарня "Австрія".

"Чого хотять соціялїсти?" Популяризація соціялїстичних теорій. Ціна 16 сот. Накладом д-ра Трильовського. Коломия. З друкарні М. Вілоуса. Дістати можна у д-ра Трильовського.

"Чоловік честі". Антін Володиславич, драма в 3 актах. Коломия 1903. Накладом Евгена Адама Крушинського. Стор. 106+2, 16%. З друкарні Вільгельма Брайнера у Коломий. Ціна примірника 1 кор. 30 сот. Часть доходу призначена на будову народного театру у Львові. Ся цікава книжка порушує деякі сторони військового життя з его поняттям "честі" часто досить оригінальним. Драма написана з надзвичайною живогістю і темпераментом. Автор відай не перший раз виступає на літературнім полі. Книжку можна замовляти у накладики під адресою: Коломия, уліця Собієкого ч. 3.

"Подільський Голос", орган тернопільської народної організації. Під таким заголовком почав з 2. січнем виходити в Тернополі півмісячний політичний під ред. д-ра Ізидора Голубовича. Річна передплата виносить 3 кор. В своїй програмовій статі редакція наводить причини, задля яких приступає до видавництва: народна організація в Тернопільщині. — Адрес редакції: "Подільський Голос" в Тернополі, ул. Костельна.

Пів сотні повісток

для руских діточок.

За Гофманом і Шмідом переговорів О. П. — Така книжочка 3 1/2 аркуша друку з многими образками вишшла власне накладом тов. "Руска Школа" в Чернівцях як дуже придатний дарунок для руских дітків. — Набути можна в палірни друкарні "Рускої Ради", Чернівці, ул. Петровича 4, по ціні 40 с. за брошурований, по 50 с. за опрацьований примірник а по 60 с. в опрацьованій гарнійшій.

"Bukowiner Post",

одиноку німецьку газету на Буковині, що справедливо відноситься до Русинів, повинен спирати кожкий інтелегентний Русин; газета виходить що неділі, вівторка і четверга та коштує чвертьрічно 5 кор., місячно 1 к. 70 с.

Залежитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Чверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — **Дрібні оголошення** (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При кількарядових уміщеннях опускається на ціні процент після кількості уміщень.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до салонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, сервіси і столики до куреня, вази, жирандолі, етажерки, столики салони на цв'їти, зеркала, таці на візитки, попелюшники до цигар, прикраси, льорети, етуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші нецесарі, куфери і різні родні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мошонки з шкіри, жемчугів, шовку і цигалі. Вахляри з правдивих струсених пер і газів.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви з Гудиярської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чапек у Відні і т. д. Найліпші фабрики на зиму. Черевки сукулні обкладані лякером, Vohsealf і Chevreaux в шовковим плішом і трикотавим н. тром для панів дам і дітей. Чоботи фільшові для панів і хлопців, сукулні і з телячої шкіри. Чоботи до польованя (ручна роботи), черевки домашні і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до виправ гімнастичних.

Товари футрянні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболені, з куні і різні родні модні виробы; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футрянні для хлопців і дівчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все з найліпшої сорти.

Шапки футрянні і сукулні. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutrica для панів хлопців і дітей.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле Егера і біле із складу бавовняного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також піявовняні і вовняні опаски, штани, діточі одяги, паньчохи для дам і дітей, паньчохи до польованя, огрівачі колін, карку черева і пультів, камаші, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дітей.

Кальоші і черевки до снігу найліпші фабрики, самостійна продаж тихже, з патентованими підшвами, на котрих н-мож поховануги си.

Коди до подорожі, камаші з шкіри і сукна, полеві крісла, плащики для дитин і до того чепці. — Біле мужеске, вовняники, маншети, хусточки з найліпших фабрик.

Револьвери, рушниці і різна муніція.

Перша буюовинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютента майстерського курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового анатока поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дітей.

Замовленя виготовляється сєйчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати в'ужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня „Рускої Ради“ в Чернівцях
отворена в неділю і св'ято від 1/10 до 11 години рано.

Друкарня тов. „Рускої Ради“

перучає отсу книжки:

Виданя тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
*** „Дивоха“ словінська казка	—24
Ів. Синюк. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович „Розмови“	—40
Корніль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як поветала земля і який буде єї кінець“	—30
Проф. О. Ермічук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Ваканський. „Прощається“	—20
Ф. Колесса. „Наша дума“	—250
Гармани. „Малари“	—20
*** „Зерка“	—20
*** „Котюк по заслугі“	—20
О. П. Коньський. „В день св'ятої волі“	—20
Ю. О. Федькович. „Прокурка“	—20
Омелян Попович. „Ластівка“ (старі речники)	—2—

Виданя тов. „Руска Школа“.

Барановський Мечислав. „Педагогіка“	1.20
Ом. Попович. „Методика“ 1 часть	—50
„ „ „Як біди збогачили“	1—
„ „ „10 казок для дітей“	—20

Ом. Попович. „Збірка законів“	1—
Ів. Синюк. „Образки з життя“	—20
Шойнарівський Сергій. „Руска Читанка“ для II. класу гімназ.	2.80

Др. Стеф. Смал-Стоцький. „Громада“	—20
„ „ „Поради“ як закладати капи	—40
„ „ „Буюовинська Русь“	2.10
„ „ „Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landesschulrathe behufs Regelung der ruthenischen Schullorthographie“	—40
Ю. О. Федькович. „Пісні жовнірські“	—20
Франко Іван. „Русько-українська література“	—20
Теодот Галіп. „Домашній писар“	1—
Пігуляк Єротеї. „Верховинські загадки“	2—
О. Шинько. „Листа з некла“	—30

Іван Франко. „Що таке поступ?“	1.20
Франчук. „Оферма“	—20
Підеша. „Восток і запад“	2—
С. Тихий. „Як робити тестамент?“	—30
Марченко. „Власна хата“	—20
Яричевський. „Серце мовить“	—60

При замовленях книжок упрашає ся прислати на порто.

В ПАПІРНІ „РУСКОЇ БЕСІДИ“

в Чернівцях (Петровича 2)

суть на складі

слідуючі книжки:

Наша дума Ф. Колесса
за 2 кор. 50 с.
Писани Ос. Юр. Федьковича
I, II, і IV. том по ціні:
7-20, 6-80, 4—, 3-60, 3— і 2-60 к.

При більшим закупні оп. скає ся
значний рабат. (0—0)

Православний

МОЛИТВЕННИК!

для молодіжи,

є до набути

в Папірні „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане
10 проц. рабату.

Важне для кожного!

Випродаж!
Неувано тано! Можна замовити
лиш за 6 к. 10 с. чудесний гар-
нітур з сльонових тогів-
жестякх коштовних пре-
красних предметів.
Отеж
Отеж

і Нікелевий кишеньковий годинник (Remontoir в якором) марка „Syst. Roskopf-Pat.“ иде 36 год. і показує секунди, в красно гравірованій оправі, докладно зрегульований з 3-літньою гаранцією і етуї. — 1 елегантний годинкований або міже-втий запнушок (швейцарський систем). — 1 шпилька до краватки, годинни-вана з імітацією брилянта. — 1 пара позволоч-них спинок до маншетів, марка „Garantie“. — 1 гарнітур годинкованих спинок до краватки і передів (5 штук). — 2 годинкований перетоні з гарними камінцями. — 1 зер-кальце кишенькове разом з етуї.

Отеж висне наведених 14 вартостевих предметів, разом з годинником висилє за 6 К. 10 сот- за посильпатою або за попереднім надісланям грошній фірма

Брати Гурвіц, дім експортний,
Кракін, Страдом 17.

Кому ся не подобає ся, може в протягу 8 ден- зажадати своїх грошій назад. Отже замовляючий не поносить ніякої страти. Богато ілюстрований каталог ювілейних виробів — дармо і о. лачено.

Відповідання і агентав приміняємо сєйчас.

33 (17—20)

Марка охоронна: Якор.

Liniment. Caps. comp.

з антики Ріхтера в Празі,

є найліпшим загально знам бль усмирючим натиранєм, в ціні від 80 сот., 1-40 кор. і 2 кор. до набути у всіх аптеках.

Просимо жадати сєй загально улюблений лік: все лише в оригінальних флашках з нашим охронним знаком „Якор“ з антики Ріхтера і для остерожности приймати лише флашки з тим охронним знаком яко правдиві.

29 (16—40)

Антика Ріхтера

„під золотим львом“ у Празі, улица Єлисавети ч. 5.

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарадом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середі, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакция адміністр. і експедиция
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
не застереження. — Реплімації неопе-
чатані візьмі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — с.
„ пів року	10 „ — „
„ чверть року	5 „ — „
„ місяць	1 „ 70 „

Поодинокі числа „Буковини“ 16 сотиків.

Передплата і належитість за інсерат
платні в Чернівцях.

Сильвестер Яричевський.

Роди ся, Мессіє!

Єврей так довго на Тебе чекав:
думали, що злинеш з рожевої хмари,
богатий в блискуче оруже зі стали —

одітий в надземські невидані чари —
у царській короні, зі скенстром потуги
і в порох зігнеш неприятели хмари —

і слали в непевну будучність зір туги...
а Ти народив ся пригноблений, тихий...
й посинався лайки, з'обиди, знаруги. —

І нині у світі неволі і пихи
Тебе ще не знають, не хочуть пізнати
і новні облуди, розлучної віхи

нового царя ще готові витати —
у грудях беззвучна надія їм спіє,
схиляють, прибравши ся в гордості
шати:

Роди ся, роди ся, новий нам Мессіє!..

* * *

Роди ся, Мессіє!...

Для скривавлених рук,
що скалічені вкрай
вза невольничих мук —
бальзам мира подай!

Для пораниених душ —
для прибитих сердець,
що їх не смутку вуж —
привнеси світ-радець!

Роди ся, Мессіє!...

Для обнови буття
новий світ споруди
і нові чуття
в серці люду збудуй!

Най мерзять ся рабством,
най любов в ній живе
і най ясним чолом
неба брам дістає!

Роди ся, Мессіє!...

Христос раждається!

На руску землю ступає Ко-
ляда на білому коні й спішить від
хати до хати з радісною своєю піс-
нею голосною...

На руску землю завітало ве-
лике Різдво істини, любови.
Білони зір миготять велично, тор-
жественно а так таємничо. У воз-
дусі так чисто, спокійно. Чуєш якісь
засвітові дзвони, що дзвонять потря-
саючи вістку: Христос раждається!...
Дзвонять, дзвонять...

І пливе тота пісня-вістка роз-
гульною філею по землиці сонця
і сповняє людські серця чародійним
бальзамом певниної роскоші, радости.
Слово стало ся тілом!

З поза оловяних занавіс хмар,
з під зір промінистих, з під за-
стиглої ненависті блакиту неба пливе
голосною луною понад гамірним
світом силою своєю незрівняна
пісня: Слава во вишніх Богу,
а на землі мир!...

Так — на землі мир!

Мир — усім бідним, без даху
і без завтра, всім катованим і ка-
тующим, всім призабутим і пониже-
ним; мир тим, що вірять і тим,
яких душу гризе сумнів тяжкий...

Усім вам мир і любов!

Вефлєемська стаєпочка росте в
великий вітвар любови, розростається
на весь широкий світ, на мі-
ліони рухливих дітий Адама. Світ
стає одним вітварем любови.

Мир синам божим!...

І Тобі мир, о руска земле, о
рідна громадо!

В проміннях вічної невмиручої
любви скупай свої душі, сполочи

свої серця і встань велика, взаїм-
ною любовію, сильна — непере-
можна!...

Мир Тобі!

І най минає Твої поля й левади,
хати й села й міста кривавої
жажда підлої німсти, кайнової злоби,
ренегатства, нужденности — най
минає!

І най витає в Твоїй хаті вічне
сияння правди, любови, ідеали по-
братаия народів — найчистіші в
небі скупані мисли. Най витають...

О най Тобі, рідна, дорога, свята
землице батьків наших долі, щастя
й свободи — Христос раждається!

Буковинський альбом.

На галицькій землі.

Тоді, як мали ми свою свободу,
Як Русин ласки не просив,
Кобзар славний про подвиги народу
На кобзі славу голосив.

Та як ту волю, славу і достатки
Облесний знищив чужинець
І завелась невольничі порядки —
Тоді замовк кобзарь-слайнець.

І з тих часів у галицькій столиці
Старинний руский дух погас,
І тільки клекіт польської орляці
Лунав по краю раз-у-раз...

Та син землі, підбитої підступно,
Зірвав ся чудом з мертвоти,
І став боротись твердо, невідступно,
Щоб знов до вільности дійти.

Він бореть ся за втрачену свободу,
Щоб Русин ласки не просив,
Щоб славу й честь воскресшого народу
Кобзарь онять оголосив!

Немирич.

Із хвиль журби.

Отче Божий, Миколаю,
Чудотворче славний,
Ах поглянь на бідний нарід,
Нарід православний!

Була віра в нас і слава
І князі — гетьмани,
Все пропало... Лях панує
Та якісь Романи.

Лях нам лихо все придумав,
Лиш добра не має,
Бо й тепер ссе кровцю руску,
Ще до того й дає.

А тут ближше, в Буковині
Тиснуть нас Волохи,
Пруть із церкви, пруть із краю
Ще й кричать не трохи.

Нарід бідний утікає
Деся у світ за море
Не з добра, а з недостатків,
Утонити горе.

Отче добрий, Ти се видиш,
Як бідують люде,
Поможи! Скажи, чи доля
Красна раз ще буде?!

А із хмар гей ті громи
Доляють звуки:
„Буде доля, лиш ставайте
Всі до спілки й злуки!...

Зичовія Канюк.

Над Прутом при зорях.

Над Прутом у долині,
я вечером сидів,
на синій його хвилі
тихенько все глядів.

За Прутом темнішали
високі гір вершини,
а геть за ними в небі
витали світ зірки.

Сильв. Яричевський.

За дорогим невідомим.

Хто вона була, тота, про яку стану
ту розповідати, і де те стало ся, що вам
роскажу — нащо вам те знати? Досить
вам знати, що було се одно з ефемерич-
них явищ, які вилонюють ся з благи-
того хрусталу, засвітають фосфоричним
блиском на момент, що називається ся
в людській мові весною життя, і никнуть,
розливаються в безкрай синяві віч-
ности. Була одною з тих тихих натур,
що переживають невидимі бурі сердечних
зворушень, потреасають драми, які ви-
бивають патию глибокої меланхолії на їх
чолові естиві... Досить вам се знати.
А головна річ — се була сама щира
правда.

* * *

Мала дивне обличчя, овінне авреолом
якогось глибокого смутку, що вилонював
ся з глибини її душі і видав магичну
тінь на її цілу постать. Завсє виглядала
нов заслухана в яку засвітову арию,
що її виспівує для чутких душ ангел
туги за невідомим.

Бажала жити для добра ближніх.
Чувство те сповнило дивною роскошю
її груди. В дома набрала немало освіти
і мала те, що промовляє всесвітньою
мовою до молодих людей, кандидатів на
мужів: була дочкою богатих родичів.
Тому старали ся о її згляд і руку всякі
гарні й менше гарні молодці.

Але серце її не затріпало ся ні до
одного з них розкішним зворушенням

любви. Були всі дуже прозаїчні, любили
жити як добру страву, по якій смакуни
облизують пальці. А коли були й денки,
що говорили на високі теми, що занало-
вали ся взнеслими ідеалами любови люд-
скости й народу — то вона бачила, що
був се бенгальський огонь, в якого осві-
тленню прикро виглядали сумні герої,
або була се невідчута фраза, що летіла
з їх уст і навіть діл для догодження
власній гордості. В інших града важку
ролю — нажива.

Як вона відчувала те! І звідки
взяло ся в молодому недосвідному серці
тільки знання людської вартости!

Так великі постинки-аскети пізна-
вали острими змислами своїми, що гово-
рять до них люди насичені мясом і роз-
цуютою...

Раз прийхав до дому її ролчів
своє-студент, людина насріз ідейна.
Вона любила з ним говорити, бо відчуда
в цьому братню душу. Звала його братом,
він її сестрою.

— Знаєш, добра моя сестро, знай-
шов я тобі пару!

Ветромидла в нього допитливо свої
рефлексивні очі.

— Знайшов пару, кажу. Не віриш?
Се мій товариш, повний жертволюбности
й таких прикмет, які тобі можуть лише
подобати ся.

— Яквих?...

Стали розмовляти. Розмові її про
товариша що від дитячих днів боре ся
сам власною силою з невгодами життя;
виробив у собі казочну силу волі; лю-
бить людскість і народ свій з чистої
душі; багато перетерпів у те время люге
переслідувань... Він добрий... гарний
— не тільки душею, навіть з виду гар-

ний... Я його привезу до тебе... Він
твій...

Відхав свояк, полишив сестру в по-
внени дум. бажань, туги розкішної, ви-
жидана його мов золотого сну...

Зі столиці надіслав образ свого
приятеля. Вдивляла ся в мертві лінії
образа з горючим захватом, легкими дум-
ками оживляючи те давне лице невідомого
брата її душі.

— Сей мусить бути мій, або ніхто!

І що дня гляділа на образ і що дня
він її більше приговорював солодких
слів до серця і що дня більше любила
його — дорогого невідомого.

Зі столиці надішов лист: „Прийду
з приятелем, говорив йому про тебе. Рад
тебе пізнати“.

Він приїде. Душа її душі і мрія
її мрій!...

Надійшло чарівне Різдво. Святий
вечір проговорив таємничо торжественно
міриадами зір до всієї вселенни.

Прийхав свояк — сам. Питала його
всім смутком думки, де він — брат її
душі.

Його не було.

— Важні родинні справи покличали
його до родичів, до маленького містечка
десять миль з відси, — пояснив свояк.

— Був би прийхав. А може й приїде під-
час свята. Дуже тобою зацікавив ся.

Спазніла, а серце в неї било, трем-
тіло, як листок осики.

Сестри її і братя жартували з неї:
приїде наречений, мовляли. Невідомий
наречений!

Але він не прийхав. Прийшло тільки
писмо з малого провінціального мі-
стечка від неого, в якому жалував дуже,
що не буде мати приємности пізнати її,

до якої потягала його дивна, неопосна
симпатія. Письмо те забрала від свого
своєка, сховала між своїми книжками і — за-
сумувала.

А ніхто не доглянув того жалю на
її звичайно смутному обличчю. Довкола
звеніли серце полоняючі нуги наших
руських козид.

„Нова радість стала, яка не бу-
вала“...

Так, і для неї стала нова радість,
та чи сповнить ся бажане її, тогу ра-
дість осягнути, затримати коло себе на
все, на віки?...

Минуло Різдво. Своєк поїхав до сто-
лиці, а звідтам доніс за пару неділі,
що товариш його сей „невідомий на-
речений“ виїхав на дальші студії за гра-
ницю і, звісно, не так скоро верне до ві-
чини.

Поїхав! „А ти поїхав, мене понехав“
— пригадало ся їй. Та як понехав? Він
прені мене ще не бачив! Ні, таки поне-
хав! Його душа втіла від моєї... Се
душа моєї душі!...

Сонячне проміння весняне зігнало
білу зиму з горбків рідного краю, все-
силою могутного відродження зазеленіла
країна, зацвіли цвіти. Прийшла весна
з чарівними своїми піснями. А для неї
принесла она невимовну тугу і безко-
нечний смуток. Вони визирали з її очей,
уст і блідого обличчя, на якому рідко коли
з'явив ся усміх. А коли з'явив ся, то
виглядав як блиск сонця на жалібних
вирях.

Незабаром знайшов ся знову оден
з її обожателів, що приніс її в жертву
свою особу й серце. Знову кандидат на
мужа. Ролчів радла його взяти, бажали
щастя своїй донечці.

І стало все дрімать, лиш ще вода гуле, та рибаків по добач з собою в діл веде.

Так тихо-тихо стало, лиш русалки пливуть, із ними погуляти на Прут мене зовуть.

„До нас ходи, миленький, своє дівча лиш, — ти наш уже на віки — до неї напши!“

„Ходи до нас, тут мило, вже не будеш тужить, полюбиш тут русалку, будеш щасливо жить!“

К. Юнак.

На варті.

От-от надходило Різдво Христове. Яка то невимовна радість панувала між вояками цілої компанії: кождий з них мав надію поїхати на святка до дому. Майже кождий складав вже два місяці наперед до купи грошники, аби було чим заплатити дорогу і купити який-такий гостинець улюбленій рідні, хочби по яблучкові. І чим ближше надходили святка, тим більше кождий непокоївся.

— Ог, — мовив один до другого, — я збираюся до дому, а панови капітанови захочеться тай не пустити; а що ти ему зробиш? Прийде ся сидіти в касарні через святки... а ще можуть і на варту післати... хто то може знати наперед.

Не було такої гарної екзецирки ніколи як перед святами. Кождий вояк докладав усіх своїх сил, щоб не „облизати“ часом дещо від пана капітана і таким чином не втратити відпустки.

Та вже ніхто так не побирався за відпусткою, як Семен Смирний. Він цілими днями і ночами роздумував лише над тим, як то він обходить ме святка в кружку своїх. Кілька днів перед святами оповіщено воякам, що вже можуть „писати“ ся до рапорту по „урлоу“. До рапорту стали всі, але не всі дістали відпустку.

— Та що, хлопці! — казав капітан при рапорті, — ви в мене всі добрі... з радіної душі пустив би вас всіх, але як всі підуть, то хто лишить ся в касарні? Я можу лишень старших вояків пустити, а молодиків лишити ся; підете на Великдень! Не журіть ся, се нічого такого страшного, на дворі й так студінь.

По рапорті „старші камрати“ сьміяли ся і брали рекрутів на кшнни.

— О, не-е-боже, — казав загинуватий Юрко до Семена, — то...то... то

... Не вік же тобі оставати в паннах, донечко. Тай не вижидати тобі того, що його ще й не бачила й не знаєш!

Не бачила? Вона його не знає? То образ в її душі се така пуста невловня мрія?...

Але він не вертає з за границі, не припав до неї...

Відбув ся заручини. Єї наречений був „порядною партією“. Та вона його не любила, бо мала иншого в своїх думках. А той любимець єї не прибував так довго, так довго.

На заручинах своїх мала блідість і смуток водної лезії...

І минула весна, літо й осінь, а лезія цвала — що раз біліше і що раз була смутніша. Незабаром мала на віки залучити ся зі своїм нареченим.

І знову надійшло Різдво і милий Святий вечір. По сьвітлій вечері читали часоньсь, яку приніс іно-що післанець з почти. А там була й його звістка, привіт рідному краю з далекої чужини. Слова були щирі, — та навіяні сумом.

В неї наплили до очей слези. Стигло єї за серце — зімліла...

* * *

Не потребує хита додавати, що се був останній свят-вечір в єї житю. З своєю полинула в країну вічного духа.

Полинула — розпачити ся в рожеву хмарку над його головою; сьвітити моретчаним сьвітом зірки на стежках свого любимця; шукати за тим дорогим невідомим, що був розкішним сном єї весни...

та-ак, таке бу...бу... було й нам. Сиди до...до... дома во...во... воячий ре...ре... рекруте! Ми не фа...фа... фасували ра... разом за...за... закамашки, ой ні...ні...ні!!

Та Семен не слухав. Йому в голові шуміло а в очах потемніло цілком. Лиг на ліжку і заплакав.

* * *

День перед святим вечером лагодили ся урлопники до дому. В той сам час оповіщено Семенови, що має йти завтра на варту.

Семен затряс ся. Ох, Боже, на сьміський святий вечір на варту! Лиг знов на ліжку і залив ся слезами. Був дуже чутливий.

Капітан 8-ої компанії був вельми людяний чоловік. Ніколи не шукав собі „гудза“, ніколи остро не карав, все по добру, лагідно. А як треба було десь „показати ся“, то лише крикнув:

— Хлопці! Тримайте ся! Не робіть мені стиду! Покажіть, що ви мої вояки, вояки 8-ої компанії!

Се вистарчало. Всі старали ся всіма силами вдоволити капітана, бо знали, що й нагорода за те буде. Знали, що по муштрі приступить до них капітан і ласкаво їм подякує.

— Славно, хлопці! — скаже — я видів, ви напружали ся; за те має сьогодні кождий, що схоче, похвалу до міста до 12-ої години. Лишень не снізіть ся до касарні!

Сей капітан міг бути приміром для цілого реґіменту. Він давав найліпший доказ, що не треба конче вживати ні „шпагів“, ні поличників, ані поганой лайки.

Йому жалко було тих бідних вояків, що мусіли зістати дома. Тому хотів їх чимсь потішити.

В день сьв. вечера прийшов рано до касарні і післав денщика із одним вояком по деревце. Купив яблук, помаранців, медвників, фіг, цукорків, 18 пачок тютюну по 13 крейцарів із напирками і сирниками, казав все те повісити на деревце і приправити сьвічками. Кождий вояк мав дістати 2 парі ковбасок із хрінном, а з кухні мали видати на вечерю борщ, пшеницю приправлену з маком і цукром, пироги з повидлами і „гуляш“. Взяв навіть бочку пива і подарував єї для своїх „хлопців“.

Вечеря мала відбутися по приказу капітана о шестій годині вечером.

От-от надходила шеста. В кімнаті, де мала відбутися вечеря, зіснули позовж два столи до купи, накрили чистими скатертими, поприрували довгі лавки і понакривали їх коцями, якими звичайно на ніч укривали ся. На столах сьвітили ся чотири довгі сьвічки і білі лампуми, що їх визичено в пана „фельдфебра“ і кантинирки. З боку коло вікна стояло вбране деревце, але сьвічки ще не горіли. Всі вояки вбрали ся святочно: нові штани і „вафенрок“. Ніхто й слівця не говорив, лишень донкі „шаржі“, що також мусіли лишити ся, приговорювали:

— Іване, підкрати вус! Васвлю, зачеши гичку! Чого так вицулив баньки як заць? Таке приченур ся троха, як сидіти меш із паном капітаном!

Дійшла шеста. Сходами дало ся чути бризкане шаблї. Денщик вбіг до кімнати: — Пан капітан! — сказав він захриплим голосом. Де хто сидів, зірвав ся на ноги. Капітан увійшов до середини. Один із шаржі крикнув: „Habt Acht!“ Вояки стояли як укопані.

— Лишіть, капітане, лишіть, — сказав капітан, — най стоять свобідно... Ruht! — Вояки відіхнули. Капітан здійняв шапку, склав мантию й відчепив шаблю.

— Ну, сьдаймо, хлопці! — сказав він. Капітан засьвітив сьвічечки на деревці.

Якось несьміливо сьдали бідні вояки. Деж, мовляв, сьдати з капітаном при однім столі — гей в офіцерській „мешаржі“. Але згодом посідали. Капітан сьдів з одного боку того вузкого стола, з правого боку сів „фельдфебер“ а з лівого найстарший капіраль. Так — після ранга усадовили ся всі.

Капітан встав і промовив: — Камрати, сьогодні у вас велика днина. Хоч я не вашої віри, як то кажуть, але шаную ваш обичай. Мені жалє, що не всі ви сьогодні дома коло своїх, тому хотів я вам сей вечір троха уприємити. Думайте собі, що ви дома межі своїми родичами і прєвними.

Вояки плакали і утирали платками слези. За сими словами взяв капітан таріал з пшеницею, встав і промовив: — Ну, по вашому обичаю покушаймо вперед пшениці. — Всі вояки взяли з его тареля по ложці. Опісля винив капітан порцію „смаженої“, налив другу і подав фельдфебелю. Порції обійшла всіх. Тепер сьдудав борщ, ковбаски, „гуляш“, пироги і пшениця. А коли мав кождий перед собою шклянку пива, підніс ся капітан зі свого місця і промовив знову:

— Камрати! Сьогодні народив ся Ісус Христос. А знаєте ви чого Ісус Христос учив?... Він учив людей любови. Він учив, аби всі між собою любили ся — не ворогували один проти другого. Він учив, що на землі всі люди собі рівні, що всі одного тата діти. Я, ваш капітан, стою тут межі вами не як ваш капітан, але як ваш камрат, бо всі ми одному Панови служимо. І хоч я маю над вами власть і ви мусите мене слухати, то в часі небезпеки, де прийшло би ся нам хоронити наш край від ворога, всі ми будемо однакові; ворожа куля не буде вибирати. Тому треба нам любити ся, бо опріч любови не вольмо нічого на той сьвіт. Я шо сю чарку на ваше здоровле, камрати, і прошу вас, як колись покинеге військо... не забувайте на свого капітана, що ніколи вам не зробив жадної кривди! — Він винив. Вояки знов розідакали ся. Та за часок стало веселіше.

Пили пиво, лушили горіхи, курили „тринадцятки“, а декотрі розмовляли з капітаном. Та час минав скоро, а тут і пиво підходило в чуб. Побачив се капітан. Він знав, що в нашого чоловіка, коли він троха підохочений, а не „ухне“ або не „трогне“, не варта нічого ціла забава, тому став збирати ся, щоб дати воякам волю. Він зібрав ся і сказав:

— Добраніч, хлопці! Бавте ся, але не робіть великого крику!

— Добраніч! — крикнули всі. Та тут вже не вдержав ся „лабанатий“ Грицько. Він крикнув — а мав вже троха в чубку — на ціле горло:

— Най живе наш тато! Віват!! Ану камрати за мною!

Грицько прискочив до капітана, хвабив його за ноги мов маленького хлопчика і підніс мов ляльку в гору. Інші помагали. Всі ревіли мов шалені:

— Віват наш тато! Наш добрий пан капітан най живе! Многих літ ему! — Два вояки несли капітана на руках, а решта випроваджувала аж до фіртки. Капітан пішов домів, а охоче товариство повернуло назад до забави. Пиво випили і поспуєкали ноєи. Як то кажуть, забава лиш зачала ся — а тут пива вже нема. Фельдфебель хотів показати, що й він „пан“ і післав за чверткою. Невимовна радість! Пили, тацювали і сьнівали до самої ошівночі.

* * *

Семен стояв на варті далеко за містом коло магазину зі стрільним порохом. Була десята вночі. Мороз тишнів, з легонька повівав студений вітрець, а білий сніг вилискував ся від ясного місяця мов мільярди розсипаних діамантових зеренць.

Семен ходив з „гвером“ на плечи округ магазину, роздумував над своєю нещасною долею. Ще рік тому назад був він дома, коло батька, матері, а сьогодні... вигнали на варту мов пса... Ох, як би то побачила его тут на морозі ріднєнька матір... Впер ся о варту будку... Його збирало на сон... Але він старав ся перемогти себе... Мороз дошкулював, а очі заліплювали ся до купи. Коби хоч трошки задрімати — хоч на „одно око“. Він затулив очі. Йому здавало ся, що він у теплій постелі. —

В сні бачив свою стареньку матір, що гладила його по голові і пхала в його руку тененьку казанцю. Потім сїла собі біля нього, він склонив свою голову на єї коліна, а вона розчісувала йому кучері...

Рантом сьпнула його матір за плече і він пробудив ся.

Коло нього стояв офіцер, що мав гарйзону і інспекцію, командант варті і два вояки... Семен побілів...

— Ах, Боже! — прошепотів він, — нещасливий я... заснав на парті!

Варту перебрав другий. Капіраль велів йому зложити велику мантию і папучі, відчинити багнет а коробками на

патрони і віддати гвер воякови, що стояв з боку. Потім застромив капіраль сьвій багнет на гвер, відтунив ся від Семена на три кроки і закомандирував: Rechts um! Marsch!...

Попровадив тимчасом на варту квартиру...

Іларій Карбулицький.

Святий вечір.

(Новела).

Тихо вирадав ся сумерк до невеличкої кімнати, покриваючи єї своїми темними, фантастичними тінями. Легонько обіймав всі меблі, наряди і опер ся на чолі молодої ще дівчини, що сьдїла на софі, з лицем піднергим рукою. Тут він заставив ся, бо знайшов на тім високім, рівнім чолі такі густі хмари тяжкого смутку, що, здавалось, не був в силі прискрити їх. І він почав заглядати в темні очі, але і з них сьвітло ся тільки горе; діткнув ся сьвіжих червоних уст, коли бо й сї були обколені гіркою усьмішкою. Ціла постать виражала якесь пригноблене і охоту потонуту цілком в темноті, бо видячи, що в протилежнім домі заєсїли вікна, відвернула лице і сховала его в темний кут софи, де сумерк розгніздив ся вже на добре. Она любила его — той сумерк, бо він так дуже підходив під розположене її душі, де панувала тепер темна ніч, неосьвічена ні одним проблєском надії. В час сумерку давала она думкам волю, заглядала в минушість, бачила колишні, гарні дні. Часом мріла она про давні часи, але сьогодні горе шарпало її за серце. Сьогодні був святий вечір, такий сьвяточний, урочистий день для кождого. Всі радують ся, тішать ся, рідня сьпівають до рідні, знакомі до знакомих, а она сидить самотно і роздумує над своїм житєм. Але она хотіла себе сама, бо відмовила на всі запросини; она хотіла перебути сей вечір з собою, зі своїми споминами, не хотіла йти межі щасливих людей, бо не могла ділити ся з ними їх радістю. В неї накинїло на душі так багато горя, що она не чула в собі ні стільки сили, аби стримати ся від плачу на вид утіхи других. І тому сидїла тепер сама, та дала думкам волю. Вперед бачила себе в родиннім домі, як бавила ся разом з другими дітьми та раювала на волі, бо родичі не обмежували нічим її діточої свободи. Бачила себе, як бувало в зимі залізе в кухню на піч до старої бабусї, що та ч дєрла піре та зміла на причуд гарні казки про зачарованих царів та царевичів, котрі оповідала малій панночці. Сєєя слухала з одушевленєм, та не раз уявляла собі, що й она буде колись царівною та такою гарною, як тота, про яку оповідала бабуся, що як засьміяла ся, то рожи падали єї з уст, а як заплакала, то нерли котили ся з єї очей. І рідних ще прєрїжних казок оповідала бабуся, розбуджуючи ними фантазїю дитини, котра бачила не раз на яві тах казочних героїв. А як наближали ся рїздинні святка, то бабуся оповідала тогди про Коляду, що їздить на білім коні, осідланім в золоті, та де лиш появить ся, там зараз починають ся сьнігати коляди. І бабуся заводила своїм старечим голосом ті наїв поганьскі коляди, в яких зміст цілком не побожний, хотя за кождим віршом повторєє ся: „Гей, дай Боже!“ А потім йшли знов оповіданнє про кутю, що єї кождий чоловік мусить покушати, бо так Господь велів. Він же розказав на те рости пшениці, цвєсти макові, навчав пчїлки збирати мід. З вдячності за мід мусіло ся першу ложку кутї винипути на стелю, щоб пчїли роїли ся. Бабуся оповідала, а мала слухала не зводячи з неї очей, та очікуючи нетерпеливо сьвятого вечера, коли то діють ся такі чуда, що навіть звірі промовляють. А як вже надійшов святий вечір, то вже не було кінця діточій радості. Тогди діти лізли під стіл на розстелєне там сїно та насїдували голоси домашньої птахі, щоб она вєла ся. Господи, що там було того гєтаня, кваканя, кукудудаканя, аж дуна йшла по всіх кімнатах. Коли позасїдали до вечері, то Оля знала вже добре, чому то батько першу ложку кутї кидав на стелю і розказувала се молодшим дітям, котрі дуже дивували ся, що оно так є. Они не сьнічили ще вечері, як вже під вікнами загуділа коляда. Діти підбігли слухати кому то колядують, а з надвору ляла сь грїмка пієля:

ВИХОДИТЬ в ЧЕРНІВЦЯХ
що середи, п'ятниці і неділі,
з тижневим додатком
„РУСКА РАДА“.

Редакція адміністр. і експедиція
при улиці Петровича ч. 2.

Рукописи звертає ся лише на поперед-
ню застереженню. — Рекламациі неопе-
чатані віллі від оплати поштової.

БУКОВИНА

ПЕРЕДПЛАТА на „БУКОВИНУ“

разом з „Рускою Радою“:

на цілий рік	20 К. — 0.
пів року	10 „ — „
чверть року	5 „ — „
місяць	1 „ 70 „

Поодинокое число „Буковини“ 16 сотинків.

Передплата і належитість за інісерації
платні в Чернівцях.

Запрошенє до передплати.

З сьм числом закінчає ся XIX. річник „Буковини“ і слїдуючим починає ся уже XX. Тому звертаємо ся з просьбою до всіх наших читачів, аби старали ся приєднувати для нашої часописи нових передплатників і самі продовжували поширити нас як материяльно, так і морально пам'ятаючи, що тим зробить не малу прислугу нашому народови, котрому треба як найбільше просвіти. „Буковина“ і на далї буде виходити три рази на тиждень. Передплата залишаєть ся та сама.

1903.

Се число „Буковини“ є поелїдне, що виїшло в 1903 р. — і ми повинні принаймні в коротких рисах зазначити важніші події в життю буковинських Русинів через весь минувший рік. Здавало би ся, що в життю народа, яке числить ся на десятки і сотки лїт, один рік не має великого значіння, а про те 1903 рік був одним із важніших в життю буковинських Русинів і взагалї всеї Руси-України. Бувають часи, коли результати праці і ріжних стосунків в попередні роки приєдбають найбільше реальне значінє і відповідно сему — найозначенїшу форму; коли відома тенденція, ну хоч би в політичній життю, доходить до послїдного степеня свого розвитку і в силу необхідности уступає місце другій. Такі часи являють ся немов би точкою, в якій сходять ся всі на-

прями в життю попередних років і рівночасно мають уже в собі початки нового житя. 1903 рік був іменно такий особливо в життю буковинських Русинів. Короткий погляд на важніші події в сему році дасть нам на се найліпші докази.

В 1903 році Русини підчас австрійських делегацій енергїчно зазначили своє становище і свої бажання як перед австрійським правительством і перед відпоручниками других національностей в Австрії, так і перед всею культурною Європою. Відпоручник буковинської Руси Николай Василько на тих делегаціях виголосив: „Від дня коли Австрія складала ме ся з ряду рівноуправних національних кругів, що свої національно-культурні і економічно-політичні справи будуть могли залагоджувати у себе дома з центральним парламентом для певних справ, що доторкують ся цілої держави, до котрого вибрано би відпоручників лише в той спосіб, як сегодня приміром до делегацій, зможе Австрія сповняти місію в Європі!“ Так рішучо говорять лише ті, що почувать себе не лише правими, але і о стільки сильними, аби в случаї потреби постояти за свої права. Із сих слів видно, що Русини уже не тільки просять похиливши смирно свої голови, а сміло заявляють, чого вони будуть домагати ся власними силами.

Минувшого року в соїмі „Вільнодумний союз“ енергїчно обстав за народні права як руського, так і взагалї всіх народностей на Буковині. Перший раз так голосно залунав в стїнах буковинського соїму поклик: **Виборча реформа! Геть з експльоатацією бідного народа!** В

соїмі, де до сего часу панувала боярська клїка і надавала ріжним насильствам з свого боку правні форми, виступили енергїчно дійсні оборонці народних інтересів. Виборча реформа, заснованє краевого банку, дисциплїнарний закон для учителїв, підвишенє платні народним учителям, знесенє рогадок і т. д. — се постулати, які поставив „Вільнодумний союз“, се цїль, до осягненя якої він непохитно прямує. В такій атмосфері боярська клїка не могла спокійно жити, і виїшла з соїму, але на великий жаль поки що не назавсєгда. А вкінці соїмових засідань перед марою виборчої реформи втік навіть краєвий маршалок Лупул. З заснованєм „Вільнодумного союзу“, що став на чолї не лише Русинів, а взагалї всіх поступових елементів на Буковині без ріжниць національностей і релїгії, починає ся нова етапна в розвитку політичного житя на Буковині взагалї і Русинів з особа. Ми стоїмо тепер під знаком демократизації всіх форм нашого житя і се мусить творити підвалину для дальшого розвитку.

В 1903 р. рускі посли в Галичині зробили сенєсію з галицького соїму. Значінє сего кроку з боку руских послів було обговорено з усіх боків як на сторінках „Буковини“, так і в других часописах. Тому скажемо тільки, що допустивши ся сего кроку, рускі посли в Галичині більше рішучо виступили проти насильств в галицькій соїмі і поставили хрест над компромісовою політикою з Поляками. Отже досить дивно зрозуміне „льоальности“ з боку Русинів що до Поляків відїшло в історію минувшини. Висту-

паючи із соїму рускі посли в Галичині заявили, що вони постарають ся поза стїнами соїму зробити те, що їм перешкаджали робити в соїмі.

Вкінці мусимо сказати, що 1903 рік пам'ятний не лише для буковинської і галицької Руси, а також і для російської України. Як відомо, Україна сьвіткувала сего року відкрите пам'ятника Котляревському і 35-літний ювілей М. Лисенка, подїбно як і Галичина з Буковиною. Сї сьвята носили характер народних, національних сьвят, особливо перше. Про значінє їх годї докладно сказати в звичайній газетній статї, тим більше, що в свої часи про се докладно говорило ся. Одно мусимо сказати, що такі сьвята підтримують підупавший дух, заставляють смілівїше поглянути вперед і стати до більше витревалой праці. Таке сьвято, як відкрите пам'ятника Котляревському, з іменем якого звязанє відродженє української літератури, творить окремий період в духовім життю народа.

Отсе в головних рисах списаї важніші події в нашій життю через весь 1903 рік. Із сказаного можна бачити, що на політичній овидї буковинської Руси в послїдні часи можна завважати нові появи, котрих розміри поки що невеликі, але котрим суджено безперечно зростати далї і котрі мусять мати вплив на стан нашої суспільности — се загостренє боротьби за свої права і пробудженє суспільного житя. Правда, боротьба в Галичині з польською шляхтою, у нас з боярською клїкою, досить стара справа, але рівночасно і нова — вона приєдбає нові форми. В 1903 році Русини рішучо виголосили свої бажання, на які поки що не звернено

М. Горький.

Уривок із оповід.: „Стара Ізергілї“.

Жили на сьвітї за старих часів якісь люди — де саме — не знаю. Знаю лише, що великі непрохідні ліси оточували з трьох боків табори сих людей, а з четвертого — був степ. Се були веселі, дужі й сміливі люди, що бажали не багато. Мабуть, цигани. Та ось якось настав такий смутний час: звідки-сь узлясь нині люди й прогнали тих у середину ліса. Там були болота й темрява, бо ліс був старий і галузе його так густо переплїтало ся, що скрізь нього не видно було неба і проміне соняшнє ледве могао пробити собі дорогу до болота крізь рясне листє. Але коли се проміне падало на воду болот, підїмало смердичий чад, від якого люди гинули один за одним. Тодї почали плакати жінки й діти сего народу, а батьки задумали ся та засмутились. Треба було втїкти з сего ліса і для сего було два шляхи: один назад — там були сильні і злі вороги; другий — вперед, — там стояли велетні дерева, щільно обнявши одно друге своїми міцними вітками й пустивши своє корїне глибоко у мул болота. Сї дерева стояли нерухомі, мов кам'яні, у день у сїрій півтїмї, та ще щільніше оточували тих людей у нечорї, як запалювано ватри. Завсїдї, у день і в ночи тих людей оточувало коло, що ніби хотїло роздавити

їх, звиклих до постійного простору. А ще страшнїше було тоді, коли вітер бив по верхівїтїю дерев і цілий ліс грізно гудїв, мов погрожував та сьївав похоронну пісню, тим людям, що сховались в цьому від ворогів. То все ж таки були дужі люди й могли-би вони бити ся з тими, що одного разу перемогли їх, але їм не можна було вмерти в бою, бо у них були заповіти і коли-б вони вмерли, разом з ними зникли-б і заповіти ті. Тому то сидїли вони довгими ночами під грізний гимн лісу в отрутнім чаду болота. Сидїли вони і тїня від ватри стрїбали довкола в мовчазливім танці, і всім здавало ся, що се не тїня танцюють, а шабашує нечисть болотяна і лісова. Люди все сидїли й думали. Але ніщо не знесилоє так душу й тіло, ані праця, ані жінки, як знесилоє смутні думи, що сьуть серце мов гадїни. І загубили від думок ті люди. Страх повстав між ними і скував їм міцні руки, страх породили жінки своїм плачем над трунами змерлих від чаду і над долею скрутих страхом живих і залунали в лісї боязкі слова, з початку тихі і несьміливі, а далї все голоснїйші. Вже хотїли їти до ворога і віддати йому себе й волю свою; і ніхто вже наляканий смертю не бояв ся рабського житя. Але тут з'явив ся Данко. Данко — се один з тих людей, молодий і краєвий. Краснї завжди сміливі. Ого він і каже своїм товаришам: „Не скинути каміня з дороги думкою. Хто нічого не робить, з тим нічого не зробить ся. Чому тратимо ми силу на думанє та на нудьгу? Вста-

йте! Ідем у ліс і перойдемо его наскрізь. Має ж він край. Адає все на сьвітї має край! Лім! Ну! Гей!“ Подївили ся на него і побачили, що він є лїпший над усіх, бо в очах его сьвітїло ся багато сили і живого вогню.

— Веди нас — сказали вони. Тодї він повїв. Повїв їм Данко. Згідно пішли всі за ним — вірили ему. Трудна була ся путь. Темно було й на кождім кроці болота розявляли свою широкую пащу, ковтаючи людей, а дерева застїдали шлях щільною стїною. Переплело ся їх галузе між собою мов гадюки, простїгло ся скрізь корїне і кожен крок коштував тих людей багато поту й крові. Давно йшли вони. Все густїйше ліс, все менчадо сили. Тодї стали вони нарікати на Данка, що се марно, що він молодий і несьвідомий повїв їм кудись. А він їшов перед ними бадьорий та ясний. Але одного разу вдарила буря над лісом і зашумїли дерева грізно і голосно. І зробило ся в лісї так темно, немов би зїбрали ся в нїм всі ночи, скілько їх було на сьвітї від того часу, як він повстав.

Гинули маленїї люди між великими деревами і в грізнім шумї при сьвітлї блискавиць їшли вони. Хитаючись велетні-дерева скрипіли й гудїли сердитих пісень, а блискавиці, лїтаючи понад верхівїтем ліса осьвітчували его на хвилину синім зимним вогнем і зникали так швидко, як і з'явили ся, страхаючи і дратуючи людей. І дерева, осьвітчені зимним вогнем блискавиць, здавались живими, і мов простягали круг людей,

що тїкали з полону темряви, зашкарублї, довгі руки, сплїтаючи їх дрібною стїною і змагаючись спинити тих людей. А в темряві галузи дивило ся на тих людей щось страшне, зимне й темне. Се була важка путь і люди втомлені нею впали серцем. Але їм сором було признати ся в знесилї і вони в злости і гнїві напали на Данка, чоловіка, що їшов перед ними. І стали вони докоряти ему за нездатність его кермувати ними, — ось як:

Зупинили ся вони під шум лісу серед тремтїчої темряви, утомлені й злі і почали судити Данка.

— Ти, сказали вони, нікчемний і шкідливий для нас чоловік. Ти повїв нас, втомив і за то ти згинеш!

Блискавка й грїм ствердили сей присуд.

— Ви сказали: веди — і я повїв, крикнув Данко; повертаючись до них лицем. Я маю сьміливість вести, тому я й повїв вас. А ви? Що зробили ви, щоби допомогти собі? Ви лише їшли і невміли зберегти собі мужности для довгої путї. Ви лише їшли, мов та отара овець.

Сї слова ще більше обурили їх. — Ти вмереш! Ти вмереш, ревіли вони.

А ліс все гудїв та гудїв, вторюючи їм крикам, а блискавки розривали темряву на шматки. Данко дивив ся на тих, ради котрих працював. Багато стояло людей довкола него і не було лиця на них — не можна було ждати помилованя від них. Тодї в его серці запаладо обуренє, але від жалости до людей

дружній розмові перепантаній промови і сльозами, аж настав час попрощатися з любим товариством, бо одні з нас повернули того-ж дня себто у вікторок рано домі, наклали деякі залишки в Київ.

Оце сухий опис Лисенкового ювілею в Києві, бо годі, як слід, описати всю велич святка, а тим менше велике одушевлення, з яким його обходив цвіт української інтелігенції усеї України. Се святко дало новий доказ, що „Ще не вмерла Україна“, воно й скріпило сильно віру й надію, що Україна не вмире, не загине.

НОВИНКИ.

Рада державна, як власне доносить, має зійти ся при кінці лютого. Сесія ради державної має тривати коротко, бо єсть намір скликати сойми. Ся вістка не може доторкувати ся нашого сойму, бо в протязі того року відбудуть ся нові вибори.

Краєвий президент кн. Гогенльогге від'їхав до Відня, де затримає ся в вісім днів.

З фінансової дирекції. Президія б.у.к. фінансової дирекції іменувала українських слухачів прав Ог. Майєра і Конст. Кушнірюка фінансовими консультантами практикантами.

З залізничі. Залізничний помічник Александер Калмудки іменований залізничним асистентом в Гайбоці. Асистент при управі руху в Чернівцях Михайло Крайчук іменований адюнктом. Перенесені: Станислав Пйонткевич з Зучин до Руди і С. Луброс з Руди до Зучин.

З краєвого шпиталю. Др. Генрик Амстер іменований лікарем при тутешнім шпиталю.

Послухання. Цісар прийняв дня 7. б. м. професора тутешнього університету др. Юліана Тієра на послухання.

Двірські відвідини. У Відні кружало чуток, що цісар Франц Йосиф I. відвідає на весну королів англійського і бельгійського та німецького цісаря Вільгельма.

† „**Bukowinaer Journal**“. Дня 10. січня б. р. вийшло останнє число органу рідних „**Bukowinaer Journal**“, що майже через три роки нечуваною брехнею ширив в краю національний і конфесійний роздор.

Інструктор для стоваришень на Буковині. Міністер для торгівлі повірив концептовому адюнктові б.у.к. торг. і пром. палати Фр. Е. Декеро в функції інструктора для стоваришень на Буковині з осідком в Чернівцях.

Ремунерація для практикантів єврейських і аскултантів. З Відня доносить, що існуючі аскултанти і практиканти в державних урядах, які служать понад три літа і не мали по той час дисциплінарного слідства, одержать за січень і лютий ремунерацію, яка буде виплачуватися проектвані а не ухвалені досі алота: для практикантів з висшим образованием по 3 літах 1600 К. з по 5 літах 2000 К.; для інших 1300 К. і 1500 К.

Перенесення вірм. кат. єпископства до Чернівців. До віденської консистенції „**Zeit**“ доносить зі Львова, що осідок вірм. кат. єпископства буде перенесений зі Львова до Чернівців. Вей три католицькі обряди — русько-кат., вірмено-кат. і римо-кат. мають свого митрополиту в столиці Галичини. Вірм. кат. обряд числить в Австрії около 3000 віроісповідників. Вірмено-кат. архієпископ не має ніяких єпископів собі підвладних, лишень три деканати у Львові, Кувизові і Станиславові, як також десять парохій.

Іспити приватистів за перший півріччя 1903/4 розпочнуть ся в гр. ор. аспетій школі реальній в Чернівцях дня 25. січня а іспити записаних приватисток дня 31. січня 1904 о год. 10. перед полуднем. Зголошувати ся треба день перед назначеним речинцем. — В І. гімназії держ. в Чернівцях відбудуть ся іспити приватистів 30 і 31. січня б. р.; зголошувати ся можна дня 29. б. м. від 3—3 год. по полудни. Дня 30. б. м. від 9—12 год. рано і від 2—4 по полудни відбудуть ся іспити письменний а дня

31. січня від 8—12 год. і від 2—5 год. іспит устний. — В П. гімназії в Чернівцях іспити приватистів за І. півріччя 1903/4 відбувати муть ся дня 29. січня від 8—12 рано і від 2—4 год. по полудни й дня 30. січня від 9—12 рано та від 2—4½ год. по полудни. Зголошувати ся до того іспиту можна дня 27. січня від 10—12 год. перед полуднем і від 2—4 год. по полудни в канцелярії директора гімназії. При зголошуванню треба зложити іспитову таксу в сумі 24 кор. та посвідчене заплата шкільної оплати.

Іспити громадських писарів. Речинець для іспитів на громадських писарів і то для письменних іспитів назначений на вікторок дня 26. н. ст. січня 1904 о 9. год. рано а для устних іспитів в середу дня 27. н. ст. січня 1904, о 9. год. перед полуднем і о 4. год. по полудни.

Вечерниці з танцями устроює „Кружок Українських Дівчат“ в Чернівцях дня 6. н. ст. лютого 1904. в салі „Народного Дому“ в Чернівцях. Вступ від особи стоїть 2 кор. Стрій для панів вечерковий, для панів візитовий або народний. Початок точно о 9. год. вечером. Запрошення як раз розсилають ся. — Федорович голова, Олена Шкурман писарка.

Вечерниці з танцями устроює „Руська Бесіда в Вашківцях н/Ч.“ в суботу дня 16. н. ст. січня 1904 р. в касинівій салі. Вступ від особи 2 К.; білет родинний до 4 осіб 6 К. Стрій візитовий. Музика галицька. Початок о годині 8 вечером. — За виді: Н. Савица голова, І. Герасимович писар.

Збори „Unir-i“ в Гурагуморі. В неділю дня 3. н. ст. б. м. відбули ся в Гурагуморі в Готелю „Мігельман“ збори „Unir-i“, які скликав був виділа того товариства. На збори прибуло п'ять до 8 заступників з кожної громади і єдине всі народні учасники. Збори отворив Тит Ончул, котрого відтак вибрано також председателем. Предметом наради були останні події в соймі. Тит Ончул виказав маківельську роботу і всілякі нечесні махінації соймової більшости, себто бояревої кліки і вірмено-польських ридарів. Найліпшим доказом такого твердження Т. Ончула було убите виборчої реформи. На ту саму тему, як також на тему політичних стосунків в краю забирало слово кількох інших бесідників, як Антін Прокопович, надучитель Теран і інші. Відтак збори ухвалили висказати нове довіре, соймовому „Вільнодумному Союзові“ за його гідне і мужнє становиско в соймі. При кінці зборів на внесок Тита Ончула вибрано виборчий комітет, в якого склад ввійшли заступники зі всіх громад політичного повіту Гурагуморі. Головою того комітету вибрано двірника Ал. Бубурчана а заступником надуч. Велигорського.

Загальні збори каси райфайзенської в Чернівцях відбулись дня 17. н. ст. січня с. р. о 1 годині по обіді зі сльозуючим дневним порядком: 1. Вілне за рік 1903, 2. справа пожичок, 3. підвишене стони % від щадних вкладок, 4. установа, які зависокі пожички можна давати, 5. вибір 2 членів до старшини надзорчої, 6. вілні внесення. *Сава Іванюк* начальник каси.

Арештовані в Залучу н. Чер. З Сياتина доносить до польських газет, що жандармерія арештувала в сусіднім селі Залучу кількох парубків, які колядували „Новомодні кораблі“ Гріця Колядавки. Арештованих заковано і приведено до сльдочої в'язниці в Сياتині. Газети додають, що ся подія виже ся з давнішими розрухами в Залучу при обсаді парохій, та що на жадає місцевого дідича дра Кшиштофовича (віце-маршалка повіт.) має прийти до Залуча війско. Годить ся отже пригадати, що наслідком „давніхших розрухів“ з Залучу сياتинський староста „занеміг на очі“ і пішов на відпустку, а др. Кшиштофович заплатив з власної кишені за три-тижневий побут війска в Залучу.

Дорого коштують шинги. Парламент Великої Бретанії що року асигнує 150 тисяч долларів на утримане шингунів. — В Сполучених Держ. існують около 500 тайних організацій, котрі мають 5 мільонів членів. — Видатки на шингунів в Росії перевищають можливі границі рахунку.

Малий Фейлетон.

При відході.

Ще-раз, моя голубко,
до тебе я іду,
тебе рука-у-руку
садоцком поведу.

І кілька слів ще скажу,
потім — щаслива путь! —
пійдеш, його полюбиш,
а я останусь тут.

Останусь тут гадати,
чи долю я знайду;
бо ти мене не любиш, —
а я тебе — буду...

К. Юнан.

Юзеф Навроцкі.

Під запад сонця.

Там... там...
В гайб тої хвилі, що іскрить ся —
Онтам, де запад так палять ся —
Там... там...
Крізь вилет золотистих брам —
Між пасма ті багрянних шарф
І злоті струни соняшних арф —

Там... там...
Онтам, де запад так палять ся,
По вилі пурпуровій мчить ся —
Між тих колюми сьвітланій ради —
Ах, туди
Цілий в промінних блесків авреолі,
Як вирвесь з пут недоли —
В відвічний рух
Піде мій дух...

З польського переклада

Марта Окуневска.

Олекса Довбуш.

Хора.

Вона лежала на пів на постелі.
Була бліда, очі запади в голову. Від-
дихала тяжко, часом зловив її кашель
довгий-глубокий. По кашлю вона спльо-
увала на землю і земля була від сего
довкола неї півоколом вогка.

Вже пів року так лежала, не зла-
зила з постелі ні раз.

— Оленко, можеби ти що їла? чим
будеш дихати? — благада крізь сльози
мати, що прїла на лаві куделю. — Ка-
жи сама, що собі хочеш — все тобі
дам, лиш їж що.

— Ей мамо, лишіть, навіть на очі
їди не показуйте, бо мінї від сего не
добое робить ся. Я не годна... Хвѣ
води напою ся... чогось дуже хоче ся.

— Та самою водою будеш жити?
сказала мати і подала її замузану квар-
ту з водою.

— Мене тут так пече, може від
води локше стане — вишентала Оленка.

Пила жадібно воду, відтак віддала
маті кварту і лягла на тверді подушки.

Мати стала дальше прїсти. Фурко-
тане куделі вколювало Олену. Прим-
кнула на пів очі і лиш тоненькі па-
сочки блистїли з ямок — аж жахом
прїмали.

Лежала і думала про себе, що така
молоденька мусить їти з сего сьвіта.
А сей сьвіт такий гарний, такий чудо-
вий — але такий тернистий колючий.

Але вона волїє ходити по тім терню,
най кровця порить — а таки хоче
дивитись на него. — Вона тепер певна,
що є в силі дивитись на него і сьві-
домо тишиться його красою. А там...
хто знає — може там нема нічого. Мо-
же заколяють у яму тай по всьому.

Із жалю аж сльози стапули в очі
а очі ще більше стали блищати і ще
страшніше робилось, коли на них гля-
нути.

Знов зловив її кашель довгий, глу-
бокий.

А мати перестала прїсти і дивила
ся на доньку із сльозами в очах. Жаль
за дитиною стискав її серце, а серце
пукало з болу — материнє серце.

А Олена, як скінчила кашляти, по-
падала знова в задуму.

В стодолі хтось закашляв. Вона
у чула се з сльоз і зараз пізнала.
Се Дмитро прїйшов до неї — го-
луб прїмаєтїв до голубки.

І вона бере цебер з сичною і несе
для корови — а при сїй нагоді побачить
ся з „найдорожшм“.

Дав корові сичку і при тім гейкає
на ню голосно кілька разів. — Се на-
те, щоби дати знати, що вона є вже в
стайні і що зробити, що треба — най-
ніхто не приходить.

І тоді до найдорожшого свого, ки-
даєсь йому в обійми, цілує, нестїть ся.

Та зараз-же і схоплює ся. — Пу-
сти, сокодику мій, моя ти цвітотко зо-
лота, пахнюча; ще хтось надїде — а
тоді вже будуть стеречи нас і ніколи
не будемо бачити ся. Пусти, пусти...

А йому жаль. Так коротко ніби я
не був з нею. А має її так багато гово-
рити... Та рад не рад мусить піддатись
поганій судбі, цілує її кріпко і тихцем,
як злодій крадець ся поза стайню.

Вона дивить ся всаді за ним ще
довго, довго.

— Оленко, Оленко — кличе її мати —
і вона прокидаєть ся. В крижах і в боці
коле, в голові крутить ся, в очах темнїє.

— Чи не їла-би ти булки або ме-
діванка? Стрийнина Ірина їде до міста
— і дам яїце най замїняє.

— Ні, не хочу, каже Олена.

І знов вхопив її кашель, довгий,
глубокий.

НАУКА, ШТУКА, ЛІТЕРАТУРА.

Я р. Ю л е в. „Семинарські
спомини“. Новелі. Чернівці, 1903
р. Дїстати можна у О. Сьвітлика
Чернівці вул. Пегровича ч. 2. —
Цїна 60 сотиків.

Телеграми „Буковини“.

Відень, 12. січня. Вчєра о 11.
год. перед полуднем зїбрала ся ко-
місія бюджетова австрійської деле-
гації на засїданє, на якого порядку
дневним стоїть бюджет міністерства
сїрєв заграничних.

Відень, 12. січня. Зачувати,
що принципїально постановлено за-
сновати філії „Віденського банкового
товариства“ у Львові і Чернівцях.
Ізза трудностей при розв'язаню пи-
тань що до осіб поки що відложено
активованє тих філій.

Відень, 12. січня. Угорський
президент міністрів гр. Тіса був
вчєра на послуханю у цісаря. Ка-
жуть, що становиско гр. Тіси є
поважно захитанє. Єго димісії на-
дїють ся кожної хвилі.

Петербург, 12. січня. Тутеш-
ний японський посол заявив, що іще
є можливе мирове поладнанє росій-
ско-япанського конфлікту, бо після
єго інформацій з Токіо взяла гору
мирова тенденція.

Владивосток, 12. січня. Ро-
сійська телеграфічна агенція до-
носить: Вістка з Токіо, що з Влади-
востоку виплинули военні кораблі
на море, є неправдива; не видко
ніяких особливих приготувань до
війни.

Пекин, 12. січня. Цісар рати-
фікував торговельний договір з Спо-
лученими Державами і Япаном.
Після постанов того договору Хіни
обов'язують ся сєйчас по ратифіко-
ваню договору через тамті держави,
отворити для заграничної торгівлі
пристані Мукден, Антунг і Та-
тунгку.

Льондон, 12. січня. „Standard“
доносить з Тієнтіну: Росіяни об-
садили Хсїпмінтун, залізничну ста-
цію, віддалену о 95 миль на північ
від Ніхочванг. Недалеко міста
установлено козаків ради стороженя
залізничі.

Належитість за Оголошення за один раз:

Ціла сторона коштує 30 К. — Одна третя сторони через цілу ширину 10 К. — Пів сторони 15 К. — Четверть сторони 7 К. 50 с. — Одна восьма сторони 3 К. 75 с. — Одна шістьнадцята сторони 1 К. 88 с. — Дрібні оголошення (в шпальтовій ширині стрічок) по 4 сотини за верш. — При нількаразових уміщеннях опускається на ціну процент після кількості уміщення.

Склад товарів Б. Бальтінестра молодого

Чернівці, улица Головна-Енценберга ч. 3.

Склад товарів з альпаки і хінського срібла з ц. к. фабрики срібних виробів В. Бахмана і Спілки у Відні.

 Найбільша вистава різдвяна артикулів понизше наведених.

Товари з бронзу на подарунки; стоячі годинники до салонів і будуарів. Прибори до писання найновішої сорти, стоячі і ручні ліхтарі, фігури, серієси і столики до куреня, вази, жирандоли, етажерки, столики салонів на цвѣти, зеркала, таці на віятки, попельнички до цигар, прикраски, льористи, стуї і т. п.

Плішові і шкіряні товари: Найновіші нецесарія, куфери і різнородні артикули до подорожі з плішу, шкіри і дерев'яної маси. Дамські мотонки з шкіри, жемчугів, шовку і нугалі. Вахлярі з правдивих струсєвих пер і газів.

Товари обувяні. Самостійна продаж обуви з Гоудіарської фабрики Ф. А. Попера і з інших славних фабрик як Антін Чанек у Відні і т. д. Найліпші фабрикати на зиму. Черевки суконні обкладані локером, Vosealf і Chevreaux з шовковим плішом і трикотавим н. тром для панів дам і дѣтей. Чоботи фільцові для панів і хлопців, суконні і з телячої шкіри. Чоботи до польованя (ручна робота), черевки домашні і різні найліпшої якості для панів і дам як також черевки до вирав гімнастичних.

Товари футряні т. зв. Stola Colliers, Skings, соболеві, а куні і різнородні модні виробы; до того зарукавки (муфи) і шапки. Убраня футряні для хлопців і дѣчат різного рода. Правдиві перекі кучми для панів і інших того рода товари. Шапки з Loden і сукна. Зарукавки до польованя, а все з найліпшої сорти.

Шапки футряні і суконні. Правдиві перекі кучми Sealskin і Nutrica для панів хлопців і дѣтей.

Товари вовняні і бавовняні. Правдиве біле Егера і біле із складу бавовинного гігієнічного біля, систему Д-ра Лямана, як також піввовняні і вовняні опаски, штани, дѣточі одяги, панчохи для дам і дѣтей, панчохи до польованя, огрівачі колін, карку черепа і пультів, камані, вовняні шапки, рукавички для дам панів і дѣтей.

Кальоші і черевки до снігу найліпші фабрикати, самостійна продаж тихже, з патентованими підковками, на котрих н. мож поховзнути ся.

Коци до подорожі, камані з шкіри і сукна, полеві крісла, плащики для дѣтей і до того чепці. — Біле мужєске, ковнярики, маншети, хусточки з найліпших фабрикатів.

Револьвери, рушниці і різна муніція.

Всім своїм Вп. П. Т. Абонентам

Найщиріші желаня
Нового Року

складає

Г. ФАЙЛЕС

фризиєр і усувач нагніток
Чернівці, ул. Руска 8.

Православний

МОЛИТВЕННИК!

для молодіжи,

в до набути

в Папірни „Рускої Бесіди“ ул. Петровича 2.

і коштує 24 с.

Хто возьме 20 молитвенників той дістане
10 проц. рабату.

Перша буковинська

спеціальна робітня обуви і ортопедичне заведење

ІВАНА ДІКА

абсолютанта майстерского курсу ц. к. технологічного ремесельного музею у Відні, і записаного судового знатока

поручає

ВЕЛИКИЙ СКЛАД ОБУВИ

найновішого крою для панів, панів і дѣтей.

Замовленя виготовляють ся сейчас з заграничних шкір.

При замовленях з провінції пожадане, аби прислати зужитий черевик на міру.

Чернівці

ул. Руска II, а Філія ул. Ратушева 17. (під „золотою Грушкою“).

7 (—)

Друкарня тов. „Рускої Ради“

поручає отсї книжки:

Виданя тов. „Руска Бесіда“:

	К. с.
„Явдох“ словінська казка	—24
Ів. Сивіук. „Образки з природи“	—20
О. П. „Хлопці садівники“	—40
Омелян Попович „Розмови“	—40
Корниль Н. Устиянович „Три цікаві загадки“	—40
В. Умійський-Ф. Королевський „Як повстала земля і який буде її кінець“	—30
Проф. О. Еремівчук „Іван Сучавський“	—40
Ів. Ваганський „Пронаєть“	—20
Ф. Колесса „Наша дума“	2-50
Гаршин „Мазарі“	—20
„Зерна“	—20
„Коткош по заслугі“	—20
О. П. Кониський „В день святної води“	—20
Ю. О. Федькович „Прокскура“	—20
Омелян Попович „Дастівка“ (старі речники)	2-—

Виданя тов. „Руска Школа“.

Барановський Мечислав „Педагогіка“	1-20
Ом. Попович „Методика“ I часть	—60
„Як бідні збогатіли“	1-—
„10 казок для дѣточок“	—20

Ом. Попович „Збірка законів“	1-—
Ів. Сивіук „Образки з життя“	—20
Шойнаровський Сергій „Руска Читанка“ для II класу гімназії	2-80

Др. Стеф. Смаль-Стоцкий „Громада“	—20
„Порадник“ як закладати каси	—40
„Буковинська Русь“	2-40
„Minoritätsvotum“ in der vom k. k. Bukowinaer Landes-schulrathe beauftragte Regelung der ruthenischen Schulorthographie	—40
Ю. О. Федькович „Пісні жовнярські“	—20
Франко Іван „Русько-українська література“	—20
Теодот Галич „Домашній пасар“	1-—
Пігулик Єврей „Верховинські загадки“	2-—
О. Шпитко „Листи з цекла“	—30

	К. с.
Іван Франко „Що таке поступ?“	1-20
Франчук „Оверма“	—20
Підеша „Восток і запад“	2-—
С. Тихий „Як робити тестамент?“	—30
Марченко „Власна хата“	—20
Яричевський „Серце мовить“	—60

При замовленях книжок упрашає ся прислати на порто.

Важне для Вп. відпродавців. (0—0)

Папірня тов. „Рускої Бесіди“ в Чернівцях,
ул. Петровича ч. 2

звертає отсим увагу Вп. Панів Торговельників, особливо по селах, аби гуртом закуповували не де инде але в нашій папірни

всякі прибори шкільні,

а іменно:

зошити, оловці, пера, стирки, (радири), чорнило, папір, ліній і проч.

Все те дістануть у нас по фабричній ціні, і зможуть на тім красний дохід маги. Веї ті артикули суть далеко дѣпші як в інших склепах

Видає товариство „Руска Рада“ в Чернівцях.

З друкарні товариства „Рускої Ради“ в Чернівцях під зарядом Івана Захарка.

За редакцію відповідає Іван Захарко.